Pearl S. Buck

CASA DE LUT

Volumul I

ȚARINA

Pearl S. Buck

CASA DE LUT

Volumul I

ŢARINA

Traducere de JUL. GIURGEA

EDITURA TRIBUNA

CRAIOVA – 1993

———————————————————

Îngrijirea ediţiei: VALERIU CÎMPEANU

Coperta de ŞTEFAN BRĂDICEANU

———————————————————

Versiunea românească a acestei cărţi a fost făcută din originalul în limba engleză al trilogiei
HOUSE OF EARTH
de Pearl S. Buck,
apărut în editura Grosset & Dunlap, Inc.,
New York, 1931.

———————————————————

Versiune electronică:
[V3.0]

———————————————————

Corectură [V1.0]: august 2015
Corectură [V2.0]: decembrie 2015
Corectură [V3.0]: iulie 2016

———————————————————

PREFAŢĂ

Când această trilogie a început să prindă formă, ea a fost plănuită pentru a fi închegată nu numai într-o singură carte, ŢARINA, ci pentru a înfăţişa felul în care a luat fiinţă o familie chineză, care ca şi aproape majoritatea marilor familii se ridică de jos, din mijlocul populaţiei rurale. Povestirea din prima carte nu este povestea unui fermier, ci a unui agricultor care se ridică ceva mai sus decât ceilalţi fermieri dimprejurul lui, un om care a trăit şi va trăi întotdeauna la ţară, dar care şi-a întrebuinţat pământul pe care-l avea, drept temelie pentru înjghebarea unei familii. Nimic în viaţa chinezească şi de fapt chiar în viaţa oamenilor în general, nu poate fi mai semnificativ, decât felul acesta de ridicare şi decădere a familiilor. Întemeietorul este adeseori un bărbat energic, naiv, inteligent şi simplu, ai cărui copii vor depăşi foarte curând felul de viaţă al înaintaşilor lor, aşa că vor duce înainte şi foarte departe vigoarea lui pe alte tărâmuri de existenţă.

În cartea FECIORII vigoarea de la început a lui Wang Lung, se manifestă în războaie, în negoţ, în dorinţa de a câştiga şi a cheltui banul, dar această vigoare concentrată la început numai la unul dintre eroi, începe să se fărâmiţeze, pe măsură ce trece vremea, trecând asupra fiilor şi manifestându-se în numeroase domenii.

În CASA ÎNVRĂJBITĂ această vigoare pare aproape dispărută. Moleşeala pricinuită de viaţa în belşug, depărtarea ce se statorniceşte tot mai mult între urmaşi şi între pământul care le-a fost leagăn, forţele complicate ale existenţei moderne, au temperat şi au distrus în parte egoismul inconştient şi neliniştit al întemeietorului familiei. Urmaşii încep să se înstrăineze unul de altul, nu numai fiziceşte ci şi spiritualiceşte. Într-o bună zi însă toţi aceştia vor fi treziţi din nou la viaţă şi se vor aduna laolaltă, datorită renaşterii undeva în mediul rural a unui om simplu şi ambiţios, dar renaşterea aceasta va veni mai târziu. Aceasta este povestea marilor familii chineze şti.

Astăzi în China povestea aceasta se desfăşoară în linie orizontală şi perpendiculară. Ceea ce vasăzică anume, că deşi povestirea din CASA DE LUT îmbrăţişează, o epocă de cincizeci de ani, fiecare episod al ei reprezintă viaţa, în felul în care e trăită astăzi şi în care va fi trăită multă vreme de aci înainte, deoarece China îşi are

izvoarele de viaţă atât în trecut cât şi în prezent, în timpurile medievale cât şi în cele moderne. Este un imperiu destul de mare, pentru a putea să trăiască în felul acesta. Celelalte naţiuni se zbat din toate puterile, pentru uniformizarea vieţii, China însă nu se gândeşte la aşa ceva. La ţară oamenii trăiesc şi muncesc şi astăzi, exact cum au muncit şi străbunii lor, trăind în aceleaşi case şi întrebuinţând aceleaşi unelte de plugărie. Doar că astăzi s-ar putea întâmpla ca ţăranul să-şi oprească plugul în brazdă şi să ridice fruntea, ca să se uite după aeroplanul care se pierde în zare. Dar chiar atunci când se uită, nu pierde prea multă vreme. Pentru el adevărata realitate este şi astăzi pământul, plugăria, groaza de foametea care-l pândeşte mereu, prin urmare aievea este numai lupta pentru a stăpâni cât mai mult pământ şi a avea hrană mai multă. Dar cu toate acestea în aeroplanele ce brăzdează văzduhul, este a treia generaţie, din aceeaşi familie, care se uită curioasă, şi de cele mai multe ori nepăsătoare la furnica îmbrăcată în straie albastre de pânză care se târăşte încet în lungul brazdelor cafenii ce fug acolo, adânc pe dedesubtul ei. Fiecare îşi are semnificaţia lui şi fiecare îşi are locul dinainte stabilit în caleidoscopul uriaş care reprezintă viaţa chineză. Ar fi prea devreme să încercăm de acum să prevestim ziua când aceşti doi factori se vor întâlni din nou împreună şi se vor uni. Poate într-o bună zi va izbucni o mare şi adevărată revoluţie, care va distruge fie pe unul fie pe celălalt dintre ei, sau îi va sili să se unească. Dar până atunci va trebui să mai treacă multă vreme şi un drum foarte lung de făcut, ori deocamdată factorii aceştia doi sunt dezbinaţi.

Prin urmare ultima carte din această povestire, trebuie să se încheie fără nimic sigur şi fără nimic ce ai putea prevedea dinainte.

Nimic sigur şi nimic ce s-ar putea prevedea... dar uşa e larg deschisă pentru ceea ce va aduce viitorul.

P.S.B.

ŢARINA

Capitolul I

Era ziua lui de nuntă. Când deschise ochii în mijlocul luminii tulburi dintre perdelele trase împrejurul patului, Wang Lung nu-şi putu da seama numaidecât, de ce zorile zilei de astăzi i se par altfel decât zorile zilelor de până acum. În casă era linişte şi nu se auzea decât respiraţia uşoară şi tusea chinuită a bătrânului său părinte, în odaia care se deschidea de cealaltă parte a tindei, în faţa uşii de la odaia lui. În fiecare dimineaţă primul zvon ce tresărea în casă, era tusea bătrânului. De obicei Wang Lung sta întins în aşternut şi aştepta, până când zvonul începea să se apropie tot mai mult şi auzea uşa de la odaia tatălui său scârţâind în ţâţânile de lemn.

Dar în dimineaţa aceasta nu mai întârzie, ci sări în picioare şi feri perdelele patului. De afară venea o lumină tulbure, de zori însângerate şi, prin ochiuleţul de fereastră în patru colţuri, peste care hârtia sfâşiată, tremura în boarea dimineţii, clipea un colţişor de cer, ca bronzul. Se apropie de fereastră şi smulse foaia de hârtie.

— Acum e primăvară şi de asta nu mai e nevoie, murmură el.

Îi era ruşine să strige în gura mare, că astăzi ar vrea şi el, ca în casa lor să fie dereticat şi toate lucrurile aşezate la locul lor. Ochiul de fereastră abia era atât de larg, încât să-şi poată trece mâna prin el, dar totuşi întinse palma, ca să simtă boarea de afară. Un vântuleţ uşor adia din răsărit şi susura încărcat de umezeală. Era semn bun! Ţarina avea nevoie de umezeală, ca să poată răsări semănăturile. Astăzi ar fi fost peste putinţă să vină ploaia, dar dacă vântul se va înteţi, peste câteva zile trebuia să vină şi ea. Va fi foarte bine şi aşa! Abia ieri spusese părintelui său că, dacă va mai ţine zăpuşeala aceasta, spicul grâului va rămâne sec şi fără bob. În clipa aceasta i se păru că pronia cerească alesese tocmai ziua de astăzi pentru a-i sta într-ajutor. Holdele lui vor da rod!

Ieşi în tindă şi, în mers, îşi îmbrăcă pantalonii de pânză albastră, încingându-se peste mijloc cu fâşia de aceeaşi culoare, care-i ţinea loc de bete. Rămase despuiat până la brâu, ca să-şi încălzească

apa de care avea nevoie pentru baie. Trecu în şopronul lipit de peretele casei, unde aveau bucătăria, şi din adâncul întunecat de umbră, văzu boul că întoarce capul spre el din colţul cel mai apropiat de uşă şi mugeşte încet şi stins. Bucătăria lor era făcută ca şi casa, din bucăţi mari de pământ nears, pământ frământat în picioare, cu pleavă şi paie, pe care-l aduseseră din ţarina lor. Tot din pământul ţarinei lor făcuse bunicul său în tinereţe şi plita cu vatră, care, acum era arsă pe dinăuntru şi neagră pe dinafară din pricina anilor nenumăraţi cât gătiseră demâncare la ea. În gura arsă a plitei de lut, era o căldare de cioaie, adâncă şi rotundă.

Căldarea aceasta o umplu până la jumătate cu apa dintr-o oală de pământ ce era la îndemână, dar turnă cu multă cruţare, căci apa era lucru de preţ. După câteva clipe de îndoială întoarse oala cu gura în jos şi turnă tot conţinutul în căldare. Astăzi era ziua când va trebui să-şi spele tot trupul. Din anii copilăriei lui, când îl ţinea maică-sa în poală, nimeni nu-i mai văzuse trupul gol. Dar astăzi îl va vedea cineva şi ar fi vrut ca trupul său să fie curat.

Trecu spre fundul bucătăriei, de cealaltă parte a plitei, şi luă o mână de iarbă uscată şi câţiva coceni din grămada care era în colţul şopronului şi-i aşeză cu băgare de seamă în gura vetrei, potrivind fiecare firicel. Pe urmă scoase amnarul şi scăpără o scânteie în fărâma de iască, şi aruncând-o în şomoiogul de paie, acesta prinse numaidecât flacără.

Astăzi era ziua când el trebuia pentru cea din urmă oară să mai aţâţe focul. De şase ani, de când murise maică-sa, îl aţâţase în fiecare dimineaţă. Făcea focul, încălzea apa, o turna într-un castron şi intra în odaia unde părintele său aştepta, aşezat pe marginea patului, tuşind şi pipăind cu mâna după încălţămintea care era pe podmol. Şase ani la rând, bătrânul aşteptase în fiecare dimineaţă pe fiul său, să-i aducă apa fierbinte din castron, pentru a-şi potoli tusea. Acuma bătrânul şi fiul său se vor putea odihni. În casa lor va veni o femeie. De aci înainte Wang Lung nu va mai trebui niciodată să se ridice – vara-iarna – din aşternut în fiecare zori, ca să aţâţe focul. Va sta întins şi va aştepta, şi-i vor aduce şi lui castronul de apă fierbinte, iar dacă se va întâmpla ca ţarina lui să dea recoltă îmbelşugată, pe apa fierbinte din castron vor fi şi frunzuliţe de ceai. Aşa fusese odinioară, în câte un an de recoltă.

Iar dacă femeia va osteni de roboteală, va veni rândul copiilor să aţâţe focul, copii mulţi pe care-i va naşte lui Wang Lung. Gândindu-se la aceşti copii care vor mişuna prin cele trei odăiţe ale lor, Wang

Lung stătu în loc şi începu să se gândească. Cele trei odăi ale casei lor li se păruseră întotdeauna prea mult pentru ei doi, căci de la moartea mamei lui, casa era pe jumătate goală. Trebuiseră să se împotrivească mereu rudelor lor care erau mai strâmtorate – cum era unchiul său, care avea un cârd de copii şi le spunea mereu:

— Cine a mai văzut, ca doi oameni care trăiesc numai ei singuri, să aibă nevoie de atâta loc? Nu se poate ca părintele să doarmă împreună cu fiul său? Căldura trupului tânăr al fiului, ar putea domoli tusea bătrânului.

Dar părintele său îi răspundea întotdeauna:

— Patul mi-l voi împărţi numai cu nepotul meu. El îmi va încălzi ciolanele bătrâne, în ziua când voi ajunge nevolnic.

De aici înainte trebuia să vină şi nepoţii – nepoţi peste nepoţi! Vor trebui să aştearnă paturi în lungul pereţilor şi în tindă. Toată casa va fi plină de paturi. Flacăra din sobă se domoli şi focul se stinse, iar apa din căldăruşă începu să se răcească, în timp ce Wang Lung se gândea la paturile ce va trebui să le aşeze în casa lor care acuma era pe jumătate pustie. Chipul întunecat al bătrânului apăru în pragul uşii, strângându-şi cu mâinile împrejurul trupului, hainele pe care nu şi le încheiase încă. Tuşea şi scuipa, răsuflând cu greutate.

— Cum se poate să nu fie încă apă fierbinte, ca să-mi încălzesc plămânii?

Wang Lung făcu ochii mari şi se uită la el, pe urmă îşi aduse aminte şi-i fu ruşine de el însuşi.

— Şomoiogul de paie pe care l-am pus pe foc, e reavăn, murmură el din dosul sobei, Vântul umed de afară…

Bătrânul tuşea cu nădejde, fără să ţină seamă de vorbele lui şi nu se opri, până când văzu că apa începe să dea în undă. Wang Lung îi turnă puţină într-un castron, pe urmă, după ce stătu câteva clipe în cumpănă, întinse mâna şi feri capacul de pe o ulcică smălţuită ce era pe poliţa de deasupra sobei, şi dintr-însa scoase între degete câteva frunzuliţe răsucite şi uscate de ceai, pe care le împrăştie pe deasupra apei fierbinţi din castron. Bătrânului îi luciră ochii de lăcomie, dar cu toate acestea începu numaidecât să scâncească:

— De ce eşti risipitor? Ceaiul risipit în felul acesta, este tot atâta ca şi când ai încerca să înghiţi argint!

— Astăzi este ziua! răspunse Wang Lung şi chicoti scurt. Bea, ca să te simţi mai uşurat!

Bătrânul luă castronul în palmele bătucite, cu degete ciolănoase şi începu să soarbă gemând şi murmurând neînţeles. Ochii lui lacomi urmăreau frunzuliţele răsucite cum se destind şi tremură pe suprafaţa apei fierbinţi, dar nu se putea hotărî să le înghită.

— Vezi că se răceşte, zise Wang Lung.

— Adevărat... aşa este, răspunse bătrânul speriat şi începu să soarbă adânc din castronul cu ceai fierbinte. Pe chipul lui se vedea o mulţumire animalică, întocmai ca a unui copil care nu se mai gândeşte la nimic, decât la mâncarea pe care o are dinainte. Dar cu toată mulţumirea pe care o simţea, ar fi fost peste putinţă să nu vadă pe Wang Lung, că deşartă toată apa din căldare într-un ciubăr adânc de lemn.

Ridică fruntea şi se uită la fiul său.

— Ai apă destulă, ca sa faci să încolţească sămânţa de pe o holdă, zise el pe neaşteptate.

Wang Lung vărsă apa din căldare până la ultima picătură. De răspuns, nu-i răspunse nimic.

— Ce faci acolo? strigă tatăl său răstit.

— De la Anul Nou nu mi-am mai spălat trupul în întregime, răspunse Wang Lung cu sfială.

Îi era ruşine să spună tatălui său, că are de gând să-şi spele trupul ca să fie curat, când îl va vedea femeia. Ridică ciubărul şi ieşi repede din bucătărie, ca să treacă în odaia lui. Uşa prinsă în ţâţânile de lemn nu se închidea tocmai bine în uşciorii vechi, aşa că bătrânul trecu în tindă şi, apropiindu-se de uşă, puse gura la despărţitura ce se vedea între scânduri şi strigă:

— N-are să iasă bine. Dacă obişnuieşti femeia cu astfel de lucruri – dimineaţa, ceai în apa fierbinte şi toată spălătura asta!

— Numai o dată se întâmplă să fie o zi ca asta, strigă Wang Lung din odaia lui. Pe urmă adăugă: După ce voi isprăvi cu spălatul, voi arunca apa pe holdă, aşa că nu se va pierde cu totul fără folos.

La aceste cuvinte bătrânul nu mai zise nimic, aşa că Wang Lung îşi descinse betele şi se dezbrăcă. La lumina care tremura ca o pată în patru colţuri, strecurată prin spărtura tăiată în perete, muie un mic prosop în apa care aburea şi începu să-şi frece din toate puterile trupul zvelt, cu piele întunecată. Deşi trupul îi era cald, totuşi din pricina curentului de aer, pielea umedă i se înfiora uşor, aşa că muie prosopul de mai multe ori la rând în apa fierbinte şi începu să se frece cu mişcări repezi, până când din trupul său prinseră să se ridice nouraşi uşori de aburi. Pe urmă se apropie de

o lădiţă de lângă perete, care fusese a mamei lui, şi dintr-însa scoase un rând de haine curate, de pânză albastră. Se gândi că astăzi ar putea să-i fie frig, în hainele acestea de pânză, fără hainele căptuşite cu scamă, purtate în timpul iernii, dar aducându-şi aminte de ele, îşi zise că i-ar fi peste putinţă să îmbrace hainele acelea şi să le simtă pe trupul curat. Faţa hainelor lui era sfâşiată şi murdară, iar din găuri îi atârnau smocurile de scamă cenuşie şi încâlcită. N-ar fi vrut ca femeia să-l vadă pentru întâia oară, cu laţele atârnându-i din haine. Mai târziu, va putea să i le petecească, dar de văzut nu trebuia să le vadă din prima zi. Peste ilicul şi pantalonii de pânză albastră, îmbrăcă un halat lung, făcut din acelaşi material – halatul lui pe care-l purta numai în zile de sărbătoare, cel mult de zece ori pe an. Pe urmă cu mişcări îndemânatice începu să-şi despletească repede coada lungă ce-i atârna pe spate, şi scoţând un pieptene de lemn din sertarul măsuţei ce se legăna pe picioare, începu să se pieptene.

Tatăl său se apropie din nou de uşă şi punând gura pe interstiţiile dintre scânduri, strigă:

— Dar eu nu mănânc nimic astăzi? întrebă el cu glasul plângător. Oasele unui om de vârsta mea, sunt moi ca nişte otrepe în fiecare dimineaţă, dacă nu le dai ceva de mâncare.

— Vin numaidecât, răspunse Wang Lung, şi luând un şiret negru de mătase, începu să-şi împletească părul cu mişcări grăbite.

Stătu câteva clipe, apoi îşi scoase halatul şi aşezându-şi coada împrejurul capului, ieşi din odaie cu ciubărul în mână. Îşi uitase cu totul de mâncare. Va trebui să toarne puţină apă într-un castron cu făină, ca să facă un cir pentru tatăl său. El nu se putea gândi tocmai acuma să mai mănânce. Ieşi cu ciubărul în faţa casei şi vărsă apa în apropierea intrării, dar în timp ce o vărsa, îşi aduse aminte că a întrebuinţat toată apa din căldare pentru spălat, aşa că va trebui să aţâţe focul din nou. Se simţi cuprins de un val de nemulţumire împotriva tatălui său.

„Bătrânul acesta nu se mai gândeşte la nimic altceva, decât la mâncare şi băutură”, îşi zise el în timp ce sta chircit la gura sobei; dar nu îndrăzni să spună ceva cu glasul ridicat, de teamă să nu-l audă. Astăzi era cea din urmă dimineaţă, când mai pregătea prânzul pentru tatăl său. Scoase o găleată de apă din fântâna din faţa casei şi turnă câteva linguri în căldarea de pe plită; apa începu foarte curând să fiarbă şi după ce pregăti cirul, îl duse părintelui său.

— Astă seară, tată, vom mânca orez, zise el. Dar acuma ţi-am adus un castron de cir.

— N-a mai rămas decât foarte puţin orez în coş, răspunse bătrânul şi, luând castronul, se aşeză la masa din tindă şi începu să mestece cu beţişoarele în cirul gros şi de culoare gălbuie.

— Vom mânca ceva mai puţin decât am mâncat în ziua când a fost Sărbătoarea Primăverii, zise Wang Lung.

Dar bătrânul nu-l mai auzi ce spune, începuse să înfulece cu zgomot cirul pe care i-l turnase în castron.

Wang Lung se întoarse din nou în odaia lui şi după ce-şi îmbrăcă halatul, îşi desprinse coada de pe creştet şi şi-o lăsă pe spate. Îşi trecu palmele peste fruntea rasă şi pe obraz. Poate ar fi bine să se şi radă? Soarele abia răsărise. Ar putea trece prin mahalaua bărbierilor, ca să se radă, înainte de a se duce la casa unde-l aşteaptă femeia. Dacă se va întâmpla să-i mai rămână bani, se va duce.

Scoase de la brâu o punguliţă mică şi soioasă, de pânză cenuşie şi începu să-şi numere banii. Avea şase dolari de argint şi cam doi pumni de bani mărunţi de aramă. Încă nu spusese tatălui său că în seara asta îşi poftise prietenii să vină la ei la cină. Poftise pe vărul său, fiul unchiului său şi alţi trei plugari din satul lor. Îşi făcuse planul ca la întoarcerea din oraş, să aducă puţină carne de porc, un peştişor de baltă şi un pumn de castane. Poate ar putea cumpăra şi câteva mlădiţe de trestie de bambus, din miazăzi, şi puţină carne de vacă pe care să o gătească cu varza pe care o răsădise el însuşi în grădină. Dar asta numai în cazul când îi vor mai rămâne bani, după ce va cumpăra uleiul şi sosul de soia. Dacă se va rade în cap, atunci poate nu va mai avea bani de ajuns să poată cumpăra şi carne de vacă. În orice caz, va trebui să se radă în cap, îşi zise el, fără să mai stea la îndoială.

Lăsă pe părintele său acasă, fără să-i spună nimic şi ieşi afară în dimineaţa tulbure. Cu toate că lumina zorilor era de un roşu întunecat, soarele începuse să-şi facă loc printre norii de la răsărit şi lucea pe picăturile de rouă prinse pe holdele de grâne şi orzuri răsărite. În sufletul său începu să se trezească patima agricultorului şi Wang Lung se opri, ca să se uite de aproape la semănături. Spicul încă nu legase rod şi aştepta ploaie. Adulmecă vântul şi ridică ochii spre cer, simţindu-se înfiorat de nelinişte. Ploaia trebuia să fie aproape, o simţea în norii întunecaţi, cum se leagănă grea, pe aripile vânturilor. Va cumpăra un beţişor de tămâie pe care-l va

aprinde în micul templu închinat Zeilor Pământului. S-ar cădea să facă o astfel de faptă, tocmai într-o zi ca aceasta.

Îşi tăie drumul printre holde, apucând pe o cărăruie îngustă. La o mică depărtare se vedea zidul cenuşiu dimprejurul oraşului. Dincolo de poarta deschisă în zidul acesta pe care-l va trece el acuma, era casa cea mare, Casa Familiei Hwang, unde femeia lucra în calitate de roabă, de pe vremea când era mică. Tot în oraşul acesta erau şi oamenii care spuneau, „E mai bine să-ţi duci traiul singur, decât să te însori cu o femeie care a fost roabă într-o casă mare”.

Dar când întrebase pe tatăl său:

— Dar eu ce fac, nu mă mai însor niciodată?

Bătrânul îi răspunsese:

— În vremurile de astăzi, când viaţa este atât de grea şi căsătoria costă atât de mult, iar femeile, înainte de a se hotărî să se mărite, nu se gândesc decât la podoabe de aur şi rochii de mătase, omul sărac nu se mai poate însura decât cu roabe.

Astfel că tatăl său plecase fără să mai întârzie şi ducându-se la Casa Hwang, întrebase nu cumva ar avea vreo roabă de care s-ar putea lipsi.

— Nu vreau o roabă prea tânără, dar mai ales nu vreau niciuna care să fie prea frumoasă, spusese bătrânul.

Wang Lung suferise din pricină că femeia cu care se va căsători, nu va fi frumoasă, căci ar fi însemnat ceva, dacă nevasta lui ar fi fost femeie nurlie, aşa ca ceilalţi bărbaţi să-l poată feretisi din pricina ei. Dar părintele lui văzându-l întunecat şi nemulţumit, se răstise la el:

— Şi ce să facem cu o femeie frumoasă? Nouă ne trebuie o femeie care să îngrijească de rosturile casei, să nască copii şi să lucreze în ţarină, sau poate îţi închipui că o femeie frumoasă ar fi în stare să facă aşa ceva? Toată viaţa nu se va gândi la altceva decât la podoabe şi la rochii care să se potrivească cu ea. Nu, noi n-avem nevoie de o femeie frumoasă în casă! Noi suntem plugari! Dar afară de asta, cine a mai auzit de o roabă frumoasă care să fi rămas fecioară, într-o casă de oameni bogaţi? Toţi tinerii stăpâni ai casei îşi fac pofta cu ea. E mai bine să fii bărbatul cel dintâi al unei femei urâte, decât al sutălea în patul unei femei frumoase. Crezi că o femeie frumoasă ar putea să-şi închipuie că mâinile tale bătucite de plugar ar putea să fie tot atât de catifelate ca şi mâinile fiului unui om bogat şi obrazul tău ars de soare, tot atât de frumos ca şi trupul cu sclipiri de aur al celor care s-au întins alături de ea în aşternut,

numai din desfrânare?

Wang Lung ştia că tatăl său are dreptate. Cu toate acestea trebuia să se lupte împotriva pornirilor trupului său, înainte de a se hotărî. Dar la urmă îi răspunsese trufaş:

— În orice caz, nu vreau să mă însor cu o femeie care este ciupită de vărsat şi nici cu una care să aibă buză de iepure.

— Vom vedea ce vom putea găsi, răspunsese tatăl său.

În sfârşit, femeia nu era nici ciupită de vărsat şi nici n-avea buza crăpată, ca de iepure. Atât era tot ce ştia, încolo nimic. El şi tatăl său cumpăraseră două inele de argint, suflate cu aur, şi cercei de argint şi darurile acestea bătrânul le dusese stăpânului roabei, în semn de încredinţare. Dar afară de aceste amănunte nu ştia nimic altceva despre femeia care trebuia să-i fie soţie, doar că astăzi era ziua când se va putea duce după ea, ca s-o aducă acasă.

Intră pe sub poarta întunecată şi răcoroasă a oraşului. Sacagiii, care tocmai atunci sosiseră, intrau toată ziua, umblând de colo până colo, pe umeri cu cobiliţele de care atârnau găleţile pline de apă şi pietrele pavajului rămâneau stropite pe urma lor. Sub bolta porţii tăiate în zidul gros de pământ bătut şi cărămidă, era întotdeauna umed şi răcoare – chiar în zilele de arşiţă ale verii – aşa că negustorii de pepeni îşi întindeau marfa aici, ca să stea la răcoare, în umbra umedă a zidului, şi aici îi tăiau celor care veneau să cumpere. Deocamdată nu erau pepeni, căci erau prea de timpuriu, dar în lungul zidului erau înşirate coşuleţe cu piersici pietroase şi verzi, iar negustorii strigau în gura mare:

— Cele dintâi piersici de primăvară – cele dintâi piersici! Cumpăraţi şi mâncaţi, ca să vă curăţaţi măruntaiele de veninul adunat peste iarnă!

Wang Lung se gândi

— Dacă îi vor plăcea, la întoarcere îi voi cumpăra şi ei un pumn de piersici.

Îi era peste putinţă să creadă despre sine însuşi că la întoarcere, când va trece pe sub poarta deschisă în zidul acesta pe urma lui va veni o femeie. După ce trecu poarta, apucă pe mâna dreaptă şi ajunse numaidecât în mahalaua bărbierilor. Nu erau decât foarte puţini de cei care veniseră înaintea lui, dar şi aceştia erau numai fermieri care sosiseră în oraş pe înserat, aducându-şi produsele, cu gândul să le vândă în zori, ca să se poate întoarce din vreme la munca câmpului. Dormiseră zgribuliţi de frig şi ghemuiţi pe coşurile cu legume care erau goale la picioarele lor. Wang Lung se feri din

calea lor, ca nu cumva să-l recunoască cineva, deoarece astăzi nu avea poftă să audă glumele ce le vor face pe socoteala lui. În jos, cât era strada de lungă, bărbierii erau înşiraţi unul lângă altul în dosul micilor lor tejghele, iar Wang Lung se opri la cel mai depărtat dintre ei şi, după ce se aşeză pe scăunel, făcu semn bărbierului care sta de vorbă cu vecinul său. Meşterul veni numaidecât şi turnă apă fierbinte în vasul său de săpun din cana de metal ce sta atârnată deasupra unei oale cu cărbuni aprinşi.

— Să te rad peste tot? întrebă bărbierul din obişnuinţă.

— Capul şi obrazul, răspunse Wang Lung.

— Nările şi urechile să ţi le curăţ? întrebă bărbierul din nou.

— Pentru treaba asta cât îmi vei lua pe deasupra? întrebă Wang Lung, prevăzător.

— Patru parale, răspunse bărbierul şi începu să moaie o bucată de cârpă neagră în apa fierbinte.

— Îţi dau două, zise Wang Lung.

— În cazul acesta îţi voi curăţa o nară şi o singură ureche, ripostă bărbierul fără să mai întârzie. Spune-mi de care parte a capului să fie? Şi în timp ce vorbea, rânji la bărbierul de alături, care începu să râdă cu hohote.

Wang Lung băgă de seamă că a căzut pe mâna unui om glumeţ şi, pentru că se simţea inferior oamenilor de la oraş, fără să ştie nici el de ce anume, chiar atunci când erau numai bărbieri, şi prin urmare din clasa cea mai de jos, se grăbi să-i răspundă:

— Fie cum vrei – haide…

Se lăsă săpunit şi frecat de mâinile bărbierului care începu să-l radă, iar acesta, fiind om cumsecade din fire, fără să-i mai ceară nimic pe deasupra, începu să-l frământe cu îndemânare pe umeri şi pe spate, ca să-i dezmorţească muşchii. În timp ce-l rase pe frunte, îl întrebă:

— N-ai fi un ţăran tocmai urât, dacă ţi-ai tăia părul. Acuma e moda ca bărbaţii să nu mai poarte coadă.

Briciul lui alerga atât de repede pe creştetul său, încât Wang Lung ţipă speriat:

— Nu se poate să-mi tai coada fără să cer voie tatălui meu!

Bărbierul începu să râdă şi continuă să alerge cu briciul împrejurul cercului în care era smocul de păr de pe creştetul lui.

După ce termină cu rasul şi-i numără în palma tăbăcită şi vidă paralele, Wang Lung se simţi îngrozit. Ce de bănet! Dar coborând în josul străzii, simţi adierea rece a vântului pe capul său proaspăt ras

şi se gândi:

— Aşa ceva nu se întâmplă decât într-o zi ca asta.

De la bărbier se duse în piaţă şi cumpără două ocale de carne de porc, dar uitându-se la măcelar, cum i-o înveleşte într-o frunză de lotus, îndrăzni să mai cumpere şi şase dramuri de carne de vacă. După ce cumpără de toate, până şi două bucăţele de sos de soia care tremurau pe frunza lor întocmai ca o gelatină, intră în prăvălia unui lumânărar şi cumpără două beţişoare de tămâie. Pe urmă se îndreptă cu mare sfială spre Casa Hwang.

Ajuns în faţa porţii de la intrare, se simţi înspăimântat. Cum de venise singur? Ar fi trebuit să roage pe tatăl său, să vină cu el – pe unchiul său, sau chiar pe Ching, vecinul cel mai apropiat de casa lor – în sfârşit pe oricine care să fi venit cu el. Până acum nu intrase încă niciodată într-o casă mare. Cum va putea intra în casa aceasta, în mână cu cumpărăturile ospăţului de nuntă, şi să spună: „Am venit să iau o femeie”?

Stătu multă vreme în faţa porţii şi se uită la ea. Era închisă; două aripi de lemn uriaşe, vopsite în negru, încinse cu chingi de fier şi bătute în piroane, îmbucate una într-alta. De fiecare parte a porţii era câte un leu de piatră care păzea intrarea. Încolo nu se vedea nimic. Întoarse capul şi era gata să plece. Îi era peste putinţă să intre.

Simţi un leşin de la stomac. Se va duce înainte de toate, să-şi cumpere ceva de mâncare. Nu mâncase nimic – îşi uitase cu totul de mâncare. Intră într-o crâşmă din marginea drumului şi, după ce puse pe masă doi bani de aramă, se aşeză pe scaun. Un băiat nespălat, încins cu un şorţ negru lucios, se apropie de masa lui, aşa că-i spuse:

— Două străchini de găluşte!

După ce-i aduse găluştele, începu să înghită cu lăcomie, umplându-şi gura cu ajutorul beţişoarelor de bambus, în timp ce băiatul de serviciu sta în apropiere şi învârtea gologanii de aramă între arătător şi degetul mare.

— Mai vrei? întrebă băiatul cu indiferenţă.

Wang Lung clătină din cap, dar nu se mişcă de la masă, ci se uită împrejurul său. La mesele îngrămădite în încăperea aceasta mică şi întunecoasă, nu era nimeni pe care să-l fi cunoscut şi el. În crâşmă nu erau decât foarte puţini consumatori, care intraseră să mănânce sau să bea ceai. Era un local pentru sărăcime şi între consumatorii de aici el arăta destul de îngrijit şi de curat, aproape un om cu

stare, aşa că un cerşetor care trecu pe lângă el, se opri şi începu să se tânguiască:

— Fie-ţi milă, învăţătorule şi întinde-mi o lăscaie, căci sunt mort de foame!

Lui Wang Lung nu i se întâmplase niciodată până acum, ca un cerşetor să întindă mâna în calea lui şi nici nu-i spusese încă nimeni „învăţător”. Se simţi încântat de vorbele lui şi-i aruncă în castron doi bani de aramă care puteau să fie cam o cincime de para. Dar cerşetorul îşi retrase numaidecât castronul şi, întinzând mâna cu degetele chircite şi negre ca o gheară luă banii şi-i ascunse undeva la piept, între zdrenţele cu care era îmbrăcat.

Wang Lung sta pe scaun şi soarele începea să se ridice tot mai sus pe cer. Băiatul din crâşmă se învârtea mereu împrejurul lui, ca şi când ar fi aşteptat ceva. Dar la urmă nu se mai putut stăpâni şi-i spuse cu neruşinare:

— Dacă n-ai de gând să cumperi ceva, atunci va trebui să-mi plăteşti chirie pentru scaunul pe care-l ocupi.

Wang Lung se simţi biciuit de neruşinarea aceasta şi s-ar fi ridicat bucuros de pe scaun, dar când îşi aduse aminte de Casa Hwang unde trebuia să se ducă şi să întrebe de o femeie, îşi simţi tot trupul scăldat de năduşeală, de parcă ar fi lucrat undeva în largul ţarinei lui.

— Adu-mi un ceai, răspunse el cu glasul stins.

Dar nici n-apucă bine să întoarcă privirea şi văzu că ceaiul este în faţa lui, iar băiatul se răsti la el:

— Unde-i paraua?

Bietul Wang Lung rămase îngrozit când îşi dădu seama că nu-i mai rămâne altceva de făcut, decât să bage mâna în chimir şi să mai scoată o para.

— Asta e curată tâlhărie, murmură el cu jumătate gură.

Dar în clipa aceasta văzu că în crâşmă apare tocmai vecinul său pe care-l invitase la ospăţul de nuntă şi puse repede banul pe masă. Bău ceaiul dintr-o înghiţitură şi ieşi repede pe uşa din dos, aşa că se pomeni din nou în stradă.

— De dus, tot va trebui să mă duc, îşi zise el deznădăjduit şi apucă încet în partea unde era poarta uriaşă a Casei Hwang.

Trecuse bine de prânzul cel bun, aşa că porţile erau acuma larg deschise, iar paznicul îşi pierdea vremea, stând proptit în amândouă picioarele şi între dinţi cu o scobitoare de bambus, căci tocmai sfârşise de mâncat. Era un vlăjgan voinic, cu un neg mare

pe obrazul stâng şi din negul acesta îi atârnau trei fire lungi şi negre de păr care pe semne nu fuseseră niciodată tăiate. Când Wang Lung se arătă în faţa lui, portarul, văzând coşul ce-l avea pe braţ, îşi închipui c-a adus ceva de vânzare şi zbieră la el:

— Eh, ce este?

Cu mare greutate Wang Lung reuşi să îngâne:

— Eu sunt plugarul Wang Lung.

— Da, şi ce este, dacă eşti Wang Lung plugarul? se răsti portarul care nu se purta politicos decât cu prietenii bogaţi ai stăpânului său şi cu prietenele acestuia.

— Am venit... am venit... bâlbâi Wang Lung cu greutate.

— Văd că ai venit, răspunse portarul, prefăcându-se că-l ascultă cu îngăduinţă, şi-şi mângâie firele de păr ale negului.

— E vorba de o femeie, adăugă Wang Lung şi glasul i se stinse în şoaptă şi fără să vrea, simţi că obrazul îi este scăldat de sudoare.

Portarul începu să râdă cu hohote.

— Vasăzică tu eşti omul cu pricina! se miră el. Mi-au spus că astăzi va sosi mirele. Dar cum era să te recunosc, dacă ai venit cu coşul pe braţ?

— Am cumpărat puţină carne, îngâna Wang Lung cu sfială, aşteptând ca portarul să-l poftească înăuntru.

Dar portarul nu făcu nicio mişcare. La urma urmelor Wang Lung întrebă cu sfială:

— Să intru numai singur?

Portarul se prefăcu speriat de vorbele lui:

— Bătrânul meu stăpân te-ar ucide numaidecât! Pe, urmă văzând că tânărul din faţa lui este prea naiv ca să-l poată înţelege, adăugă: Un ban de argint e cheia fermecată care-ţi deschide toate porţile.

Wang Lung îşi dădu seama ce urmăreşte portarul.

— Sunt om sărac, zise el cu glasul plângător.

— Ia să văd, ce ai în chimir, stărui portarul.

Îi veni să râdă când văzu că Wang Lung e destul de neghiob ca să se încreadă în vorbele lui, şi aşează numaidecât coşul pe pragul de piatră al porţii, apoi ferindu-şi halatul, îşi scoase punga de la brâu şi deşertă toţi banii pe care-i avea în palma stângă. Avea un ban de argint şi paisprezece parale de aramă.

— Argintul îl iau eu, zise portarul cu indiferenţă şi înainte ca Wang Lung să se mai poată împotrivi, îl ascunse în mâneca hainei, pe urmă apucă înaintea lui pe poartă şi începu să strige cu glas

tare: Mirele… a sosit mirele!

Deşi se simţea nemulţumit de ceea ce i se întâmplase tocmai acuma şi era îngrozit de faptul că auzea portarul anunţând în gura mare sosirea lui, Wang Lung îşi dădu seama că nu-i rămâne altceva de făcut decât să-l urmeze… aşa că, ridicând coşul de pe lespedea porţii, se luă după el, fără să se mai uite nici în dreapta, nici în stânga.

Deşi i se întâmplase pentru întâia dată să intre în casa unei familii atât de mari, Wang Lung nu fu în stare după aceea să-şi mai aducă aminte de nimic ce s-a întâmplat cu el. Simţea că-i arde obrazul şi proptindu-şi capul în piept, trecu prin mai multe curţi una după alta, urmând pe cel care mergea în faţa lui, strigând din toate puterile, şi i se părea că trecerea lor stârneşte hohotele înfundate de râs ale slujitorilor, în tot lungul drumului pe unde trec. Apoi cu totul pe neaşteptate, după ce i se păru că au trecut prin cel puţin o sută de curţi, glasul portarului amuţi şi-l simţi că-l împinge într-o odăiţă unde trebui să aştepte. Rămase numai singur, iar portarul dispăru undeva în interiorul casei, de unde se întoarse numaidecât, ca să-i spună:

— Bătrâna noastră stăpână a poruncit să te-arăţi în faţa ei.

Wang Lung dădu să plece, dar portarul îl opri şi strigă scârbit:

— Nu se poate să te arăţi în faţa unei doamne atât de mari, cu coşul în mână… un coş în care ai carne de porc şi sosuri de soia? Cum te vei putea prosterna în faţa ei!

— Da… aşa este… îngână Wang Lung emoţionat. Dar nu îndrăznea, să lase coşul din mână, de frică să nu-i fure cineva târguielile. Pentru nimic în lume nu s-ar fi gândit că s-ar putea să se găsească şi oameni care nu se lăcomesc la două ocale de carne de porc, şase dramuri de carne de vacă şi o coadă de peşte de baltă pe care le cumpărase el. Portarul înţelesese spaima lui şi strigă cu scârbă:

— Într-o casă ca a noastră, astfel de mâncare se dă numai câinilor! apoi luându-i coşul din mână, îl puse după uşă şi împinse pe Wang Lung în faţa lui.

Apucară în lungul unei terase înguste şi lungi al cărei acoperiş era susţinut de stâlpi foarte meşteşugit sculptaţi, iar de aci intrară într-o sală de felul căreia el nu văzuse încă în viaţa lui. Sala era atât de largă şi tavanul ei atât de înalt, încât aici ar fi încăput cel puţin o duzină de case de felul celeia pe care o avea el. Ridicând ochii ca să admire grinzile sculptate şi aurite ale tavanului se împiedică de

pragul uşii de la intrare şi era gata să cadă, dar portarul repezi mâna şi apucându-l de braţ, strigă:

— Vrei să fii atât de bun, să cazi tot aşa în brânci şi cu faţa la pământ, în clipa când te vei arăta înaintea bătrânei noastre stăpâne?

Wang Lung se simţi foarte ruşinat şi după ce se reculese, îşi îndreptă privirea spre fundul sălii, unde pe o estradă de la mijloc văzu o femeie foarte bătrână al cărei trup delicat şi firav era acoperit de o rochie cenuşie de satin lucitor, iar pe o lăvicioară de lângă ea era o lulea de opiu, deasupra unei mici lămpi aprinse. Bătrâna îndreptă spre el ochii mici şi ageri, căzuţi în fundul capului; nişte ochi tot atât de mici şi de ageri ca şi ai unei maimuţe, ascunşi în mijlocul obrazului ei mic şi brăzdat de creţuri adânci. Pielea mâinii cu care ţinea luleaua, era întinsă pe oasele subţiri ale degetelor, tot atât de galbenă şi de lucitoare, ca şi poleiala de pe chipul unui idol. Wang Lung căzu în genunchi şi se bătu cu fruntea de lespezile sălii.

— Ridică-l, porunci bătrâna doamnă adresându-se portarului cu glasul sever. Nu e nevoie de această umilinţă. A venit după femeie?

— Da, preacinstită stăpână, răspunse portarul.

— De ce nu vorbeşte el singur, ca să lămurească pricina pentru care a venit? întrebă bătrâna doamnă.

— Nu vorbeşte pentru că e zevzec, preacinstită stăpână, răspunse portarul şi începu să-şi răsucească între degete firele de păr ale negului de pe obraz.

Vorbele acestea ale portarului nemulţumiră pe Wang Lung şi-l făcură să se uite la el supărat.

— Eu sunt om de la ţară, mare şi prea cinstită stăpână, zise el, aşa că nu ştiu ce fel de vorbe să întrebuinţez de faţă cu un obraz atât de ales.

Bătrâna doamnă întoarse ochii gravi spre el şi-l cercetă cu multă băgare de seamă; păru că vrea să spună ceva, dar degetele i se încleştară pe luleaua ce i-o întinse o roabă şi numaidecât îşi uită de el. Îşi plecă trupul şi câteva clipe începu să tragă cu lăcomie din lulea, aşa că lucirea ochilor i se stinse şi pe deasupra lor păru că s-a aşezat o ceaţă de uitare. Wang Lung rămase nemişcat în faţa ei, până când ochii bătrânei se opriră din nou asupra lui.

— Ce face omul acesta aici? întrebă ea cuprinsă de supărare neaşteptată. Părea că acuma a uitat cu totul de ceea ce se întâmplă împrejurul ei. Chipul portarului nici nu tresări la întrebarea

ei şi nu-i răspunse nimic.

— Aştept femeia, preaputernică stăpână! declară Wang Lung mirat.

— Femeia! Ce fel de femeie?... întrebă doamna cea bătrâna, dar roaba care era alături de ea, se plecă şi-i spuse ceva, aşa că bătrâna păru că se trezeşte din somn: A, da – am şi uitat – un lucru de nimic – ai venit pentru roaba O-lan. Îmi aduc aminte că am făgăduit s-o dau de soţie unui plugar. Tu eşti plugarul?

— Eu sunt plugarul acela, răspunse Wang Lung.

— Chemaţi repede pe O-lan, porunci bătrâna, întorcându-se spre roaba de lângă ea.

Părea că e nerăbdătoare să scape cât mai curând de afacerea asta, pentru ca să poată rămâne singură în sala aceasta uriaşă, cu luleaua ei de opiu.

Cât ai clipi roaba apăru din nou în sală, aducând de mână o femeie ciolănoasă şi voinică, îmbrăcată într-o tunică curată de pânză albastră şi pantaloni. Wang Lung se uită o dată la ea, pe urmă întoarse capul şi-şi simţi inima bătând grăbită. Aceasta era acum femeia lui.

— Vino încoace, roabă, zise bătrâna doamnă cu indiferenţă. Bărbatul acesta a venit după tine.

Femeia se apropie şi se opri în faţa stăpânei, cu fruntea plecată în pământ şi mâinile împreunate.

— Eşti gata? întrebă bătrâna.

— Gata! răspunse roaba cu glasul stins.

Wang Lung auzindu-i pentru întâia oară glasul, ridică privirea şi-i văzu spatele plecat în faţa stăpânei. Era un glas destul de limpede, nici prea răstit, nici prea sfios, un glas simplu care se mlădia fără urme de supărare. Părul îl purta întins şi netezit, iar hainele cu care era îmbrăcată erau curate. Simţi o uşoară dezamăgire, când văzu că picioarele femeii n-au fost legate. Dar n-avu prea multă vreme să se gândească la acest amănunt, deoarece bătrâna doamnă se adresă portarului:

— Du-i lădiţa până în faţa porţii şi lasă-i să plece. Pe urmă se întoarse spre Wang Lung şi-i porunci: Apropie-te de ea, în timpul cât vă voi vorbi, şi după ce Wang se apropie, adăugă: Femeia aceasta a venit la casa noastră, pe vremea când era fată şi n-avea mai mult de zece ani, şi a trăit sub acoperişul casei noastre până astăzi, când a împlinit douăzeci de ani. Am cumpărat-o pe vreme de foamete, când părinţii ei au coborât spre miazăzi, din pricină că

nu aveau ce mânca. Veniseră din partea de miazănoapte a provinciei Shantung şi tot acolo s-au întors, dar n-am mai aflat nimic despre ei. După cum vezi, e femeie voinică şi are obraz ciolănos, cum au toţi cei de o seamă cu ea. Va putea lucra alături de tine în ţarină şi va scoate apă din fântână şi va face tot ce-i vei porunci. De femei frumoase au nevoie numai oamenii destrăbălaţi, când au poftă să petreacă. Nu este nici prea deşteaptă, dar face tot ce-i spui şi e paşnică din fire. După cât ştiu eu, este tot fecioară. Nu este destul de frumoasă, pentru ca trupul ei să poată ispiti poftele fiilor şi ale nepoţilor mei, nici chiar atunci când ne-ar fi slujit la bucătărie. Dacă i se va fi întâmplat ceva în această privinţă, atunci făptaşul nu poate fi decât unul dintre slugile curţii. Dar cum toate curţile noastre sunt pline de roabe frumoase, care aleargă slobode în toate părţile unde le trage inima, nu cred să se fi găsit cineva care să se simtă ispitit să se apropie de ea. Ia-o şi poartă-te bine cu ea, căci te va sluji cu credinţă. E o roabă bună, deşi cam înceată la treabă şi proastă, şi dacă n-aş fi ţinut să fac o faptă bună în faţa zeităţilor templului, ca răsplată pentru viaţa mea de apoi, dând posibilitate şi altor vieţi să se nască în lume, poate aş fi păstrat-o, căci este destul de bună pentru treburile de la bucătărie. Dar eu îmi mărit întotdeauna roabele, dacă se găseşte cineva să se căsătorească cu ele şi se întâmplă ca stăpânii din casa mea să nu le dorească.

Pe urmă întorcându-se spre femeie, adăugă:

— Ascultă de bărbatul tău şi să-i naşti fii, cât mai mulţi fii. Să-mi aduci pe primul tău născut, să-l văd şi eu.

— Aşa voi face, preacinstită stăpână îi răspunse femeia supusă.

Rămaseră nemişcaţi, unul lângă altul şi Wang Lung se simţea foarte încurcat, deoarece nu ştia dacă se cade să răspundă ceva, sau să facă ceva.

— Ei, acum vă poftesc să plecaţi! zise bătrâna doamnă şi glasul parcă-i tremura de o uşoară supărare.

Wang Lung se prosternă repede şi întorcându-se pe călcâie, apucă spre ieşire, cu femeia după el, iar după femeie ieşi portarul care-i ducea lădiţa pe umăr. După ce ajunseră în odăiţa unde Wang Lung îşi lăsase coşul, portarul puse lădiţa pe duşumele şi nu vru s-o ducă mai departe, ci ieşi din odaie fără să le mai spună nimica.

De astă dată Wang Lung se întoarse spre femeie şi se uită pentru întâia oară cu de-amănuntul la ea. Avea un obraz colţuros, dar plin de bunătate, un nas mare turtit şi cu nările negre, iar gura

ei largă părea o tăietură uriaşă în mijlocul obrazului. Ochii erau mici şi de culoare neagră tulburată, parcă ar fi fost încărcaţi de o tristeţe sfioasă pe care nu îndrăznea să şi-o exprime. Era obrazul unei femei obişnuite să tacă şi să nu vorbească niciodată, căci n-ar fi putut vorbi, chiar dacă ar fi vrut. Rămase nemişcată, sub privirile cercetătoare ale lui Wang Lung, fără să se simtă încurcată şi fără să zică nimic, aşteptând ca el să o poată vedea în tihnă. Tânărul constată că chipul ei nu avea nimic atrăgător – avea un obraz cafeniu, fără nimic neobişnuit, un obraz îndelung răbdător. Dar obrazul acesta cu pielea tuciurie, nu avea nicio urmă de vărsat şi nici buza de sus nu-i era crăpată. Văzu că în urechi poartă cercei, erau cerceii suflaţi cu aur pe care i-i cumpărase el, şi pe degete avea inelele aduse de el. Întoarse privirea, înfiorat de o mulţumire ascunsă. În sfârşit, acum avea şi el femeia lui!

— Ia lădiţa şi coşul, zise el trufaş.

Fără să zică nimic, femeia se plecă şi apucând lădiţa de un capăt, şi-o aşeză pe umăr, apoi se opinti ca să-şi îndrepte trupul sub povara prea grea pentru ea. Când o văzu că se opinteşte, îi spuse numaidecât

— Lădiţa o voi lua eu. Tu ia coşul.

Ridică lada în spinare, fără să mai ţină seamă că era îmbrăcat în cele mai bune haine pe care le avea, iar femeia fără să răspundă nici de astă dată nimic, întinse mâna şi luă coşul. Wang se gândi la sutele de curţi prin care trecuse la venire şi la statura lui caraghioasă, curmată de greutatea lădiţei, când va trebui să le treacă din nou.

— Dacă s-ar găsi o portiţă lăturalnică… murmură el, şi după câteva clipe de gândire femeia dădu din cap, ca şi când n-ar fi fost în stare să înţeleagă numaidecât ce urmăreşte.

Apucă înaintea lui, trecând printr-o curte părăsită, năpădită de buruieni şi cu dulbinele secate, dar în zidul acesteia, sub crengile răsucite ale unui pin era o vrămicioară[1] veche şi după ce-i feri zăvorul, lăsă pe Wang Lung să treacă înaintea ei şi ieşiră în uliţă.

O dată sau de două ori se întoarse şi se uită la ea. Femeia venea întins, înţepenindu-se pe picioarele uriaşe, ca şi când ar fi umblat aşa de când e lumea, iar pe chipul ei larg nu se vedea nicio tresărire. Când ajunse sub bolta zidului ce înconjura oraşul, se opri sfios şi începu să se scotocească cu o mână în chimir, după banii de aramă ce-i mai rămăseseră, ţinând cu cealaltă mână lădiţa pe

[1] Vrămicioară – portiţă. [n.e.e.].

umăr. Scoase doi bani de aramă şi cu aceştia cumpără şase piersici mici şi verzi.

— Ia-le şi mănâncă-le singură, zise el.

Femeia întinse mâna lacomă, ca un copil, şi le primi în palmă, fără să zică nimic. A doua oară când se uită la ea, în timp ce treceau în lungul cărării din marginea holdelor de grâu, o văzu că gustă cu băgare de seamă dintr-o piersică, dar când îl simţi că se uită la ea, închise palma în care era piersica şi fălcile i se încleştară.

Merseră aşa împreună, până când ajunseră în partea de apus a câmpurilor, unde era templul zeităţilor ţarinei. Templul acesta era o clădire mică şi nu ajungea mai sus de umerii unui bărbat; pereţii erau făcuţi din cărămizi nearse şi acoperişul din şindrilă. Fusese clădit de bunicul lui Wang Lung care plugărise aceleaşi holde unde Wang Lung trăia acuma, iar cărămizile le adusese cu roaba din oraş. Pe dinafară, pereţii erau tencuiţi şi într-un an de belşug tocmiseră un zugrav din sat care făcuse pe pereţii albi un peisaj cu dealuri şi trestii de bambus. Dar ploile care bătuseră pereţii ani nenumăraţi, spălaseră zugrăveala, aşa că din trestiile de bambus nu mai rămăsese decât o uşoară fulguială ca de umbre, iar linia şerpuită a dealurilor dispăruse cu totul.

În interiorul templului, adăpostite sub acoperiş, erau două chipuri solemne de lut, căci fuseseră frământate din pământul holdelor dimprejurul templului. Acestea erau zeul şi soţia lui. Erau îmbrăcate în haine roşii de hârtie şi cu poala aurită, iar zeul avea o mustaţă rară, bleojdită, din păr adevărat. De fiecare dată, la Anul Nou, tatăl lui Wang Lung cumpăra câteva coli de hârtie roşie din care le tăia şi le lipea îmbrăcămintea cea nouă, pentru amândoi. Dar în fiecare an ploaia şi zăpada îi bătea şi în fiecare vară arşiţa soarelui le strica hainele.

Cu toate acestea se întâmplase ca tocmai acuma hainele de pe ei să fie în bună stare, căci anul abia începuse şi Wang Lung se simţea mândru de înfăţişarea lor îngrijită. Luă coşul din mâna femeii şi începu să scotocească cu multă băgare de seamă sub carnea de porc, după cele două beţişoare de tămâie pe care le cumpărase. Se temea să nu se fi rupt, căci acesta ar fi fost semn rău. Dar le găsi întregi şi după ce le înfipse în mormanul de cenuşă de la picioarele zeităţilor, rămasă din tămâia arsă mai demult de vecinii care veneau să se închine la acest altar, se scotoci în chimir şi scoţând amnarul, prinse scânteia într-o frunză uscată şi dădu foc beţişoarelor.

Bărbatul şi femeia lui statură alături şi împreună în faţa zeităţilor ţarinei lor. Femeia urmărea capetele beţişoarelor de tămâie cum se înroşesc şi pe urmă devin cenuşii. Când stratul de cenuşă începu să se îngroaşe, femeia întinse arătătorul şi feri cenuşa din calea flăcării. Pe urmă, ca şi când s-ar fi temut de fapta ei se întoarse repede spre Wang Lung şi se uită la el înspăimântată. Dar lui i se păru că este ceva foarte plăcut în mişcarea pe care o făcuse femeia. Ceva ca şi când ea ar fi înţeles că tămâia aceasta este a lor, a amândurora, şi pentru el clipa aceasta purta într-însa taina căsătoriei lor. Statură unul lângă altul, nemişcaţi şi fără să zică nimica, în timp ce tămâia se prefăcea în cenuşă, pe urmă văzând că soarele a început să coboare spre asfinţit, Wang Lung ridică lădiţa pe umăr şi porniră spre casă.

În pragul uşii găsiră pe bătrânul său tată care se oprise să-şi încălzească trupul la cele din urmă raze de soare. Nu făcu nicio mişcare, când văzu pe Wang Lung că se apropie împreună cu femeia. Ar fi fost o faptă nevrednică de el, dacă s-ar fi întâmplat să ia în seamă apropierea femeii. În loc să se uite la ei, se prefăcea că urmăreşte norii din adâncul văzduhului, şi declară:

— Norul care atârnă în cornul stâng al lunii noi, prevesteşte ploaie. Dar nu va ploua mai curând de mâine noapte. Pe urmă văzând pe Wang Lung că ia coşul din mâna femeii, adăugă: Mi se pare că ai cheltuit parale!

Wang Lung puse coşul pe masa din tindă.

— Astă seară vom avea oaspeţi, răspunse el întunecat, pe urmă duse lădiţa în odaia unde dormea el şi o aşează pe podmol, alături de lădiţa în care îşi păstra hainele. Se uită la ea ca la un lucru străin. Dar bătrânul se apropie de uşa odăii şi strigă cu glas tare:

— În casa asta nu se mai sfârşeşte cu cheltuiala!

În taină însă se simţea foarte mulţumit că fiul său poftise oaspeţi în casă, dar îşi zicea că nu se cade ca faţă de nora lui să-şi arate în astfel de împrejurări decât nemulţumirea, căci altfel s-ar obişnui din prima zi cu viaţa de risipă. Wang Lung nu răspunse nimic ci ieşi din odaie şi luând coşul de pe masă, îl duse la bucătărie şi femeia intră după el. Scoase din coş bucată cu bucată, târguielile pe care le adusese de la oraş şi le înşiră pe marginea rece a plitei, apoi se întoarse spre ea:

— Am adus carne de porc, io-te şi carne de vacă şi peşte. Vom avea şapte oameni la masă. Ştii să găteşti bucate?

În timpul cât îi spuse aceste cuvinte, nu se uită la ea, căci nu se

cădea să facă aşa ceva. Femeia îi răspunse cu glasul liniştit:

— Eu am fost roabă la bucătării, din ziua cea dintâi când am intrat în Casa Hwang. Oamenii din casă mâncau la fiecare masă bucate cu carne.

Wang Lung dădu din cap şi ieşi din bucătărie, aşa că nu o mai văzu până când începură să sosească oaspeţii grămadă: unchiul său, vesel, viclean şi înfometat, fiul unchiului său, un flăcău lipsit de ruşine care avea vreo cincisprezece ani, şi ceilalţi ţărani care păreau stângaci şi zâmbeau cu sfială. Doi dintre ei erau oameni din acelaşi sat, cu care Wang Lung se ajuta în timpul secerişului, împrumutându-şi unul altuia sămânţă sau acareturi de plugărie, iar al treilea era vecinul de alături, plugarul Ching care era om liniştit şi mic de statură, iar de vorbit nu vorbea niciodată, dacă se întâmpla să nu fie întrebat. Când după multă îmbialăşi codeală primiră să se aşeze pe scaune împrejurul mesei din tindă, aşa cum cerea bună-cuviinţa, Wang Lung ieşi în bucătărie şi pofti femeia să aducă bucatele la masă. Se simţi mulţumit, când o auzi spunându-i:

— Îţi voi da castroanele cu mâncarea, dacă vrei să le aşezi pe masă, în faţa oaspeţilor, căci eu n-aş vrea să mă arăt în faţa bărbaţilor.

Wang Lung se simţi foarte mândru, gândindu-se că femeia aceasta era a lui şi că nu se sfieşte să stea de vorbă cu el, dar se fereşte să se arate în faţa altor bărbaţi. În uşa bucătăriei luă castroanele din mâinile ei şi le aşeză pe masa din tindă, apoi strigă cu glas tare:

— Mănâncă unchiule, mâncaţi fraţilor.

Iar când unchiul său, căruia îi plăcea să glumească întrebă:

— Nu vom avea parte să vedem şi noi mireasa cu sprâncenele ca aripile de fluture? Wang Lung îi răspunse categoric:

— Încă nu suntem un trup şi un suflet. Prin urmare nu se cade să vadă bărbaţi străini, până când nunta nu va fi faptă împlinită.

Stărui apoi să mănânce şi oamenii începură să îmbuce cu poftă din bucatele gustoase, fără să zică nimic. Când se întâmpla ca unul să laude sosul cafeniu în care înota peştele, şi altul să laude friptura de porc, Wang Lung nu uita să repete mereu:

— Sunt bucate ca la casă de oameni săraci… şi preparate fără niciun gust.

Dar în inima sa Wang Lung se simţea mândru de felul bucatelor aduse la masă, deoarece cu ceea ce avusese, femeia lui combinase amestecul de oţet, de zahăr şi câteva picături de vin cu sosul de

soia în aşa fel, încât datorită priceperii ei, carnea părea foarte gustoasă şi i se părea că până acuma nu avusese niciodată parte să guste astfel de bucate la masa prietenilor lui.

În aceeaşi seară după ce oaspeţii întârziară multă vreme în faţa ceaiului, stând de vorbă şi făcând glume, femeia stătu tot timpul în dosul plitei de la bucătărie, iar când Wang Lung îşi însoţi şi ultimul oaspe până la ieşire şi intră în bucătărie, o găsi chircită pe paiele de lângă boul lor, unde adormise. Când o trezi, femeia avea paie în păr şi o văzu că-şi acopere obrazul cu braţul, ca şi când s-ar fi ferit să nu o lovească. După ce se dezmetici, femeia se uită la el cu aceeaşi ochi stranii şi fără expresie, aşa că bărbatului i se păru că are în faţa sa un copil. O luă de mână şi o conduse în odaia unde în dimineaţa aceleaşi zile îşi spălase trupul pentru ea, şi după ce intrară, aprinse o făclie roşie ce era pe masă. În mijlocul luminii tremurate a acestei făclii, se simţi cuprins de sfială în faţa femeii cu care acuma rămăsese singur şi, ca să se îmbărbăteze pe sine însuşi, trebui să-şi repete de câteva ori în gând:

„Iată femeia care-mi este soţie. Fapta trebuie să fie împlinită!”

Începu să se dezbrace cu mişcări grăbite. Dar femeia se retrase după colţul acoperit de perdeaua patului şi fără să facă cel mai mic zgomot, începu să se pregătească şi ea de culcare. Wang Lung se întoarse şi-i porunci:

— Stinge lumânarea, înainte de a te culca.

Pe urmă se întinse în aşternut şi după ce-şi trase pătura groasă peste umeri, se prefăcu că doarme. Dar nu dormea. Sta şi tremura de aşteptare şi tot trupul îi părea că pândeşte ceva. Când după multă vreme odaia se cufundă în întuneric şi auzi mişcările încete şi furişe ale femeii care se întinse alături de el, îşi simţi trupul cutremurat de o mulţumire sălbatică, ca şi când asupra lui s-ar fi repezit un puhoi care şi-a rupt stăvilarele. Întunericul dimprejurul lor se cutremură de râsul lui care clocoti adânc, în clipa când întinse braţele după ea.

Capitolul II

Viaţa era acum adevărată plăcere să o trăieşti. Dimineaţa următoare rămase întins în aşternut şi urmărea cu priviri lacome femeia aceasta care era acuma cu totul a lui. Femeia îşi adună hainele în jurul trupului, încheindu-se la gât şi strângându-şi din câteva mişcări tunica în jurul mijlocului. Pe urmă îşi încălţă papucii

de pâsla, legându-i cu şireturile ce atârnau în partea dinapoi. O rază de lumină scăpată pe ferestruica tăiată în zid, îi juca pe obraz şi în lumina aceasta tulbure îi văzu faţa. Nu părea deloc schimbată. Faptul acesta îl miră foarte mult, căci Wang Lung credea că noaptea care trecuse îl schimbase şi pe el. Totuşi femeia aceasta care se ridicase acuma de lângă el, coborâse din aşternut, ca şi când ei doi ar fi dormit toată viaţa împreună. De afară tusea întârâtată a bătrânului se auzi înfiorând tulbureala zorilor, aşa că spuse soţiei lui:

— Înainte de orice, du părintelui meu un castron de apă caldă, ca să-şi potolească plămânii.

Femeia îl întrebă, exact cu aceeaşi modulaţie a glasului, cu care o auzise vorbind şi ieri:

— Să-i pun şi frunzuliţe de ceai în apă?

Întrebarea aceasta atât de firească, păru că tulbură pe Wang Lung. I-ar fi plăcut să-i poată răspunde:

„Sigur ca vei pune şi frunzuliţe de ceai. Poate-ţi închipui că noi suntem cerşetori?”

I-ar fi plăcut ca femeia să-şi închipuie despre ei că în casa aceasta se face risipă de ceai. Fără îndoială în Casa Hwang fiecare castron cu apă caldă era verde din pricina puzderiei de frunze ce pluteau pe suprafaţa lui. Poate în casa aceea nici robii nu ar fi primit să bea apă goală. Dar ştia că tatăl său se va supăra, văzând că femeia îi duce din prima zi ceai, în loc să-i ducă numai castronul cu apă fierbinte. Afară de asta ei nu erau nici oameni bogaţi. Prin urmare îi răspunse cu nepăsare:

— Ceai? Da de unde… asta l-ar face să tuşească şi mai întârâtat.

Pe urmă stătu întins în aşternutul cald şi se simţi mulţumit, în timp ce femeia aţâţa focul la bucătărie, ca să fiarbă apa. Ar fi avut poftă să doarmă, mai ales acuma când îşi putea îngădui această plăcere, dar trupul său zvăpăiat pe care de atâţia ani de zile îl obişnuise să se trezească de dimineaţă, nu voia să se liniştească, deşi îi era îngăduit; rămase deci întins în aşternut şi gustă adânc plăcerea trândăviei, atât sufleteşte cât şi trupeşte.

Se mai simţea şi acuma în parte ruşinat, când încerca să se gândească la femeia aceasta a lui. Se gândea şi la ţarina lui, la grâul de sămânţă şi la recolta ce ar putea-o avea, în cazul când ploile vor veni la vreme, şi la sămânţa de sfeclă albă pe care avea de gând să o cumpere de la vecinul său Ching, dacă se vor putea înţelege asupra preţului. Dar între gândurile acestea care i se

încrucişau în fiecare zi prin minte, începu de astă dată să se împletească şi să iasă la lumină un gând nou, privitor la felul lui de viaţă de acuma şi aducându-şi aminte de noaptea ce trecuse, începu să se întrebe cu totul pe neaşteptate, dacă femeia aceasta ţine la el. Amănuntul acesta era ceva cu totul nou. Până acuma nu se gândise decât dacă femeia aceasta îi va plăcea lui însuşi şi dacă va fi în stare să-l mulţumească la aşternut şi la gospodăria casei. Deşi obrazul ei era lipsit de farmec şi mâinile bătucite, trupul ei era catifelat şi feciorelnic, şi începu să râdă când se gândi la ea – cu acelaşi râs scurt şi profund care răscolise întunericul odăii lor în timpul nopţii trecute. Tinerii stăpâni ai Casei Hwang nu fuseseră în stare să vadă dincolo de obrazul lipsit de farmec al acestei roabe de la bucătărie. Trupul ei era frumos, zvelt şi ciolănos, dar cu rotunjimi catifelate. Se simţi înfiorat de dorinţa ca femeia aceasta să-l iubească în calitate de soţ, dar pe urmă se ruşină de această dorinţă a lui.

Uşa se deschise şi femeia intră tăcută, cum avea obiceiul, aducând în amândouă mâinile castronul în care aburea ceaiul. Se ridică în pat şi-l luă în mâinile ei. Pe deasupra apei fierbinţi se vedeau plutind frunzuliţe de ceai. Ridică repede privirea şi se uită la ea. Femeia se sperie şi îngână cu sfială:

— Bătrânului nu i-am dus ceai – am făcut aşa cum mi-ai poruncit – dar m-am gândit că ţie...

Wang Lung băgă de seamă că se teme de el şi se simţi încântat, aşa că-i răspunse înainte ca ea să termine ce avea de spus:

— Foarte bine... foarte bine... îmi face plăcere! şi începu să soarbă zgomotos şi mulţumit din castronul cu ceai.

În adâncul fiinţei lui simţi tremurând o mulţumire nouă pe care, chiar faţă de el însuşi, îi era ruşine să şi-o exprime în cuvinte:

— Femeia aceasta a mea mă iubeşte de ajuns!

I se părea că în timpul lunilor din urmă nu făcuse nimic altceva, decât îşi urmărise femeia pe care şi-o adusese în casă. De fapt el muncea, cum muncise şi până acuma. Îşi lua sapa la umăr şi ieşea la câmp, ca să lucreze în ţarina lui, plivea rândurile de semănături, înjuga boul la plug şi ara holdele din partea de apus, ca să semene usturoi şi ceapă. Dar lucrul în ţarină i se părea acuma o plăcere, deoarece când soarele se ridica în crucea amiezii, se putea întoarce acasă unde îl aştepta mâncarea gata, masa era ştearsă de praf, iar castroanele şi beţişoarele erau aşezate cu grijă, la îndemână. Până acuma trebuise să-şi pregătească singur de mâncare, după ce se

întorcea acasă de la munca timpului, oricât ar fi fost de ostenit, afară de cazurile când se întâmpla ca bătrânului să i se facă foame înainte de întoarcerea lui, şi să-şi pregătească ceva singur de mâncare sau o lipie din aluat nedospit pe care o cocea în spuză, după ce o înfăşura împrejurul unui mănunchi de usturoi.

De aci înainte, orice mâncare s-ar fi găsit în casă, aceasta îl aştepta gata şi n-avea decât să se aşeze pe laviţa din faţa mesei şi să înceapă să mănânce, fără să mai întârzie. Podmolul de pământ bătut era măturat şi grămada de paie răsucite în şomoioage aştepta şi ea gata să fie băgată pe gura sobei. Dimineaţa, după ce el pleca de acasă, femeia lua grebla de bambus şi un capăt de frânghie, apoi cutreiera împrejurimile, smulgând de ici un smoc de iarbă, de colo o surcea sau o mână de frunze uscate, aşa că la amiază se întorcea acasă, cu o sarcină destul de mare, ca să-i fie de ajuns pentru fiertul cinei.

După amiezile lua şi ea sapa şi un coş destul de mare, cu care ieşea la drumul ce ducea în oraş, în lungul căruia catârii, măgăruşul şi caii duceau poveri, în sus pe drum şi în jos, şi de aci aduna băligarul lăsat de dobitoace şi-l ducea acasă, unde-l făcea grămadă şi-l lăsa să dospească, pentru ca mai târziu să poată gunoi ţarina cu el. Treaba aceasta o făcea fără să crâcnească şi fără să-i fi spus cineva anume s-o facă. Când se lăsa seara, femeia nu se aşeza la odihnă, până când nu da nutreţ boului din şopron şi nu scotea o găleată de apă ca să-l adape.

Pe urmă scotea hainele care trebuiau petecite şi cosea cu fir de aţă pe care şi-o torcea singură pe fusul de bambus, aşa că hainele lor de iarnă erau întotdeauna îngrijite în vreme. Aşternuturile le scotea la soare, în faţa casei; scotea feţele păturilor şi după ce le spăla, le întindea pe prăjinile de bambus ca să se usuce; scama păturilor, care se bătucise în timpul anilor de întrebuinţare şi devenise cenuşie, o scărmăna şi strângea cuiburile insectelor ce sporiseră netulburate până acum în ascunzătorile lor, aşa că toată casa era aerisită. În fiecare zi făcea câte ceva, până când cele trei camere ale casei lor luară o înfăţişare îngrijită, ca într-o casă de oameni cu stare. Tusea bătrânului se mai domoli şi sta toată ziua la soare, cu spatele sprijinit de peretele de la miazăzi al casei, unde moţăia mulţumit şi la căldură.

Dar femeia aceasta nu vorbea niciodată, decât cel mult atunci când cereau micile trebuinţe ale vieţii pe care o duceau. Wang Lung o urmărea cu privirea, cum se învârteşte domol şi cu mişcări

sigure prin cele trei odăi ale lor, se uita pe furiş la obrazul ei colţuros şi aspru, cu ochii în care tremura o umbră de teamă, dar cu toate acestea nu era în stare să o înţeleagă. În timpul nopţilor îi simţea trupul vânjos întins alături de el în aşternut. Dar ziua îmbrăcămintea ei, tunica şi pantalonii de pânză albastră, ascundeau toate tainele pe care le cunoştea numai el şi nu mai rămânea dintr-însa decât sluga credincioasă, care nu crâcneşte niciodată şi nu se gândeşte la nimic altceva, decât, să slujească pe alţii. Cu toate acestea nu s-ar fi căzut s-o întrebe: „De ce nu scoţi nicio vorbă?” deoarece era de ajuns ca femeia lui să-şi facă datoria faţă de casă.

I se întâmpla uneori ca în timp ce lucra, în largul holdelor lui, să-şi aducă aminte de ea. Ce o fi văzut oare femeia aceasta în cele o sută de curţi ale Casei Hwang? Ce fel de viaţă era viaţa pe care o trăise până acuma şi pe care nu o împărţise cu el? Îi era peste putinţă să o înţeleagă. Pe urmă începea să se simtă ruşinat de neastâmpărul lui şi de gândurile care-i întârziau în jurul acestei femei. La urma urmei, ea nu era altceva decât o femeie.

Totuşi ar fi peste putinţă, ca dereticatul a trei odăi şi gătitul mâncării de două ori pe zi să dea lucru de ajuns unei femei care a fost roabă într-o casă mare, unde era obişnuită să lucreze din zori şi până în miez de noapte. Într-un rând, tocmai când Wang Lung era foarte zorit cu lucrul în ţarină şi ieşise zile de-a rândul la plivitul grâului, aşa că începuse să-l doară spatele, îi văzu umbra tremurând pe răzorul în care lucra el şi se pomeni că femeia răsare lângă el, cu sapa pe umăr.

— Acasă nu mai am de lucru, până la chindie, zise femeia fără înconjur, apoi coborî sapa şi începu să lucreze pe răzorul de lângă el.

Soarele îşi repezea puzderia de raze din crucea cerului asupra lor, căci era miez de vară, şi obrazul femeii fu inundat de sudoare, cât ai clipi. Wang Lung îşi scosese tunica de pe el, aşa că lucra gol până la brâu; dar femeia lucra îmbrăcată în hainele ei subţiri şi tunica ce o avea pe umeri era leoarcă de năduşeală, aşa că începu să i se lipească de trup ca o coajă de ceapă. Făcând aceleaşi mişcări ritmice, unul lângă altul, fără să scoată o vorbă ceasuri de-a rândul, simţi statornicindu-se între ei doi o legătură atât de puternică, încât îşi uită de durerile ce-l săgetau în şale. Nu se gândea la nimic anume şi nu simţea altceva decât desăvârşita armonie a mişcării trupurilor lor, când întorceau glia ca să o bată

razele de soare, în lungul holdei care era casa lor, din belşugul căreia îşi hrăneau trupurile şi-şi făcuseră zeităţile cărora se închinau. Huma grasă şi neagră se fărâma uşor sub loviturile sapei. Din când în când ieşea la lumină câte un colţ de cărămidă sau o bucată de lemn. Dar asta nu avea nicio însemnătate. Cândva demult, în pământul acesta fuseseră îngropate trupuri de bărbaţi şi femei, pe locul acesta fuseseră case care căzuseră în ruină, – ca să se prefacă din nou în pământ. Tot aşa se va întoarce în pământ şi casa lor, şi trupurile de asemenea. Fiecare se întoarce în pământ. Lucrau înainte, mişcându-se ritmic – cultivând împreună rodul pământului – fără să vorbească şi fără să se uite unul la altul.

După ce soarele căzu în asfinţit, Wang îşi îndreptă încet mijlocul şi se uită la femeia lui. Faţa îi era umedă de sudoare şi plină de urmele cirului de praf. Era tot atât de cafenie ca şi pământul pe care-l călca în picioare. Hainele întunecate şi ude i se lipeau de trupul vânjos. Cu mişcări încete mai răscoli o brazdă cu sapa, apoi tot atât de simplu cum avea obiceiul, îi spuse fără înconjur, cu glasul fără mlădieri şi poate mai puţin limpede în lumina acestei înserări, decât altădată:

— Sunt însărcinată!

Wang Lung rămase încremenit. De altfel ce ar fi putut răspunde într-o astfel de împrejurare? Se plecă în brazdă şi ridică un colţ de cărămidă pe care-l aruncă în marginea holdei. Femeia parcă i-ar fi spus, „Ţi-am adus ceaiul” sau „Hai să mâncăm”. Pentru ea împrejurarea aceasta era tot atât de simplă şi de la sine înţeleasă. Pentru el însă… lui i-ar fi fost peste putinţă să-i spună ce însemna asta pentru el. Simţi că inima i se zbate în piept, pe urmă se opreşte în loc, ca şi când ar fi strâns-o cineva în palmă. În sfârşit, acuma era rândul lor să se întoarcă şi ei în acest pământ.

Întinse braţul spre ea şi-i luă sapa din mână, apoi îi spuse cu glasul sugrumat de emoţie.

— Ajunge pentru astăzi. Ziua este pe sfârşite. Îi vom spune şi bătrânului.

Porniră spre casă, dar femeia venea cu câţiva paşi în urma lui, aşa cum se cade unei soţii. Bătrânul aştepta în pragul casei, nerăbdător să-şi primească partea de cină pe care acuma, de când aveau o femeie în casă, nu şi-o mai gătea niciodată el însuşi. Îşi pierduse răbdarea şi strigă de departe:

— Sunt prea înaintat în vârstă, ca să mai pot aştepta în felul acesta, până îmi daţi de mâncare!

Dar Wang Lung îl luă de braţ şi intră cu el în casă, ca să-i spună:

— Femeia a rămas însărcinată.

Încercă să vorbească tot atât de liniştit, ca şi când i-ar fi spus: „Astăzi am semănat partalul din partea de apus a ţarinei”, dar nu se simţea în stare. Deşi vorbise cu glasul în şoaptă, i se păru totuşi că a vorbit mai tare decât ar fi trebuit.

Bătrânul clipi din ochi, dar pe urmă înţelese despre ce este vorba şi începu să chicotească mulţumit:

— He-he-he; care va să zică recolta e aproape, strigă el nurorii lui când o văzu că intră în casă.

Nu putu să-i vadă chipul, din pricina întunericului din tindă, dar o auzi că-i răspunde cu glas liniştit:

— Acu mă duc să pregătesc de cină.

— Da… da… pregăteşte de cină, se grăbi să încuviinţeze bătrânul şi se luă după ea, întocmai ca un copil, şi intră în bucătărie. Ca şi gândul la viitorul său nepot, care-l făcuse să-şi uite de foame, când îi pomeni de mâncare, gândul cinei îl făcu acuma să-şi uite de nepotul său.

Dar Wang Lung se aşeză pe laviţa din faţa mesei şi stătu prin întuneric, apoi îşi întinse braţele şi le împreună pe masă, ca să-şi culce capul pe ele şi să se gândească: „Din trupul său, din coapsele sale trebuia să răsară acuma o viaţă nouă!”

Capitolul III

Când îşi dădu seama că ziua facerii trebuie să fie aproape, spuse soţiei sale:

— Va trebui să aducem pe cineva – care să te ajute, când îţi va sosi ceasul – o femeie din vecini…

Soţia lui clătină din cap. Tocmai începuse să adune castroanele de pe masă, după ce terminaseră cu cina. Bătrânul se dusese să se culce şi ei doi rămăseseră singuri în mijlocul odăii al cărei întuneric nu era străpuns decât de tremurul subţire al flăcării unui opaiţ în care ardea o feştilă de bumbac, muiată în ulei de fasole.

— Cum adică, nu vrei să aducem o femeie? întrebă el speriat. (Începuse să se obişnuiască acuma cu felul acesta de conversaţii al lor, la care ea nu participa niciodată decât cel mult dând din cap sau făcând o mişcare cu mâna, sau din când în când îi mai scăpa fără voie şi câte un cuvânt din gura largă. Începuse chiar să nu mai simtă lacunele unei astfel de conversaţii între ei). Bine, dar ar părea

straniu ca tu să naşti şi în casă cu tine să nu fie decât doi bărbaţi! adăugă el. Mama şi-a adus o femeie din sat. Eu nu mă pricep la astfel de treburi. În casa aceea mare nu se găseşte nimeni – vreo roabă mai în vârstă cu care să fii prietenă – care ar vrea să vină?

I se întâmplase pentru întâia dată să pomenească despre casa de unde venise ea. O văzu că se întoarce spre el, cum n-o văzuse niciodată, cu ochii mici, căscaţi de furia ce-i clocotea în adâncul fiinţei.

— Nimeni din casa aceea! zbieră femeia întărâtată.

Scăpă din mână luleaua pe care tocmai începuse să şi-o umple şi se uită la ea mirat. Dar obrazul ei deveni imediat tot atât de indiferent ca şi înainte de asta şi începu să adune de pe masă beţişoarele, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat.

— De, cine a mai auzit aşa o vorbă? exclamă el uimit. Dar femeia nu mai răspunse, nimica, aşa că adăugă: Nici unul dintre noi doi nu se pricepe la naşteri. Tatăl meu nu s-ar cădea să intre în odaia ta, într-o astfel de împrejurare; cât despre mine, eu până acuma n-am văzut nici cel puţin o vacă fătând. Mâinile mele stângace ar putea să vatăme copilul. Ascultă, trebuie să fie cineva în casa aceea mare, în care roabele nasc mereu…

Femeia adunase beţişoarele grămadă, într-un colţ al mesei şi întorcându-se, se uită la el, apoi după o clipă de gândire răspunse:

— Când mă voi întoarce în casa aceea, voi avea pe fiul meu în braţe. Copilul îl voi îmbrăca în tunică roşie şi pantalonaşi cu flori roşii, iar în cap va avea comanac pe gardina căruia va fi chipul minuscul şi aurit ai lui Budha şi va fi încălţat în papuci de pâslă pe care va fi brodat un cap de tigru. Eu voi avea papuci noi şi o tunică nouă de satin negru şi voi intra în bucătăria unde mi-am petrecut toată viaţa, şi de acolo în sala cea mare unde trăieşte bătrâna noastră stăpână, cu luleaua ei de opiu, şi mă voi arăta în faţa tuturor, nu numai eu ci şi copilul meu.

Până acuma nu o auzise vorbind niciodată atât de îndelung. Vorbele i se înşirau una după alta, fără întrerupere, deşi domolite, aşa că Wang Lung îşi dădu seama că ea se gândise demult la planul acesta. În timpul cât lucrase alături de el în ţarină, femeia lui se gândise la toate amănuntele acestea. Ce femeie ciudată! Îşi închipuise că ea nici nu se gândeşte la copil, atât era de liniştită în timpul lucrului de fiecare zi prin casa lor. Dar în loc de asta, ea îşi vedea copilul de mult născut şi pe de-a-ntregul îmbrăcat, pe ea însăşi în calitate de mamă, cu o tunică nouă. Nu mai ştia ce să zică

şi începu să-şi frământe bucăţica de tutun între degetul mare şi arătător, făcând dintr-însa o minge pe care o băgă în gura lulelei de pe masă.

— Cred că vei avea nevoie de ceva bani răspunse el într-un târziu, şi se uită la ea cu prefăcută nemulţumire.

— Dacă ai vrea să-mi dai trei bani de argint… începu ea cu sfială. E sumă mare, dar am socotit fiecare para, aşa că nu voi face risipă. Voi vorbi cu negustorul de pânzărie să-mi dea bucata cea din urmă ce rămâne de la capătul valului de stofă…

Wang Lung începu să se scotocească în chimir. În ajun vânduse la târg un car şi jumătate de trestie pe care o adunase de pe balta din partea de apus a ţarinei lui, aşa că avea în pungă ceva mai mult decât i-ar fi trebuit. Înşiră pe masă, cei trei bani de argint. Pe urmă, după ce stătu câteva clipe la îndoială, mai adăugă şi banul pe care-l păstra de multă vreme în pungă, gândindu-se că poate îi va veni şi lui poftă ca într-o dimineaţă când va intra în ceainăria de la oraş, să se aşeze la o masă şi să joace. Dar gândul acesta al lui nu mersese niciodată mai departe, decât cel mult că-şi pierdea vremea împrejurul meselor de joc pe care se auzeau rostogolindu-se zarurile, deoarece se temea că, dacă va începe să joace, va pierde banii. Când se întâmpla să se găsească în oraş şi îi mai rămânea vreme de pierdut, pe aceasta şi-o petrecea în baraca şolticarului unde puteai asculta poveşti rămase din bătrâni şi nu cheltuia mai mult de un ban de aramă pe care-l arunca în talgerul povestitorului când trecea prin faţa lui.

— Cred că nu strică să iei şi banul acesta pe deasupra, zise el suflând cu nădejde în fâşia de hârtie răsucită, ca să prindă flacără şi să-şi poată aprinde luleaua. Cred că s-ar putea să-i cumperi şi o rămăşiţă de mătase, din care să-i faci tunica. La urma urmei de astă dată este vorba de primul nostru fiu.

Femeia nu întinse mâna numaidecât după bani, ci se uită la ei, fără să-i tresară niciun fel de lumină pe obrazul împietrit. Pe urmă răspunse cu glasul stins:

— Mi se întâmplă pentru întâia oară să pun şi eu mâna pe bani de argint.

Apoi cu o mişcare grăbită, repezi mâna după ei, îi luă în palmă şi încleştând degetele, intră grăbită în odaia lor.

Wang Lung fuma în tăcere şi se gândea la banii de argint, cum şedeau înşiraţi pe masă. Argintul acesta îl scosese din pământ – din ţarina lui pe care o ara şi o lucra, asudând din greu. Viaţa lui era

legată de ţarina aceasta; cu fiecare picătură de sudoare a trupului său trudit, storcea hrană din ţarina lui, şi din hrana aceasta scotea argint. Până acuma de câte ori se întâmpla să scoată arginţii din chimir, pentru a-i da altuia, i se părea că dă o fâşie din însăţi viaţa lui unui om străin care nu va şti s-o întrebuinţeze. Dar de astă dată nu simţi niciun fel de părere de rău şi nici durere. I se părea că nu vede arginţii lui în mâna unui negustor străin de la oraş, ci că argintul acesta s-a prefăcut în ceva mult mai preţios decât argintul însuşi – haine cu care va îmbrăca trupşorul fiului său. Dar femeia aceasta a lui care era o fire atât de stranie, care muncea din greu, nu spunea nimica, şi părea că nu vede pe nimeni, fusese cea dintâi care văzuse copilul lor îmbrăcat în felul acesta.

Nu vru să primească pe nimeni lângă ea, când îi sosi ceasul. Acesta sosi într-o seară, când ziua începuse să se îngâne cu noaptea, dar soarele nu coborâse încă până în marginea zării, Grânele rodiseră şi fuseseră secerate, iar ţarina lor o inundaseră, ca să semene orez şi orezul lor ajunsese în pârgă; după ploile de vară spicele erau grele de rod şi coapte de dogoarea soarelui acestui început de toamnă. Toată ziua tăiaseră paiele alături unul de altul, trăgându-se din mijloc cu secera în mână. Femeia se mişca ţeapănă, din pricina sarcinii şi înainta mult mai încet decât el, aşa că brazda pe care o secera el, lăsase femeia departe în urmă. Pe măsură ce trecea vremea şi soarele scăpătă din crucea amiezii, coborând bolta cerului spre apus, femeia înainta tot mai încet, aşa că bărbatul se întoarse şi se uită la ea nemulţumit. Femeia se opri din lucru şi-şi îndreptă mijlocul înţepenit, iar mâna în care avea secera îi căzu în lungul trupului. Obrazul îi era scăldat de o nouă sudoare, sudoarea unor chinuri necunoscute încă.

— Mi-a sosit ceasul, zise femeia. Aş vrea să mă întorc acasă. Nu intra în odaia noastră, până când nu te voi chema. Dar să-mi aduci un fir de trestie proaspăt curăţată şi să mi-o spinteci în două, ca să pot despărţi viaţa fiului meu de viaţa mea.

Femeia apucă în lungul holdelor spre casă, mergând nepăsătoare, ca şi când nimic n-ar putea să i se întâmple şi după ce se uită o bucată de vreme la ea cum se duce, porni şi el spre balta din marginea ţarinei şi tăie un fir subţire de trestie, pe urmă îl curăţi cu băgare de seamă şi-l spintecă în două, cu secera. Înserarea toamnei începuse să coboare grăbită, aşa că-şi puse secera pe umăr şi se îndreptă şi el spre casă.

Când ajunse, mâncarea era pe masă şi aburea în străchini, iar

bătrânul lui părinte începuse să mănânce. Femeia plecase de la lucrul câmpului, ca să le poată pregăti lor de mâncare. Se gândi că nevasta lui este o femeie cum nu se găsesc în toate zilele. Pe urmă se apropie de uşa odăii şi strigă:

— Ţi-am adus firul de trestie!

Aşteptă, crezând că-i va răspunde să intre în odaie. Dar glasul femeii nu se auzi. Se apropiase de uşă şi printre despărţiturile dintre scânduri o văzu că întinde mâna şi-şi ia firul de trestie. Nu zise nimic dar o auzi gâfâind din greu, întocmai ca o vită care a făcut drum lung şi fără popas.

Bătrânul ridică privirea din strachina ce o avea în faţa lui şi-i porunci:

— Haide şi mănâncă, altfel se răcesc bucatele. Pe urma adăugă: Nu începe să te frământi de acuma, căci va trebui să mai treacă o vreme. Îmi aduc aminte că în ziua când mi s-a născut feciorul cel dintâi, până să se termine, începuse să se crape de ziuă. Săracul de mine... când mă gândesc că dintre toţi copiii pe care i-am avut şi mi i-a născut biată maică-ta, unul după altul – cam vreo doisprezece, căci nici eu nu-mi mai aduc aminte câţi au fost – numai tu ai rămas în viaţă! Acuma înţelegi şi tu, de ce o femeie trebuie să nască mereu copii. Pe urmă se opri şi iarăşi începu, ca şi când abia atunci şi-ar fi adus aminte de ceea ce spunea: Mâine pe vremea asta s-ar putea ca eu să fiu bunicul unui fecior!

Începu să râdă din senin şi lăsă strachina cu mâncarea. Vreme îndelungată fiul său îl auzi chicotind prin întunericul ce se statornicise acuma în cuprinsul odăii lor.

Wang Lung însă sta nemişcat în faţa uşii, ca să asculte gemetele grele şi animalice care se auzeau înăuntru. Printre despărţiturile scândurilor de la uşă răzbi un miros de sânge cald, un miros greu care-l făcu şi se înspăimânte. Dinăuntru se auzeau gemetele grăbite şi şuierătoare ale femeii, întocmai ca nişte ţipete de durere stăpânită, dar fără să poată prinde ceva lămurit. Când nu mai putu să rabde chinurile acestea ale aşteptării şi era gata să se repeadă în odaie, din fundul întunerecului se auzi un glas subţirel şi întârâtat care-l făcu să-şi uite de toate.

— E băiat? strigă el, fără să se mai poată stăpâni şi uitându-şi cu totul de femeia lui. E băiat? strigă el a doua oară... spune-mi cel puţin atâta – este băiat?

Din fundul odăii se auzi glasul stins ca o părere, al femeii:

— E băiat!

Se întoarse numaidecât şi se aşeză la masă. Cât de repede trecuse totul! Mâncarea era demult rece şi bătrânul adormise pe laviţa lui; dar cât de repede se sfârşise aşteptarea! Întinse mâna spre părintele său şi-l scuturǎ de umăr.

— E copil de parte bărbătească! strigă el triumfător; Acum eşti bunic şi eu sunt tată!

Bătrânul se trezi numaidecât şi începu să râdă, cum râsese şi înainte de a adormi.

— Da, da… aşa este, chicoti el. Bunic… sunt bunic!

Apoi se ridică de pe laviţă şi se întinse în pat, râzând mereu.

Wang Lung luă strachina cu orezul rece şi începu să mănânce. În clipa aceasta simţea foamea cum îi scurmă în pântece şi nu prididea să ducă mâncarea destul de repede la gură. Dinăuntrul odăii auzea femeia târându-se cu greutate de colo până colo, iar ţipetele ascuţite ale copilului se auzeau neîntrerupte.

— Mi se pare că de aci înainte nu vom mai avea pace în casa asta, îşi zise el cu mândrie.

După ce mâncă, până se sătură, se apropie din nou de uşă şi când femeia îl chemă să intre în odaie, aşa făcu. Prin odaie se mai simţea şi acum mirosul de sânge, dar încolo nu rămăsese nicio urmă, decât cel mult în ciubăr. Dar ciubărul acesta îl umpluse cu apă şi-l împinsese sub pat, aşa încât aproape nu-l mai putea vedea. Făclia cea roşie de pe masă era aprinsă şi femeia se întinsese în pat şi se acoperise cu grijă, Alături de ea, înfăşurat într-o pereche de pantaloni vechi de-ai lui, cum era obiceiul, sta întins fiul său.

— Se apropie de pat, dar în clipa aceasta nu fu în stare să scoată nicio vorbă. Îşi simţea inima cum i se zbate în piept şi se aplecă să se uite la copil. Avea un obraz rotund, cu pielea întunecată şi plină de creţuri, iar părul de pe creştetul capului îi era lung, negru şi încleiat. Copilul nu mai ţipa acuma ci sta cu pleoapele ochilor strâns închise.

Se uită la soţia lui şi ea se uită la el. Părul îi era umed, din pricina chinurilor prin care trecuse şi ochii prelungi îi căzuseră în adâncul capului. Dar încolo era întocmai cum fusese şi înainte de asta. Văzând-o cum zace în faţa lui, se simţi mişcat. Uitându-se la fiinţele acestea două care erau atât de aproape de el, îşi simţi sufletul înduioşat şi fără să ştie ce ar trebui spus într-o astfel de împrejurare, îngână:

— Mâine mă voi duce la oraş, să cumpăr o oca de zahăr de candelă, şi-l voi topi în apă fierbinte, ca să ţi-l dau să-l bei.

Apoi uitându-se din nou la copil, de pe buze îi scăpară vorbele repezite, de parcă s-ar fi gândit mai demult la ce va spune:

— Va trebui să cumpărăm şi un coş de ouă şi să le roşim pentru oamenii din sat. În felul acesta vor afla cu toţii că avem un fecior!

Capitolul IV

În ziua ce urmă după naşterea copilului, femeia se ridică din aşternut ca de obicei şi le pregăti mâncarea, dar nu ieşi împreună cu Wang Lung în ţarină, aşa că el lucră numai singur, până când trecu bine ceasul de amiază. Pe urmă veni acasă şi îmbrăcându-se în hainele albastre, plecă la oraş. Se duse în târg şi cumpără cincizeci de ouă, nu din cele proaspăt ridicate din cuibar, dar totuşi destul de bune, cu toate că nu-l costau mai mult de o para bucata, şi mai cumpără şi un sul de hârtie roşie pe care trebuia să o fiarbă în apă şi cu aceasta să le roşească. Pe urmă cu coşul de ouă pe braţ se duse la negustorul de acadele unde cumpără o oca şi mai bine de zahăr de candelă. Văzu că negustorul îi împachetează zahărul cu grijă într-o hârtie cafenie, iar pe sub sfoara cu care-l legase, îi băgă o fâşie de hârtie roşie şi se uită la el zâmbind:

— Te pomeneşti că este pentru mama unui copil nou născut?

— Primul fecior în casă! răspunse Wang Lung cu mândrie.

— Eee, să fie cu noroc! zise negustorul cu indiferenţă şi se întoarse spre un client bine îmbrăcat care tocmai atunci intrase în prăvălie.

Urarea aceasta o mai făcuse de multe ori şi altora, căci aproape în fiecare zi era câte unul, dar lui Wang Lung îi se păru că este o urare numai pentru el şi-i făcu plăcere purtarea curtenitoare a negustorului, aşa că se ploconi de câteva ori, înainte de a ieşi din prăvălie. Mergând pe strada dogorită de arşiţa soarelui, i se păru că în toată lumea asta nu se mai găseşte un om atât de fericit ca el.

La început gândul acesta îi umplu sufletul de mulţumire, dar pe urmă se simţi înspăimântat. Nu se cade ca omul să fie prea fericit în viaţa aceasta. Văzduhurile şi tot pământul sunt pline de duhuri potrivnice care nu văd cu ochi buni fericirea muritorilor, mai ales când se întâmplă să fie săraci. Se întoarse în drum şi apucă repede spre dugheana lumânărarului care vindea şi beţişoare de tămâie, şi cumpără patru beţişoare, câte unul de fiecare om din casă – cu care se duse până la micul templu al zeităţilor pământului, unde le înfipse în cenuşa rece a tămâiei pe care o arseseră rândul trecut, el

şi soţia lui. Aprinse toate patru beţişoarele şi plecă liniştit spre casă. Ce putere neţărmurită aveau chipurile acestea mici de lut care sălăşluiau aici sub scutul acoperişului acestui templu şi care îl ocroteau la vreme de nevoie!

Apoi înainte ca lumea dimprejurul lor să-şi fi putut da limpede seama de ceea ce s-a întâmplat, femeia începu să iasă din nou în ţarină împreună cu el. Secerişul trecuse şi recolta trebuia treierată în aria din curtea casei. La treieratul cu îmblăciile îi ajută şi femeia. După ce sfârşiră şi treaba asta, recolta trebui vânturată, aşa că o vărsară în coşurile de bambus, sub bătaia vântului, ca să o despartă de pleavă. Grăunţele erau prinse dedesubt în coşul în care cădeau, iar pleava era luată de vânt şi purtată ca un nor, până departe. Mai aveau de ogorât holdele pentru semănătura de toamnă, aşa că după ce înjugă boul şi ară ţarina, femeia veni pe urma lui cu sapa şi fărâmiţă bulgării de humă ai brazdelor.

Lucra toată ziua împreună cu bărbatul ei, şi în timpul acesta copilul înfăşurat într-o pătură zdrenţuită, dormea întins la umbră. Când îl auzea că începe să scâncească, femeia se oprea din lucru şi scoţându-şi sânul, se întindea alături de el pe pământ şi-i da să sugă. Razele soarelui de toamnă târzie băteau asupra lor şi căldura verii stăruia cu încăpăţânare, până când trebuia să vină gerul iernii şi s-o alunge. Femeia şi copilul ei erau tot atât de negri ca şi brazdele pământului răsturnat peste cormana plugului, aşa că amândoi păreau două chipuri făcute din acelaşi lut. Praful purtat de vânturi în largul ţarinei, se aşternea pe părul femeii şi pe capul plăpând al copilului.

Dar din sânul îmbelşugat şi cafeniu al ei, laptele izvora alb ca zăpada pentru copil şi când se întâmpla să scape din gură sfârcul unui sân şi se întindea după celălalt, laptele picura din sânul rămas slobod, iar femeia îl lăsa să picure. Oricât de lacom ar fi fost copilul, laptele era mai îmbelşugat decât ar fi fost nevoie pentru unul singur, aşa că ar fi putut hrăni pe mai mulţi dintr-odată, tocmai de aceea îl lăsa şi ea să curgă, deoarece ştia că are de unde. Vedea că laptele este pe zi ce trece tot mai îmbelşugat. Uneori, că să-şi ferească hainele, ridica sânul şi lăsa laptele să se scurgă pe pământul care îl bea numaidecât lăsând o pată întunecată şi umedă. Copilul era durduliu şi bun, aşa că se bucura din plin de izvorul nesecat de viaţă pe care i-l da mama lui.

Iarna se apropia din zi în zi, dar ei îşi făcuseră toate pregătirile.

Avuseseră o recoltă cum nu se mai pomenise de multă vreme şi cele trei odăi ale casei lor erau pline ca nişte jigniţe[2]. De sub streaşina de stuf atârnau funii nenumărate de ceapă şi usturoi uscat, iar în tindă, în odaia bătrânului şi chiar în odaia lor, erau rogojini de papură, strânse la gură în formă de oale uriaşe, şi toate erau pline de grâu şi de orez. O bună parte din această recoltă aveau de gând să o vândă, dar Wang Lung era om cruţător şi nu-şi risipea banii la jocuri de noroc, cum făceau ceilalţi oameni din sat, şi nici pe mâncăruri scumpe care nu erau pentru oameni de seama lui, aşa că nu era nevoit să-şi vândă recolta îndată după seceriş, când preţurile erau scăzute. În loc s-o vândă toamna, el aştepta până ce se aşternea iarna cu temei de ninsoare sau până după anul nou, când oamenii de la oraş erau gata să plătească orice preţ pentru bucatele aduse la târg.

Unchiul său trebuia întotdeauna să-şi vândă recolta chiar înainte de a termina pe deplin cu treieratul. Uneori, ca să poată face rost de ceva parale, vindea recolta de-a-npicioarele pe câmp, aşa că nu mai avea grijă să secere nici să treiere. Dar unchiul lui avea o soţie lipsită de cumpăt, grasă şi trândavă, care toată ziua îl cicălea să-i aducă dulciuri şi fel de fel de mâncăruri de la oraş şi încălţăminte nouă. Soţia lui Wang Lung însă făcea ea singură toată încălţămintea pentru casă, nu numai pentru el şi părintele său, ci şi pentru ea şi copil. Nu ştia nici el ce ar fi făcut, dacă ar fi trebuit să cumpere încălţămintea de care aveau nevoie…

Sub streaşina casei vechi şi dărăpănate a unchiului său nu atârna niciodată nimic. În casa lui Wang Lung însă era, şi un picior de porc pe care-l cumpărase de la vecinul său Ching, când acesta trebui să-şi taie porcul din pricină că i se părea că a început să bolească pe picioare. Porcul îl tăiaseră devreme, până nu începuse însă să slăbească, aşa că piciorul era uriaş şi plin de carne, iar O-lan, o sărase şi o pusese la uscat în vânt. Mai tăiaseră şi două găini dintre cele pe care le aveau în curte şi după ce le scoseseră măruntaiele, femeia le umpluse pe dinăuntru cu sare şi le pusese la uscat, cu pene cu tot.

Prin urmare, stăteau liniştiţi în casa lor, înconjuraţi de tot belşugul acesta, când crivăţul iernii se repezi asupra lor din mijlocul deşerturilor de la miazănoapte-răsărit, cu vânturile care prevesteau ger şi ninsoare. Acuma copilul putea să mai stea şi singur câte o bucată, de vreme. Când împlini o lună de lumină plină, din ziua

[2] Jigniţă – hambar, magazie de grâne. [n.e.e.].

naşterii, făcură un ospăţ la care Wang Lung pofti pe toţi cei care fuseseră la nunta lui şi îi ospăta cu găluşti, ceea ce era semn de viaţă lungă. Fiecăruia dintre aceştia le dădu câte zece ouă pe care le roşise, iar celorlalţi oameni din sat care veniseră să-i facă urări le dădu câte două ouă. Toţi cei de faţă îl pizmuiau din pricina fiului său, un băiat voinic şi gras, cu obrazul rotund ca un talger de lună şi cu umerii obrazului repeziţi în afară, ca şi ai mamei lui. Acuma când iarna se apropia, copilul sta pe pătura aşezată în mijlocul odăii, în loc să o aşeze în mijlocul holdei, cum făceau în timpul verii, iar uşa din partea de miazăzi o deschideau, ca să intre căldura soarelui, aşa că vântul de miazănoapte bătea zadarnic în peretele gros de pământ al casei, căci nu putea să răzbească printr-însul.

Foarte curând frunzele curmalului din curte se desprinseră de pe ramuri şi tot aşa şi ale sălciilor şi piersicilor pe care-i aveau în ţarină. Numai frunzele trestiilor de bambus din colţul cel mai depărtat al curţii lor, spre răsărit se mai ţineau de vrejurile subţiri şi susurau înfiorate, oricât de vajnice ar fi fost vânturile.

În timpul acestor vânturi uscate ar fi fost peste putinţă ca sămânţa aruncată în lungul brazdelor să poată răsări, aşa că Wang Lung aştepta cu nerăbdare să înceapă ploile de toamnă. Ploile veniră pe neaşteptate, în timpul unei zile cenuşii, după ce vânturile se liniştiră şi aerul era cald şi domolit; aşa că stăteau cu toţii în casă şi urmăreau picăturile grele şi dese cum răpăie şi se izbesc în pământul însetat din apropierea casei, iar din streaşina de stuf întinsă peste prag, auzeau plescăitul molcom în faţa uşii. Copilul se uita minunat şi întindea mâinile să prindă dârele argintii ce cădeau de sus şi râdea, iar ei râdeau cu el. Bătrânul se aşezase pe podmol, lângă el şi spunea:

— Aşa copil nu se mai găseşte în niciunul dintre satele din împrejurimi. Plozii fratelui meu niciunul nu a fost în stare să bage în seamă ceva, înainte de a umbla în picioare.

În largul ţarinei sămânţa holdelor începu să încolţească şi acoperi brazdele negre cu firicele crude şi verzi ale grânelor.

Pe o astfel de vreme vecinii umblau din casă în casă, căci fiecare plugar se simţea mulţumit, văzând că cerul se îngrijeşte de ţarina lor şi semănăturile au destulă umezeală, fără să mai fie nevoie să se trudească ei să le ude, ducând găleţile de apă cu cobiliţa, de la un capăt la altul al holdelor. Dimineţile se adunau când la o casă când la alta, unde se întâmpla să li se ofere câte un ceai, şi-i puteai vedea cutreierând din loc în loc, umblând desculţi pe potecile dintre

răzoare, cu umbrele uriaşe de hârtie ceruită deasupra capului. Femeile stăteau acasă şi făceau încălţăminte sau cârpeau hainele, dacă se întâmpla să fie rupte, şi se gândeau la praznicul de Anul Nou.

Dar Wang Lung şi soţia lui nu prea aveau obiceiul să umble prin casele vecinilor. În tot satul acesta format din vreo şase case împrăştiate în largul ţarinei, nu era niciuna care să fie atât de călduroasă şi de îmbelşugată ca a lui, aşa că Wang Lung presimţea că prietenia cu ceilalţi săteni, ar însemna să-i îndemne să vină la el şi să se împrumute, când au nevoie de ceva. Anul Nou era aproape, dar cine putea să aibă banii care-i trebuiau pentru îmbrăcăminte şi pentru praznicul ce se obişnuieşte într-o astfel de împrejurare? Prin urmare sta binişor în casa lui şi în timp ce femeia cosea şi cârpea, el lua greblele cu dinţii de bambus şi le cerceta de aproape, iar dacă se întâmpla să vadă că o bucată de sfoară cu care erau legaţi dinţii să se fi rupt, schimba numaidecât sfoara cu alta, împletită din cânepa pe care o cultiva chiar în ţarina lui, iar dacă vedea că are vreun dinte rupt, bătea un altul, dintr-o despicătură de lăstar.

Şi ceea ce făcea el cu acareturile de plugărie, făcea şi femeia cu lucrurile din casă. Dacă se întâmpla ca o oală de pământ să se ciocnească de ceva şi să se spargă, O-lan nu o arunca, cum făceau alte femei şi nici nu spunea bărbatului să-i cumpere alta. Dar muia puţină humă şi o amesteca în argilă iar cu ajutorul aluatului acestuia cârpea oala şi o ţinea la flacăra din vatră, aşa că oala era bună ca şi una nouă. Aşa îşi petreceau împreună timpul, stând în casa lor şi se bucurau unul de altul, deşi numai rareori se întâmpla să schimbe între ei câte o vorbă, cum ar fi de pildă: „Ai aşezat bine sămânţa din râşniţă, ca să o avem gata de semănat?” sau „Paiele din recoltă le vom vinde, iar păstăile şi lujerele de fasole le vom arde”. Altădată se întâmpla ca Wang Lung să-i spună: „Mâncarea aceasta cu găluşti e foarte bună”, iar O-lan răspundea cu modestie, ca şi când ea n-ar fi avut niciun merit: „Făina pe care am avut-o din recolta de acuma, este foarte bună”.

Vânzarea prisosului din anul acesta îmbelşugat făcu pe Wang Lung să adune un pumn de bani de argint mai mult decât ar fi avut nevoie pentru traiul lui, dar banii aceştia ar fi fost primejdios să-i poarte în chimir sau să pomenească ceva despre ei de faţă cu un om străin, afară de nevasta lui. Se sfătuiră unde să păstreze argintul, şi în cele din urmă femeia fu destul de isteaţă ca să facă o gaură în pământul bătut al peretelui dinăuntru al casei, tocmai în

dosul patului, şi Wang Lung dădu drumul argintului în gaura aceasta, iar la gură umplură gaura cu o bucată de pământ. Aşa că nici nu se cunoştea că cineva ar fi ascuns ceva în perete. Dar ascunzătoarea aceasta da atât lui Wang cât şi lui O-lan un fel de mulţumire tainică, de bogăţie şi linişte. Wang Lung ştia limpede că are bani mai mulţi decât îi trebuie şi când se întâmpla să se întâlnească şi el cu oameni de seama lui trecea printre ei împăcat cu sine însuşi şi cu toată lumea.

Capitolul V

Se apropia Anul Nou şi în fiecare casă din sat oamenii făceau pregătiri. Wang Lung, plecă la oraş şi din dugheana lumânărarului cumpără bucăţele de hârtie roşie de formă pătrată şi pe hârtiile acestea era scris cu litere de aur, trase cu penelul, semnul fericirii şi al bogăţiei. Pătrăţelele acestea şi le lipi pe uneltele de plugărie, ca să-i aducă noroc în anul ce vine. Lipi unul pe plug, unul pe jugul boului său şi câte unul pe cele două găleţi cu care ducea sămânţă şi apă în ţarina lui. Şi aşa pe fiecare dintre uneltele lui de plugărie. Pe uşile casei lui lipi fâşii de hârtie roşie pe care erau cuvinte de bună urare, scrise cu penelul; iar pe pragul de sus al intrării în casă, lipi o cunună de hârtie roşie, meşteşugit împletită şi tăiată în formă de flori. Mai cumpără hârtie roşie din care să facă haine noi pentru zeităţile câmpului şi hainele acestea bătrânul său tată le croi şi le încheie cu destulă îndemânare pentru mâinile lui bătrâne care tremurau; Wang Lung luă hainele acestea şi se duse de îmbrăcă zeităţile ţarinei lui din micul lor templu, iar la picioarele lor aprinse puţină tămâie, cum se cădea să facă în ziua de Anul Nou. Pentru casa lui mai cumpără două făclii roşii pe care trebuia să le aprindă în ajun de Anul Nou sub imaginea lipită pe peretele din tindă a zeului, la picioarele căruia era masa lor.

Pe urmă Wang Lung se duse din nou la oraş şi cumpără grăsime de porc şi zahăr alb, iar femeia frământă osânza albă şi moale, amestecând-o cu făină de orez pe care o scoseseră chiar din orezul lor, pe care-l măcinaseră în râşniţa la care înjugau boul, când se întâmpla să ceară trebuinţă; din plămădeala acesta de făina şi osânză, amestecată cu zahăr, făcu plăcintele de Anul Nou care se numeau plăcintele lunii, aşa cum văzuse ea că se făceau în casa cea mare a familiei Hwang.

Când văzu plăcintele acestea întinse în rânduri pe tăblia mesei,

gata de a fi puse la cuptor, Wang Lung simţi cum i se umflă pieptul de mândrie. Ar fi fost peste putinţă ca în satul lor să se mai găsească altă femeie care să facă astfel de plăcinte, cum nu se pomenea să mănânce decât oamenii bogaţi în zile de praznic. Pe unele femeia pusese câte un anghinar minuscul şi bucăţele de prune verzi-uscate, aşezate în formă de flori.

— E păcat să mănânci astfel de plăcinte, declară Wang Lung după ce se uită la ele.

Bătrânul se învârtea împrejurul mesei şi se simţea tot atât de mulţumit, ca şi un copil când vede o jucărie frumoasă. Pe urmă se adresă fiului său, spunându-i:

— Cheamă pe fratele meu, unchiul tău, să vină împreună cu copii şi să le vadă!

Dar prosperitatea învăţase pe Wang Lung să fie prevăzător. Ar fi fost peste putinţă să pofteşti în casă oameni flămânzi cărora să le arăţi plăcinte, fără să le dai să şi guste din ele.

— Cel care se uită la plăcinte înainte de Anul Nou îţi poartă nenoroc, se grăbi el să răspundă.

Femeia cu mâinile pline de făină şi lucioase de grăsime, adăugă:

— Acestea nu sunt menite să le mâncăm noi, doar cel mult una-două, care vor ieşi mai urâte de la cuptor şi pe care le vom da oaspeţilor. Noi nu suntem destul de bogaţi ca să putem mânca osânză cu zahăr. Le-am pregătit pentru bătrâna stăpână din Casa cea Mare. Mă voi duce la ea împreună cu fiul meu, a doua zi după Anul Nou, şi-i voi duce plăcintele acestea în dar.

Astfel plăcintele câştigară şi mai multă însemnătate în faţa lor şi Wang Lung se gândi mulţumit că în sala cea mare, unde el care era om sărac intrase cu atâta sfială, soţia lui va intra acuma ca oaspete, ducând pe fiul său îmbrăcat în haine roşii, împreună cu nişte plăcinte ca acestea, făcute din cea mai bună făină de orez, din zahăr şi osânză.

Toate celelalte plăceri obişnuite de Anul Nou i se păreau acum fără însemnătate, alături de această vizită. Tunica lui cea nouă pe care i-o făcuse O-lan din pânză neagră, îl făcu să se simtă şi mai mândru când o îmbrăcă, aşa că se gândi:

„O voi îmbrăca în ziua când îi voi însoţi pe ei doi, până la intrarea Casei Hwang”.

Ziua de Anul Nou o petrecu nepăsător, cu toate că în casa lor se adunară vecinii şi veni unchiul său cu toată familia, să le ureze noroc, tatălui său şi lui, ca apoi să se aşeze la mese şi să se

veselească împreună, cu mâncare şi băutură. Avusese grijă ca plăcintele să le astruce[3] din vreme într-un coş, căci altfel ar fi trebuit să îmbie şi oaspeţii care nu erau obraze alese; totuşi se simţi înfiorat de păreri de rău, când auzi oamenii lăudând plăcintele cele albe şi el nu putea să le spună: „Staţi, să vedeţi pe cele colorate şi înflorite!”

Dar nu suflă nimic, deoarece ţinea foarte mult să poată intra în Casa cea Mare cu toată mândria omului, înstărit.

A doua zi de Anul Nou, care este ziua menită ca femeile să se ducă una la alta, după ce bărbaţii s-au îngreunat de mâncare şi băutură în ajun, ei doi se sculară în zori şi după ce femeia îmbrăca pe fiul lor în hăinuţele roşii şi-l încălţă cu papucii făcuţi de ea pe care brodase câte un cap de tigru, iar în capul proaspăt ras de Wang Lung în ultima zi a anului trecut, îi puse comanacul cu o mică imagine aurită a lui Budha în partea din faţă, şi-l aşeză în vârful patului. Pe urmă Wang Lung începu să se îmbrace şi el în mare grabă, iar soţia lui în timpul acesta îşi pieptănă din nou părul lung, prinzându-şi-l pe creştet cu acele lungi de alamă, suflate cu argint, cumpărate de el, îşi îmbrăcă tunica neagră din aceeaşi bucată cu haina lui cea nouă pentru care cumpărase douăzeci şi patru de coţi de pânză de cea mai bună calitate, şi alţi doi coţi pe care negustorul de pânzărie îi dăduse pe deasupra, cum se obişnuieşte, ca măsurătoarea să fie din larg. După ce terminară cu toate, el luă copilul, iar femeia coşul cu plăcintele şi apucară în lungul potecii dintre holdele acum pustiite de vânturile iernii.

Când ajunse în faţa porţii celei mari a Casei Hwang, avu de astă dată parte de o mare mulţumire, când la strigătele nevestei lui apăru portarul şi-l văzu că facă ochii mari şi se uită la ei mirat, răsucindu-şi cele trei fire de păr, de pe obraz, apoi le spuse:

— Ia te uită, a venit Wang, plugarul, dar în loc de unul, au venit trei dintr-odată! Apoi văzându-i pe toţi îmbrăcaţi în haine noi şi copilul care era băiat, adăugă: Nu cred să fie nevoie să-ţi ureze cineva noroc mai mult în anul acesta, decât ai avut în cel care a trecut.

Wang Lung îi răspunse cu nepăsare, cum se obişnuieşte să răspunzi unui om pe care nu-l iei drept unul de seama ta:

— Recoltă bună… recoltă bună şi îmbelşugată, apoi trecu mândru pragul porţii.

Portarul rămase mirat de ceea ce vedea, aşa că se adresă lui

[3] A astruca – aici, cu sensul: a acoperi, a înveli, a înfăşura. [n.e.e.].

Wang Lung:

— Poftim de zăboveşte în casa unui om netrebnic ca mine, până când voi da de ştire că a sosit soţia dumitale cu fiul ei.

Wang Lung stătu şi se uită după soţia şi fiul său, cum trec în lungul curţii, ducând cu ei daruri pentru capul acestei mari familii. Toate acestea erau pentru el o mare cinste şi abia după ce-i pierdu din vedere, în fundul curţilor ce se deschideau una dintr-alta, intră şi el în casa portarului, unde primi ca pe o cinste ce i se cuvenea, să se aşeze pe scaunul din stânga mesei, cum îl pofti nevasta ciupită de vărsat a acestuia; dădu uşor din cap, când îi aduse castronul de ceai pe care-l aşeză pe masă în faţa lui, dar nu gustă din el, ca şi când calitatea frunzuliţelor de ceai ce tremurau pe deasupra apei nu ar fi fost destul de bună pentru un om ca el.

I se păru că a trecut vreme lungă până când portarul se întoarse din nou, aducând cu el femeia şi copilul. Wang Lung se uită de aproape la chipul soţiei lui, pentru a se convinge dacă totul este în bună regulă, căci acuma se obişnuise să constate mici schimbări în trăsăturile împietrite ale obrazului ei pe care la început ar fi fost peste putinţă să le bage în seamă. Părea că chipul femeii este luminat de o adâncă mulţumire lăuntrică, aşa că se simţi nerăbdător să afle ce s-a întâmplat în interiorul curţilor acelora unde erau femeile şi unde el nu putea să pătrundă, nici chiar acuma când venise cu o treabă anume. Prin urmare se despărţi de portar şi de soţia lui ciupită de vărsat, făcându-i câteva plecăciuni uşoare şi se grăbi să iasă împreună cu O-lan, luând el însuşi în braţe copilul adormit care se chirci, în tunica lui.

— Ei? întrebă el întorcând capul peste umăr şi uitându-se la femeia care venea pe urma lui.

De astă dată încetineala ei părea că-l scoate din răbdări. Femeia se apropie ceva mai mult de el şi-i răspunse în şoaptă:

— Dacă ar fi să mă întrebe cineva care este adevărul, atunci eu aş fi de părere că anul acesta oamenii din Casa Hwang sunt la mare strâmtoare.

— Ce vrei să spui? întrebă Wang Lung stăruitor.

Dar femeia nu se grăbi cu răspunsul. Cuvintele pentru ea erau ceva ce trebuia formulat foarte încet, ca abia pe urmă să-i dai drumul, dar şi atunci numai cu multă greutate.

— Bătrâna Stăpână purta anul acesta aceeaşi tunică pe care a purtat-o şi anul trecut. Aşa ceva n-am văzut să se fi întâmplat până acuma. Tot aşa nici roabele nu aveau haine noi. Pe urmă făcu o

pauză, ca să adauge: N-am văzut nicio roabă care să aibă o haină nouă ca a mea. Pe urmă iarăşi tăcu şi din nou continuă cu acelaşi glas domolit: Cât despre fiul nostru, n-am văzut nici chiar între copiii ibovnicului Bătrânului Stăpân, să fie unul care să se poată măsura în frumuseţe şi îmbrăcăminte cu el.

Un zâmbet domolit îi lumină faţa şi Wang Lung începu să râdă din toată inima, strângând cu duioşie pe fiul său la piept. Cât de bine îi mergea lui şi cum toate câte le încercase, îi ieşiseră din plin! Dar în timp ce se bucura, se simţi cuprins de o spaimă neaşteptată. Cum se poate ca un om ca el să fie atât de bezmetic, să treacă pe sub cerul senin, la piept cu un copil atât de frumos, pe care duhurile rele ce rătăcesc prin aer l-ar putea vedea fără nicio greutate. Îşi descheie repede haina la piept şi vârî capul copilului în sân. Apoi răspunse cu glas tare:

— Ce păcat că acest copil al nostru este o fată pe care nimeni nu o doreşte, din pricină că este ciupită de vărsat! Mai bine să ne închinăm zeilor, ca s-o ia de la noi.

— Da… da… aşa să facem, încuviinţă soţia lui, cât putu mai repede, căci începu să-şi dea seama destul de tulbure, că făcuseră o faptă ce nu s-ar fi căzut.

Simţind-se mai liniştit, după aceste măsuri de prevedere, Wang Lung stărui din nou cu întrebările:

— N-ai băgat de seamă, care ar putea să fie pricina, că acuma sunt mai săraci decât înainte?

— N-am avut prilej decât abia câteva clipe, să vorbesc singură cu bucătăreasa care-mi poruncea înainte de asta, zise femeia, dar iată ce mi-a spus: „Ar fi peste putinţă ca această casă să dureze cât lumea, când are cinci stăpâni tineri care cheltuiesc banii departe de casă, cum ar cheltui apa, şi-şi trimit ibovnicele una după alta, la casa stăpânilor, după ce li se urăşte cu ele; tot aşa şi Stăpânul cel Bătrân care trăieşte aici la curţile lui, aduce în fiecare an câte o ibovnică-două; afară de asta, Bătrâna Stăpână fumează în fiecare zi atâta opiu, încât cu preţul lui cântărit în aur ai putea umple o pereche de încălţăminte.”

— Nu mai spune, vasăzică aşa? murmură Wang Lung, mirat de ceea ce auzise.

— Pe urmă a treia fată din casă va trebui măritată la primăvară, continuă O-lan, şi zestrea fetei este destui de mare, ca să poţi cumpăra cu ea un prinţ sau un scaun de dregător într-un mare oraş. Nu vrea să se îmbrace decât în rochii făcute din cele mai fine

mătăsuri, cu înfloriturі anume făcute pentru ea, în ţesătoriile de la Soochow şi Hangehow; pe urmă nu vrea decât un croitor anume care trebuie să vină tocmai de la Shanghai, cu toate ajutoarele lui, căci astfel i se pare că hainele ei nu sunt atât de frumoase, ca hainele femeilor din celelalte părţi ale ţării.

— Dar cu cine, vrea să se mările, de se fac atâtea cheltuieli? întrebă Wang Lung mirat şi înspăimântat în acelaşi timp, de felul în care se risipea atâta avuţie.

— Cu al doilea fiu al unui magistrat din Shanghai, răspunse femeia, apoi după o lungă pauză, adăugă din nou: Se vede că au sărăcit, deoarece chiar stăpâna cea bătrână mi-a spus că vor să vândă o bucată de pământ din partea de miazăzi, dincolo de zidul care înconjură oraşul; în partalul acela au semănat întotdeauna orez, căci e pământ gras şi poate fi uşor inundat cu apa din şanţul de la picioarele zidului.

— Vor să-şi vândă pământul! se miră Wang Lung şi de astă dată rămase încredinţat de adevărul vorbelor soţiei lui. Atunci este adevărat că au început să sărăcească. Pentru orice om ţarina este trupul şi sângele lui.

Stătu câtăva vreme îngândurat, apoi ca şi când i-ar fi trecut ceva prin minte, ridică mâna şi-şi netezi părul de pe tâmplă cu latul palmei.

— Cum de nu m-am gândit la asta de la început? se miră el şi se întoarse spre femeie. Vom cumpăra noi pământul!

Se uitară unul la altul, el mulţumit, ea înspăimântată.

— Bine, dar pământul... pământul acesta... îngână ea.

— Îl voi cumpăra repetă el dârz. Îl voi cumpăra de la Casa cea Mare a familiei Hwang!

— E prea departe, zise femeia îngrozită. Va trebui să facem drum de câteva ceasuri şi ne vom pierde jumătate de vreme, dinaintea amiezii, ca să putem ajunge la holdă.

— Îl voi cumpăra! repetă el întunecat, întocmai ca un copil care cere maică-sii ceva şi se încăpăţânează, din pricină că nu vrea să-i dea.

— E bine ca omul să cumpere pământ, declară femeia împăciuitoare. Fără îndoială e mult mai bine, decât dacă ţi-ai păstra banii ascunşi într-un perete de pământ bătut. Dar de ce nu cumperi o fâşie din pământul unchiului tău? Abia aşteaptă să poată vinde holda care este în partea de apus a ţarinei noastre.

— Nu-mi trebuie holda aceea pe care o are unchiul meu,

răspunse Wang Lung cu încăpăţânare. Vreme de douăzeci de ani a stors-o cu tot felul de semănături şi n-a dus nicio mână de gunoi sau de băligar ca s-o îngraşe la loc. Pământul lui e stors, şi alb ca varul. Nu femeie, eu vreau să cumpăr pământul lui Hwang.

Spuse „pământul lui Hwang” cu aceeaşi indiferenţă, ca şi când ar fi spus „pământul lui Ching” – al lui Ching, plugarul, care era vecin cu casa lui. Va ajunge mai mult decât de o seamă cu proştii aceia din casa lor mare, unde toate se risipeau fără nicio milă. Se va duce cu argintul lui în palmă şi le va spune fără înconjur:

— Eu am bani. Ce preţ îmi cereţi pentru pământul pe care-l aveţi de vânzare? Se vedea pe sine în faţa Bătrânului Stăpân al casei Hwang spunând aceste cuvinte şi întorcându-se spre ispravnicul stăpânului, se auzea pe sine spunând: „Socotiţi-mi-l cum l-aţi socoti şi altuia. Care este preţul cinstit pe care să-i poată omul plăti? Are banii aci în palmă.”

Şi când te gândeşti că soţia lui a lucrat ca roabă la bucătăriile acestei puternice familii, iar acuma este soţia unui om care stăpâneşte o bucată din pământul care, generaţii de-a rândul, a contribuit la strălucirea Casei Hwang.

I se păru că femeia i-a simţit gândurile, căci o văzu că nu se mai împotriveşte şi întorcându-se spre el, îi răspunde:

— Să-l cumpărăm. La urma urmelor pământul pentru cultura orezului este pământ bun şi este aproape de şanţul oraşului, aşa bun că-l vom putea inunda în fiecare an. E pământ în care poţi avea încredere.

Şi din nou zâmbetul acela domolit îi lumină faţa, un zâmbet care totuşi nu reuşea să-i facă ochii aceia înguşti să strălucească, iar după ce mai trecu o vreme, adăugă:

— Acum un an pe vremea asta, eu eram roabă în casa lor.

Şi-şi continuară drumul unul lângă altul, fără să mai zică nimic, dar cu sufletul plin de greutatea gândului acestuia.

Capitolul VI

Această bucată de pământ pe care o stăpânea Wang Lung acuma, contribui în mare măsură la schimbarea felului său de viaţă. După ce se destrăma plăcerea pe care o simţise, putând să vorbească în faţa bătrânului Stăpân al Casei Hwang, cum ar fi vorbit cu un om de seama lui, se simţi abătut şi gata să-l încolţească părerile de rău. Când se gândea la ascunzătoarea din peretele casei, acuma rămasă goală, după ce scosese argintul de

care el nu avusese nevoie, îşi zise că poate ar fi fost mai bine să-şi fi păstrat argintul. La urma urmelor holda aceasta va cere altă trudă şi cum spunea şi O-lan, era foarte departe, căci până să ajungă la ea, trebuia să facă mai bine de un *li*, ceea ce însemna cam trei sferturi de kilometru. Tot aşa nici cumpărătura asta nu ieşise aşa cum îşi închipuise el. Se dusese prea de vreme la casa cea mare şi stăpânul nu era încă sculat. Adevărat este, ca era pe la amiază dar când spusese portarului cu glasul ridicat:

— Du-te şi spune preacinstitului stăpân, că am venit pentru o afacere de mare însemnătate... spune-i că este vorba de bani! acesta îi răspunse limpede:

— N-aş îndrăzni să trezesc din somn pe bătrânul tigru, nici pentru toţi banii din lume. Doarme împreună cu Floarea de Piersic, noua lui ibovnică, pe care a adus-o la curte abia de trei zile. Mi-aş pune viaţa în primejdie, dacă aş îndrăzni să-l trezesc din somn. Pe urmă uitându-se la el cu viclenie, începu să-şi răsucească firele de păr ale negului şi adăugă: De altfel să nu-ţi închipui că arginţii ar putea să-l trezească – este obişnuit cu aşa ceva, căci arginţii au trecut prin mâna lui din ceasul în care s-a născut.

La urmă de tot, fu nevoit să stea de vorbă cu ispravnicul bătrânului stăpân al casei Hwang. Un ticălos cu vorba dulceagă şi mâinile încleiate şi grele de argintul care-i rămânea în palme, din socotelile ce le făcea stăpânului său. Tocmai din pricina asta Wang Lung îşi zicea uneori, că argintul este mai preţios decât pământul. Cel puţin, argintul îl putea vedea lucind.

Dar acuma n-avea ce face, căci pământul cumpărat era al lui. Într-o zi cu lumina cenuşie din a doua lună după Anul Nou, ieşi în ţarină ca să vadă holda cumpărată. Încă nu ştia nimeni că este a lui, aşa că plecă să vadă singur bucata uriaşă de humă neagră de formă pătrată ce se întindea în apropierea şanţului de la picioarele zidului ce înconjura oraşul. Ocoli holda cu toată băgarea de seamă şi văzu că are trei sute de paşi lungime şi o sută douăzeci lăţime. În cele patru colţuri ale holdei mai erau şi acuma semnele puse pentru hotărnicie şi acestea erau patru pietre care purtau stema Casei Hwang. În sfârşit, lucrurile acestea se vor schimba. Va trebui să scoată pietrele şi să le înlocuiască cu altele care să poarte numele lui – dar nu acuma, căci încă nu era pregătit, ca lumea să afle despre el că este destul de bogat ca să poată cumpăra pământ de la o familie atât de mare, ci mai târziu, când va deveni destul de bogat, ca să nu-i mai pese de ceea ce va zice lumea. Uitându-se la

holda aceasta a lui, se gândi:

„Palma aceasta de pământ nu înseamnă nimica pentru oamenii din casa aceea atât de mare, dar pentru mine înseamnă foarte mult!”

Dar numaidecât îşi dădu seama că trebuie să fie un netrebnic, dacă o holdă atât de mică, putea să aibă pentru el atâta însemnătate. Se gândi cu câtă mândrie numărase el banii de argint în palma ispravnicului, iar acesta îi luase cu nepăsare şi-i spusese:

— În orice caz aci sunt bani tocmai de ajuns ca timp de câteva zile să putem plăti opiul bătrânei stăpâne.

Afară de asta, marea deosebire dintre el şi oamenii din familia Hwang i se părea acuma tot atât de adâncă şi de netrecut ca şi apa şanţului din faţa lui şi tot atât de uriaşă ca şi zidul ce se ridica împrejurul oraşului. În clipa aceasta se simţi stăpânit de o pornire năvalnică şi-şi zise în inima lui, că ascunzătoarea aceea din peretele casei o va umple din nou cu argint, de mai multe ori la rând, până când va putea cumpăra de la stăpânul Casei Hwang atâta pământ, încât cel pe care-l stăpâneşte astăzi nu i se va părea mai mare decât podul palmei.

Şi aşa se întâmplă că holda pe care o cumpărase, deveni pentru Wang Lung o faptă care-şi avea însemnătatea şi tâlcul ei.

Veni primăvara cu vânturi repezi şi răbufneli de ploaie, aşa că zilele de trândăveală din timpul iernii, deveniră pentru Wang Lung zile lungi de muncă încordată în largul ţarinei lui. Bătrânul îngrijea de copil şi femeia lucra împreună cu bărbatul, de cum se crăpa de ziuă până când înserarea începea să întunece zările, iar într-o bună zi Wang Lung băgă de seamă că femeia lui este din nou însărcinată, aşa că la început se simţi cuprins de o uşoară nemulţumire, aducându-şi aminte că femeia lui nu va putea să lucreze împreună cu el în timpul secerişului. Se uită la ea ca şi cum era rupt de oboseală, o întrebă supărat:

— Va să zică tocmai acum ţi-ai găsit timpul cel mai potrivit ca să naşti, nu-i aşa?

Femeia îi răspunse cu glasul liniştit:

— De astă dată naşterea nu înseamnă nimic. Greul cel mare a fost la început.

Dar nu mai schimbară nicio vorbă în legătură cu naşterea copilului lor al doilea, din ziua când văzu că mijlocul femeii începe să se îngroaşe din pricina sarcinii, până târziu în toamnă, când într-o dimineaţă femeia lasă sapa din mână şi porni spre casă. În ziua

aceea el nu se întoarse acasă nici în timpul prânzului, deoarece cerul era întunecat de nori grei, încărcaţi de fulgere şi orezul lui cu spicele grele era în plină pârgă, aşa că aştepta să fie secerat şi legat în snopi. Ceva mai târziu, înainte de apusul soarelui, femeia apăru din nou alături de el în mijlocul holdei, cu pântecele supt, sfârşită de puteri, cu chipul împietrit, dar dornică de muncă. Când o văzu, era gata să-i spună:

— Pentru ziua de astăzi îţi ajunge. Întoarce-te acasă şi întinde-te în aşternutul tău. Dar junghiurile ce-i săgetau trupul chinuit de oboseală, îl făceau să se poarte fără cruţare, şi-şi zise că se trudise şi el în timpul zilei la seceră tot atât de greu ca şi ea în timpul naşterii, aşa, că se mulţumi s-o întrebe, în timp ce trăgea cu secera:

— E băiat sau fată?

Femeia îi răspunse cu glasul liniştit:

— E tot băiat.

Nu mai schimbară nicio vorbă; dar el se simţea mulţumit, aşa că mişcările ritmice ale trupului frânt şi cu secera întinsă spre mănunchiurile de paie, nu i se mai părură atât de grele, iar când răsări luna deasupra unui aşternut de nori împurpuraţi, terminară cu seceratul holdei şi se întoarseră acasă.

Wang Lung mâncă, îşi spălă trupul ars de soare cu apă rece şi-şi clăti gura cu puţin ceai, apoi intră în odaie, ca să vadă pe al doilea fiu al său. După ce pregătise de cină, O-lan se întinsese în aşternut şi alături de ea era copilul – un copil grăsuliu şi liniştit, destul de voinic, dar nu atât de mare ca cel dintâi. Wang Lung se uită la el, pe urmă ieşi în tindă, simţindu-se destul de mulţumit, încă un fecior şi în fiecare an câte unul – dar nu se poate ca în fiecare an să te gândeşti la ouă roşii. Era de ajuns să faci aşa ceva pentru întâiul născut. În fiecare an câte un fecior; casa lui era plină de binecuvântare – femeia aceasta i-a adus în casă numai belşug. Se întoarse şi spuse tatălui său:

— Ei, acuma preacinstite tată, ai încă un nepot şi pe cel mai mare va trebui să-l culcăm în aşternutul dumitale!

Bătrânul fu foarte mulţumit de vorbele fiului său. De multă vreme dorea ca nepotul să doarmă cu el într-un pat, ca să-i încălzească ciolanele bătrâne cu trupul şi oasele lui crude, dar copilul nu vruse să se despartă de maică-sa. De astă dată băiatul se apropiase de pat copăcel, legănându-se pe picioruşele lui şubrede de copil şi uitându-se la cel care era întins lângă mama lui,

în ochii săi adânci şi gravi păru că luceşte o lumină de înţelegere: îi luase altul locul lângă maică-sa, aşa că nu se mai împotrivi să-l culce în patul bunicului său.

Recolta fu şi de astă dată îmbelşugată şi Wang Lung adună din nou argint din vânzarea bucatelor lui şi iarăşi ascunse banii în peretele de lut al casei. Dar orezul de pe holda cumpărată de la familia Hwang fu de două ori atât de greu ca cel de la holdele pământului său părintesc. Pământul holdei acesteia era umed şi gras, aşa că orezul răsărea întocmai ca buruienile, şi chiar acolo unde n-ar îi trebuit. Acuma toată lumea ştia că partalul acesta de pământ este în stăpânirea lui şi oamenii din sat aveau de gând să-l aleagă căpetenia lor.

Capitolul VII

Dar tocmai acuma unchiul său începu să devină pentru ei povara de care Wang Lung se temuse mereu că într-o bună zi va trebui să vină. Unchiul acesta era fratele mai mic al părintelui lui Wang Lung şi pe temeiul legăturilor de familie dintre ei, putea să-i ceară întotdeauna ajutor, în cazul când el însuşi nu avea de ajuns pentru trai, ca să se întreţină pe sine şi familia sa. Câtă vreme Wang Lung şi părintele său erau săraci şi se hrăneau ei înşişi cu mare greutate, unchiul său trebuise, de voie de nevoie, să-şi lucreze cât de cât pământul. Pentru a putea scoate dintr-însul hrana pentru cei şapte copii ai lui, pentru nevastă şi pentru el însuşi. Dar după ce se săturau, niciunul dintre ei nu mai făcea nimic. Nevasta lui nu punea niciodată mâna pe târn ca să mature podmolul bordeiului lor şi nici să spele copiii pe obraz, de rămăşiţele mâncării cu care se ungeau în timpul mesei. Era mai mare ruşinea, să vezi fetele – după ce mai crescură şi unele din ele erau chiar la vârsta de măritat – alergând pe uliţa satului, cu părul aspru şi ieşit de soare, nepieptănat, iar uneori stând de vorbă chiar cu bărbaţii. Întâlnind într-o zi pe cea mai mare dintre fete în starea aceasta, Wang Lung se supără atât de rău din cauza ruşinii ce o făcea familiei lor, încât nu pregetă să se ducă la soţia unchiului său şi să-i spună:

— Cine crezi că se va căsători cu o fată ca verişoara mea, la care orice bărbat se poate uita fără sfială? Fata aceasta a ajuns de acum trei ani la vârsta măritişului, dar aleargă de colo până colo fără niciun rost, şi astăzi am văzut un derbedeu că o opreşte în uliţa satului şi o apucă de braţ, dar în loc de orice răspuns la o astfel de faptă, ea a început să râdă cu neruşinare.

În toată fiinţa ei soţia unchiului său n-avea nimic vrednic, afară de limbă, aşa că îi dădu drumul de faţă cu el:

— Bine, dar cine va plăti banii de zestre, dacă se va mărita, şi ospăţul de nuntă şi toată cheltuiala agentului peţitor? Toate acestea sunt bune şi frumoase pentru cei cărora le place să le umble gura, care au mai mult pământ decât le-ar trebui şi care mai pot să cumpere şi alte holde de la familiile de seamă, cu argintul pe care l-au pus deoparte, dar unchiul tău este un om fără noroc şi aşa a fost toată viaţa lui. Soarta i-a fost potrivnică, dar fără nicio vină din partea lui. Aşa a vrut pronia cerească. Acolo unde pentru altul rodeşte din greu, pentru el sămânţa putrezeşte în pământ şi nu dă decât spini şi pălămidă, deşi munceşte bietul om pe rupte.

Începu numaidecât să se vaiete în gura mare şi cuprinsă de furie, îşi smulse coada de pe creştet, apoi şi-o desfăcu şi-şi resfiră părul pe obraz, zbierând nestăpânită:

— Tu nu ştii ce înseamnă să fii lovit de soarta vitregă! Când holdele altora sunt grele de orez, ale noastre nu dau decât buruieni; casele altora durează de sute de ani, dar sub casa noastră până şi pământul se cutremură din temelii şi face să-i plesnească pereţii; alte femei nasc feciori, dar eu chiar dacă se întâmpla să pornesc însărcinată cu un băiat, la naştere tot fată iese... vai de cel care este lovit de vitregia sorţii!

Zbiera din toate puterile, aşa că femeile din casele vecine ieşiră în curţi, să vadă şi să audă ce s-a întâmplat. Dar cu toate acestea Wang Lung rămase nepăsător în faţa ţipetelor ei, căci avea de gând să-i spună tot ce avea de spus.

— Deşi eu nu am căderea, continuă el, să dau sfaturi unchiului meu, totuşi trebuie să vă spun următoarele: e mai bine ca o fată să se mărite, cât timp mai e fecioară; dar cine a mai auzit de o căţea care să alerge slobodă pe maidane şi să nu fete căţei, când îi vine vremea?

După ce-i spuse, fără niciun înconjur vorbele acestea, se întoarse acasă şi lăsă pe soţia unchiului său să se vaiete. Îşi pusese de gând ca anul acesta să mai cumpere o bucată de pământ de la Casa Hwang şi dacă va putea, să cumpere în fiecare an câte o holdă. Se bătea cu gândul ca la casa lui de acuma să mai adauge o încăpere, dar îi era necaz când se gândea, că el şi fiul său vor ajunge în curând o familie de oameni înstăriţi, iar netrebnicii aceştia de verişori ai lui, vor trăi în dezmăţ şi vor purta acelaşi nume pe care-l poartă şi el.

A doua zi unchiul său veni la el în ţarină, unde tocmai se apucase de lucru. O-lan nu ieşise cu el la lucrul câmpului, deoarece trecuseră zece luni de lumină plină de la naşterea copilului lor al doilea, iar acuma se apropia ziua naşterii copilului al treilea şi de astă dată nu se simţea bine, aşa că de câteva zile nu mai ieşise cu el în ţarină şi Wang Lung lucra singur. Unchiul său se apropie de el în lungul brazdei, cu hainele fluturând slobode împrejurul trupului, căci hainele de pe el nu erau niciodată încheiate în nasturi, ci strânse peste mijloc cu brâul slobod, aşa că cea mai mică adiere de vânt părea că le va smulge de pe el şi-l va lăsa gol. Se apropie de partea unde era Wang Liug şi când ajunse lângă el, se opri, fără să zică nimica, deoarece nepotul său tocmai întorcea o brazdă cu sapa, în apropierea cuiburilor de fasole grasă pe care o semănase. Într-un târziu Wang Lung îi spuse cu şiretenie şi fără să se uite la el:

— Iartă-mă unchiule, dar nu pot lăsa sapa din mână, căci după cum bine ştii, fasolea aceasta ca să rodească, trebuie să întorc pământul de două trei ori împrejurul ei. Fără îndoială dumneata ai sfârşit cu munca în holda dumitale. Dar eu sunt om încet – un biet plugar – care nu termină lucrul niciodată la vremea lui ca să se mai poată şi odihni.

Unchiul său înţelese numaidecât şiretenia lui Wang Lung, dar îi răspunse cu blândeţe:

— Eu sunt un om bătut de vitregia sorţii. Anul acesta din douăzeci de cuiburi de fasole, n-a încolţit decât unul singur şi când vezi cât de rău ies semănăturile, nu-ţi mai vine să pui mâna pe sapă şi să te osteneşti. Anul acesta dacă vrem să mâncăm fasole, va trebui s-o cumpărăm de la alţii, sfârşi el şi oftă îndurerat.

Wang Lung îşi împietri inima. Bănuia că unchiul său venise acuma la el, ca să-i ceară ceva. Cu mişcări domoale şi regulate repezea sapa în pământ, fărâmiţând până şi cei mai mici bulgări din pământul care părea foarte bine lucrat. Vrejurile de fasole crudă se înşirau unul lângă altul, în rânduri drepte, aruncând umbre tremurate pe pământ, în lumina razelor de soare. Într-un târziu unchiul său începu să vorbească limpede.

— Mi-a povestit femeia, zise el, despre marea grijă ce o porţi netrebnicei roabe mai în vârstă din casa noastră. Pentru anii tăi, nepoate, eşti un bărbat înţelept. Ar trebui măritată. A împlinit cincisprezece ani şi de trei sau patru ani încoace, putea să rămână însărcinată. Trăiesc mereu chinuit de groază, că ar putea să rămână însărcinată cu cine ştie ce derbedeu care se ţine de capul

ei, şi-mi va aduce ruşine casei şi numelui pe care îl purtăm. Închipuie-ţi ce ruşine ar fi pentru o familie respectabilă ca a noastră, ce umilinţă ar fi pentru mine, fratele părintelui tău!

Wang Lung înfipse cu nădejde sapa în pământ. Ar fi avut poftă să-i spună, câteva de la obraz. I-ar fi plăcut să-i poată răspunde:

„De ce n-o păzeşti? De ce n-o ţii acasă, aşa cum s-ar cuveni să fie ţinută o fată, s-o pui să mături, să spele, să gătească la bucătărie şi să coasă hainele de care aveţi nevoie în familie?”

Dar nu se poate să spui astfel de vorbe, de faţă cu un om mai bătrân decât tine. Prin urmare tăcu şi începu să ridice cu mişcări domoale un muşuroi de pământ împrejurul unui vrej de fasole, şi aşteptă.

— Dacă mi-ar fi fost scris, continuă unchiul său cu mâhnire, să mă căsătoresc cu o femeie ca cea cu care s-a căsătorit părintele tău, o femeie care ar fi putut lucra, dar în acelaşi timp să-mi nască şi feciori, cum face şi nevasta ta, în loc să mă fi căsătorit cu o femeie ca cea pe care o am şi care nu face altceva decât pune carne pe ea şi nu-mi naşte decât fete, şi pe trândavul de fiul meu care din pricina trândăviei este nevrednic să se numească bărbat, poate aş fi ajuns şi eu om cu stare, aşa cum eşti tu acuma. Atunci aş fi… da, fără îndoială… ceea ce aş fi avut, aş fi împărţit cu tine. Ţi-aş fi măritat fetele cu oameni cumsecade, pe fiul tău l-aş fi băgat la un negustor pe procopseală şi aş fi plătit chezăşia cerută pentru el; aş fi fost mulţumit să-ţi pot ajuta la repararea casei şi te-aş fi hrănit cu cele mai bune bucate de la masa mea, atât pe tine cât şi pe tatăl copiilor tăi, căci suntem din acelaşi sânge.

Wang Lung îi răspunse:

— Dumneata ştii bine că eu nu sunt om bogat. Am cinci guri de hrănit, iar părintele meu este înaintat în vârstă şi nu poate lucra, dar de mâncat mănâncă, iar în casă după câte ştiu eu, chiar acuma s-a mai născut o gură.

Unchiul-său se grăbi să-i răspundă cu glasul ascuţit:

— Las’ că eşti bogat… eşti bogat! Ai cumpărat holda casei aceleia mari, numai tu ştii cu ce preţ greu ai plătit-o – ce crezi că se mai găseşte cineva în satul nostru, care să poată face o astfel de faptă?

La aceste cuvinte Wang Lung se supără şi, lăsând sapa din mână, se întoarse spre unchiul său şi măsurându-l cu privirea, strigă:

— Dacă se întâmplă să am un pumn de argint, îl am pentru că eu

muncesc şi nevasta mea munceşte şi nu facem cum fac alţii care-şi pierd vremea la mesele de joc sau clevetesc în pragul caselor, lăsându-şi pământul părăginit să-l înece bălăriile şi copiii lor să alerge pe uliţă flămânzi.

Chipul galben al unchiului său se rumeni de sângele care-i năvăli în obraz şi repezindu-se la nepotul său îl pălmui zdravăn peste amândouă fălcile.

— Na, ţipă unchiul său, ca să ţii minte, că nu poţi să vorbeşti în felul acesta cu cei de o vârstă cu părintele tău. Nu ai niciun fel de credinţă, nici simţ de omenie, de eşti în stare să te porţi cu atâta lipsă de respect? N-ai auzit până acuma că este scris în Poruncile Sfinte, ca un bărbat să nu înfrunte niciodată pe unul mai în vârstă decât el?

Wang Lung se întunecă la faţă şi rămase nemişcat, căci îşi dădea seama de greşeala pe care o făcuse, dar în adâncul sufletului său era nemulţumit, că un astfel de om poate să fie unchiul său.

— Voi repeta vorbele, ce mi le-ai spus, tuturor oamenilor din sat! zbieră unchiul său cu glasul înecat de revoltă. Ieri ţi-ai bătut joc de casa mea şi ai strigat în uliţă, ca să te audă toată lumea că fiică-mea nu mai este fecioară, iar astăzi mă înfrunţi pe mine care va trebui să fiu ca şi un tată, din ziua când părintele tău se va muta dintre vii! Chiar dacă niciuna dintre fetele mele nu ar mai fi fecioară totuşi nu voi răbda de la nimeni să-mi trântească astfel de vorbe în obraz! Voi spune oamenilor din sat… voi spune tuturora… repetă unchiul său de câteva ori la rând, până când Wang Lung îl întrebă cu jumătate gură:

— Şi ce vrei să-ţi fac eu?

Se simţea umilit în mândria lui că satul ar putea afla despre cearta cu unchiul său, căci la urma urmelor erau din acelaşi trup şi sânge amândoi.

Înfăţişarea unchiului său se schimbă cât ai clipi. Supărarea îi trecu, de parcă i-ai fi luat-o cu mâna. Începu să zâmbească şi puse mâna pe braţul nepotului său.

— O, eu te cunosc destul de bine – tu eşti un flăcău cumsecade – un băiat bun, declară el cu blândeţe. Bătrânul tău unchi te cunoaşte destul de bine – tu eşti tot fiul meu cel bun. Fiule, pune ici – în palma asta bătucită – hai să zicem, zece arginţi sau chiar nouă, şi aş putea să mă înţeleg cu peţitorul în privinţa netrebnicei mele roabe. Ai toată dreptatea! A sosit vremea – nu se poate să mai întârziem! Oftă şi clătinând din cap, ridică ochii spre cer cu

prefăcută evlavie.

Wang Lung puse mâna pe sapă şi o lăsă iarăşi din mână.

— Haide cu mine acasă, se răsti el la unchiul sau. Eu nu umblu cu arginţi la mine, cum ar umbla un prinţ, şi plecă la drum, amărât peste măsură, din pricină că o parte din banii lui munciţi din greu, cu care ar fi vrut să mai cumpere o bucată de pământ, vor intra pe mâna unchiului său care se va duce şi se va aşeza pe faţa mesei de joc, chiar înainte de a se lăsa înserarea.

Intră în casă, după ce feri din cale pe cei doi copii ai săi care jucau goi în lumina soarelui din faţa intrării. Unchiul său se opri şi începu să alinte copiii, apoi scoase dintr-o ascunzătoare a hainei câte un ban de aramă şi dădu fiecăruia dintre ei. Îi strânse la piept şi-şi apropie obrazul de trupurile lor grăsulii, mirosindu-le ceafa arsă de soare, cu toată lăcomia.

— Aţi crescut şi sunteţi doi bărbăţei, zise unchiul său, apucând pe fiecare de câte o mână.

Wang Lung însă nu se opri, ci intră în odaia unde dormea împreună cu soţia lui şi cu ultimul lor copil. Venind din lumina soarelui de afară, înăuntru i se păru că e întuneric beznă, căci afară de slaba rază ce se strecura prin fereastra tăiată în zid, nu era în stare să mai vadă nimic. Dar mirosul cald de sânge pe care îl cunoştea, îl năpădi în nări şi întrebă cu glasul răstit:

— Ce s-a întâmplat? Ţi-a sosit ceasul?

Glasul femeii lui se auzi din aşternut, dar de astă dată mult mai slab decât îl auzise alte dăţi.

— A trecut şi de astă dată. Dar acuma am născut numai o roabă… aşa că nu e vrednică de pomenire.

Wang Lung rămase nemişcat. Se simţi cuprins de apropierea unei nenorociri. O fată! Tot o fată pricinuia şi neajunsurile de acuma în casa unchiului său. De acuma se născuse o fată şi în casa lui.

Nu zise nimic ci se apropie de peretele odăii şi după ce pipăi cu mâna să găsească urma aspră de lut unde era ascunzătoarea, îi scoase dopul şi băgă mâna în grămăjoara de argint, din care scoase nouă bani de argint.

— De ce scoţi banii din ascunzătoare? se auzi pe neaşteptate glasul soţiei lui, din fundul întunericului.

— Trebuie să împrumut banii aceştia unchiului meu, răspunse el fără să mai adauge ceva.

La început soţia lui nu zise nimic, dar numaidecât îi auzi din nou

glasul domolit şi rar:

— E mai bine să nu întrebuinţezi cuvântul „împrumut”. În casa oamenilor acestora nu se cunoaşte o astfel de vorbă, căci tot ce le dai, este bun dat.

— Ştiu şi eu că aşa este, răspunse Wang Lung cu, amărăciune. Mi se rupe inima, când mă gândesc că trebuie să-i dau banii mei, pentru nimica, decât cel mult că suntem de un sânge.

Ieşi în pragul casei şi aruncă unchiului său banii, pe urmă se întoarse grăbit în ţarină unde se aşternu din nou pe lucru cu atâta deznădejde, de părea că vrea să cutremure pământul din temelii. Tot timpul nu se gândea decât la argintul lui; parcă-l vedea aruncat cu nepăsare pe o masă de joc, unde o mână trândavă se întindea după el – după argintul său, argintul pe care-l adunase cu atâta trudă din vânzarea recoltei lui, îl scosese din ţarină şi-l păstrase cu gândul să-l întrebuinţeze pentru a-l preface tot în pământ pe care să-l adauge ţarinei lui.

Se întunecase de-a binelea până când să-i treacă supărarea şi îndreptându-şi mijlocul, îşi aduse aminte de casă şi de cina care-l aştepta. Pe urmă-şi aduse aminte de gura nouă ce se născuse în ziua aceea în casa lui, apoi se simţi chinuit de gândul că a început şi pentru el rândul să i se nască fete; fete care nu aparţin părinţilor lor, ci se nasc şi sunt crescute pentru familii străine. Din pricina supărării ce i-o pricinuise unchiul său, îşi uitase cu totul să se apropie de soţia lui, ca să poată vedea chipul plăpând al noului său născut.

Rămase nemişcat, proptit în sapă şi copleşit de tristeţe. Va trebui să mai treacă încă un seceriş, până când va fi în stare să cumpere partalul de pământ, hotarnic cu holda lui cea nouă, şi în casă avea acuma o nouă gură de hrănit.

Un stol de corbi începu să se învârtească pe deasupra lui, croncănind a pustiu, prin lumina palidă a înserării ce cobora din cerul ca sideful.

Îi urmări cu privirea cum se duc şi se aşază în copacii din apropierea casei sale şi se repezi după ei strigând din toate puterile şi cu sapa ridicată deasupra capului. Corbii se ridicară din nou şi începură să rotească încet pe deasupra lui, croncănind ca şi când ar fi vrut să-şi bată joc de supărarea lui, pe urmă dispărură în zarea cerului cernit de întuneric.

Wang Lung gemu din toată durerea sufletului său. Stolul de corbi oprit în preajma casei lui, era semn rău!

Capitolul VIII

Părea că până şi zeii îşi întorc faţa de la omul pe care nu vor să-l mai vadă, ca să nu-l ajute. Ploile care ar fi trebuit să se anunţe în dricul[4] verii, întârziau şi cerul era aprins de lumină, ca un cuptor încins, cât era ziua de lungă, cu săptămânile de capăt. Pământul prăjit şi însetat nu-l mai interesa. Din zori şi până în noapte în adâncul lui nu se arăta niciun petec de nor, iar noaptea bolta era bătută de stelele ce clipeau din ochii lor aprinşi şi strălucitori, dar cruzi.

Wang Lung se zbătea cu deznădejde, lucrând în ţarina lui, dar cu toate acestea pământul începu să se usuce şi să plesnească, iar firicelele de grâu care încolţiseră la începutul primăverii şi ieşiseră cu toată încrederea din pământ, pentru a lega rodul apropiat, după ce văzură că nu le poate veni ajutor nici din pământ nici din cer, se piperniciră şi se sfrijiră sub razele de soare, ca pe urmă să se răsucească şi să îngălbenească înainte de vreme. Partalele de orez tânăr pe care Wang Lung le udase şi le lucrase cu pricepere, erau acuma tocmai ca nişte covoare de jad, întinse pe pământul negru. În fiecare zi ducea apă cu găleţile grele, atârnate pe cobiliţa de bambus şi le uda, căci acuma renunţase la semănăturile de grâu pe care nu le mai putea scăpa de secetă. Dar cu toate că umerii i se bătuciră de povara găleţilor, ploaia nu vru să se arate.

Într-un târziu secă şi apa din iaz şi lutul se uscă şi se scoroji pe marginea ei şi numaidecât după aceea scăzu şi apa din fântâna atât de mult, încât O-lan crezu de cuviinţă să-i spună:

— Dacă vrei ca de aci înainte copiii să aibă ce bea şi să mai ducem bătrânului în fiecare dimineaţă castronul lui cu apă caldă, va trebui să laşi semănăturile să se prăpădească.

Wang Lung îi răspunse răstit, dar vorbele lui se stinseră într-un hohot de deznădejde:

— Dacă se vor prăpădi semănăturile, atunci sunt osândiţi să moară cu toţii de foame.

Adevărat era că viaţa lor era legată de rodul ce li-l dădea pământul pe care-l lucrau.

Nu rodi decât holda pe care o cumpărase de la familia Hwang. Dar şi asta numai din pricină că după ce vara ajunse pe sfârşite, fără să aducă ploaie, Wang Lung părăsi toate celelalte semănături

[4] Dric – *figurativ (popular)* – punct culminant al zilei, al nopţii, al unui anotimp; punct culminant al unei acţiuni care se desfăşoară în timp; miez, toi. [n.e.e.].

şi sta din zori şi până în seară, numai lângă ea, cărând apă din şanţul de la picioarele iazului, ca să ude pământul însetat. Anul acesta, i se întâmpla întâia dată să-şi vândă recolta, imediat după terminarea secerişului, iar când simţi argintul în palmă, îi strânse bine şi cu frică. Cu toată vrăjmăşia zeilor şi a secetei, va face aşa cum şi-a pus de gând, îşi zicea el. Îşi zolise trupul şi asudase din greu pentru pumnul acesta de argint, prin urmare va face cu el ceea ce va vrea. Se grăbi deci să se ducă la Casa Hwang unde dădu faţă cu ispravnicul şi-i spuse direct.

— Am adunat banii cu care să cumpăr partalul de pământ din vecinătatea holdei mele care este în apropierea şanţului de la picioarele zidului.

Wang Lung aflase, mai de la unul mai de la altul, că pentru Casa Hwang anul acesta fusese un an de sărăcie grea. Zile de-a rândul bătrâna doamnă nu-şi mai primise porţia ei de opiu, aşa că era furioasă ca o tigroaică flămândă, şi în fiecare zi chema ispravnicul şi-l ocăra şi-l bătea cu evantaiul peste obraz, zbierând la el:

— Nu sunt destul holde din pământul pe care l-am putea vinde? ... Aşa că bietul om nu mai ştia ce să facă, îşi pierduse cu desăvârşire cumpătul şi scosese până şi banii pe care avea obiceiul să-i reţină pentru el, din afacerile ce le făcea în numele stăpânilor săi. Dar după toate acestea, bătrânul stăpân îşi mai luase o ibovnică, o roabă care era fiica altei roabe, cumpărate de el în tinereţe, dar care acuma era măritată cu un argat de la curte, deoarece dorinţa bătrânului stăpân faţă de ea se stinsese înainte de a o primi în apartamentele lui ca ibovnică. Pe fata aceasta a roabei, care nu împlinise mai mult de cincisprezece ani, o privea cu lăcomie pătimaşă, căci pe măsură ce îmbătrânea şi devenea tot mai neputincios, îngrăşându-se peste măsură, se simţea tot mai ispitit de femei zvelte şi tinere, uneori chiar fetiţe tinere de tot, care să-i ţină mereu treze pornirile desfrânate. Întocmai cum nu puteai împăca pe bătrâna stăpână, fără să-i dai opiu, tot aşa nu era în stare nici el să înţeleagă, că nu sunt bani pentru cercei de jad şi nici aur pentru palmele frumoase ale ibovnicelor lui. Ar fi fost peste putinţă ca un astfel de om să înţeleagă vorba „nu sunt bani”, când el fusese obişnuit toată viaţa, să întindă mâna de câte ori pofteşte şi să şi-o umple cu bănet.

Văzându-şi părinţii în starea aceasta, tinerii stăpâni dădeau din umeri şi răspundeau că trebuie să mai fi rămas ceva, pentru a le ajunge şi pentru plăcerile lor proprii. Toţi aceştia nu puteau cădea

la înţelegere, decât într-o singură privinţă, când era vorba să ocărască ispravnicul, învinuindu-l că nu se pricepe să îngrijească de averea familiei, aşa că bietul om care odinioară fusese un bărbat solemn şi bine hrănit, care trăise bine şi fără griji, începuse acuma să slăbească, văzându-se mereu hărţuit din toate părţile şi pierise carnea de pe el, aşa că pielea îi atârna fleşcăită, întocmai ca o îmbrăcăminte veche, devenită prea largă.

Cerul nu revărsase ploaie nici asupra ţarinelor Casei Hwang, aşa că nici ei nu avuseseră recoltă, prin urmare când apăru Wang Lung şi-i spuse „Am argint”, i se păru că vorbele lui sunt tot atât de fermecătoare, ca şi când ar fi venit cineva să-i spună „am hrană pentru toţi”.

Pentru ispravnic prilejul fu cât se poate de binevenit, aşa că înainte de a-şi putea sorbi ceaiul pe deplin sau de a-şi termina târguiala ce se desfăşură între ei în şoaptă şi chiar mult mai repede decât ar fi fost ei amândoi în stare să vorbească, deoarece nu pridideau să sfârşească decât pe jumătate vorbele începute, banii se mutară dintr-o mână într-alta, hârtiile fură semnate şi pecetluite şi pământul trecu în stăpânirea lui Wang Lung.

Prin urmare se întâmplă încă o dată ca Wang Lung să nu ţină seamă de felul în care cheltuieşte banul care era trupul şi sângele lui de care se despărţea atât de greu. Cu argintul acesta cumpăra acuma ceea ce-i dorea sufletul. Stăpânea astăzi o holdă mare şi rodnică, a cărei întindere era de două ori cât fusese cea cumpărată la început. Dar pentru el nu atât holda, cât mai mult amănuntul că pământul acesta fusese odinioară în stăpânirea unei familii princiare, era partea cea mai de seamă. Dar de astă dată nu pomeni nimănui, nici chiar lui O-lan, despre ceea ce a făcut.

Lunile se înşirau una după alta, dar ploaia nu mai venea. Pe măsură ce se apropia toamna, în adâncul cerului se îngrămădeau nori mărunţi şi luminoşi, iar pe uliţa satului se puteau vedea oamenii cum stau grămadă, pierzându-şi vremea fără nicio treabă şi înspăimântaţi, ridicând obrajii spre cer şi cântărind cutare sau cutare nor şi întrebându-se dacă vreunul dintre aceştia o fi aducând şi ploaia. Dar înainte ca norii să se poată îngrămădi destul de groşi, pentru a le putea împlini aşteptările, se ridicau vânturi năprasnice, pornite din partea de miazănoapte-apus, vânturi aspre din depărtate deşerturi, care alungau norii de pe cer, împrăştiindu-i, cum ai împrăştia praful de pe uliţă, când dai cu târnul. Aşa că cerul rămânea fără pată şi limpede, iar soarele nemilos răsărea în fiecare

dimineaţă şi-şi urma drumul cu toată măreţia spre celălalt capăt al zării, unde apunea în fiecare seară. În fundul drumului de unde apăruse, răsărea luna ca un soare mai palid, să lumineze pământul în locul lui.

Din ţarina sa Wang Lung se alese cu o slabă recoltă de fasole cu boabele scorojite, iar din holdele cu grâne pe care le semănase cu multă trudă, după ce răsadurile de orez îngălbeniseră şi se uscaseră înainte de a fi plantate în straturile inundate, adună câţiva snopi cu spicele pipernicite care numai ici-colo se întâmpla să mai aibă şi bob. În timpul cât bătu fasolea, avu grijă să nu piardă niciun bob. După ce el şi soţia lui bătură vrejurile de fasole în arie, puse cei doi copilaşi să răscolească aria cu degetele lor delicate, ca vospele[5] să fie luate de vânt şi bobul să nu poată scăpa, iar grâul îl vânturară în tindă şi se uita lacom după fiecare fir de pleavă luată de vânt. Când vru să adune pleava grămadă ca să aibă ce pune pe foc, femeia îl opri, şi-i spuse:

— Nu – nu se poate să risipeşti pleava pentru foc. Îmi aduc aminte că pe vremea când eram copil în provincia Shantung şi se întâmpla să bântuie an de secetă a acesta, până şi pleava era trecută prin râşniţă şi o mâncam. E mult mai bună decât ar putea să fie iarba uscată.

În timpul cât ea vorbi, toţi ai casei tăcură, până şi copiii rămaseră muţi. În zilele acestea de arşiţă, când pământul se împotrivea să le dea hrana trebuincioasă, parcă îi pândesc pe toţi o nenorocire. Singură fetiţa nu ştia ce este frica. Ea avea sânii îmbelşugaţi ai mamei care erau întotdeauna plini, pentru a putea mulţumi lăcomia ei. Dar când îi da să sugă, O-lan murmura:

— Mănâncă sărăcuţa de tine, mănâncă... până când se mai găseşte ceva ce poate fi mâncat.

Apoi cu totul pe neaşteptate, ca şi când năpasta ce dase peste ei, nu ar fi fost destul de grea, O-lan se pomeni din nou însărcinată şi izvorul laptelui îi secă, iar casa lor înspăimântată răsuna acuma de ţipetele neîntrerupte ale fetiţei care cerea de mâncare.

Dacă s-ar fi întâmplat să vină cineva şi să întrebe pe Wang Lung: „Cum crezi că vă veţi putea hrăni în timpul toamnei viitoare?”, i-ar fi răspuns: „Nici eu nu ştiu... vom mânca câte puţin, din când în când”.

Dar nu venea nimeni să-i pună o astfel de întrebare. În partea aceasta de lume nimeni nu întreba pe celălalt: „Ce-ai mâncat?”

[5] vospă (vospe) – aici, păstaie de anumite plante leguminoase. [n.e.e.].

Totuşi fiecare se întreba pe sine însuşi;. „Ce mănânc astăzi?” Iar părinţii se întrebau înspăimântaţi: „Cum vom putea trăi, ce să mâncăm, noi şi copiii noştri?”

Wang Lung îşi hrăni boul atâta vreme cât fu în stare. În loc de nutreţ, îi da câte o mână de paie şi câte o mână de vrejuri, cât mai ţinură, pe urmă ieşea să adune frunze de pe copaci, căci pe măsură ce se apropia iarna şi le pişca gerul, se isprăvea şi cu frunzele. Dar acuma, când nu mai ieşeau la plug, deoarece grâul de sămânţă, dacă l-ar fi îngropat sub brazdă, ar fi încremenit în pământ, ori sămânţa o mâncaseră ei înşişi demult, se gândi să scoată boul în ţarină, ca să-şi găsească singur hrana, iar băiatul său cel mai mare umbla încălecat în spatele lui, cât era ziua de lungă, ţinând în mână frânghia trecută prin nările boului, ca nu cumva să li-l fure cineva. Dar după ce mai trecu o vreme nu îndrăzni să-l mai trimită în ţarină, de teamă ca nu cumva oamenii din sat şi chiar vecinii lui, să atace băiatul şi să-i fure boul, ca să-l omoare şi să-l mănânce. Aşa că-l ţinu în bătătură, până când se uscă pe picioare şi se făcu ca un schelet.

Dar veni şi ziua când în casă nu se mai găsea orez, nici grâu şi nici fasole, ci numai câţiva pumni de orz, iar boul mugea de foame în bătătură, aşa că bătrânul le spuse:

— Vom mânca în curând şi boul.

Dar Wang Lung scoase un strigat de revoltă, căci pentru el cuvintele acestea erau, ca şi când ar fi venit cineva să-i spună: „Vom mânca în curând şi carne de om”. Pentru el boul acesta era tovarăşul cu care ieşea la muncă în ţarină, pe urma căruia făcea drumul în sus şi în jos în lungul brazdelor, pe care-l mângâia şi-l ocăra, după cum se întâmpla să fie supărat sau în voie bună, şi din cea mai fragedă copilărie îl cunoştea, căci îl cumpăraseră şi-l crescuseră de mânzat în curtea lor. Aşa că răspunse părintelui său:

— Cum se poate să mâncăm boul? Cu ce vom ara pământul de aci înainte?

Dar bătrânul adăugă liniştit:

— Oare aici este vorba de primejdia vieţii tale sau a boului, de viaţa fiului tău sau de a boului din jug, de mai poţi sta în cumpănă, când omul îşi poate cumpăra un bou cu mai multă uşurinţă, decât şi-ar putea răscumpăra viaţa lui însuşi?

Dar nu se învoi să omoare boul în ziua aceea. Veni a doua zi, dar trecu, şi mai trecură alte câteva zile, şi copiii începură să ţipe după mâncare. Aşa că nu mai puteau fi îmbunaţi şi O-lan, începu să se

uite la Wang Lung cu ochii rugători, parcă ar fi vrut să-i spună să-i fie milă de copii, astfel că la urmă îşi dădu seama că va trebui să se întâmple şi asta. Prin urmare îi spuse cu glasul răstit:

— Bine, omorâţi-l, dar eu nu sunt în stare să fac o astfel de faptă.

Intră în odaia în care dormea şi trântindu-se pe pat, îşi înfăşură pătura în jurul capului, ca să nu audă gemetele boului, când va muri.

Astfel O-lan se strecură în şopron, cu un cuţit mare de bucătărie şi tăie o crestătură largă în gâtul boului, despărţindu-i capul de trup. Sângele îl adună într-o strachină, ca pe acesta să-l pregătească la masă, împreună cu cirul de fiecare zi, pe urmă îl jupui de piele şi tăie carnea în bucăţi, dar Wang Lung nu ieşi din odaia lui, până când termină de lucru şi carnea fiartă fu aşezată pe masă. Dar când încercă să mănânce, nu fu în stare să înghită dumicatul de carne, aşa că se mulţumi să soarbă câteva linguri de ciorbă. O-lan se întoarse spre el şi-i spuse:

— Boul tot bou rămâne, iar acesta al nostru începuse să îmbătrânească. Mănâncă, deoarece va veni şi vremea când ne vom putea cumpăra un altul care va fi mult mai bun decât acesta pe care l-am avut acuma.

Wang Lung mai prinse puţină inimă, aşa că mâncă şi el bucăţica de carne şi se îndemnară cu toţii la mâncare. După ce mâncară boul şi-i sfărâmară oasele, ca să scoată măduva, nu mai rămase dintr-însul decât pielea uscată şi tare pe care o întinseră pe nişte scleme de bambus, făcute de O-lan.

La început oamenii din sat parcă duşmăneau pe Wang Lung, deoarece îşi închipuiau despre el că are bani ascunşi şi provizii de hrană. Primul între cei nemulţumiţi era chiar unchiul său care veni să bată la uşa lui, deoarece el cu nevasta şi cei şapte copii nu mai aveau ce mânca. Wang Lung îi turnă în poala halatului o bănicioară de fasole şi un pumn de grâu care pe o vreme ca asta era ceva nepreţuit, apoi îi spuse categoric:

— Atât e tot ce-ţi pot da şi să nu uiţi că înainte de orice, trebuie să mă îngrijesc de bătrânul meu părinte, chiar dacă n-aş avea copiii pe care să-i hrănesc.

Iar când unchiul său se arătă din nou, Wang Lung se răsti la el:

— Dragostea faţă de cei de un neam cu mine nu poate să-mi hrănească gurile din casă, şi lăsă pe unchiul său să plece cu mâna goală.

Din ziua aceea unchiul său începu să mârâie la el, întocmai ca un

câine pe care l-ai ciomăgit, şi umbla din casă în casă, purtând vorbe de ocară împotriva lui şi spunând:

— Nepotul meu are argint şi mâncare destulă, dar nu va împărţi cu niciunul dintre noi, nici chiar cu mine care sunt unchiul său, sau cu copiii mei care sunt din acelaşi trup şi sânge ca şi el. Nu ne mai rămâne altceva, decât să murim de foame.

După ce familiile celor din sat îşi terminară una după alta proviziile ce le aveau şi ultimul ban fu cheltuit cu cumpărăturile rare ce se găseau în târgul de la oraş, şi crivăţul iernii se repezi asupra lor din fundurile deşerturilor de la miazănoapte, când foamea începu să-i chinuiască şi inima li se strângea de durere auzind ţipetele soţiilor şi ale copiilor înfometaţi, iar pe unchiul lui Wang Lung îl vedeau trecând pe uliţa satului, hămesit ca un câine de pripas şi spunând mai unuia, mai altuia: „Este cineva în sat care nu duce lipsă de hrană şi copiii lui sunt şi acuma graşi”, oamenii puseră mâna pe câte un par şi în cap de noapte se duseră la casa lui Wang Lung şi bătură la intrare. Auzind strigătele vecinilor săi, când Wang Lung deschise uşa, oamenii se năpustiră asupra lui şi-l dădură afară din tindă, pe urmă scoaseră copiii din casă şi începură, să răscolească prin toate colţurile, zgâriind pământul cu unghiile, ca să poată găsi ascunzătoarea în care erau proviziile. Cu mare greutate găsiră un pumn de fasole şi o strachină de grăunţe, aşa că din mijlocul lor se ridică un urlet de dezamăgire şi deznădejde, şi se repeziră la lucrurile din casă, luând masa şi laviţele, pe urmă mindirul bătrânului care sta speriat şi plângea, uitându-se la ei.

O-lan ieşi în calea lor, ca să le vorbească şi glasul ei domolit şi simplu se ridică tremurând pe deasupra capetelor celor care-i năvăliseră în casă:

— Nu se poate să luaţi lucrurile acestea – încă nu ni le puteţi lua, strigă ea. N-a sosit până acuma vremea să ne luaţi masa şi laviţele şi aşternutul din casă. Ne-aţi luat toate proviziile ce le-am avut. Dar din casele voastre n-aţi scos încă mesele şi laviţele. Lăsaţi pe ale noastre. Acum suntem cu toţii pe o formă. Nu avem niciun bob de fasole şi niciun grăunte de hrană mai mult decât aveţi voi – aveţi chiar mai mult decât ce ne-a rămas nouă, căci ne-aţi luat tot ce am avut. Şi Dumnezeu v-ar bate, dacă aţi încerca să ne mai luaţi ceva. Acum vom ieşi împreună în ţarină, să căutăm iarbă pentru mâncare şi scoarţă de copaci, voi pentru copiii voştri şi noi pentru cei trei pe care-i avem, şi pentru al patrulea care a fost sortit să se nască pe o

astfel de vreme.

În timp ce vorbea, femeia îşi duse mâna la pântece şi şi-l apăsă cu palma. Oamenii se ruşinară în faţa ei şi începură să iasă unul câte unul din casă, căci în sufletul lor nu erau oameni răi, decât atunci când foamea le răscolea măruntaiele.

Unul singur întârzie, cel pe care-l chema Ching, un om mic de statură şi tăcut, care chiar în vremuri bune avea faţa galbenă ca de maimuţă, dar acuma chipul lui era scofâlcit şi cu ochii înspăimântaţi. Se simţea ruşinat în sufletul său şi ar fi vrut să le spună câteva vorbe de mângâiere, căci era om cinstit şi numai ţipetele copilului său care plângea de foame, îl făcuseră să se însoţească cu ceilalţi săteni. Dar în sân avea un pumn de fasole pe care-l ascunsese, când dăduseră de urma proviziilor vecinului său, aşa că se temea că, dacă va vorbi, va trebui, să dea fasolea înapoi, prin urmare se uită la Wang Lung cu ochii tulburi şi rătăciţi, apoi se întoarse şi ieşi din casă.

Wang Lung se opri în mijlocul curţii lui, unde atâţia ani la rând îşi treierase recolta din anii de belşug şi care acuma de luni de zile nu-i mai era de niciun folos. În casă nu mai rămăsese nimica pentru hrana părintelui şi a copiilor săi – nimic cu ce şi-ar fi putut hrăni femeia aceasta a lui, care în afară de hrana ce-i trebuia pentru ea însăşi, mai trebuia să hrănească şi fiinţa aceea pe care o purta în pântece şi care, ca să poată creşte, va trebui să se hrănească din vlaga şi sângele propriului trup al mamei sale. Câteva clipe se simţi cutremurat de o spaimă îngrozitoare. Pe urmă tot trupul i se destinse ca de o băutură binefăcătoare şi îşi zise în inima lui:

— Pământul nu vor putea să mi-l ia. Truda şi sudoarea trupului meu, rodul ţarinelor mele l-am îngropat în ceva ce nu poate lua nimeni. Dacă aş fi avut în casă argint, mi l-ar fi luat. Dacă aş fi cumpărat provizii de grăunţe şi hrană şi le-aş fi păstrat în jigniţe, le-ar fi luat pe toate. Dar aşa, mi-a rămas pământul şi acesta este al meu.

Capitolul IX

Stând în pragul casei sale, Wang îşi zise că ar fi peste putinţă să mai întârzie cu hotărârea ce trebuia luată! Ar fi fost peste putinţă să mai rămână în casa aceasta pustie şi să moară cu toţii. În trupul lui chinuit de lipsuri, în jurul căruia îşi strângea brâul tot mai mult cu fiecare zi ce trecea, simţea o voinţă neînfrântă de a trăi: Nu

putea să se lase doborât în felul acesta de soarta potrivnică, tocmai atunci când viaţa lui începuse să se desfăşoare în deplinătatea vigorii bărbăteşti. Câteodată se simţea cutremurat de o furie oarbă pe care nu şi-o mai putea stăpâni. Uneori furia aceasta îl făcea să alerge prin curte şi se oprea în mijlocul ariei, ridicând pumnii ameninţători deasupra capului, spre cerul nemilos care strălucea departe, veşnic albastru şi limpede, rece şi fără pic de nori.

„O, tu Om Bătrân din somnul tău ceresc, cât eşti de crud!” cârtea el fără sfială. Dar numaidecât se simţea cuprins de teamă şi în clipa următoare murmura, întunecat: „Ce rău mai mare mi s-ar putea întâmpla de aici înainte, ca să fiu mai greu lovit decât până acum!”

Într-un rând, slăbit de foame, îşi târî picioarele grele, până în faţa templului unde tronau zeităţile câmpului şi scuipă întărâtat în obrazul micului zeu care sta indiferent alături de zeiţa lui. La picioarele lor nu se mai vedeau acuma beţişoarele de tămâie, căci de luni de zile nu mai venise nimeni să fi se închine şi hainele de pe ei erau sfâşiate şi prin sfâşieturile lor li se vedeau trupurile de humă neagră. Totuşi zeităţile stăteau nepăsătoare sub acoperişul templului lor şi Wang Lung scrâşni din dinţi, uitându-se la ele, apoi se întoarse acasă gemând furios şi se trânti pe aşternutul său.

Acuma aproape niciunul dintre ei nu se mai ridica din aşternut. Nu era nici nevoie să se mai ridice, iar somnul putea pentru o vreme, să ţină locul mâncării ce le lipsea. Pleava rămasă de la treier o uscaseră şi o mâncaseră demult şi smulgeau acuma scoarţa de pe copaci, ca să se poată hrăni, iar în largul câmpului în toate părţile se vedeau oameni care mâncau iarba ce o puteau găsi, pe costişele dealurilor încinse de furia vânturilor. Nicăieri nu se mai găsea picior de dobitoc. Puteai alerga zile de-a rândul, fără să întâlneşti în drum nici bou de jug, nici măgăruş şi niciun fel de zburătoare.

Pântecele copiilor erau umflate de vânturile foamei şi ar fi fost peste putinţă ca în aceste zile de cumpănă, să întâlneşti vreun copil jucându-se pe uliţa satului. Cei doi băieţi ai lui Wang Lung ieşeau cel mult până în pragul casei şi se prăjeau în bătaia razelor de soare care dogorau fără milă. Trupurile lor care odinioară fuseseră rotunde, acuma erau colţuroase şi prin piele li se vedeau oasele, oase subţiri şi firave, ca oasele păsărilor, numai pântecele le era umflat şi rotund. Fetiţa cea mică nu putea sta încă în capul oaselor, deşi trecuse demult vremea pentru aşa ceva, dar sta ceasuri de-a

rândul, întinsă şi înfăşurată într-o pătură veche, fără să scrâşnească. La început toată casa răsuna de ţipetele ei neîntrerupte, dar se liniştise curând şi de atunci morfolea încet, orice i-ai fi pus în gură şi niciodată nu i se auzea glasul. Obrăjorul ei mic, cu buzele vinete şi supte, ca ale unei babe care şi-a pierdut demult dinţii, se întorcea spre fiecare dintre ei şi-i urmărea cu ochii negri, căzuţi în fundul capului.

Viaţa care stăruia în trupul ei firav, întocmai ca o luminiţă gata să se stingă, făcu pe tatăl ei să se gândească la ea cu dragoste neobişnuită, deşi dacă s-ar fi întâmplat să fie rotunjoară şi veselă, cum fuseseră ceilalţi fraţi ai ei când erau de aceeaşi vârstă, s-ar fi gândit la ea cu nepăsare, ca la orice fată pe care o ai în casă. Uneori uitându-se la ea, se pomenea îngânând în şoaptă:

— Săraca de tine... sărăcuţa de tine!

Într-un rând când o văzu că se uită la el şi începe să zâmbească, arătându-şi gingiile fără dinţi, îl podidiră lacrimile, şi luă în palma slăbită şi bătucită, mânuţa ei mică ca o gheară şi-i simţi degetele subţirele, încleştate pe arătătorul lui. Din ziua aceea o ridica din când în când de sub pătură, şi-i ascundea trupuşorul gol sub pieptul hainei lui, ca să-i împrumute din căldura trupului său, pe urmă se aşeza cu ea pe pragul casei la soare şi privirile îi rătăceau în largul câmpului uscat şi pustiit.

Cât despre bătrânul său părinte lui îi mergea mai bine decât oricăruia dintre ei, căci dacă se întâmpla să se găsească ceva de mâncare, lui îi dădea întotdeauna, chiar atunci când copiii rămâneau nemâncaţi. Wang Lung se gândea cu mândrie, că în ziua când se va întâmpla să-i sosească ceasul morţii, nimeni nu va putea spune despre el, că şi-a uitat de părintele său. Chiar dacă ar fi fost vorba ca el să piară, pentru tatăl său trebuia să găsească ceva de mâncare. Bătrânul dormea zi şi noapte, şi mânca, tot ce-i dădeau, aşa că îi mai rămăsese destulă putere, ca în ceasul amiezii să poată ieşi în faţa casei şi să se încălzească la soare. Era mai vesel decât toţi ceilalţi ai casei şi într-un rând le spuse cu glasul tremurat şi slăbit, întocmai ca susurul trestiilor de bambus înfiorate de vânt:

— Eu am trecut prin vremuri mult mai grele decât acestea... au fost şi zile de cumpănă mult mai cumplită. Mi-a fost dat să văd bărbaţi şi femei care pe vreme de foamete îşi mâncau copiii.

— În casa mea nu se va întâmpla niciodată o astfel de faptă, răspunse Wang Lung cutremurat de groază.

Sosi şi ziua când vecinul său Ching, sfârşit de puteri şi numai umbra celui care fusese altădată, se arătă în faţa casei lui Wang Lung şi de pe buzele uscate şi negre ca şi pământul ce-l călca în picioare, începură să-i picure vorbele stinse:

— Oamenii din oraş au mâncat toţi câinii şi toţi caii şi toate dobitoacele ce le-au găsit. Aici, în satul nostru, noi ne-am mâncat dobitoacele din jug, iarba de pe câmp şi scoarţa de pe copaci. Ce ne-a mai rămas, ca să ne putem hrăni?

Wang Lung clătină deznădăjduit din cap. În sân avea trupul sfrijit ca un schelet al fetiţei lui şi plecă fruntea ca să se uite la obrăjorul ei delicat şi scofâlcit, la ochii ei lucitori şi trişti care-l urmăreau fără încetare de sub pieptarul hainei cu care era îmbrăcat. De câte ori privirile fetiţei întâlneau ochii lui, pe obrăjorul ei slăbit tremura o umbră de zâmbet care-l făcea să-şi simtă inima cum îi sângerează în piept.

Ching îşi apropie capul de al lui.

— Aici în sat au început să mănânce carne de om, suflă el în şoaptă. Se spune că unchiul tău şi soţia lui au fost cei dintâi care au început. Altfel nici nu s-ar putea să mai fie în viaţă şi destul de tari ca să umble de colo până colo fără nicio treabă – tocmai ei, despre care se ştie că n-au avut niciodată nimic.

Wang Lung se feri din calea capului de hârcă al lui Ching care se plecase spre el, în timp ce vorbea. Cu ochii pe jumătate închişi, omul acesta avea o înfăţişare îngrozitoare. Se simţi cuprins de o spaimă neînţeleasă. Sări în picioare, ca şi când ar fi vrut să se ferească din calea unei primejdii.

— Vom pleca din satul acesta, răspunse el cu glasul ridicat. Ne vom coborî spre miazăzi. În ţara aceasta lumea piere pretutindeni de foame. Oricât ar fi cerul de potrivnic, nu se poate să şteargă dintr-odată de pe faţa pământului pe toţi fiii Hanului.

Vecinul său se uită la el cu ochii împăienjeniţi:

— Eu sunt mai în vârstă decât tine, soţia mea este bătrână şi n-avem nimic, afară de fata noastră. Aşa că vom putea muri liniştiţi.

— Eşti mai norocos decât mine, răspunse Wang Lung. Eu am pe bătrânul meu părinte şi cele trei guri plăpânde de hrănit, iar a patra este pe drum. Va trebui să ne urnim la drum. Căci altfel s-ar putea să uităm că suntem oameni şi vom începe să ne sfâşiem unii pe alţii, cum se sfâşie câinii turbaţi.

În clipa aceasta începu să i se limpezească în minte

încredinţarea că vorbele spuse de el, trebuiau duse fără întârziere la îndeplinire şi chemă pe O-lan, care zile de-a rândul sta nemişcată în aşternut, fără să zică nimic, deoarece acum nu mai avea ce găti la plită şi nu mai aveau nici cu ce să aţâţe focul în sobă.

— Haide, femeie, să plecăm spre miazăzi!

În glasul lui tremura o veselie cum nu se mai întâmplase de multe luni cu lumină plină, aşa că cei doi copii se uitară la el, iar bătrânul se ridică şi ieşi din odaia lui legănându-se pe picioare; O-lan coborî din pat şi sprijinindu-se de uşă, îi răspunse cu glasul slăbit:

— Cred că va fi mai bine aşa. Cel puţin vom putea muri pe drum.

Copilul pe care-l purta în pântece, îi atârna în măruntaie întocmai ca un fruct pârguit, iar obrazul supt nu mai avea nici o urmă de carne şi de sub pielea întinsă se vedeau oasele, întocmai ca nişte colţuri de piatră ascuţită.

— Cred că va trebui să mai întârziem până mâine, adăugă femeia. Cred că până atunci copilul se va naşte, căci simt că mi-a sosit ceasul, după mişcările din trupul meu.

— Bine, să mai stăm până mâine, încuviinţă Wang Lung, apoi uitându-se la chipul soţiei lui, se simţi cuprins de o milă mult mai năvalnică decât ar fi fost în stare să simtă pentru nevolnicia lui. Nenorocita aceasta purta în pântece şi viaţa copilului lor.

— Cum vei putea merge, săraca de tine, îngână el şi fără să vrea, se adresă vecinului său Ching care sta proptit de peretele casei, în apropierea uşii: Fie-ţi milă şi dacă ţi-a mai rămas ceva, dă-mi un pumn de mâncare, ca să pot mântui viaţa mamei copiilor mei, căci dacă îmi vei da, nu-mi voi mai aduce niciodată aminte că ai intrat în casa mea cu gând de tâlhărie.

Ching se uită la el ruşinat şi-i răspunse cu sfială:

— Din ziua aceea n-am mai avut pace, gândindu-mă la tine. Câinele de unchiul tău m-a îndemnat să mă ridic împotriva ta, spunându-mi că tu ai avea ascunsă în casă toată recolta ţarinei tale. Mă jur înaintea ta, sub cerul care dogoreşte fără milă deasupra capetelor noastre, că nu mi-a mai rămas nimic decât un pumn de fasole pe care l-am îngropat sub pragul de piatră al casei mele. Am ascuns-o acolo eu împreună cu soţia, ca în clipa când ne va sosi ceasul morţii, noi şi fiica noastră, să nu murim cu pântecele leşinat. Dar îţi voi da şi ţie o parte dintr-însa. Mâine, dacă vei fi în stare, urneşte-te spre-miazăzi. Eu şi toată casa mea voi rămâne în sat. Sunt mai în vârstă decât tine şi nu am fecior la casă, aşa că

viaţa sau moartea mea nu înseamnă nimic.

Ieşi din curte, dar nu mult după aceea se întoarse, aducând într-un colţ de năframă, cam doi pumni de fasole măruntă şi roşie, amestecată cu pământ. La vederea boabelor cei doi copii ieşiră numai decât în calea lui, şi până şi ochii bătrânului începură să sclipească, dar de astă dată Wang Lung îi feri din calea lui şi intră în odaie ca să ducă mâncarea aceasta soţiei lui care sta întinsă pe pat. Femeia întinse mâna şi înghiţi câteva boabe una după alta, căci ştia că dacă acuma nu va mânca nimica, va fi osândită să moară în timpul chinurilor facerii.

Păstră şi pentru el câteva boabe în podul palmei şi după ce le mestecă între dinţi şi simţi că i s-au făcut pe limbă un fel de cocă, Wang Lung îşi apropie gura de gura lacomă a fiicei lui şi-i împinse bruşul mestecat între buzele subţiri, iar când o văzu că începe să mişte gura mică, se simţi şi el sătul.

Noaptea ce urmă după întâmplarea asta, şi-o petrecu în tindă. Cei doi fii ai săi erau în camera bătrânului, iar în a treia odaie O-lan năştea al patrulea copil al lor. Sta singur prin întuneric, cum stătuse şi în noaptea când se născuse primul său fiu, căci nici acum nu se învoise să stea lângă ea, când îi va veni ceasul. Voia să nască fiind numai ea singură, lângă vechiul ei ciubăr pe care şi-l pusese la îndemână, pe urmă o auzi umblând de colo până colo prin odaie, ştergând urmele celor ce se întâmplaseră sub scutul întunericului, întocmai ca un animal care şterge urmele lăsate de naşterea puiului său.

Trăgea cu urechea, ca să prindă zvonul ţipătului pe care-l cunoştea atât de bine, şi se simţea chinuit de deznădejde. Acum nu-l mai interesa dacă este băiat sau fată – căci nu se putea gândi la altceva, decât că va avea o nouă gură de hrănit.

— Mare minune ar fi, dacă se va naşte mort! murmură el, dar numaidecât după aceea auzi un ţipăt slab – atât de slab – care înfioră o clipă întunerecul dinăuntrul odăii. „Ar fi peste putinţă ca în astfel de vremuri să se mai întâmple şi minuni”, oftă el cu amărăciune şi rămase nemişcat, ca să audă ce se petrece dincolo.

Nu se mai auzi niciun ţipăt şi liniştea din casă părea ca de piatră. Dar de zile întregi liniştea se statornicise în toate părţile – liniştea caracteristică lipsei de activitate a oamenilor care se retrăseseră în casele lor, aşteptând să moară. Pe neaşteptate Wang Lung se simţi înspăimântat de această linişte pe care nu o mai putea suporta.

Începu să-i fie frică. Se ridică de pe laviţă şi se apropie de uşa odăii în care era O-lan, apoi strigă printre despărţiturile dintre scânduri şi i se păru că ecoul glasului său îl face să mai prindă inimă.

— Te simţi bine? întrebă el.

Aşteptă să primească răspuns. Poate o fi murit şi el stă liniştit aci în tindă! Dar simţi o uşoară mişcare. Pesemne femeia umbla prin casă şi într-un târziu o auzi că-i răspunde, dar glasul ei semăna mai mult a suspin:

— Intră!

Intră în odaie şi o văzu întinsă în aşternut, dar trupul ei aproape nu se vedea sub pătură, atât era de subţire. Lângă ea nu se vedea nimica.

— Unde este copilul? întrebă Wang Lung.

Făcu o uşoară mişcare cu mâna, pe deasupra păturii, şi întorcându-se, Wang Lung văzu trupul nemişcat al copilului întins pe podmolul odăii.

— E mort! se miră el.

— Mort, răspunse femeia cu glasul stins.

Se plecă şi se uită la trupul firav care era numai osul şi pielea şi văzu că este o fetiţă. Era gata să spună „Am auzit-o ţipând, prin urmare trebuie să se fi născut vie”, dar se uită la chipul soţiei lui. Ochii îi erau căzuţi în fundul capului, iar obrazul cenuşiu cu pielea întinsă şi galbenă peste oasele repezite în afară, era obrazul chinuit al unei biete femei care trecuse prin chinuri ce întreceau cu mult puterile ei, aşa că nu mai putea zice nimic.

La urma urmelor în timpul acestor luni de foamete, el nu avusese de purtat decât propriul său trup. Prin ce chinuri nemăsurate trecuse femeia aceasta, când trebuise să poarte şi sarcina de la picioarele lui, care muşca din trupul ei pe dinăuntru, în luptă cu foametea ce o ameninţa cu moartea.

Nu mai zise nimic, ci luă trupul rece al fetiţei şi-l trecu în tindă unde-l aşeză pe podmol şi după ce găsi un petec de rogojină sfâşiată, îl înfăşură într-însa. Capul mic şi rotund se legăna la fiecare mişcare şi pe gâtul subţire văzu două dungi vinete şi însângerate. Dar cu toate acestea nu se opri, până când nu termină ce-şi pusese de gând. Ridică legătura de rogojină în braţe şi se depărta de casă, atât cât îi îngăduiau puterile, apoi lăsă povara din braţe, proptind-o de marginea unui mormânt prăbuşit. Mormântul acesta împreună cu multe altele care rămăseseră părăsite şi uitate, era în poala unui deal care făcea miezuina din partea de apus a

ţarinei lui. Dar abia lăsă din braţe sarcina pe care o adusese, când văzu că apare furiş un câine hămesit şi lacom ca un lup; era atât de hămesit încât după ce ridică o piatră şi aruncă după el, piatra se auzi răbufnind în pântecele lui cu coastele ieşite, dar de mişcat nu se mişcă mai mult de câţiva paşi. Într-un târziu Wang Lung simţi că picioarele nu mai sunt în stare să-i poarte greutatea trupului şi acoperindu-şi faţa cu mâinile, porni spre casă.

— E mai bine aşa cum este! murmură el şi pentru întâia oară îşi simţi sufletul întunecat de deznădejde.

A doua zi dimineaţa, când soarele răsări din nou în fundul cerului albastru şi fără pată, i se păru că a fost numai un vis nebunesc, dar de gândit nu s-a gândit niciodată să plece de acasă, cu copiii lui prăpădiţi, cu soţia sfârşită de dureri şi cu bătrânul său părinte pe care abia-l mai puteau duce picioarele. Cum ar fi fost cu putinţă ca ei să fie în stare să-şi poarte trupurile, la depărtări de sute de kilometri, chiar dacă ar fi ştiut că acolo unde se duc, îi aşteaptă belşugul? Dar cine ar fi putut să le spună, dacă în partea aceea din miazăzi se găseşte sau nu se găseşte hrană? Părea că ar fi peste putinţă ca cerul de pară întins deasupra lor, să poată fi mai milos în alte părţi. Poate truda lor de acuma nu le va sluji la altceva, decât să întâlnească în drumul lor alţi oameni care mor de foame şi care pe deasupra sunt şi străini. E mult mai bine să nu se mişte de acasă ci să aştepte moartea întinşi în aşternuturile lor. Se aşeză îngândurat pe pragul casei şi privirile îi rătăciră în largul câmpului sterp şi plesnit de pojarul de sus. Pământul lor din care storseseră tot ce putea fi mâncat sau ars.

Bani nu avea. Cheltuiseră demult până şi ultima lescaie ce se găsea în casă. Dar până şi banii nu i-ar mai fi fost acuma de niciun folos, căci nicăieri nu puteai găsi mâncare de cumpărat. Auzise mai demult că în oraş sunt oameni bogaţi care au îngrămădit bucate în jigniţele lor, pentru ei şi pentru cei care aveau cu ce să le cumpere la nevoie, dar acuma nici de aşa ceva nu-i mai păsa. Astăzi nu se simţea în stare să se ducă până în oraş, chiar dacă ar fi fost să-i dea mâncare de pomană. De fapt începuse să nici nu mai simtă chinurile foamei.

Durerile tăioase pe care le simţise la început în pântece, îi trecuseră, aşa că acuma era în stare să răscolească puţin pământul dintr-un anumit partal al ţarinei lui, şi-l aducea copiilor, dar nu se simţea îndemnat să guste şi el cel puţin o gură. Pământul acesta îl

mâncau de zile întregi, subţiat cu apă şi-l numeau *mana* pământului, din pricină că avea oarecare putere de hrănire, dar ar fi fost peste putinţă ca mâncând acest pământ, să poţi scăpa până la urmă cu viaţă. Dar făcându-l cir, îl puteau da copiilor ca să le astâmpere foamea chinuitoare pentru câteva ceasuri şi să le umple pântecele deşert care bălăngănea ca o traistă golită. Se încăpăţâna să nu se atingă nici acuma de cele câteva boabe de fasole pe care O-lan le mai ţinea încă în palmă, şi simţea o neînţeleasă mulţumire când o auzea, la rare răstimpuri, fărâmând câte un bob între dinţi.

Stând aşa în pragul casei sale, după ce renunţase la orice nădejde şi gândindu-se cu o tulburealã de mulţumire la clipa când va dormi în aşternutul său, ca să nu se mai trezească, văzu ceva apărând în fundul ţarinei şi un grup de oameni se apropie de el. Dar nu se mişcă de pe prag, nici după ce veniră mai aproape, deşi băgă de seamă că era unchiul său împreună cu alţi trei oameni pe care nu-i cunoştea.

— Nu te-am mai văzut de multă vreme, strigă unchiul său cu prefăcută veselie. Apoi după ce se mai apropie, strigă tot atât de tare: Ia te uită, ce bine arăţi! Dar părintele tău, fratele meu mai mare, ce mai face?

Wang Lung se uită la unchiul său. Vedea, că este slab. Dar nu părea mort de foame, aşa cum s-ar fi aşteptat să-l vadă. Simţi că ultimele puteri ale trupului său lipsit de vlagă, încep să se învolbureze într-un noian de ură fără hotar, împotriva omului acestuia care era unchiul său.

— Se vede c-ai mâncat... eşti sătul, eşti sătul! murmură el cu glasul sugrumat. Nu se mai gândi la străinii din faţa lui şi nici nu-şi aduse aminte să le spună vorbe curtenitoare, căci nu era în stare să vadă decât pe unchiul său care şi astăzi avea trupul destul de bine învelit cu carne. Unchiul său făcu ochii mari şi ridică mâinile spre cer.

— Sătul! strigă el întărâtat. Dacă ai veni la mine acasă, ai putea vedea că în casa mea nu se găseşte nici atâta cât să ia o vrabie în cioc. Soţia mea – îţi aduci aminte cât era de grasă? Cât de alb şi de catifelat era trupul ei? Acuma parcă este o zdreanţă pe care ai spânzurat-o într-o prăjină – n-a mai rămas nimic dintr-însa decât oasele care-i cântă sub piele. Dintre copii mei n-au mai rămas decât patru – cei trei mai mici s-au dus... s-au prăpădit – iar pe mine, mă vezi aci în faţa ta, sfârşi el şi ridicându-şi mâneca hainei, îşi şterse cu grijă coada fiecărui ochi.

— Ai mâncat... şi eşti sătul! repetă Wang Lung în neştire.

— Nu m-am gândit decât la tine şi la părintele tău care-mi este frate, se grăbi unchiul său să-i răspundă,. Şi acuma îţi voi dovedi. Când m-am simţit în stare să mă duc până în oraş, am împrumutat de la oamenii aceştia cumsecade ceva de ale gurii şi le-am făgăduit, ca drept răsplată pentru puterea ce mi-au dat-o, să-i ajut să cumpere ceva pământ aci în satul nostru. Înainte de oricine, m-am gândit la ţarina ta, la tine, fiu al fratelui meu. Oamenii aceştia au venit acuma să-ţi cumpere pământul şi să-ţi dea bani... hrană... viaţă!

După ce termină ce avea de spus, unchiul său se retrase un pas înapoi, învălurându-şi, cu o mişcare făţarnică hainele murdare şi zdrenţuite în jurul trupului.

Wang Lung nu se mişcă. Nu se ridică de pe prag şi nici nu vru să ia cunoştinţă de prezenţa oamenilor străini din faţa lui. Dar ridicând fruntea, văzu că sunt oameni de la oraş, îmbrăcaţi în halate lungi de mătase. Mâinile lor erau îngrijite şi cu unghii lungi. Păreau că sunt bine hrăniţi şi sângele zvâcneşte slobod în vinele lor. Apoi îşi simţi pe neaşteptate sufletul cuprins de revoltă împotriva lor. Oamenii aceştia de la oraş care mâncaseră şi băuseră din belşug, veniseră acuma la el, aci unde copiii lui mureau de foame şi nu mâncaseră altceva decât mana ţarinei lor; veniseră la el ca în vremea aceasta de grea cumpănă să-i smulgă pământul din stăpânire. Se uită la ei şi ochii tulburi i se întunecară în orbitele adânci şi negre ca de hârcă.

— Nu vând pământul, răspunse el.

Unchiul său făcu un pas înainte. În clipa aceasta cel mai mic dintre fiii lui Wang Lung se apropie de-a buşilea de uşa casei, căci în timpul ultimelor zile copilul nu mai avea putere de ajuns, ca să se ridice în picioare şi începuse din nou să umble în patru labe, ca pe vremea când era mic.

— Acesta e băiatul tău? se miră unchiul său. Băieţaşul acela gras căruia asta vară i-am dat un ban de aramă?

Toţi se uitară la copil şi Wang Lung care niciodată nu plânsese în timpul acestor zile chinuite, simţi că lacrimile prind să-l înece şi încep să-i curgă şiroaie grele în lungul obrazului.

— Ce preţ îmi daţi, îngână el într-un târziu, căci avea de hrănit aceste trei guri ale copiilor şi pe deasupra şi pe părintele său. El şi soţia lui îşi vor putea săpa mormântul în ţarina lor, pe urmă se vor întinde şi vor adormi, ca să nu se mai trezească. Dar pe urma lor

rămâneau ceilalţi.

Unul dintre cei trei oameni de la oraş, un bărbat chior de un ochi şi cu obrazul scofâlcit, îi răspunse solemn:

— Dragul meu, pentru băiatul acesta care văd că moare de foame, noi îţi vom da un preţ mai bun, decât ai putea găsi pe o astfel de vreme. Îţi vom da – făcu o pauză, apoi adăugă repede – îţi vom da o sfoară de o sută de parale de pogon.

Wang Lung începu să râdă în silă.

— Nu mai spune, zise el în bătaie de joc. Asta ar însemna să-mi luaţi pământul de pomană. Eu când cumpăr pământ plătesc de douăzeci de ori mai mult decât voi!

— Da, dar nu plăteşti de douăzeci de ori mai mult, când îl cumperi de la oameni care mor de foame, răspunse al doilea orăşean. Acesta era un bărbat mic şi sfrijit, cu un nas mare şi încârligat, dar glasul lui răsună neobişnuit de profund şi de răstit, pentru un om de statura lui.

Wang Lung se uită la cei trei oameni din faţa lui. Oamenii aceştia veniseră ca la masă întinsă, încredinţaţi că vor face afacerea. Ce n-ar fi omul în stare să dea pentru cei trei copii care-i mor de foame şi pentru bătrânul său părinte! Sfârşeala ce o simţise în trupul său când era gata să cedeze ispitei, se prefăcu dintr-odată într-o furie atât de violentă, cum nu cunoscuse niciodată în viaţa lui. Sări în picioare şi se repezi la cei trei oameni cum s-ar repezi un câine la un vrăjmaş.

— Nu voi vinde pământul, niciodată! zbieră el întărâtat. Voi săpa fiecare palmă de pământ din ţarina mea şi voi scoate *mana* ca să se hrănească copiii mei cu ea. Iar după ce vor muri, îi voi îngropa în mijlocul holdelor, iar eu şi soţia mea, împreună cu bătrânul meu părinte, vom muri pe pământul din care au fost zămisliţi!

Începu să plângă, de da sufletul din el şi revolta lui se destrămă tot atât de repede, ca şi când ar fi luat-o vântul. Iar acuma sta în faţa lor şi tremura din tot trupul, de hohotul plânsului pe care nu şi-l mai putea stăpâni. Orăşenii rămaseră neînduplecaţi şi parcă le venea să zâmbească, iar unchiul său sta între ei nepăsător. Vorbele acestea erau vorbe de om nebun, prin urmare trebuiau să aştepte, până când lui Wang Lung îi va trece mânia.

Dar O-lan se arătă pe neaşteptate în uşa casei şi vorbi oamenilor, cu glasul domolit şi fără supărare, ca şi când în fiecare zi ar fi avut prilejul să vorbească despre cea ce vorbea acuma.

— Fiţi încredinţaţi că pământul nu-l vom vinde pentru nimic în

lume, căci altfel nu vom avea cu ce ne hrăni, după ce ne vom întoarce din drumul pe care-l vom face acuma spre miazăzi. Dar vom vinde masa şi cele două paturi, cu aşternuturile lor, cele patru laviţe şi chiar căldarea de pe plită. Dar nu vom vinde nici greblele, nici sapele, nici plugul şi nici pământul pe care-l avem.

În glasul ei era o linişte mult mai impresionantă, decât furia lui Wang Lung, aşa că unchiul lui Wang Lung îndrăzni să întrebe?

— Vreţi cu adevărat, să plecaţi spre miazăzi?

Într-un târziu bărbatul cel chior spuse ceva tovarăşilor săi şi după ce se îngrămădiră unul într-altul şi vorbiră câtăva vreme în şoaptă, chiorul se întoarse spre O-lan şi-i răspunse:

— Lucrurile acestea nu ne sunt de niciun folos, căci nu pot fi întrebuinţate decât pentru foc. Îţi dăm pentru ele doi bani de argint, dar nicio lescaie mai mult; dacă vrei, ia banii, dacă nu, lasă-i!

Omul întoarse capul cu dispreţ, dar O-lan îi răspunse liniştită:

— Preţul pe care mi-i dai, este mai puţin decât ar face un singur pat, dar dacă ai argintul, dă-l repede încoace şi ia lucrurile cu dumneata.

Chiorul se scotoci în chimir şi-i puse banii în palma întinsă, pe urmă intrară toţi în casă şi scoaseră împreună masa şi laviţele, patul din odaia lui Wang Lung, împreună cu aşternutul, iar din vatra de pământ smulseră căldarea de cioaie. Dar când intrară în odaia bătrânului, unchiul lui Wang Lung rămase afară. Nu voia ca fratele său mai mare să-l vadă că este şi el de faţă şi n-ar fi vrut nici să vadă pe fratele său că-l întind pe podmolul gol, după ce vor smulge aşternutul de sub el. După ce scoaseră toate lucrurile, afară de cele două greble, cele două sape şi plugul care era în colţul tindei O-lan se întoarse spre soţul ei.

— Hai să plecăm, până mai avem aceşti doi bani de argint şi înainte de a vinde şi grinzile casei, ca să ne mai rămână şi nouă o vizuină în care să ne putem adăposti, după ce ne vom întoarce din drumul în care plecăm.

Wang Lung îi răspunse cu mare greutate:

— Bine, să plecăm.

Dar se uită în largul câmpului, după grupul celor patru oameni care dispăreau în zare şi murmură de câteva ori la rând:

— Cel puţin pământul mi-a rămas în stăpânire… pământul e al meu…

Capitolul X

Nu le mai rămânea altceva de făcut, decât să închidă bine uşa în ţâţânile ei de lemn şi să tragă zăvorul de fier. Toată averea lor erau hainele de pe ei. O-lan întinse fiecăruia dintre copii câte un castron pentru orez şi două beţişoare de bambus, iar cei doi băieţaşi se grăbiră să întindă mâna după ele şi le ţineau strâns, ca pe o făgăduinţă a hranei ce trebuia să vină foarte curând. Astfel porniră în lungul holdelor, ceată mică şi tristă care înainta atât de încet, încât părea că nu va putea ajunge niciodată până la picioarele zidului din marginea oraşului.

Wang Lung duse fetiţa sub pieptarul hainei lui, până când văzu că părintele său e gata să cadă grămadă, aşa că o dădu în braţele lui O-lan şi aplecându-se în faţa părintelui său, îl luă în cârcă, apoi îşi continuă drumul, legănându-se pe picioare, deşi bătrânul era uscat şi uşor ca un fulg. Mergeau în tăcere, trecură prin faţa templului înlăuntrul căruia erau cele două zeităţi care nu băgau niciodată de seamă ce se întâmpla în lume, ci stăteau încremenite în nemişcarea lor. Wang Lung începu să asude din cauza slăbiciunii, cu toate că bătea un vânt aspru şi tăios. Vântul acesta îi bătu fără încetare, din faţă şi din spate, aşa că cei doi băieţi începură să plângă din cauza frigului. Dar Wang Lung încercă să-i împace spunându-le:

— Voi sunteţi doi bărbaţi voinici care acum călătoresc spre miazăzi. Acolo e cald şi în fiecare zi se găseşte de mâncare pentru toţi, aşa că veţi putea mânca până vă săturaţi, din tot ce poftiţi.

Într-un târziu, după popasuri nenumărate, ajunseră şi la poarta ce se deschidea în zidul dimprejurul oraşului, şi acolo, unde odinioară pentru Wang Lung fusese adevărată plăcere să poată sta la răcoare, acum trebuia să strângă din dinţi, biciuit de vântul iernii care trecea vâjâind pe sub poartă, cum ar trece un şuvoi de apă îngheţată printr-o prăpastie dintre stânci. Pământul pe care-l frământau sub picioare, era o clisă din care frigul îi săgeta ca nişte ace şi cei doi băieţi nu mai puteau înainta, iar O-lan ducea în braţe fetiţa şi se lupta din răsputeri ca să-şi poată purta pe picioare greutatea trupului chinuit. Wang Lung îşi făcu drum cu mare greutate pe sub poartă, ducând pe părintele său în cârcă, pe urmă îl lăsă jos şi se întoarse de aduse copiii, iar în cele din urmă, după ce termină cu treaba aceasta, sudoarea începu să curgă şiroaie de pe ei, şi cu ea odată simţi că se scurge toată puterea dintr-însul, aşa că trebui să se sprijine vreme îndelungată de zidul rece,

gâfâind din greu şi repezit, în timp ce toţi ai lui se aşezaseră împrejur şi dârdâiau de frig.

Erau în apropierea casei celei mari, dar în faţa lor se ridicau porţile de fier care erau încuiate şi pe fiecare parte a porţii se vedeau leii cenuşii de piatră, biciuiţi de vânturi. Pe treptele porţii stăteau ghemuite trupurile acoperite de zdrenţe ale unui grup de bărbaţi şi femei care se uitau cu ochii aprinşi de chinurile foamei la aripile înalte şi închise ale porţii zăvorâte, iar când Wang Lung trecu împreună cu familia lui pe lângă ei, auzi pe unul spunând cu glasul răguşit

— Inima oamenilor bogaţi e împietrită, ca şi inima zeilor. În jigniţele lor mai au şi acum orez destul, dar nu-l mănâncă ci fac vin dintr-însul, iar noi murim de foame.

Un altul din apropierea lor se auzi scâncind:

— Dacă mi-ar fi rămas cât de puţină vlagă în braţele acestea ale mele, aş pune foc porţii şi caselor din interiorul curţilor, chiar dacă ar fi să mă prăpădesc şi eu în mijlocul pojarului. Afurisiţi să fie în veac de veac părinţii care au zămislit copiii familiei Hwang!

Dar Wang Lung nu răspunse la vorbele lor, ci-şi continuară drumul în tăcere, spre miazăzi.

După ce trecură prin oraş şi ieşiră pe poarta din cealaltă parte, mergând atât de încet încât începu să se însereze şi să se lase noaptea până ieşiră din oraş, întâlniră în drumul lor o mulţime de lume care cobora ca şi ei în josul ţării. Wang Lung tocmai se gândea în ce parte a zidului ar putea să se aciueze cu toţii ai săi, ca să poată dormi strânşi unul lângă altul, când se pomeni pe neaşteptate luat de valul mulţimii ce se îngrămădea împrejurul său şi întrebă pe unul care era mai aproape de el:

— Încotro se duce mulţimea aceasta de oameni?

Omul îi răspunse:

— Suntem oameni loviţi de foamete şi ne ducem să luăm carul de foc cu care să coborâm spre miazăzi. Pleacă de colo, din dosul casei aceleia care se vede în faţa noastră şi are căruţe anume pentru oameni de seama noastră, care ne duc pentru mai puţin decât un ban de argint.

Carul de foc! Se mai auzise vorbindu-se despre aşa ceva. Mai anii trecuţi când intrase într-o ceainărie, Wang Lung auzise şi el oamenii, vorbind despre căruţe care erau legate unele de altele, dar nu le trăgeau nici oameni, nici dobitoace, ci o maşină care vărsa fără încetare apă şi scântei pe nări, întocmai ca un balaur. Îşi

zisese pe vremea aceea, că într-o bună zi va trebui să se ducă şi el să le vadă, dar se luase cu treburile în ţarina lui şi nu mai ajunsese să se ducă niciodată, mai ales că el sta foarte departe în partea de miazănoapte. Pe urmă în astfel de cazuri omul nu are niciodată încredere în ceea ce el nu ştie şi nu poate înţelege, mai ales că nu e bine niciodată ca omul să ştie, mai mult decât ceea ce are nevoie pentru traiul său de toate zilele.

De astă dată însă se întoarse spre soţia lui şi-i spuse cu oarecare îndoială:

— Vrei să ne ducem şi noi cu carul acesta de foc?

Feriră pe moşneag şi copii din calea şuvoiului de oameni ce se scurgea pe lângă ei şi începură să se uite unul la altul înspăimântaţi. Cât ai clipi moşneagul se lăsă pe vine şi căzu grămadă în mijlocul drumului, iar copiii se întinseră alături de el în colb, fără să mai ţină seamă de lipăitul picioarelor ce treceau grăbite pe lângă ei. O-lan purta şi acuma în braţe fetiţa, dar capul îi atârna pe braţul ei ca un lujer fără putere şi pe pleoapele ochilor închişi părea că moartea şi-a pus pecetea, aşa că Wang Lung îşi uită de toate celelalte griji ale lui şi strigă înspăimântat:

— Nu cumva mica noastră roabă a murit?

O-lan clătină din cap.

— Încă n-a murit, căci îi aud respiraţia cum tremură intrând şi ieşindu-i din piept. Dar fără îndoială noaptea aceasta va muri şi vom muri şi noi cu ea, dacă nu…

Apoi ca şi când nu s-ar mai fi simţit în stare să vorbească, ridică spre el obrazul colţuros şi lovit de paloarea morţii. Wang Lung nu răspunse dar îşi zise că dacă vor mai umbla încă o zi ca aceasta pe jos, vor muri fără îndoială în timpul nopţii următoare, tocmai de aceea strigă cu toată veselia ce mai era în stare să o pună în glasul tău:

— Sus, băieţii tatei, şi ajutaţi moşului să se ridice şi el în picioare. Ne vom urca în carul cel de foc şi ne vom odihni, în timp ce vom coborî spre miazăzi.

Fie că ar fi putut să se ridice în picioare, fie că nu căci nimeni n-ar fi putut spune, dar exact în clipa aceasta se auzi un vuiet ca de tunet şi din fundul întunericului se repezi ceva ca mugetul uriaş al unui balaur şi, doi ochi mari şi aprinşi începură să verse flăcări, aşa că săriră cu toţii în picioare şi începură să fugă speriaţi. Se simţiră împinşi înainte de mulţimea îngrămădită împrejurul lor, dar se ţineau cu nădejde de mâini, ca să nu se răzleţească, până când

fără să-şi poată da seama de ceea ce se întâmplă cu ei, văzură că trec petrecuţi de urletele mulţimii printr-o uşă deschisă, şi de aci într-o încăpere, ca o ladă uriaşă şi numaidecât după aceea auziră mugetul monstrului repezindu-se din nou prin noapte, ducându-i şi pe ei în pântecele lui.

Capitolul XI

Cu cei doi bani de argint ai săi, Wang Lung plăti drumul până la o depărtare de o sută cincizeci de kilometri, iar conductorul care-i luă arginţii, îi dădu înapoi un pumn de bani mărunţi de aramă; cu câteva parale dintre cele primite de la el, cumpără patru pâinişoare şi un castron de orez fiert pentru fetiţa lui, de la un vânzător care apăru cu tăblia în uşa vagonului, într-un rând când se opriră pentru câteva clipe. Proviziile acestea reprezentau mai mult decât tot ceea ce mâncaseră ei zile întregi, dar deşi erau cu toţii lihniţi de foame, după ce băgară dumicatul în gură, nu mai simţiră nicio plăcere de mâncare, aşa că trebuiră să îndemne pe cei doi copii ca să înghită pâinea. Bătrânul însă morfolea cu nădejde bucăţica lui de pâine între gingiile ştirbe.

— Trebuie să mai şi mănânci câte ceva, îngâna el mulţumit, uitându-se la cei care treceau pe lângă el, în timp ce vagonul ţăcănea legănându-se pe osii. Puţin îmi pasă că după atâtea zile de trândăveală prostul meu de pântece nu vrea să mistuiască. De hrănit trebuie să-l hrănesc. Nu vreau să mor din pricină că el are poftă să trândăvească.

Oamenii se uitau la bătrânul acesta cu barba rară care zâmbea, morfolindu-şi coaja de pâine, şi începură să râdă.

Dar Wang Lung nu cheltui pentru mâncare toţi banii de aramă pe care-i avea, ci păstră tot ce se putea păstra, pentru a cumpăra rogojini din care să-şi facă un adăpost, după ce vor sosi la capătul drumului. În carul de foc cu care se duceau, erau băieţi şi femei care mai fuseseră şi înainte de asta în partea de miazăzi; erau şi unii care se duceau în fiecare an în aceste bogate oraşe din miazăzi, la lucru sau la cerşit, ca astfel să-şi poată câştiga traiul de toate zilele. Wang Lung, după ce se mai obişnui cu minunea pe care încălecase şi încetă să se mai mire de pământul care flutura ca o nălucă prin faţa deschizăturilor din peretele vagonului, începu să asculte la ce vorbeau oamenii aceştia. Vorbeau cu glasul ridicat, ca omul care ştie ce vrea să spună, când stă de vorba cu unul care

nu cunoaşte lumea.

— Înainte de toate, trebuie să-ţi cumperi şase rogojini, spunea un om cu buzele aspre şi răsfrânte, întocmai ca râtul unei cămile. Acestea se plătesc cu două parale rogojina. Dacă se întâmplă să fii destul de deştept şi nu te porţi ca o găgăuţă de la ţară, deoarece în cazul acesta îţi vor lua trei parale de rogojină, ceea ce după cât ştiu eu, ar fi mai mult decât face să dai pe ele. Pe mine nimeni nu mă poate prosti în oraşele acelea din miazăzi, chiar dacă se întâmplă să am de-a face cu oameni bogaţi.

Omul începu să dea din cap şi se uită împrejurul său, ca să vadă dacă este admirat de tovarăşii lui de drum. Wang Lung îi asculta cu sfială.

— Şi pe urmă? stărui el nerăbdător.

Se aşezase pe vine în fundul vagonului, care de fapt, nu era altceva decât o odaie goală de lemn, unde nu era nicio laviţă să te poţi aşeza, iar printre duşumele vântul şi praful răscolit intrau în voie.

— Pe urmă, continuă omul încercând să stăpânească cu glasul lui mugetul roţilor vagonului care vâjâiau pe dedesubtul lor, rogojinile acestea le împreuni între ele, ca să-ţi faci o colibă, şi pleci la cerşit, dar înainte de a pleca îţi ungi obrazul, cu lut şi cauţi să arăţi cât mai netrebnic, pentru a stârni mila trecătorilor.

Wang Lung nu cerşise în viaţa lui de la nimeni şi-i era silă de gândul că va trebui să plece la cerşit printre oamenii aceştia din miazăzi.

— Trebuie numaidecât să te apuci de cerşit? întrebă el…

— Fireşte că trebuie, repetă omul cel cu gura de cămilă, dar nu trebuie să pleci niciodată nemâncat. Oamenii din partea aceea de miazăzi au atâta orez, încât în fiecare dimineaţă te poţi duce la bucătăriile publice unde cu o para, mănânci orez fiert cât te rabdă pântecele. Pe urmă poţi pleca în treaba ta foarte liniştit şi din ce câştigi, îţi cumperi sosuri de fasole, varză şi usturoi.

Wang Lung se feri ceva mai la o parte şi întorcându-se cu faţa spre peretele vagonului, băgă pe furiş mâna în brâu şi începu să numere banii de aramă pe care-i mai avea. Îi rămăsese tocmai de ajuns, ca să-şi poată cumpăra cele şase rogojini, câte o para pentru orezul fiecăruia dintre oamenii casei lui şi-i mai rămâneau şi trei parale pe deasupra. Se simţi mai liniştit, când se gândi că în felul acesta îşi vor putea începe viaţa nouă. Dar gândul că va trebui să întindă talgerul şi să cerşească fiecărui trecător întâlnit în drumul

lui, îl nemulţumea. Aşa ceva putea foarte bine să facă bătrânul, cei doi copii ai lui sau chiar femeia, dar nu putea face un om ca el care avea două braţe voinice.

— De lucru nu se găseşte, pentru un bărbat care vrea să muncească? întrebă el pe neaşteptate şi se întoarse spre omul care vorbise.

— De lucru, ia taci omule! răspunse sfătosul cu dispreţ şi scuipă pe duşumelele vagonului. Poţi duce oamenii bogaţi cu ricşa, dacă-ţi face plăcere, ca să asuzi sudori de sânge în timp ce alergi gâfâind, sau să îngheţe cămaşa pe tine, aşteptând la colţul străzii, ca să vină cineva, să te cheme. Eu prefer cerşitul, sfârşi omul şi trânti o înjurătură, aşa că Wang Lung se feri să-l mai întrebe ceva.

Cu toate acestea era bine că ascultase la ce-i spusese omul acesta, căci după ce carul de foc îi duse până la capătul drumului şi pe urmă se opri, ca oamenii să coboare, el îşi avea planul gata făcut, aşa că după ce aşeză pe părintele său şi copiii sub zidul cenuşiu al unei case mari din apropiere, spuse femeii să aibă grijă de ei şi plecă să cumpere rogojinile, întrebând când pe unul când pe altul, în ce parte e uliţa târgului. La început înţelegea numai cu mare greutate vorbele spuse de oameni, căci limba oamenilor acestora din miazăzi era repezită şi aspră, iar în câteva rânduri, când încercă să-i întrebe câte ceva şi oamenii nu-l înţeleseră ce spune, îi văzu că se supără; prin urmare trebuie să cerceteze felul oamenilor pe care-i opreşte în drum şi să întrebe numai pe cei cu înfăţişarea mai blândă, căci oamenii aceştia din miazăzi erau iuţi din fire şi se supărau repede.

Dar în cele din urmă găsi şatra negustorului de rogojini tocmai în marginea oraşului şi după ce-i puse banii de aramă în palmă, ca omul care ştie preţul ce trebuie să-l plătească pentru marfă, îşi ridică pe umăr sulul de rogojini şi plecă. După ce se întoarse la locul unde-şi lăsase familia, văzu că sunt tot acolo şi-l aşteptau, dar la vederea lui copiii începură să ţipe, căci locul acesta străin îi înspăimântase. Numai bătrânul se uita cu băgare de seamă şi cu plăcere la tot ce vedea împrejurul său şi spuse lui Wang Lung în şoaptă:

— Ia vezi, cât sunt de graşi oamenii aceştia din miazăzi şi cât de palidă şi de soioasă este pielea de pe ei! Fără îndoială oamenii aceştia mănâncă în fiecare zi carne de porc.

Dar niciunul dintre cei care treceau, nu se uitau la Wang Lung şi familia lui. Oamenii veneau şi treceau în lungul drumului pietruit

care ducea în oraş, părând foarte ocupaţi şi fără să se uite la cerşetorii care le ieşeau în cale. La scurte răstimpuri trecea câte o caravană mai mică de măgăruşi, cu saci de cereale sau coşuri de cărămizi, şi-şi potriveau cu băgare de seamă copitele pe pietrele drumului, legănându-se în mers. La sfârşitul fiecărei caravane venea conducătorul, încălecat pe un măgăruş şi în mână cu un bici lung, din care pocnea din când în când cu zgomot şi încingea în pleasna pe cei care nu se îndemnau la drum. De fiecare dată, când treceau pe lângă Wang Lung, conducătorii aceştia, deşi erau îmbrăcaţi în haine grosolane de lucru, se uitau la el mândri şi dispreţuitori, de parcă niciun prinţ n-ar fi fost în stare să se uite cu mai mult dispreţ la oamenii îngrămădiţi în mărginea drumului. Părea că toţi aceşti conducători simt o plăcere deosebită, ca de câte ori trec prin apropierea familiei lui Wang Lung, să pocnească din bici, iar când îi vedeau că tresar speriaţi, începeau să râdă. După ce fapta asta se repetă de câteva ori la rând, Wang Lung se supără şi porni să-şi caute un loc mai liniştit, unde ar putea să-şi facă adăpostul.

În lungul zidului la picioarele căruia se aciuiseră, se vedeau ridicate câteva colibe ale altor oameni nevoiaşi, dar niciunul dintre ei nu ştia ce este dincolo de zid şi nici nu se putea să afle cineva. Zidul cenuşiu se întindea până departe şi era foarte înalt, iar la picioarele lui, rogojinile înclinate în formă de streaşină păreau ca un roi de muşte prinse pe spinarea unui câine. Wang Lung începu să-şi facă şi el coliba lui pe forma celor dimprejurul său, dar rogojinile erau ţepene, căci le făcuseră din trestie spintecată şi nu le putea îndoi, aşa că începuse să-şi piardă răbdarea, când auzi pe O-lan spunându-i:

— Lasă-mă pe mine, căci eu voi reuşi, îmi aduc aminte de anii copilăriei.

Întinse fetiţa pe pământ şi începu să mânuiască rogojinile, făcând un acoperiş rotund ale cărui capete ajungeau până în pământ şi sub care un bărbat se putea aşeza în capul oaselor, fără să se lovească de partea de sus, iar pe partea de rogojină care ajungea în pământ, aşează cărămizi din care se vedeau răspândite în toate părţile, iar pe cei doi băieţi îi trimise să-i mai adune câteva de prin apropiere. După ce termină, intrară cu toţii înăuntru, iar una dintre rogojini avusese grijă să nu o întrebuinţeze pentru învelitoare, aşa că o întinse pe jos şi se aşezară în noul lor adăpost.

Stând aşa şi uitându-se unul la altul, li se părea mai mult decât

peste putinţă, că abia ieri şi-au părăsit pământul lor care acuma era la depărtare de sute de kilometri de oraşul acesta. Era o depărtate destul de mare pentru a le lua câteva săptămâni de umblet pe jos şi cu siguranţă înainte de a ajunge în oraşul acesta, o parte dintre ei ar fi murit.

Pe urmă se simţiră cuprinşi de sentimentul că în această regiune bogată nimeni nu rabdă de foame, şi când Wang Lung le spuse: „Haideţi să vedem unde este bucătăria publică”, se ridicară cu toţii, aproape înveseliţi şi ieşiră de sub rogojini, iar cei doi băieţi începură să ţăcănească din beţişoarele ce le aveau în castroane, căci prevedeau că în curând vor avea ceva într-însele. Foarte curând îşi dădură seama de pricina pentru care, colibele celorlalţi fuseseră aşezate în lungul zidului, căci la o mică depărtare dincolo de acesta, la capătul de miazănoapte, era un drum pe care întâlniră foarte mulţi oameni, ducând în mână găleţi, castroane şi vase de tinichea goale şi toţi aceştia se îndreptau spre bucătăria publică de la capătul drumului, nu tocmai departe. Astfel Wang Lung şi familia lui se amestecară între oamenii aceştia şi în curând ajunse împreună cu ei în faţa şatrelor uriaşe de rogojini, la intrarea cărora se îngrămădiră cu toţii.

În fundul fiecărei şatre era câte o plită, dar mult mai mare decât văzuse Wang Lung până acuma şi pe plite erau căldări uriaşe, aproape tot atât de mari ca dulbina cea mică din ţarina lui. Când ridicau capacul de scânduri al căldărilor, în ele se vedea clocotind orezul alb din care se ridicau nouraşi de aburi binemirositori. Când oamenii simţiră în nări mirosul acesta de orez li se păru că este tot ce poate fi mai plăcut, aşa că începură să se înghesuie, dând buzna spre căldări; femeile ţipau întărâtate, de frică să nu le calce copiii în picioare, cei mici plângeau, iar când cei de la bucătărie văzură iureşul din jurul lor strigară supăraţi:

— Staţi liniştiţi, căci orez este de ajuns pentru toată lumea, aşteptaţi să vă vină rândul.

Dar nimic nu mai putea opri bărbaţii şi femeile înfometate, aşa că se zvârcoleau întocmai ca fiarele, ca să poată ajunge cât mai curând la mâncare. Prins în mijlocul acestei mulţimi care se frământa, Wang Lung îşi dădu toată silinţa să nu se depărteze de tatăl său şi de copii, iar când se pomeni în faţa căldării uriaşe, întinse castronul şi după ce i-l umplură, dădu banul de aramă, dar nu mai putu face altceva, decât cel mult să se înţepenească în picioare, pentru a nu fi târât mai departe, înainte ca ai lui să-şi fi

primit porţia lor.

După ce ajunseră din nou în stradă şi începură să-şi mănânce orezul, mâncă şi el până se săturâ, dar pe fundul castronului îi mai rămase puţin orez, aşa că declară:

— Pe acesta îl voi duce acasă, ca să am ce mânca deseară.

Dar un om care sta în apropiere şi care pesemne era paznic, deoarece era îmbrăcat într-un costum albastru, vărgat cu roşu, îl auzi şi se răsti la el:

— Nu, dragul meu, nu se poate să duci nimic, decât ceea ce ai băgat în pântece.

Auzind aceste cuvinte, Wang Lung rămase mirat şi-i răspunse:

— Bine, dar odată ce am plătit banul de aramă, ce te mai interesează, dacă duc orezul în pântece sau dacă-l port în castronul din mână?

Omul îl lămuri numaidecât:

— Trebuie să avem o lege, căci sunt şi oameni fără inimă care ar veni şi ar cumpăra orezul acesta care este menit pentru săraci – căci ştiut este că nimeni nu ar putea să se sature de orez, plătind un ban de aramă – şi l-ar duce acasă, ca să îngraşe porcii cu el. Ori orezul acesta este pentru oameni, nu pentru porci.

Wang Lung ascultă înmărmurit la ce spunea paznicul şi întrebă:

— Cum se poate să fie şi oameni atât de fără inimă? Pe urmă adăugă: Dar pentru ce se împarte săracilor orez în felul acesta şi cine-l împarte?

— De împărţit, îl împart bogaţii şi boierimea din oraş. Unii dintre ei pentru a face fapte bune, căci mântuind viaţa altuia de la moarte, înseamnă să-ţi câştigi răsplata în viaţa viitoare, dar sunt şi de cei care fac astfel de fapte, pentru ca lumea să vorbească numai bine despre ei.

— În orice caz, ceea ce fac ei este o faptă bună, fără să mai ţii seamă de scopul ce-l urmăresc, zise Wang Lung, şi cred că mulţi dintre ei o fac cu inima curată. Dar văzând că omul nu-i mai răspunde nimic, adăugă mai mult pentru el însuşi: Cred că trebuie să fie şi de aceştia!

Omului i se urâse să mai stea de vorbă cu el, aşa că-i întoarse spatele şi începu să cânte încetişor. Copiii începuseră să întindă de poala hainei lui Wang Lung, aşa că se întoarseră cu toţii acolo unde-şi ridicaseră coliba şi după ce intrară înăuntru, se întinseră pe rogojină şi dormiră până a doua zi dimineaţa, căci de vara trecută li se întâmpla pentru întâia dată să se culce şi ei cu pântecele

îngreunat de mâncare, aşa că fură cuprinşi numaidecât de somnul binefăcător.

A doua zi dimineaţă trebuiră să se gândească de unde să câştige ceva bani, deoarece cheltuiseră şi ultimul ban de aramă pe orezul primit în dimineaţa aceea de la bucătăria săracilor. Wang Lung se uită cu îndoială la O-lan, parcă ar fi vrut să o întrebe ce au de făcut. Dar în privirile lui nu mai era aceeaşi deznădejde cu care se uitase în largul holdelor sale pustiite. Aici, unde oamenii bine hrăniţi alergau în toate părţile, unde în pieţe era carne şi legume, iar în piaţa peştelui se găsea peşte viu înotând în ciuberele pline de apă, ar fi peste putinţă ca un om vrednic să moară de foame împreună cu familia lui. Aici nu mai era ca la ei acasă, unde nu puteai cumpăra de mâncare nici cu argintul din chimir, pentru că nu se găsea nimic de mâncare. O-lan însă îi răspunse cu glasul liniştit, ca şi când acest fel de viaţă i-ar fi dus de când e lumea:

— Eu şi copiii vom putea pleca la cerşit şi tot aşa bătrânul. Părul lui alb poate va mişca inimile celor care nu vor vrea să-mi dea mie de pomană.

Chemă copiii, care ca orice copil îşi uitaseră de toate şi nu se mai gândeau decât că au iarăşi ce mânca şi că sunt într-un oraş străin, aşa că ieşiseră în marginea drumului şi se uitau la cei care treceau, apoi le spuse:

— Fiecare dintre voi să-şi ia castronul şi să-l întindă în calea trecătorilor, uite aşa, şi să se tânguiască în felul următor…

Şi luând în mână castronul gol, îl întinse în faţa ei şi începu să se tânguie:

— Faceţi-vă milă şi pomană, stăpâne… fie-vă milă, bună doamnă! Ascultaţi tânguirea nevoiaşului, căci fapta bună se răsplăteşte în viaţa de apoi! Un ban cât de mic… un ban de aramă pe care mi-l aruncaţi, poate scăpa viaţa unui copil care moare de foame!

Cei doi băieţi se uitară la ea şi tot aşa făcu şi Wang Lung. Unde învăţase ea să se tânguiască în felul acesta? Ce colţuri întunecate se ascundeau în sufletul acestei femei, fără ca el să fi putut până acuma să le cunoască? Dar la privirile lui întrebătoare, femeia îi dădu numaidecât răspuns:

— Aşa m-am tânguit pe vremea când eram fetiţă mică şi în felul acesta mi-am câştigat traiul vieţii. Tot în timpul unui an ca acesta am fost şi eu vândută ca roabă.

Se trezi şi bătrânul care până acuma dormise şi după ce-i dădură

şi lui un castron, plecară toţi patru pe uliţă la cerşit. Femeia începu să se tânguie şi să întindă castronul în calea fiecărui trecător. Fetiţa şi-o aşezase sub pieptarul tunicii, la sânul gol unde dormea şi capul i se legăna, în toate părţile, după cum femeia alerga din loc în loc, cu castronul întins în faţa ei. În timpul cerşitului, făcea semne spre fetiţa din sân şi striga cu deznădejde:

— Daţi-mi ceva de pomană, stăpâne... daţi-mi ceva, bună doamnă – căci altfel copilul acesta va muri de foame... vom muri cu toţii de foame...

De fapt, când te uitai la ea şi-i vedeai capul legănându-se fără putere, fetiţa părea moartă, aşa că se găsiră câţiva inşi, care de voie de nevoie îi întinseră câte un ban de aramă.

Dar nu mult după aceea băieţii începură să ia cerşitul mai mult în glumă, iar cel mai mare se simţea ruşinat, aşa că se uita la oameni râzând, când apărea în faţa lor şi le cerea de pomană. Mama lor băgă de seamă şi-i chemă în bordei, unde începu să-i lovească peste obraz cu palmele şi să-i certe supărată:

— Cum adică, vă tânguiţi că muriţi de foame şi totuşi începeţi să râdeţi în faţa celor cărora le cereţi de pomană?! Proştilor, cu astfel de purtări nu vă mai rămâne decât să muriţi de foame.

Şi continuă să-i plesnească, până când începură să o usture palmele şi pe obrazul băieţilor lacrimile curgeau şiroaie, pe urmă îi dădu afară din bordei şi le spuse:

— Acum sunteţi cum e mai bine pentru a pleca la cerşit. Dar să ţineţi minte, că asta n-a fost nimica, pe lângă ce vă aşteaptă, dacă mai râdeţi.

Wang Lung începu să colinde străzile oraşului, întrebând mai de unul mai de altul, în ce parte este cel care dă ricşele cu chirie, până când îl găsi şi închirie una pe timp de o zi, cu jumătate ban de argint care trebuia plătit seara, la întoarcere. De aci porni din nou în lungul străzilor, târând trăsurica după el.

Mergând aşa pe străzi, cu ricşa după el, i se părea că toată lumea care trece, trebuie să-şi închipuie că este un netot. Se simţea tot atât de stângaci între hulube, ca şi boul pe care l-ai înjugat, pentru întâia dată în faţa plugului şi aproape nu mai putea umbla; cu toate acestea pentru a-şi câştiga traiul vieţii, trebuia să alerge, căci pe străzile oraşului acestuia puteai întâlni în toate părţile oameni alergând cu ricşele şi ducând pe alţii. Intră într-o stradă lăturalnică şi îngustă, unde nu erau prăvălii ci numai case

particulare, cu uşile închise; aci făcu de câteva ori drumul în sus şi în jos, trăgând trăsurica după el, pentru a se obişnui, dar tocmai când se simţea cuprins de deznădejde şi se gândi că va fi mult mai bine să se apuce de cerşit, uşa unei case se deschise şi ieşi un domn bătrân, cu ochelari, îmbrăcat ca un cărturar, şi-i făcu semn să se apropie.

Wang Lung încercă să-i spună numaidecât că el încă nu este obişnuit să alerge între hulubele trăsurii, dar bătrânul era surd şi nu putea să-l audă ce spune, aşa că-i făcu semn să lase hulubele mai în jos, ca să se poată urca; Wang Lung se supuse, căci i-ar fi fost peste putinţă să se împotrivească unui om în vârstă, atât de bine îmbrăcat şi cu înfăţişare de cărturar. Bătrânul se aşeză în ricşă şi-i porunci:

— Du-mă la Templul lui Confucius!

În atitudinea şi glasul lui era atâta demnitate, încât nu mai îndrăzni să-l întrebe nimic, aşa că Wang plecă numaidecât la drum, cum văzuse că fac şi ceilalţi care erau pe aproape, deşi n-avea habar în ce parte ar putea să fie Templul lui Confucius.

Dar strada era plină de lume şi mai ales de vânzătorii care treceau în sus şi în jos cu coşurile pline, de femei care se duceau în piaţă şi trăsuri cu cai şi tot felul de vehicule asemănătoare cu cel la care se înhămase el însuşi, aşa că, nefiind nevoie să alerge, putu întreba trecătorii şi grăbi pasul, fără să-şi poată da seamă de altceva decât de povara pe care-o trăgea şi o simţea legănându-se pe urma lui. Până acuma fusese obişnuit să poarte poveri în spinare, dar nu să le tragă după el, aşa că înainte de a ajunge la intrarea templului, braţele începură să-l doară din încheieturi şi palmele i se băşicară, deoarece hulubele ricşei îl băteau tocmai acolo unde palmele lui nu erau bătucite de coada sapei.

Când se opri în faţa templului şi lăsă în jos hulubele, bătrânul cărturar coborî din ricşă şi scotocindu-se într-un buzunar de la pieptul tunicii, scoase un ban mic de argint pe care-l întinse lui Wang Lung, spunându-i:

— Ţine, eu nu plătesc niciodată mai mult de atâta, aşa că nu-ţi foloseşte la nimic, dacă începi să te tânguieşti. Pe urmă îi întoarse spatele şi intră în templu.

Lui Wang Lung nici prin minte nu-i trecuse să se tânguiască, deoarece el nu văzuse până acuma un astfel de ban şi nu ştia câţi bani de aramă va primi pentru el, dacă se va duce să-l schimbe. Intră într-o prăvălie din apropiere, unde se vindea orez, şi aici îi

dădură douăzeci şi şase de bani de aramă în schimbul argintului, aşa că Wang Lung se minună de uşurinţa cu care se câştigă banii aci în miazăzi. Dar un alt om care trăgea la ricşă, ca şi el se plecă peste umărul lui în timp ce-şi număra banii şi-i spuse:

— Numai douăzeci şi şase? De unde ai adus pe catârul acela bătrân? Iar când auzi ce spune Wang Lung, începu să protesteze: Ce suflet mişelesc trebuie să aibă omul acesta! Nu ţi-a plătit decât jumătate din taxa cuvenită. Ai încercat să te tocmeşti cu el înainte de a porni la drum?

— Nu m-am tocmit, răspunse Wang Lung, Mi-a făcut semn să mă apropii şi m-am apropiat.

Omul se uită la el cu milă:

— Ia uitaţi-vă la neghiobul acesta de la ţară, cu coadă de porc în ceafă! strigă el celor dimprejurul lor. Auzi vine cineva şi-i face semn să se apropie, iar el ascultă şi pleacă la drum, fără să se mai tocmească; auzi ce tâmpit, să nu întrebe clientul: „Cât îmi dai, dacă te voi duce până unde ai treabă?” Ascultă-mă pe mine, tâmpitule, numai străinii cei albi pot fi luaţi în ricşă, fără să te mai tocmeşti asupra preţului ce ţi se cuvine. Sunt oameni iuţi de fire, dar când îţi vor spune haide poţi pleca fără nicio grijă, căci sunt atât de tâmpiţi, încât nu cunosc preţurile ce trebuie să le dea şi argintul li se scurge din buzunare, întocmai ca apa.

Cei care se găseau în apropierea lor, începură să râdă.

Wang Lung nu zise nimic. Era adevărat că între oamenii aceştia de la oraş el se simţea sfios şi neîndemânatic, aşa că-şi luă trăsurica şi-şi văzu de drum, fără să mai răspundă.

Totuşi cu ceea ce-am câştigat acuma, voi putea să-mi hrănesc mâine copiii, îşi zise el cu mândrie, dar pe urmă îşi aduse aminte că în aceeaşi seară trebuia să plătească chiria pentru trăsurică şi deocamdată nu câştigase nici jumătate din banii de care avea nevoie.

Înainte de amiază mai găsi un client, dar cu acesta se tocmi dinainte şi se învoiră din preţ, iar în timpul după amiezii fu oprit de două ori de alţi doi clienţi. Dar seara când începu să-şi numere în palmă toţi banii pe care-i câştigase, văzu că după ce va plăti chiria, nu-i va mai rămâne decât o singură para, aşa că în timp ce se întorcea spre bordeiul său, cu sufletul înecat de amărăciune, îşi zise că pentru o zi întreagă de trudă, mult mai grea decât o zi de muncă în timpul secerişului, nu câştigase decât un ban de aramă. Apoi dintr-odată se simţi copleşit de amintirea ţarinei lui, întocmai ca de

un val care s-ar fi repezit să-l înece. Cât fusese ziua de lungă, nu-şi adusese aminte niciodată de pământul lui, dar acuma când se gândi la el, deşi era foarte departe în miazănoapte, îşi dădu seama că pământul acesta este al lui şi că-l aşteaptă să se întoarcă, aşa că se putu opri în pragul bordeiului, pe deplin împăcat în sufletul său.

După ce intră, O-lan îi spuse că a câştigat cu cerşitul din ziua aceea cam patruzeci de bănuţi de aramă ceea ce făcea mai puţin de cinci parale, iar cel mai mare dintre băieţii lui câştigase opt şi cel mai mic treisprezece bănuţi, ceea ce, pus laolaltă, era tocmai de ajuns pentru a-şi plăti castroanele de orez de a doua zi dimineaţa. Dar când luară banii celui mai mic pentru a-i pune împreună cu ceilalţi, băiatul începu să ţipe, căci nu se putea despărţi de banii pe care-i adunase şi adormi cu ei în palmă, aşa că nu i-i putură lua până a doua zi dimineaţa, când plăti el însuşi pentru castronul său de orez de la bucătăria săracilor.

Bătrânul însă nu câştigase nimica. Stătuse toată ziua în marginea drumului, fără să se mişte, dar de cerşit nu cerşise. Din când în când aţipise, apoi se trezea din nou şi se uita cu ochii mari la ce se întâmplă împrejurul său iar când ostenea de stat treaz, aţipea din nou. Dar fiind om înaintat în vârstă, ar fi fost peste putinţă să-l mustre cineva. Văzând că trebuie să se întoarcă acasă cu mâna goală, bătrânul se mulţumi să spună:

— Eu am arat ţarina şi am semănat-o, am adunat recolta şi aşa mi-am putut umple castronul de orez, ca să mă pot hrăni. Afară de asta am zămislit un fecior şi feciori din coapsele feciorului meu.

Spunând aceste cuvinte, rămase împăcat întocmai ca un copil care ştie că trebuie să i se dea de mâncare, mai ales că ştia şi el că are un fecior şi nepoţi care să îngrijească de el.

Capitolul XII

După ce Wang Lung văzu că primele chinuri ale foamei i se potoliseră şi copiii lui aveau ce să mănânce în fiecare zi, când îşi dădu seama că datorită muncii lui din timpul zilei şi cerşitului soţiei sale, au de ajuns pentru a-şi plăti dimineaţa orezul, neliniştea stranie şi neobişnuită a vieţii ce o ducea acuma, se destrămă şi începu să înţeleagă pricinile pentru care el se aciuise în marginea acestui oraş. Cutreierând străzile oraşului în fiecare zi şi cât era ziua de lungă, începu să-l cunoască dintr-un anumit punct de vedere şi să descopere anumite părţi ascunse ale lui. Înţelegea

acuma că oamenii pe care îi ducea dimineaţa cu ricşa lui – dacă se întâmpla să fie femei – se duceau în piaţă, iar dacă se întâmplă să fie bărbaţi, aceştia se duceau la şcolile din oraş sau la casele de negoţ. Dar nu ştia nimic în legătură cu şcolile acestea, decât cel mult că unora le spunea „Şcoala cea Mare a învăţătorilor din Apus” sau „Şcoala cea Mare a Chinei”, deoarece el nu trecea niciodată pragul porţilor acestor clădiri, ştiind limpede că dacă ar fi îndrăznit să intre, ar fi venit imediat cineva să-l întrebe ce caută acolo unde un om ca el nu are nimic de căutat. Tot aşa nu ştia nici ce fel de case de negoţ erau acelea în faţa cărora se oprea cu oamenii pe care-i aducea, deoarece după ce-i plăteau dreptul său, el pornea din nou la drum.

Seara ştia că duce clienţii la marile ceainării şi la localurile de petreceri care erau deschise şi veselia dinăuntru se revărsa până în stradă, petrecută de accentele muzicii şi ţăcănitul jocurilor de noroc pe mesele de lemn, cu plăci de fildeş şi trestie de bambus, şi în localurile de plăceri tainice care se desfăşurau liniştite, în dosul uşilor închise. Dar Wang Lung nu cunoştea niciuna din aceste plăceri, deoarece el nu trecea niciodată pragul unei case decât cel mult pragul propriei sale colibe şi drumul lui se sfârşea întotdeauna în faţa unei porţi. În mijlocul acestui oraş bogat, el era străin, întocmai ca guzganul în casa unui om bogat, guzganul care se hrăneşte cu resturile aruncate la gunoi, care se ascunde din calea oamenilor şi nu face parte niciodată cu adevărat din viaţa pe care o duc oamenii casei.

Aşa se explică faptul, că deşi o sută de kilometri sunt mai puţin decât o mie şi că un drum bătut nu poate fi niciodată atât de lung ca un drum în largul apelor, totuşi Wang Lung, soţia lui şi copiii săi rămaseră străini în mijlocul vieţii acestui oraş din miazăzi. Adevărat este că oamenii pe care-i întâlnea pe stradă, aveau părul şi ochii negri ca şi el şi toată familia lui, şi ca şi ceilalţi oameni din provincia unde se născuse el; tot aşa era adevărat că dacă ascultai felul în care vorbeau aceşti oameni din miazăzi, puteai înţelege limba lor, fie chiar cu oarecare greutate.

Dar în orice caz Anhwei nu este Kiangsu. În provincia Anhwei, de unde era originar Wang Lung, vorba oamenilor era înceată, clocotea adânc şi avea accente guturale. În oraşul Kiangsu, unde trăiau ei acuma, oamenii vorbeau în silabe ce păreau că le scapă de pe buze, repezite de vârful limbii. Şi câtă vreme ţarina lui Wang Lung rodea cu multa greutate de două ori pe an, dând recoltă de

grâu şi orez, puţină secară, fasole şi usturoi, agricultorii care-şi aveau pământul în împrejurimile oraşului, secătuiau holdele fără încetare, îngrăşându-le cu excremente omeneşti care otrăveau aerul cu miasme grele, şi silindu-le să producă tot felul de legume, în afară de orez.

Oamenii din partea de unde era Wang Lung, dacă aveau o lipie zdravănă de făină de grâu şi într-însa o legăturică de usturoi copt la cuptor, spuneau că mănâncă bine şi nu mai aveau nevoie de nimic altceva. Dar oamenii de aici se îndopau cu carne de porc şi cu mlădiţe tinere de bambus, cu friptură de găină umplută cu castane şi cu tot felul de legume, iar dacă se întâmpla să se apropie un om cumsecade care mai mirosea a usturoiul pe care l-a mâncat în ajun, îi vedeai că ridică nasul în vânt şi încep să protesteze: „Iară a venit un puturos din partea de miazănoapte, cu coada de porc în ceafă!” Mirosul de usturoi făcea până şi pe negustorii de pânzărie să ridice preţul mărfii, când vedeau că au de-a face cu un om străin.

Mica aşezare a bordeielor îngrămădite la poalele zidului, rămase astfel străină de oraşul şi de regiunea ce se aşternea dincolo de el, şi într-un rând, când Wang Lung auzi un tânăr vorbind mulţimii adunate în apropierea Templului lui Confucius unde se putea opri şi putea vorbi orice om, dacă se întâmpla să aibă îndrăzneala pentru aşa ceva, şi tânărul acesta spunea că în China trebuie să se facă revoluţie şi oamenii să se ridice împotriva străinilor. Wang Lung se înspăimântă şi se strecură tiptil, închipuindu-şi că şi el face parte dintre străinii împotriva cărora tânărul acela părea atât de pornit. Iar câteva zile mai târziu, când auzi un alt tânăr vorbind – căci oraşul acesta era plin de tineri care vorbeau necontenit mulţimii adunate împrejurul lor – şi spunând oamenilor că a sosit ziua ca China să se unească şi să lucreze din toate puterile pentru ridicarea poporului, lui Wang Lung nici prin minte nu i-ar fi trecut că vorbele acestea i se adresează şi lui.

Abia într-un rând când tocmai se oprise în uliţa unde erau prăvăliile negustorilor de mătăsuri, în aşteptarea unui client, înţelese mai bine decât până acuma, că în oraşul acesta sunt şi oameni mult mai străini decât el. Se oprise tocmai în faţa unei prăvălii de unde uneori se întâmpla să iasă câte o doamnă, după ce cumpăra mătăsuri. Aşa că putea găsi o clientă care să-i plătească mai bine decât clienţii obişnuiţi. În ziua aceasta din prăvălie ieşi pe neaşteptate şi se apropie de el o fiinţă cum el nu văzuse încă niciodată. Nu putea să-şi dea seama nici dacă este bărbat sau dacă

este femeie, dar era înaltă şi îmbrăcată în nişte haine strânse pe trup şi dintr-o stofă aspră şi întunecată, iar în jurul gâtului avea înfăşurată o piele de mortăciune. Când trecu, fiinţa aceasta îi făcu repede semn să lase în jos hulubele trăsuricii, pentru a se putea urca; după ce-şi îndreptă mijlocul şi începu să se gândească la ce se va întâmpla cu el, fiinţa din trăsurică lui îi spuse cu glasul răstit, s-o ducă în Uliţa Podurilor. Începu să alerge, fără să-şi poată da limpede seama de ceea ce face, apoi întâlnind în drum un alt om cu ricşa, pe care-l cunoştea din întâmplare, strigă:

— La uită-te… ce este ceea ce duc în ricşa mea?

Omul îi răspunse din fugă:

— A dat norocul peste tine… este o femeie din America… azi eşti om bogat…

Wang Lung însă alerga din toate puterile, de frica celei pe care o avea în ricşă şi când ajunse în Uliţa Podurilor, începu să gâfâie şi năduşeala curgea şiroaie de pe el. Femeia coborî şi-i spuse pe acelaşi ton cu accente neînţelese:

— Nu trebuia să alergi, până iese sufletul din tine şi plecă în drumul ei, lăsându-i în palmă doi bani de argint, ceea ce era de două ori atât cât i s-ar fi cuvenit.

Wang Lung înţelese acuma că femeia aceasta este străină, poate mult mai străină decât el în oraşul acesta, şi că oamenii cu părul şi ochi negri sunt de acelaşi neam, iar cei cu păr bălai şi ochi albaştri, de alt neam şi din ziua aceea nu se mai simţi atât de străin în oraşul acesta.

În seara aceea, când se întoarse în bordeiul său, ducând cei doi bani de argint fără să se fi atins de ei şi-i spuse lui O-lan ce i s-a întâmplat, femeia îi răspunse:

— Am văzut şi eu astfel de oameni. Le cer întotdeauna de pomană, căci sunt singurii care sunt mai bucuroşi să-ţi dea un ban de argint decât unul de aramă.

Dar nici Wang Lung şi nici soţia lui nu erau în stare să-şi închipuie să oamenii aceştia străini le aruncă bani de argint numai din bunătate, ci credeau mai curând că aruncă banii în felul acesta din prostie şi pentru că nu ştiu cât se cade ca unui cerşetor să-i arunci mai curând un ban de aramă decât unul de argint.

Totuşi, din întâmplarea aceasta, Wang Lung învăţă ceea ce nu putuse învăţa de la tânărul pe care-l auzise vorbind. Anume că el făcea parte din neamul acesta al său care avea părul şi ochii negri.

Trăind în felul acesta pe marginea oraşului acestuia mare şi

bogat, i se părea că ar fi peste putinţă ca acesta să ştie ce înseamnă lipsa de hrană. Wang Lung şi familia lui veniseră dintr-o provincie unde dacă se întâmpla ca oamenii să moară din pricina foametei, mureau pentru că nu se găsea hrană, şi nu se găsea pentru că pământul ar fi fost peste putinţă să rodească atunci când cerul dogorăşte ca un cuptor încins. Arginţii pe care îi aveai, nu puteau să-ţi fie de folos, căci nu găseai să cumperi nimic într-o regiune unde nu se găsea nimic.

Aici, în oraş, se găsea hrană în toate părţile. Pe pavajul pieţei peştelui erau şiruri nenumărate de coşuri cu peşte mare şi solzi ca argintul, pe care-i prindeau în timpul nopţii din apele bogate ale fluviului; găleţi pline cu peşti mici şi lucitori pe care îi prindeau la baltă cu plasa; grămezi uriaşe de raci galbeni care se mişcau necontenit, încălecându-se unii peste alţii, ca un muşuroi de furnici; mormane încolăcite de ţipari, destinate meselor celor bogaţi. În târgul de bucate erau coşuri de grâu atât de mari, încât un bărbat ar fi putut să intre în coş şi să se cuibărească înăuntru, adunând boabele deasupra capului, şi ar fi fost peste putinţă să-ţi închipui că s-ar putea aşa ceva, dacă nu l-ai fi văzut când a intrat; găseai orez alb şi orez cafeniu; grâu galben şi grâu roşcat ca aurul; boabe galbene de soia, boabe roşii de fasole şi boabe de fasole verde oloagă; mei galben ca pepenele de canar şi sămânţă cenuşie de anis. În piaţa măcelarilor erau atârnaţi porci întregi în cârligele prăvăliei, spintecaţi în două, ca să se vadă carnea trandafirie cu aşternutul de osânză şi şoriciul alb şi moale; în prăvăliile negustorilor de păsări se vedeau rânduri întregi de raţe atârnând din tavan, iar în faţa intrării erau raţe pe care le învârtiseră în frigare pe deasupra cărbunilor aprinşi. Raţe sărate şi tolbe întregi de raţe sălbatice; tot aşa era şi în prăvăliile unde se vindeau gâşte şi fazani şi tot felul de vânat.

În piaţa de legume se găsea tot ce mâna omenească poate scoate din pământ: ridichi lucitoare, roşii şi albe; rădăcini de lotus şi napi, goale pe dinăuntru, varză verde şi ţelină, fasole verde, castane cafenii şi legături plăcut mirositoare de cardamă. Ar fi fost peste putinţă ca în pieţe şi străzile oraşului să nu găseşti tot ce ţi-ar fi trecut prin minte. În drum ar fi fost peste putinţă să nu întâlneşti vânzătorii ambulanţi care îmbiau oamenii cu acadele, fructe, nuci şi tot felul de bunătăţi, cartofi prăjiţi în uleiuri îndulcite; găluşti împănate cu carne de porc şi fierte în abur, plăcinte făcute din gluten de orez; copiii orăşenilor veneau la vânzătorii aceştia cu

mâinile pline de parale, ca să cumpere tot ce le poftea inima şi mâncau până când le curgea zahărul şi grăsimile pe bărbie.

Cu adevărat s-ar fi putut spune că în oraşul acesta nu se poate să fie şi oameni care să moară de foame.

Totuşi, în fiecare zori de zi, Wang Lung şi familia lui ieşeau din coliba lor, cu castroanele şi beţişoarele în mână, un grup de câţiva inşi care se înşira în rândul lung al celorlalţi oameni care apăreau din fundul colibelor lor, dârdâind în hainele subţiri cu care erau îmbrăcaţi, din pricina ceţii ce se ridica de pe fluviu, şi umblând cu mijlocul frânt, ca să-şi poată croi drumul împotriva vântului tăios al dimineţii, până la bucătăriile săracilor, unde fiecare dintre ei, cu o para, putea să-şi cumpere un castron de orez fiert. Dar cu toată truda lui din timpul zilei, între hulubele ricşei şi cu tot cerşitul lui O-lan nu era niciodată în stare să adune de ajuns, ca să-şi poată pregăti ei singuri orezul în coliba lor. Dacă se întâmpla să le mai rămână câte un ban de prisos, după ce plăteau orezul la bucătăria săracilor, cu banul acesta îşi cumpărau puţină varză. Dar oricât de ieftină ar fi fost varza, pentru ei era totuşi destul de scumpă, şi băieţii trebuiau să adune singuri combustibilul ce-l ardeau în vatra făcută de O-lan între două cărămizi. Copiii smulgeau combustibilul pentru foc din căruţele ţăranilor care veneau în oraş cu încărcături de trestie, care-i chelfăneau zdravăn, iar într-o seară băiatul cel mai mare care era mai timid şi-i era ruşine de ceea ce făceau, se întoarse acasă cu un ochi închis şi umflat din cauza loviturii primite de la un ţăran. Cel mai mic însă devenea din ce în ce mai îndemânatic, atunci când era vorba să se ţină de furt în loc să-şi vadă de cerşit.

Lui O-lan puţin îi păsa. Dacă băieţii nu erau în stare să-şi stăpânească râsul şi să cerşească, n-aveau decât să fure, dacă voiau să-şi umple pântecele. Totuşi Wang Lung, deşi nu zicea nimic, simţea că-l îneacă ceva în gât. Când vedea micile tâlhării ale feciorilor lui, tocmai din pricina asta nu era nemulţumit de cel mai mare, când îl vedea că este neîndemânatic la astfel de treburi. Dar viaţa pe care o ducea Wang Lung cu ai săi în umbra zidului ce înconjura oraşul, nu era felul de viaţă care să-i fie pe plac. Pe el îl aştepta ţarina lui.

Într-o seară se întoarse acasă târziu şi văzu că în varza ce fierbea la foc era o bucată mare de carne de porc. Li se întâmplă pentru întâia dată, să aibă şi ei carne la masă, din ziua când tăiaseră boul lor de jug, aşa că Wang Lung făcu ochii mari.

— Se vede că v-a dat-o vreun străin căruia i-aţi cerut de pomană, zise el întorcându-se spre O-lan. Dar femeia, ca de obicei, nu zise nimica. Băiatul cel mai mic, fiind prea tânăr pentru a şti ce este prevederea şi simţindu-se mândru de el însuşi, se grăbi să răspundă:

— Eu am adus-o... este carnea mea. Când măcelarul a tăiat bucata aceasta pe butuc, pentru a o da unui client, până s-a uitat în altă parte, eu m-am strecurat pe sub braţul unei bătrâne care intrase în prăvălie, şi punând mâna pe ea, am rupt-o la fugă şi m-am ascuns într-o urnă goală de la poarta din dos, până când a venit fratele mai mare.

— Atunci eu nu mănânc din carnea aceasta strigă Wang Lung supărat. Noi vom mânca numai carnea pe care o cumpărăm, sau pe care o primim de pomană, dar nu carne de furat. Înţeleg să fim cerşetori, dar nu se poate să fim hoţi. Pe urmă scoase din strachină bucata de carne şi o aruncă jos, fără să ţină seamă de urletele băiatului său cel mai mic.

Dar O-lan făcu un pas, fără să zică nimica şi ridicând carnea de jos, o spălă şi o băgă din nou în oală.

— Carnea tot carne rămâne, declară ea cu blândeţe.

Wang Lung nu zise nimica, dar era supărat şi înspăimântat în inima lui, căci vedea că în oraşul acesta feciorii lui se apucă de tâlhărit. Dar cu toate că nu zise nimic, văzând pe O-lan că desprinde carnea fiartă de pe oase cu beţişoarele şi nu zise nici când o văzu că scoate bucăţi mari în strachina părintelui său şi a celor doi copii, ba umplu şi gura fetiţei şi mâncă şi ea, el nu vru s-o guste, ci se mulţumi să mănânce varza goală pe care o cumpărase din osteneala lui. După ce terminară de mâncat, luă pe fiul său cel mai mic şi-l scoase în uliţă, ducându-se destul de departe, ca să nu-i poată auzi femeia, şi trecând în dosul unei case, luă capul băiatului subţioară, apoi începu să-i care la spate cu nădejde şi nu se opri, până când îl auzi zbierând ca din gură de şarpe:

— Na... ca să ţii minte... mai na! strigă el întărâtat. Ca să ştii ce se cuvine unui hoţ!

Dar în timp ce băiatul se îndrepta spre casă suspinând, Wang Lung îşi zise:

— Va trebui să ne întoarcem acasă, la pământul nostru!

Capitolul XIII

Zi de zi sub aşternutul de bunăstare a acestui oraş, Wang Lung îşi ducea viaţa în adâncul temeliilor de sărăcie pe care era clădit. În oraşul acesta unde pieţele erau pline de alimente, unde străzi întregi erau pline de prăvălii de mătăsuri în faţa cărora fluturau steaguri de mătase neagră, roşie şi portocalie, cu reclamele negustorilor care-şi îmbiau marfa, unde oamenii bogaţi umblau în haine de satin şi de catifea, unde cei care trăiau fără griji îşi acopereau trupurile cu mătase, iar mâinile catifelate le miroseau a parfumuri şi a miresme de flori, unde cu toată bunătăţile acestea menite celor care îşi duceau viaţa în trândăvie, mai era o altă lume în mijlocul căreia trăia Wang Lung, dar aici nu se găsea niciodată mâncare de ajuns pentru a molcomi foamea ce răscolea măruntaiele şi nici haine de ajuns pentru a acoperi goliciunea trupurilor.

Oamenii se zoreau cât era ziua de lungă, lucrând în brutăriile unde se cocea pâinea şi plăcintele pentru ospeţele bogaţilor, iar copiii munceau din zori şi până în noapte, ca apoi să se întindă cu obrajii tăciuniţi şi nespălaţi, şi a doua zi să plece din nou la cuptoarele de copt. Şi cu toate acestea nu câştigau nici atât încât să-şi poată cumpăra o bucăţică din pâinea pe care o coceau pentru alţii. Tot aşa, bărbaţi şi femei lucrau la croitul şi cusutul blănurilor călduroase pentru iarnă şi al blănurilor uşoare şi mătăsoase pentru primăvară, la brocardele grele de mătase din care făceau haine frumoase pentru cei care se ghiftuiau din tot belşugul pieţelor, iar ei înşişi nu-şi puteau îngădui, altceva, decât o bucată aspră şi grosolană de pânză albastră pe care o coseau în grabă, ca să-şi facă hainele cu care-şi acopereau goliciunea trupului.

Trăind în mijlocul acestor oameni care munceau din greu, ca să poată huzuri alţii, auzea vorbindu-se multe lucruri stranii cărora însă nu le dădea atenţie. Adevărat este că bărbaţii şi femeile mai în vârstă nu se plângeau niciodată. Bărbaţii cu bărbi albe trăgeau la ricşe, duceau cărucioarele încărcate cu vârf de lemne şi cărbuni destinaţi cuptoarelor de la brutării şi caselor mari, se opinteau la muncile grele, până când muşchii de pe spinarea lor se încordau ca nişte frânghii, trăgând şi împingând carele grele în lungul străzilor pietruite, dar de mâncat mâncau pe sponci, dormeau pe apucate şi nu crâcneau niciodată. Chipurile lor erau ca şi al lui O-lan, împietrite şi fără nici o urmă în care să se oglindească sufletul. Nimeni n-ar fi putut să-ţi spună ce gânduri îi bat. Dacă se întâmpla să mai şi vorbească uneori, atunci vorbeau numai despre mâncare

sau despre banii de aramă. Numai rareori se întâmpla să aducă vorba şi despre argint, căci argintul nu trecea decât la răstimpuri foarte mari prin mâinile lor.

Obrajii lor, în timp de odihnă, tresăreau chinuiţi, ca şi când ar fi fost supăraţi, dar adevărul era că nu erau deloc supăraţi. Tresăririle acestea se datorau anilor nenumăraţi în care se opintiseră sub poveri peste puterile lor, care făcuseră ca buza de sus să le rămână încremenită, descoperindu-le dinţii, ca la un geamăt de durere, săpându-le brazde adânci sub pleoape şi în colţul gurii. Dar ei nu-şi dădeau seama cum arată. Unul dintre ei văzându-şi într-un rând chipul în oglinda unei mobile încărcate într-un car ce trecea pe stradă, exclamase mirat: „Ia te uită, ce pocitanie!” Oamenii dimprejurul lui începură să râdă cu hohote, iar el zâmbi cu sfială, fără să ştie de ce râd. Şi se uită împrejurul său, ca să vadă, nu cumva a jignit pe cineva.

Acasă, în colibele sărace în care trăiau, toate asemănătoare cu cea a lui Wang Lung, erau îngrămădiţi de-a valma; femeile coseau petecele unul de altul, ca să facă îmbrăcăminte pentru copiii care se înmulţeau ca muştele, iar aceştia furau câte o căpăţână de varză din arăturile plugarilor, o mână de orez din pieţe, sau smulgeau iarba de pe coastele dealurilor din apropiere; în timpul secerişului se ţineau după îmblătitori, ca stolurile păsărilor de pradă, urmărind cu ochii lacomi flecare bob şi fiecare spic ce ar fi putut să cadă în drum. În colibele acestea copiii erau ceva cât se poate de obişnuit: se năşteau şi mureau, ca să se nască din nou, până când nici părinţii nu mai ştiau de capătul celor născuţi şi morţi, dar numai rareori li se întâmpla să ţină seama chiar de cei care erau în viaţă, căci niciodată nu se gândeau la ei, decât ca la nişte guri ce trebuie hrănite.

Bărbaţii, femeile şi copiii aceştia intrau şi ieşeau din pieţe şi prăvăliile negustorilor de pânzărie, sau rătăceau în largul câmpului din apropierea oraşului, bărbaţii lucrând, ca să câştige câţiva bani de aramă, iar femeile furând şi cerşind; între aceştia era şi Wang Lung, cu soţia şi copiii lui.

Cei mai în vârstă se împăcau cu felul acesta de viaţă, pe care-l duceau. Dar veni şi vremea când băieţii crescură şi ajunseră la vârsta când nu mai erau copii şi nici oameni bătrâni, iar în sufletul lor începu să încolţească nemulţumirea. Tineretul acesta începea să murmure, întărâtat şi duşmănos. Iar după ce mai trecea vremea şi

se căsătoreau şi nemulţumirile începeau să clocotească şi mai adânc în sufletele lor, furia stăpânită din tinereţea lor, începea să devină deznădejde şi revoltă ce nu se putea descărca în cuvinte simple, căci toată viaţa lor oamenii aceştia robotiseră, trăgând la jug, mai greu decât dobitoacele, şi tot robotul acesta pentru nimica, decât cel mult pentru un pumn de rămăşiţe de la masa altora, cu care să-şi poată umple şi ei pântecele. Stând într-o seară şi ascultând la nemulţumirile acestea ale lor, Wang Lung află pentru întâia oară despre ceea ce se petrece dincolo de zidul la picioarele căruia erau şi ei adăpostiţi.

Asta se întâmplă tocmai pe la sfârşitul unei ierni care întârziase şi păreau, că încep să se arate cele dintâi semne prevestitoare ale primăverii. Pământul era încă umed de zăpezile topite şi apa intra din toate părţile în colibele oamenilor, aşa că fiecare îşi adunase câteva cărămizi pe care să-şi întindă aşternutul. Dar umezeala ce se ridica din pământ, nu lăsa pe Wang Lung să doarmă iar afară aerul era parfumat de adieri uşoare care-l făceau că se simtă neliniştit, aşa că după ce mâncă şi văzu că nu poate adormi îndată, cum avea obiceiul, ieşi din colibă şi se aşeză în marginea drumului, fără să se mai mişte.

Aici avea tatăl său obiceiul să stea, aşezat pe vine şi cu spatele proptit de zid, tot aici îl găsi şi acuma, căci de când coliba lor era plină de copiii care parcă ar fi vrut s-o ridice în aer cu ţipetele lor, el îşi lua strachina cu mâncare, ca să poată sta liniştit. Bătrânul ţinea într-o mână capătul unei feşi pe care o făcuse O-lan din brâul ei şi de care legau fetiţa, ca să poată alerga slobodă şi fără să fie în primejdie să cadă. Astfel îşi petrecea bătrânul zilele, îngrijind de fetiţa care acuma, după ce crescuse, nu se mai învoia să stea nemişcată în sânul maică-sii, în timpul cât umbla la cerşit. Dar afară de asta O-lan, era din nou însărcinată şi greutatea fetiţei care-i apăsa trupul pe din afară, i se părea prea dureroasă, pentru a o putea purta.

Wang Lung urmărea fetiţa cu ochii cum cade şi se adică pe picioruşe, ca să cadă din nou, şi pe bătrânul care ţinea de capătul feşii şi cum sta aşa, simţi în obraz adierea uşoară a vântului de seară şi în sufletul său se trezi un dor nestăpânit după ţarina lui de acasă.

— Pe o vreme ca asta, zise el întorcându-se spre părintele său, holdele ar trebui ogorâte şi semănate.

— De, răspunse bătrânul cu glasul liniştit, eu ştiu ce te paşte pe

tine. În tinereţile mele mi s-a întâmplat în două rânduri să fac ceea ce anul acesta am făcut împreună, şi a trebuit să-mi părăsesc pământul, ştiind că n-am îngropat sămânţa nouă în brazda, ca să am ce secera la întoarcere.

— Da, tată, dar de fiecare dată te-ai întors din nou la ţarina ta.

— Acolo pe mine mă aştepta pământul meu, pentru a-l desţeleni, fiule, răspunse bătrânul liniştit.

În cazul acesta se vor întoarce şi ei, dacă nu anul acesta, atunci anul viitor, îşi zise Wang Lung. Cât timp pământul îi aşteaptă! Şi gândul la ţarina lui care-l aştepta – acolo în miazănoapte, îmbibată de ploile primăverii, îi umplu sufletul de dorinţe. Se întoarse în colibă şi spuse soţiei sale întunecat:

— Dacă aş avea ceva ce s-ar putea vinde, n-aş mai sta la îndoială, ci m-aş întoarce acasă. Dacă nu m-aş gândi la bătrânul meu părinte, ne-am putea întoarce pe jos, deşi poate am muri de foame, înainte de a ajunge. Dar cum ar putea el şi copiii să facă un drum de o sută de kilometri şi mai bine pe jos.

O-lan tocmai începuse să clătească străchinile cu o lingură de apă şi după ce le aşeză într-un colţ îl colibei, se întoarse spre el.

— N-avem nimic de vânzare, decât fetiţa, răspunse ea cu glasul domol.

Wang Lung simţi că i se taie respiraţia.

— Ascultă, copiii, nu vreau să mi-i vând, răspunse el răstit.

— Pe mine m-au vândut, adăugă femeia cu glasul stins. M-au vândut unei case mari şi aşa părinţii mei s-au putut întoarce la casa lor.

— Care vasăzică, tu ai fi în stare să-ţi vinzi copilul?

— Dacă ar fi vorba numai de mine, mai bine aş omorî-o, înainte de a o vinde… căci eu am fost roabă roabelor din curtea aceea! Dar o fată moartă nu poate fi nimănui de folos. Aş vinde fata pentru tine ca să te poţi întoarce din nou la ţarina ta…

— Pentru nimic în lume, răspunse Wang Lung cu încăpăţânare. Nici dacă aş şti că voi fi osândit să-mi petrec toată viaţa în deşertul acesta.

Dar după ce ieşi din nou, din colibă, gândul acesta îl ispiti iarăşi, deşi ar fi fost peste putinţă ca lui însuşi să-i treacă aşa ceva prin minte. Se uită la fetiţa care întindea de făşia pe care părintele său o ţinea în mână. Crescuse destul de bine, din ziua când aveau ce-i da de mâncare, dar cu toate că până acuma nu scotea nicio vorbă, era totuşi destul de zdravănă şi plinuţă, pentru un copil îngrijit atât

de puţin cât o îngrijeau pe ea. Buzele ei, care semănau cu buzele unei babe, acuma zâmbeau şi erau rumene, şi dacă se întâmpla să se uite la ea, vedea că se înveseleşte numaidecât şi începe să-i zâmbească, aşa cum făcea altădată.

— Poate aş vinde-o, îşi zicea el, dacă nu s-ar fi întâmplat s-o port sub pieptarul hainei mele şi să o văd că zâmbeşte ca acuma.

Pe urmă îşi aduse din nou aminte, de ţarina lui şi oftă din fundul deznădejdii:

— Poate nu-mi va fi dat să o mai văd niciodată! Cu toată truda mea şi cu tot cerşitul, nu adunăm niciodată mai mult decât am avea nevoie pentru hrana de fiecare zi.

Din fundul întunericului îi răspunse un glas adânc şi cutremurat de mâhnire:

— Nu eşti numai tu singur în starea asta. În oraş sunt sute şi sute de oameni ca tine.

Străinul care vorbise, se apropie de el, trăgând din luleaua de bambus. Era capul unei familii dintr-o colibă vecină cu a lui Wang Lung. Pe omul acesta nu-l puteai vedea decât rareori în timpul zilei, căci ziua dormea şi lucra numai noaptea, împingând carele grele încărcate cu mărfuri, care erau prea mari ca să poată trece pe străzi în timpul zilei, când tot felul de vehicule alergau în toate părţile, în sus pe străzi şi în jos. Dar uneori, Wang Lung îl vedea întorcându-se acasă în zorii zilei, cu umerii bleojdiţi, sfârşit de puteri şi gemând de osteneală. Îl întâlnea atunci când el ieşea în oraş cu ricşa, sau altădată pe înserat, când omul ieşea în faţa colibei lui, înainte de a pleca după treburi, şi sta de vorbă cu alţi vecini care se întorceau acasă, ca să se odihnească.

— Prin urmare vom fi osândiţi să ne petrecem aici tot restul zilelor ce ne-au mai rămas de trăit? întrebă Wang Lung cu amărăciune.

Omul trase de trei ori la rând din lulea, pe urmă scuipă într-o parte, apoi răspunse:

— Nu, de asta nu va fi nevoie. Când bogatul este prea bogat, bogăţia asta trebuie să-şi cate drum de ieşire şi când săracul e prea sărac, trebuie să răsufle şi el. Iarna trecută am vândut două fetiţe şi ne-am zbuciumat, iar iarna ce vine, dacă şi copilul pe care-l poartă acuma nevastă-mea va fi tot fată, o vom vinde iarăşi. Am păstrat o roabă… cea care s-a născut mai întâi. Pe celelalte e mult mai bine să le vinzi, decât să le omori, deşi sunt chiar unii care mai bine le omoară, înainte de a vedea lumina zilei. Acesta este unul dintre

felurile în care răsuflă săracul, când ajunge să fie prea sărac. Când se întâmplă ca bogatul să fie prea bogat, bogăţia lui trebuie să-şi facă drum de ieşire, şi de cumva se întâmplă să nu mă înşel eu, atunci să ştii că ceasul când trebuie să-şi facă drum, e foarte aproape. Omul dădu din cap şi făcu semn cu camişul lulelei spre zidul din dosul lor: Ai văzut ce este dincolo de zidul acesta?

Wang Lung clătină din cap şi se uită la el. Omul continua tot atât de liniştit.

— M-am dus cu una dintre roabele mele ca s-o vând în curtea aceasta şi am văzut ce este. Poate nu mă vei crede, dacă-ţi voi spune că în casa aceasta banii intră şi ies ca apa gârlelor. Dar să ştii de la mine că acolo până şi slugile mănâncă cu beţişoare de fildeş încrustate cu argint, şi până şi roabele poartă cercei de jad în urechi şi-şi împletesc mărgăritare în păr şi-şi cos mărgăritare pe încălţăminte, iar dacă încălţămintea se pătează cât de puţin cu noroi sau face o găurică de care un om de seama noastră nici n-ar ţine socoteală, le aruncă cu mărgăritare cu tot.

Omul trase o dată cu nădejde din lulea, iar Wang Lung rămase cu gura căscată şi se uită la el. Vasăzică dincolo de zidul acesta se întâmplă astfel de lucruri!

— Când bogaţii sunt prea bogaţi, bogăţia trebuie să-şi facă drum, zise omul şi tăcu o vreme, pe urmă ca şi când n-ar fi spus nimic, adăugă nepăsător: A sosit vremea lujerului, şi urnindu-se de lângă el, dispăru în întunericul nopţii.

Dar Wang Lung nu fu în stare să închidă ochii în noaptea aceea ci se gândi necontenit la argintul, la aurul şi mărgăritarele de dincolo de zidul sub care se adăpostea el, cu trupul acoperit de zdrenţele ce le purta şi în timpul zilei, căci n-avea învelitoare ca să se învelească, iar sub el era o simplă rogojină întinsă peste cărămizi. Pe urmă se simţi din nou ispitit de gândul de a vinde fetiţa şi îşi zise:

— Poate va fi mult mai bine să o vindem unei case de oameni bogaţi, unde va mânca tot felul de mâncări alese şi va purta podoabe preţioase, aşa că dacă se va întâmpla să fie frumoasă, o va îndrăgi unul dintre stăpânii ei. Dar împotriva voinţei, îşi răspunse tot el: Chiar dacă aş vinde-o, ea nu vredniceşte să fie cântărită în aur şi rubine; prin urmare dacă vom lua pe ea tocmai de ajuns ca să ne putem întoarce acasă, de unde vom putea lua banii ca să ne cumpărăm un bou de jug şi masă şi aşternut şi laviţe? Să-mi vând un copil numai pentru ca să putem muri de foame la noi acasă, în

loc să murim aici? Nu avem nici sămânţă, ca să putem semăna ţarina.

Aşa că-i fu peste putinţă să înţeleagă ce spusese vecinul său în seara aceea: „Când bogaţii sunt prea bogaţi, bogăţia trebuie să-şi facă drum de ieşire...”

Capitolul XIV

Se desprimăvără şi soarele blând începu să dogorască asupra colibelor celor adunaţi sub zidul oraşului. Cei care până acuma se ocupaseră cu cerşitul, puteau să iasă, pe costişele dealurilor şi prin cimitire unde dezgropau rădăcini de ierburi fragede, lăptucă şi traista ciobanului, ale căror frunze crude ieşiseră din pământ, aşa că nu mai aveau nevoie să fure legume de pe unde apucau. În fiecare zi din colibele de lângă zid apărea câte un cârd de femei şi copii îmbrăcaţi în zdrenţe, care înarmaţi cu câte o piatră ascuţită sau o custură de cuţit, plecau cu coşurile împletite din ramuri de bambus sau nuiele de trestie şi scotoceau împrejurimea şi toate drumurile, în căutarea hranei pe care şi-o puteau procura fără bani şi fără să o cerşească. O-lan ieşea şi ea în fiecare zi cu cârdul acesta de flămânzi şi lua şi pe cei doi copii ai ei cu ea.

Bărbaţii însă trebuiau să muncească şi Wang Lung îşi vedea de treburi ca şi până acuma, deşi zilele calde începeau să se lungească şi ploile repezi şi calde umpleau sufletele tuturora de nelinişte şi nemulţumire. În timpul iernii oameni lucraseră, fără să crâcnească, încălţaţi în papuci subţiri de paie împletite, iar seara se întorceau la colibele lor şi începeau să înghită fără niciun fel de protest, mâncarea câştigată cu munca din timpul zilei sau din cerşit, adormeau buştean, bărbaţi, femei şi copii de-a valma, pentru ca în timpul somnului trupurile lor să-şi poată recâştiga vigoarea pe care hrana săracă nu le-o putea da. Acesta era felul de viaţă pe care-l duceau cei din coliba lui Wang Lung, dar ştia bine, că tot aşa trebuie să fie şi în colibele celorlalţi.

Odată cu sosirea primăverii însă gândurile începură să ia formă în inima oamenilor şi le năpădeau pe buze. Seara până când lumina mai stăruia, oamenii ieşeau din colibe şi stăteau la sfat, aşa că Wang Lung vedea mai pe unul mai pe altul care îşi avea coliba foarte aproape de a lui, dar pe care iarna trecută nu-l văzuse niciodată. Dacă s-ar fi întâmplat ca O-lan să-i povestească tot ce auzea în timpul zilei, când el era plecat la lucru, poate, ar fi aflat că

cutare vecin îşi bate femeia, că un altul are lepră şi aceasta i-a mâncat obrazul, sau despre un altul că ar fi căpetenia unei bande de tâlhari; dar afară de rarele întrebări şi răspunsuri pe care i le dădea, O-lan era fire închisă care nu prea vorbea. Astfel Wang Lung sta mai la o parte şi asculta cu neîncredere la ce vorbeau oamenii adunaţi grămadă în apropierea lui.

Cei mai mulţi dintre oamenii aceştia nu aveau nimic în afară de ceea ce câştigau din munca lor de fiecare zi, sau ceea ce le putea aduce cerşitul, aşa că el îşi dăduse seama din prima zi că nu face parte din teapa lor. El avea ţarina şi ţarina aceasta îl aştepta să se întoarcă la ea. Toţi ceilalţi nu se gândeau la altceva, decât la felul cum şi-ar putea procura o bucată de peşte pentru a doua zi, cum ar putea să mai trândăvească puţin sau chiar să joace cât de cât, un ban sau doi, mai ales că toată viaţa lor nu era altceva decât o robotealã neîncetată şi plină de dorinţe neîmplinite, aşa că din când în când, omul oricât de deznădăjduit ai fi, trebuie să-şi mai încerce şi norocul.

Wang Lung însă se gândea la ţarina lui şi-şi făcea socoteala fel şi chip, cum ar putea să se întoarcă acasă şi-şi simţea inima întristată din pricină că trebuia să amâne mereu îndeplinirea planului pe care-l avea. El nu făcea parte din scursoarea aceasta care se lipise aci de zidurile acestea ale casei unui om bogat; nu făcea parte nici dintre oamenii care trăiau în curtea de dincolo de zid. El făcea parte dintre cei care asudă în largul ţarinelor şi nu pot trăi în voie, până când nu simt pământul sub picioare şi nu se văd primăvara umblând în lungul brazdelor pe urma plugului, sau cu secera în mână în timpul secerişului.

Prin urmare sta retras şi asculta la ce vorbesc ceilalţi, dar în fundul sufletului său trăia neadormit gândul ţarinei lui rodnice, al holdelor de grâne pe care plugăriseră părinţi de părinţii lui, şi al sforii de pământ pentru orez pe care o cumpărase el însuşi de la Casa cea Mare.

Oamenii aceştia vorbeau mereu şi întotdeauna despre bani; câte parale au plătit pentru un cot de pânză, cât au dat pentru un peşte care nu era mai mare decât degetul, sau cât pot câştiga în fiecare zi, şi sfârşeau întotdeauna plănuind ce ar face ei, dacă ar avea banii pe care-i ţine bogatul de dincolo de zid în lăzile lui ferecate. Sfatul, lor sfârşea în fiecare zi cam în felul următor:

— Dacă aş avea eu ici în palmă aurul şi argintul, pe care îl poartă în fiecare zi în chimir şi dacă aş avea mărgăritarele pe care le

poartă ibovnicele lui şi rubinele soţiei lui…

Şi ascultându-i ce spuneau că vor face, dacă ar avea podoabele acestea, Wang Lung înţelegea că ei nu se gândesc la altceva, decât la ce ar mânca şi cât ar dormi, la trufandalele pe care nu le-au gustat niciodată în viaţa lor şi la jocul de zaruri pe care l-ar face în cutare sau cutare ceainărie, ce ibovnice şi-ar cumpăra cu banii aceştia, dar mai presus de orice se gândeau că nu vor mai trebui să lucreze niciodată, aşa cum nici bogatul de dincolo de zid nu a lucrat în viaţa lui.

Dar într-un rând Wang Lung nu se mai putu stăpâni şi se amestecă în vorba lor:

— Dacă eu aş avea aurul şi argintul lui şi toate podoabele, aş cumpăra cu ele pământ, pământ bun de lucru din care aş scoate rod îmbelşugat!

La vorbele acestea se întoarseră cu toţii spre el şi începură să-l ia în bătaie de joc:

— Ia ascultaţi la găgăuţă asta care poartă o coadă de porc în ceafă; se vede cât de colo că habar n-are ce este viaţa de la oraş şi cum se pot cheltui banii. El înţelege numai să robotească pe urma unui bou sau unui măgar în lungul ţarinei.

Şi fiecare dintre ei se credea mai vrednic decât Wang Lung să pună mâna pe bogăţiile acelea, deoarece el se pricepe mult mai bine cum trebuie cheltuit banul.

Dar supărarea lor nu putu schimba pe Wang Lung ci-l făcu cel mult să-şi zică, fără să se mai adreseze şi oamenilor dimprejurul său: „Totuşi eu aş întrebuinţa aurul şi argintul, şi toate podoabele, cumpărând pământ bun şi gras, care să-mi rodească”.

Gândindu-se în felul acesta, cu fiecare zi ce trecea, se simţea tot mai mult stăpânit de dorinţa de a se întoarce la ţarina lui.

Stăpânit mereu de această dorinţă a întoarcerii acasă, Wang Lung nu mai era în stare să vadă decât cel mult ca prin vis ceea ce se întâmplă în fiecare zi în oraş, de faţă cu el. Primea cutare sau cutare ciudăţenie, fără să întrebe nimic şi fără să înţeleagă altceva, decât că astăzi s-a întâmplat cutare şi ieri cutare. De pildă se întâmplă într-un rând că văzu pe cineva care împărţea oamenilor afişe pe stradă şi uneori i se întâmplă să-i dea şi lui unul.

Dar nici în tinereţea lui şi nici după aceea Wang Lung nu deprinsese niciodată meşteşugul semnelor scrise pe hârtie, aşa că nu ştia ce să facă cu o bucată de hârtie pe care erau semne negre trase cu tuş şi pe care le lipeau pe porţile oraşului şi pe ziduri, sau

pe care le vindeau trecătorilor cu braţul sau le dădeau pe gratis. În două rânduri i se întâmplă să-i dea şi lui câte o hârtie de asta.

Prima dată i-o dădu un străin care semăna cu cel pe care într-o zi îl dusese atât de înspăimântat cu ricşa lui. Doar că de astă dată străinul era un bărbat înalt şi slab, întocmai ca un copac pe care l-au bătut vânturi năprasnice. Bărbatul acesta avea nişte ochi albaştri ca gheaţa. Şi un obraz păros, iar când îi întinse bucata de hârtie, Wang Lung băgă de seamă că şi mâinile lui cu pielea roşie erau acoperite de păr. Afară de asta mai avea un nas lung şi ascuţit care i se repezea din mijlocul obrazului; întocmai ca o vâslă pe marginea unei bărci şi Wang Lung cu toate că-i era frică să primească ceva din mâna lui, se simţea mult mai înspăimântat să refuze, mai ales după ce-i văzu ochii aceia ciudaţi şi nasul ameninţător. Prin urmare luă hârtia pe care i-o întinse şi văzând că străinul trece înainte îndrăzni să se uite la ea şi văzu un om cu pielea albă, pironit pe o cruce: Omul n-avea decât un petec de pânză în jurul coapselor, dar încolo era gol şi pesemne murise, căci capul îi atârna pe un umăr. Şi în mijlocul obrazului acoperit de barbă, pleoapele ochilor lui erau închise. Wang Lung se uită îngrozit la chipul acestui om, dar în acelaşi timp cu mult interes. În josul crucii erau nişte semne, dar pe acestea el nu le putea, înţelege.

Seara, când se întoarse acasă, duse chipul cu el şi-l arătă bătrânului. Dar nici el nu ştia să citească, aşa că începură să vorbească între ei, cu bătrânul şi copiii, care ar putea să fie tâlcul acestui afiş. Cei doi copii strigară încântaţi, dar cutremuraţi de groază:

— Ia te uită, cum gâlgâie sângele din coasta lui!

Jar bătrânul adăugă:

— Fără îndoială, trebuie că a fost un om foarte rău, de l-au răstignit aşa.

Dar Wang Lung se temea de chipul acesta şi se întrebă de ce i l-o fi dat străinul acela; nu cumva un frate al acestui străin, a fost chinuit în felul acesta şi acuma ceilalţi fraţi ai lui umblau să-l răzbune? Prin urmare se feri să mai treacă pe strada unde întâlnise pe străinul care-i dăduse afişul, şi după ce mai trecură câteva zile şi-şi uită de el, O-lan îl luă şi-l cusu în tălpile papucilor, împreună cu alte hârtii pe care le adună de pe unde le găsea; pentru a face talpa încălţămintei mai durabilă.

Data următoare cel care-i dădu un afiş, era un orăşean, un tânăr bine îmbrăcat care vorbea în gura mare, în timp ce împărţea

hârtiile în mijlocul adunării de gură cască, îngrămădiţi în mijlocul străzii, să vadă ce se întâmplă. Şi hârtia aceasta arăta un mort şi sângele răspândit în jurul, lui, dar de astă dată mortul nu era un om cu pielea albi, ci unul ca Wang Lung, un om de toate zilele, mic de statură, sfrijit şi cu părul şi ochii negri, îmbrăcat în nişte haine zdrenţuite. Pe pieptul mortului era încălecat un om gras şi bine îmbrăcat, care sta cu pumnalul deasupra capului, după ce-l înjunghiase de mai multe ori. Era un spectacol îngrozitor şi Wang Lung se uita la el şi ar fi vrut să înţeleagă ce scrie dedesubt. Se întoarse deci spre omul de lângă el şi întrebă:

— Nu cumva cunoşti câteva litere din ce scrie aici, ca să-mi poţi spune ce înseamnă grozăvia aceasta?

Omul îi răspunse:

— Stai binişor şi ascultă, căci tânărul cărturar ne va spune tuturora ce însemnează asta.

Prin urmare Wang Lung ascultă şi ceea ce auzi era ce nu mai pomenise până acuma niciodată în viaţa lui.

— Mortul sunteţi voi, strigă tânărul cărturar, iar asasinul care vă înjunghie, chiar după ce aţi murit şi prin urmare nu mai simţiţi nimic, sunt bogaţii şi capitaliştii, care ar fi în stare să vă înjunghie chiar atunci când suntem morţi. Voi sunteţi săraci şi oropsiţi, din pricină că bogaţii vă iau tot ce aveţi.

Dar Wang Lung ştia destul de limpede că dacă el este sărac, vina o poartă cerul care nu voia să dea ploaia la vreme sau dacă ploua, ploaia nu voia să mai contenească, ca şi când s-ar fi obişnuit să se reverse fără încetare, pentru a face rău oamenilor. Când se întâmpla ca ploaia şi căldura soarelui să fie bine cumpănite, aşa că încolţea sămânţa şi spicele semănăturilor dădeau rod, ar fi fost peste putinţă să-şi închipuie despre sine însuşi că ar fi om sărac. Prin urmare ascultă nerăbdător, să vadă ce legătură are bogatul cu vina că cerul nu vrea să dea ploaie la vreme. Dar după ce tânărul vorbi vreme îndelungată, fără să fi pomenit nimic despre ceea ce-l interesa pe el Wang Lung îndrăzni să-l întrebe:

— Spune-mi, învăţătorule, bogatul care ne împilează, are el puterea să dea ploaie, ca eu să-mi pot lucra ţarina?

La aceste cuvinte tânărul se întoarse supărat şi se răsti la el:

— Cât eşti de prost, tu cel care mai porţi şi astăzi părul împletit pe spate. Nimeni nu poate să dea ploaie, când nu vrea să plouă; dar ce legătură poate avea acest amănunt cu ceea ce ne interesează pe noi? Dacă bogaţii s-ar învoi să împartă cu noi averile

lor pe nimeni n-ar mai interesa dacă plouă sau nu, căci am avea bani şi de mâncare.

Din mijlocul mulţimii adunate împrejur se ridică un strigăt uriaş de aprobare, dar Wang Lung îşi văzu de drum, fără să se simtă împăcat în sufletul său. Banii şi hrana se mănâncă şi se termină, iar dacă se întâmpla ca ploaia şi soarele să nu se arate la vreme cumpănită, foametea izbucneşte din nou. Totuşi primi bucuros hârtiile pe care i le dăduse tânărul acesta, deoarece îşi aduse aminte că O-lan nu are niciodată hârtie de ajuns pentru talpa încălţărilor, şi când ajunse acasă, i le dădu spunându-i:

— Iată, ţi-am adus hârtie cu care să repari tălpile încălţămintei; dar după aceea el îşi văzu de treburile lui, ca şi până acum.

Totuşi între oamenii din colibe, cu care el sta de vorbă în fiecare seară, erau foarte mulţi care ascultaseră cu lăcomie la ce le spusese tânărul acesta, şi-l ascultaseră cu atât mai multă lăcomie, cu cât ştiau că dincolo de zidul sub care trăiau ei, sălăşluia un om bogat şi li se părea lucru de nimic despărţitura dintre ei şi bogăţiile lui, căci zidul nu era decât un aşternut din câteva cărămizi, pe care le-ar fi putut dărâma din câteva lovituri date cu un stâlp gros, cum erau cei cu care ei în fiecare zi îşi duceau poverile grele pe umeri.

La nemulţumirea pricinuită de apropierea primăverii se mai adăuga acuma şi nemulţumirea pricinuită de vorbele tânărului acestuia şi a altora cu el de o seamă, pe care o sădeau în sufletul celor care trăiau în colibele acestea, căci îi făceau să-şi dea seamă de împărţirea nedreaptă a bunurilor de care ei aveau nevoie şi pe care le stăpâneau alţii. Şi gândindu-se în fiecare zi la ceea ce le spusese şi sfătuindu-se în fiecare seară între ei, dar mai ales după ce văzură că zilele ce veniră după aceea, nu aduseră nicio îmbunătăţire a câştigului lor, în sufletul celor tineri şi voinici începu să se umfle valul de nemulţumire, cum se umflă zăporul apelor sporite de zăpezile topite, – zăporul poftelor sălbatice şi neîmplinite.

Dar deşi Wang Lung vedea ce se pregăteşte şi-i auzea ce vorbesc şi revolta lor o primea cu o stranie nelinişte, el nu dorea nimic altceva decât să simtă din nou sub tălpile picioarelor pământul ţarinei lui.

Pe urmă, în mijlocul acestui oraş unde în fiecare zi întâlnea ceva nou şi neobişnuit, Wang Lung avu prilejul să vadă din nou ceva ce nu era în stare să înţeleagă. Coborând cu ricşa goala în josul unei

străzi, în căutarea unui client, văzu un om pe care-l prindea un grup de soldaţi înarmaţi, iar când omul începu să strige, soldaţii întinseră baionetele ameninţătoare spre el. În timpul cât el stătu şi se uită mirat la ceea ce vedea, soldaţii mai prinseră un om şi-şi dădu seama că cei doi erau oameni simpli care lucrau pe unde apucau; dar până să se poată dezmetici, văzu că soldaţii se reped la al treilea om şi de astă dată cel prins era tocmai unul care trăia în coliba vecină cu a lui, sub peretele zidului.

Dar Wang Lung îşi dădu seama numaidecât că oamenii aceştia pe care-i prinseseră, nu ştiau, cum nu ştia nici el însuşi, pricina pentru care-i prindeau soldaţii pe stradă şi-i duceau cu sila. Se repezi cu ricşa într-o stradă lăturalnică şi lăsând-o în părăsire, dădu fuga şi intră într-o prăvălie unde se vindea apă fiartă, căci altfel l-ar fi prins şi pe el; după ce intră în prăvălie, se ascunse în dosul căldărilor uriaşe, unde aşteptă, până să treacă soldaţii. Pe urmă întrebă pe stăpânul prăvăliei ce înseamnă ceea ce văzuse el adineauri, iar bătrânul care era un om slăbit şi cu obrazul plin de zbârciturile pricinuite de aburul ce se ridica neîncetat din uriaşele lui căldări de aramă cu care-şi făcea negoţul, îi răspunse nepăsător:

— Iară o fi război pe undeva. Cine ar putea să-ţi spună care este pricina acestor războaie ce se poartă în toate părţile pământului? Dar aşa a fost de pe vremea când eram copil şi bine ştiu, că tot aşa va fi şi după ce eu voi fi demult mort.

— Bine, dar atunci de ce au prins pe vecinul meu care este tot atât de nevinovat ca şi mine de izbucnirea acestui război, despre care n-am auzit nimic până acum? întrebă Wang Lung înspăimântat.

Bătrânul începu să zdrăngănească cu capacele căldărilor şi adăugă:

— Soldaţii aceştia se duc undeva spre un câmp de bătălie şi au nevoie de oameni care să le ducă aşternuturile, armele şi muniţia, aşa că silesc oameni de seama ta să facă slujba asta. Dar tu din ce parte de lume eşti, căci ceea ce ai văzut acuma, nu este ceva neobişnuit în acest oraş?

— Şi ce… continuă Wang Lung cu respiraţia întretăiată. Ce simbrie… ce răsplată se dă oamenilor…

Bătrânul era un om înaintat în vârstă, aşa că nu mai avea nici nădejdi şi nici interes pentru nimic, decât cel mult pentru căldările lui, prin urmare îi răspunse nepăsător:

— Nu se dă niciun fel de simbrie, decât două bucăţele de pâine

uscată pe zi şi o ciorbă de la cazan, iar după ce ai ajuns la destinaţie, te poţi întoarce acasă, dacă se întâmplă să te mai poată purta picioarele.

— Bine, dar dacă omul are familie… adăugă Wang Lung năucit.

— Dar de unde ştiu, şi ce-i interesează pe ei aşa ceva? răspunse bătrânul supărat şi ridicând capacul de lemn al unei căldări, se uită să vadă dacă apa a început să dea în undă.

Un nor de abur se ridică împrejurul lui, atât de des încât nu i se mai putea vedea obrazul plin de creţuri. Totuşi era un om cumsecade, căci după ce ieşi din norul de aburi, bagă de seamă că din locul unde se ascunde Wang Lung nu putea vedea că soldaţii s-au întors din nou şi cercetează înc-odată strada din care toţi oamenii teferi dispăruseră.

— Stai acolo, chitic şi nu te mişca, zise el lui Wang Lung. Soldaţii s-au întors din nou.

Wang Lung se întinse numaidecât pe pântece, în dosul căldărilor şi auzi pavajul răsunând sub paşii soldaţilor care se îndreptau spre apus, iar când răbufnitul bocancilor grei se stinse, se repezi afară şi punând mâna pe ricşă, alergă într-un suflet până la coliba lui, fără să mai caute clienţi.

După ce intră sub rogojină, spuse lui O-lan, care tocmai atunci se întorsese ca să gătească ceva de mâncare cu ceea ce adunase, ce i s-a întâmplat în oraş şi cum era gata să pună mâna pe el. Dar în timp ce-i povestea, se simţi cutremurat de o spaimă neobişnuită, gândindu-se că l-ar putea duce undeva pe un câmp de bătaie, unde să fie omorât, aşa că nu numai bătrânul său părinte şi familia lui vor muri de foame, dar nu va mai avea parte niciodată să-şi vadă ţarina lui de acasă. Se uită la O-lan cu ochii rătăciţi şi adăugă:

— Mă ispiteşte gândul cu adevărat, să vindem mica roabă şi să ne întoarcem spre miazănoapte, în pământul nostru.

Dar după ce-l ascultă, femeia rămase câteva clipe cufundată în gânduri, apoi îi răspunse cu glasul domolit şi fără mlădieri:

— Mai aşteaptă câteva zile. Umblă vorbe foarte ciudate.

Cu toate acestea nu mai îndrăzni să iasă din colibă, în timpul zilei, ci trimise pe fiul său cel mai mare să predea ricşa celui de la care o închiriase, iar după ce se lăsa noaptea, se ducea la casele marilor negustori, unde pentru jumătate din câştigul de până acum, trăgea noaptea la camioanele grele, încărcate cu lăzi de mărfuri. La fiecare camion de acesta trăgeau şi împingeau, opintindu-se din greu şi gemând, cel puţin doisprezece oameni. Lăzile erau pline de

mătăsuri şi pânzărie, de tutun aromat al cărui miros plăcut răzbea prin scânduri şi le gâdila nările, în camioane duceau şi ulcioare uriaşe, pline de uleiuri şi vinuri scumpe.

Toată noaptea se opintea trăgând la frânghiile groase cu trupul gol, înecat de sudoare şi lunecând cu picioarele desculţe pe pietrele pavajului, încleiat şi ud de umezeala nopţii. În faţa lor alerga un băiat cu o torţă aprinsă, ca să le arate drumul, şi la lumina tremurată a torţei, trupurile şi chipurile asudate ale oamenilor luceau ca şi pietrele umede ale drumului pe care-l călcau în picioare. Wang Lung se întorcea acasă gemând, când începea să se reverse de ziuă, dar era prea frânt ca să mai poată mânca, înainte de a se odihni. În timpul zilei, când soldaţii cutrierau străzile, el dormea la scut, în colţul cel mai depărtat al colibei lui, sub un maldăr de paie pe care le adunase O-lan, ca să-l poată ocroti.

Wang Lung nu ştia ce război se poartă şi nici cine sunt cei care se bat între ei. Dar pe măsură ce intrau în primăvară, oraşul părea tot mai mult stăpânit de nelinişte şi spaimă. Cât era ziua de lungă, trăsurile cu cai duceau oamenii bogaţi şi avutul lor, hainele şi aşternuturile de mătase, femeile frumoase şi podoabele ce le aveau, spre ţărmul fluviului, unde aşteptau corăbii ca să-i ducă în alte localităţi; unii dintre ei se îndreptau spre cealaltă parte a oraşului, unde era casa pe unde veneau şi plecau carele de foc. În timpul zilei, Wang Lung nu ieşea niciodată pe stradă, dar băieţii lui veneau cu ochii strălucind de emoţie şi-i spuneau:

— Am văzut pe unul, aşa şi aşa, era un bărbat atât de gras şi de urât ca şi un zeu din templu, iar trupul lui era acoperit cu nenumăraţi coţi de mătase galbenă, iar în degetul mare avea un inel de aur uriaş, cu o piatra verde, mare cât o oglindă şi tot trupul îi lucea de sudoare uleioasă, din cauza mâncării prea îmbelşugate.

Câteodată cel mai mare spunea:

— Am văzut lăzi peste lăzi şi când am întrebat ce o fi în ele, unul mi-a răspuns: Sunt pline de aur şi de argint, dar bogaţii nu pot lua cu ei tot ce au, aşa că va veni şi ziua când vom pune mâna pe bogăţiile lor... Spune tată, ce voia omul acesta să înţeleagă? şi băiatul, se uita cu ochii mari la el.

Dar când tatăl său îi răspundea:

— De unde să ştiu eu ce vrea să înţeleagă un trândav de la oraş? băiatul adăuga cu ochii aprinşi de pizmă:

— O, aş vrea să ne putem duce chiar acuma, să-i luăm dacă sunt ai noştri. Aş vrea să mănânc şi eu o plăcintă. N-am gustat până

acum niciodată o plăcintă cu zahăr şi presărată cu anis.

La vorbele acestea bătrânul ridică privirea, trezindu-se din visurile lui şi spuse cu glasul stins, ca şi când ar fi vorbit pentru sine însuşi:

— Când se întâmpla să avem recoltă bună, făceam şi noi astfel de plăcinte, pentru Serbarea Secerişului, căci după ce treieram anisul şi-l duceam la târg, mai păstram şi acasă un săculeţ, ca să avem pentru plăcinte.

Wang Lung îşi aduse aminte de plăcintele făcute de O-lan pe vremea Anului Nou, plăcinte din osânză, făină de orez şi zahăr şi simţi că-i lasă gura apă şi un junghi îl îneacă în piept, când îşi aducea aminte de tot ce a fost altădată.

— Numai de ne-am putea întoarce odată acasă, murmură el.

Apoi dintr-odată i se păru că nu mai este în stare să întârzie nici o singură zi în coliba aceasta ticăloasă, care nu era nici atât de mare, ca să se poată întinde sub grămada lui de paie; tot aşa simţi că nu mai este în stare să iasă şi noaptea aceasta în oraş, să se opintească sub poverile grele, trăgând la frânghia care-i intra în umăr şi lunecând pe pietrele umede ale pavajului. Învăţase să cunoască fiecare piatră de aceasta, cum ar cunoaşte un duşman când stă la pândă, şi cunoştea fiecare palmă de pământ cu ajutorul căreia putea să înconjoare pietrele acestea lucioase şi astfel să-şi cruţe puterile. Erau şi nopţi întunecate şi groaznice, mai ales când ploua şi străzile erau ude, mai ude decât de obicei, aşa că toată ura adunată picătură cu picătură împotriva acestor pietre care păreau că se caţără şi se lipesc de roţile camioanelor încărcate, începea să clocotească într-însul.

— O, tu, ţarina mea binecuvântată! gemu el pe neaşteptate şi începu să plângă, aşa că cei doi băieţi se speriară, iar bătrânul se uită la el mirat şi obrazul său îmbătrânit începu să tresară sub barba rară, cum ar tresări obrazul unui copil când vede pe maică-sa că plânge.

Şi iarăşi se auzi glasul domolit şi fără mlădieri al lui O-lan care le spuse:

— Mai aşteptaţi puţin, şi vom vedea cu toţii ceva. Acuma vorbele umblă în toate părţile.

Ceasuri la rând Wang Lung auzea din fundul colibei unde sta ascuns, răsunetul paşilor, paşi de soldaţi care plecau la război. Ferind puţin un colţ de rogojină, ca să se uite ce se întâmplă afară, vedea picioarele cum trec, picioare nenumărate, încălţate în

bocanci şi cu pulpare, mergând perechi-perechi, zeci şi sute şi mii de mii. În timpul nopţii, când ieşea la lucru, le vedea chipurile de umbră trecând pe lângă el, luminate de flacăra tremurată a torţei ce alerga în faţa camionului. Nu îndrăznea să întrebe nimic ce ar fi fost în legătură cu ei, ci întindea la frânghie, mânca repede strachina de orez şi dormea buştean, cât era ziua de lungă, în dosul grămezii de paie din colibă. Câteva zile la rând nimeni nu mai stătu de vorbă cu cei dimprejurul său. Oraşul era cutremurat de spaime şi fiecare se grăbea să termine ce avea de făcut şi să se întoarcă acasă, unde zăvora uşile.

Cei din colibele de la picioarele zidului, nu mai stăteau nici ei de sfat, după ce se lăsa înserarea. Prăvăliile de alimente din piaţă, unde se vindeau tot felul de provizii, erau acum goale. Negustorii de mătăsuri coborâseră flamurile de reclamă şi închiseseră prăvăliile, punând la intrări scânduri groase care se îmbucau una într-alta. Aşa că dacă se întâmpla să treci prin oraş în timpul amiezii, ţi se părea că oamenii dorm.

În toate părţile lumea spunea în şoaptă, că duşmanul se apropie şi toţi cei care aveau, cât de cât ceva, erau înspăimântaţi. Wang Lung nu se temea de nimic şi tot aşa nu se temeau nici cei care sălăşluiau în colibele din apropierea lui. Deocamdată niciunul dintre ei nu ştia cine este duşmanul care se apropie, şi niciunul dintre ei nu avea nimic de pierdut, mai ales că pentru ei viaţa nu avea niciun fel de preţ. Dacă o fi să se apropie duşmanul acesta, n-are decât să se apropie, căci mai rău decât era acum, nu se putea să fie nici după ce va veni el. Dar fiecare îşi vedea de treaba lui şi nu se oprea cu nimeni de vorbă.

Pe urmă veni şi ziua când stăpânii marilor case de negoţ spuseră hamalilor care aduceau lăzile grele din marginea fluviului, că nu mai e nevoie să vină la lucru, deoarece acum nu mai intra nimeni în prăvăliile lor, nici să cumpere, nici să vândă, aşa că Wang Lung îşi petrecea ziua-noaptea în coliba lui, trândăvind. La început se simţi mulţumit, căci i se părea că trupul său nu se va mai sătura niciodată de odihnă, şi dormea buştean, ca un om lovit de moarte. Dar cum nu ieşea la lucru şi nici nu câştiga nimica, puţinii bani de aramă pe care-i avea, se duseră foarte curând, aşa că începu să se zbată din nou, gândindu-se cam ce ar putea face de aci înainte. Dar tocmai acum ca şi când nenorocirea n-ar fi fost destul de mare, chiar aşa cum era, bucătăriile săracilor se închiseră, iar cei ce împărţiseră până acuma hrană altora, se întoarseră pe la casele lor

şi zăvorâră uşile, aşa că nu se mai găsea nici de lucru, nici de mâncare şi nici trecători de la care să poţi cerşi. Wang Lung îşi luă fetiţa în braţe şi aşezându-se în mijlocul colibei, se uită la ea şi murmură înduioşat:

— Ia spune, prostuţa tatii, nu ţi-ar plăcea să trăieşti într-o casă mare, unde să ai de mâncat şi de băut şi o haină cumsecade, ca să-ţi înveleşti trupul?

Fetiţa se uită la el şi începu să zâmbească, fără să înţeleagă ce-i spune, apoi ridică mânuţa şi şi-o trecu peste ochii strălucitori ai tatălui ei care se uita la ea; dar Wang Lung nu fu în stare să suporte indiferent mângâierea fetiţei şi strigă întorcându-se spre soţia lui:

— Spune-mi dacă pe tine te-au bătut în casa aceea mare?

Femeia îi răspunse cu glasul domolit şi chipul întunecat:

— Mă băteau în fiecare zi.

Bărbatul întrebă din nou:

— Cum te-au bătut, cu un brâu de pânză, cu o nuia de bambus sau cu frânghia?

Femeia îi răspunse pe acelaşi ton, ca şi adineauri:

— Mă băteau cu o curea de piele, care înainte de aceea fusese hamul unui catâr, şi era întotdeauna atârnată pe peretele bucătăriei.

Wang Lung ştia limpede că femeia bănuieşte, la ce se gândeşte el acum, dar făcu şi cea din urmă încercare, pentru a nu-i rămâne nicio nădejde:

— Roaba aceasta a noastră, este o fetiţă drăguţă, chiar de pe acuma. Ia spune, băteau şi roabele frumoase?

Femeia îi răspunse nepăsătoare, ca şi când pentru ea n-ar fi avut nici o însemnătate, dacă va hotărî într-un fel sau altul:

— Ehe, le băteau sau le târau în odăile bărbaţilor care se întâmpla să le dorească, dar nu în odaia unui singur bărbat ci a tuturor bărbaţilor, cărora le căşuna în aceeaşi noapte, iar tinerii stăpâni se târguiau şi cădeau la învoială, când se întâmpla să dorească aceeaşi roabă, spunându-şi: „Bine, dacă o iei tu astăzi, eu o voi lua mâine”, şi după ce se saturau cu toţii de ea, începeau să se certe argaţii între ei, pentru ceea ce lepădau stăpânii, şi toate acestea se întâmplau înainte ca roaba să fi trecut de vârstă copilăriei – dacă era frumoasă.

Wang Lung gemu îndurerat şi strânse fetiţa la piept, repetând de câteva ori la rând: „O, prostuţa de tine… o, sărăcuţa de tine”. Dar

în adâncul sufletului său se ridica nestăpânit strigătul de deznădejde al omului prins în vârtejul care-l îneacă şi nu se poate să nu se gândească: „Nu este nicio scăpare… nicio scăpare…”

Apoi cu totul pe neaşteptate, cum sta cu fetiţa în braţe, se auzi un vuiet uriaş, ca şi când tot cerul s-ar fi prăbuşit aspra pământului, şi toţi căzură cu faţa la pământ, fără să se mai gândească ce fac, deoarece li se părea că mugetul acesta gigantic se va prăbuşi asupra lor şi-i va zdrobi pe toţi. Wang Lung acoperi obrazul fetei cu palma, căci nu ştia ce grozăvie ar putea să apară în faţa lor, din mijlocul acestei gigantice prăbuşiri, iar bătrânul se apropie de fiul său şi-i strigă la ureche: „Aşa ceva n-am mai auzit în toată viaţa mea”, iar cei doi băieţi începură să ţipe îngroziţi.

Dar după ce liniştea se aşternu tot atât de neaşteptată, pe cât de neaşteptat se auzise vuietul acela uriaş, O-lan ridică fruntea şi le spuse:

— Ceea ce am auzit eu că se va întâmpla, s-a întâmplat. Duşmanul a dărâmat porţile oraşului.

Dar înainte de a-i putea răspunde ceva, pe deasupra oraşului clocoti un chiot, un chiot sălbatic de glasuri omeneşti, care la început se auzi sfios, cum se aude mugetul depărtat al furtunii când se apropie, pe urmă tot mai puternic şi tot mai aproape, până când cutremură străzile.

Wang Lung se ridică în picioare sub rogojina colibei lui şi un fior necunoscut îi răscoli trupul, cutremurându-l până în rădăcina părului, şi toţi ai lui se ridicară şi începură să se uite unul la altul, parcă ar fi aşteptat să se întâmple ceva, fără să ştie nici ei ce anume se va putea întâmpla acuma. Dar nu se auzea altceva decât urletul nestăpânit al oamenilor şi ţipetele celor care se prăvăleau în lungul străzilor, ca un tăvălug uriaş.

Pe urmă de dincolo de zid, nu prea departe de ei, auziră pârâitul unei porţi care-şi deschidea aripele şi sărea din ţâţâni, împinsă de furie sălbatică, şi numaidecât după aceea omul cu care Wang Lung vorbise într-o seară şi-l văzuse fumând dintr-o lulea de bambus, îşi băgă capul pe sub rogojina colibei şi strigă:

— Nici acum nu vă mişcaţi? A sosit ceasul… porţile de la curtea bogatului ne aşteaptă deschise.

Dar în aceeaşi clipă, ca prin cine ştie ce minune. O-lan dispăru din colibă, strecurându-se pe sub braţul întins al omului care ridicase rogojina.

Wang Lung începu să se mişte încet; se simţea ca năucit şi după

ce lăsă fetiţa din braţe, ieşi din colibă şi văzu că în faţa porţilor de fier de la casa bogatului se adunase o mulţime imensă de lume; erau oameni de jos care se înghesuiau unii într-alţii, strigând întărâtaţi şi glasurile lor care tremurau adânc, se ridicau întocmai ca un urlet de fiară flămândă, strigătul pe care-l auzise el adineauri hăulind în lungul străzilor, pornit din miile de piepturi ale bărbaţilor şi femeilor moarte de foame al oamenilor care fuseseră închişi, dar care acuma erau slobozi să facă tot ce poftesc. Porţile uriaşe erau larg deschise şi valul de oameni înghesuiţi unul într-altul se mişca înainte, atât de des încât părea că tot tăvălugul acesta de fiinţe omeneşti este mânat înainte de o singură voinţă a unui singur trup. Alt val de oameni care venea din urmă, prinse şi pe Wang Lung în iureşul lui şi-l sili, împotriva voinţei lui să meargă înainte, deşi nici el nu ştia limpede ce ar fi vrut să facă acum, deoarece se simţea năucit de ceea ce vedea în faţa lui.

Astfel fu târât dincolo de pragul porţilor de la intrare, aproape fără să mai simtă pământul sub picioare, iar în jurul lui clocotea, fără întrerupere urletul ca de fiare al oamenilor.

Fu târât din curte în curte, până în fundul curţilor interioare, dar de văzut nu văzu pe nimeni dintre cei care locuiau în casa aceasta. Tot palatul părea de mult pustiu şi părăsit şi nu se vedea nimic altceva, afară de câteva lujere de crini timpurii care înfloriseră între stâncile din grădină şi de florile aurii de primăvară ce apăruseră. Pe ramurile copacilor care nu înfrunziseră încă, în odăile casei însă se vedeau mese întinse şi la bucătării focul era aprins. Oamenii, pesemne cunoşteau destul de bine casa aceasta, căci nu se opriră la curţile exterioare, unde trăiau slugile şi roabele şi unde erau bucătăriile, ei se repeziră la cele din fund, unde erau stăpânii şi unde femeile îşi aveau odăile lor, pline de cutii de lac, negre, roşii şi aurite, lăzile cu îmbrăcămintea de mătase, mesele şi jeţurile cu sculpturi grele şi pe pereţi sulurile pictate. Mulţimea se repezi la comorile acestea, întinzând şi smulgându-şi-le unul altuia din mână, pe măsură ce le scoteau din lăzi şi din dulapuri aşa că hainele, draperiile şi aşternuturile treceau din mână în mână, împreună cu farfuriile, fiecare smulgând ce vedea la altul, fără să mai ţină seama de ceea ce ia.

În mijlocul acestei zăpăceli nebuneşti numai Wang Lung nu puse mâna pe nimica. În viaţa lui el nu luase niciodată ceea ce aparţinea altuia, aşa că nu se putea hotărî nici de astă dată să facă o astfel de faptă. La început se opri în mijlocul mulţimii, care îl împingea de

colo până colo, dar după ce-şi mai veni în fire, începu să-şi facă loc printre oameni, ca să iasă mai la o parte, până când văzu că mulţimea a început să se scurgă pe lângă el, lăsându-l întocmai ca pe o undă ce bate malurile, după ce a scăpat de furia vârtejului, dar cu toate acestea acuma era în stare să-şi dea seama unde se găseşte.

Era într-una dintre curţile cele mai depărtate, unde sălăşluiesc femeile oamenilor bogaţi, iar poarta laterală era larg deschisă, poarta pe care de veacuri întregi generaţiile trecute ale familiei acesteia bogate şi-o pregătiseră pentru a putea scăpa, pe o vreme de răzmeriţă ca cea de acuma şi tocmai din pricina asta o numeau Poarta împăcării. Fără îndoială oamenii casei scăpaseră astăzi prin poarta aceasta şi erau ascunşi undeva prin apropiere, în fundul străzilor de unde ascultau urletele mulţimii ce năvălise în curţile lor. Dar unul dintre bărbaţii din casă, fie că era un om prea greoi, fie că adormise prea adânc, din pricină că fusese ameţit de băutură, nu reuşise să scape la vreme din casă. Wang Lung dădu peste el cu totul pe neaşteptate intrând într-o odaie pe unde mulţimea de oameni trecuse înaintea lui, dar nu reuşise să găsească pe bărbatul acesta care stătuse pitit într-o ascunzătoare, iar acuma închipuindu-şi că nu va mai da nimeni peste el, ieşise cu gând să plece. Aşa se întâmplă că Wang Lung care rămăsese în urma celorlalţi, se pomeni faţă în faţă cu el, tocmai în clipa când se pregătea să fugă.

Era un bărbat înalt şi gras, nici bătrân nici tânăr şi stătuse întins în aşternutul său, complet despuiat, probabil împreună cu o roabă drăguţă, căci i se vedea trupul moleşit, împrejurul căruia îşi adunase în fugă o haină roşie de mătase. Aşternuturile grele şi galbene de grăsime i se vedeau cum îi tremură pe piept şi pe pântece, iar fălcile lui ca nişte mingi uriaşe, ascundeau în adâncul lor doi ochi negri şi mici ca de purcel. Când văzu pe Wang Lung, începu să tremure din tot trupul şi dădu un ţipăt atât de îngrozit, de parcă l-ai fi scotocit cu cuţitul în pântece; aşa că Wang Lung care n-avea asupra lui niciun fel de armă, rămase încremenit la vederea lui şi era gata să râdă. Dar uriaşul acesta care abia se putea purta din pricina grăsimii, căzu în genunchi şi se bătu cu fruntea de duşumea, gemând înspăimântat:

— Fie-ţi milă… cruţă-mi viaţa… nu mă omorî! Am bani pe care ţi-i voi da… bani mulţi.

Când auzi de „bani”, în mintea lui Wang Lung începu să se facă

lumină. Bani! De, aceasta era tocmai amănuntul care-l putea interesa pe el! Şi din nou i se păru că aude un glas pornit, din adâncul fiinţei lui: „Banii”... asta înseamnă că fetiţa lui va fi scăpată... *ţarina lui de acasă!*

Se răsti atât de sălbatic, încât el însuşi se miră cum de este în stare să scoată un astfel de strigat:

— Dă banii încoace!

Omul se ridică în genunchi şi începu să dârdâie de spaimă, îngânând ceva neînţeles, apoi cu mâinile tremurând începu să scotocească în buzunarele dinăuntru ale hainei de mătase cu care era înfăşurat; iar când scoase mâinile galbene din buzunare căuşul palmelor îi era plin de aur. Wang Lung îşi ridică halatul şi-l primi în poală. Apoi din nou se auzi pe sine însuşi strigând, cu acelaşi glas care i se părea străin:

— Mai dă-mi!

Omul băgă din nou mâinile în buzunare şi le scoase pline cu aur, apoi începu să scâncească:

— Nu mi-a mai rămas niciun ban, decât viaţa aceasta ticăloasă, şi începu să plângă de-i curgeau lacrimile ca nişte picături grele de ulei în josul fălcilor bucălate.

Uitându-se la el şi văzându-l cum tremură şi plânge, Wang se simţi cuprins de o silă pe care n-o simţise până acum faţă de nimic în viaţa lui şi valul acesta i se ridică din adâncul fiinţei cu atâta putere, încât strigă cutremurat de revoltă:

— Acuma piei din faţa mea, căci altfel sunt în stare să le ucid ca pe un vierme netrebnic!

Acestea fură vorbele pe care i le spuse Wang Lung în această clipă, deşi era un om atât de bun la inimă, încât nu fusese în stare să-şi ucidă nici boul din jug. Dar numaidecât omul zbughi pe lângă el, întocmai ca un câine de pripas.

Wang Lung rămase singur cu aurul adunat în poala halatului. Nu mai întârzie, ca să-l numere ci-l băgă în sân, şi ieşi repede, apoi trecând pragul Porţii Împăcării, apucă în lungul uliţelor înguste şi se întoarse în coliba lui. Pe drum îşi duse mâna la piept şi pipăi aurul care mai păstra încă ceva din căldura trupului celuia care i-l dăduse, şi-şi repeta mereu în şoaptă:

— Ne vom întoarce acasă, la ţarina noastră – mâine ne întoarcem la ţarina noastră!

Capitolul XV

Abia trecură câteva zile şi lui Wang Lung i se părea că niciodată n-a fost plecat din mijlocul ţarinei lui, cum de fapt în sufletul său el nici nu plecase niciodată. Cu trei bani de aur cumpără sămânţă bună din miazăzi, bob greu de grâu şi orez şi secară, iar ca să se încredinţeze pe sine însuşi că acuma este om cu stare, cumpără şi ce el nu semănase până acuma niciodată în ţarina lui: sămânţă de ţelină şi de lotus pentru iazul său, sămânţă de ridichi roşii cu care se împănează friptura de porc la ospeţe, şi sămânţă bine mirositoare de fasole roşie.

Cu cinci galbeni cumpără un bou de la un ţăran care tocmai ieşise cu plugul în ţarină, dar pe acesta îl cumpără chiar înainte de a ajunge acasă. Văzu omul mergând pe urma plugului şi se opri în drum, iar ceata lor se opri şi ea, cum făcea întotdeauna, bătrânul şi copiii, alături de femeie, fără să mai ţină seamă că abia aşteptau să ajungă acasă, şi începură să se uite cu toţii la boul înjugat. Wang Lung băgase numaidecât de seamă ce gât puternic are boul şi cu câtă putere se opinteşte în jugul de lemn, aşa că strigă:

— Boul tău nu-i bun de nimic! Dar cum eu n-am vite de jug şi aş avea mare nevoie de un bou, sunt gata să-l cumpăr şi pe acesta, aşa că spune-mi cât vrei pe el, în aur sau argint, ca să mi-l dai mie?

Ţăranul îi răspunse fără să se întoarcă spre el:

— Mai curând mi-aş vinde nevasta, decât boul acesta care n-are mai mult de trei ani şi e în plină putere, zise omul călcând pe urma plugului, fără să se oprească în loc.

În clipa aceasta lui Wang Lung i se păru că dintre toţi boii ce sunt în lume, nu doreşte decât pe acesta, aşa că se întoarse spre O-lan şi spre tatăl său:

— Ce ziceţi de boul acesta? întrebă el.

Bătrânul se uită la bou şi răspunse:

— Pare că a fost bine jugănit.

Iar O-lan adăugă:

— Are cu un an mai mult decât spune el.

Dar Wang Lung nu zise nimic, deoarece el îşi pusese ochii pe el, văzându-l cu câtă nădejde merge pe brazdă şi avea părul lucios şi ochii mari şi limpezi. Cu boul acesta el va putea să-şi are şi să-şi semene ţarina şi înjugându-l la tânjală în faţa râşniţei lui, va putea să-şi macine grâul de care va avea nevoie pentru casa lui. Se apropie deci de ţăran şi-i spuse:

— Vreau să cumpăr boul acesta şi-ţi dau pe el mai mult decât ţi-

ar trebui, ca să-ţi poţi cumpăra altul.

După multă târguială şi vorbe spuse cu vicleşug, ţăranul se învoi să-i vândă boul pe un preţ care făcea odată şi jumătate cât ar fi trebuit să dea el pentru un bou din partea locului. Dar după ce se uită la boul acesta, lui Wang Lung i se păru că pentru el aurul nu mai are niciun preţ, aşa că-i puse galbenii în palmă şi se uită la ţăran, cum îl dejugă, iar după aceea îl luă de frânghie şi plecă împreună cu el, simţindu-şi inima zburdând de mulţumire.

Când ajunseră acasă, găsiră uşa smulsă din ţâţâni şi acoperişul de stuf furat, din casă lipseau sapele şi greblele lăsate la plecare, aşa că din toată casa lui nu mai rămăseseră decât grinzile şi pereţii goi, dar şi aceştia erau stricaţi de ploile de primăvară şi ninsoarea care-i bătuse în timpul iernii trecute. După ce stătu câteva clipe şi se uită încremenit, lui Wang Lung i se păru că toate aceste pagube nu înseamnă nimic, faţă de mulţumirea de a se vedea din nou acasă. Plecă la oraş, şi-şi cumpără un plug nou şi tare din lemn de corn, două greble, şi două sape, apoi mai cumpără rogojini cu care să poată acoperi casa, până în toamnă când va putea tăia din nou papură de pe baltă şi va secera paiele de pe holdă.

După ce se înseră, se aşeză în pragul casei şi se uită în largul ţarinei, ţarina lui afânată şi revenită de zăpezile din iarnă, aşa că aştepta să fie lucrată. Era primăvară plină şi pe marginea iazului se auzeau broaştele orăcăind vesele. Trestiile de bambus din marginea curţii lui susurau încet, înfiorate de vântul serii, iar prin tulbureala nopţii apropiate mai putea vedea vârfurile copacilor din miezuina ţarinei lui. Erau piersici, cu bobocii uşor rumeniţi şi sălcii cu frunze crude şi verzi. Iar din pământul odihnit care parcă aştepta, se ridica o ceaţă subţire şi argintie ca lumina lunii, plutind uşoară şi sfâşiindu-se în crengile copacilor din ţarină.

La început şi chiar vreme destul de îndelungată lui Wang Lung i se păru că nu doreşte să vadă pe nimeni în apropierea lui, ca să poată rămâne numai singur şi să se poată bucura în tihnă de vederea ţarinei sale. Nu se duse la niciunul dintre oamenii din sat. Iar când vecinii, lui – cei care mai putuseră scăpa cu viaţă după foametea din iarnă – veniră la el, se uită la ei întunecat.

— Care dintre voi mi-a smuls uşa de la casă şi care mi-a furat sapele şi greblele, şi care dintre voi mi-a ars acoperişul de pe casă? zbieră el.

Dar oamenii începură să clatine din cap, ca şi când n-ar fi ştiut de nimic. Unul spunea: „Unchiul tău este cel care te-a prădat”, dar

altul se amestecă în vorbă: „Cu hoţii şi tâlharii care cutreieră lumea în timp de foamete şi război, cine ar putea să-ţi spună anume, că cutare sau cutare este făptaşul? Foamea face tâlhari şi din oamenii cei mai cumsecade”.

Pe urmă apăru şi Ching. Din areatul curţii lui şi se apropie să vadă pe Wang Lung, căruia îi spuse:

— Cât a fost iarna de lungă, în casa ta a sălăşluit o bandă de tâlhari care a prădat satul şi oraşul din apropiere jecmănind tot ce a putut. Se spune despre unchiul tău că ar cunoaşte mai mult bandiţi, decât s-ar cădea să cunoască un om de omenie. Dar pe o astfel de vreme, cine ar fi în stare să-ţi spună ce poate fi adevărat din tot ce se vorbeşte? Eu n-aş îndrăzni să învinuiesc pe nimeni.

Din ce fusese odinioară omul acesta, nu mai rămăsese acuma decât o umbră, căci deşi nu avea mai mult de patruzeci şi cinci de ani, pielea era întinsă şi scorojită pe oasele lui scheletice şi părul din cap îi încărunţise şi se rărise. Wang Lung se uită o vreme la el, apoi îl întrebă, cutremurat de milă:

— Văd că ţi-a mers mult mai rău decât nouă; spune-mi cu ce te-ai hrănit?

Omul oftă îndurerat şi-i răspunse ca prin vis:

— Cu ce nu m-am hrănit? Cu stârvuri căzute în marginea drumurilor – cum se hrănesc câinii – când se întâmpla să ies în oraş la cerşit; am mâncat şi stârv de câine, iar într-un rând – înainte de a muri – soţia mea a fiert o ciorbă de carne, dar n-am îndrăznit să întreb ce fel de carne este, doar că ştiam că ea nu este în stare să ucidă pe nimeni, iar dacă a adus-o în casă, însemna că a găsit-o şi ea undeva în drum. Pe urmă a murit, căci ea nu mai avea puterea pe care am avut-o eu, ca să îndure lipsurile, şi după moartea ei, pe fată am dat-o unui soldat, căci mi-ar fi fost peste putinţă să o văd şi pe ea murind. Se opri câteva clipe, apoi adăugă: Dacă aş avea sămânţă, acum mi-aş semăna ţarina, dar nu mai am nimic.

— Vino încoace, strigă Wang Lung răstit, şi luându-l de mână, îl duse în casă şi-i spuse să-şi ridice poala halatului zdrenţuit şi într-însa îi vărsă din sămânţa pe care o adusese din miazăzi. Îi dădu sămânţă de grâu, de orez şi de varză, şi-i spuse: Mâine voi veni la tine, cu plugul, ca să-ţi ar holda.

Ching începu să plângă, iar Wang Lung îşi şterse şi el ochii şi strigă, de parcă ar fi fost supărat:

— Doar nu ţi-ai închipuit despre mine, că eu voi uita că mi-ai dat o mână de fasole? Dar Ching nu fu în stare să-i mai răspundă,

nimic, ci plecă din casa lui plângând, fără să se mai poată stăpâni.

Wang Lung se simţi mulţumit, când află că unchiul său nu mai este în sat şi că nimeni nu mai ştie de urma lui. Unii spuneau că s-ar fi aşezat la oraş, alţii spuneau că a plecat undeva departe, împreună cu nevasta şi fiul său. Dar în casa lui din sat nu mai rămăsese nimeni. Se revoltă când auzi că fetele lui fuseseră vândute una după alta, pentru ce putuseră lua pe ele, la început cea mai frumoasă, dar la urmă şi cea mai urâtă care era ciupită de vărsat şi pentru care găsiseră un soldat care trecuse prin sat, îndreptându-se spre câmpurile de război.

Numaidecât după aceea Wang Lung se aşternu cu temei pe lucru şi-i părea rău, chiar de ceasurile puţine ce trebuia să le petreacă acasă, în timpul odihnei şi la mâncare. Prefera să-şi ia lipia de secară şi legătura de usturoi cu el în ţarină, unde sta în picioare, muşcând din merinde şi făcând planuri: „Aici voi pune cuiburile de fasole oloagă şi dincolo voi face straturile de orez”. Dacă se întâmpla ca în timpul zilei să se simtă toropit de oboseală, se întindea într-un răzor şi aci, încălzit de căldura binefăcătoare a pământului afânat din ţarina lui, adormea.

Dar nici O-lan nu trândăvea acasă. Legă zdravăn rogojinile de grinzile casei, pe urmă aduse argilă din ţarină şi după ce o frământă, începu să muruiască pereţii casei şi să astupe găurile, pe urmă clădi din nou plita şi astupă găurile săpate în podmol de picăturile de ploaie care trecuseră prin acoperiş.

Într-o zi plecă la oraş împreună cu Wang Lung, unde cumpărară împreună paturi, o masă, şase lăvicioare, o căldare de cioaie şi pentru plăcerea lor mai cumpărară un ceainic de lut roşu, pe pântecele căruia era zugrăvită o floare neagră, iar la ceainic mai cumpărară şi şase ceşti potrivite. La urmă de tot intrară la un lumânărar şi cumpărară imaginea Zeului Belşugului, pe care trebuiau să o atârne deasupra mesei pe peretele din tindă; mai cumpărară două sfeşnice de tinichea şi un vas de alamă pentru ars tămâia şi două lumânări roşii, ca să le aprindă în faţa zeului, şi două lumânări groase din seu de vacă, dar în loc de feştilă lumânările aveau un fir subţire de trestie.

După ce termină cu toate acestea, Wang Lung îşi aduse aminte de zeităţile templului de lut din marginea ţarinei şi în drumul spre casă se opri şi se uită la ele. Văzu că sunt într-o stare vrednică de plâns; chipul lor era spălat de ploi şi hainele de hârtie sfâşiate. În timpul acestei foamete nimeni nu se mai gândise la ele, aşa că

acuma Wang Lung se întunecă la faţă şi apoi le spuse, cum ar fi spus unui copil răsfăţat:

— Vezi, aşa păţesc zeii care se poartă rău cu oamenii!

Dar totuşi, după ce casa lor fu pusă în rânduială şi cele două sfeşnice de tinichea aşezate la locul lor, cu lumânările roşii aprinse, ceainicul şi ceştile pe masă, aşternuturile paturilor întinse, iar pe strungăreaţa tăiată în perete în loc de fereastră, lipiră o hârtie proaspătă de orez şi la intrare aşezară în ţâţâni uşa cea nouă, Wang Lung începu să se simtă înspăimântat din pricina mulţumirii. lui. O-lan era din nou însărcinată, cei doi copii ai lui se zbenguiau întocmai ca nişte căţeluşi sătui în faţa pragului casei, iar proptit cu spatele în peretele din partea de miazăzi, bătrânul său părinte sta toată ziua şi moţăia, zâmbind şi dormind; în largul ţarinei lui orezul răsărise mai verde şi mai frumos decât un aşternut de jad, iar cuiburile de fasole începură să scoată capul din muşuroaiele de pământ afânat. Cu toate acestea din aurul pe care-l avusese, mai avea tocmai de ajuns ca să aibă cu ce se hrăni, până în vremea secerii, dacă vor mânca cu chibzuială. Uitându-se la cerul albastru, boltit deasupra lui şi la norii albi ce se pierdeau în zări, simţind pulberea de ploaie şi căldura soarelui pe deasupra ţarinei lui, ca şi când i-ar fi alintat însuşi trupul său, Wang Lung murmură, chiar fără să vrea: „Va trebui să mă duc să ard puţină tămâie la picioarele celor doi din micul templu de lut. La urma urmelor, pământul este în puterea lor!”

Capitolul XVI

Într-o seara, stând întins în aşternut alături de nevastă-sa, Wang Lung simţi că ea are între sâni un gheomotoc vârtos, ca de mărimea unui pumn şi o întrebă:

— Ce este ghemul acesta pe care-l porţi la piept?

Întinse mâna şi văzu că este o legăturică de cârpă care părea destui de tare, dar cu toate acestea simţi că ceva se mişcă înăuntru când o strânse între degete. La început femeia se feri din calea lui, dar când îl văzu că a pus mâna pe ea şi vrea să o ia, nu se mai împotrivi.

— Bine, uită-te şi vezi ce este, dacă ţii numaidecât, zise femeia, apoi întinse de sfoara cu care o legase împrejurul gâtului şi după ce o rupse, îi dădu ghemul de cârpă ce-l purtase în sân.

După ce desfăcu legătura de cârpă, Wang Lung văzu că ţine în

palmă un pumn de odoare sclipitoare, aşa că rămase cu gura căscată. Erau atât de multe, încât nici prin vis nu şi-ar fi putut cineva închipui că ar putea vedea atâtea dintr-odată; erau pietre roşii ca miezul de harbuz, aurii ca bobul de mei, verzi ca frunzele crude primăvara, altele albe şi transparente, ca apa ce gâlgâie dintr-un izvor. Cum se numeau aceste pietre, Wang n-avea habar, deoarece el nici nu auzise, nici nu văzuse, în viaţa lui atâtea odoare dintr-odată. Dar cum le ţinea aşa în căuşul palmei lui bătucite şi arse de soare, îşi dădu numaidecât seama, după sclipirea lor prin întunericul din odaie, că ţine în palma lui o avere. Rămase nemişcat, îmbătat de culoarea şi forma lor, uitându-se la ele împreună cu soţia lui, fără să se simtă în stare să spună ceva. Într-un târziu o întrebă cu sfială:

— De unde… de unde le-ai…

Femeia îi răspunse pe acelaşi ton:

— Din casa bogatului. Fără îndoială aceasta a fost comoara uneia dintre ibovnicele lui. Am văzut că sub un perete era o cărămidă care fusese mişcată de la locul ei şi m-am apropiat nepăsătoare de locul acela, aşa ca să nu bage nimeni de seamă şi să ceară să împart cu el. Am scos cărămida şi văzând că străluceşte ceva, am scos odoarele şi le-am ascuns în mâneca hainei.

— Dar de unde ştiai ce este? întrebă el cu sfială şi cutremurat de mirare.

Când îi răspunse, pe buzele femeii jucă zâmbetul care niciodată nu i se reflecta în luminile ochilor:

— Poate ai uitat că eu mi-am trăit toată viaţa într-o casă de oameni bogaţi? Oamenii bogaţi trăiesc mereu chinuiţi de spaimă. Am avut parte să văd într-un rând, când începuse foametea şi bandele de tâlhari atacaseră porţile casei, cum alergau ibovnicele şi chiar bătrâna stăpână, ducând fiecare dintre ele câte-o mică comoară pe care o ascundeau în locuri dinainte alese. Prin urmare a fost uşor să-mi dau seama ce înseamnă o cărămidă desprinsă din peretele zidului.

Şi din nou tăcură amândoi, cu privirile îndreptate spre bogăţia din faţa lor. După ce mai trecu un timp, Wang Lung respiră şi declară categoric:

— Uite ce, femeie, ar fi peste putinţă ca să ţinem în casă o astfel de comoară. Trebuie vândută şi banii băgaţi în ceva sigur – în pământ, căci nimic afară de pământ nu poate fi sigur. Dacă ar afla

cineva că noi ţinem comoara aceasta în casă, n-am mai ajunge cu viaţă până a doua zi, iar odoarele le-ar lua tâlharii. Va trebui şi cumpărăm cu ele pământ, fără să mai întârziem. Căci altfel eu nu voi mai avea nicio clipă de odihnă, câtă vreme le voi şti în casa mea.

În timp ce vorbea cu soţia lui, strânse odoarele în cârpă şi le legă zdravăn, dar tocmai când era gata să le bage în buzunarul dinăuntru al hainei, se uită la soţia lui. O văzu că stă îngrămădită la picioarele lui şi pe chipul ei împietrit, care nu oglindea niciodată pornirile sufletului, i se păru că de astă dată tremură o dorinţă pe care nu şi-o mai poate stăpâni şi întinsese gâtul spre el.

— Da, ce este? întrebă el şi se uită la ea mirat.

— Ai de gând să le vinzi pe toate? întrebă ea cu sfială.

— Dar de ce să nu le vând? întrebă el şi mai mirat. Cum să păstrăm noi odoare într-o casă de lut, cum este casa noastră?

— Aş vrea să păstrez pentru mine două dintre ele, suflă ea cu atâta sfială şi atâta resemnare, încât Wang Lung se simţi, tot atât de mişcat, ca şi când ar fi auzit pe copiii lui că-i cer să le dea o jucărie sau o bucată de plăcintă.

— Bine, femeie!

— Dacă aş putea păstra două, continuă ea cu sfială, numai două pietricele – mărgăritarele cele două mai mici…

— Mărgăritare! repetă el şi rămase cu gura căscată.

— Aş vrea să le păstrez – nu să le port, zise femeia, numai să le păstrez, şi plecând ochii începu să răsucească între degete un fir deşirat din cearşaful aşternutului, aşteptând cu răbdare hotărârea ce o va lua soţul ei, dar cu indiferenţa caracteristică celui care ştie că nu are dreptul la nimic.

Fără să-şi dea seama cum de se poate întâmpla aşa ceva, lui Wang Lung i se păru că în clipa aceasta în sufletul femeii lui se deschide o poartă şi el poate vedea limpede în adâncul acestui suflet de soţie credincioasă, care muncise toată viaţa alături de el, fără să se gândească niciodată la răsplată, femeia aceasta, care în timpul vieţii ei văzuse în casa aceea mare tot felul de odoare pe care ea n-avusese parte nici cel puţin să le pipăie.

— Aş putea ca din când în când să le iau în mână şi să mă uit la ele, adăugă ea, ca şi când ar fi vorbit singură.

Se simţi mişcat de ceva neînţeles şi scoţând odoarele din sân, le desfăcu şi i le întinse, fără să zică nimic. Femeia începu să caute printre pietrele strălucitoare, întorcându-le cu băgare de seamă,

până când mâna ei arsă de soare găsi mărgăritarele albe şi lucitoare. Pe acestea le luă, iar pe celelalte le legă în cârpă şi i le dădu înapoi. Mărgăritarele le înfăşură într-o bucăţică de pânză pe care o rupse din halatul ei, apoi aşezându-şi-le între sâni, se simţi uşurată.

Wang Lung se uita la ea mirat, fără s-o poată înţelege pe deplin, aşa că în timpul zilei următoare şi câteva zile la rând după întâmplarea asta, când se uita la ea, îi era peste putinţă să nu se gândească: „Acuma femeia aceasta a mea cred că poartă mereu mărgăritarele între sâni”. Cu toate acestea nu o văzu niciodată scoţându-le şi uitându-se la ele, dar nici de vorbit nu mai vorbiră despre asta niciodată împreună.

În privinţa celorlalte odoare, stătu şi se gândi în toate chipurile, iar la urmă de tot, hotărî să se ducă la Casa cea Mare, să vadă dacă mai au ceva pământ de vânzare.

Prin urmare aşa făcu, dar de astă dată în faţa porţilor nu găsi niciun paznic răsucindu-şi firele de păr ale negului şi care să se uite de sus la oamenii care nu puteau pătrunde în Casa Hwang, fără învoirea lui. În loc de paznic găsi porţile cele mari închise şi bătu zadarnic cu pumnii, căci nu se arătă nimeni. Oamenii care treceau pe drum, întoarseră capul şi uitându-se la el, strigară:

— Ehe, poţi bate, până osteneşti. Dacă Bătrânul Stăpân ar fi treaz, poate va veni să vadă cine bate şi dacă se va găsi prin apropiere vreo căţea de roabă, s-ar putea să-ţi deschidă, dacă se va întâmpla să aibă poftă de aşa ceva.

Dar totuşi, în cele din urmă, auzi nişte paşi înceţi apropiindu-se de poartă, paşi uşori care se apropiau cu sfială, – pe urmă zăvorul de fier care închidea porţile, se mişcă într-o parte şi poarta se auzi scârţâind în ţâţâni, apoi un glas slăbit întrebă în şoaptă:

— Cine este?

Wang Lung răspunse cu glas tare, deşi rămase foarte mirat:

— Eu sunt, Wang Lung.

Glasul de adineauri întrebă cu viclenie:

— Dar cine este afurisitul acela de Wang Lung?

După felul în care vorbea, Wang Lung înţelese că trebuie să fie însuşi Bătrânul Stăpân al casei, deoarece numai el ar fi putut vorbi cum era obişnuit să vorbească cu slugile şi cu roabele. Prin urmare îi răspunse mult mai umil decât la început:

— Doamne stăpâne, am venit cu o mică afacere, nu ca să vă supăr cu vorbele mele, ci ca să fac o mică afacere cu ispravnicul

care slujeşte casa dumitale.

Bătrânul răspunse, fără să deschidă poarta nici cu un deget mai mult, decât o deschisese până acuma:

— Câinele acela afurisit nu mai este în casa mea, căci m-a părăsit de luni de zile, fără să se mai întoarcă.

După ce auzi vorbele acestea, Wang Lung nu ştia ce să mai adauge. Ar fi fost peste putinţă să vorbească de-a dreptul cu stăpânul casei, despre cumpărarea pământului, fără un mijlocitor, cu toate că legătura cu odoarele îi dogora în sân, întocmai ca un bulgăre de jar, de care ar fi dorit să scape cât mai curând, dar înainte de orice ar fi dorit să pună stăpânire pe pământ. Cu sămânţa pe care o avea, putea semăna toată ţarina pe care o stăpânea acum. Dar mai mult decât orice, el ar fi vrut să aibă pământul cel bun şi rodnic al Casei Hwang.

— Am venit pentru nişte bani, zise el cu sfială.

Bătrânul închise numaidecât aripile porţii.

— În casă asta nu se găsesc niciun fel de bani, răspunse el cu glasul mult mai ridicat decât vorbise adineauri. Hoţul şi tâlharul de paznic – fire-ar afurisit neam de neamul mamei lui – mi-a luat toţi banii pe care-i aveam. Niciun fel de datorie nu poate fi plătită, nimănui.

— Nu... nu e vorba de aşa ceva, se grăbi Wang Lung să-l lămurească. Eu am venit să plătesc, nu să încasez datorii.

La aceste cuvinte se auzi un glas ascuţit, pe care Wang Lung nu-l mai auzise până acuma şi între aripile porţii apăru chipul unei femei.

— Acestea sunt vorbe de care n-am mai auzit de multă vreme declară ea cu glasul răstit şi Wang Lung văzu o femeie elegantă, un fel de cumătră cu obrazul rumen şi bucălat, care se uita la el. Poftim înăuntru, zise femeia şi deschise poarta destul de larg pentru a putea trece, apoi rămase mirat, când o auzi că trage numaidecât zăvoarele grele de fier.

Bătrânul sta la depărtare de câţiva paşi, uitându-se la el şi tuşind. Era îmbrăcat într-un halat murdar de satin cenuşiu din care atârna o bucată de blană sfâşiată. Se vedea cât de colo că odinioară haina aceasta fusese foarte frumoasă, deoarece mătasea din care era făcută, părea lucioasă şi grea, deşi era murdară şi plină de pete; dar acuma haina bătrânului era toată boţită, căci pesemne dormea îmbrăcat. Wang Lung se uită la el curios, dar în acelaşi timp înspăimântat, deoarece toată viaţa lui se temuse de

oamenii din casa asta; i se părea peste putinţă ca Bătrânul Stăpân al Casei Hwang, despre care el auzise vorbindu-se atâta, să fie moşneagul acesta care părea tot atât de neputincios ca şi bătrânul său părinte, poate chiar mai puţin decât atâta, deoarece părintele lui era un bătrânel curat îmbrăcat care zâmbea fără încetare, pe când bătrânul acesta care odinioară fusese gras, acuma era sfrijit şi pielea de pe el părea largă pentru trupul lui; era nespălat şi neras, iar mâinile lui erau îngălbenite şi când şi le ridică să se şteargă la gură, văzu că-i tremură.

Femeia însă era destul de îngrijită. Avea un obraz ascuţit şi cu trăsături aspre, o frumuseţe a unei păsări de pradă, cu nasul lung şi coroiat, ochii negri şi lucitori, iar pielea îngălbenită părea întinsă pe oasele obrazului care era roşu ca şi buzele ei. Părul femeii era negru şi lucea ca o oglindă, dar după felul în care vorbea, se cunoştea că nu face parte dintr-o familie aleasă, ci că a fost o roabă, cu glasul şi limba ascuţită. Dar afară de bătrânul şi femeia aceasta, nu se mai vedea nimeni în largul curţilor acestora, unde înainte de asta, bărbaţii, femeile şi copiii alergau după treburi, intrând şi ieşind din casa stăpânilor.

— Haide, spune, ce este cu banii, stărui femeia cu glasul răstit.

Wang Lung stătu la îndoială. I-ar fi fost peste putinţă să vorbească slobod cu femeia aceasta, de faţă cu Bătrânul Stăpân; dar femeia înţelegea mult mai repede, decât dacă ai fi încercat să-i spui cu vorbe la ce te gândeşti, aşa că se întoarse spre bătrânul care se uita la ei şi ţipă cu glasul ascuţit:

— Hai, cară-te de aici!

Bătrânul se întoarse fără să zică nimic şi plecă tuşind şi lipăind din papucii vechi de catifea cu care era încălţat. Rămas singur cu femeia aceasta, Wang Lung nu ştia ce să facă, nici ce să-i spună. Tăcerea dimprejurul lui îl făcea să se simtă năucit. Aruncă o privire în curtea vecină, dar nici acolo nu văzu pe nimeni, iar în curtea în care se găsea el acuma văzu grămezi de gunoaie şi tot felul de murdării, paie şi ramuri de bambus, frunze, uscate de brad şi lujere de flori aruncate, ca şi când de vreme îndelungată în casa aceasta nimeni n-ar mai fi pus mâna pe târn.

— Haide, cap de lemn! ţipă femeia la el atât de ascuţit, încât Wang Lung tresări când o auzi. Pentru ce-ai venit? adăugă ea. Dacă ai adus bani, arată-mi-i!

— Nu se poate, răspunse Wang Lung prevăzător, eu nu ţi-am spus că am adus bani, ci că am venit cu o afacere.

— Afacerile înseamnă bani, declară femeia răstit, fie că e vorba de bani care intră, fie că e vorba de bani care ies, ori în casa asta nu se găsesc bani ca să iasă.

— De, eu ce să zic; mi-ar fi peste putinţă să stau de vorbă cu o femeie, zise Wang Lung cu sfială.

Îi era peste putinţă să înţeleagă, ce se petrece în casa aceasta şi se uita curios împrejurul său.

— Eh… nu mai spune, strigă femeia supărată. Pe urmă zbieră la el: Bine, prostule, n-ai auzit că în toată casa asta nu mai este nimeni?

Wang Lung ridică ochii sfioşi şi neîncrezători spre ea, dar femeia strigă din nou:

— Numai eu şi Bătrânul Stăpân… încolo nimeni!

— Dar unde sunt ceilalţi? întrebă Wang Lung care se simţea prea zăpăcit de ceea ce vedea, ca să poată înţelege ce s-a întâmplat şi să ştie ce o poate întreba.

— Află că Bătrâna Stăpână a murit, adăugă femeia. N-ai auzit vorbindu-se în oraş de bandiţii care ne-au călcat casa şi cum au dus cu ei toate roabele care le-au plăcut şi tot ce s-a putut fura? Pe Bătrânul Stăpân l-au spânzurat de degetele mâinilor şi l-au bătut, iar pe Bătrâna Stăpână au legat-o de un jeţ şi i-au pus căluş în gură şi toţi ai casei au fugit. Numai eu am rămas. M-am ascuns într-o dulbină care era numai pe jumătate plină de apă şi am lăsat capacul peste mine. Când am ieşit din ascunzătoare banda de tâlhari plecase, iar Bătrâna Stăpână era moartă în jeţul ei, nu din pricina loviturilor, căci nu pusese nimeni mâna pe ea, ci din pricina spaimei. Trupul ei ajunsese întocmai ca o nuia de trestie putredă care se usucă de-a-npicioarele, aşa că n-a avut puterea să suporte spaima prin care trecuse.

— Dar slugile şi roabele? îngână Wang Lung. Unde este paznicul porţii?

— Ooo, aceştia, adăugă femeia nepăsătoare, aceştia erau demult plecaţi – au plecat toţi cei pe care îi mai puteau duce picioarele, căci pe la mijlocul iernii trecute, în casă nu se mai găsea nici de mâncare, nici bani. Adevărul este, continuă ea cu glasul scăzut, că multe dintre slugi s-au întovărăşit cu bandiţii. Am văzut chiar eu pe câinele de portar care venise să le arate drumul, cu toate că a întors capul când s-a pomenit în faţa Bătrânului nostru Stăpân, dar eu l-am recunoscut după perii negului de pe obraz. Au mai fost şi alţii, căci cum ar fi cu putinţă să te duci de-a dreptul la

ascunzătoare unde sunt odoarele casei şi toate bunurile ascunse care nu trebuiau vândute, fără să-ţi arate drumul cineva dintre ai casei? Eu n-aş pune mâna în foc nici pentru bătrânul ispravnic, deşi el ar considera ca o faptă nevrednică de el, dacă lumea ar afla că este şi el amestecat, mai ales că este un fel de rudă depărtată a familiei.

Femeia tăcu şi tăcerea ce se legăna în curţile acestea dimprejurul lor era tot atât de grea, ca şi într-o casă unde toată lumea a murit. Pe urmă începu din nou să vorbească.

— Dar toate acestea nu s-au întâmplat aşa dintr-odată. Decăderea a început de pe vremea părintelui Bătrânului nostru Stăpân şi a mers aşa, fără să se gândească nimeni la ceea ce va urma. Stăpânii din ultima generaţie nu se mai interesau de pământurile lor şi se mulţumeau să primească veniturile din mâna ispravnicilor, ca banii să li se scurgă apoi printre degete mai uşor decât apa. În timpul generaţiilor din urmă vlaga pământului a început să se irosească, şi numaidecât după aceea au început să se irosească şi ţarinele, una după alta.

— Unde sunt stăpânii cei tineri întrebă Wang Lung care continuă să se uite împrejurul său, căci ceea ce vedea, i se părea de necrezut.

— În largul lumii, răspunse femeia cu nepăsare. A fost mare noroc că cele două fete s-au măritat, înainte de a da nenorocirea aceasta peste casa Hwang. Cel mai mare dintre feciori, după ce a aflat despre nenorocirea pătimită de Bătrânul nostru Stăpân, a trimis un om ca să ia cu el pe părintele său, dar eu l-am sfătuit să nu părăsească această casă. I-am spus: „Cine va păzi curţile acestea, căci nu se cade ca eu care sunt o biată femeie, să rămân singură în toată casa”.

Spunând aceste cuvinte femeia îşi ţuguie buzele şi plecă ochii îndrăzneţi în pământ, făcând pe mironosiţa iar după ce tăcu o vreme, adăugă:

— Afară de asta, ani de-a rândul eu am fost stăpânului meu slugă credincioasă şi nu am unde mă duce în altă parte.

Wang Lung se uită la ea cu băgare de seamă, pe urmă întoarse repede capul în altă parte. Îşi dădu seama că femeia aceasta era o scorpie care se ţinea de pulpana hainei acestui bătrân, care se găsea pe pragul morţii, numai pentru a-i putea lua şi ce-i mai rămăsese. De aceea îi răspunse în silă:

— Văd că în casa asta, nu eşti decât o roabă, prin urmare cum aş

putea eu să fac o afacere cu dumneata?

Dar femeia îi răspunse numaidecât şi cu toată îndrăzneala:

— Bătrânul va face tot ce-i spun eu.

Wang Lung se gândi îndelung, înainte de a-i răspunde. La urma urmelor pământul era slobod. Dacă nu-l va cumpăra el, vor veni alţii şi-l vor cumpăra de la femeia aceasta.

— Cât pământ a mai rămas? întrebă el cu jumătate gură, dar femeia băgă numaidecât de seamă ce urmăreşte.

— Dacă ai venit să cumperi pământ, se grăbi ea să-i răspundă, atunci află că pământul este de vânzare. Bătrânul are o sută de hectare în partea de apus, şi alte două sute de hectare în partea de miazăzi, pe care vrea să le vândă. Nu sunt într-o singură bucată, dar holdele sunt destul de mari. Tot pământul acesta este de vânzare, până la cea din urmă palmă.

Toate acestea i le spuse dintr-o răsuflare şi Wang Lung înţelese că femeia aceasta ţinea socoteală până la cea din urmă lăscaie, ce i-a mai rămas bătrânului. Dar cu toate acestea, îi era peste putinţă să o creadă şi nu se putea hotărî să facă afacerea cu ea.

— Nu cred ca Bătrânul Stăpân să poată vinde tot pământul strămoşesc, fără învoirea feciorilor săi, îngână el.

Dar femeia nu pregetă să-i răspundă:

— Cât despre asta, feciorii lui i-au spus să vândă, tot ce se poate vinde. Pământul este într-o regiune unde niciunul dintre fiii săi nu vrea să se statornicească, şi în vreme de foamete este cutreierat de bandele de tâlhari, aşa că i-au spus: „Ar fi peste putinţă ca noi să trăim în aceste părţi. Mai bine să vindem pământul şi să împărţim banii”.

— Dar banii în mâna cui trebuie daţi? întrebă Wang Lung căruia nici acuma nu-i venea să creadă vorbele ei.

— În mâna Bătrânului Stăpân, sau în ce altă mână crezi că i-ai putea da? răspunse femeia cu înţeles. Dar Wang Lung bănuia că mâna bătrânului se va deschide în palma ei.

Prin urmare se gândi că e mai bine să nu se lungească la vorba cu ea şi dădu să plece, spunându-i:

— Voi veni altădată – mai târziu, şi se îndreptă spre poartă, dar femeia se ţinu după el şi când îl văzu că a ieşit în stradă, strigă:

— Vino mâine pe vremea asta – dacă vrei chiar după amiază – oricând vrei. Căci e totuna când vei veni!

Începu să coboare strada, îngândurat şi fără să-i mai răspundă, căci simţea nevoia să se gândească bine la tot ce aflase. Intră într-o

mică ceainărie şi porunci să-i aducă un ceai, iar după ce băiatul îi aduse castronul şi-l aşeză cu grijă în faţa lui, luând banul pe care-l pusese pe masă, Wang Lung începu să se gândească. Dar din ce se gândea mai îndelung, din ce i se părea mai îngrozitor gândul că familia aceasta mare şi bogată, care neam de neamul ei fusese puterea de viaţă şi mândria acestui oraş, a ajuns acuma să decadă şi să se risipească în largul pământului.

— Asta s-a întâmplat numai din pricină că s-au înstrăinat de ţarina lor, îşi zise el cu părere de rău şi-şi aduse aminte de proprii lui feciori care creşteau ca două mlădiţe tinere de trestii de bambus primăvara, aşa că luă pe loc hotărârea, ca chiar de a doua zi să-i oprească să mai zburde în lumina de soare şi să-i ia cu el la lucrul câmpului, ca să simtă din vreme în oasele şi sângele lor, căldura dragostei faţă de pământul pe care îl călca în picioare şi bătuceala sapei în palmele lor.

Da, dar deocamdată odoarele acestea, pe care le purta în sân şi le simţea grele şi arzându-l ca un pumn de cărbuni aprinşi, îl înspăimântau. I se părea că strălucirea lor trebuie să se vadă prin hainele zdrenţuite şi se aştepta din clipă în clipă să audă pe cineva strigând după el:

„Iată un om ca vai de capul lui, care poartă în sân o comoară împărătească!”

Ar fi fost peste putinţă să se simtă liniştit, înainte de a le schimba pe pământul ce-l râvnea. Urmări cu privirea pe stăpânul ceainăriei, până când văzu că are câteva clipe, ca să mai poată răsufla şi-l strigă:

— Haide şi bea cu mine un castron de ceai; te cinstesc eu, dacă-mi spui ce s-a mai întâmplat prin oraş, iarna aceasta cât am lipsit.

Stăpânul ceainăriei era întotdeauna bucuros să stea de vorbă, mai ales când îşi putea bea ceaiul plătit de altul, aşa că se aşeză numaidecât la masa lui Wang Lung. Era un om cu chipul de vulpe şi un ochi cruciş. Hainele de pe el erau negre în partea dinainte, din cauza grăsimii, căci în localul său vindea nu numai ceai ci şi mâncarea pe care o pregătea el însuşi, aşa că spunea de multe ori cu plăcere clienţilor săi: „Ştiţi zicătoarea: bucătarul bun nu poate umbla curat”, prin urmare era de la sine înţeles ca el să umble jegos. Se aşeză deci la masă şi începu numaidecât:

— De, ce să-ţi spun, în afară de ştirea despre lumea care murea de foame, ori asta nu mai e noutate, întâmplarea cea mai de seamă din iarna trecută a fost jefuirea Casei Hwang.

Era tocmai ceea ce ar fi dorit şi Wang Lung să afle, aşa că omul îi povesti despre felul în care puţinele roabe ce mai rămăseseră în casă ţipaseră îngrozite când au văzut că vin bandiţii şi le ridică cu sila, şi cum ibovnicele pe care le-au găsit, au fost alungate, iar pe unele le-au luat cu ei, aşa că astăzi în toată casa nu mai este nimeni.

— Nimeni, sfârşi omul, afară de Bătrânul Stăpân care este cu totul în puterea unei roabe cu numele Cucu; de ani îndelungaţi roaba aceasta, datorită vicleşugurilor ei, a reuşit să rămână statornică în apartamentul bătrânului, cu toate că celelalte intrau, ca să plece după un scurt popas.

— Va să zică în casă porunceşte acuma femeia aceasta? întrebă Wang Lung curios.

— Deocamdată poate face tot ce pofteşte, răspunse omul. În timpul acesta pune mâna pe tot ce poate şi înghite tot ce se poate înghiţi. Fireşte, după ce feciorii stăpânului îşi vor termina treburile pe care le au pe acolo pe unde umblă şi se vor întoarce acasă, îi va fi peste putinţă să-i mai zăpăcească şi pe ei cu gura, spunându-le să o răsplătească pentru vremea cât a fost slugă credincioasă părintelui lor. Aşa că va trebui să plece numaidecât din casă. Dar pentru ea nu poate avea nicio însemnătate aşa ceva, căci de aici înainte are cu ce trăi, chiar dacă ar fi să trăiască o sută de ani.

— Dar pământul? întrebă Wang Lung în cele din urmă, tremurând de nerăbdare.

— Pământul! răspunse omul cu indiferenţă, căci pentru un negustor ca el, pământul nu avea mei o însemnătate.

— E de vânzare? stărui Wang Lung.

— Aaa, pământul! repetă omul, dar văzând că intră un nou client, se ridică în picioare şi înainte de a se depărta, îi răspunse: Am auzit şi eu că ar fi de vânzare, afară de partalul de pământ în care sunt îngropate cele din urmă şase generaţii ale familiei Hwang, sfârşi el şi-şi văzu de treburi.

Wang Lung se ridică şi el de la masă, căci acuma aflase ceea ce-l interesa, şi după ce ieşi în stradă, se apropie din nou de porţile cele mari, unde femeia veni să-i deschidă, dar nu intră în curte, ci se mulţumi să o întrebe:

— Ia să-mi spui, înainte de toate, Stăpânul cel Bătrân se învoieşte să-şi pună pecetea pe actele de vânzare?

Femeia îl privi în luminile ochilor şi se grăbi să-i răspundă:

— O va pune… fireşte că o va pune… pe viaţa mea

Aşa că Wang Lung o întrebă fără niciun înconjur:

— Cum vrei să-mi vinzi pământul? Pentru aur, pentru argint, sau pe odoare?

Ochii îi luciră lacomi, când îi răspunse:

— Ţi-l vând pe odoare!

Capitolul XVII

Wang Lung avea acuma pământ mai mult decât ar fi fost în stare un singur om să-l are cu un singur bou de jug şi să-l semene, şi recoltă mai multă decât ar fi putut, un om de seama lui să adune în jigniţe, aşa că mai adăugă o mică odaie la casa lui cea veche şi după ce cumpără un măgăruş, se duse la vecinul său Ching şi-i spuse:

— Vinde-mi sfoara de pământ pe care o ai şi mută-te în casa mea, ca să-mi dai ajutor la treburile mele şi să nu stai singur cuc în casa ta deşartă.

Iar vecinul său Ching îl ascultă şi fu mulţumit, că poate face aşa cum îi spune.

Cerul dădu ploaie la vreme şi orezul crescu îmbelşugat, iar când veni vremea să secere grâul şi să-l adune în snopi grei, ei doi semănară orezul cel nou în straturile inundate; anul acesta Wang Lung semăna orez mai mult decât în alţi ani, deoarece ploile fură îmbelşugate şi pământul care până acuma însetase după umezeală, era tocmai bun de semănat. Când sosi şi vremea secerişului, recolta fu atât de bogată, încât Ching nu a putut să o adune numai singur, aşa că Wang Lung trebui să mai tocmească doi lucrători din sat care să le dea ajutor.

Lucrând în ţarină, îşi aduse aminte şi de stăpânii cei tineri ai casei Hwang, de la care cumpărase el pământul acesta, aşa că în fiecare dimineaţă îşi lua copiii cu el şi-i punea la lucrul pe care-l puteau îndeplini, fie că duceau boul sau măgarul de frânghie, fie că făceau altceva, dar în orice caz aveau prilejul să-şi simtă trupurile înfierbântate de arşiţa soarelui şi să asude umblând în lungul brazdelor.

Pe O-lan însă nu o mai lăsă ca să iasă cu el la lucru în ţarină, deoarece acuma el nu mai era om sărac şi la nevoie putea să-şi ia lucrători care să-l ajute la muncă; tot aşa din pricină că nici ţarina lui nu-i dăduse până acuma niciodată o recoltă atât de bogată ca anul acesta, fu nevoit să mai adauge o încăpere la casa lui, pentru

adăpostirea bucatelor, căci altfel n-ar fi avut loc să se mişte în casa lor de acuma. Cumpărară şi trei purcei şi un stol de păsări care să se hrănească cu grăunţele căzute de la arie.

O-lan vedea de treburile casei, cosea haine şi încălţăminte pentru toţi; făcu învelitori noi pentru fiecare pat, din pânză înflorată, pe care o capitona cu scamă proaspătă, iar când termină cu toate acestea, casa lor era atât de bogată în haine şi rufe de schimb, cum nu fusese niciodată până acum. Pe urmă femeia se aşternu la pat şi născu din nou. Dar nici de astă dată nu se învoi să stea nimeni lângă ea, deşi astăzi îşi putea îngădui să aducă din sat pe cine poftea, ea totuşi nu aduse pe nimeni.

De astă dată chinurile naşterii durară timp îndelungat şi seara când se întoarse acasă din ţarină, Wang Lung băgă de seamă că părintele său îl aşteaptă în pragul casei şi se uită la el râzând.

— De rândul acesta oul a avut doi plozi, zise el.

Intră în odaie şi găsi pe O-lan întinsă în pat, alături cu doi copilaşi gemeni, unul băiat, celălalt fată, dar amândoi semănau unul cu altul, ca două boabe de orez. Începu să râdă zgomotos, văzând isprava soţiei sale şi se gândi să-i spună o vorbă de îmbărbătare:

— Asta vine numai din pricină că ai purtat două odoare în sân!

Îi veni din nou să râdă, gândindu-se la ce i-a trecut prin minte să-i spună, iar O-lan văzându-l cât este de vesel, se uită la el şi-i zâmbi cu zâmbetul ei domolit şi îndurerat.

În toată vremea aceasta Wang Lung nu mai avea nicio pricină de supărare, decât cel mult, dacă supărare s-ar putea numi, grija pe care i-o pricinuia fiica lui cea mai mare care nici nu vorbea şi nici nu zburda, cum ar zburda copiii de vârsta ei, ci se mulţumea să zâmbească de câte ori întâlnea privirea tatălui său, cu acelaşi zâmbet inocent şi fără înţelegere, de copil. Fie din pricina chinurilor prin care trecuse în iarna aceea de foamete, fie din alte pricini, lunile treceau una după alta şi Wang Lung aştepta zadarnic să-i audă primul gângurit, sau să o audă spunându-i „da-da”, cum îi spuseseră şi ceilalţi copii ai lui. Dar fetiţa nu scotea nicio vorbă, ci se uita la el cu acelaşi zâmbet trist şi luminos care nu spunea nimic. Când o vedea că-i zâmbeşte, gemea îndurerat:

— Mititica mea… sărăcuţa de tine!

Iar în sufletul său simţea strigătul sugrumat de durere: „Dacă aş fi vândut şoricelul acesta şi ar fi descoperit starea în care se găseşte, fără îndoială ar fi omorât-o!”

Şi îndemnat parcă de gândul de a-i cere iertare pentru cele

întâmplate, întârzie de multe ori ca să se joace cu ea, sau o lua cu el în ţarină, unde fetiţa se ţinea după el, tăcută şi zâmbea din când în când, când îl vedea că se întoarce şi se uită la ea.

În regiunea aceasta unde Wang Lung îşi petrecuse toată viaţa şi neam de neamul lui robotise în largul holdelor foametea îi lovea tot din cinci în cinci ani, sau dacă zeii erau milostivi, se întâmpla uneori să-i lovească la şapte sau chiar zece ani odată. Plaga aceasta venea din pricină că ploile erau prea grele, sau din pricina secetei, dar venea şi din pricina apelor fluviului de la miazănoapte care creşteau şi se revărsau, umflate de zăpezile din timpul iernii sau a ploilor de primăvară, înecând ţarinile, după ce rupea stăvilarele pe care cu veacuri în urmă le ridicaseră oamenii, pentru a se apăra împotriva lui.

De fiecare dată oamenii năpăstuiţi îşi părăseau gospodăriile şi ţarina, ca să se întoarcă din nou la ea, dar Wang Lung se gândi de astă dată să pună temelie statornică averii lui, ca în anii grei de foamete să nu mai fie nevoit să-şi părăsească ţarina lui, şi să poată trăi cu ajutorul prisosului păstrat în jigniţe, din recolta anilor buni, până când năpasta va trece. Se aşternu deci pe muncă şi zeii fură de partea lui, căci şapte ani la rând recoltele fură bogate, aşa că Wang Lung şi oamenii lui scoaseră de la arie mai mult decât ar fi avut nevoie pentru hrana lor. În fiecare an tocmea tot mai multe ajutoare pentru lucrul din ţarina lui, iar în ziua când în curtea lui se găseau şase argaţi, începu să-şi clădească o casa nouă, în apropierea celei vechi, o odaie mare împrejmuită de o curte şi pe fiecare parte a acestei odăi, câte una mai mică. Casa o acoperi cu şindrilă, dar pereţii casei celei noi erau tot din pământ bătut, adus din ţarină, doar că erau spoiţi în alb şi curaţi. El şi familia lui se mută în casa aceasta, iar argaţii şi Ching care era căpetenia lor se aşezară în casa cea veche din faţă.

Până să ajungă lucrurile aci, el încercase demult pe Ching şi se încredinţase că vecinul său este om cinstit şi de credinţă, aşa că-l numi căpetenia lucrătorilor şi argaţilor şi ispravnic peste toată averea lui, şi-l plătea omeneşte pentru treaba ce i-o făcea, dându-i doi arginţi pe lună, în afară de hrană. Dar oricât ar fi stăruit Wang Lung, ca el să mănânce şi să se odihnească, ar fi fost peste putinţă ca Ching să pună carne pe el, căci rămăsese tot chircit şi sfrijit ca şi înainte de asta, şi tot atât de serios. Cu toate acestea lucra din zori şi până în noapte, vorbind cu glasul domolit, când se întâmplă să-l întrebe câte ceva, dar simţindu-se mult mai mulţumit, când nu-l

întrebau nimic şi putea să tacă. Îl vedeai ceasuri nenumărate plecându-se în holdă şi lovind cu săpa în pământ, iar în zori sau la apusul soarelui trecea cu cobiliţa pe umăr, ducând apă sau gunoi, ca să-l împrăştie în straturile de legume.

Totuşi Wang Lung ştia că dacă se va întâmplă ca unul dintre lucrătorii sau argaţii lui să trândăvească prea îndelung în umbra curmalilor din marginea ţarinei, sau să mănânce mai mult decât partea lui din strachina împrejurul căreia se aşezau lucrătorii sau îşi poftea în taina femeia şi copiii să fure câte o mână de grâu sau de orez de la arie, în timpul treieratului, la sfârşitul anului când stăpân şi slugă se aşezau alături la ospăţul Sărbătorii Secerişului, Ching se va apropia de el şi-i va spune în şoaptă: „Pe cutare sau cutare să nu-l mai pristui în areatul curţii tale, în anul ce vine…”

Părea că mâna de fasole şi pumnul de sămânţă ce-l schimbaseră oamenii aceştia doi între ei, îi apropiase unul de altul şi-i înfrăţise, doar că Wang Lung care era mai tânăr, ţinea loc de frate mai mare, iar Ching nu uita niciodată, că el este argatul cu simbrie în casa care nu era casa lui.

Pe la sfârşitul anului al cincilea, Wang Lung nu mai lucra decât rareori în ţarină, căci averea lui sporise atât de mult, încât tot timpul trebuia să şi-l petreacă urmărind preţurile pieţei şi vânzarea recoltelor sau cu poruncile ce trebuia să le împartă oamenilor săi. În treburile lui de acuma simţea foarte mult neajunsul izvorât din neştiinţa lui de carte şi lipsa cunoaşterii semnelor trase pe hârtie cu penelul de tuş. Dar mai ales se simţea ruşinat, când se întâmpla să se găsească în magazinele unde se cumpărau şi se vindeau recoltele. Şi trebuia să încheie câte un contract pentru cutare sau cutare cantitate de grâu sau orez şi el trebuia să spună negustorilor fuduli de la oraş, cu toată sfiala:

— Domnule, ai bunătatea şi citeşte-mi contractul, deoarece eu sunt un nătâng.

Îi era mult mai ruşine când trebuia să-şi semneze numele în josul contractului şi vedea pe câte un netrebnic de ajutor al negustorului că ridică dispreţuitor din sprâncene şi după ce freacă penelul pe bucăţica umedă de tuş, îi semnează numele în locul său; dar starea lui i se părea şi mai umilitoare când îl auzea întrebând:

— Ce semn să pun pentru Lung, semnul balaurului sau semnul surzeniei? aşa că n-avea încotro şi trebuia să-i răspundă umilit:

— Pune-l dumneata pe care-l vrei, căci eu sunt atât de nătâng, încât nu ştiu să-mi iscălesc nici numele!

Într-un rând, pe vremea secerişului, când tocmai se întorcea acasă – după ce auzise hohotele batjocoritoare ale ajutoarelor unui negustor de cereale care în timpul prânzului n-aveau de lucru şi stăteau moleşiţi de căldură ascultând la tot ce se întâmplă împrejurul lor, deşi niciunul dintre ei nu era mai în vârsta decât feciorii lui – Wang Lung se simţi cuprins de mânie şi-şi zise: „Fără îndoială niciuna dintre găgăuţele acestea de la oraş nu are nici atâta pământ cât calcă odată în picioare, dar cu toate acestea îşi închipuie că mă poate lua în bătaie de joc, din pricină că eu nu înţeleg tâlcul semnelor trase cu penelul pe un petec de hârtie”. Dar după ce-i mai trecu supărarea îşi zise: „Adevărat este, că pentru un om ca mine e ruşinos să nu ştie nici scrie, nici citi. Voi lua pe feciorul meu cel mai mare de la lucrul ţarinei şi-l voi da să înveţe carte la şcoala de la oraş, aşa că dacă se va întâmplă ca de aci înainte să mă duc la târg şi să vând sau să cumpăr ceva, contractul să-l poată citi şi semna el în locul meu, ca astfel să se sfârşească odată pentru totdeauna cu batjocura asta la adresa mea care sunt om cu avere”.

Gândul acesta i se păru foarte la locul lui şi în aceeaşi zi chemă pe fiul său cel mare la sine, un băiat înalt şi subţirel, în vârstă de doisprezece ani, care semăna cu maică-sa, având umerii obrazului puternici şi repeziţi înainte şi picioarele tot atât de mari ca şi ea, dar avea ochii ageri ai tatălui său, şi când îl văzu că s-a oprit în faţa sa, Wang Lung îi spuse:

— De azi încolo nu vei mai ieşi la muncă în ţarină, căci în familia mea am nevoie de un cărturar care să citească pentru mine contractele şi să-mi iscălească numele, ca să nu mai fiu umilit de cei de la oraş.

Tânărul se aprinse la obraz şi ochii îi străluciră.

— Tată, zise băiatul, de doi ani încheiaţi nu mă gândesc decât la asta, dar n-am îndrăznit să vorbesc în faţa ta.

Când auzi de cele întâmplate, băiatul cel mai mic se arătă şi el în faţa părintelui său şi începu să se vaiete şi să scâncească, aşa cum avea obiceiul, căci de mic fusese gălăgios şi nemulţumit, când se întâmpla să i se năzare că ceea ce i se dă lui, e mai puţin decât ceea ce a primit fratele său, aşa că şi de astă dată veni cu ponos:

— În cazul acesta nici eu nu voi mai ieşi la lucru în ţarină, căci nu se cade ca fratele meu să se odihnească, stând pe scaun, iar eu să asud în ţarină, lucrând ca un rob, căci şi eu sunt fiul tău cel mai mic, ca şi el.

Wang Lung nu era omul care să asculte în tăcere şi nepăsare astfel de scânceli, aşa că se învoia întotdeauna la ceea ce-i cerea, dacă se întâmpla ca băiatul să fie destul de stăruitor şi de încăpăţânat în ceea ce avea de gând; prin urmare se grăbi şi de astă dată să-i răspundă:

— Bine, bine fiule; veţi pleca amândoi la oraş, şi dacă cerul neîndurat va găsi cu cale sa ia pe unul dintre voi, va rămâne cel puţin unul care să fie destul de învăţat, pentru a încheia afacerile în numele meu.

Altfel trimise pe soţia lui la oraş, ca să cumpere un val de pânză şi să facă feciorilor săi câte un halat lung, iar el se duse la o prăvălie unde se vindea hârtie şi tuş. De aci cumpără două turte de tuş şi penelurile de trebuinţă; deşi el nu se pricepea la astfel de lucruri, dar fiindu-i ruşine să spună negustorului adevărul, se uita cu neîncredere la marfa pe care o scotea, ca să i-o arate, în cele din urmă sfârşiră cu toate pregătirile ce le aveau de făcut şi hotărâră să-şi trimită copiii la o mică şcoală din apropierea porţii oraşului. Şcoala aceasta era ţinută de un om bătrân care pe vremuri încercase, fără să reuşească să-şi ia licenţa la şcoala Statului. Prin urmare aşezase laviţe şi mese în tinda casei sale, unde pentru o mică sumă de bani ce o primea în fiecare zi de sărbătoare, învăţa copiii oamenilor cărţile clasice, bătându-i cu evantaiul său uriaş, când se întâmpla să fie leneşi sau când nu erau în stare să repete paginile din cartea la care buchiseau din zori până la apusul soarelui.

Copiii nu mai aveau răgaz să răsufle, decât în timpul zilelor calde ale primăverii şi toamnei, când bătrânul după ce mânca de amiază, începea să moţăie şi toată odaia răsuna de sforăitul lui. Copiii începeau să vorbească în şoaptă, desenau tot felul de năzbâtii pe care şi le treceau din mână în mână, sau urmăreau muştele care bâzâiau împrejurul învăţătorului şi făceau rămăşaguri, dacă musca îi va intra în gura căscată sau nu. Dar când se întâmpla ca bătrânul să deschidă ochii pe neaşteptate – căci niciodată nu puteai şti dinainte când va deschide ochii, repede şi pe furiş, ca şi când nici n-ar fi dormit – fără ca ei să-şi dea seama că i-a văzut, începea să-i pocnească unul după altul în creştetul capului. Când vecinii auzeau pocnetul evantaiului şi ţipetele copiilor, se uitau unul la altul şi spuneau: „La urma urmelor, bătrânul este un învăţător priceput”.

Tocmai de aceea alese şi Wang Lung şcoala aceasta, fiind cea mai potrivită pentru feciorii lui, ca să înveţe carte.

În prima zi de şcoală, când îi luă cu el, Wang Lung apucă pe potecă înaintea lor, căci cine a mai pomenit ca părintele să meargă împreună cu feciorii lui alături, ducând în mână o basma de ouă proaspete pe care le dădu învăţătorului. Wang Lung rămase sfios în faţa ochelarilor lui de aramă, a hainei negre şi lungi cu care era îmbrăcat şi a evantaiului uriaş pe care nu-l lăsa din mână nici în timpul iernii, aşa că se ploconi în faţa lui şi-i spuse:

— Iată domnule, ţi-am adus aceşti doi netrebnici feciori ai mei. Cred că ar fi peste putinţă să le bagi ceva în căpăţâna lor de lemn, decât cel mult cu bătaia, aşa că dacă vrei să-mi faci pe voie, croieşte-i, ca să se deprindă la învăţătură.

Cei doi băieţi se opriseră şi se uitau la copiii de pe laviţele din odaie, iar copiii se uitau la ei.

Întorcându-se singur spre casă, după ce lăsă cei doi feciori ai lui la şcoală, simţi cum pieptul i se umflă de mândrie, căci în toată şcoala nu văzuse niciun băiat care să se poată asemăna cu feciorii lui, care erau înalţi, bine legaţi şi cu obrajii arşi de soare. Când dădu să iasă pe poarta oraşului, se întâlni cu un vecin care tocmai venea de acasă şi la întrebarea pusă de omul acesta, îi răspunse:

— Astăzi mă întorc acasă, de la şcoala unde învaţă feciorii mei. Apoi văzându-l că se uită la el mirat, adăugă cu prefăcută nepăsare: Nu mai am nevoie de ei la lucrul din ţarină, aşa că vor putea învăţa atâtea semne, câte le încape în piele.

Dar după ce porni din nou la drum, îşi zise; „Nu m-aş mira deloc, dacă după atâta învăţătură cel mai mare dintre feciorii mei va ajunge chiar dregător!”

Din ziua aceea feciorii lui Wang Lung nu se mai numeau „cel mai mare” şi „cel mai mic” ci învăţătorul le dădu nume de şcoală, căci bătrânul după ce întrebă de ocupaţia părinţilor lor, le alese două nume: pe cel mai mare îl numi Nung En, iar pe cel mai mic Nung Wen şi primul cuvânt al acestor nume însemna, că părintele lor şi-a câştigat averea din rodul pământului.

Capitolul XVIII

În felul acesta Wang Lung punea temelia trainică averii casei lui, iar când veni şi anul al şaptelea, după întoarcerea lor din miazăzi, apele fluviului din miazănoapte se revărsară din albie, din pricina ploilor prea îmbelşugate şi a zăpezilor din miazănoapte, unde erau izvoarele, şi rupând stăvilarele, se repeziră năprasnice şi înecară

tot pământul din regiunea aceea. Wang Lung însă nu se sperie. Nu se sperie deşi două cincimi din pământul lui era acuma acoperit de apa care se urcase până la înălţimea umerilor unui om voinic şi chiar mai sus decât atâta.

În timpul celor din urmă săptămâni ale primăverii şi chiar câteva zile din vară, apa crescu mereu, până când se aşternu ca o mare, frumoasă şi nemişcată, pe oglinda căreia, se vedeau tremurând norii călători, luna şi sălciile, cu trestii de bambus ale căror mlădiţe zvelte erau înecate de apă. Ici-colo se mai vedeau casele de lut, părăsite de stăpânii lor, până când apa le măcina încet din temelii şi începeau să se prăbuşească, pentru a se întoarce din nou în apa şi pământul din care au fost făcute. Aşa se prăbuşiră toate aşezările oamenilor care nu erau durate ca a lui Wang Lung, pe vârful unei coline, iar jur-împrejur colinele acestea se ridicau din apă, întocmai ca nişte insule. Oamenii plecau şi se întorceau de la oraş cu plutele sau cu bărcile şi erau mulţi între ei care mureau de foame, cum se întâmpla întotdeauna pe astfel de vremuri.

Wang Lung însă sta liniştit. Negustorii de cereale îi datorau parale şi jigniţele lui erau pline de recolta celor din urmă doi ani, iar casele lui erau destul de sus, aşa că apa era departe şi nu le putea ajunge; prin urmare n-avea de ce să se teamă.

Dar de vreme ce partea cea mai mare a pământului său nu se mai putea acuma lucra, începu să trândăvească mai mult decât trândăvise până acum în toată viaţa lui şi cum pântecele îi era îngreunat de mâncare bună, după ce dormi până nu mai putu şi termină cu tot ce avea de făcut împrejurul casei, începu să se simtă neliniştit. Dar afară de asta mai avea în curte argaţi, tocmiţi cu anul, şi ar fi fost prostie din partea lui să lucreze el, iar cei care-i mâncau orezul, să trândăvească, aşteptând zi de zi retragerea apelor. Aşa că după ce le porunci să înlocuiască stuful acoperişului de la casa cea veche şi să cârpească acoperişul de şindrilă al casei noi prin care picura ploaia, după ce reparară sapele şi greblele, să scoată plugurile, să dea nutreţ vitelor şi să vadă de stolurile de raţe care înotau slobode, le porunci să împletească frânghii din fuioarele de cânepă – treburi pe care înainte de asta le făcea el singur, când nu avea ajutoare la lucrul ţarinei – văzu că n-are ce face acasă şi nu-şi mai găsea locul de neastâmpăr.

Bărbatul însă nu este făcut să stea cât e ziua de lungă cu mâinile în brâu şi să se uite la apele care i-au înecat ţarina, nici să mănânce dintr-odată mai mult decât îi rabdă pântecele, iar după ce

Wang Lung se sătura de somn, ar fi fost zadarnic să mai încerce să doarmă. Casa în care se plimba ca într-o cuşcă, era prea liniştită pentru un bărbat iute de fire, cum era el. Bătrânul slăbise mult, era aproape fără vedere şi surzise cu totul, aşa că nu mai era nevoie să stea cu el de vorbă, decât cel mult să-l întrebe dacă se simte destul de bine, dacă vrea să mănânce ceva sau să bea un ceai. Wang Lung se simţea nemulţumit, din pricină că părintele său nu mai putea vedea cât este astăzi fiul său de bogat şi-l auzea mereu murmurând, când simţea că i-au pus frunzuliţe de ceai în castronul cu apă fierbinte; „un castron cu apă caldă ajunge, căci ceaiul este tot atât de preţios ca şi argintul”. Ar fi fost peste putinţă ca bătrânului să-i spună ceva, deoarece uita numaidecât ce-ai vorbit cu el şi trăia în lumea lui interioară, iar uneori îşi închipuia că este din nou tânăr şi în plinătatea puterilor, căci nu mai înţelegea decât foarte puţin din tot ce se petrecea în apropierea lui.

Bătrânul şi fetiţa cea mai mare – care nici acuma nu scotea nicio vorbă ci sta lângă bunicul ei la soare ceasuri de-a rândul, frământând între degete o fâşie de pânză, împăturind-o şi despăturind-o, ca să se uite din nou la ea şi să zâmbească – ei doi n-aveau nimic de spus unui bărbat cu stare şi în toată puterea, cum era Wang Lung! După ce turna bătrânului său părinte ceaiul în castron şi-şi trecea mâna peste obrazul fetiţei, care se uita la el cu acelaşi zâmbet trist ce i se ştergea atât de repede de pe obraz, lăsând-o cu ochi tulburi şi fără strălucire, lui nu-i mai rămânea nimic. După ce pleca de lângă ea, rămânea câteva clipe nemişcat, din pricina tristeţii cu care o văzuse că se uită la el, apoi se întorcea spre cei doi copii ai lui pe care O-lan î-i născuse în aceeaşi zi şi care acuma zburdau veseli prin faţa casei.

Dar un bărbat nu se poate mulţumi numai cu nebuniile copiilor mici, deoarece aceştia după câteva clipe de râsete ascuţite şi hârjoneli cu părintele lor, începeau din nou să se joace şi Wang Lung rămânea iarăşi singur, pradă neliniştii care-l chinuia. În astfel de împrejurări i se întâmpla să se uite şi la O-lan, soţia lui, cum s-ar uita un bărbat la o femeie al cărei trup îl cunoaşte în toate amănuntele şi s-a săturat de el, alături de care a trăit atât de aproape, încât ar fi peste putinţă să existe ceva în toată fiinţa ei ce ar putea să-i fie necunoscut şi nici n-ar putea să prezinte sau el să aştepte ceva nou de la ea, după atâţia ani de vieţuire împreună.

De astă dată i se păru că se uită la O-lan pentru întâia oară în viaţa lui şi începu să-şi dea seama că ea era o femeie pe care ar fi

fost peste putinţă să o vezi altfel decât era cu adevărat: o făptură banală şi proastă care robotea cât era ziua de lungă, fără să-i pese de felul în care lumea se uită la ea. Văzu pentru întâia dată că părul soţiei lui era castaniu şi aspru şi obrazul ei bucălat cu pielea spuzită, era lipsit de expresie, că trupul şi membrele ei erau ciolănoase şi fără farmec. Sprâncenele ei erau zbârâite şi părul i se rărise, buzele ei erau groase, iar mâinile şi picioarele mari şi neîngrijite. Uitându-se în felul acesta la ea şi văzând-o cum n-o văzuse încă niciodată, îi spuse răstit:

— Dacă te-ar vedea cineva acuma, şi-ar închipui despre tine că eşti soţia unui om de rând, nu a unui om bogat care trebuie să ţină argaţi, ca să-şi poată lucra pământul pe care-l stăpâneşte.

I se întâmpla pentru întâia dată să-i vorbească despre felul în care o vedea el, aşa că femeia se mulţumi să-i răspundă cu acelaşi zâmbet domolit şi îndurerat de totdeauna. Sta, pe o lăvicioară şi cosea cu un ac lung tălpile unui papuc, dar când îl auzi vorbind, rămase cu acul în mână şi se uită la el cu gura căscată, aşa că i se vedeau dinţii înnegriţi. Dar numaidecât îşi dădu seama că el se uitase de astă dată la ea, aşa cum se uită bărbatul la o femeie, şi pe obrazul ei cu oasele repezite înainte, se văzu o rumeneală ca de flacără când o auzi că-i răspunde:

— Din ziua când am născut pe aceştia doi din urmă, eu nu mă mai simt bine. Parcă aş avea o copaie de jăratic în pântece.

Băgă de seamă că în simplitatea ei, soţia lui îşi închipuia despre el că vrea să-i facă imputări, din pricină că în cei şapte ani din urmă nu-i mai născuse niciun copil, aşa că-i răspunse mult mai aspru decât ar fi dorit:

— Nu s-ar putea să cumperi şi tu puţin ulei şi să-ţi dai pe păr şi să-ţi faci un halat nou din stofă neagră, cum au celelalte femei de seama ta? Nici papucii cu care eşti încălţată nu se potrivesc pentru soţia unui om bogat, cum eşti tu acuma.

Dar femeia nu-i mai răspunse nimic ci se uită la el umilă şi, fără să ştie ce face, îşi duse picioarele unul după altul şi le ascunse sub lăvicioara pe care era aşezată. Dar cu toate că în sufletul său se simţea ruşinat de vorbele pe care le spusese acestei femei, care de ani de zile îl urmase în toate părţile, ca un câine credincios, şi-şi aducea aminte că pe vremea când era sărac, femeia aceasta se ridica chiar a doua zi din patul lăuziei şi venea ca să-l ajute la lucrul câmpului, îi era totuşi peste putinţă să-şi stăpânească nemulţumirea ce o simţea cum se îngrămădeşte în sufletul său, şi

continuă fără cruţare, chiar împotriva dorinţei lui:

— M-am trudit din greu şi am făcut avere, aşa că aş vrea ca soţia mea să nu arate ca o bădărană. Pe urmă picioarele acestea ale tale...

Se opri. Începu să-şi dea seama că vorbele lui sunt îngrozitoare, dar mai îngrozitoare decât orice, erau picioarele ei încălţate în papucii hăbuciţi de pânză şi se uită la picioarele ei înfuriat, aşa că femeia şi le retrase şi mai adânc sub laviţă. Pe urmă îndrăzni să-i spună în şoaptă:

— Maică-mea m-a vândut de mică, aşa că nu a mai putut să mi le lege. Dar eu voi lega picioarele fetiţei noastre – ale fetiţei cele mici, le voi lega.

El însă îi întoarse spatele, căci se simţea ruşinat din pricina supărării lui neaşteptate şi era supărat văzând-o că ea nu-i răspunde cu supărare, ci se uită la el speriată. Îşi îmbrăcă halatul cel negru nou şi strigă încruntat:

— Mă duc la ceainărie, să văd poate mai aflu ceva noutăţi. În casa mea ar fi peste putinţă să văd altceva decât netoţi, un moşneag neputincios şi doi copii.

În timp ce se îndrepta spre oraş, supărarea lui începu să clocotească şi mai întărâtată, deoarece îşi aduse aminte că ar fi fost peste putinţă ca vreodată să poată cumpăra tot pământul pe care-l avea acuma, dacă n-ar fi fost O-lan care luase odoarele acelea din casa bogatului şi dacă ea nu i le-ar fi dat lui, când i-a poruncit. Dar când îşi aduse aminte de toate acestea, se supără şi mai rău şi-şi zise, ca pentru a răspunde revoltei din sufletul său: „Aşa o fi, dar vezi că nici ea nu a ştiut atunci ce face. Le-a luat pentru că le-a văzut strălucind, întocmai cum un copil ar băga mâna într-un borcan cu bomboane roşii şi verzi, şi le-ar fi purtat toată viaţa în sân, dacă se întâmpla să nu dau eu de urma lor”.

Se întrebă oare mai poartă şi astăzi cele două mărgăritare în sân. Dar de unde înainte de asta se gândea cu plăcere şi încerca să-şi închipuie cum arată sânii soţiei lui, de astă dată îi fu silă să se gândească la aşa ceva, deoarece din pricina copiilor, sânii ei se fleşcăiseră şi-i atârnau pe piept, fără niciun fel de farmec, aşa că mărgăritarele între sânii ei i se părea faptă prostească şi lipsită de cumpăt.

Dar toate aceste amănunte ar fi fost lucru de nimic, dacă s-ar fi întâmplat ca Wang Lung sa fie şi astăzi om sărac, sau dacă ţarinile lui n-ar fi fost înecate de ape. Dar acuma el avea bani, în pereţii

casei lui avea argint ascuns şi tot aşa sub o scândură din duşumelele casei lui cele noi, avea ascuns, un săculeţ cu arginţi; într-o cârpă din lada aşezată în odaia în care dormea împreună cu soţia sa, avea legat un maldăr de argint; în saltelele pe care dormeau şi în rogojina din faţa patului, cususeră bani de argint şi chimirul cu care era încins, plesnea de banii de care nu ducea lipsă niciodată. Prin urmare astăzi în loc să i se mai pară că argintul cheltuit este întocmai ca sângele ce i se scurge dintr-o rană, când punea mâna pe el, i se părea că-i arde degetele şi căuta să-l cheltuiască mai pe una mai pe alta, aşa că nu mai ţinea socoteală de cheltuielile ce le făcea, ci se gândea la tot ce ar putea face, pentru ca să se poată bucura cât mai mult de zilele bărbăţiei lui.

Astăzi nimic nu i se părea atât de bun, ca înainte de asta. Ceainăria în care până acuma intrase cu sfială, căci ştia că el nu este altceva decât un biet om de la ţară, acum i se părea murdară şi nevrednică de un om ca el. Pe vremuri nimeni nu-l cunoştea în această ceainărie, iar băieţii de serviciu se purtau necuviincios cu el; dar astăzi, când intra, vedea că oamenii încep să-şi dea cu coatele şi-i auzea spunându-şi în şoaptă:

— Io-te c-a intrat Wang, cel din satul Wang, ţăranul care a cumpărat pământul familiei Hwang, în anul de foamete, când a murit Stăpânul cel Bătrân al acestei case. Acum e om bogat.

Auzindu-i ce vorbesc, Wang Lung se aşeza la masă, prefăcându-se nepăsător, dar inima îi sălta de mulţumire când se gândea, cât de departe ajunsese. Dar astăzi când avusese schimbul de vorbe cu soţia lui, nu-i mai făcu plăcere nici respectul cu care văzu că-l primeşte lumea şi după ce se aşeză la masă începuse să-şi bea întunecat ceaiul, zicându-şi că în lumea aceasta nimic nu se poate să fie atât de bun, cum şi-a închipuit el. Pe urmă cu totul pe neaşteptate se gândi la sine însuşi: „Dar de ce vin eu să-mi beau ceaiul aici, în prăvălia aceasta al cărei stăpân este un bărbat saşiu care câştigă mult mai puţin decât câştigă un argat de la curtea mea; tocmai eu care sunt om cu stare şi am doi feciori cărturari?

Sări în picioare şi aruncând banul pe masă, ieşi din ceainărie, înainte ca cineva să-i mai poată spune vreo vorbă. Începu să rătăcească în lungul străzilor oraşului, fără să ştie nici el însuşi ce urmăreşte. Trecând pe lângă şatra unui povestitor, se aşeză şi el pe capătul unei laviţe pline de oameni şi ascultă balada pe care o recita omul acesta, din viaţa de demult a celor Trei Domnii, când războinicii erau bărbaţi viteji şi plini de vicleşuguri. Dar şi aci se

simţi neliniştit şi ar fi fost peste putinţă să-l prindă vraja baladei pe care o asculta, cum prinsese pe ceilalţi ascultători, iar gongul pe care-l bătea povestitorul, începuse să-l plictisească, aşa că se ridică de pe laviţă şi porni din nou.

În oraş se găsea şi o ceainărie nouă pe care o deschiseseră de curând nişte oameni din miazăzi care se pricepeau la astfel de treburi. Wang Lung trecuse în câteva rânduri prin faţa acestui local, dar se cutremurase gândindu-se la bănetul ce se cheltuia aici, la mesele de joc, în desfrâu şi cu femei stricate. Dar astăzi, chinuit de neliniştea pricinuită de trândăvie şi ca să-şi amuţească mustrările ce le simţea în adâncul sufletului său, din pricină că fusese nedrept faţă de soţia lui, porni de-a dreptul spre localul acesta. Din cauza neliniştii ce clocotea într-însul, simţea nevoia să vadă şi să audă ceva cu totul nou. Trecu pragul ceainăriei şi se pomeni într-o sală strălucitoare, plină de mese şi cu obloanele deschise în partea dinspre stradă, dar deşi părea îndrăzneţ în mişcări, căută să fie şi mai îndrăzneţ decât era cu adevărat, căci în inima lui se simţea cutremurat de sfială, când îşi aducea aminte că abia acum câţiva ani el nu era altceva decât un biet plugar, a cărui întreagă avere nu întrecea un ban de argint sau cel mult doi, un om de la ţară care ţinuse de coarnele plugului şi trăsese chiar la o ricşă pe străzile unui oraş din miazăzi.

La început nu scoase nicio vorbă în ceainăria aceasta mare, ci-şi plăti ceaiul fără să zică nimic şi începu să-l bea, uitându-se mirat împrejurul său. Ceainăria aceasta avea o sală uriaşă, cu tavanul aurit, proptit pe coloane, iar pe pereţi atârnau suluri de mătase albă, zugrăvite cu chipuri de femei. Wang Lung începu să se uite la femeile acestea pe furiş şi cu toată băgarea de seamă, dar se părea că toate trebuie să fie făpturi de vis.

În prima zi când intră în localul acesta, se uită la chipurile femeilor şi după ce-şi bău ceaiul, plecă.

Dar în fiecare zi, câtă vreme ţarinile lui fură acoperite de apă, veni în localul acesta unde îşi cumpăra câte un castron de ceai şi în timp ce-l bea, se uita la chipurile acestor femei frumoase, şi în fiecare zi întârzia tot mai mult, căci n-avea nimic de făcut nici în ţarină şi nici acasă. În felul acesta ar fi putut intra multe zile la rând în local, fără să-l bage nimeni în seamă, căci cu tot argintul său ascuns în secrete locuri, el era singurul care intra în localul acesta îmbrăcat în haine de pânză, în loc de mătase şi mai purta coada pe spate, aşa cum nu se mai obişnuia între oamenii de la oraş. Dar

într-o seară, cum sta aşa şi-şi bea ceaiul la o masă din fundul localului, văzu pe cineva coborând scara îngustă care ducea de la poala peretelui din fundul sălii, spre catul de sus al casei.

În tot oraşul clădirea aceasta era singura cu două caturi, afară de Pagoda de la Apus care avea cinci caturi şi era în faţa porţii din cealaltă parte a oraşului. Dar pagoda aceasta se îngusta cu fiecare cat aşezat deasupra, pe când catul de sus al ceainăriei era de formă pătrată şi tot atât de mare ca şi sala de jos. Seara, prin ferestrele deschise ale catului de sus, se auzeau în stradă cântece domoale de femei şi râsete stăpânite, petrecute de melodia alăutelor pe care mâinile delicate ale femeilor le ciupeau de strune. Cântecele se auzeau din stradă, mai ales după ce trecea miezul nopţii, cu toate că din locul unde era aşezat Wang Lung acuma, nu se putea auzi nimic, deoarece totul era amuţit de ţăcănitul zarurilor şi al pietrelor de domino aruncate pe mese, sau de glasurile oamenilor care discutau, sorbindu-şi ceaiul.

Astfel în seara aceasta Wang Lung nu auzi scârţâitul treptelor scării din dosul lui şi încredinţat că în localul acesta nu se poate să-l cunoască cineva, tresări speriat, când simţi că cineva îi pune mâna pe umăr. Când ridică ochii, în faţa lui văzu chipul prelung al unei femei frumoase care nu era altcineva decât Cucu, femeia în mâinile căreia lăsase odoarele, în ziua când cumpărase pământul, aceeaşi femeie care apucase pe Bătrânul Stăpân de mâna tremurândă, ca să-l ajute să pună pecetea pe actele de vânzare, acolo unde trebuia. Când îl văzu, femeia începu să râdă, pe urmă râsul ei ascuţit se stinse în şoaptă:

— Ia le uită, Wang Lung, plugarul! zise ea stăruind cu voită răutate asupra cuvântului plugar. Cine ar fi crezut că te voi putea întâlni tocmai aici!

Wang Lung se simţi îndemnat să dovedească acestei femei cu orice preţ, că el nu este numaidecât un simplu om de la ţară, de aceea începu să râdă şi-i răspunse cu glasul mai ridicat decât ar fi trebuit:

— Cum adică, poate crezi că banii mei nu sunt tot atât de buni pentru a fi cheltuiţi, ca ai oricăruia? Ori, nu se întâmpla ca mie să-mi lipsească aşa ceva, tocmai acum. Am avut mult noroc în viaţa mea şi am strâns avere frumoasă.

La aceste cuvinte Cucu se opri în faţa mesei lui şi ochii ei prelungi luciră ca ai unui şarpe, iar glasul îi deveni catifelat, ca mirul scurs dintr-un ulcior.

— Îmi închipui că asta o ştie toată lumea! Dar unde crezi că şi-ar putea cheltui un bărbat argintul ce-i prisoseşte, decât cel mult într-un local ca acesta, unde vin oameni bogaţi şi tineri, ca să se ospăteze şi să se desfete, în dragă inimă? Nu se mai găseşte nicăieri un vin ca cel pe care-l avem noi – ia spune Wang Lung, l-ai gustat vreodată?

— Până acum n-am băut decât ceai, răspunse Wang Lung şi se simţi puţin ruşinat. N-am pus încă gura pe vin şi nici mâna pe zaruri.

— Ceai! se miră femeia şi începu să râdă ascuţit. Bine, dar avem vin de oase de tigru şi vin din roua zorilor, vinuri parfumate de orez – ce te face să bei ceai?

Iar când văzu pe Wang Lung că pleacă bărbia în piept, adăugă cu glasul domol şi plin de ispite:

— Cred că nici nu te-ai uitat la nimic împrejurul dumitale, nu-i aşa? N-ai strâns nicio mână mică şi parfumată şi nici n-ai simţit pe obrazul dumitale obrazul catifelat îl unei fete?

Wang Lung plecă fruntea şi mai jos şi simţi că i-a năvălit sângele în obraz, ca şi când lumea dimprejurul lor s-ar fi uitat la el în bătaie de joc şi ar fi ascultat la ce spune femeia. Dar când îndrăzni să ridice din nou privirea, constată că nimeni nu le dă nicio atenţie şi ţăcănitul zarurilor porni din nou, aşa că îndrăzni să îngâne:

— Nu… nu m-am gândit până acum la aşa ceva… am luat numai ceai…

Femeia începu să râdă din nou, apoi îi făcu semn spre sulurile de mătase zugrăvită şi spuse:

— Uite-le colo, acestea sunt portretele lor. Alege-ţi pe cea care vrei să o vezi şi pune banul de argint aici în palmă, ca să ţi-o aduc numaidecât.

— Cele de colo? întrebă Wang Lung mirat. Eu credeam că acestea sunt chipurile unor femei de care nu se găsesc decât în vis; chipuri de zeiţe din munţii Kwen Lwen, despre care vorbesc cei care cântă balade în pieţe.

— Adevărat este că sunt femei de vis, încuviinţă Cucu înveselită, dar visurile acestea pot deveni aievea, în schimbul a câţiva bani de argint. Pe urmă făcu semn oamenilor de serviciu care stăteau în apropiere şi dădu din cap spre Wang Lung, ca şi când ar fi fost unul despre care ar fi spus: „Acesta este un bădăran de la ţară!”

Wang Lung însă începu să se uite la chipurile zugrăvite pe sulurile de mătase, cu alţi ochi decât până acuma. Vasăzică dincolo

de scara aceea îngustă, care ducea la catul de sus, femeile acestea trăiau în carne şi oase, şi la ele se duceau bărbaţii – altfel de bărbaţi decât era el însuşi, dar în orice caz tot bărbaţi erau şi aceştia. De, dacă s-ar întâmpla ca el să nu fie cel care era – un om cumsecade şi muncitor care avea o nevastă şi feciori – care femeie... să zicem că l-ar întreba cineva ca pe un copil, să-şi aleagă o jucărie, pe care ar alege-o dintre chipurile acestea? Se uită la fiecare chip cu toată băgarea de seamă şi îndelung, ca şi când ar fi fost aievea. Până acuma toate i se păruseră la fel de frumoase, înainte de a se gândi să-şi aleagă şi el una. Dar acuma vedea limpede că sunt unele mai frumoase decât altele, aşa că alese trei care erau mai frumoase şi din acestea trei, alese din nou pe cea mai frumoasă, o făptură mică şi zveltă, cu un trup ca o nuia de bambus, cu un obrăjor ca de pisicuţă şi o mână mică, încleştată pe lujerul unei flori de lotus, o mână tot atât de delicată ca şi ramura unei frunze de ferigă, înainte de a fi bătută de arşiţă.

Se uită la ea îndelung şi uitându-se, simţi cum îi zvâcneşte sângele în vine, parcă ar fi fost aprins de o băutură fermecată.

— Este ca floarea de pe ramurile unui gutui, zise el cu glas tare, dar auzindu-şi cuvintele, se sperie şi-i fu ruşine, aşa că se ridică de la masă şi punând banul pentru ceai, ieşi în strada care acuma era întunecată şi plecă spre casă.

Dar în largul câmpului şi pe deasupra apei văzu cum tremura lumina de lună, un văl uşor de ceaţă ca argintul, iar în trupul lui simţi, cum sângele zvâcneşte pe ascuns fierbinte şi grăbit.

Capitolul XIX

Dacă s-ar fi întâmplat ca acuma apele să se fi retras, de pe pământul lui Wang Lung, lăsând ţarina umedă şi pâclită de negura ridicată de dogoarea razelor de soare, aşa, ca după câteva zile să fie tocmai potrivită pentru arat... grăpat şi semănat, el nu s-ar mai fi întors niciodată pe la ceainăria cea mare. Tot aşa, dacă i s-ar fi îmbolnăvit un copil sau bătrânul său părinte s-ar fi mutat dintre vii, Wang Lung ar fi fost preocupat de alte griji şi ar fi uitai de obrazul acela mic pe care-l văzuse zugrăvit pe sulul de mătase şi de trupul zvelt ca o trestie de bambus al femeii.

Dar afară de vântul căldicel care începea să adie pe înserat, oglinda apei sta nepăsătoare şi nemişcată, bătrânul moţăia la soare, cei doi feciori ai lui plecau de acasă în zori şi se întorceau de

la şcoală pe înserat, aşa că Wang Lung alerga neliniştit prin casă, ferindu-se de ochii lui O-lan care se uita la el mâhnită, văzându-l că nu-şi mai găseşte astâmpăr şi că se aşază pe câte un colţ de scaun, ca să se ridice numaidecât şi nici nu gustă ceaiul pe care i l-a pregătit şi nu fumează luleaua, pe care i-a aprins-o. La sfârşitul unei zile lungi, din a şaptea lună, o zi care i se păru mai lungă decât toate celelalte, când înserarea coborâse plină de miresme şi şopote ridicate din largul apelor moarte, el se opri în pragul casei sale, apoi se întoarse în loc şi fără să mai zică nimic, intră în odaie şi după ce se îmbrăcă în halatul cel nou şi lucitor pe care i-l făcuse O-lan să-l poarte numai în zile de sărbători, plecă de acasă, apucând pe poteca din marginea apei şi o luă de-a lungul ţarinei. Gând ajunse la poarta întunecată a oraşului, trecu fără să se mai oprească şi porni în lungul străzilor care-l duceau spre localul cel nou al ceainăriei.

În sala cea mare aprinseseră toate luminile; din tavan atârnau lămpi de petrol din acelea care se găsesc numai în oraşele străine de pe litoral, şi la mese erau adunaţi bărbaţi care beau şi stăteau de vorbă, cu hainele descinse, pentru a se răcori în adierea vântului de seară, şi în toate părţile se auzeau fâşâind evantaie şi gâlgâitul râsetelor ce năpădeau în stradă. Toată mulţumirea pe care o gustase Wang Lung până acum, muncindu-şi ţarina acasă, era îngrămădită între cei patru pereţi ai sălii acesteia unde se adunau bărbaţii ca să stea de vorbă, să râdă, să joace, dar fără să se gândească vreodată şi la muncă.

În faţa intrării Wang Lung fu cuprins de sfială şi se opri în pragul ceainăriei, învelit în lumina ce năpădea pe uşile deschise. Poate oprindu-se aici, ar fi întârziat câteva clipe şi ar fi pornit din nou la drum, deoarece se simţea speriat în inima lui şi lipsit de îndrăzneală, cu toate că sângele îi vâjâia năvalnic prin trup, dar din umbra peretelui văzu că se desprinde o femeie care se apropie de el şi femeia asta era Cucu. Nu ştia cine este, dar văzând că în faţa localului s-a oprit un bărbat, se apropie de el, căci meseria ei era să momească bărbaţii pentru femeile din local. Când îl recunoscu, ridică din umeri şi exclamă:

— Aa, e plugarul!

Vorbele ei pline de batjocură înţepară pe Wang ca un vârf de cuţit şi supărarea neaşteptată ce puse imediat stăpânire pe el, îi dădu îndrăzneala, care altfel i-ar fi lipsit, aşa că-i răspunse:

— Şi dacă sunt plugar, asta înseamnă că eu nu pot intra în

localul acesta şi nu pot face şi eu ceea ce fac şi ceilalţi bărbaţi?

Femeia dădu din nou din umeri şi-i răspunse râzând:

— Dacă ai şi dumneata arginţii pe care-i au ceilalţi, poţi face tot ce fac ei.

Ar fi avut poftă să-i dovedească numaidecât că el e destul de puternic şi de bogat, pentru a face tot ce pofteşte, tocmai de aceea băgă mâna în brâu şi scoase un pumn de arginţi, apoi o întrebă:

— Ce zici, ajunge sau n-ajunge?

Femeia holbă ochii la arginţii din palma lui şi se grăbi să-i răspundă:

— Intră şi spune-mi pe care o doreşti!

Dar fără să-şi dea seama de ce face, Wang, Lung îngână:

— De, nici eu nu prea ştiu dacă doresc vreuna dintre ele. Dar în aceeaşi clipă simţi cum dorinţa căreia nu i se mai putea împotrivi, începe să pună stăpânire pe el şi adăugă: Pe cea mică – cea cu bărbia ascuţită şi obrăjorul mic, un obrăjor alb şi rumen, ca floarea de gutui cea care ţine în mână un boboc de floare de lotus.

Femeia dădu din cap, fără să mai zică nimic, apoi îi făcu semn şi intră în local, făcându-şi loc printre mese, iar Wang Lung o urmă la oarecare depărtare. La început i se păru că toţi cei din local au ridicat capul şi se uită după el, dar după ce mai prinse puţină inimă, şi se uită împrejurul său, văzu că nimeni nu-i dă nicio atenţie, afară de unul care strigă: „Cum adică, este atât de târziu încât se pot vizita femeile?”, iar un altul îi răspunse: „Iată unul care pesemne este prea grăbit, ca să mai poată aştepta”.

În timpul acesta ei ajunseseră la scara îngustă ce ducea spre catul de sus şi Wang Lung începu să urce cu greutate, deoarece i se întâmpla întâia dată în viaţa lui să urce scara din interiorul unei case. Dar după ce ajunseră sus, văzu că încăperea era ca şi o casă de lut, doar că i se păru foarte sus, când trecu prin faţa unei fereşti şi se uită la cer. Femeia mergea înaintea lui, trecând printr-o sală întunecată şi strigă pe neaşteptate:

— Iată, v-am adus cel dintâi bărbat din seara aceasta!

Cât ai clipi în lungul pereţilor sălii se deschiseseră uşile camerelor şi în lumina ce năpădi dinăuntru apărură capetele fetelor, întocmai ca bobocii de floare în lumina de soare. Dar Cucu nu pregetă să le spună cu răutate:

— Nu, nu pe tine... nici pe tine... pe niciuna nu vă caută nimeni! Bărbatul acesta a venit pentru mititica aceea cu obrazul rumen din Soochow... pentru Lotus!

Sala se înfioră de chicotitul stăpânit al fetelor care începură să râdă batjocoritoare, iar una dintre fete, cu obrazul ca o floare de rodie, strigă în gura mare:

— Pe acesta îl las bucuroasă lui Lotus – căci văd că miroase a pământ şi a usturoi!

Wang Lung o auzi, dar nu crezu de cuviinţă să-i răspundă, cu toate că vorbele ei îl usturau ca o tăietură de cuţit, dar se temea că fata o fi având dreptate şi el arăta ceea ce este cu adevărat, un simplu plugar. Totuşi îşi continuă drumul cu mândrie, aducându-şi aminte de arginţii din chimir, iar după ce mai merse o bucată, femeia se opri în faţa unei uşi închise unde bătu cu latul palmei şi intră, fără să mai aştepte răspuns, apoi se pomeni în faţa unei fete zvelte ca o nuia, care sta pe patul acoperit de o învelitoare roşie, înflorată.

Dacă s-ar fi întâmplat să-i spună cineva, că în lume se găsesc şi mâini atât de mici ca acestea, nu l-ar fi crezut: mâini atât de mici, cu oase atât de fine şi degete atât de ascuţite, cu unghii lungi, vopsite în roşu întunecat, ca mugurii florilor de lotus. Tot aşa dacă i-ar fi spus că ar putea să fie picioare atât de mici, încălţate în papuci roşii de mătase care nu erau mai lungi decât degetul mijlociu al unui bărbat, picioare care se leagănă alintate, ca ale unui copilaş pe marginea patului – ar fi fost peste putinţă să creadă, că se poate şi aşa ceva.

Se aşeză ţeapăn pe marginea patului alături de ea, apoi o privi de aproape şi băgă de seamă că era întocmai cum o văzuse în portretul din sala de jos, aşa că ar fi fost peste putinţă să nu o recunoască, dacă ar fi văzut-o în altă parte. Dar mai mult decât orice din toată fiinţa ei, mâinile semănau cu portretul, nişte mâini mlădii şi fine, albe ca laptele. Fata sta cu mâinile împreunate în poala rochiei de mătase roşie, dar el nici prin vis nu ar fi putut îndrăzni să-şi închipuie, că astfel de mâini ar putea fi atinse de o mână străină.

Se uită la ea, cum se uitase şi la portretul ei şi văzu că trupul ei strâns în rochia de mătase roşie, era tot atât de subţire şi de fragil ca şi o mlădiţă de bambus; îi văzu obrazul frumos şi ascuţit, pe deasupra gulerului alb de blană; ochii rotunzi de forma migdalelor, aşa că acum reuşi să înţeleagă şi el, ce spuneau rapsozii când cântau baladele frumuseţilor de altădată, femei cu ochii de forma migdalelor. În clipa aceasta i se părea că femeia din faţa lui nu este o făptură în carne şi oase, ci numai chipul zugrăvit al unei femei.

Fata ridică mâna delicată şi mică, şi i-o puse pe umăr apoi coborî încet în lungul braţului, atât de încet, încât părea o nălucire. Dar deşi nu simţise niciodată o apropiere atât de delicată şi de uşoară, deşi i-ar fi părut peste putinţă să fie aievea, dacă nu i-ar fi văzut mâna cum coboară pe braţul său, se uita la mâna ei mică şi i se părea că pe urmele lăsate de ea, se aprind limbi de flacără care-i pătrund în carne; urmări cu privirea această mână, până când ajunse la marginea mânecii hainei, apoi o simţi că se opreşte sfioasă pe încheietura mâinii lui şi se cuibăreşte supusă în palma bătucită şi arsă de soare, începu să tremure din tot trupul, fără să ştie ce se întâmplă cu el.

Apoi îi auzi râsul, un râs repede, uşor şi limpede, întocmai ca sunetul unor clopoţei de argint legănaţi de vânt în turnul unei pagode şi un glas sfios, cutremurat de veselia râsului, îi înfioră auzul:

— O, tu bărbat voinic, cât eşti de nepriceput! Vrei să stăm toată noaptea aşa pe marginea patului şi să te uiţi la mine?

Îi apucă mâna în palmele amândouă, dar cu multă băgare de seamă, căci mâna ei i se părea ca o frunză delicată şi fragilă, o frunză fierbinte şi zvântată, apoi o privi rugător şi-i spuse:

— Eu nu mă pricep la nimic – învaţă-mă ce trebuie să fac!

Şi fata aşa făcu.

Wang Lung începu să bolească, de boală mai grea decât ar fi în stare să bolească un bărbat. Până acuma suferise în timpul muncilor grele, prăjit de arşiţa soarelui, bătut de vânturile tăioase şi îngheţate, pornite din adâncul deşerturilor, suferise de foame în timpul cât ţarina lui nu vruse să rodească, şi suferise chinurile deznădejdii în timpul cât se trudise, fără ca în calea lui să răsară vreo rază de lumină, în oraşul acela din miazăzi. Dar până acum nu suferise niciodată atât de cumplit, cât suferea astăzi din pricina mâinii acestei fete cu trupul ca o nuia.

Se ducea în fiecare zi la ceainărie; în fiecare seară aştepta, până când fata îl putea primi şi în fiecare noapte intra la ea. În fiecare noapte intra în odaia ei şi de fiecare dată devenea acelaşi om sfios de la ţară, care nu ştia cum trebuie să se poarte de faţă cu o femeie, ci sta tremurând în apropierea uşii, sau se aşeza lângă ea pe marginea patului aşteptând semnalul râsului ei, ca apoi să se apropie de ea înfrigurat şi chinuit de foamea trupului, urmărindu-i fiecare mişcare, până când îşi desfăşura toată ispita farmecelor,

întocmai ca o floare care-şi desface petalele şi aşteaptă să o rupi de pe tulpină, ca apoi să-l primească în braţele ei.

Dar cu toate acestea nu se putea sătura niciodată de ea, căci pleca de lângă ea întotdeauna înfrigurat şi însetat, chiar atunci când o lăsa supusă dorinţelor lui. Când îşi adusese pe O-lan în casă, apropierea ei fusese desfătare pentru trupul lui şi se repezise la ea cu lăcomia caracteristică fiarei care şi-a găsit perechea; o primea şi o lua mulţumit, ca apoi s-o uite şi să-şi poată vedea împăcat de treburile lui. Dar în dragostea lui de acum, pentru fata aceasta, nu găsea aceeaşi mulţumire şi nici în trupul lui nu zvâcnea aceeaşi vigoare bărbătească, după nopţile petrecute în aşternutul ei. Noaptea, după ce fata se sătura de el şi-i punea mâinile delicate pe umeri împingându-l şireată şi cu putere spre uşă, iar arginţii lui din chimir se mutau în sânul ei, Wang Lung pleca tot atât de flămând, pe cât venise. Se simţea întocmai ca cel care moare de sete şi bea din apa sărată a mării, dar deşi bea apă, aceasta nu-i astâmpără setea, ci i-o stârneşte şi mai arzătoare în toată fiinţa, până când moare înnebunit, tocmai din pricină că a băut din această apă. Intra la ea şi femeia i se supunea dorinţelor trupului, dar acestea nu erau niciodată mulţumite, şi în fiecare zori pleca de lângă ea, încins de para dorinţelor neogoite.

Cât dură arşiţa verii ce urmă după aceea, Wang Lung se zvârcoli chinuit de dragostea lui pentru fată aceasta. Nu ştia nimic despre ea, nici de unde venise, nici cine este. Când erau împreună, numai rareori se întâmpla să scoată şi el câte o vorbă, şi nu asculta aproape deloc la vorbele ei care picurau nestăvilite şi uşoare, întrerupte din când în când de râsul cristalin, ca al unui copil. Se mulţumea să-i examineze obrazul, mâinile şi mişcările trupului, privirile ochilor mari şi dragi, pândindu-i poruncile. Nu se putea sătura niciodată de ea şi se întorcea acasă în fiecare zori, năucit şi neîmpăcat.

Zilele păreau că nu se mai sfârşesc. Nu mai dormea nici în patul lui din odaie, spunând că în casă e prea cald, ci-şi lua o rogojină şi o întindea sub trestiile de bambus, ca să adoarmă zbuciumat, stând mai mult treaz şi urmărind tremurul frunzelor subţiri de trestie, cu pieptul cutremurat de un zbucium dureros şi neînţeles.

Dacă se întâmplă ca cineva să se apropie de el, soţia lui sau copiii, ori venea Ching, ca să-i spună: „Apele încep să se retragă din largul câmpurilor şi în curând va trebui să ne gândim la semănat!” Wang se răstea la el: „De ce nu mă lăsaţi în pace?”.

În tot timpul acesta îşi simţea inima gata să-i plesnească, de zbuciumul dorinţelor pe care fata aceasta nu i le putea domoli.

Astfel treceau zilele una după alta, iar el şi le petrecea în aşteptare ca să se facă seară cât mai repede; se ferea să întâlnească în calea lui chipul trist al lui O-lan sau al copiilor care se opreau speriaţi din jocurile lor, când îl simţeau că se apropie, şi nu se uita nici la tatăl său care-l iscodea cu ochii stinşi, întrebându-l:

— Ce este boala aceasta care te face să te frământi fără încetare şi să arăţi pământiu la faţă?

Dar după ce se făcea noapte, ajungea din nou jucărie în mâna fetei acesteia pe care o chema Lotus. Când o văzu că râde de coada pe care el o purta pe spate, deşi toată ziua nu făcea altceva decât şi-o pieptăna şi şi-o împletea, şi o auzi spunând: „Bărbaţii din partea de miazăzi nu poartă astfel de cozi de maimuţă!” se duse fără să crâcnească şi şi-o tăie, deşi până acum nu reuşise nimeni, nici cu gluma nici cu batjocura, să-l facă să şi-o taie. Când îl văzu O-lan ce a făcut, ţipă îngrozită:

— Ţi-ai tăiat firul vieţii!

Dar Wang zbieră la ea:

— Dar ce-ai pofti; să rămân toată viaţa un caraghios, până la adânci bătrâneţe? Astăzi toţi oamenii tineri de la oraş, poartă părul tăiat.

Totuşi în inima lui se simţea înspăimântat de ceea ce făcuse, dar ar fi fost gata să-şi taie chiar firul vieţii, dacă i-ar fi poruncit sau aşa ar fi dorit Lotus, deoarece fata aceasta avea toate farmecele frumuseţii ce ar fi putut să-i treacă lui prin minte, că un bărbat le-ar dori la o femeie.

Trupul lui sănătos şi de culoare întunecată, pe care înainte de asta nu-l spăla decât rareori, lăsându-l să fie scăldat de sudoarea curată a trudei lui în largul ţarinei, începu, acum să şi-l cerceteze în toate amănuntele, parcă ar fi fost trupul unui om străin, şi se spăla în fiecare zi, aşa că femeia îi spuse speriată:

— Cu atâta spălat să ştii că vei muri!

Îşi cumpără din oraş o bucată trandafirie şi bine mirositoare de săpun, din acele ce se întrebuinţează în ţări străine, şi cu acesta îşi freca trupul, dar pentru nimic în lume nu ar mai fi mâncat acuma un căţel de usturoi, deşi înainte de asta îi plăcuse, ca nu cumva Lotus să-i simtă mirosul.

Şi nimeni din casa lui nu putea pricepe care să fie pricina purtării lui de acum.

Cumpără, de asemenea şi material pentru îmbrăcăminte, şi cu toate că până acum hainele i le făcuse întotdeauna O-lan, care i le tăia destul de largi şi de lungi pentru măsura lui, cosându-le cu îngrijire, ca să nu se desfacă, acuma nu-i mai plăceau hainele croite şi cusute de ea, ci se duse la un croitor din oraş care să-i facă haine ca pentru orăşeni, din mătase cenuşie, făcută anume pe mărimea lui şi pe deasupra un ilic fără mâneci, din mătase neagră. Îşi cumpără de asemenea prima pereche de încălţăminte care nu era făcută de soţia lui, o pereche de papuci de catifea neagră, aşa purta Stăpânul Casei Hwang în ziua aceea când îl văzuse, târşindu-şi papucii prin curte.

Dar la început îi fu ruşine să se îmbrace în hainele acestea frumoase, de faţă cu O-lan şi copiii săi. Le împături cu grijă în hârtie cafenie cerată şi le lăsă în grija unui băiat de la ceainărie, care pentru o sumă neînsemnată de bani, îi da drumul într-o odăiţă lăturalnică unde le îmbrăca, înainte de a se urca seara, la catul de sus. Afară de asta îşi mai cumpără şi un inel de argint, suflat cu aur, pe care-l purta în deget, iar după ce părul îi mai crescu în partea unde până acuma îl purtase ras, începu să şi-l netezească cu un ulei parfumat, dintr-o sticluţă pentru care dăduse un ban întreg de argint.

O-lan se uita la el mirată şi îi era peste putinţă să înţeleagă purtările lui, dar într-o zi după ce se uită îndelung la el, în timpul cât îşi mâncau orezul de amiază, îi spuse îngândurată:

— Este ceva în purtările tale de acuma, care-mi aduce aminte de tinerii stăpâni din Casa cea Mare.

Când o auzi, Wang Lung începu să râdă cu poftă şi răspunse:

— Cum adică, trebuie să umblu şi acum ca un argat, deşi avem de ajuns, ca să putem trăi şi ne mai şi rămâne?

Dar în inima lui se simţi foarte mulţumit de cuvintele ei şi în ziua aceea se purtă faţă de ea atât de blând, cum nu se mai purtase de multe zile.

Acum banii, arginţii preţioşi, începură să treacă gârlă prin mâna lui. Nu era vorba numai de preţul ce trebuia să-l plătească pentru ceasurile petrecute împreună cu fata, dar mai erau şi poftele ei care trebuiau mulţumite. Fata începea să ofteze şi să gângurească, de parcă tot sufletul ei s-ar fi zbuciumat de patima dorinţelor:

— Vai de mine… vai de mine!

Iar când el îi răspundea în şoaptă, căci acum se obişnuise să vorbească de faţă cu ea: „Ce s-a întâmplat sufleţelule?” fata îi

răspundea: „Astăzi n-am avut parte de mulţumire, deoarece Jad Negru, care stă uşă în uşă cu mine, are un drăguţ care i-a adus un ac de aur cu care să-şi prindă părul, iar eu nu am decât acest vechi ac pe care-l port mereu de când mă ştiu”.

Pentru nimic în lume n-ar fi putut să facă altceva, decât cel mult să întindă mâna şi să-i ferească şuviţa de păr lucios de pe tâmple, ca să-i poată vedea urechile trandafirii şi să murmure mulţumit:

— Voi cumpăra şi eu un ac de aur, pentru ca odoraşul meu să aibă cu ce-şi prinde părul.

Cuvintele acestea de dragoste îl învăţase chiar ea să le spună, cum ar fi învăţat un copil mic să vorbească.

Îi învăţase să i le spună când erau împreună, iar el nu se mai sătura să i le repete, deşi toată viaţa lui de până acum nu vorbise altceva, decât despre semănat şi treierat, despre arşiţă şi despre ploi.

Astfel argintul din ascunzătoarea din perete şi cel din sac începu să se irosească, iar O-lan căreia pe vremuri nu i-ar fi fost deloc greu să-l întrebe: „De ce scoţi argintul din ascunzătoare?”, acum nu-i mai spunea nimic, ci se uita la el chinuită de deznădejde, căci ştia limpede că el trăieşte acum o viaţă cu totul deosebită de a ei şi străină chiar de ţarina lor, dar nu putea bănui ce fel de viaţă este aceasta. Se şi temea de el, din ziua când văzuse limpede că părul ei nu este frumos şi ea însăşi este lipsită de farmec, din ziua când constatase că picioarele ei sunt mari, începuse să se teamă de supărarea lui şi nu îndrăznea să-l întrebe nimic, deoarece de atunci se aprindea foarte uşor, când o vedea în faţa lui.

Dar veni şi ziua când, întorcându-se acasă, în lungul ţarinei lui, se apropie de ea, tocmai atunci când spăla rufe la iaz. Se opri în apropierea ei şi o vreme nu zise nimic dar numaidecât se răsti la ea, din pricină că-i era ruşine de vorbele ce avea de gând să i le spună, deşi în sufletul său nu voia să recunoască această ruşine:

— Unde sunt mărgăritarele pe care le aveai la tine ?

Femeia ridică ochii şi se uită la el sfioasă, din marginea iazului unde bătea rufele cu maiul pe o lespede de piatră.

— Mărgăritarele? Sunt la mine.

Fără să se uite la ea, ci urmărindu-i mâinile ude şi zbârcite, adăugă:

— Ce rost are să porţi mărgăritarele în sân, fără să-ţi folosească la nimic?

Femeia îi răspunse cu glasul domolit:

— M-am gândit că într-o bună zi, să le dau să le facă cercei. Temându-se că o va lua în bătaie de joc, se grăbi să adauge: Aş fi vrut să le dau fetei cea mai mică de ziua nunţii.

Dar el îşi împietri inima şi se răsti din nou la ea:

— La ce-i trebuie ei mărgăritare, când pielea de pe ea este neagră ca pământul? Mărgăritarele sunt pentru femei cu păr bălai! Apoi după o clipă de tăcere strigă şi mai întărâtat: Dă-le încoace... am nevoie de ele!

Femeia îşi băgă încet mâna zbârcită şi udă în sân, apoi scoase o punguliţă şi întinzându-i-o, se uită la el cum o desface; cele două boabe de mărgăritar luceau în palma lui, clipind în lumina de soare şi-l auzi râzând.

Pe urmă O-lan se întoarse la rufele ei şi începu să le clătească; dar când lacrimile grele începură să i se deşire în lungul obrazului, nu ridică mâna să-şi şteargă ochii, ci le lăsă să curgă în voie şi începu să bată mai cu nădejde cu maiul rufele întinse pe lespedea de piatră.

Capitolul XX

Viaţa ar fi putut să se desfăşoare în felul acesta, până când ar fi cheltuit tot argintul pe care-l avea, dacă nu s-ar fi întâmplat ca unchiul lui Wang Lung să se întoarcă de pe unde umblase şi pe unde numai el ştia ce a făcut. Se opri în faţa intrării, de parcă atunci ar fi căzut din nori. Hainele neîncheiate atârnau de pe el slobode, strânse numai cu brâul, ca şi mai înainte, iar chipul lui era ca întotdeauna, doar că pielea îi era ceva mai zbârcită şi tăbăcită de arşiţa soarelui şi biciuiala vântului. Se uită la ei şi zâmbi larg, văzându-i aşezaţi împrejurul mesei din timpul prânzului. Wang Lung rămase cu gura căscată, deoarece îşi uitase cu totul că unchiul său mai este în viaţă şi i se păru, că omul din faţa lui este un strigoi. Bătrânul său părinte clipi din ochi, uitându-se la omul oprit în faţa uşii, dar nu-l recunoscu, până când îl auzi strigând:

— Bun găsit, frate mai mare şi nepoate, cu nepoţi, ai fratelui meu şi cumnată!

Wang Lung se ridică de la masă, dezamăgit în sufletul său, dar încercă să pară cât se poate de curtenitor.

— Bine ai venit unchiule; dar ia spune, ai mâncat?

— N-am mâncat, răspunse unchiul său, fără să mai stea la gânduri, dar voi mânca acuma cu voi.

Se aşează deci la masă şi după ce apropie de el un castron şi beţişoare, îşi scoase orez, luă o bucată de peşte sărat, morcovi şi fasolea bătută ce mai era pe masă.

Mânca de parcă ar fi fost hămesit, dar nu scoase nicio vorbă, până când nu dădu gata trei castroane de orez fiert, în timp ce ronţăia zgomotos oasele de peşte şi boabele de fasole. După ce sfârşi de mâncat, ridică fruntea şi le spuse fără înconjur, ca şi când ar fi fost vorba despre ceva ce i se cuvine:

— Acu eu mă duc să mă odihnesc, deoarece de trei nopţi n-am mai dormit deloc.

Wang Lung rămase năucit, dar neştiind ce să facă, îl conduse la patul părintelui său; unchiul ridică pătura şi pipăi pânza bună din care era făcută şi bumbacul proaspăt şi curat cu care era aşternută; se uita la patul de lemn şi examină masa frumoasă şi scaunul larg pe care Wang Lung le cumpărase pentru odaia părintelui său şi zise:

— Am auzit că eşti om bogat, dar n-aş fi crezut să fii atât de bogat.

Pe urmă se întinse în aşternut şi-şi trase învelitoarea pe umeri, cu toate că era vară şi în odaie destul de cald, dar el totuşi se întinse ca şi când ar fi fost la el acasă şi adormi, fără să mai zică nimic.

Wang Lung ieşi din nou în tindă, înspăimântat în sufletul său, deoarece ştia limpede că-i va fi peste putinţă să mai scoată pe unchiul său din casă, mai ales acum când ştia că nepotul său are cu ce să-l hrănească. Wang Lung se gândi la toate acestea şi-şi aduse aminte îngrozit şi de nevasta unchiului său, căci prevedea că amândoi se vor cuibări în casa lui şi el nu le va putea sta împotrivă.

Aşa se şi întâmplă. Într-un târziu, după ce trecuse de amiază, auzi pe unchiul său că se întinde în aşternut şi cască zgomotos de trei ori la rând, pe urmă îl văzu că iese din odaie şi adunându-şi hainele împrejurul trupului începe să-i spună:

— Acu eu mă duc să-mi aduc nevasta şi băiatul. Suntem trei guri cu totul şi într-o casă atât de mare ca a ta, ar fi peste putinţă să se simtă lipsa hranei pe care o mâncăm şi a hainelor sărace cu care ne vom îmbrăca.

Lui Wang Lung nu-i mai rămânea altceva, decât să se învoiască la ceea ce-i spunea unchiul, cu toate că se uită la el întunecat, deoarece ar fi fost mai mare ruşinea pentru un om, care are de ajuns şi-i mai şi prisoseşte, să alunge din casă pe fratele părintelui

său şi pe fiul acestuia. Ştia că dacă nu s-ar învoi să-i primească, se va face de ruşine în faţa oamenilor din sat, care acuma îl respectau din pricina bogăţiei lui, aşa că nu îndrăzni să zică nimic. Porunci deci argaţilor să se mute cu toţii în casa cea veche, aşa ca odăile din apropierea porţii să rămână goale şi în odăile acestea chiar în aceeaşi seară se mută unchiul său cu soţia şi cu fiul său. Wang Lung se simţea cutremurat de furie şi furia aceasta îl rodea cu atât mai greu, cu cât trebuia să şi-o ascundă în sufletul său şi să răspundă cu zâmbete şi vorbe de bun venit rudelor sale. Stăpânirea aceasta a nemulţumirii lui i se păru grea, mai ales după ce văzu obrazul bucălat şi gras al soţiei unchiului său şi chipul viclean şi lipsit de ruşine al fiului acestuia, pe care de câte ori îl vedea, parcă-l mânca ceva în palme să-l plesnească. Trei zile la rând nu se mai duse în oraş, atât de adânc îl răscolise nemulţumirea pe care i-o pricinuise sosirea lor.

Dar după ce se mai obişnui cu nenorocirea care da se peste el şi O-lan îi spuse: „Încetează de a te mai frământa, căci acesta este un neajuns pe care trebuie să-l duci”, şi după ce văzu că unchiul său, soţia şi vărul său se poarta destul de cumsecade, în schimbul hranei şi ocrotirii pe care le-o da, gândurile lui începură să întârzie mult mai stăruitoare la Lotus şi-şi zise:

„Când se întâmplă ca o casă să fie plină de câini turbaţi, omul trebuie să-şi caute liniştea în altă parte”.

Frigurile şi zbuciumul din adâncul fiinţei lui începură să-l chinuie şi mai înverşunat decât până acuma şi tot atât de nepotolite. Dar ceea ce O-lan nu fusese în stare să vadă, din pricina sufletului ei simplu, nu văzuse nici bătrânul său părinte din pricină că era înaintat în vârstă şi nici Ching care-i era prieten, nevasta unchiului lui Wang Lung văzu numaidecât şi se uită la cumnată-sa cu ochii plini de răutate şi veselie:

— Ascultă, mi se pare că Wang Lung umblă să rupă o floare de undeva. Dar când O-lan se uită la ea sfioasă, fără să înţeleagă ce vrea să spună, femeia râse din nou şi adăugă: Vasăzică harbuzul trebuie întotdeauna tăiat, ca să-i poţi vedea sâmburii, nu-i aşa? În cazul acesta să vorbim limpede: bărbatul tău e îndrăgostit nebun de altă femeie!

Cuvintele acestea le auzi şi Wang Lung, căci femeile stăteau împreună de vorbă în curte, sub fereastra odăii lui, şi tocmai se întinsese ca să se odihnească, după noaptea petrecută în oraş. Mintea i se limpezi numaidecât şi ascultă mirat la vorbele acestei

femei care vedea şi ceea ce n-ar fi trebuit să vadă. Glasul ei răguşit îşi picura vorbele, întocmai ca picăturile grele de ulei, scăpate pe gâtul larg al unui urcior.

— Uite ce, eu am văzut mulţi bărbaţi, dar când se întâmpla ca un bărbat să înceapă să-şi netezească părul cu uleiuri, să-şi cumpere haine noi şi se pomeneşte aşa dintr-odată, că nu mai poate umbla decât încălţat în papuci de catifea, atunci nu se poate să fie altceva la mijloc, decât o femeie.

I se păru că aude pe O-lan spunând ceva, dar nu-i putu înţelege vorbele, deoarece glasul soţiei unchiului său porni, din nou:

— Tot aşa, să nu-ţi închipui, biata de tine, că o femeie poate fi de ajuns unui bărbat, iar dacă se întâmplă ca femeia să fie slăbită de muncă şi de robotul pentru el, atunci este mult mai puţin decât de ajuns bărbatului ei. Gândurile lui aleargă cu atât mai uşor în altă parte, iar tu biata de tine nu pari făcută anume să fii plăcută bărbatului şi nu eşti cu nimic mai bună decât boul pe care-l înjugă la plug. Cred că ar fi nevrednic de tine să începi să te boceşti din pricină că el are bani şi-şi va cumpăra altă femeie pe care o va aduce în casă, deoarece toţi bărbaţii fac la fel şi tot aşa ar fi făcut şi netrebnicul de bărbatul meu doar că el în viaţa lui n-a avut niciodată bani de ajuns, chiar pentru a se hrăni pe sine însuşi.

Acestea fură vorbele ei, dar mai spuse şi altele. Wang Lung însă sta în aşternut şi-i fu peste putinţă să mai audă şi altceva, atât era de speriat de ceea ce auzise. În mintea lui se făcu pe neaşteptate lumină şi înţelese, cum îşi va putea domoli zbuciumul dorinţelor pentru această fată.

O va cumpăra şi o va aduce în casă, aşa că va fi numai a lui şi niciun alt bărbat nu va mai putea intra la ea, prin urmare se va putea aşeza la masă şi de aici înainte va mânca şi va bea fără nicio grijă. Se ridică din aşternut şi ieşind în curte, făcu semn în mare taină soţiei unchiului său, apoi ieşi pe poartă cu femeia după el, şi se opri sub curmalul din apropiere, de unde nu-i putea auzi nimeni ce vor vorbi împreună.

— Am ascultat şi am auzit vorbele pe care le-ai spus în curte, – şi văd că ai dreptate. Am nevoie mai mult decât de o femeie. Dar la urma urmei, ce m-ar putea împiedica să fac ce-mi place, când am pământ de ajuns, pentru ca să ne poată hrăni pe toţi?

Femeia se grăbi să-i răspundă, fără niciun înconjur:

— Adică de ce nu? Aşa fac toţi bărbaţii care au avere. Numai săracul este osândit să bea dintr-o singură oală.

Acestea fură vorbele pe care i le spuse, căci femeia ştia ce va urma după aceea.

— Dar cine va face târgul acesta pentru mine şi cine îmi va sluji ca mijlocitor, căci nu se cade ca un bărbat să se ducă la o femeie şi să-i spună „mută-te în casa mea”.

Femeia nu se sfii să-i răspundă:

— Treaba asta s-o laşi în seama mea. Spune-mi despre ce femeie este vorba şi toate le voi pune la cale, ca tu să fii mulţumit.

Wang Lung începu să-şi descarce sufletul cu sfială şi împotriva voinţei lui, deoarece până acuma nu pomenise de numele ei în faţa nimănui:

— Este o femeie pe care o cheamă Lotus.

I se părea că toată lumea trebuie să ştie cine este Lotus, deşi nu trecuseră mai mult de două luni de vară de când el însuşi nici nu bănuia de existenta ei. Prin urmare îşi pierdu răbdarea, când auzi că soţia unchiului său stăruie să întrebe:

— Unde stă femeia aceasta?

— Ce vorbă-i asta? întrebă el răstit. Unde ai vrea să stea, decât în localul ceainăriei cea mare, din uliţa mare a oraşului?

— Localul acela căruia i se zice Casa Florilor?

— Care altul crezi că ar putea fi?

Femeia rămase pe gânduri, strângându-şi între degete buza ţuguiată, pe urmă răspunse cu îndoială:

— Nu cunosc pe nimeni în localul acela. Va trebui să găsesc mijlocul de apropiere. Cine este stăpâna acestei fete?

Când îi pomeni de Cucu, femeia care fusese roabă în Casa cea Mare, cumnată-sa începu să râdă şi adăugă:

— Ooo, vasăzică ea este! Care va să zică după ce într-o noapte Bătrânul Stăpân a murit în patul ei, s-a apucat de meseria asta. De, nu m-aş mira deloc să continue tot aşa, până la sfârşitul vieţii.

Începu să râdă, chicotind cu glasul înecat şi-i spuse fără înconjur:

— Vasăzică asta este! Nu va fi greu deloc, crede-mă. E cât se poate de simplu. Femeia asta, crede-mă, ar fi în stare să facă orice, chiar să mute munţii din loc, numai să vadă că-i pui arginţi în palmă.

Auzind vorbele ei, Wang Lung îşi simţi gura uscată şi limba ca o iască, şi cu mare greutate reuşi să îngâne:

— Prin urmare dă-i argint! Argint şi aur! Orice preţ, chiar cel al pământurilor mele!

Pentru Wang Lung începu acuma o frământare stranie şi cu totul

nouă a dragostei ce-l chinuia, dar nu vru să mai treacă pe la localul din oraş, până când afacerea pusă la cale va fi terminată, căci îşi zicea: „Dacă se va întâmpla să nu vină în casa mea şi nu se va învoi să fie numai a mea, nu mai trec pe acolo nici dacă m-ar tăia bucăţele”.

Dar când pronunţă cuvintele „dacă nu va vrea să vină”, simţi că de spaimă inima a încetat să-i mai bată şi alerga mereu la nevasta unchiului său, ca să-i spună:

— Ascultă, nimeni nu-şi zăvorăşte poarta, când nu are parale. Şi-i repeta mereu: „I-ai spus lui Cucu că eu am argint şi aur cât îmi pofteşte inima?” sau „Spune fetei că la mine în casă nu va trebui să lucreze nimica, ci va umbla îmbrăcată numai în haine de mătase şi dacă va vrea, va putea mânca în fiecare zi aripi de rechin”, în cele din urmă mătuşa lui cea grasă îşi pierdu răbdarea şi se zborşi la el, măsurându-l cu ochii negri şi întunecaţi:

— Ajunge, nu-mi mai împuia capul! Ce crezi că eu sunt proastă sau mi se întâmplă pentru întâia oară să încurc pe un bărbat cu o femeie? Lasă-mă în pace şi toate vor ieşi aşa cum am plănuit. Ceea ce-mi spui tu i-am spus şi eu de nenumărate ori.

Prin urmare nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să-şi frământe mâinile şi să se gândească cam ce fel ar vrea Lotus să fie casa lui, aşa că se ţinea de capul lui O-lan, punând-o să scuture, să mătură şi să spele, să schimbe locul meselor şi scaunelor, încât biata femeie părea pe zi ce trecea tot mai speriată, deoarece acuma presimţea, deşi nu zicea niciodată nimic, ce o aşteaptă.

Lui Wang Lung îi era peste putinţă să-şi închipuie că de aci înainte va mai dormi în aceeaşi odaie cu soţia lui, de aceea se gândi că având două femei în casă, va trebui să aibă mai multe odăi decât până acuma şi o curte deosebită, unde să-şi ascundă dragostea şi să poată trăi despărţit de oamenii casei. Prin urmare în timpul cât nevasta unchiului său punea lucrurile la cale, el îşi chemă argaţii şi le porunci să facă o curte nouă, iar în curtea aceasta o casă cu o odaie mare şi alte două mai mici pe fiecare parte. Oamenii se uitară la el miraţi, dar nu îndrăzniră să-l întrebe nimic şi nici el nu le spuse ce are de gând, şi reuşi să se stăpânească atât de bine, încât nu pomeni nimic nici chiar lui Ching despre gândurile care-l munceau. Argaţii aduseră lutul din ţarină şi după ce-l frământară, bătură pereţii casei cele noi, iar Wang Lung plecă în oraş, să cumpere şindrilă pentru acoperiş.

După ce casa fu terminată şi podmolul odăilor bătut, cumpără

cărămizi şi cu acestea oamenii pardosiră cele trei odăi pentru Lotus. Pe urmă cumpără pânză roşie, ca să facă draperii în faţa uşilor şi perdele, o masă nouă şi doua scaune sculptate pe care le aşează pe fiecare parte a mesei, două suluri de mătase pe care erau zugrăvite peisaje cu dealuri şi pâraie, iar aceste suluri le spânzură pe peretele din dosul mesei.

Mai cumpără o cutioară de lac cu capac şi în aceasta îi puse prăjituri cu anis şi plăcinte cu osânză, apoi o aşează în mijlocul mesei. Mai cumpără un pat, mare sculptat care părea destul de mare pentru a umple o odaie mai mică, şi perdele înflorite pe care le atârnă împrejurul patului. Dar la toate aceste pregătiri îi fu ruşine să ceară ajutorul lui O-lan, aşa că pe înserate venea soţia unchiului său, ca să aşeze perdelele şi să îndeplinească treburile pentru care un bărbat era prea neîndemânatic.

Pregătirile se terminaseră şi nu mai avea ce face, dar trecuse o lună încheiată şi afacerea lăsată în seama soţiei unchiului său, încă nu fusese dusă la sfârşit. Astfel Wang Lung rătăcea numai singur prin curtea cea nouă făcută pentru Lotus şi se gândi ca în mijlocul ei să facă şi-o dulbină. Prin urmare chemă un argat şi acesta săpă dulbina şi o zidi cu lespezi pe dinăuntru, iar el se duse în oraş şi cumpără cinci peştişori de aur pe care-i băgă în apa dulbinei. După ce termină şi cu asta, nu-i mai rămase nimic de făcut, aşa că începu din nou aşteptarea zbuciumată de frigurile nerăbdării.

În timpul acesta nu vorbea cu nimeni, decât cel mult se răstea la copii, când îi vedea, că sunt cu nasul murdar, sau zbiera la O-lan, că umblă de trei zile şi mai bine nepieptănată, aşa că femeia începu să plângă cum n-o văzuse încă plângând nici pe vremea când mureau de foame şi nici înainte de aceea. Prin urmare se răsti din nou la ea:

— Ce este femeie? Nu se poate ca bărbatul tău să-ţi spună să-ţi piepteni coama aceea de cal, fără să te boceşti în felul acesta?

Dar ea nu-i răspunse ci se mulţumi să geamă şi să repete de câteva ori la rând:

„Eu ţi-am născut feciori… eu ţi-am născut feciori…”

Wang tăcu şi se simţi ruşinat în sufletul său pentru vorbele ce i le spusese, aşa că plecă, murmurând ceva neînţeles. Adevărul era că în faţa legii nu avea niciun temei de ponos împotriva soţiei lui, deoarece ea îi născuse trei feciori voinici care erau toţi în viaţă, prin urmare purtarea lui de acum se datora numai pornirilor lui nestăpânite.

Astfel trecu vremea, până când într-o zi veni soţia unchiului său şi-i spuse:

— Afacerea s-a făcut. Femeia aceea care ţine locul celui care este stăpânul ceainăriei, s-a învoit să încheie târgul, dacă-i vei număra o sută de arginţi în palmă, iar fata va veni în casa ta, dacă-i vei da cercei de jad şi un inel de jad şi unul de aur, două rânduri de haine de satin şi două rânduri de haine de mătase, o duzină de papuci şi două învelitori de mătase pentru pat.

Din tot ce-i spunea femeia, Wang Lung nu auzi decât că „afacerea s-a făcut…” şi strigă mulţumit:

— Aşa să faci… aşa sa faci… şi intrând în casă, aduse argintul şi-l vărsă în palma mătuşii sale, dar pe ascuns, căci n-ar fi vrut ca ceilalţi să afle cum se duce recolta atâtor ani de zile, iar soţiei unchiului său îi spuse: Ia şi pentru tine zece bani de argint.

Femeia îşi repezi capul pe spate, prefăcându-se că nu primeşte, şi-i răspunse în şoaptă, ca şi când nici n-ar fi vrut să audă de aşa ceva:

— Nu, nu se poate aşa ceva. Noi suntem o singură familie, iar tu eşti fiul meu şi eu sunt mama ta, ori fapta pe care am făcut-o, e numai pentru tine, nu pentru bani.

Dar Wang Lung băgă de seamă că în timpul acestei codeli femeia repezise mâna spre el cu palma întinsă, aşa că-i numără arginţii şi se gândi că şi banii aceştia sunt bine şi cu folos cheltuiţi.

Pe urmă se duse şi cumpără carne de porc şi carne de vacă, peşti mandarini şi mlădiţe tinere de bambus, castane şi o fărâmă de cuib de pasăre din miazăzi, pentru supă, aripi uscate de rechin şi tot felul de bunătăţi pe care le ştia el, pe urmă aşteptă – dacă aşteptare se putea numi frământarea pe care o simţea acuma în toată fiinţa lui şi-l făcea să se perpelească cum s-ar perpeli pe jăratic.

În timpul unei zile luminoase şi pline de zăpuşeală din a opta lună care cade la sfârşitul verii, femeia sosi la casa lui. Wang Lung o văzu de departe cum se apropie. Venea cu o litieră de bambus pe care o duceau câţiva bărbaţi pe umeri şi o văzu cum se leagănă în lungul potecii înguste ce şerpuia printre holde, dar pe urma litierei văzu că vine şi Cucu. Îşi simţi sufletul încremenit de spaimă şi se gândi: „Pe cine-mi aduc eu în casă!”

Fără să-şi poată da limpede seama de ceea ce face, întră repede în odaia unde ani de-a rândul dormise împreună cu soţia lui şi

închizând uşa, rămase în mijlocul întunericului, chinuit de îndoieli, până când auzi glasul unchiului său care-l striga, să iasă afară din casă, deoarece s-au oprit oameni străini în faţa porţii.

Ieşi din casă mirat, ca şi când n-ar fi văzut niciodată pe fata aceasta, şi se apropie cu capul în piept, umblând încet şi uitându-se în dreapta şi în stânga, fără să îndrăznească să se uite la ele. Dar Cucu strigă veselă:

— Crede-mă, n-aş fi crezut niciodată că vom face astfel de afaceri împreună!

Pe urmă o văzu că se apropie de litiera pe care oamenii o lăsaseră de pe umeri şi ferind perdeaua la o parte, plesni din limbă şi strigă:

— Coboară Floarea mea de Lotus, căci aceasta este casa ta şi acesta va fi stăpânul tău, de astăzi înainte.

Wang Lung îşi simţi inima strângându-i-se în piept de ruşine, căci văzu obrazurile oamenilor care aduseseră litiera, încreţite de spasmele râsului stăpânit şi îşi zise: „Aceştia sunt nişte netrebnici din oraş, cu care nu face să stea de vorbă un om ca mine”, dar era supărat, din pricină că-şi simţea obrazul aprins de năvala sângelui, aşa că nu scoase nicio vorbă.

Pe urmă perdeaua se ridică în faţa lui şi înainte de a-şi putea da seama de ceea ce se întâmpla, o văzu aşezată în umbra scaunului din litieră, cu obrazul vopsit şi rece ca un crin: aceasta era Lotus. Îşi uită de toate, până şi de supărarea împotriva netrebnicilor acestora de la oraş care se uitau la el rânjind şi nu-şi mai aduse aminte decât de femeia aceasta pe care o cumpărase şi care era acuma a lui, care venise la el în casă pentru totdeauna, aşa că rămase încremenit şi tremurând, văzând-o că se ridică de pe scaun, plină de graţie, întocmai că o floare înfiorată de vânt. Uitându-se aşa, fără să-şi poată desprinde ochii de pe ea, o văzu că apucă pe Cucu de mână şi coboară din litieră, cu capul plecat şi pleoapele coborâte, legănându-se pe picioruşele fine şi sprijinindu-se de ea. Când trecu pe lângă el, nu-i spuse nimic, ci întrebă pe Cucu în şoaptă:

— Unde este apartamentul meu?

În clipa aceasta apăru şi soţia unchiului său care se apropie de ea şi sprijinită pe umerii lor, intrară toate trei în curte şi de aci în casa cea nouă pe care Wang Lung o clădise pentru ea. Dintre toţi oamenii casei lui Wang Lung, nu o văzu nimeni trecând, deoarece pe argaţi îi trimisese la lucru, împreună cu Ching, într-un partal

foarte depărtat al ţarinei lui; O-lan plecase de acasă, fără să-i spună unde se duce şi luase şi cei doi copii mai mici cu ea; cei doi feciori ai lui erau la şcoală, iar bătrânul dormea la soare, cu spatele sprijinit de peretele casei; cât despre fata lui cea mai mare, ea nu vedea niciodată pe cei care intrau sau plecau şi nu cunoştea pe nimeni, decât pe tatăl şi pe mama ei. Dar după ce Lotus intră în casă, Cucu trase perdelele de la intrare.

Puţin după aceea, din casă ieşi soţia unchiului său şi se apropie de el, zâmbind şireată, apoi îşi scutură mâinile, ca şi când ar fi vrut să scape de ceva ce se lipise de ele şi-i spuse:

— E îmbâcsită de mirosul parfumului şi a sulimanurilor. Miroase ca o adevărată desfrânată. Pe urmă adăugă cu şi mai multă răutate: Ascultă nepoate, fata asta nu este atât de tânără cum arată. Cred că aş putea spune fără păcat, că dacă n-ar fi fost la vârsta când foarte curând bărbatul încetează să se mai uite la o femeie, nici cerceii de jad, nici inelele de aur şi nici mătăsurile şi satinurile nu ar fi putut-o ispiti să intre în casa unui plugar fie el oricât de bogat. Apoi văzând că Wang Lung se întunecă la faţă, auzind-o că vorbeşte în felul acesta, se grăbi să adauge: Dar frumoasă este, în viaţa mea n-am mai văzut o femeie atât de frumoasă, aşa că pentru tine va fi întocmai ca cele opt feluri de orez îndulcit de la ospeţe, după atâţia ani pe care i-ai petrecut cu roaba ciolănoasă din Casa Familiei Hwang.

Wang Lung însă nu-i răspunse nimic ci alerga de colo până colo prin casă şi asculta, fără să-şi poată găsi astâmpăr. Într-un târziu îndrăzni să ridice draperia roşie de la intrarea casei pe care o clădise pentru Lotus, şi de aci intră în odaia plină de umbră, unde stătu lângă ea toată ziua, până pe înserat.

În timpul acesta O-lan nu se apropie de casă. Când se crăpase de ziuă, se ridicase din aşternut şi desprinzând o sapă de sub streaşina casei, îşi luă copiii şi după ce înveli ceva de mâncare într-o foaie de varză, ieşi în ţarină şi nu se mai întoarse. Dar după ce se lăsă înserarea, se întoarse şi ea, tăcută şi cu hainele pline de urme de pământ, frântă de trudă şi arsă de soare, iar copiii veneau tăcuţi după ea; dar nu vorbi cu nimeni ci intră în bucătărie, unde pregăti de mâncare şi-o aduse la masă, cum făcea întotdeauna, apoi strigă moşneagul şi-i puse beţişoarele în mână; după ce dădu de mâncare şi bietei care sta toată ziua la soare în curte, mâncă şi ea ceva, împreună cu cei doi copii. Când toţi ai casei adormiseră demult, Wang Lung mai întârzie la masă, legănat de visurile lui şi în timpul

acesta ea se spălă, cum făcea întotdeauna înainte de culcare, apoi intră în odaia, ei şi se culcă singură.

Acesta era timpul când Wang Lung îşi hrănea trupul şi sufletul cu dragostea lui cea nouă. Intra în fiecare zi în odaia unde Lotus sta lungită în pat şi se aşeza alături de ea şi-i asculta gânguritul. În timpul zilelor acestora calde de început de toamnă, ea nu ieşea niciodată din casă, ci sta întinsă şi Cucu venea de-i spăla trupul cu apă căldicică, îi freca membrele cu uleiuri şi parfumuri şi o pieptăna. Lotus stăruise ca femeia aceasta să rămână cu ea şi să o slujească; pentru treaba asta o plătea destul de bine, aşa că Cucu era mai mulţumită să slujească pe una singură, în loc să slujească zece femei deodată, dar afară de asta, ea şi stăpâna ei, Lotus, trăiau despărţite de ceilalţi oameni ai curţii, în casa cea nouă pe care le-o făcuse Wang Lung.

Fata îşi petrecea toată ziua în răcoarea odăii ei pline de umbră şi ciugulea tot felul de dulciuri şi fructe, fără să se îmbrace în altceva, decât în haine uşoare de mătase verde, o tunică strânsă pe trup şi nişte pantaloni largi. Aşa o găsea Wang Lung întotdeauna când venea la ea, să-şi astâmpere foamea şi setea de dragoste.

Când soarele începea să coboare spre asfinţit, îl scotea încetişor din odaie şi venea Cucu să o îmbăieze din nou şi să o frece cu parfumuri, apoi îi schimba hainele, îmbrăcând-o pe dedesubt cu mătase albă, iar pe deasupra cu haine de mătase în culoarea florilor de piersic, cele pe care i le cumpărase Wang Lung, apoi o încălţa în papuci brodaţi şi fata ieşea să se plimbe prin curte, oprindu-se în faţa dulbinei, unde urmărea cum zburdă cei cinci peştişori de aur, iar Wang Lung sta şi se uita la minunea aceasta care acuma era a lui. Fata umbla nesigură pe picioarele mici ca de păpuşă, iar lui i se părea că în toată lumea aceasta nu se poate să fie o frumuseţe mai desăvârşită, decât picioruşele ei şi mâinile mlădioase care se zbăteau fără încetare.

Tocmai de aceea foamea şi setea lui de dragoste se ospăta îndelung, şi acuma se simţea împăcat cu el însuşi.

Capitolul XXI

Ar fi fost peste putinţă ca sosirea lui Lotus şi a slujitoarei ei Cucu, în casa lui Wang Lung să poată trece nebăgată în seamă şi fără să pricinuiască anumite nemulţumiri, deoarece nu se poate să fie linişte în casa sub acoperişul căreia se găsesc mai multe femei

dintr-odată. Wang Lung însă nu se gândise la această posibilitate. Dar cu toate că vedea privirile întunecate ale lui O-lan şi auzea vorbele cu două înţelesuri ale lui Cucu, prin urmare înţelegea că ceva nu este aşa cum ar trebui să fie, nu vru să ia nimic în seamă şi toate gândurile lui erau îndreptate numai spre mulţumirea dorinţelor lui.

Dar pe măsură ce zilele se făceau nopţi şi nopţile se luminau de geana zorilor, Wang Lung începu să-şi dea seama că soarele răsare şi acum în fiecare dimineaţă, cu toate că femeia aceasta cu numele Lotus era lângă ei, şi că luna apărea şi ea pe cer la vremea ei, iar femeia această era mereu lângă el şi putea întinde mâna după ea, când poftea, dar setea lui de dragoste începuse să se mai potolească, aşa că vedea şi lucruri pe care înainte de asta nu le văzuse.

Înainte de toate băgă de seamă că între O-lan şi Cucu s-au iscat oarecare neînţelegeri. Lucrul acesta i se păru foarte de mirare, deoarece el îşi închipuise că O-lan va urî în mod firesc pe Lotus, mai ales că el auzise adeseori despre astfel de întâmplări şi unele femei chiar se spânzurau cu frânghia de câte o grindă, când bărbatul îşi aducea femeie străină în casă, iar altele deveneau cicălitoare şi nesuferite, aşa că viaţa ajungea adevărat chin; tocmai din pricina asta fu foarte mulţumit că O-lan este o femeie liniştită, căci în felul acesta era peste putinţă să se certe cu el şi să-l ocărască. Dar cu toate acestea nu îndrăznea să-şi închipuie că ea va suporta cu răbdare prezenţa lui Lotus şi nici că-şi va descărca toată supărarea împotriva lui Cucu.

Wang Lung nu se gândise până acuma decât la Lotus şi când o auzise că-l roagă:

— Lasă-mă să iau femeia aceasta cu mine, ca să mă slujească, căci nu am pe nimeni în lume; părintele şi mama mea au murit pe vremea când eu încă nu puteam umbla în picioare şi unchiul meu m-a vândut, îndată ce a crezut că sunt destul de drăguţă pentru viaţa aceasta ce mi-a fost hărăzită, aşa că acum n-am pe nimeni.

Vorbele acestea i le spusese cu ochii plini de lacrimile grele care erau întotdeauna gata să-i izvorască dintre pleoape şi să-i lucească în gene, aşa că Wang Lung n-ar fi putut să i se împotrivească, dacă i se întâmpla să ridice ochii înlăcrimaţi spre el. Afară de asta era adevărat că ea n-ar fi avut pe nimeni să o slujească şi ar fi stat singură în casă, şi tot atât de adevărat era că ar fi fost peste putinţă să ceri lui O-lan să slujească ea pe această femeie, dar nici

să vorbească nici să ţină socoteală de prezenţa ei în casă. Prin urmare nu avea pe nimeni, decât pe unchiul lui Lotus, dar simţea o slăbiciune de la stomac, gândindu-se că omul acesta va putea să stea toată ziua lângă ea, să-şi bage nasul în toate şi să vorbească despre el, aşa că prezenţa lui Cucu era tot atât de binevenită ca şi a oricărei alte femei, deşi el nu cunoştea pe niciuna, ca să o poată chema în casă.

Dar când văzu pe Cucu, O-lan fu cuprinsă de o furie atât de năprasnică şi fără hotar, cum Wang Lung nu-şi închipuise niciodată că ar putea să existe şi nici să se ascundă în sufletul soţiei lui. Cucu ar fi fost gata să se împrietenească numaidecât cu O-lan, mai ales că simbria şi-o primea din mâna lui Wang Lung, cu toate că în Casa cea Mare ea fusese roabă, dar în camera stăpânului, pe când O-lan nu fusese decât roabă la bucătărie, împreună cu multe altele de seama ei. Totuşi când întâlni pe O-lan în curte, ieşi în calea ei şi încercă să-i spună cu vorbă dulce:

— Ia te uită, vechea mea prietenă, ne-am întâlnit din nou în aceeaşi casă, dar acuma eşti stăpână şi prima soţie – cum se schimbă lucrurile în viaţa asta!

O-lan însă se uită la ea fără să răspundă nimic şi nici după ce-şi dădu seama cine este, nu-i răspunse, ci lăsă cana de apă ce o ducea pe umăr şi intră în tindă, unde Wang Lung sta întotdeauna, după ce ieşea din odaia lui Lotus, şi-i spuse fără înconjur:

— Ce caută roaba aceasta în casa noastră?

Wang Lung se simţi foarte ruşinat de vorbele ei. Ar fi vrut să-i poată răspunde întunecat, cum s-ar fi căzut să răspundă stăpânul într-o astfel de împrejurare:

„Ascultă, cred că aici sunt în casa mea şi când poruncesc ca cineva să intre în casă, atunci poate intra şi tu cu ce drept ai venit la mine să mă întrebi?”

Îi era însă peste putinţă să-i răspundă în felul acesta deoarece se simţea ruşinat când o vedea în faţa lui, dar simţul acesta al ruşinii îl revolta, căci se gândea că n-avea pricină să se ruşineze în faţa ei, deoarece nu făcuse nimic ce n-ar fi făcut orice bărbat care are destul argint şi-i mai şi prisoseşte.

Totuşi nu fu în stare să-i răspundă nimic, ci începu să se frământe pe scaun, prefăcându-se că-şi caută luleaua, şi începu să se scotocească prin buzunarele hainelor şi în chimir. Dar O-lan se înfipse zdravăn în faţa lui cu picioarele ei uriaşe, iar când văzu că bărbatul ei nu-i răspunde nimic, mai repetă o dată întrebarea, cu

aceeaşi îndrăzneală ca şi la început:

— Ce caută roaba aceasta în casa noastră?

Wang Lung băgă de seamă că va trebui să-i răspundă ceva, şi îngână cu sfială:

— Ce te priveşte pe tine aşa ceva?

Dar O-lan adăugă:

— Ascultă, toată tinereţea mea în Casa aceea Mare, i-am îndurat fumurile, când o vedeam că intră cel puţin de zece ori pe zi în bucătărie şi strigă: „ceaiul pentru stăpânul” – „hrana pentru stăpânul” dar pentru ea întotdeauna una era prea fierbinte, cealaltă prea caldă, mâncarea prost pregătită, eu prea urâtă şi prea înceată, sau prea cutare şi prea cutare…

Wang Lung însă nu-i răspunse nici de astă dată, căci nu ştia ce să-i răspundă.

O-lan mai aşteptă o vreme, dar când văzu că el tot nu-i răspunde, lacrimile fierbinţi începură să-i izvorască nestăpânite de sub pleoape, deşi se străduia din toate puterile să şi le stăpânească, pe urmă îşi ridică colţul şorţului albastru cu care era încinsă şi-şi şterse ochii, apoi oftă:

— Pentru mine este o mare amărăciune, să văd că astfel de lucruri se întâmplă chiar în casa mea, mai ales că eu nu am mamă şi nici pe nimeni la care m-aş putea duce.

Dar după ce văzu că Wang Lung nu-i răspunde nici de astă dată, ci stă liniştit pe scaun şi-şi aprinde luleaua, fără să zică nimic, se uită la el cu ochii aceia îndureraţi şi trişti, ca de animal care nu e în stare să vorbească, apoi se întoarse încetişor şi-şi pipăi drumul spre uşă, întinzând mâinile ca să găsească zăvorul, căci lacrimile îi tăiaseră vederea.

Wang Lung se uită după ea cum se duce şi se simţi mulţumit că poate sta singur, dar cu toate acestea se simţea ruşinat, şi era revoltat din pricina acestui sentiment de ruşine din sufletul său, aşa că strigă cu glas tare, ca şi când s-ar fi certat cu cineva:

— La urma urmelor ceilalţi bărbaţi fac la fel ca mine şi eu am fost destul de bun faţă de ea, deşi alţi bărbaţi sunt mult mai răi decât mine. Iar la urmă de tot îşi zise, că O-lan va trebui să se împace cu situaţia aceasta.

Dar O-lan nu era femeia care să se împace atât de uşor, aşa că îşi continuă lupta începută, în felul ei fără vorbe. Dimineaţa încălzea apă şi ducea un castron bătrânului, iar lui Wang Lung, dacă se întâmplă să nu fie în cealaltă curte, îi ducea un castron de

ceai, iar când venea Cucu să ia apa caldă pentru stăpână ei, găsea căldarea goală şi oricât ar fi strigat de tare, ar fi fost peste putinţă să primească vreun răspuns de la O-lan. Prin urmare nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să încălzească singură apa de care avea nevoie stăpâna ei, dacă voia să-i ducă. Dacă trebuia pregătit cirul pentru prânz şi ceaunul era ocupat de O-lan care-şi vedea de treburile ei, fără să răspundă nimic la scâncelile lui Cucu care striga cât o lua gura:

— Cum se poate să las pe delicata mea stăpână să aştepte însetată în pat în fiecare dimineaţă?

O-lan însă nici nu voia să audă; sucea iarba şomoiog şi o băga în sobă sub oalele puse la foc, căutând ca fiecare frunză să dea cât mai multă flacără, cum făcea şi odinioară, căci o frunză, avea mare preţ în timpul cât pregătea de mâncare. Cucu se duse la Wang Lung cu ponos, iar el se supără din pricină că ibovnica lui sufere astfel de neajunsuri, de aceea intră la O-lan şi începu să strige la ea:

— Nu s-ar putea ca dimineaţa să pui mai multă apă la încălzit?

Dar femeia îi răspunse cu chipul mai întunecat decât până acuma:

— Cred că am cel puţin atâta drept în casa aceasta, ca să nu fiu roaba roabelor!

Wang Lung se înfurie din cale afară, când auzi vorbele ei şi punându-i mâna pe umăr o scutură şi strigă:

— Nu te face mai proastă decât eşti cu adevărat. Nu e vorba de slujnică ci de stăpâna ei.

Dar O-lan nu se sinchisi de violenţa gestului său, ci se uită în ochii lui şi-i răspunse:

— Vasăzică ei i-ai dat cele două mărgăritare ale mele!

Mâna îi scăpă de pe umărul soţiei sale şi simţi că i-a pierit glasul şi supărarea i s-a destrămat ca un fum, aşa că plecă de lângă ea ruşinat şi se duse la Cucu de-i spuse:

— Vom face o plită nouă şi vom mai clădi o bucătărie. Prima soţie nu se pricepe la pregătirea bucatelor delicate pe care trupul de floare al celeilalte le doreşte şi care îţi fac şi ţie plăcere. Prin urmare de aici înainte la bucătăria aceasta vei putea găti tot ce pofteşti.

Astfel porunci argaţilor să clădească o mică încăpere pentru bucătărie, cu o vatră de lut şi cumpără o căldare nouă. Cucu se simţea foarte mulţumită, din pricină că-i spusese: „...vei putea găti

tot-ce pofteşti”.

Wang Lung îşi zise că în felul acesta situaţia s-a limpezit şi între femeile din casă s-a statornicit liniştea şi se va putea bucura de dragostea lui. I se păru din nou că niciodată nu se va mai putea sătura de Lotus şi de felul în care sta în faţa lui, cu pleoapele coborâte sau de râsul şăgalnic ce-i clipea în luminile ochilor negri, când se uita la el.

Dar la urmă de tot afacerea asta cu bucătăria cea nouă deveni pentru el un ghimpe care-i intra tot mai adânc în trup, deoarece Cucu se ducea în fiecare zi la oraş şi cumpăra tot felul de trufandale scumpe, aduse din oraşele din miazăzi. Erau lucruri de care el nu auzise pomenindu-se în viaţa lui: alune aromate, şi miere de curmale, plăcinte stranii, din făină de orez, nuci şi zahăr de candelă, calcan de mare şi tot felul de ciudăţenii. Toate acestea costau mai multe parale decât ar fi fost el dispus să cheltuiască, dar în orice caz nu puteau să coste atât cât spunea Cucu, şi cu toate acestea nu îndrăznea să-i spună: „Ai început să rupi carnea de pe mine”, căci se temea de supărarea ei şi se gândea că Lotus se va simţi jignită, aşa că nu-i mai rămânea altceva de făcut, decât să bage mâna în chimir şi să scoată banii. Toate acestea erau ghimpi în trupul lui şi din pricină că nu avea pe nimeni căruia s-ar fi putut plânge, ghimpele începu să-i intre tot mai adânc în carne şi astfel reuşi să-i mai răcorească puţin pojarul dragostei faţă de Lotus.

Dar afară de acestea mai era şi alt ghimpe mai mic, care răsări din cel dintâi, şi ghimpele acesta i se înfipse în carne din pricina soţiei unchiului său căreia îi plăcea mâncarea bună şi apărea de multe ori în curtea interioară, tocmai în vremea prânzului, ca apoi să înceapă să intre şi să iasă ca la ea acasă, aşa că Wang Lung nu se putea simţi mulţumit, când văzu că din toţi ai casei Lotus îşi alesese tocmai pe femeia aceasta ca să-i fie prietenă. Cele trei femei mâncau şi se veseleau în curtea interioară, cleveteau şi şuşoteau fără încetare, râzând mulţumit, căci Lotus găsise ceva la soţia unchiului său care să-i placă, aşa că se simţeau foarte bine toate trei împreună, dar lui Wang Lung nu se putea ca lucrurile acestea să-i fie pe plac.

Cu toate acestea n-avea ce face, căci într-un rând când încercă să o necăjească, spunându-i cu glasul blând:

— Ascultă Lotus, floarea mea, nu-ţi risipi drăgălăşeniile cu o scoabă bătrână şi grasă, ca femeia aceasta. De acestea am eu

nevoie, pentru potolirea dorului din sufletul meu, mai ales că ea este o femeie vicleană şi făţarnică, şi nu-mi face plăcere să o văd că stă nemişcata lângă tine, de dimineaţa până seara.

Lotus însă îi răspunse nemulţumită, ţuguindu-şi buzele şi întorcându-şi capul în altă parte.

— Uite ce, eu nu am pe nimeni afară de tine; n-am nici prieteni şi sunt obişnuită să trăiesc în mijlocul unei case care răsună de veselie, ori în casa aceasta a ta nu este nimeni, afară de prima ta soţie care nu mă poate suferi şi, de copiii tăi care pentru mine sunt adevărată pacoste, aşa că sunt osândită să stau toată ziua singură.

După ce-i spuse aceste cuvinte, fata începu să întrebuinţeze împotriva lui toate armele vicleşugului şi în noaptea aceea nu-l îngădui să intre în camera ei, ci prinse să se tânguiască în gura mare:

— Tu, nu mă iubeşti, căci văd că nu ţii câtuşi de puţin ca eu să fiu fericită.

Wang Lung se simţi cuprins de sfială şi spaimă, aşa că se supuse dorinţelor ei şi-i păru rău de cuvintele pe care i le spusese:

— Bine, va fi aşa cum vei vrea tu, şi întotdeauna!

Astfel fata se învoi să-l ierte, iar el nu mai îndrăzni să i se împotrivească la nimic ce ar fi vrut să facă, aşa că după aceea, când se întâmpla să vină la ea şi o găsea bând ceai sau mâncând dulciuri împreună cu soţia unchiului său, Lotus îl făcea să aştepte şi nu-i da nicio atenţie; Wang Lung pleca supărat, căci vedea că ei nu-i face plăcere să vină la ea, când era împreună cu femeia aceasta, astfel că dragostea lui începu să se mai domolească, deşi la început nici el nu-şi da seama de amănuntul acesta.

Se simţea şi mai nemulţumit când vedea că soţia unchiului său mânca din bucatele scumpe, cumpărate pentru Lotus şi se îngrăşa pe zi ce trecea tot mai mult dar nu putea spune nimic, deoarece soţia unchiului său era femeie deşteaptă şi foarte curtenitoare faţă de el şi de câte ori îl vedea, îi ieşea în cale cu vorbe de linguşire, iar când intra în casă şi ea era de faţă, se ridica numaidecât în picioare.

Prin urmare dragostea lui pentru Lotus nu mai era atât de deplină şi desăvârşită ca la început şi nu-i mai stăpânea în întregime pornirile sufletului şi ale trupului. Această dragoste fusese sfâşiată de micile nemulţumiri care i se păreau cu atât mai greu de suportat, cu cât nu avea nicio putere să le înlăture şi nu se mai putea duce nici la O-lan să-şi descarce sufletul în faţa ei,

deoarece acum viaţa pe care o duceau ei doi era cu desăvârşire despărţită.

Aşa că întocmai ca un câmp năpădit de spini şi pălămidă, unde este de ajuns o singură rădăcină pentru ca toată ţarina să fie înecată de mărăcini, tot aşa şi Wang Lung avea de suportat o mulţime de nemulţumiri care veniră după cea dintâi. Într-o bună zi tatăl său despre care ai fi crezut că nu mai este în stare să vadă nimic, din pricina vârstei lui înaintate, se trezi pe neaşteptate din picoteala somnului ce-l cuprinsese şi începu să se mişte, sprijinit în toiagul ce i-l cumpărase Wang Lung în ziua când împlinise şaptezeci de ani, şi apropiindu-se de poarta acoperită de draperia ce despărţea casa lor de curtea în care se plimba Lotus, o feri la o parte. Bătrânul nu băgase de seamă până acuma că aci ar fi o poartă, nu ştia nici că au făcut o curte nouă şi nici că în casă ar mai fi venit cineva, deoarece Wang Lung nu-i spusese niciodată „mi-am luat o nouă femeie în casă”, iar bătrânul era surd şi ar fi fost peste putinţă să poată auzi vorbele lui şi nici să înţeleagă ceva nou, la ce el nu s-a gândit până acuma.

Astăzi însă fără nicio pricină anume, se întâmpla să vadă uşa aceasta şi apropiindu-se de ea, feri draperia la o parte; dar se întâmpla ca să fie tocmai ceasul de seară când Wang Lung se plimba cu Lotus prin curte şi se opriseră alături în faţa dulbinei, ca să se uite la peştişorii de aur, dar Wang Lung se uita la Lotus. Când bătrânul văzu pe fiul său alături de femeia aceasta tânără şi boită, începu să strige cu glasul ascuţit şi slăbit de bătrâneţe:

— A intrat în casă o desfrânată! şi striga, fără să se mai oprească, deşi Wang Lung se repezi spre el, ca să-l liniştească, deoarece se temea să nu se supere Lotus – căci deşi era mică şi fragedă, începea să strige şi să zbiere şi să-şi frângă mâinile, când se întâmpla să se înfurie – şi după ce-l scoase în curtea din afară, încercă să-l domolească, spunându-i:

— Linişteşte-te tată, căci nu este o desfrânată, ci a doua soţie din casă.

Dar bătrânul nu voia să se liniştească deloc, fie că înţelegea, fie că nu înţelegea ce-i spune fiul său, ci continuă să strige cât îl lua gura: „În casa noastră este o desfrânată!” şi după ce băgă de seamă că Wang Lung s-ar oprit alături de el, adăugă: „Eu am avut o singură femeie şi tatăl meu tot o femeie a avut şi am plugărit amândoi pământul pe care l-am avut”. Apoi după ce mai trecu o bucată de vreme, începu din nou să strige: „Aşa este, cum îţi spun

eu, în casa noastră a intrat o desfrânată!”

Astfel bătrânul se trezi din adâncul somnolenţei pricinuite de vârstă, cu o pornire de ură neîmpăcată împotriva lui Lotus. Din când în când se ridica din locul său unde sta cuibărit la soare şi apropiindu-se de poarta curţii interioare, ferea draperia la o parte şi striga:

— Desfrânato!

Altădată ferea draperia din faţa porţii şi scuipa cu scârbă în curtea ei. Pe urmă aduna pietricele de prin curte şi le arunca în dulbina din curtea ei, ca să sperie peştişorii de aur şi făcea tot felul de năzbâtii, ca un copil rău nărăvit, pentru a-şi potoli supărarea.

Întâmplarea aceasta pricinui o nouă nemulţumire în casa lui Wang Lung, căci i-ar fi venit greu să ocărască pe părintele său, din pricina purtării lui, dar în acelaşi timp se temea şi de Lotus, căci era femeie iute de fire şi îşi pierdea foarte uşor cumpătul. Grija aceasta de a împiedica pe părintele său să-i facă supărări, îi era destul de neplăcută şi contribui şi ea la încredinţarea lui de acum, că dragostea aceasta era o povară grea pentru un om ca el.

Într-una din zile auzi nişte ţipete întărâtate din curtea interioară şi se duse să vadă ce este, căci i se păru că ar fi glasul lui Lotus; se repezi deci numaidecât să vadă ce este şi găsi pe cei doi copii mai mici ai săi, fetiţa şi băiatul care erau gemeni, ţinând de mână pe sora lor cea mută pe care o aduseseră cu ei în curtea aceasta. Cei patru copii ai lui Wang erau nerăbdători să vadă şi ei pe doamna aceasta care trăia în curtea interioară, dar cei doi mai în vârstă erau destul de cuminţi şi erau în aceeaşi vreme sfioşi, şi nu căutau să o urmărească, deoarece ei ştiau limpede care este rostul acestei femei în casă şi ce legături pot fi între ea şi tatăl lor, deşi nu vorbeau niciodată despre aşa ceva, decât cel mult în taină şi când erau numai ei singuri. Dar cei doi gemeni ar fi fost peste putinţă să-şi poată molcomi curiozitatea numai cu şoaptele şi vorbele stăpânite ale fraţilor lor mai mari, ci încercau în toate felurile să adulmece parfumurile ce se desprindeau din hainele ei şi-şi băgau degetele în cartoanele cu mâncarea pe care Cucu le scotea din odaia ei, după ce sfârşea cu masa.

Lotus se plânsese în mai multe rânduri lui Wang Lung, spunându-i că pentru ea copiii aceştia sunt o adevărată pacoste şi-i ceruse să-i oprească de a se mai apropia de ea, ca să nu o mai plictisească mereu cu prezenţa lor. El însă nu putea face aşa ceva, şi-i răspunse mai mult în glumă:

— Draga mea, şi lor le place să vadă un obraz frumos, întocmai cum îi place şi tatălui lor.

Prin urmare nu le spuse altceva, decât îi opri să mai intre în curtea interioară, iar copiii se fereau să intre când el era de faţă, dar îndată ce pleca de acasă, începeau să se zbenguie toată ziua, intrând şi ieşind din curtea opritǎ. Fata cea mai mare nu ştia nimic despre ceea ce se întâmplă în curtea de dincolo, deoarece ea sta toată ziua singură, la picioarele zidului din curtea exterioară şi se încălzea la soare, jucându-se cu fâşia ei de pânză colorată şi boţită.

În ziua cu pricina, cei doi copii mai mari fiind plecaţi la şcoală, celor doi gemeni li se năzări că sora lor cea slabă de minte, ar trebui să vadă şi ea pe doamna din curtea interioară a casei şi luând-o de mână, o duseră cu ei, aşa că se opriră toţi trei în faţa lui Lotus care nu văzuse până acuma pe fata aceasta care sta şi se uita cu gura căscată la ea. Când nenorocita aceasta văzu mătasea strălucitoare din care era făcută tunica lui Lotus şi cerceii verzi de jad pe care-i purta în urechi, simţi că în sufletul ei tresare o bucurie neînţeleasă şi întinzând mâinile după culorile acestea strălucitoare, începu să râdă, dar râsul acesta al ei nu era altceva decât un sunet dogit şi lipsit de înţelegere. Lotus se sperie şi începu să ţipe, pe urmă se înfurie şi începu să alerge de colo până colo pe picioarele mici şi nesigure, ameninţând fata şi strigând:

— Nu mai stau un ceas în casa aceasta, dacă fata asta se mai apropie de mine; nu mi-au spus că voi fi obligată să am de a face cu tâmpiţi, căci dacă mi-ar fi spus, n-aş fi venit să-ţi văd copii tăi nespălaţi, şi îmbrânci băieţaşul care era aproape de ea şi ţinea pe soră-sa de mână.

Wang Lung care alergase în grabă, să vadă ce s-a întâmplat, simţi cum se trezeşte revolta în sufletul său, căci îşi iubea copiii, şi răspunse supărat:

— Nu vreau să te aud batjocorindu-mi copiii, nici pe tine nici pe altcineva, mai ales pe fetiţa aceasta nenorocită, căci tu eşti femeia care n-a fost în stare să poarte în pântecele ei pe fiul niciunui bărbat.

Apoi luându-şi copiii de mână, le porunci:

— Haide-ţi fiule şi fetiţa mea, şi de aici înainte să nu mai intraţi în curtea acestei femei, căci ea nu vă iubeşte, ori dacă pe voi nu vă iubeşte, atunci nu se poate să iubească nici pe tatăl vostru. Iar fetei celei mai mari îi spuse cu multă blândeţe în glas: Iar tu sărăcuţa de tine, haide să te duc la locul tău în lumina de soare, şi uitându-se la

ea, îi zâmbi şi luând-o de mână, o scoase în curtea de afară.

Era foarte supărat din pricină că Lotus îndrăznise să spună acestei fete a lui, că este tâmpită, aşa, că din nou simţi povara durerii pentru acest copil al lui cum îi sângerează inima, şi timp de câteva zile nu se mai apropie de curtea lui Lotus ci stătu şi se jucă împreună cu copiii săi şi se duse la oraş unde cumpără acadele pentru fata aceasta slabă de minte şi simţi o adâncă mulţumire, văzând-o cu câtă plăcere morfoleşte dulciurile acestea lipicioase pe care le ţinea în mână, întocmai ca un copil mic.

Când se întoarse iarăşi la Lotus, niciunul dintre ei nu aduse vorba despre cele două zile cât nu trecuse pe ia ea, dar femeia îşi dădu toată silinţa să-l împace, iar când îl văzu că intră în odaie, soţia unchiului său tocmai îşi bea ceaiul împreună cu ea, Lotus se ridică în picioare şi declară:

— Iată a venit stăpânul meu la mine şi va trebui să-i fiu supusă şi să-i intru în voie, căci aceasta este singura mea plăcere, şi rămase în picioare, până când femeia plecă din casă.

Pe urmă se apropie de Wang Lung şi luându-l de mână, i-o duse la obraz şi începu să-l mângâie. Dar el, cu toate că se simţea înfiorat de plăcerea apropierii ei, nu o mai iubea cum o iubise până acuma şi simţea că-i va fi peste putinţă să o mai iubească aşa cum a iubit-o la început.

Într-o zi, pe la sfârşitul verii, când cerul dimineţii era limpede, rece şi albastru, ca apa mărilor şi un vânt plăcut începu să adie în largul câmpurilor, Wang Lung se trezi ca din somn adânc. Ieşi în uşa casei şi se uită în largul holdelor lui. Văzu că apele s-au retras şi ţarinile lucesc, zbicite de vântul uscat şi razele de soare.

Simţi în adâncul fiinţei lui cum se ridică un glas, mai puternic decât cel trezit de patima dragostei, glasul dorinţei care-l înfrăţea cu ţarina lui. Glasul acesta i se părea mai puternic decât orice chemare pe care o auzise până acuma în viaţa lui, şi scoţându-şi halatul cu care era îmbrăcat, îşi descălţă papucii de catifea, îşi scoase ciorapii albi şi-şi sumese pantalonii până sub genunchi, apoi ieşi în faţa casei, voinic şi tremurând de nerăbdare şi strigă:

— Unde sunt sapele şi unde este plugul? Unde aţi pus sămânţa grâului ce-l vom îngropa în brazde? Haide, prietene Ching – haide, cheamă argaţii – căci vreau să ies şi eu cu voi în ţarină!

Capitolul XXII

Întocmai cum fusese vindecat de scârba din sufletul său, în ziua când se întorsese din oraşul acela depărtat din miazăzi, şi uitase de toate amărăciunile prin care trecuse acolo, tot aşa Wang Lung fu vindecat şi de astă dată de slăbiciunea şi moleşeala dragostei ce-i stăpânise trupul, când văzu lutul negru a holdelor lui şi simţi sub tălpile picioarelor huma umedă şi în aer mirosul reavăn al brazdelor întoarse de plug. Striga la argaţi, îndemnându-i mai la una mai la alta, aşa că, în prima zi de lucru arară o bună bucată de pământ, în mai multe partale, iar el mergea pe urma plugului, pocnind din bici şi se uita mulţumit la brazda ce se răsturna peste cormană. Pe urmă strigă pe Ching şi după ce-i dădu coarnele plugului în primire, puse mâna pe sapă şi începu să fărâmiţeze brazdele, măcinându-le mărunt, în muşuroaie negre şi umede încă de bogăţia apelor trecute. Treaba aceasta o făcea numai pentru plăcerea ce i-o pricinuia, nu de nevoie; iar când ostenea, se întindea într-un răzor şi dormea liniştit, simţind cum căldura pământului se ridică în trupul său şi-l vindecă de toată durerea şi amărăciunea prin care trecuse în timpul din urmă.

Când se apropie seara şi soarele începu să coboare spre poala încinsă de pară a cerului fără urmă de nori, se întoarse acasă şi în tot trupul simţea osteneala muncii binefăcătoare, iar după ce feri draperia de la intrarea curţii interioare, văzu pe Lotus plimbându-se, îmbrăcată în hainele ei de mătase. Când îl văzu că e plin de humă pe haine, ţipă înspăimântată şi începu să tremure, după ce se apropie de ea.

Dar el râdea mulţumit şi apucându-i mâna delicată ca un vrej de floare, în palmele mâinilor lui bătucite de coamele plugului şi pline de pământ, râse din nou şi-i spuse:

— Acum te poţi încredinţa că stăpânul tău nu este altceva decât un plugar şi tu eşti femeia unui plugar!

Dar Lotus strigă indignată:

— Eu nu sunt femeia unui plugar, dar tu n-ai decât să fii tot ce pofteşti!

Wang Lung râdea mereu, apoi se întoarse şi plecă de lângă ea cu sufletul împăcat.

În seara aceasta îşi mâncă strachina de orez, aşa plin de pământ, cum se întorsese din ţarină şi chiar înainte de a se duce la culcare, se duse fără plăcere la spălat. În timpul cât se spălă, începu să râdă, căci îşi aduse aminte că acum nu se spăla pentru a se duce la o femeie şi era mulţumit că toate simţurile lui sunt

slobode.

Lui Wang Lung i se părea acuma că a lipsit multă vreme de acasă şi că la curtea lui aşteptau multe treburi ce trebuiau îndeplinite. Holdele aşteptau nerăbdătoare să fie arate şi semănate, aşa că lucră zile de-a rândul în ţarină şi paloarea pusă pe obrazul lui de trândăvia dragostei din trecut, începu să se întunece şi să devină cafenie, sub dogoarea razelor de soare, iar palmele lui care în timpul acesta se cojiseră de bătăturile muncii, începură să se bătucească din nou, de coada sapei şi coarnele plugului.

În timpul prânzului sau seara când se întorcea acasă, mânca lacom din mâncărurile preparate de O-lan şi gusta cu poftă din strachina de orez gustos, varza fiartă şi sosurile de soia, sau usturoiul copt şi înfăşurat într-o bucată de lipie. Când vedea pe Lotus că-şi duce mâna la nasul mic şi începe să ţipe când se apropia de ea, el râdea din toată inima şi respira în voie mirosul iute de usturoi, fără să-i pese de ea, aşa că femeia trebuia să se împace şi cu asta, căci el mânca numai ceea ce vrea el şi nu ce i-ar fi plăcut ei. Astfel, acum îşi simţea trupul plin de sănătate şi slobod din cătuşele dragostei lui nebuneşti, se putea duce la ea şi putea pleca, fără părere de rău, ca să-şi vadă de treburile lui.

În felul acesta cele două femei îşi găsiră rostul în casa lui: Lotus era jucăria care-i făcea plăcere şi-i liniştea pornirea dorinţelor cu frumuseţea şi fragilitatea trupului ei de femeie, făcută anume pentru plăceri; iar O-lan ca femeie care munceşte, care era mama feciorilor lui, care vedea de casă şi-l hrănea pe el, pe părintele său şi pe copii. Wang Lung era mândru când auzea că ceilalţi bărbaţi din sat vorbesc cu pizmă despre femeia din curtea lui interioară; părea că ar vorbi despre o piatră de preţ sau o jucărie rară care nu poate fi la nimic de folos, decât cel mult este un simbol că cel care o ţine, a trecut demult dincolo de grija când trebuie să se gândească numai la hrană şi îmbrăcăminte, căci a ajuns să-şi poată cheltui banii şi pentru plăcerile care nu sunt date fiecăruia.

Dar cel care vorbea mai cu osebire oamenilor din sat despre bogăţia lui, era chiar unchiul lui Wang Lung, căci în vremea aceasta unchiul său alerga în toate părţile după el, întocmai ca un câine care se gudură şi încearcă să lingă picioarele stăpânului său.

— Uite, nepotul acesta el meu îşi ţine pentru plăcerea lui o femeie în casă, cum noi oamenii de rând n-am avut încă parte să vedem. Sau altădată: Se duce la femeia aceasta care umblă

îmbrăcată în haine de mătase şi satin, întocmai ca doamnele din familiile mari. E adevărat că eu n-am văzut-o, dar mi-a povestit soţia mea. Uneori spunea: Nepotul acesta al meu, fiu al fratelui meu, a pus temelia unei case mari şi feciorii lui vor fi feciorii unui om bogat, aşa că toată viaţa lor nu vor mai avea nevoie să se ostenească lucrând.

Tocmai de aceea oamenii din sat se uitau la Wang Lung cu respect mereu crescând şi nu mai vorbeau cu el, cum ar fi vorbit cu unul de seama lor, ci cum se cădea să vorbească de faţă cu un om care stăpâneşte o casă mare, şi veneau la el să-i ceară bani împrumut, cu dobândă, sau sfatul privitor la căsătoria feciorilor şi fetelor lor; iar dacă se întâmplă ca doi să se certe între ei pentru pricini de hotărnicie între ţarinele lor, veneau la Wang Lung şi-i cereau să hotărască el pricina neînţelegerii dintre ei şi-i primeau sfatul întotdeauna, fără să i se mai împotrivească, oricare ar fi fost hotărârea dată de el.

Înainte de asta Wang Lung era preocupat numai de dragostea lui, dar astăzi era sătul de dragoste şi se putea gândi şi la altceva. Ploile veniră la vreme şi semănăturile răsăriră şi le mergea bine, iar după ce se apropie iarna, Wang Lung duse recolta la târg, căci el nu vindea până ce nu se urcau preţurile, iar de astă dală luă cu sine şi pe fiul său cel mai mare.

E mare mândria unui bărbat când vede pe fiul său că citeşte cu glas tare semnele scrise pe o foaie de hârtie şi pe urmă ia penelul şi tuşul ca să scrie şi el ceva ce va trebui să citească alţii, şi de astă dată avu şi Wang Lung parte de o astfel de mândrie. Se uită mândru la fiul său, când îl văzu că începe să scrie şi nici nu zâmbi, când funcţionarii care înainte de asta îl luau în bătaie de joc, începură să se mire:

— Frumos scrie băiatul acesta, se vede că e deştept!

Pentru nimic în lume Wang Lung nu ar fi vrut să le dea să înţeleagă că e ceva neobişnuit ca un om ca el să aibă un astfel de fiu, deşi când auzi pe fiul său spunând, în timpul cât citi actul: „Aici este un semn care derivă de la noţiunea de lemn, când de fapt ar trebui să fie unul care derivă de la noţiunea de apă, îşi simţi inima săltând în piept de mândrie, aşa că trebui să întoarcă privirea şi, după ce tuşi, scuipă pe duşumele, ca să nu se bage de seamă emoţia prin care trece. Iar când auzi murmurul de mirare al funcţionarilor care nu se aşteptau ca feciorul său să fie atât de deştept, se mulţumi să răspundă liniştit:

— Schimbă semnul, căci nu se poate ca noi să semnăm un act care nu e bine scris.

Tăcu apoi şi se uită mândru la fiul său, cum pune mâna pe penelul muiat în tuş şi schimbă greşeala din actul de vânzare.

După ce terminară şi fiul său scrise numele părintelui său în josul actului şi semnă chitanţa de primire a banilor, porniră amândoi acasă, tatăl împreună cu fiul său şi Wang Lung se gândi în inima lui că fiul acesta al lui care este cel mai mare, a ajuns la vârsta bărbăţiei, prin urmare va trebui să facă ceea ce se cade să fie făcut unui fecior de seama lui; va trebui să-i aleagă o fată cu care să-l logodească, pentru ca să nu se ducă într-o casă mare şi să ia de soţie femeia care n-a trebuit nimănui, cum făcuse el, deoarece feciorul său era fiul unui om bogat care avea pământ în stăpânirea sa.

Prin urmare, Wang Lung începu să caute o fată potrivită cu care să poată însura pe feciorul său, dar treaba aceasta nu era tocmai uşoară, căci n-ar fi vrut să-şi ia de noră orice femeie de rând. Despre asta vorbi într-o seară şi cu prietenul său Ching, după ce se aşezară împreună în tindă şi începură să vorbească despre ceea ce ar trebui cumpărat pentru însămânţările din primăvara viitoare şi despre sămânţa pe care o aveau ei în hambare. Dar vorbi, nu cum ar fi vorbit atunci când s-ar fi aşteptat la un ajutor din partea lui, căci ştia că Ching este un om simplu; cu toate acestea ştia despre el că-i este tot atât de credincios ca şi câinele faţă de stăpânul său, aşa că simţea adevărată uşurare să poată sta de vorbă cu un astfel de om.

În timpul cât Wang Lung stătu la masă şi vorbi, Ching rămase în faţa lui cu fruntea plecată în pământ, căci cu toate stăruinţele lui Wang Lung, el nu vruse să se aşeze pe scaun, deoarece Wang Lung ajunsese acuma om bogat şi nu se cădea să stea pe scaun de faţă cu el, ca şi cum ar fi fost de o seamă; prin urmare îl ascultă cu toată băgarea de seamă, când începu să vorbească despre fiul său, iar după ce termină, Ching oftă îndurerat şi îndrăzni să-i spună, cu glasul sfios care părea ca o şoaptă:

— Dacă fata mea ar mai fi lângă mine, sănătoasă şi teafără, ţi-aş fi dat-o şi ţi-aş fi mulţumit, fără să-mi dai nimic în schimbul ei, dar nu ştiu pe unde o fi acuma şi nu ştiu nici dacă n-o fi murit.

Wang Lung îi mulţumi pentru gândul acesta bun, dar se feri să-i spună ce este în inima lui, anume că pentru fiul său se gândeşte la o fată care să fie dintr-o familie mult mai bună decât a lui Ching,

care era un om cumsecade, dar încolo nimic altceva, decât un plugar de rând care lucrează pământul altuia.

Prin urmare nu-i rămase altceva de făcut, decât să ia singur hotărârea ce trebuia luată, aşa că începu să asculte vorbele oamenilor, mai ici, mai colo, prin ceainării când se întâmpla să vorbească despre fetele de familie, sau despre oamenii cu stare din oraş care ar fi avut fete de măritat. Totuşi nu pomeni nimic despre gândurile acestea în faţa soţiei unchiului său, ci se feri de ea ca să nu afle ce plănuieşte. Pentru a-i căuta o fată într-un local de noapte, când se întâmpla să aibă nevoie de aşa ceva, şi a pune la cale o astfel de afacere, mătuşa lui era femeie destul de pricepută. Pentru fiul său însă ar fi fost peste putinţă să ceară ajutorul unei femei ca soţia unchiului său, deoarece ea nu cunoştea nicio fată pe care ar fi crezut-o potrivită ca noră în casă.

Anul era pe sfârşite şi veniră ninsorile cu gerul greu al iernii, pe urmă Serbarea de Anul Nou şi la casa lui Wang Lung sosiră nu numai oameni din partea locului, ci veniră şi dintre cei de la oraş, ca să-i ureze noroc, aşa că-i spuseră:

— Cred că ar fi peste putinţă să-ţi dorim noroc mai mare decât cel pe care-l ai: feciori în casă şi femei, bani din belşug şi holde mănoase.

Wang Lung care sta la masă îmbrăcat în hainele lui de mătase şi cu feciorii unul în stânga, altul în dreapta, amândoi îmbrăcaţi în haine de sărbătoare, şi în faţa lui cu tingiri de plăcinte, seminţe prăjite de harbuz şi mormane de nuci, iar pe pereţi şi pe uşi, în toate părţile, vedea lipite fâşii de hârtie roşie, cum se obişnuieşte la Anul Nou, pentru belşugul ce trebuia să vină – înţelese că soarta lui fusese binevoitoare faţă de el.

Dar trecu şi iarna şi sălciile dădură frunză crudă şi piersicii îmbobociră, şi Wang Lung tot nu găsise încă pe cea care o căuta ca soţie pentru feciorul său.

Pe urmă primăvara începu cu temei şi zilele lungi erau pline de mireasma florilor de prun şi cireş, frunzele sălciilor crescură şi se dezvoltară, ramurile copacilor erau încărcate de podoabe, pământul era reavăn şi în largul ţarinei se destrăma pâclă de ceaţă din pământul care dospea semănăturile şi fiul său ajunse la vârstă când nu mai era copil. Începuse să aibă toane şi se întâmpla de multe ori că nu voia să guste din cutare sau cutare mâncare, iar de cărţile de şcoală se săturase, aşa că Wang Lung se gândi să se sfătuiască cu un doctor.

Ar fi fost peste putinţă să se poată înţelege cu el, căci dacă se întâmpla ca tatăl său să-i spună mai mult în glumă: „Haide mănâncă bucăţica aceasta frumoasă de carne şi orezul”, băiatul se întuneca numaidecât şi devenea melancolic, iar dacă se răstea cât de puţin la el, când se supăra fiul său începea să plângă şi ieşea din odaie.

Wang Lung nu era în stare să-l mai înţeleagă şi nici nu ştia ce să facă, aşa că într-un rând ieşi după el în curte şi-i spuse, cu glasul cât se poate de blând:

— Ascultă băiete, eu sunt tatăl tău, prin urmare mie-mi poţi spune ce ai pe inimă.

Dar băiatul nu-i răspunse, ci începu să plângă şi mai nestăpânit şi să dea din cap.

Dar afară de asta ajunsese să nu mai poată suferi pe bătrânul său învăţător, aşa că dimineaţa nu se mai ridica din aşternut, ca să se ducă la şcoală, până ce Wang Lung nu începea să răcnească la el sau punea mâna pe bici; pleca de acasă întunecat şi nemulţumit, iar uneori îşi petrecea toată ziua alergând de pomană pe străzile oraşului, dar Wang Lung nu putea afla despre asta decât seara, când se întorcea acasă şi cel mai mic îi spunea cu răutate:

— Frate-meu iară n-a dat astăzi pe la şcoală.

Wang Lung se supăra, când auzea astfel de vorbe şi începea să zbiere la fiul său mai mare:

— Cum adică, mă faci să cheltuiesc arginţii mei cei buni pe nimic.

Apoi se repezea la el cu o nuia de bambus şi-l croia, până când apărea O-lan din bucătărie şi se băga între ei, aşa că mai primea şi ea câte o lovitură, deşi Wang Lung potrivea nuiaua din toate părţile, ca să-şi poată atinge numai feciorul. Dar partea cea mai stranie în toate scenele acestea era faptul că deşi băiatul începea să plângă la cea mai uşoară dojană, loviturile le primea fără să zică nimic şi se uita la tatăl său cu chipul palid şi împietrit. Lui Wang Lung îi era peste putinţă să înţeleagă ce se petrece, deşi se gândea neîntrerupt zi şi noapte la afacerea asta.

Într-o seară, tocmai după ce terminase cu cina, începu să se gândească din nou la feciorul său cel mai mare pe care în ziua aceea îl bătuse, din pricină că nu se dusese la şcoală, O-lan intră în odaie. O văzu că se opreşte în faţa lui, fără să zică nimic şi înţelese că femeia vrea să-i vorbească despre ceea ce se gândise ea însăşi. Prin urmare o îndemnă:

— Haide, vorbeşte! Ce s-a întâmplat, mamă a feciorului meu?

— Cred că nu-ţi foloseşte la nimic, să baţi feciorul în felul acesta, zise ea. Eu am mai văzut astfel de lucruri întâmplându-se în curţile casei aceleia mari, cu tinerii stăpâni, când erau copleşiţi de tristeţe; dar când se întâmpla aşa ceva, Bătrânul Stăpân le găsea câte o roabă, dacă se întâmpla să nu-şi fi găsit ei înşişi una, şi afacerea asta trecea fără prea multă bătaie de cap.

— Nu trebuie să fie numaidecât asta, răspunse Wang Lung pornit. Pe vremea când eu eram flăcău, n-am ştiut ce este tristeţea aceasta şi nu mă boceam, nici n-aveam toane, dar n-am avut nici roabe la îndemână.

O-lan îl lăsă să sfârşească ce avea de spus, pe urmă adăugă cu glasul domolit:

— Adevărat este că aşa ceva n-am văzut întâmplându-se decât tinerilor stăpâni. Tu ai lucrat în ţarină. Dar feciorul nostru este ca şi feciorii din casa aceea mare şi în casă nu se găseşte nimic ce ar putea să facă pe un tânăr ca el să-şi mai domolească pornirile.

Wang Lung stătu câteva clipe îngândurat şi se miră de vorbele soţiei lui, căci văzu că ea are dreptate. Îşi aducea aminte că pe vremea când el era flăcău, nu prea avea vreme de trândăvit şi nici de tristeţi fără folos, căci trebuia să se scoale în zori, să dea boului nutreţ şi să iasă cu plugul şi sapa la câmp, iar pe vremea secerişului muncea până nu-şi mai putea îndrepta mijlocul, şi dacă se întâmpla să plângă, putea plânge în tihnă, căci nu venea nimeni să-l întrebe de ce plânge, şi nici nu putea umbla hoinar cum umbla feciorul său care fugea de la şcoală, deoarece când se întorcea acasă, nu-l aştepta masa întinsă, prin urmare nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să muncească până cade în brânci. Îşi aduse aminte de toate acestea şi-şi zise:

„Da, dar feciorul meu nu este aşa cum am fost eu în vremea mea. E mult mai delicat decât eram eu, şi tatăl lui e om bogat, pe când tatăl meu a fost om sărac; afară de asta nu e nevoie nici să lucreze, căci eu am destui argaţi care să lucreze în locul lui, şi nici nu s-ar cădea să iei de la învăţătură un cărturar, cum este feciorul meu, ca să-l pui la coarnele plugului în ţarină”.

Prin urmare se bucura în taină că el poate avea un astfel de fecior. De aceea se întoarse spre O-lan şi răspunse:

— Dacă feciorul nostru este ca cei din casa mare atunci e altă socoteală. Dar eu nu pot să-i cumpăr o roabă. Îl voi logodi cu o fată şi-l vom căsători, cât mai de grabă: căci altceva nu ne rămâne de

făcut.

Pe urmă, se ridică de la masă şi trecu în curtea interioară.

Capitolul XXIII

Când Lotus băgă de seamă că Wang Lung, când vine la ea, stă copleşit de alte gânduri, nu numai de frumuseţea ei, se simţi nemulţumită şi protestă:

— Dacă ştiam că nu-ţi va trebui mai mult de un an ca să începi să te uiţi la mine, fără să mă vezi, aş fi rămas la ceainărie.

Spunându-i aceste cuvinte, întoarse capul şi se uită la el cu coada ochiului, aşa că Wang Lung începu să râdă, şi apucând-o de mână, îşi lipi obrazul de palma ei parfumată şi-i răspunse:

— De, un bărbat nu se poate gândi mereu la piatra preţioasă pe care şi-a cusut-o pe haină, dar dacă se întâmplă să o piardă, îi pare rău de ea. Am început să mă gândesc acuma la feciorul meu cel mai mare şi la felul în care sângele lui a început să clocotească din pricina patimii, aşa că ar trebui să-l însor, dar nu ştiu unde să-i găsesc o soţie. N-aş vrea să se căsătorească nici cu o fată a vreunui ţăran din satul acesta, şi nici nu s-ar cădea să fac aşa ceva, deoarece noi purtăm cu toţii acelaşi nume de „Wang”. Tot aşa nu cunosc pe nimeni din oraş atât de bine, încât să mă pot duce la el şi să-i spun „Iată eu am un fecior şi tu ai o fată”; nu-mi vine nici să mă duc la agentul matrimonial, căci mă tem nu cumva să fie ceva dinainte pus la cale între el şi părintele unei fete care să fie oloagă sau tâmpită din naştere.

De când văzuse că feciorul lui cel mai mare crescuse voinic şi mlădios, Lotus se uita la el cu plăcere, aşa că făcu mult haz de vorbele lui Wang Lung şi-i răspunse distrată:

— Mi s-a întâmplat ca la ceainăria aceea mare să cunosc un bărbat care venea pe la mine şi-mi vorbea de multe ori, despre fiica lui, căci spunea că seamănă cu mine, că e tot atât de mică şi delicată, dar că este foarte tânără, „aşa că de câte ori vin la tine, mă cuprinde o sfială neînţeleasă – spunea el – ca şi când tu ai fi fiica mea; prea semeni cu ea şi asta mă face să-mi închipui că fapta mea este fărădelege;” ori tocmai din pricina asta, deşi pe mine mă iubea mai mult decât pe oricare alta, se ducea totuşi la o fată voinică şi rumenă la faţă, căreia îi ziceau Floare de Rodie.

— Ce fel de om era bărbatul acesta? întrebă Wang. Lung.

— Era un om cumsecade şi împărţea din larg arginţii, iar când

spunea ceva, se ţinea întotdeauna de vorbă. Toate fetele îi doream numai binele, căci nu era un cusurgiu şi dacă se întâmpla ca o fată să fie obosită, nu zbiera la ea că l-a înşelat, cum făceau alţii, ci-i spunea întotdeauna foarte curtenitor, de parcă ar fi fost un prinţ, sau un cărturar sau unul dintr-o casă nobilă: „Ia banii aceştia fetiţo şi odihneşte-te, până când dragostea va înflori din nou în sufletul tău”. Vorbea foarte frumos cu noi.

După ce-i spuse aceste cuvinte, Lotus rămase îngândurată, dar Wang Lung o trezi repede din visare, căci nu-i plăcea s-o vadă gândindu-se la felul de viaţa pe care-l dusese până acuma:

— Dacă avea atâta argint, ce afaceri făcea omul acesta?

Femeia îi răspunse:

— Eu nu pot să ştiu, dar cred că avea o afacere de cereale; mai bine să întrebăm pe Cucu, deoarece ea ştie tot ce este în legătură cu bărbaţii şi banii lor.

Bătu din palme şi Cucu apăru numaidecât din bucătărie, cu obrazul şi nasul roşu din pricina căldurii de la plită, aşa că Lotus o întrebă:

— Cine era bărbatul acela înalt şi voinic, omul acela cumsecade care la început venea la mine şi pe urmă a început să se ducă la Floarea de Rodie, din pricină că eu semănam cu fiica lui cea mai mică, deşi pe mine mă iubea mai mult decât pe ea?

Cucu îi răspunse pe nerăsuflate:

— Aaa, acela era Liu, negustorul de grâne. Era un bărbat foarte cumsecade. De fiecare dată când mă întâlnea, îmi punea arginţi în palmă.

— Unde avea prăvălia? întrebă Wang Lung nepăsător, căci se gândea că toate acestea sunt vorbe de femei şi ar putea să nu iasă nimic dintr-însele.

— În uliţa Podului de Piatră, răspunse Cucu.

Dar înainte de a termina bine ce avea de spus, Wang Lung îşi frecă mâinile mulţumit şi răspunse:

— Ia te uită, aceasta este prăvălia unde eu îmi vând recolta; ce noroc neaşteptat; cred că s-ar putea face ceva, şi începu să se gândească mai de aproape la această posibilitate, căci i se părea că ar fi bine să-şi poată căsători feciorul cu fata celui care îi cumpără recolta.

Dar Cucu mirosi numaidecât că aci era afacere de făcut şi când era vorba de bani, ea era femeia care-i simţea de departe, întocmai cum simte guzganul seul prăjit, aşa că începu să-şi şteargă mâinile

de şorţul cu care era încinsă şi adăugă:

— Sunt gata să primesc poruncile stăpânului.

Wang Lung însă stătu la îndoială şi se uită îngândurat la chipul ei de femeie vicleană, dar Lotus se amestecă în vorbă:

— Să ştii că ea are dreptate. Cucu se va duce să stea de vorbă cu Liu, căci el o cunoaşte bine şi afacerea asta s-ar putea face, căci Cucu este o femeie deşteaptă. Şi dacă va reuşi, atunci îi vei da ei banii ce ar trebui să-i plăteşti agentului matrimonial.

— Aşa voi face! se grăbi Cucu să răspundă, căci se gândea la arginţii ce i se vor număra în palmă, apoi împăturindu-şi şorţul, adăugă: Plec chiar acuma, deoarece mâncarea este aproape gata, doar să mai fiarbă puţin carnea, şi legumele sunt spălate şi puse la foc.

Wang Lung însă îşi zise că nu a cumpănit de ajuns pentru a putea începe o astfel de afacere, prin urmare nu putea lua o hotărâre pripită. Tocmai de aceea răspunse fără înconjur:

— Nu te duce încă, deoarece n-am hotărât nimic. Va trebui să mă mai gândesc câteva zile, şi după aceea îţi voi spune ce-am hotărât.

Cele două femei erau nerăbdătoare, Cucu din pricina arginţilor, iar Lotus pentru noutatea acestei întâmplări în casa lui Wang Lung, care-i va da prilejul să mai afle câte ceva neaşteptat. El însă ieşi din odaie, spunând:

— Nu se poate; e vorba de fiul meu, prin urmare voi mai aştepta.

În felul acesta poate ar fi aşteptat mult şi bine, dacă nu se întâmpla ca într-o seară feciorul său cel mai mare să se întoarcă acasă, legănându-se pe picioare, cu obrazul aprins şi respiraţia otrăvită de băutură. Wang Lung îl auzi hurducând prin curte şi ieşi din casă, să vadă ce s-a întâmplat. Flăcăului i se făcuse rău, căci nu era obişnuit decât cu vinul slab pe care-l făceau la ei acasă, din orezul fermentat, şi începuse să verse, pe urmă căzu şi se tăvăli, întocmai ca un câine, în propria lui murdărie.

Wang Lung se sperie şi strigă după O-lan care ieşi numaidecât din casă, aşa că-l ridicară din curte şi-l duseră în casă, unde O-lan îl spălă şi-l întinse pe patul din odaia ei; dar înainte de a-l dezbrăca, flăcăul adormi ca un mort şi nu fu în stare să mai răspundă la întrebările puse de tatăl său.

Wang Lung intră în odaia unde cei doi feciori ai săi dormeau împreună şi aci găsi pe cel mai mic întinzându-se şi căscând, în timp ce-şi lega într-o bucată de pânză cărţile şi se pregătea să

plece la şcoală.

— Noaptea trecută fratele tău n-a dormit cu tine? întrebă Wang Lung.

Băiatul răspunse cu jumătate gură:

— Nu!

Wang Lung băgă de seamă spaima ce tremura în privirile lui şi strigă supărat:

— Unde a fost? şi când văzu că băiatul nu vrea să-i răspundă, îl apucă zdravăn de ceafă şi zbieră la el: Spune adevărul, mă, câine ticălos!

Băiatul se înspăimântă, văzând pe tatăl său cât este de supărat şi începu să se vaiete şi să plângă, apoi îi răspunse printre sughiţuri:

— Fratele mai mare mi-a poruncit să nu-ţi spun nimic şi m-a ameninţat că mă va ciupi şi mă va arde cu un ac înroşit, dar dacă nu-ţi voi spune nimic, mi-a făgăduit să-mi dea un ban de aramă.

Wang Lung simţi că a început să-şi piardă firea şi strigă la fiul său:

— Spune ce ai de spus, căci altfel de ucid!

Băiatul se uită deznădăjduit împrejurul său şi înţelese că dacă nu va răspunde la întrebările ce i le pune, părintele său îl va sugruma.

— A fost plecat de acasă trei nopţi la rând, dar eu nu ştiu ce face şi pe unde umblă, doar atâta că pleacă de acasă cu feciorul unchiului tău, vărul nostru.

Wang Lung îşi desprinse mâna de pe ceafa fiului său şi dându-l cu violenţă la o parte, ieşi din odaie şi intră în casa unde sta unchiul său. Aci găsi pe fiul acestuia, dar tânărul părea mai sigur pe picioare, deoarece el era mai mare decât feciorul său şi mai vechi în astfel de trebuii obişnuite între bărbaţi. Wang Lung zbieră la el:

— Unde ai dus pe fiul meu?

Tânărul se întoarse spre Wang şi-i răspunse întunecat:

— Ooo, fiul tău, vere, nu mai are nevoie să fie dus de nimeni, căci ştie şi singur drumul.

Dar Wang Lung îi mai repetă o dată întrebarea şi se gândi că în clipa aceasta ar fi în stare să ucidă pe acest fiu cu chip de diavol al unchiului său, şi strigă la el cu glasul tunător:

— Unde a fost feciorul meu noaptea trecută?

Tânărul se sperie, auzindu-i glasul şi-i răspunse întunecat, coborând privirile neruşinate în faţa unchiului său:

— A fost la desfrânata care trăieşte în curţile casei care

odinioară erau ale familiei Hwang.

Când Wang Lung auzi aceste cuvinte, gemu îndurerat, deoarece desfrânata aceasta era cunoscută de toată lumea şi la ea nu se duceau decât oameni săraci şi dintre cei mai de jos, deoarece nu mai era femeie tânără şi pentru bani puţini ar fi fost în stare să facă orice. Fără să mai stea să mănânce, ieşi pe poartă şi apucă în lungul ţarinei sale, dar de astă dată nu se mai uită la semănăturile de pe holde şi nici nu mai făcu socoteala recoltei ce o va avea anul acesta, căci supărarea pricinuită de purtarea fiului său îi întunecase vederile. Privirile lui erau acuma întoarse spre rana ce sângera în sufletul său, şi trecând poarta zidului ce înconjura oraşul se îndreptă spre casa în care odinioară trăise o familie strălucită.

Porţile grele erau acuma larg deschise şi nu mai era nimeni care să le deschidă şi să le închidă în zăvoarele grele, pe urma celor ce intrau în curte. Intră şi văzu că toate curţile sunt pline de oameni care stăteau cu chirie, câte o familie de fiecare odaie. În toate părţile era plin de gunoaie; pinii bătrâni fuseseră tăiaţi, iar cei care mai stăteau în picioare, începuseră să se usuce; dulbinele curţilor secaseră şi erau pline de murdării.

Dar el nu era în stare să vadă lucrurile acestea. Se opri în mijlocul curţii exterioare şi strigă:

— Unde este femeia desfrânată pe care o cheamă Yang?

În pragul unei odăi sta o femeie bătrână, aşezată pe un trepied de lemn şi cosea talpa unui papuc de pâslă; ridicând fruntea, îi făcu semn spre o uşă lăturalnică, apoi îşi văzu de treabă, ca şi când ar fi fost obişnuită ca bărbaţii să-i pună astfel de întrebări.

Wang Lung se apropie de uşă şi bătu cu putere, până când auzi un glas întârâtat care-i răspunse:

— Pleacă de aici, căci pentru noaptea aceasta am terminat cu treaba; trebuie să mă odihnesc, ca noaptea viitoare să pot sta din nou de veghe.

Dar el bătu din nou şi glasul dinăuntru se auzi strigând:

— Cine bate?

Nu răspunse ci continuă să bată, căci era hotărât să intre, fie că-i deschide, fie că nu şi într-un târziu auzi nişte paşi târşiţi apropiindu-se din fundul odăii şi o femeie îi deschise uşa; femeia nu mai era tânără, deoarece obrazul îi era ofilit, iar buzele groase şi lăbărţate mai purtau urme de suliman alb şi pe frunte avea urme de roşu pe care nu şi-l şterse încă şi nici pe obraz nu se spălase; după ce se uită la ei, îl întrebă cu glasul, răstit:

— Acuma nu se poate să te primesc, dar dacă vrei, poţi veni astă seară cât de devreme; acuma trebuie să mă odihnesc.

Wang Lung o întrerupse supărat, căci vederea acestei femei îl făcea să-i fie silă de ea şi-i era peste putinţă să se gândească la posibilitatea că fiul său şi-a petrecut noaptea în aşternutul unei astfel de femei.

— Nu e vorba de mine – căci eu nu am nevoie de o femei ca tine. E vorba de feciorul meu.

În aceeaşi clipă simţi că un val de lacrimi începe să-l înece, gândindu-se la fiul său rătăcit. Femeia se uită la el şi întrebă:

— Da, şi ce este cu feciorul tău?

— Noaptea trecută a fost aici, zise Wang Lung şi glasul începu să-i tremure.

— Noaptea trecută au fost la mine feciorii multor bărbaţi, răspunse femeia, dar de unde vrei să ştiu care este al tău.

Wang Lung adăugă cu glasul rugător:

— Gândeşte-te şi adu-ţi aminte de un băiat cu mijlocul subţire, tânăr şi destul de înalt pentru vârstă lui, dar totuşi fără să fi ajuns la vârsta bărbăţiei. Nici n-aş fi visat că ar îndrăzni să se apropie de o femeie.

Femeia se lumină la faţa şi-i răspunse:

— Poate au fost doi care au venit împreună; unul dintre ei era cu nasul repezit în sus şi umblă cu pălăria pe o ureche şi se uită de parcă n-ar fi nimic în lume ca el să nu ştie. Celălalt este aşa cum spui, un tânăr înalt şi voinic care ar vrea să arate a bărbat.

— Da, da… el este; acesta e, feciorul meu, se grăbi Wang Lung să răspundă.

— Şi ce este cu feciorul tău? întrebă femeia.

Wang Lung încercă să-i vorbească foarte serios:

— Uite ce, dacă se va întâmpla să mai vină pe aici, dă-l afară – spune că nu primeşti în aşternutul tău decât bărbaţi sau spune-i ce vei vrea – dar de fiecare dată când îl vei da afară, să ştii că eu îţi voi număra în palmă de două ori atâta argint cât ţi s-ar cuveni pentru osteneala ta.

Femeia începu să râdă nepăsătoare şi-i răspunse mulţumită:

— Cine nu s-ar învoi la o astfel de afacere, dacă e vorba să fie plătit, fără să facă nimic? Prin urmare mă învoiesc şi eu. Adevărul este că mie-mi plac bărbaţii, deoarece băieţii tineri nu-mi fac nicio plăcere.

În timp ce vorbea, se uita zâmbind la Wang Lung şi dădea din

cap, dar lui îi era scârbă de chipul ei desfrânat şi se grăbi să adauge:

— Vasăzică ne-am înţeles!

Apoi se întoarse repede şi porni spre casă, dar în drum scuipă de câteva ori la rând, ca să poată scăpa de scârba ce i-o lăsase vederea acestei femei.

În aceeaşi zi se duse la Cucu şi-i spuse:.

— Fă aşa cum mi-ai spus. Du-te la negustorul de grâne şi fă târgul cu el. Vezi că zestrea ce se dă să fie destul de bună, dar nu prea mare, dacă fata va fi pe potriveala dorinţelor noastre şi dacă se va putea să ajungi la o înţelegere.

După ce-i spuse aceste cuvinte, se întoarse în casă şi se opri îngândurat în faţa patului în care dormea feciorul său şi-l văzu cât este de senin şi de tânăr, cum sta liniştit şi nemişcat. Dar când îşi aduse aminte de femeia aceea desfrânată şi de buzele ei groase şi lăbărţate, se simţi din nou cuprins de scârbă şi începu să murmure neînţeles.

În timp ce se uita la el, intră O-lan şi văzând sudoarea de pe fruntea feciorului lor, aduse un vas de oţet, subţiat cu apă caldă şi începu să-i şteargă sudoarea, aşa cum făcea odinioară când tinerii din casa aceea mare se întâmplă să bea prea mult. Văzându-l cât stă de liniştit în somnul greu al beţiei, fără să se trezească nici în timpul cât maică-sa îl spăla, Wang Lung ieşi din odaie şi se îndreptă spre casa unchiului său, cutremurat de revoltă, căci îşi uitase cu totul că este fratele părintelui său şi nu-şi mai aducea aminte, decât că este tatăl tânărului aceluia neruşinat şi trândav care obişnuise la rele pe fiul său cel cumsecade, şi intrând în odaia unchiului său, începu să strige:

— Am ocrotit în casa mea un cuibar de şerpi veninoşi care m-au muşcat!

Unchiul său tocmai sta cu coatele proptite pe masă şi începuse să mănânce de amiază, căci el nu se ridica niciodată din aşternut până la amiază, deoarece ştia că în casa aceasta nu avea nimic de făcut. Auzindu-i vorbele, ridică privirea din strachină şi întrebă cu indiferenţă:

— Ce s-a întâmplat?

Wang Lung îi spuse cu glasul înecat, tot ce s-a petrecut, dar la supărarea lui, unchiul său începu să râdă şi-i răspunse:

— Cum se poate să-ţi închipui că un tânăr ar putea fi împiedicat să devină bărbat? Crezi că ai putea opri un dulău să se apropie de o

căţea?

Auzindu-i râsul batjocoritor, lui Wang Lung îi fu de ajuns o clipită, ca să-şi aducă aminte de toate supărările ce i le pricinuise unchiul său în timpul din urmă; cum încercase mai demult să-l facă să-şi vândă pământul, cum trăiau toţi aceşti trântori în casa lui şi se ghiftuiau, fără să facă nimic, cum soţia unchiului său dijmuia mâncărurile scumpe aduse de Cucu de la oraş, şi cum ticălosul de fiul unchiului său învăţase la rele pe cel mai mare dintre feciorii lui. Îşi muşcă limba şi scrâşni din dinţi, apoi zbieră:

— Acum să ieşi numaidecât din casa mea, tu şi toţi ai tăi; din ceasul acesta nu se mai găseşte nicio strachină de orez pentru niciunul dintre voi, şi mai curând voi da foc casei mele, decât să vă mai primesc pe voi sub acoperişul ei, căci n-aveţi nici pic de omenie în sufletul vostru, deşi staţi şi trândăviţi cât e ziua de lungă.

Unchiul său însă rămase nemişcat la masă şi continuă să mănânce, întinzând mâna când spre un castron când spre celălalt, din faţa lui. Wang Lung simţea cum îl cutremură supărarea şi-i răscoleşte sângele din trup, dar văzând că unchiul său nici nu se sinchiseşte, se apropie de el cu braţul ridicat. Unchiul său se uită la el şi-i răspunse liniştit:

— Alungă-mă din casă, dacă îndrăzneşti.

Câteva clipe Wang se uită la el uluit şi începu să bâlbâie:

— Adică ce crezi… poate-ţi închipui…

Dar unchiul îşi deschise haina la piept şi-i arătă ce avea ascuns în sân. Wang Lung rămase încremenit, căci văzu o barbă falsă roşie şi o bucăţica de pânză de aceeaşi culoare. Ori acestea erau semnele distinctive, ale unei Bande de tâlhari care trăiau ascunşi undeva în partea de miazănoapte-apus a acestei regiuni şi prădaseră o mulţime de case arzându-le până în pământ şi luaseră femeile cu ei; pe oamenii cumsecade care îndrăzneau să li se împotrivească, îi legaseră cu frânghii de pragul caselor, ca a doua zi să fie găsiţi de vecinii lor, înnebuniţi de spaimă, dacă se întâmpla să mai fi rămas în viaţă, sau prăjiţi şi făcuţi scrum, dacă muriseră. Wang Lung holbă ochii la masca din sânul unchiului său, apoi plecă fruntea în piept şi ieşi din odaie, fără să mai zică nimic. În timp ce se depărta, auzi râsul înăbuşit al unchiului său care se aşezase din nou la mâncare.

De astă dată Wang Lung se pomeni într-o încurcătură atât de grea, cum nici prin vis nu s-ar fi gândit. Unchiul său venea şi pleca, întocmai ca şi până acum, zâmbind pe sub mustăţile rare şi

cărunte, cu hainele tot atât de slobod învălurate împrejurul trupului, iar pe el îl treceau sudori de gheaţă, când se gândea la răul ce l-ar fi putut pricinui omul acesta. Adevărul era că în toată vremea de când începuse bogăţia lui, dar mai ales în anii de secetă sau când recolta ţarinelor era atât de săracă încât oamenii mureau de foame, împreună cu copiii lor, tâlharii nu călcaseră niciodată nici casa nici pământurile lui, deşi de multe ori se temuse că vor veni împotriva lui şi-şi trăsese zăvoarele la uşi în timp de noapte. Până în anul când începuse vârtejul nebuniei lui de dragoste, umblase îmbrăcat în haine proaste şi se ferise să arate a fi om înstărit, dar după ce începu să alerge vorba prin sat că tâlhari sunt ascunşi undeva prin apropiere, se întorcea întotdeauna devreme acasă, iar noaptea dormea iepureşte şi asculta la toate zvonurile din curte.

Dar tâlharii nu se apropiară niciodată de aşezările lui, aşa că deveni nepăsător şi îndrăzneţ şi credea că cerul îi poartă de grijă şi că este sortit să fie om bogat; prin urmare nu mai ţinu seamă de nimic şi nu mai aprinse nici tămâie în micul templu al Zeităţilor Pământului, de vreme ce aceştia erau binevoitori faţă de el, chiar fără să le măi aprindă tămâie, aşa că nu se mai gândea decât la treburile lui şi la ţarină. De astă dată însă înţelese care a fost pricina că el a putut trăi până acuma nesupărat de nimeni şi va putea trăi şi de aci înainte, câtă vreme vă hrăni în casa lui pe unchiul său şi familia acestuia. Gândindu-se la toate acestea îşi simţi trupul scăldat de o sudoare rece, dar nu îndrăzni să spună nimănui ce a văzut la unchiul său în sân.

Unchiului său însă nu-i mai spuse din ziua aceea să plece din casă, iar nevestei lui încercă să-i spună, cu toată stăruinţa de care era capabil:

— Du-te în curtea interioară şi mănâncă ce te trage inima; iată şi câţiva arginţi, ca la nevoie să ai de cheltuială.

Pe urmă, cu toate că simţea supărarea cum îl îneacă, se duse la fiul unchiului său şi-l îndemnă:

— Ia şi tu câţiva arginţi, căci tinerilor le place să-şi încerce norocul.

Pe fiul său însă îl supraveghea de aproape şi nu-l lăsa să iasă din curte, după apusul soarelui, deşi tânărul nu-şi mai găsea locul şi alerga de colo până colo, zborşindu-se la fraţii lui mai mici şi pălmuindu-i, fără nicio pricină anume, ca să-şi molcomească neastâmpărul.

La început Wang Lung nu fu în stare să se mai apuce de nimic, ci

se gândea la nenorocirea căzută pe capul lui şi la toate nemulţumirile ce le avea acum, făcându-şi fel de fel de planuri. „Aş putea să dau afară din casă pe unchiul meu şi să mă mut la oraş, unde porţile sunt încuiate în fiecare seară, pentru ca lumea să fie apărată de atacurile tâlharilor”. Dar numaidecât îşi aduse aminte că în timpul zilei, va trebui să se întoarcă la muncă în ţarină şi cine ştie ce i s-ar putea întâmpla în timpul cât lucrează, fără nicio apărare, chiar aci pe pământul său! Dar afară de asta cum s-ar putea ca un bărbat să trăiască închis între zidurile ferecate ale unui oraş şi în dosul uşilor zăvorâte ale casei sale, căci ar fi murit, dacă s-ar fi despărţi de ţarina lui. Pe urmă ar fi peste putinţă să nu vina din nou un an sterp, când nici oraşul nu s-ar mai putea împotrivi prădăciunilor tâlhăreşti, cum s-a întâmplat rândul trecut, când casa cea mare a lui Hwang a fost călcată de tâlhari.

În acelaşi timp ar fi putut să se ducă la oraş şi să se adreseze judecătorului, spunându-i:

— Unchiul meu este şi el unul dintre cei cu Barbă Roşie care pradă regiunea noastră.

Dar dacă ar fi făcut o astfel de faptă, l-ar fi crezut oare, căci nu se poate să crezi astfel de vorbe, când vine cineva şi învinuieşte chiar pe fratele tatălui său? Mai de grabă din afacerea asta ar fi ieşit el bătut, pentru purtarea lui necuviincioasă, în loc să scape de unchiul său, dar afară de asta viaţa i-ar fi fost mereu în primejdie, căci dacă tovarăşii unchiului său ar fi aflat despre fapta lui, fără îndoiala l-ar fi omorât, ca să se răzbune.

Totodată, ca şi când cele întâmplate până acuma nu ar fi fost de ajuns, mai veni şi Cucu să-i spună, că deşi afacerea cu logodna a mers fără nicio greutate, negustorul Liu nu s-a învoit să facă deocamdată nimic altceva, decât cel mult să semneze hârtiile de logodnă, deoarece fiica lui era prea tânără şi neavând decât paisprezece ani, trebuia să mai aştepte cel puţin trei. Wang Lung rămase dezamăgit, gândindu-se că trei ani la rând va trebui să mai suporte în casă trândăvia şi toanele feciorului său care acuma nu voia să se mai ducă la şcoală nici cel puţin două zile din zece, şi în aceeaşi seară, în timpul cinei spuse lui O-lan:

— Pe ceilalţi copii ai noştri îi vom logodi cât se poate de curând, căci din ce îi vom logodi mai repede, din ce va fi mai bine, astfel mi-ar fi peste putinţă să îndur de trei ori la rând aceleaşi scânceli în casă pe care le am acuma.

A doua zi dimineaţa, după o noapte zbuciumată, îşi scoase haina

lungă ce o purtase până acum şi papucii de catifea cu care era încălţat, cum făcea întotdeauna când vedea că nu mai pridideşte cu supărările de acasă şi luând sapa la umăr porni în ţarină, dar când să treacă prin curtea din afară, se opri în faţa fetiţei lui cea mare, care sta la soare şi zâmbea, înfăşurându-şi între degete petecul de pânză colorată şi netezindu-l:

— Prostuţa aceasta este pentru mine mai multă mângâiere în ceasurile de supărare, decât toţi ceilalţi copii mei împreună.

Astfel Wang Lung începu să lucreze cu râvnă în ţarină, zile de-a rândul şi pământul mănos îşi împlini şi de astă dată menirea lui, vindecându-l de toate nemulţumirile şi învelindu-l în vânturile calde ale verii care-i aduceau linişte şi împăcare. Apoi, ca şi când ar fi vrut să-l scape de toate gândurile negre, din partea de miazăzi începu să se ridice un nor mic şi alb care urca încet spre bolta cerului şi se apropia. La început părea străveziu şi uşor ca un văl de ceaţă, doar că nu se răspândea în toate părţile, cum fac norii de obicei, când îi poartă vântul, ci rămase grămadă, până când începu să se răspândească în aer, ca aripile unui evantai.

Oamenii din sat se uitau la norul acesta şi căutau să-i găsească fel de fel de tâlcuri, dar se simţeau cuprinşi de spaimă, căci îşi închipuiau că ar putea fi un nor de lăcuste, pornit din miazăzi ca să le prăpădească semănăturile. Wang Lung era şi el între oamenii care iscodeau zarea; uitându-se aşa la norul ce venea spre ei, vântul le aruncă ceva la picioare, iar unul se aplecă repede şi luând în mână ceea ce auziseră susurând, văzu că este o lăcustă moartă care părea să fie mult mai uşoară decât alaiul viu ce venea pe urma ei.

Cât ai clipi Wang Lung îşi uită de toate supărările lui. Uită de femei, de feciorii lui şi de unchiul său şi-şi uită de toate, ca să se repeadă la oamenii din sat şi să strige:

— Va trebui să ne apărăm holdele împotriva acestor duşmani care coboară asupra noastră din cer!

Dar între cei care ascultau la vorbele lui, erau şi de cei care clătinau din cap, căci îşi pierduseră chiar de la început orice nădejde, şi aceştia îi răspunseră:

— Nu, dragul meu, căci nu ne poate folosi la nimic. Cerul a hotărât ca anul acesta să ne lovească cu foamete, prin urmare la ce ca să ne mai trudim de pomană, împotrivindu-ne voinţei lui, când şi-aşa nu putem face nimic şi la sfârşit va trebui totuşi să murim!

Femeile plecară la oraş, plângând, ca să cumpere tămâie şi să o aprindă, la picioarele Zeităţilor din micul templu de lut, iar unii se duseră chiar la templul cel mare de la oraş, unde erau zeităţile cerului, şi astfel lumea începu să se închine, slăvind şi zeii cerului şi pe ai pământului.

Cu toate acestea norul de lăcuste întuneca cerul şi începu să se răspândească în largul câmpului.

Wang Lung însă îşi adună argaţii şi Ching era nemişcat de lângă el; mai veniră şi alţi plugari mai tineri şi toţi aceştia puseră foc chiar cu mâna lor în anumite partale din ţarină şi arseră holdele de grâne care erau tocmai în pârgă; săpară şanţuri largi pe care le umplură cu apă din fântâni şi lucrară aşa zi şi noapte, fără întrerupere. O-lan le aducea de mâncare, împreună cu celelalte femei, care veneau cu merinde la bărbaţii lor, şi oamenii mâncau de-a-npicioarele, întocmai ca dobitoacele, fără să se oprească din lucru.

Numaidecât după aceea zarea se întunecă şi aerul se auzi vâjâind, de bătaia milioanelor de aripi, şi norul de lăcuste se lăsă asupra holdelor, tocind până în pământ semănătura câte unui partal şi lăsând nevătămat pe cel de lângă el ca să treacă dincolo şi să roadă până în pământ, de rămânea mirişte pe urma lor, ca în timp de toamnă. Oamenii oftau neputincioşi, uitându-se la prăpădul din faţa lor, dar Wang Lung se repezea furios cu un lăstar în mână şi le lovea, călcându-le în picioare fără milă, iar oamenii lui se ţineau alături de el şi învârteau ciomegele, aruncându-le cu miile în pârjolul de flăcări şi în apa din şanţuri. Milioane de lăcuste pieriră în lupta aceasta împotriva oamenilor, dar pentru cele rămase, pierderea aceasta nu însemna nimic.

După lupta aceasta deznădăjduită, Wang Lung avu parte şi de răsplată: holdele lui cele mai bune rămaseră neatinse; după ce norul de lăcuste începu să se îndrepte spre cealaltă margine de cer, văzu că i-a mai rămas destul grâu, ca să aibă ce secera, iar straturile cu răsadurile tinere de orez erau nevătămate, aşa că se simţi mulţumit. Mulţi oameni din sat începură să ronţăie trupurile prăjite de flacără ale lăcustelor, dar Wang Lung nu vru să se atingă de ele, căci i se păreau spurcate, din pricina pagubei pricinuite în ţarina lui. Totuşi nu zise nimica, văzând pe O-lan că le prăjeşte în ulei şi nici când auzi lucrătorii cum le ronţăie între dinţi; copiii le desfăceau bucăţele şi le mâncau cu băgare de seamă, deoarece se temeau de ochii lor bulbucaţi. El însă nu vru nici să le guste.

Totuşi venirea lăcustelor îi fu de folos. Şapte zile la rând nu se

gândise la altceva, decât la ţarina lui şi astfel reuşise să se vindece de toate supărările şi temerile lui, deci putu să se gândească liniştit:

„La urma urmelor, tot omul îşi are necazurile lui, prin urmare va trebui să încerc să le duc şi eu pe ale mele; unchiul meu este mai bătrân decât mine, iar cei trei ani ce va trebui să-i mai aştept pentru feciorul meu, vor trece şi ei, fără să-mi pun ştreangul de gât”.

Prin urmare adună recolta de grâu ce o avea pe holde şi după ce veni vremea ploilor, răsadurile inundate, şi după toate acestea, se făcu iarăşi vară.

Capitolul XXIV

A doua zi, când Wang Lung îşi închipuia că în casa lui s-a statornicit din nou liniştea, feciorul cel mai mare veni la el, după ce-l văzu că s-a întors de la câmp, şi îi spuse cu multă codeală:

— Tată, dacă vrei ca cu să devin cărturar, atunci află că de la catârul acela bătrân de la oraş eu nu mai am nimic de învăţat.

Wang Lung care tocmai scosese o oală de apă fiartă din căldarea de pe plită, muie într-însa un prosop şi după ce-l stoarse, şi-l puse aburind pe obraz:

— Ei, şi ce-ai vrea acuma?

Feciorul stătu o clipă la îndoială, apoi adăugă:

— Dacă vrei ca eu să devin cărturar, atunci va trebui să plec spre miazăzi, ca să mă duc la o şcoală mare, unde să pot învăţa ceea ce trebuie învăţat.

Wang Lung îşi şterse pleoapele ochilor şi urechile cu prosopul, apoi se uită la feciorul său şi-i răspunse răstit, căci îşi simţea trupul frânt de muncă:

— Dar prostia asta de unde ai mai luat-o? Nu se poate să pleci şi nu vreau să mai aud de aşa ceva; m-ai înţeles: nu vei pleca de acasă. Pentru lumea în care trăim noi, ai destulă învăţătură.

Spunând aceste cuvinte, muie prosopul din nou în oala cu apă fierbinte.

Feciorul însă nu se mişcă din faţa lui, ci rămase întunecat şi începu să îngâne ceva, aşa că Wang Lung se supără din pricină că nu-l înţelegea, şi începu să răcnească:

— Spune limpede ce ai de spus!

Tânărul tresări, auzind vorbele răstite ale părintelui său şi-i

răspunse:

— Bine, atunci îţi voi spune limpede că eu sunt hotărât să plec spre miazăzi, căci nu am poftă să mai stau în casa asta ţărănească şi să fiu supravegheat ca un copil; nici să-mi pierd vremea în oraşul acesta mic, unde nu te poţi simţi mai bine decât la noi în sat. Voi pleca de acasă, ca să învăţ şi eu câte ceva şi să văd lume străină.

Wang Lung se uită la feciorul său care sta cu ochii în pământ, şi-l văzu palid, în haina lui lungă de culoarea argintului, făcută din pânză de in subţire şi răcoros pentru zilele calde ale verii, şi cum se uita aşa la el, băgă de seamă că pe buza de sus i-au răsărit primele tuleie de mustaţă; obrazul lui era catifelat şi auriu, iar mâinile ascunse în mânecile hainei, erau prelungi şi fine, ca ale unei femei. Pe urmă Wang Lung se uită la el însuşi şi văzu că este plin de pământ şi e îmbrăcat numai într-o pereche de pantaloni de pânză albastră, sumeşi până sub genunchi şi partea de sus a trupului îi era despuiată, aşa că puteai crede că el este robul acestui tânăr, nu părintele lui. Gândul acesta îl făcu să se revolte împotriva tânărului zvelt şi frumos din faţa lui, aşa că-i răspunse răstit:

— Mai bine du-te în ţarină şi ia o mână de humă, să-ţi freci trupul cu ea, căci altfel oamenii vor crede despre tine că eşti femeie, şi pune mâna pe sapă şi lucrează şi tu ceva, pentru orezul pe care-l mănânci!

În clipa aceasta Wang Lung îşi uitase cu totul de mândria pe care i-o pricinuise faptul că fiul său era ştiutor de carte şi că se pricepea la dezlegarea tâlcului cărţilor, aşa că dădu să iasă din odaie, bătând din picioare şi scuipând pe podmol, căci frumuseţea fiului său îl nemulţumea. Tânărul rămase în picioare şi se uită după el întunecat, dar părintele său nu se mai întoarse, să-l vadă ce face.

În aceeaşi seară, când Wang Lung intră în curtea interioară şi se aşeză alături de Lotus care sta întinsă pe salteaua aşternutului ei, şi Cucu îi făcea vânt ca s-o răcorească, femeia începu să-i spună nepăsătoare, ca şi când ar fi căutat prilej de vorbă:

— Feciorul tău cel mai mare e mâhnit şi ar vrea să plece de-acasă.

Aducându-şi aminte de nemulţumirea ce i-o pricinuise fiului său, Wang Lung o întrebă supărat:

— Dar ce te interesează asta pe tine? La vârsta lui nu-i voi îngădui să intre în casa asta.

Lotus se grăbi să-i răspundă:

— Nu – nu… linişteşte-te, căci mie mi-a spus Cucu.

Femeia de lângă ea adăugă:

— Lucrul acesta se vede uşor, căci este un fecior prea drăguţ şi prea mare, ca să-şi piardă vremea trândăvind şi tânjind la tine acasă.

Vorbele acestea alungară bănuiala tulbure trezită în sufletul lui Wang Lung şi nu se mai gândi decât la supărarea ce i-o pricinuise feciorului său, deci le răspunse:

— Am spus nu; prin urmare nu va pleca. Nu vreau să-mi cheltuiesc banii prosteşte.

Altceva nu vru să mai spună şi nici să mai vorbească despre întâmplarea asta, aşa că Lotus bănuind că trebuie să fie supărat de ceva, porunci lui Cucu să plece, ca să rămână singură cu el.

Câteva zile la rând nu se mai întâmpla nimic neobişnuit şi flăcăul părea liniştit, dar cu toate acestea la şcoală nu se mai ducea, iar părintele său nu încercă să se împotrivească hotărârii lui, căci acuma avea aproape optsprezece ani şi era voinic şi vânjos, ca şi mama lui, iar când el se întorcea acasă, îl găsea citind în odaia lui, aşa că Wang Lung se simţi mulţumit şi se gândi:

„Au fost numai toane tinereşti; nici el nu ştie ce vrea şi cei trei ani vor trece – s-ar putea să fie chiar doi, dacă voi mai adăuga o sumă de arginţi, sau chiar unul, dacă suma ce o voi plăti se va întâmpla să fie destul de mare. După ce voi sfârşi cu treieratul, vom face ogor şi vom semăna grâul de primăvară, iar după ce vom îmblăti fasolea, mă voi gândi şi la afacerea asta, mai în tihnă”.

Foarte curând îşi uită cu totul de fiul său, căci recolta – afară de ceea ce prădaseră lăcustele – ieşi destul de bine şi Wang Lung putu pune la loc toţi banii cheltuiţi cu Lotus. Aurul şi argintul ajunsese din nou la preţ pentru el, aşa că se mira el însuşi de multe ori, cum de putuse cheltui înainte de asta cu atâta lipsă de cumpăt pentru o femeie.

Totuşi se întâmpla uneori ca apropierea de Lotus să-i trezească dorinţele, dar nu cu aceeaşi putere ca la început şi se simţea mândru că o are în casa lui, deşi acuma vedea limpede că soţia unchiului său avusese dreptate, când îi spusese că nu mai este atât de tânără, deşi era mică de statură, şi nici nu rămăsese până acuma niciodată însărcinată. Dar la amănuntul acesta nu se prea gândea, deoarece avea feciori şi fete, şi avea de gând să o păstreze în casa lui, pentru plăcerea ce o simţea când venea la ea.

Dar pe măsură ce treceau anii, Lotus devenea tot mai drăguţă, căci dacă ai fi putut să-i găseşti înainte de asta vreun cusur, atunci

acesta nu putea să fie decât amănuntul că era slabă ca o pasăre şi din pricina asta chipul îi era prea ascuţit şi tâmplele prea căzute. Dar acum, cu mâncarea pe care i-o pregătea Cucu şi petrecându-şi viaţa în trândăvie, căci nu trebuia să se mai ocupe decât de un singur bărbat, începu să se împlinească şi să se rotunjească, tâmplele nu-i mai erau scofâlcite şi cu gura mică şi ochii mari şi strălucitori pe care-i avea, părea mai mult decât oricând o pisicuţă leneşă. Mânca şi dormea şi începea să pună în fiecare zi tot mai multă carne pe ea. Deşi astăzi nu mai era boboc de floare de lotus, rămăsese totuşi floare adevărată, iar dacă nu mai era tânără, nu se putea totuşi să spui despre ea că este bătrână, căci pentru ea, tinereţea şi vârsta păreau că nu pot fi deosebite între ele.

Cu felul acesta de viaţă liniştită şi alături de feciorul său împăcat, Wang Lung ar fi putut trăi mulţumit, dacă nu se întâmpla ca într-o seară – când el tocmai începuse să-şi facă socoteala pe degete, ca să vadă ce poate vinde din recolta de grâu şi din orezul ce-l avea – să simtă pe O-lan că intră încet în odaie. În timpul anilor ce trecuseră, soţia lui se uscase pe picioare şi devenise pământie, iar oasele obrazului păreau şi mai repezite în afară decât până acuma, şi ochii îi căzuseră în fundul capului. Dacă se întâmpla s-o întrebe cineva, cum îi mai merge, îi răspundea doar atât:

— Simt că mă arde ceva în pântece, ca o grămăjue de jăratic.

În cei din urmă trei ani pântecele îi crescuse atât de mult, încât părea că este însărcinată, dar sarcina asta era fără naştere. Cu toate acestea se scula în zori, şi vedea de treburile casei, iar Wang Lung se uita la ea, cum s-ar fi uitat la masa din faţa lui, sau la scaunul pe care se aşeza sau la un pom din curte, dar niciodată cu aceeaşi curiozitate cu care s-ar fi uitat la boul din jug, când îl vede că pleacă fruntea sau la un porc din poiată care nu vrea să mai mănânce. Femeia îşi vedea de treaba ei şi nu vorbea decât ceea ce ar fi fost peste putinţă să nu vorbească de soţia unchiului lui Wang Lung, dar cu Cucu nu vorbea niciodată. O-lan nu intrase niciodată în curtea interioară a caselor ei, şi rareori când se întâmplă ca Lotus să iasă afară, ca să se plimbe, ea intra în odaie şi nu mai ieşea din casă, până când nu venea cineva să-i spună „A plecat!” Dar nu zicea niciodată nimic, ci lucra la bucătărie şi spăla rufele la iaz, chiar în timp de iarnă, când apa îngheţa. Lui Wang Lung însă niciodată nu i-ar fi trecut prin minte să-i spună: „Cu banii pe care-i avem acuma, de ce nu-ţi iei o slujnică în casă sau de ce nu-ţi cumperi o roabă?”

Nu se gândea că în casă ar fi nevoie de aşa ceva, deşi el îşi luase argaţi care să-l ajute la muncile câmpului, să îngrijească de boii şi măgăruşii din curte, de porcii din poiată, iar în timpul verii când începeau să crească apele, îşi lua păstori care să aibă grijă de raţele şi gâştele pe care le avea şi care ieşeau să ciugulească ierburi şi gâze.

În seara cu pricina, stând aşa în lumina celor două făclii roşii, înfipte în sfeşnicele de tablă, femeia se opri în faţa lui şi-şi plimbă sfioasă ochii prin odaie, apoi îndrăzni:

— Aş avea să-ţi spun ceva.

Se uită la ea mirat şi o îndemnă:

— Haide, spune!

Rămase cu privirea ridicată spre ea şi văzându-i obrazul supt, se gândi iarăşi că femeia aceasta este cu totul lipsită de farmec şi că au trecut ani de zile de când el nu s-a mai gândit la ea niciodată, cum se gândeşte bărbatul la femeia lui.

O auzi că începe să-i spună cu glasul sugrumat:

— Feciorul cel mare intră prea des în curtea interioară. Când se întâmplă ca tu să lipseşti de acasă, întotdeauna el trece dincolo.

La început lui Wang Lung îi fu peste putinţă să o înţeleagă ce spune, atât vorbea de încet, aşa că se plecă spre ea şi stărui:

— Ce spui tu acolo femeie?

Ea-i făcu semn, fără să zică nimic, spre odaia feciorului şi-şi ţuguie buzele uscate, întorcând obrazul spre curtea de dincolo. Wang Lung însă rămase nemişcat şi se uită la ea, fără să creadă vorbele ei.

— Mi se pare ca tu visezi! declară el într-un târziu.

Femeia clătină din cap şi adăugă cu mare greutate:

— Dacă vrei, stăpâne, vino odată acasă pe neaşteptate. Pe urmă, după o clipă de tăcere, adaugă: Cred că va fi mai bine să-l laşi să plece de acasă, chiar spre miazăzi.

După ce spuse aceste cuvinte, se apropie de masă şi luându-i cupa de ceai, o pipăi şi văzând că ceaiul s-a răcit, îi turnă altul fierbinte, apoi ieşi din odaie, tot atât de tăcută, pe cât intrase, lăsându-l năucit de vorbele pe care i le spusese.

„Te pomeneşti că femeia aceasta o fi geloasă”. Dar la ce să se mai gândească la aşa ceva, mai ales acuma când feciorul său era mulţumit şi-l găsea în fiecare zi citind în odaia lui, aşa că se ridică de la o masă şi începu să râdă de gândurile ce le poate născoci o minte de femeie.

Dar în aceeaşi noapte când se duse şi se întinse în aşternut alături de Lotus, femeia începu să se ferească din calea lui şi dându-l la o parte îi spuse:

— E cald şi tu miroşi urât, aşa că ar fi bine să te speli când vii la mine.

Apoi se ridică numaidecât pe marginea patului şi ferindu-şi părul care-i căzuse pe obraz, începu să se zbată când întinse mâna după ea. Stătu şi se gândi că de câteva zile încoace Lotus se supusese dorinţelor lui fără nicio plăcere, dar îşi închipuise că acestea sunt numai toane de femeie; că poate se simte moleşită de căldura acestui sfârşit de vară, dar de astă dată îşi aduse aminte de vorbele lui O-lan şi sărind în picioare, se răsti la ea:

— În cazul acesta n-ai decât să dormi singură, şi să mă tai, dacă-mi pasă nici cât negru sub unghie.

Ieşi repede din odaie şi intră în tinda casei lui, unde puse două scaune unul lângă altul şi se întinse pe ele. Dar nu putu adormi, aşa că ieşi din casă şi trecând pragul porţii, începu să se plimbe prin faţa trestiilor de bambus care erau înşirate în lungul zidului, şi aici simţi vântul rece al nopţii răcorindu-i trupul cu adierile prevestitoare ale toamnei.

Îşi aduse apoi aminte că Lotus ştiuse de dorinţa feciorului său de a pleca de acasă, dar de unde aflase oare? Tot aşa feciorul său nu mai pomenise de multă vreme despre această plecare ci părea mulţumit, dar care era pricina acestei mulţumiri? Şi Wang Lung îşi zise furios:

— Voi cerceta şi voi afla ce s-a întâmplat!

Nu se mai întoarse în casă, ci urmări zorile tulburi, cum se desprind din întunericul nopţii şi se răspândesc în largul ţarinei sale.

După ce se lumină de ziuă şi în marginea zării se arătă o spuzeală de aur pe poala cerului, intră în casă şi după ce mâncă, ieşi în ţarină ca să supravegheze argaţii ieşiţi la muncă, aşa cum avea obiceiul în timpul secerişului şi al semănatului; umblă din holdă în holdă, ca pe urmă să strige cu glas destul de tare, ca să-l poală, auzi şi cei de acasă:

— Mă duc la holda de sub zidul oraşului, aşa că nu mă voi întoarce în curând, şi porni numaidecât.

Dar după ce făcu jumătate de drum şi ajunse la templu cel mic din mijlocul ţarinei, se aşeză pe o movilă de pământ din marginea drumului, care se vede era un mormânt părăsit, şi smulgând o

mână de iarbă, începu şi o frământe între degete. În faţa lui erau cele două zeităţi de lut şi ca prin vis îşi dădu seama de felul în care se uită acuma la el şi de vremea când îi era frică de mânia lor; dar astăzi nu-i mai păsa de ele, căci ajunsese om bogat, care nu mai avea nevoie de zeităţi, prin urmare nici nu se mai abătea pe la templul acesta. În sufletul său însă gândurile stăruiau mereu asupra întrebării:

„Să mă întorc sau să nu mă întorc acum acasă?”

În aceeaşi clipă îşi aduse aminte de purtarea din noaptea trecută a lui Lotus faţă de el şi se înfurie, gândindu-se la tot ce a făcut pentru ea.

„E limpede că n-ar fi putut să stea multă vreme la ceainăria din oraş, dar în casa mea are de mâncare şi îmbrăcăminte bogată, ca orice femeie de familie aleasă”.

Îndemnat de mânia aceasta neaşteptată, se întoarse acasă pe alt drum şi intră pe furiş în curte, apoi feri draperia de la intrarea porţii interioare şi se uită înăuntru. Trase cu urechea şi auzi murmurul unui glas de bărbat, pe care-l recunoscu numaidecât că este al feciorului său.

Furia pe care Wang o simţi acuma clocotind în sufletul său, i se păru că e atât de năvalnică, cum nu i se mai întâmplase niciodată în viaţa lui, deşi din ziua când începuse să se îmbogăţească şi oamenii din sat se uitau la el cu respect, i se întâmpla de multe ori să simtă în sufletul său porniri nesăbuite şi chiar când se dusese în oraş, i se întâmpla uneori să se poarte trufaş cu oamenii din jurul lui. Dar trufia lui de acuma era furia caracteristică a unui bărbat împotriva bărbatului care i-a furat iubita, iar când îşi aduse aminte că cel care-i furase ibovnica, e însuşi fiul său, se simţi cutremurat de scârbă, de-i venea să verse.

Scrâşni din dinţi şi ieşi din curte, apoi se apropie de tufele trestiilor din bambus şi după ce alese un fir lung şi mlădios, îl curăţi de ramuri, lăsându-i numai câteva vrejuri în vârf şi după ce-l curăţi şi de frunze, trestia rămase în mâna lui, vânjoasă şi subţire ca un capăt de frânghie. Se întoarse pe vârful picioarelor şi feri repede draperia din faţa porţii; feciorul său sta în picioare şi se uita la Lotus care se aşezase pe un scăunel în marginea dulbinei. Era îmbrăcată în tunica ei de mătase de culoarea florilor de piersic, aşa cum n-o văzuse până acuma niciodată îmbrăcată dimineaţa.

Stăteau amândoi de vorbă şi femeia întoarse puţin obrazul într-o parte şi se uita la el cu coada ochiului şi râdea, aşa că nu simţiră

apropierea lui. Wang Lung se opri şi se uită la ei, apoi dinţii îi sclipiră într-un rânjet şi încleştă mâna pe lujerul de bambus. Dar nu l-ar fi văzut nici acuma, dacă nu se întâmpla ca tocmai atunci Cucu să iasă din casă şi să ţipe speriată, aşa că se întoarseră amândoi spre el.

În aceiaşi clipă Wang Lung făcu un salt şi se năpusti asupra lor, apoi începu să încingă pe feciorul său cu trestia de bambus, zăpăcindu-l în lovituri. Deşi tânărul era mai voinic şi mai înalt decât tatăl său, acesta totuşi era mai puternic, deoarece trupul lui plin de vigoare bărbătească era ostoit de munca ţarinei, aşa că îl bătu până când sângele începu să stropească şiroaie împrejurul lui. Când Lotus începu să ţipe şi-l apucă de braţ, o îmbrânci, iar când încercă din nou să-l oprească, îi trase şi ei câteva, până când scăpă cu fuga, apoi se întoarse din nou la feciorul său şi-l bătuci, până când îl văzu că se întinde pe pământ şi-şi acopere cu mâinile obrazul însângerat.

Wang Lung se opri, răsuflând şuierător şi arătându-şi dinţii; sudoarea curgea şiroaie pe el şi se simţea sfârşit, ca după boală grea. Aruncă trestia din mâna şi spuse fiului său gâfâind:

— Acu du-te în odaia ta şi să nu îndrăzneşti să mai ieşi de acolo, până în ziua când voi scăpa de tine, căci altfel să ştii că te ucid!

Tânărul se ridică fără să zică nimic şi ieşi din curte.

Wang Lung se aşeză pe scaunul din marginea dulbinei pe care stătuse Lotus şi după ce-şi propti capul în palme, închise ochii şi începu să respire cu greutate. Nimeni nu îndrăzni să se apropie de el, aşa că stătu singur până când se linişti şi supărarea se ridică din sufletul său ca o ceaţă.

Apoi se ridică frânt şi intră în odaia unde găsi pe Lotus întinsă pe pat şi bocindu-se; se apropie de pat şi o întoarse cu faţa în sus, iar femeia se uită la el cu ochii plini de lacrimi şi pe obraz cu dâra însângerată pe care i-o lăsase trestia de bambus.

Se uită la ea şi-i spuse cu adâncă tristeţe.

— Vasăzică tu eşti sortită ca toată viaţa ta să fii o desfrânată şi ai început acum să te legi şi de fiul meu!

Femeia începu să se bocească şi mai îndurerată decât până acuma şi protestă:

— Nu, nu-i adevărat; tânărul se simţea singur şi abătut, dar venind în curtea aceasta, niciodată nu s-a apropiat de patul meu mai mult decât l-ai văzut adineauri în curte; poţi să întrebi şi pe Cucu.

Apoi ridică spre el ochii înspăimântaţi şi apucându-l de mână, i-o trecu peste obrazul şfichiuit de loviturile lui şi-i spuse înecată de suspine:

— Vezi şi tu ce-ai făcut lui Lotus a ta – nu mă gândesc la niciun bărbat afară de tine în toată lumea aceasta şi chiar dacă ar fi fiul tău pricina acestei neînţelegeri, nu este cu nimic mai mult decât tot fiul tău şi pentru mine nimic altceva.

Se uita la el cu ochii scăldaţi în lacrimile limpezi şi Wang Lung gemu îndurerat, căci frumuseţea acestei femei îl făcea să-şi piardă cumpătul şi să o iubească, chiar atunci când n-ar fi trebuit. În aceeaşi clipă se gândi că i-ar fi peste putinţă să suporte încredinţarea că între aceşti doi s-ar fi întâmplat ceva, de aceea nu mai cercetă, căci nu dorea să mai afle nimic. Gemu deci încă o dată şi ieşi din odaie. Trecu prin faţa odăii feciorului său şi strigă, fără să intre:

— Strânge-ţi lucrurile într-o lădiţă şi mâine dimineaţă să pleci spre miazăzi, unde-ţi place şi să nu te mai întorci acasă, până în ziua când voi trimite după tine.

Apoi trecu înainte şi găsi pe O-lan care începuse să coasă la o haină a lui, dar când trecu pe lângă ea, femeia nu zise nimic, şi chiar dacă auzise răfuielile şi ţipetele din curtea de alături nu-i dădu niciun semn din care ar fi putut bănui că ea ştie ce s-a întâmplat. Wang Lung îşi continuă drumul şi, trecând prin curte, ieşi în largul ariei, în lumina soarelui amiezii, şi-şi simţea trupul sfârşit, ca după o zi de muncă grea.

Capitolul XXV

După plecarea feciorului său mai mare, Wang Lung parcă simţea că toată casa lui a scăpat de o mare povară care-l făcea să se sugrume şi să nu poată răsufla în voie. În gândul său îşi zicea că pentru fecior e mult mai bine că a plecat, iar acuma îşi putea vedea şi de ceilalţi copii ai săi, căci ocupat mereu cu lucrul câmpului, cu holdele care trebuiau semănate şi secerate, şi cu orice s-ar fi întâmplat în altă parte, nu prea avusese vreme să se gândească la ei. Se hotărî ca pe al doilea fecior să-l ia din vreme de la şcoală şi să-l dea să înveţe o meserie, înainte de a-l apuca vârtejul nebuniei, ca să nu mai aibă pace cu el în casă, cum nu avusese de cel plecat.

Al doilea fecior al lui Wang Lung însă semăna cu fratele mai mare tot atât de puţin, cât de puţin ar putea să nu semene doi fraţi

între ei. Câtă vreme cel mai mare era înalt şi ciolănos, cu obrazul rumen şi caracteristic oamenilor din miazănoapte, cum era şi mama lui, al doilea fecior era mic de statură, cu piele aurie şi ceva care lui Wang Lung îi aducea aminte de tatăl său: o sclipire fulgerătoare şi ageră a ochilor vii care uneori te priveau în bătaie de joc, dacă se întâmpla să li se ofere prilejul.

„Din băiatul acesta ar putea ieşi un bun negustor, îşi zise Wang Lung; îl voi lua de la şcoală şi poate, voi reuşi să-l bag în contorul unui negustor de cereale. N-ar strica să am un fecior, tocmai acolo unde trebuie să-mi vând şi eu recolta, căci va putea supraveghea cântarul şi va căuta ca târgul să iasă în folosul meu”.

Prin urmare într-una din zile îi spuse lui Cucu:

— Du-te spune părintelui logodnicei fiului meu mai mare, că aş vrea să-i spun ceva. Spune-i că în orice caz va trebui să golim şi un pahar de vin împreună, mai ales că ne-a fost rânduit ca noi doi să ne amestecăm sângele în acelaşi vas.

Cucu făcu aşa cum îi spuse şi se întoarse acasă cu următorul răspuns:

— Spune că te aşteaptă să vii când pofteşti, iar dacă vrei să te duci astăzi la amiază, să bei un pahar de vin împreună cu el, eşti bine venit, ori dacă aşa ţi-e voia, poate veni el la tine.

Wang Lung însă n-ar fi vrut ca omul acesta de la oraş să vină la el, deoarece se gândea că va trebui să facă fel de fel de pregătiri pentru primirea lui, aşa că se spălă şi se îmbrăcă în hainele lui de mătase şi porni în lungul potecii dintre lanuri. Se duse de-a dreptul în Uliţa Podurilor, aşa cum îi spusese Cucu, şi aci se opri în faţa unei porţi pe care scria numele Liu. Nu pentru că el ar fi înţeles semnele ce se vedeau deasupra porţii, dar Cucu îi spusese că este a doua poartă, dincolo de pod, şi mai întrebă şi un trecător care-i arătă casa. Era o poartă mare şi impunătoare, făcută toată numai din lemn şi Wang Lung bătu în poartă cu latul palmei.

Poarta se deschise numaidecât şi în faţa lui apăru o slujitoare care-şi ştergea mâinile cu şorţul, pe urmă îl întrebă cine este şi-l conduse în curtea exterioară unde erau apartamentele bărbaţilor. După ce intrară într-o odaie mare, femeia îl pofti să şadă şi se uită îndelung la el, căci bănuia că este tatăl tânărului cu care era logodită fata stăpânului ei. Pe urmă plecă să cheme pe negustorul Liu.

Wang Lung se uită cu băgare de seamă la tot ce vedea împrejurul său şi ridicându-se de pe scaun, pipăi stofa draperiilor de

la ferestre şi masa grea de lemn, şi rămase mulţumit, căci văzu că acestea sunt semne de viaţă îmbelşugată, fără să fie bogăţie prea mare. N-ar fi vrut ca nora lui să fie fata unei familii bogate, deoarece asta ar fi însemnat că este înfumurată şi neascultătoare, una care râvneşte tot felul de mâncări scumpe şi haine scumpe, cu alte cuvinte o femeie care înstrăinează pe bărbatul ei de părinţi. După ce se gândi la toate acestea, se aşeză din nou pe scaun şi aşteptă.

Numaidecât se auziră paşi grei prin apropiere şi se arătă un bărbat mic de statură şi gras, iar Wang Lung se ridică în picioare şi se înclină în faţa lui; amândoi se prosternară de mai multe ori unul în faţa altuia, privindu-se pe ascuns şi rămânând mulţumiţi, căci se respectau unul pe altul, pentru ceea ce vedeau că sunt în realitate, doi oameni cumsecade şi cu avere. După ce isprăviră cu temenelele, se aşezară pe scaune şi începură să bea vin încălzit pe care-l aduse slujitoarea şi li-l turnă în pahare, în timp ce ei vorbeau cu glasuri domoale, mai despre una mai despre alta; despre cereale şi preţuri şi despre ce se va putea obţine pentru orezul din anul acesta, dacă se va întâmpla ca recolta să fie bună. În cele din urmă Wang Lung îndrăzni să-i spună:

— Uite ce, eu am venit cu o treabă anume, dar dacă nu vrei să vorbim despre asta, atunci putem vorbi despre altceva. De cumva se va întâmpla însă să ai nevoie de unul care să te slugărească în prăvălia dumitale cea mare, atunci eu aş avea pe feciorul meu al doilea care este băiat vrednic şi priceput, dar dacă n-ai nevoie de ajutorul lui, atunci putem să vorbim despre alte treburi.

Negustorul îi răspunse foarte mulţumit:

— Am mare nevoie de un tânăr priceput care să ştie să scrie şi să cetească.

Wang Lung îi răspunse cu mândrie:

— Feciorii mei sunt amândoi buni cărturari şi fiecare dintre ei este în stare să-ţi spună când se întâmplă ca un semn să fie prost scris sau când trebuie pus anume semnul care vine de la apă şi când cel care vine de la lemn.

— Bine este aşa, încuviinţă Liu. Trimite-l la mine, când va vrea să vină, dar ca simbrie va primi la început numai hrana, până când se va deprinde cu mersul afacerilor, iar la sfârşitul primului an, dacă se va purta bine, va primi în fiecare lună câte un ban de argint, şi după ce va împlini trei ani, câte trei arginţi, iar după asta nu va mai fi plătit ca ucenic, ci va putea să se împărtăşească din câştigul

acestei afaceri, după vrednicia lui. În afară de simbrie, a lui va fi tot ce va putea lua de la cumpărător sau de la vânzător, căci eu nu am de spus nimic împotrivă, dacă va fi în stare să scoată ceva mai mult decât preţul ce se obişnuieşte. Fiind de asemenea vorba ca familiile noastre să se unească între ele, nu-ţi voi mai cere nici garanţia ce se obişnuieşte în cazurile când un ucenic intră în slujbă.

Wang Lung se ridică de pe scaun mulţumit şi începu să râdă, apoi întrebă:

— Acuma când noi doi suntem prieteni, îndrăznesc te întreb, nu cumva ai un fecior pentru fiica mea cea de a doua.

Negustorul începu să râdă de i se cutremura tot trupul, căci era om gras şi bine hrănit, apoi răspunse:

— Am şi un fecior care abia a împlinit zece ani şi pe care nu l-am logodit încă. Ce vârstă are fata?

Wang Lung râse din nou şi se grăbi să-l desluşească:

— În curând va împlini şi ea zece ani şi e frumoasa ca o floare.

Începură amândoi să râdă şi negustorul adăugă:

— Va sa zică să ne legăm unul de altul cu frânghie îndoită?

Wang Lung nu mai zise nimic, căci nu s-ar fi căzut ca un legământ ca acesta să fie discutat făţiş, fără mijlocirea cuiva. Dar după ce se prosternă în faţa lui Liu şi porni acasă, se gândi: „Afacerea asta cred că s-ar putea face”, iar după ce ajunse acasă şi se uită la fata lui cea mai mică, băgă de seamă că e fată frumoasă şi maică-sa îi legase picioarele, aşa că umbla cu multă graţie prin casă.

Dar după ce se uită la ea mai de aproape, văzu că pe obrazul ei se cunoşteau dârele lacrimilor, iar chipul ei părea prea palid şi prea trist pentru vârsta ei, aşa că o luă de mână şi apropiind-o de el, o întrebă:

— Spune-mi, pentru ce ai plâns?

Fata plecă ochii şi începu să se joace cu un nasture de pe tunică, apoi murmură cu sfială:

— Din pricină că mama a început să-mi strângă fâşia de pânză în jurul picioarelor mai mult decât până acum, aşa că noaptea nu mai pot dormi de durere.

— Eu nu te-am auzit până acuma plângând, zise el mirat.

— Nu m-ai auzit, încuviinţă fata, căci mama mi-a spus că nu trebuie să plâng, deoarece tu eşti bărbat slab de fire şi nu-ţi place să vezi pe alţii cum suferă, aşa că s-ar putea să-i porunceşti să nu-mi mai lege picioarele, şi atunci soţul meu nu mă va iubi cum nu o

iubeşti nici tu pe ea.

Acestea fură vorbele pe care i le spuse fata, cu glasul tot atât de nevinovat, ca şi când i-ar fi spus o poveste, dar cuvintele ei îl loviră ca un cuţit în inimă, văzând că O-lan a spus fetei că el n-o iubeşte, deşi este mama ei, şi se grăbi să-i răspundă:

— Să ştii că astăzi am aflat despre un bărbat frumos care se poate să-ţi fie soţ, aşa că voi vorbi cu Cucu, poate ea va putea pune lucrurile la cale pentru noi.

Fetiţa zâmbi şi plecă ochii în pământ, ca o fată ruşinoasă, nu ca un copil. Şi în aceeaşi seară după ce trecu în curtea interioară, Wang Lung stătu de vorbă cu Cucu şi-i spuse:

— Du-te de vezi dacă se poate face ceva.

Dar în noaptea aceea dormi neliniştit alături de Lotus, aşa că se trezi şi începu să se gândească la viaţa lui şi la O-lan care fusese prima femeie pe care a cunoscut-o el în viaţă şi care-l slujise întotdeauna cu credinţă. Îşi aduse aminte de cuvintele spuse de fetiţa lui şi se întristă, văzând că deşi O-lan era o femeie simplă şi cu gândurile încete, văzuse cu toate acestea adevărul ascuns în sufletul lui.

La câteva zile după asta trimise pe al doilea fecior al său în oraş şi iscăli hârtiile pentru logodna fiicei lui mai mici; se învoiră din zestrea ce trebuia dată şi darurile de haine şi odoare pentru ziua când va fi hotărâtă nunta. După ce termină toate acestea Wang Lung se odihni, zicându-şi în inima lui:

„Acum mi-am luat grija de la toţi copiii mei; amărâta cea mai mare nu este în stare să facă altceva, sărăcuţa, decât să stea la soare şi să se joace cu bucăţica ei de cârpă: pe cel mai mic dintre feciorii mei îl voi ţine lângă mine, la lucrul ţarinei, aşa că nu se va duce la şcoală, deoarece îmi ajung doi cărturari în familie”.

Se simţea mândru că avea trei feciori, dintre care unul era cărturar, al doilea negustor şi al treilea făcea plugărie. Prin urmare era împăcat în sufletul lui şi încetă să se mai gândească la copiii săi. Dar fie de voie, fie de nevoie, ar fi fost peste putinţă să nu se gândească la femeia care-i născuse aceşti copii.

În timpul anilor îndelungaţi pe care-i petrecuseră împreună, lui Wang Lung i se întâmpla pentru întâia dată să se gândească la O-lan. Nu se gândise la ea nici chiar la început, când intrase în casa lui, numai pentru ea însăşi, ci se gândise la ea cum s-ar fi gândit la orice femeie care a fost cea dintâi în aşternutul lui. I se părea că până acuma a fost mereu ocupat mai cu una mai cu alta, aşa că n-

a avut vreme de aşa ceva, dar astăzi când toţi copiii lui erau aşezaţi şi holdele ogorâte şi semănate, în aşteptarea iernii, când legăturile dintre el şi Lotus ajunseseră să se limpezească, iar ea nu i se mai împotrivea, din ziua când o bătuse, abia acum i se părea că poate să se gândească la el însuşi şi îşi aduse aminte şi de O-lan.

Acuma se uita la ea nu ca la o femeie şi nu se mai gândea la ea că este urâtă, şi cu obrazul galben şi supt. Vedea că a slăbit şi pielea de pe ea a îngălbenit şi a devenit străvezie, aşa că simţea un fel de dureroasă căinţă. Fusese întotdeauna o femeie oacheşă, voinică şi arsă de soare, căci ieşea la munca ţarinei. Dar acuma nu mai ieşise de ani de zile la câmp, decât cel mult în vremea secerişului, dar de doi ani încoace nu mai ieşise deloc, deoarece nu-i plăcea să audă oamenii din sat întrebându-l:

„Cum se poate ca soţia ta să mai lucreze în ţarină, când tu eşti un om atât de bogat?”

Cu toate acestea până acuma nu se întrebase niciodată, care poate fi pricina că ea s-a învoit să stea acasă, în timpul lucrului şi de ce se mişcă din ce în ce tot mai încet, după treburile casei; dar acuma îşi aduse aminte că uneori dimineţile când se ridica din aşternut şi se ducea să aţâţe focul, o auzea gemând din greu şi gemetele ei nu încetau decât atunci când îl auzeau că o întreabă: „Ce ai femeie?” Dar acum, când se uita la ea şi-i vedea pântecele umflat, se simţea chinuit de păreri de rău, fără să ştie nici el de ce, şi-şi zicea:

„La urma urmei nu e vina mea că n-am putut-o iubi cum aş fi iubit o ibovnică, căci asta este firea bărbatului”. Şi iarăşi se gândea, pentru liniştea lui: „De bătut, n-am bătut-o niciodată şi i-am dat întotdeauna argint, când mi-a cerut”.

Dar cu toate acestea nu putea uita ce-i spusese fetiţa şi vorbele ei îl dureau, deşi nici el nu ştiu de ce, căci dacă sta să judece, fusese faţă de ea ca un soţ bun, poate chiar mai bun decât alţi bărbaţi.

Din pricină că nu-şi putea molcomi neliniştea ce o simţea când se gândea la ea, începu să se uite mai de aproape la ea, când se întâmpla să-i aducă de mâncare la masă sau când o vedeai umblând de colo până colo după treburi, şi într-un rând după terminarea mesei, când O-lan se plecă să şteargă podmolul, o văzu că se face cenuşie la obraz, din pricina unei dureri lăuntrice şi căscând gura, începe să geamă încetişor, ducându-şi mâna spre pântece şi fără să-şi îndrepte mijlocul, ca şi când ar fi continuat să

şteargă pe jos. Văzând-o că stă în felul acesta, întrebă speriat:

— Ce este?

Femeia însă întoarse capul în altă parte şi răspunse cu glasul domol:

— Nu e decât durerea aceea veche pe care o simt de mult în pântece.

Se uită la ea cu ochii mari apoi se întoarse spre fata cea mai mică:

— Ia mătura şi mătură în casă, căci maică-ta este bolnavă. Iar lui O-lan îi spuse atât de blând, cum nu vorbise cu ea de ani îndelungaţi: Du-te şi întinde-te în aşternut. Voi trimite fata să-ţi ducă un vas de apă fierbinte, dar să nu te mai mişti din pat.

Femeia îl ascultă supusă şi fără să răspundă nimic; după ce intră în odaia ei, o auzi târându-se cu multă greutate, apoi se întinse în aşternut şi începu să geamă încet. Wang Lung rămase nemişcat şi ascultă gemetele ei, până când nu mai fu în stare şi trebui să iasă din odaie. După ce ieşi în curte, porni numaidecât la oraş, să vadă unde ar putea găsi un doctor.

Un funcţionar de la negustorul de cereale, unde intrase fiul său ca ucenic, îl îndreptă la casa unui doctor pe care-l cunoştea, aşa că se duse numaidecât la el. Îl găsi în faţa unei ceşti de ceai. Era un bărbat în vârstă, cu barba căruntă şi lungă, cu nişte ochelari încadraţi în alamă mari cât nişte ochi de bufniţă şi era îmbrăcat într-o haină cenuşie şi murdară, cu mânecile atât de lungi, încât nu i se mai vedeau mâinile dintr-însa. După ce Wang Lung îi spuse boala de care sufere soţia lui, doctorul îşi ţuguie buzele şi trăgând un sertar, scoase o legăturică de pânză neagră şi-i spuse:

— Vin numaidecât cu tine.

Când se opriră amândoi în faţa patului în care zăcea O-lan, ea aţipise şi pe buza de sus şi pe frunte i se vedeau broboniţe mărunte de sudoare. Doctorul se uită la ea şi începu să clatine din cap. Întinse o mână uscată, parcă ar fi fost o mână de maimuţă, şi-i pipăi pulsul, iar după ce-i ţinu mâna vreme îndelungată în mâna lui, clătină din nou din cap cu tristeţe şi zise:

— Are splina umflată şi ficatul este atacat. În pântece are o umflătură împietrită, de mărimea unui cap de om. Inima abia se mai mişcă şi cred că este de asemenea atacată.

Auzindu-l ce spune, Wang Lung îşi simţi inima că a încetat să mai bată şi se sperie şi strigă:

— Bine, dar dă-i o doctorie, sau nu se mai poate?

O-lan deschise ochii şi văzându-i lângă patul ei, la început nu înţelese, fiind, buimăcită de somn şi de dureri. Pe urmă bătrânul doctor începu iarăşi să vorbească:

— Este un caz grav. Dacă nu-mi ceri nici o garanţie de vindecare, atunci îmi vei plăti zece arginţi şi-ţi voi prescrise nişte leacuri de buruieni, o inimă de tigru arsă şi făcută praf şi un dinte de câine, pe care le vei fierbe împreună şi-i vei da să bea din această fiertură. Dar dacă-mi ceri chezăşie că se va vindeca, atunci îmi vei plăti cinci sute de arginţi pentru osteneală.

Când auzi de „cinci sute de arginţi”, O-lan se trezi din toropeala ce pusese stăpânire pe ea şi declară cu glasul stins:

— Să nu dai, căci viaţa mea nu vredniceşte banii aceştia. Cu atâta ai putea cumpăra o holdă destul de mare.

Auzind-o ce spune, Wang Lung fu cuprins din nou de remuşcări şi-i răspunse răstit:

— Nu vreau să-mi moară oamenii din casă, şi voi plăti arginţii, căci am din ce plăti.

Când doctorul îl auzi spunând „voi plăti arginţii”, îi sclipiră ochii de lăcomie, dar ştia că legea prevede pedeapsă, în cazul când el nu-şi va putea ţine făgăduiala şi femeia va muri, aşa că-i răspunse, deşi cu părere de rău:

— Stai, căci acuma când am văzut cum îi arată albul ochilor, mi-am dat seama că am făcut o greşeală. Dacă vrei să-ţi dau chezăşie că se va vindeca, va trebui să-mi plăteşti cinci mii de arginţi.

Wang Lung se întoarse spre doctor şi-l privi cu mută şi dureroasă înţelegere. Ar fi fost peste putinţă ca el să aibă atâţia arginţi grămadă, dar cel mult dacă şi-ar fi vândut tot pământul, dar ştia că chiar dacă ar fi vândut pământul, nu putea să-i mai fie de niciun folos, deoarece din vorbele doctorii li se vedea limpede că el ar vrea să-i spună: „Femeia aceasta va muri”.

Prin urmare ieşi din odaie, împreună cu el şi-i numără cei zece arginţi ce i se cuveneau pentru osteneală, iar după ce plecă doctorul, el intră în bucătăria unde O-lan îşi petrecuse cea mai mare parte din viaţă şi unde astăzi când ea zăcea, n-ar fi putut să-l vadă nimeni ce face. Se opri şi sprijinindu-şi fruntea de peretele înnegrit de fum, începu să plângă amar.

Capitolul XXVI

Dar viaţa din trupul lui O-lan nu pieri toată dintr-odată. Abia

trecuse de vârsta mijlocie a anilor ce-i fuseseră daţi, aşa că puterea nu se scurse din trupul ei cu uşurinţă şi trebui să zacă luni de zile în patul ei de suferinţă. Cât fu iarna de lungă ea trase să moară şi pentru prima dată Wang Lung şi copiii săi îşi dădură seama ce fusese ea în casa lor şi cum se îngrijise de toţi, ca să fie mulţumiţi, fără ca vreunul dintre ei să-şi fi dat seama.

Astăzi li se părea că niciunul dintre ei nu ştie să aţâţe focul şi nici să facă şomoioagele de iarbă răsucită sub plita din vatră; niciunul dintre ei nu se pricepea cum trebuie întors un peşte, ca să nu-l rupi şi să nu-l prăjeşti numai pe o parte şi pe cealaltă să rămână crud; tot aşa niciunul dintre ei nu ştia dacă un fel de legume trebuie prăjit în ulei de anis, sau e mai bine să-l prăjeşti în ulei de fasole. Gunoiul şi resturile de mâncare se îngrămădeau sub masă şi începură să se descompună, fără ca cineva să le ridice, până în ziua când Wang Lung se supără şi chemă un câine din curte ca să mănânce ce era de mâncat, iar fetei mai mici îi porunci să frece podmolul şi gunoiul să-l scoată afară.

Băiatul cel mai tânăr mai făcea şi el unele treburi prin casă, pe care înainte de asta le făcea maică-sa, vedea de bunicul său care ajunsese în mintea copiilor şi Wang Lung nu era în stare să-l facă să înţeleagă ce s-a întâmplat, de ce O-lan nu mai intră dimineaţa să-i aducă ceaiul şi nici castronul de apă fierbinte, nu-l ajută să se întindă în aşternut seara şi nici să se ridice dimineaţa. Bătrânul se supăra de fiecare dată când o chema şi vedea că nu mai vine, iar castronul cu ceaiul şi-l vărsa, întocmai ca un copil încăpăţânat pe care nu-l mai poţi împăca. În cele din urmă Wang Lung îl conduse în odaia lui O-lan şi se opri în faţa patului unde ea zăcea; bătrânul se uită cu ochii lui tulburi şi aproape fără lumină, apoi începu să scâncească şi să plângă, deoarece înţelegea că ceva s-a întâmplat, fără ca el să fi avut ştire.

Numai fata cea mai mare nu ştia nimica de ce este în casă, ci sta în colţul ei la soare şi se juca cu bucăţica ei de pânză şi zâmbea. Totuşi trebuia să se îngrijească cineva şi de ea, să o aducă seara în casă, ca să doarmă, să o hrănească şi să o scoată dimineaţa în curte la soare, sau să o aducă înăuntru, dacă se întâmpla să plouă. De toate acestea trebuia să îngrijească acuma unul dintre ei. Dar se întâmpla uneori ca şi Wang Lung să-şi uite de ea, şi într-o zi nenorocită rămase în curte toată noaptea şi a doua zi în zori o găsiră dârdâind de frig şi plângând, aşa că Wang Lung începu să-şi ocărască cei doi copii, din cauză că-şi uitaseră de nenorocita asta

care era sora lor. Dar numaidecât îşi dădu seama că amândoi copiii lui erau neputincioşi şi mici şi-şi dădeau toată silinţa să facă ei treburile casei, în locul mamei lor, aşa că nu se mai supără. După întâmplarea asta în fiecare seară şi în fiecare dimineaţă vedea singur de fata lui. Dacă se întâmpla să plouă sau să ningă sau să bată vânturi aspre, o aducea în casă şi o aşeza în apropierea cenuşii calde care cădea din vatră.

În timpul lunilor triste ale iernii, cât O-lan trase să moară, Wang Lung nu se mai ocupă de ţarina lui. Lucrările ce trebuiau îndeplinite şi supravegherea argaţilor din curte le lăsă în seama lui Ching care-l slujea cu credinţă; în fiecare seară şi în fiecare dimineaţă venea până la uşa odăii în care zăcea O-lan şi întreba de două ori pe zi, cum îi mai merge. În cele din urmă Wang Lung nu mai fu în stare să-i repete mereu aceleaşi răspunsuri care nu se deosebeau cu nimic de ce-i spusese înainte, căci ar fi fost peste putinţă să-i spună altceva decât că: „Astăzi a mâncat puţin cir subţiat de orez”.

Prin urmare îi spuse să nu mai întrebe, ci să vadă ca toate să se facă în rânduială, de ajuns fiind atâta pentru el.

Când zilele erau friguroase, Wang Lung se aşeza de multe ori lângă patul lui O-lan şi dacă vedea că-i e frig, aducea o oală de pământ în care aprindea cărbuni, ca să se încălzească, iar femeia murmura cu glasul slăbit:

— Ceea ce faci acuma este risipă prea mare.

Într-un rând, când îi spuse aceste cuvinte, nu se mai putu stăpâni şi-i răspunse:

— Nu mai pot răbda să te văd suferind în felul acesta. Aş fi în stare să-mi vând toată averea, numai să te pot vindeca.

Auzindu-l femeia zâmbi şi-i răspunse cu glasul stins şi cu multă greutate:

— Nu se poate… nu te-aş lăsa să faci aşa ceva. Căci, eu tot va trebui să plec dintre voi… mai curând sau mai târziu. Dar pământul rămâne şi după moartea mea.

El însă nu era în stare să o audă vorbind despre moarte, aşa că ieşea numaidecât din odaie, când începea să pomenească despre aşa ceva.

Cu toate acestea, ştiind că nevasta lui va trebui să moară şi că el va trebui să-şi facă datoria, se duse într-una din zile la oraş şi intră în atelierul unui dricar, unde cercetă toate sicriele ce le avea gata şi aşteptau să fie cumpărate. Alese unul negru, făcut dintr-un fel de

lemn tare şi greu. Dricarul care aştepta să-l vadă alegând marfa ce-i va plăcea, îi spune încet:

— Dacă vei cumpăra două sicrie dintr-odată, îţi socotesc drept preţ numai două treimi din ceea ce ar trebui să plăteşti, dacă ai cumpăra două, dar nu dintr-odată. Prin urmare de ce să nu-ţi cumperi unul şi pentru dumneata, ca să scapi de grijă?

— Nu cumpăr, căci de treaba asta se pot îngriji feciorii mei, răspunse Wang Lung; dar numaidecât îşi aduse aminte de tatăl său care n-avea încă sicriu şi adăugă: Dar mă gândesc la bătrânul meu părinte care ar putea muri în curând, căci e slăbit de puteri şi abia se mai poartă; nu-l mai slujesc nici ochii, prin urmare voi lua pe acestea două.

Dricarul îi făgădui să mai vopsească o dată sicriele şi să le lustruiască; apoi să i le trimită acasă. La întoarcere Wang Lung povesti lui O-lan ce a făcut şi femeia rămase mulţumită, văzând că el a început să facă ceea ce se cade, pentru înmormântarea ei.

În felul acesta Wang Lung îşi petrecea multe ceasuri ale zilei lângă patul de suferinţă al soţiei lui, dar nu vorbeau prea mult, căci ea era slăbită de boală, şi de altfel ei n-avuseseră niciodată obiceiul să stea de vorbă împreună. De multe ori bolnava îşi uita cu totul unde se găseşte, căci el sta învelit de linişte şi tăcere, aşa că începea să înşire frânturi din amintirile copilăriei ei şi Wang Lung putu vedea pentru întâia dată sufletul soţiei lui, deşi numai datorită scurtelor cuvinte pe care le spunea: „Nu voi duce bucatele decât până în faţa uşii – ştiu foarte bine că eu sunt urâtă şi nu se cade să mă arăt în faţa unui stăpân atât de mare…” Pe urmă o auzea gemând: „Nu mă bate… căci niciodată nu mă voi mai atinge de această mâncare.” Tot aşa nu contenea să se vaiete mereu, strigând „Mamă-mamă – tată-tată…”, ca apoi să repete, din nou: „Ştiu bine că eu sunt urâtă şi nimeni nu mă poate iubi…”

Când o auzea scâncind în felul acesta, lui Wang Lung i se strângea inima de durere şi o lua de mână, o mână mare şi ciolănoasă, înţepenită, ca şi când ar fi fost demult moartă. Dar partea cea mai dureroasă era faptul că tot ce spunea O-lan era adevărat şi chiar atunci când o lua de mână, încercând să pară înduioşat, îi era ruşine de el însuşi, căci îşi dădea seama că în sufletul lui nu este nici atâta duioşie faţă de soţia lui, cât ar fi reuşit să-i trezească Lotus cu un singur zâmbet, când se uita la el. Când îi simţea mâna ciolănoasă, ar fi fost peste putinţă să se înduioşeze şi până şi mila ce i-o trezea suferinţa ei, i se tulbura de sila acestei

apropieri dintre ei.

Tocmai din pricina asta, căuta să se poarte cât se poate de blând faţă de ea şi-i cumpăra tot felul de mâncări delicate, îi aducea ciorbe de peşte cu carnea albă şi inimă de varză. Nu se mai putea bucura nici de plăcerea de a fi împreună cu Lotus, deoarece de câte ori se ducea la ea, ca să-şi mai uite deznădejdea ce-l chinuia în timpul lungii agonii a soţiei lui, îi era peste putinţă să-şi uite de O-lan şi chiar atunci când strângea pe Lotus în braţe, mâinile i se desprindeau fără putere de pe trupul ei, la amintirea soţiei lui.

Erau şi răstimpuri scurte când O-lan se trezea din adâncul chinurilor ei şi începea să-şi dea seama de ce se petrece în casă, iar într-un rând chemă pe Cucu; când Wang Lung mirat de dorinţa aceasta, neaşteptată, chemă femeia, O-lan se ridică în capul oaselor, tremurând şi-i spuse cu glasul destul de limpede:

— Iată, că tu care ai trăit în curţile Bătrânului Stăpân şi se spunea despre tine că eşti femeie frumoasă, ai rămas tot roabă, iar eu am fost soţia unui bărbat căruia i-am născut feciori.

Dar când Cucu se supără şi vru să-i răspundă, Wang Lung îi făcu semn şi o scoase, afară din odaie, ca să-i spună:

— Ea săraca nu mai ştie ce vorbeşte.

După ce se întoarse în odaie, găsi pe O-lan tot aşa cum o lăsase şi femeia spuse tot atât de limpede, ca şi adineauri:

— După ce voi muri nici femeia aceasta şi nici stăpâna ei să nu intre în odaie la mine şi nici să nu pună mâna pe lucrurile mele, căci dacă nu mă veţi asculta, voi trimite duhul meu înapoi, ca să nu mai aveţi pace în casa asta.

Apoi fu cuprinsă din nou de somnul neliniştit şi capul îi căzu greu pe pernă.

Dar câteva zile înainte de Anul Nou, începu să se simtă mai bine, întocmai ca o lumânare a cărei flacără pâlpâie cu putere înainte de a se stinge, aşa că deveni din nou femeia care nu mai fusese de multă vreme şi ridicându-se din aşternut, se aşeză pe marginea patului şi începu să-şi împletească singură părul în coade, apoi ceru să-i dea un ceai şi când intră Wang Lung, îi spuse:

— Se apropie Anul Nou şi în casă nu sunt plăcinte şi nici bucate gătite, dar iată ce am plănuit. Nu vreau să văd pe roaba aceea intrând la mine în bucătărie, dar te poftesc să trimiţi după nora-mea, care este logodită cu feciorul nostru, cel mai mare. N-am văzut-o până acuma cum arată, dar dacă va veni, îi voi spune ce are de făcut.

Wang Lung fu foarte mulţumit, văzând-o că se simte mai bine, deşi anul acesta el nu se putea gândi la ospeţe, aşa că trimise pe Cucu să vorbească negustorului Liu şi să-i spună cum stau lucrurile. Acesta se învoi, după ce auzi că O-lan ar fi peste putinţă să o mai ducă până la sfârşitul iernii, dar afară de asta fiica lui împlinise acuma şaisprezece ani şi era deci mult mai în vârstă decât alte fete care se duceau în casa soţilor lor.

Dar din pricina bolii lui O-lan în casă nu se făcu niciun fel de ospăţ. Fata veni, adusă cu o litieră şi însoţită de mama ei şi de îngrijitoarea care trebuia să asculte de poruncile fetei.

Copiii, fură scoşi din odaia unde dormeau de obicei şi odaia o dădură fetei şi toate fură puse la cale, aşa cum se cuvenea. Wang Lung nu vorbi cu ea, deoarece nu se cădea, dar îşi plecă fruntea foarte serios, când o văzu că se prosternă în faţa lui, şi-i plăcu purtarea el, căci părea fată pricepută şi prin casă trecea uşoară ca o umbră şi cu ochii plecaţi în pământ. Afară de asta părea fată bună şi destul de frumoasă, dar nu atât de frumoasă, încât să fie înfumurată din pricina frumuseţii ei. În tot ce făcea era foarte atentă şi cuviincioasă; trecu în odaia lui O-lan şi începu să o îngrijească; aşa că Wang Lung se simţi mai liniştit, când văzu că lângă patul ei de suferinţă este acuma o femeie, iar O-lan însăşi era foarte mulţumită.

Trei zile la rând se simţi cât se poate de bine, dar după aceea se mai gândi la ceva şi când Wang Lung veni ziua următoare să vadă cum a petrecut noaptea trecută, îi spuse:

— Înainte de a muri, aş mai avea o dorinţă:

Wang Lung îi răspunse nemulţumit:

— Dacă vrei să-mi faci plăcere, atunci nu vorbi despre moarte.

Femeia încercă să zâmbească, cu acelaşi zâmbet domolit care se stingea înainte de a-i putea aprinde luminile ochilor:

— De murit tot va trebui să mor, căci simt moartea în pântecele meu, dar totuşi n-aş vrea să mor înainte de întoarcerea acasă a feciorului nostru mai mare şi înainte de a se căsători cu fata aceasta cumsecade care mă slujeşte cu toată priceperea şi-mi ţine în mâinile ei sănătoase castronul cu apă caldă şi ştie cum trebuie să mă spele pe obraz, când încep să mă treacă năduşelile, din pricina durerilor. Aş vrea ca fiul meu să se întoarcă acasă, deoarece mi-a sosit vremea să mor, dar aş vrea ca el să se căsătorească mai întâi cu fata aceasta, că să pot muri împăcată şi încredinţată că nepotul tău şi strănepotul bătrânului tău părinte a fost zămislit.

Auzind că-i înşiră atâtea vorbe dintr-odată, cum nu avusese obiceiul nici pe vremea când era sănătoasă, şi văzând-o că-i vorbeşte atât de sigură de ea însăşi, Wang Lung rămase mulţumit şi nu îndrăzni să i se împotrivească, deşi ar fi dorit răgaz mai mult pentru pregătirea marelui ospăţ al nunţii fiului său. Prin urmare îi răspunse înveselit:

— Bine, aşa vom face; voi trimite astăzi un crainic spre miazăzi, ca să ştiricească în ce parte este fiul meu şi să-l aducă acasă, pentru ca să-l căsătorim. Dar va trebui să-mi făgăduieşti că-ţi vei da silinţa să te reculegi şi nu vei mai pomeni despre moarte, ci te vei face bine, căci toată casa noastră a ajuns ca un grajd, din ziua când tu nu te mai poţi îngriji de ea.

Acestea fură vorbele pe care i le spuse, ca ei să-i facă plăcere, şi aşa se şi întâmplă, cu toate că ea nu-i mai răspunse nimic, ci se întinse pe pernă şi închise ochii, zâmbind uşor.

Prin urmare Wang Lung porunci crainicului să pornească la drum, spunându-i:

— Spune tânărului tău stăpân că maică-sa trage să moară şi că duhul ei nu se poate muta dintre vii, înainte de a-l vedea şi a-l şti căsătorit, aşa că dacă ne preţuieşte pe mine, pe mama şi casa lui părintească, va trebui să se întoarcă pe nerăsuflate, căci peste trei zile începând de astăzi, ospăţul de nuntă va fi gata şi am chemat oamenii la nunta ce vrem să-i prăznuim.

Şi Wang Lung făcu aşa cum spuse. Rugă pe Cucu să pregătească ospăţul, cum se va pricepe mai bine şi-i spuse să-şi aducă bucătari de ajutor, de la ceainăria cea mare din oraş şi-i dădu un pumn de arginţi, spunând:

— Fă totul aşa cum ai fi făcut în casa cea mare la un astfel de prilej, căci la nevoie se mai găsesc şi alţi arginţi de cheltuială.

Pe urmă ieşi în stradă şi pofti oaspeţi la nuntă, bărbaţi şi femei, dintre cei pe care-i cunoştea; apoi se duse şi la oraş şi pofti pe cei care-i cunoscuse în ceainării şi în târgul de bucate. Iar unchiului îi spuse

— Pofteşte pe cine vrei dintre prietenii tăi sau prietenii fiului tău la nunta feciorului nostru.

Vorbele acestea i le spuse, din pricină că nu uitase cine este unchiul său şi căuta să fie curtenitor faţă de el şi se purta faţă de el ca faţă de un oaspe ales, căci ar fi fost peste putinţă să uite masca ce o purta în sân.

În seara din ajunul zilei sorocite pentru nuntă, feciorul cel mai

mare sosi acasă şi când îl văzu că intră în odaie, Wang Lung îşi uită de toate supărările pe care i le pricinuise înainte de plecare. Trecuseră doi ani şi mai bine de când nu mai văzuse pe feciorul său, care acum nu mai era băiat, ci bărbat în toată puterea cuvântului, voinic şi cu obrazul îmbujorat, cu părul tăiat scurt şi pieptănat cu îngrijire. Era îmbrăcat într-un halat lung de satin roşu întunecat, cum se găsesc în prăvăliile din miazăzi, iar pe deasupra cu un ilic negru de catifea, fără mâneci, aşa că lui Wang Lung îi tresări inima de mulţumire şi-şi uită de toate, afară de faptul că este feciorul său, aşa că-l însoţi în odaia unde zăcea maică-sa.

Tânărul se opri în faţa patului, cu ochii plini de lacrimi, văzând-o în starea de acuma, dar nu-i spuse decât vorbe de mulţumire, cum ar fi de pildă:

— Arăţi mult mai bine decât mi-au spus şi de moarte te despart ani de zile.

Dar O-lan îi răspunse resemnată:

— Vreau să te ştiu căsătorit şi pe urmă voi muri.

Fata care trebuia să se căsătorească cu el nu se putea să se arate în faţa tânărului, aşa că Lotus o pofti la ea în curtea interioară, unde trebuiau să o pregătească pentru nuntă, şi nimeni nu ar fi fost în stare să facă aceste pregătiri mai bine decât ea şi Cucu, împreună cu soţia unchiului lui Wang Lung. Toate trei împreună luară fata şi în dimineaţa nunţii o spălară din creştet până în tălpi, îi legară picioarele cu o fâşie proaspătă de pânză pe sub ciorapii cei noi, iar Lotus îi frecă trupul cu un ulei de migdale pe care îl întrebuinţa ea însăşi. Pe urmă o îmbrăcară în hainele ce şi le adusese de acasă pe dedesubt cu rufe albe de mătase înfloritǎ, pe urmă o haină uşoară de lână foarte subţire, iar pe deasupra, rochia de mătase roşie, menită anume pentru nuntă. O unseră pe frunte cu apă de var şi după ce-i legară strâns cu o bucată de şnur bucla de pe frunte, care era semnul fecioriei, i-o smulseră şi-i pieptănară părul pe creştet, pentru a o pregăti pentru situaţia ei cea nouă. După ce terminară, începură să o pudreze şi să-i dea cu roşu pe obraz, iar cu un penel muiat în tuş îi traseră sprâncenele, îi puseră cununa de mireasă şi vălul cusut cu mărgăritare, o încălţară în papuci brodaţi, îi vopsiră unghiile şi-i parfumară palmele, pregătind-o astfel pentru ceremonia căsătoriei. Fata se supuse întru totul voinţei lor, dar cu teamă şi sfială, aşa cum se cădea să se poarte o fată de seama ei.

După toate aceste pregătiri Wang Lung, unchiul şi părintele său

împreună cu oaspeţii ieşiră în odaia de la mijloc şi fata apăru sprijinită de o parte de către slujitoarea ei, iar de cealaltă parte de soţia unchiului lui Wang Lung şi umbla modestă şi cuviincioasă, cu privirile plecate în pământ, ca şi când s-ar fi codit să se căsătorească cu un bărbat şi cele două femei care o conduceau, trebuiau să îi dea îndemn. Purtarea aceasta dovedea mare modestie din partea fetei şi Wang Lung rămase mulţumit, zicându-şi că nora lui trebuie să fie o fată cumsecade.

Numaidecât apăru şi feciorul cel mai mare al lui Wang Lung, îmbrăcat în aceeaşi haină roşie de satin cu care venise şi în ilicul negru de catifea, cu părul pieptănat şi proaspăt bărbierit. Pe urma lui veneau ceilalţi doi fraţi ai săi şi la vederea lor, Wang Lung simţi că-i tresaltă inima de bucurie, gândindu-se că feciorii aceştia ai lui vor duce înainte numele său, după ce el se va muta dintre ei. Moşneagul care până acuma nu pricepuse ce se petrece împrejurul său, căci n-auzea decât fragmente din vorbele ce i le spuneau, se dumeri pe neaşteptate şi începu să râdă, chicotind cu glasul slăbit şi repetând de mai multe ori la rând:

— Se face iarăşi nuntă în casă. Iar după nuntă înseamnă că vin copii şi nepoţi!

Bătrânul râdea atât de mulţumit încât toţi oaspeţii începură să râdă, văzând veselia lui, iar Wang Lung se gândi la el însuşi şi-şi zise că dacă O-lan ar fi fost şi ea sănătoasă, acestei zile nu i-ar îi lipsit nimic pentru a fi cea mai fericită dintre zilele lui.

În timpul acesta Wang Lung nu încetă să urmărească pe fiul său cu ochii, ca să se încredinţeze, dacă se uită pe furiş la fată şi-l văzu că se întoarce şi se uită la ea cu coada ochiului, ori lui atâta îi fu tocmai de ajuns, pentru a se simţi mulţumit şi-şi zise:

— Văd că i-am ales o fată care îi place.

Tânărul şi fata se prosternară în faţa moşneagului şi în faţa lui Wang Lung, apoi intrară în odaia unde zăcea O-lan care ceruse să o îmbrace în halatul ei cel negru de sărbătoare; când îi văzu că întră, pe obraz i se aprinseră două pete roşii pe care Wang Lung le crezu că sunt semne de îmbunătăţire, aşa că strigă mulţumit: „Asta este semn că în curând se va face bine!”

Cei doi tineri se apropiară de pat şi se prosternară în faţa ei, iar O-lan bătu cu latul palmei pe marginea patului şi le spuse:

— Staţi aci, lângă mine, ca să vă pot vedea când veţi bea vinul şi veţi mânca orezul de la nunta voastră, deoarece acesta va fi patul vostru de nuntă, căci eu în curând mă voi sfârşi şi mă vor scoate

din casă.

Niciunul nu îndrăzni să-i răspundă la aceste cuvinte, ci se aşezară amândoi unul lângă altul pe marginea patului, sfioşi şi tăcuţi, iar soţia unchiului lui Wang Lung, grasă şi guralivă, într-o astfel de împrejurare, intră în odaie, aducând două castroane cu vin cald; amândoi băură pe rând fiecare din castronul său, pe urmă îşi amestecară vinul din cele două castroane şi băură din nou, ceea ce însemna că acuma ei sunt un singur trup; apoi gustară din castroanele cu orez şi-l amestecară, pentru ca să mănânce, ceea ce însemna că vieţile lor sunt legate una de alta şi astfel sunt căsătoriţi. Apoi se ridicară de pe marginea patului şi se prosternară în faţa lui O-lan şi a lui Wang Lung; după ce ieşiră din odaie împreună, se prosternară şi în faţa oaspeţilor adunaţi la nuntă.

După ceremonia aceasta începu ospăţul; odăile şi curţile casei erau pline de mese şi de mirosul bucatelor, şi hohotele râsului, căci veniseră oaspeţi din toate părţile, cei invitaţi de Wang Lung şi cu ei alţii pe care el nu-i văzuse încă niciodată, deoarece îi mersese vestea că e om bogat, prin urmare, ar fi fost peste putinţă ca într-o astfel de împrejurare să nu se găsească de mâncare, la o casă ca a lui. Cucu chemase bucătari de la oraş, căci erau o mulţime de feluri de mâncări alese, ce n-ar fi putut să fie pregătite în bucătăria unui om de la ţară, aşa că aceştia sosiră cu coşuri uriaşe de bucate gata pregătite şi nu mai era nevoie decât să le încălzească. Toţi aceştia umblau foarte mândri de colo până colo, fluturând din şorţurile pătate de mâncări, iar oaspeţii mâncau pe întrecute şi beau cât le ducea pântecele, ca apoi să înceapă din nou şi toată lumea era veselă.

O-lan ceru să-i deschidă toate uşile casei şi să ridice draperiile, ca să poată auzi veselia de afară, şi să simtă mirosul bucatelor, iar pe Wang Lung, care venea mereu să o vadă ce face, îl întreba:

— Are lumea vin de ajuns? Dar orezul îndulcit de la mijlocul mesei este destul de fierbinte? Or fi pus într-însul osânză şi zahăr de ajuns şi cele opt feluri de fructe?

După ce-i răspunse că totul a fost făcut aşa cum a dorit ea, femeia rămase mulţumită şi continuă să asculte la veselia dimprejurul ei.

După ce ospăţul se termină, oaspeţii plecară acasă şi se făcu seară. Dar când liniştea începu să învelească toată casa şi veselia se stinse împrejurul ei, O-lan simţi că puterile încep să o părăsească şi fu cuprinsă de o mare slăbiciune şi oboseală, aşa că

chemă la sine pe cei doi tineri care se căsătoriseră în ziua aceea şi le spuse:

— Mă simt mulţumită, aşa că durerea ce o simt în mine poate să-şi urmeze drumul ce-i este sortit. Fiul meu, ascultă de tatăl tău şi de bunicul tău şi ai grijă de ei, iar tu, fata mea, ascultă de bărbatul tău şi de tatăl bărbatului tău şi bunicul bărbatului tău, ai grijă de ei şi de nenorocita aceea din curte. Atâta este toată datoria ta, căci faţă de nimeni altul nu ai nicio obligaţie.

Vorbele acestea din urmă le spuse gândindu-se la Lotus cu care ea nu vorbise încă niciodată. Imediat după aceea, căzu în somn adânc, dar cei dimprejurul ei credeau că va mai vorbi, şi de fapt se mai trezi o dată şi începu să vorbească. Dar vorbele ce le înşira, păreau că nu mai au nici o legătură, căci nu ştia nici unde se găseşte, nici cine este lângă ea; sta cu ochii închişi, legănându-şi capul pe pernă şi repetând mereu:

„Chiar dacă sunt urâtă, eu totuşi am născut un fecior; deşi în viaţa mea eu n-am fost decât o roabă, totuşi mi-e casa plină de feciori”. Pe urmă adăuga, ceva mai grăbită: „Cum s-ar putea ca femeia aceasta să aibă grijă de el, aşa cum am avut eu? Frumuseţea nu poate zămisli feciori unui bărbat!”

Pe urmă îşi uită de toate şi începu să murmure cuvinte neînţelese. Wang Lung făcu semn celorlalţi să iasă din odaie şi se aşeză pe marginea patului lângă ea, urmărind-o cum se trezeşte din toropeala ce o cuprinsese, ca apoi să se liniştească din nou. Se simţea revoltat împotriva lui însuşi, deoarece chiar acuma, când trăgea să moară, lui îi era peste putinţă să nu vadă cât de urâte şi de lăbărţate îi erau buzele vinete de sub care i se vedeau dinţii. Apoi o văzu că deschide ochii mari şi se uită la el, dar părea că în faţa ochilor i s-a aşternut o ceaţă, neînţeleasă, deoarece se uita întins la el, fără să-l vadă sau ca şi când nu l-ar fi recunoscut cine este. Pe urmă cu totul pe neaşteptate capul îi căzu pe pernă, trupul i se cutremură de un fior şi rămase moartă.

Când o văzu că a murit, lui Wang Lung i se păru că i-ar fi peste putinţă să mai întârzie lângă ea aşa că chemă pe soţia unchiului său, să-i spele trupul şi să facă pregătirile de înmormântare, iar după ce toate pregătirile acestea se terminară, el nu mai intră în odaie, ci lăsă pe soţia unchiului său, pe fiul său şi pe noră-sa să o ridice din aşternut şi să o aşeze în sicriul cel mare pe care-l cumpărase. Ca să se liniştească, se duse în oraş şi chemă oameni să închidă capacul sicriului, cum era obiceiul, apoi căută un

geomant care să citească în zodii, pentru a găsi ziua dinainte sorocită pentru înmormântare. Se întâmplă să găsească ziua potrivită tocmai peste trei luni şi aceasta singură fu cea mai apropiată pe care i-o putea spune geomantul. După ce-i plăti, pentru osteneala lui, Wang Lung se duse la templu şi se târgui cu stareţul, de la care închirie locul de care avea nevoie vreme de trei luni, ca să aşeze sicriul. În locul acesta trebuia să se odihnească O-lan numai singură, până în ziua înmormântării, deoarece lui Wang Lung i se părea că i-ar fi peste putinţă să vadă sicriul în casă în fiecare zi.

Wang Lung ţinea să îndeplinească toate obiceiurile mortuare cu cea mai mare sfinţenie, de aceea îşi porunci haine de doliu pentru el şi pentru feciorii lui, iar încălţămintea pe care o întrebuinţa acuma era făcută din pânză grosolană de culoare albă, aceasta fiind culoarea de doliu, iar în jurul gleznelor, îşi înfăşurară fâşii de pânză albă, şi toate femeile din casă începură să-şi lege părul cu panglici albe.

După ce toate acestea se terminară, Wang Lung nu se mai simţi în stare să trăiască singur de aci înainte în aceeaşi odaie în care trăise atâţia ani împreună cu O-lan şi adunându-şi lucrurile ce le avea, se mută în curtea interioară la Lotus, apoi spuse feciorului său mai mare:

— Mută-te cu soţia ta în odaia în care a trăit şi a murit maică-ta care te-a zămislit şi te-a născut, ca aici să zămisliţi şi voi feciorii ce-i veţi avea.

Astfel cei doi tineri se mutară în odaia rămasă goală şi se simţiră mulţumiţi.

Dar puţin după aceea, ca şi când moartea n-ar fi vrut să părăsească această casă, după ce-şi făcuse sălaşul într-însa, părintele lui Wang Lung care din ziua când văzuse, că aşază trupul ţeapăn al lui O-lan în sicriu, părea că s-a zăpăcit cu totul; într-o seară se întinde în aşternut ca să se culce, iar a doua zi dimineaţa, când intră la el a doua fiică din casă, ca să-i ducă ceaiul, îl găsi cu barba rară şi căruntă ridicată în sus şi capul repezit pe spate, nemişcat şi mort.

Fata ţipă înspăimântată când îl văzu şi se repezi în odaie la Wang Lung care intră şi-l găsi aşa cum îi spusese fata; trupul lui uscat şi slăbit părea răsucit ca o surcea; se vedea că a înţepenit, căci murise de câteva ceasuri, poate chiar din clipa când se întinsese în aşternut. Wang Lung îl ridică şi după ce-l spălă el

însuşi, îl aşează cu băgare de seamă în sicriul cumpărat mai demult, apoi chemă oameni să-l pecetluiască şi zise:

— Pe aceşti doi morţi din casa noastră îi vom îngropa în aceeaşi zi, aşa că voi despărţi o fâşie de pământ de pe coasta dealului şi-i voi îngropa acolo alături, iar după ce voi muri şi eu, mă vor îngropa şi pe mine lângă ei.

Făcu aşa, cum spusese că va face. După ce pecetluiră sicriul părintelui său, îl aşează pe două laviţe din tindă, unde rămase până în ziua sorocită pentru înmormântare. I se părea că chiar în sicriul său, bătrânul trebuie să se simtă mulţumit că mai este în casă, iar Wang Lung se simţea mâhnit în inima lui şi-l jeli, dar nu cu durerea obişnuită la morţi, deoarece părintele său era înaintat în vârstă şi împovărat de ani, aşa că de multă vreme era mai mult mort decât viu.

După ce se desprimăvără bine şi sosi ziua sorocită de geomant, Wang Lung chemă preoţii de la templul Taoist şi aceştia veniră îmbrăcaţi în haine galbene şi cu părul lung adunat pe creştetul capului; chemă şi preoţii templelor budiste care erau îmbrăcaţi în haine lungi de culoare cenuşie, cu capetele rase şi pe creştet cu cele nouă cicatrice sacre; preoţii aceştia bătură tobele şi intonară psalmodiile mortuare, cât fu noaptea de lungă, pentru cei doi care trebuiau îngropaţi. De câte ori încetau psalmodiile, Wang Lung le mai da câte un pumn de arginţi şi după ce oamenii răsuflau, începeau să cânte din nou, fără să se mai oprească, până când se crăpă de ziuă.

Pentru morminte Wang Lung alesese în ţarina lui un loc bun, pe o coastă de deal, la umbra unui curmal. Ching cu oamenii lui săpase gropile şi jur-împrejur ridicase un val de pământ, înăuntrul căruia era loc de ajuns şi pentru Wang Lung, pentru feciorii lui şi soţiile acestora şi pentru feciorii feciorilor lui. Nu-i părea rău de bucata aceasta de pământ pe care de aci înainte nu o mai putea folosi, deşi era pământ adăpostit şi bun pentru semănătură de grâu, deoarece împrejmuirea aceasta era un semn despre statornicia legăturilor dintre familia lui şi pământul părintesc. Fie morţi, fie vii, de aci înainte se vor putea odihni netulburaţi în pământul ţarinei lor.

În zorii zilei hotărâte, după ce preoţii sfârşiră psalmodiile lor mortuare, Wang Lung se îmbrăcă în haine albe de sac, şi o haină asemănătoare dădu unchiului său, soţiei acestuia, fiului unchiului său şi câte una propriilor lui feciori şi soţiei celui mai mare şi celor

două fete ale sale. Porunci să-i vină litiere din oraş care să-i ducă până la groapă, căci nu se cădea ca ei să meargă pe jos, ca şi când ar fi fost oameni săraci şi de jos. Astfel i se întâmplă pentru întâia dată ca el să facă un drum dus pe umeri de alţii, urmând sicriul în care era trupul lui O-lan. După sicriul părintelui său mergea unchiul său. Până şi Lotus care în timpul cât O-lan fusese în viaţă, nu se putuse arăta în faţa ei, veni şi ea cu litiera în cortegiul de îngropare, aşa ca în faţa oamenilor să dea dovadă de respectul ce datora primei soţii a bărbatului ei. Wang Lung aduse litiera şi pentru soţia unchiului său şi pentru fiul acestuia şi le făcuse tuturora haine albe de sac, chiar şi pentru amărâta de fata lui cea mai mare, care după ce o aşeză el însuşi în litieră începu să râdă ascuţit deşi ar fi fost cazul să plângă.

Cortegiul de îngropare porni spre locul unde erau gropile, bocindu-se şi jelind în gura mare, iar argaţii şi Ching veneau cei din urmă, încălţaţi în papuci albi. Wang Lung se opri în faţa gropilor; poruncise să aducă din templu sicriul lui O-lan pe care îl aşezaseră pe pământ, unde trebuia să aştepte până ce sicriul bătrânului va fi coborât cel dintâi. Wang Lung sta şi se uita la ce se întâmpla alături de el, iar durerea ce-l cutremura i se părea din cale afară, dar nu putea să se bocească, aşa cum făceau ceilalţi, căci el nu putea plânge, deoarece se gândea că ceea ce s-a întâmplat, nu mai poate fi schimbat, cu nimica şi ar fi fost peste putinţă să facă ceva mai mult decât a făcut.

Dar după ce răsturnară bulgării de pământ peste sicrie şi neteziră movilele, se întoarse, fără să zică nimic şi porunci oamenilor cu litiera să plece, iar el se întoarse acasă pe jos şi singur. Din fundul durerii lui se ridica un singur gând care i se părea chinuitor şi gândul acesta era următorul: ar fi fost mai bine dacă n-ar fi luat de la O-lan cele două mărgăritare pe care le purta în sân, în ziua aceea când o găsise spălând rufele la iaz. Şi că de aci înainte niciodată nu va mai fi în stare să se uite la Lotus şi să o vadă că le poartă în cerceii din urechi.

Copleşit de gândurile acestea negre, mergea singur pe cărarea dintre holde, oftând îndurerat:

„În pământul acesta al meu am îngropat acuma cea dintâi jumătate şi poate chiar mai mult din viaţa mea. Mă simt ca şi când jumătate din viaţa mea ar fi rămas acolo în pământ, alături de ei, şi de aci înainte viaţa din casa mea nu va mai putea fi ce a fost până acuma”.

Apoi dintr-odată simţi că lacrimile fierbinţi încep să i se deşire în lungul obrazului şi ridicând mâinile îşi şterse ochii cu dosul palmelor, cum ar face un copil.

Capitolul XXVII

În timpul acesta Wang Lung fusese atât de ocupat cu ospăţul de nuntă şi ceremonia îngropării din casa lui, încât aproape nici nu se gândise la recolta ce o va putea avea dar într-o zi Ching se apropie de el şi-i spuse:

— Acum, după ce bucuria şi amărăciunile au trecut, cade-se să vin şi să-ţi vorbesc despre ţarina ta.

— Haide, spune, îi îndemnă Wang Lung. În toată vremea aceasta aproape nu mi-am mai adus aminte, dacă am sau nu pământ, decât cel mult că să-mi pot îngropa morţii într-însul.

Din respect faţă de vorbele lui Wang Lung, timp de câteva minute Ching nu mai zise nimic, dar după aceea începu cu glasul domolit:

— Poate cerul va abate năpasta ce ne pândeşte, dar după cât se arată, anul acesta vor fi ape mari, cum nu s-a mai pomenit, căci râurile au început să iasă din matcă şi se revarsă asupra ţarinelor, deşi n-a sosit încă vara şi e prea devreme pentru revărsări.

Dar Wang Lung îi răspunse întunecat:

— Până acuma n-am avut niciodată parte de bine, de la bătrânul acela care stă în cer. Fie că-i arzi tămâie pe altare, fie că nu-i arzi, răutatea lui rămâne neîmpăcată. Haide să vedem holdele împreună, şi spunând aceste cuvinte, se ridică în picioare.

Ching însă era om fricos şi plin de sfială şi oricât de grele ar fi fost vremurile prin care trebuia să treacă, el nu îndrăznea să cârtească niciodată împotriva proniei cereşti, cum făcea Wang Lung. Se mulţumea să ofteze: „Asta este voia celui de sus!” şi primea revărsările de ape şi seceta, cu aceeaşi resemnare. Wang Lung însă nu era ca el. Ieşi în ţarină şi cerceta o holdă ici, una dincolo şi se încredinţa că Ching avea dreptate. Holdele cele mănoase din vecinătatea şanţului ce înconjura oraşul pe care le cumpărase de la familia Hwang, erau îmbibate de apa ce ţâşnea din pământ, aşa că grâul semănat de cu toamnă, începuse să îngălbenească şi putrezea din rădăcină.

Până şi şanţul de la picioarele zidului părea că este o baltă, iar răzoarele dintre holde erau pline de apa care vâjâia în vârtejuri, aşa

că oricine îşi putea da seama că îndată ce vor începe ploile de vară, apele se vor revărsa, iar oamenii, cu femeile şi copiii, vor fi loviţi din nou în toamna viitoare de foamete. Wang Lung începu să alerge din holdă în holdă, cu Ching care se ţinea după el ca o umbră şi făcură socoteala, care sunt partalurile în care s-ar putea pune răsaduri de orez şi care sunt holdele ce vor fi acoperite de ape, chiar înainte de a fi răsădite. Uitându-se la răzoarele care chiar de acuma erau pline de apă, începu să blesteme şi se întoarse spre ajutorul său:

— Bătrânul din cer va avea acuma prilejul să privească din scaunul lui şi să vadă oamenii cum se înecă şi mor de foame, căci aceasta este plăcerea unui afurisit ca el.

Vorbele acestea le spuse răstit şi încărcate de supărare, aşa că Ching se cutremură de spaimă şi încercă să-l liniştească:

— Stăpâne, nu vorbi în felul acesta, căci chiar dacă ar fi aşa cum spui, el totuşi este mai mare decât oricare dintre noi.

Dar fiind om bogat, Wang Lung nu se sinchisi de vorbele lui şi tot drumul spre casă mormăi, gândindu-se la apa care începuse să se reverse peste holdele lui şi-i îneca recolta mult aşteptată.

Totul se petrecu aşa cum prevăzuse el. Fluviul din partea de miazănoapte îşi rupse stăvilarele, mai întâi cele care erau în partea de sus, iar când oamenii văzură ce-i aşteaptă, începură să alerge din uşă în uşă, adunând bani mână de la mână, ca să-l repare; fiecare dădea cât putea, căci toţi aveau interes ca fluviul să rămână în albia lui.

Banii adunaţi îi încredinţară magistratului regiunii, un om nou şi de curând venit în părţile acelea. Dar se întâmplă ca magistratul acesta să fie un om sărac care în viaţa lui nu văzuse atâta bănet la un loc, fiind de curând numit în slujba aceasta şi datorită bunătăţii tatălui său care dăduse tot ce avusese el însuşi şi tot ce împrumutase de la alţii, ca să plătească această numire a fiului său în scaunul de magistrat, în nădejde că familia lor va putea face oarecare avere. Când fluviul se revărsă a doua oară, oamenii se adunară în faţa casei magistratului şi începură să strige şi să ameninţe, din pricină că nu se ţinuse de vorbă şi nu reparase stăvilarele, aşa că magistratul scăpase cu fuga deoarece banii în sumă de trei mii de arginţi îi cheltuise pentru trebuinţele casei lui. Lumea adunată a dat iureş în casa lui, cu gând să-l omoare, iar el de frică o luase la fugă şi sărind în apele fluviului, se înecase, aşa că lumea aştepta acuma resemnată.

Dar cu toate acestea banii lor erau pierduţi şi fluviul rupse şi al treilea stăvilar, şi încă unul, până când îşi făcu loc de ajuns şi târî stăvilarele de pământ cu el, aşa că în toată regiunea nu se mai cunoştea nici urmă de stăvilare, şi apele se umflară şi începură să înece tot pământul de plugărie, iar holdele de grâu şi răsadurile de orez erau acuma în fundul acestei mări uriaşe, în continuă mişcare.

Satele deveniră unul după altul un fel de ostroave, iar oamenii stăteau de strajă, să vadă cum creşte apa, şi când vedeau că ajunge la câţiva metri de pragul uşilor, legau mesele şi paturile unul de altul, scoteau uşile din ţâţâni şi-şi făceau un fel de plute pe care încărcau puţinele haine de aşternut, hainele de schimb şi ce mai aveau, iar deasupra femeile şi copiii şi plecau. Apa intra în casele cu pereţii de lut, se opintea într-înşii, până când plesneau şi cădeau măcinându-se în vâltoare, ca şi când acolo n-ar fi fost niciodată aşezare omenească. Dar după ce apa care îmbibase pământul începu să atragă şi umezeala din cer, ploaia prinse să se reverse ca pe vreme de vară şi ploua zile de-a rândul fără încetare.

Wang Lung sta în pragul casei sale şi se uita la apele care creşteau, şi nu puteau ajunge până la el, deoarece casa lui era clădită pe un loc destul de ridicat, în vârful unui deal. Dar văzu că apa i-a înecat ţarinile şi se aştepta să-i înece şi mormintele proaspete, dar nu le ajunseră, deşi vâltoarea tulbure se repezea lacomă după tot ce-i ieşea în cale.

În anul acesta nu fu niciun fel de recoltă şi toată lumea murea de foame, sau era flămândă şi deznădăjduită din pricina nenorocirii ce-i lovise din nou. Unii plecară spre miazăzi, alţii care erau destul de îndrăzneţi şi nu le păsa de ceea ce fac, se însoţiră cu bandele de tâlhari care mişunau în oraşul din apropiere şi din cauza asta oamenii ţineau porţile zidului mereu închise, afară de o portiţă din partea de apus, numită *poarta potopului*, care în timpul zilei era păzită de soldaţi, iar noaptea o zăvorau şi pe asta. Dar afară de cei care jefuiau şi cei care se duceau spre miazăzi, ca să muncească sau să cerşească, cum făcuse odinioară şi Wang Lung, împreună cu bătrânul său părinte, cu soţia şi copiii săi, mai erau şi alţii care erau prea bătrâni, prea sfârşiţi de puteri sau lipsiţi de îndrăzneală şi cei care nu aveau feciori, cum n-avusese nici Ching; toţi aceştia nu se mişcară, ci trăiră chinuiţi o vreme de foame, mâncând iarba şi frunzele ce le puteau găsi în locurile mai ridicate şi toţi aceştia muriră, fie de foame, fie potopiţi de ape.

Wang Lung văzu de astă dată regiunea bântuită de o foamete

cum nu mai văzuse încă niciodată, deoarece apele nu scăzură, ca să se poată face semănăturile de toamnă, aşa că nu putea fi vorbă de recoltă decât cel mai curând anul viitor. El sta mulţumit în casa lui şi vedea cum se cheltuiesc banii şi hrana, în timp ce se ciorovăia cu Cucu, din pricină că ea stăruia şi acum să mai cumpere mâncare din oraş, dar acum nu se mai putea duce din pricina apelor ce i se aşezaseră în cale, iar el poruncise ca bărcile să nu plece de acasă, decât atunci când va spune el, şi Ching îi asculta poruncile, oricât de ascuţită ar fi fost limba lui Cucu.

Wang Lung nu mai îngădui să se vândă nimic din ceea ce aveau în casă şi nici să se cumpere, după ce se lăsă iarna, decât ceea ce poruncea el, aşa că-şi împărţea cu multă grijă proviziile. În fiecare dimineaţă preda nurorii sale proviziile de care aveau nevoie în ziua aceea, iar lui Ching îi da partea trebuitoare argaţilor, deşi era nemulţumit, văzând că trebuie să hrănească oameni care nu făceau nimic; nemulţumirea lui era atât de mare, încât după ce se aşternu gerul şi apele îngheţară, îi pofti să plece toţi spre miazăzi şi să lucreze sau să cerşească, până în primăvară, când se vor putea întoarce din nou la el. Numai lui Lotus îi da din când în când câte un pumn de zahăr şi puţin ulei, din cauză că ea nu era obişnuită să ducă lipsă. De Anul Nou mâncară un peşte pe care-l prinseseră ei singuri şi un porc pe care-l scoaseră din poiată.

El însă nu era nici pe departe atât de sărac, pe cât ar fi vrut să pară, căci avea argint ascuns în pereţii odăii în care dormea feciorul său cu noră-sa, dar despre care ei nu ştiau nimic; mai avea argint şi chiar ceva aur, băgat într-o oală pe care-o îngropase în holda cea mai apropiată de casă şi care era acum sub apă, avea ceva ascuns şi între rădăcinile tufelor de bambus, dar mai avea şi grâne din recolta trecută pe care nu le vânduse în oraş. Aşa că nu era nici o primejdie ca oamenii din casa lui să sufere de foame.

Dar toţi cei din împrejurimi mureau de foame şi-şi aducea aminte de ţipetele celor pe care-i văzuse în faţa porţii casei Hwang, chinuiţi de foame; mai ştia că mulţi îl pizmuiesc din pricină că nu-i lipsea nici acuma hrana pentru oamenii şi copiii lui şi tocmai de aceea ţinea porţile curţii zăvorâte şi nu da nimănuia drumul să intre, dacă nu-l cunoştea. Dar cu toate acestea înţelegea că nici această prevedere nu l-ar fi putut scăpa să nu fie călcat de tâlhari pe o astfel de vreme, dacă nu s-ar fi întâmplat ca unchiul său să fie ocrotit în casa lui. Ştia limpede că dacă n-ar fi fost unchiul său, tâlharii l-ar fi jefuit demult de toate proviziile şi toţi banii pe care-i

avea şi i-ar fi luat şi femeile din casă. Prin urmare se purta foarte curtenitor faţa de unchiul său, de soţia şi fiul acestuia, ca şi când ar fi fost oaspeţi în casă, iar ei erau cei dintâi care-şi beau ceaiul şi tot ei erau cei dintâi care se întindeau după castroane, în timpul mesei.

Toţi trei îşi dădeau seama că Wang Lung se teme de ei şi din pricina asta începură să devină mai îndrăzneţi, cereau tot felul de lucruri şi strâmbau din nas când vedeau ce li se dă de mâncare şi de băut. Dintre toţi mai mult se plângea femeia, din cauză că acuma nu se mai putea bucura de mâncărurile ce erau înainte de asta în curtea interioară, aşa că se duse să se plângă soţului ei şi toţi trei împreună se plânseră lui Wang Lung.

El înţelese că unchiul său care începuse să îmbătrânească şi trândăvea toată ziua, nu s-ar fi sinchisit de aşa ceva şi nici n-ar fi venit la el să se plângă, dacă nu i-ar fi dat ghes soţia şi feciorul lui, iar într-o zi i se întâmplă că stând în faţa porţii, îi auzi pe amândoi spunând unchiului său:

— Tu n-auzi că are bani şi hrană din belşug? Du-te la el şi cere-i arginţi.

După câteva clipe femeia adăugă:

— Un prilej ca acesta nu se va mai ivi niciodată, căci el ştie că dacă tu n-ai fi unchiul lui şi frate cu părintele său, ar fi fost demult prădat şi casa i-ar fi rămas pustie, dacă nu se întâmpla ca tu să fii mâna dreaptă a celui care este mai mare peste Bărbile Roşii.

Wang Lung care sta ascuns şi asculta la vorbele lor, auzind aceste cuvinte, se înfurie atât de grozav, încât i se părea că plesneşte pielea de pe el; cu mare greutate reuşi să se stăpânească şi începu să se gândească ce ar putea face cu aceşti trei duşmani din casa lui, dar îi fu peste putinţă să plănuiască ceva anume. Astfel a doua zi când unchiul său se apropie de el îi zise:

— Uite ce, dragă nepoate, dă-mi o mână de argint, ca să-mi cumpăr o lulea şi ceva tutun, să am ce fuma; dar mai e şi soţia mea care umblă în zdrenţe şi ar avea nevoie de o haină nouă…

Wang Lung nu îndrăzni să mai zică nimic, ci scoase din chimir cei cinci arginţi pe care-i avea şi i-i dădu, deşi scrâşni din dinţi pe ascuns şi se gândi că nici chiar în vremurile grele, când argintul era lucru rar în casa lui, nu se despărţise de bani cu atâta greutate ca de banii aceştia.

Dar nu trecură bine nici două zile şi se pomeni din nou cu unchiul său că vine şi-i cere bani, aşa că Wang Lung se răsti la el:

— Se vede că vrei să murim cu toţii de foame!

Unchiul său începu să râdă nepăsător:

— Tu te-ai născut în zodie fericită. Sunt oameni mult mai puţin bogaţi decât tine pe care i-au găsit spânzuraţi de grinzile caselor mistuite de flăcări.

Auzind aceste cuvinte Wang Lung îşi simţi trupul scăldat de o sudoare rece şi-i dădu banii, fără să mai zică nimic. Astfel, deşi toţi ceilalţi oameni ai casei trăiau fără să mănânce carne şi cu toate că lui Wang Lung nu i se întâmpla decât rareori să-şi aprindă luleaua, unchiul său fuma toată ziua şi nu ducea lipsă de nimic.

În timpul acesta feciorul cel mai mare al lui Wang Lung nu se gândea decât la casa lui, aşa că nu prea vedea ce se întâmplă; dar îşi păzea cu cea mai mare grijă soţia de ochii neruşinaţi ai vărului său, căci ei doi nu numai că nu erau prieteni, ci ajunseseră chiar să se duşmănească. În timpul zilei nu lăsa pe soţia lui să iasă decât rareori din casă şi o ţinea mereu închisă, ca să iasă doar seara când vărul său era plecat, împreună cu unchiul său în oraş. Dar când vedea pe ticăloşii aceştia trei, în mâna cărora părintele său ajunsese adevărată jucărie, simţea că începe să clocotească sângele într-însul căci era iute de fire şi nu se putu stăpâni să nu-i spună:

— Uite ce, dacă e să te îngrijeşti de fiarele acestea pe care le ai în casă, mai mult decât te îngrijeşti de propriul tău fecior şi de soţia lui, mama nepoţilor tăi, atunci să ştii că afacerea asta mi se pare foarte ciudată şi cred că va fi mai bine ca noi să ne mutăm în altă parte.

Wang Lung îi spuse limpede cum stau lucrurile, deşi până acuma nu vorbise cu nimeni despre afacerea asta:

— Oamenii aceştia-mi sunt negri în faţa ochilor şi nu ştiu ce aş fi în stare să fac pentru ca să pot scăpa de ei. Dar unchiul tău este capul unei bande de tâlhari sângeroşi şi dacă-i fac pe voie şi-l hrănesc în casa mea, asta înseamnă că putem trăi în linişte; tocmai din pricina asta nimeni nu trebuie să-i supere.

Când îl auzi ce spune, feciorul său se uită la el încremenit, dar după ce mai stătu o bucată de vreme, furia puse stăpânire pe el şi declară:

— Ce-ai zice, dacă am încerca să scăpăm de ei? Să-i legăm fedeleş într-o noapte şi să le dăm drumul în apă. Ching ar putea lega femeia, căci ea e grasă şi fără putere aşa că nu va fi nevoie să se lupte cu ea; eu voi pune laţul pe grumazul vărului meu, pe care nu-l pot suferi, din pricină că dă mereu târcoale soţiei mele, iar tu

vei face de petrecanie unchiului.

Wang Lung însă nu era în stare să facă omor; deşi ar fi fost mult mai uşor să omoare pe unchiul său, decât să-şi omoare boul din jug, totuşi nu era în stare să facă o astfel de faptă, cu toate că-l ura.

— Nu se poate, răspunse el, căci chiar dacă m-aş gândi să leg pe fratele părintelui meu şi să-l arunc în apă, tot n-aş face o astfel de faptă, căci ce se va alege de noi, dacă tâlharii ne vor da de urmă? Câtă vreme rămâne în viaţă, noi nu avem pricină să ne temem de ceva, dar îndată ce va muri, viaţa noastră este în primejdie, ca şi a celorlalţi care mai au câte ceva din ce să trăiască.

După ce-i spuse aceste, cuvinte, amândoi tăcură şi se uitară unul la altul, gândindu-se adânc la ce ar avea de făcut. Tânărul îşi dădu seama că părintele său are dreptate, căci pe astfel de vremuri moartea putea veni din senin, fără să o mai caute ei anume, prin urmare ar fi trebuit să găsească un alt mijloc. Wang Lung se gândi cu glas tare:

— Dacă am putea găsi un mijloc să-i ţinem aici la noi în casă, dar să-i putem face inofensivi şi mulţumiţi de ceea ce au, ar fi o mare minune, dar acuma nu se mai pot întâmpla astfel de minuni.

Tânărul îşi frecă mâinile şi declară mulţumit:

— Vorbele tale m-au îndrumat pe calea cea bună. Să le cumpărăm opiu să fumeze şi să se bucure de mulţumirea pe care le-o dă, cum se bucură oamenii bogaţi. Mă voi preface că mă împrietenesc din nou cu vărul meu şi-l voi ademeni să vină cu mine la ceainăriile din oraş, unde se fumează opiu şi vom putea cumpăra şi pentru unchiul meu şi soţia lui.

Dar Wang Lung, care el însuşi nu se gândise de la început la această eventualitate, păru că stă la îndoială:

— Aşa ceva ar fi prea costisitor, răspunse el îngândurat, căci opiul este tot atât de scump ca şi jadul.

— Da, dar ne va costa mai mult decât ne-ar costa jadul, dacă vom fi osândiţi să-i ţinem aici în casa noastră, unde, pe lângă neruşinarea lor, trebuie să mai văd şi pe vărul meu că dă târcoale soţiei mele, fără ca eu să-i pot spune ceva.

Wang Lung însă nu se putea învoi numaidecât, căci planul acesta nu era tocmai uşor de îndeplinit şi i-ar fi trebuit o pungă destul de mare de arginţi, ca şi-l poată duce la bun sfârşit pentru ca să scape de povara ce-i apăsa.

Poate n-ar fi încercat nimic şi ar fi continuat să ducă împreună

aceeaşi viaţă ca şi până acum, până se vor retrage apele, dacă în timpul acesta nu s-ar fi întâmplat ceva cu totul neaşteptat.

Feciorul unchiului lui Wang Lung pusese anume ochii pe fiica a doua a lui Wang care era verişoara lui şi deci, datorită legăturilor de sânge dintre ei, îi era ca şi soră. Fata aceasta era neobişnuit de frumoasă şi semăna cu feciorul al doilea al lui Wang Lung pe care-l dăduse să înveţe negoţul, dar era mult mai mică de statură, mai delicată şi nu avea aceeaşi piele galbenă, ci un obraz palid şi transparent, ca florile de migdal, un nas frumos şi gura mică roşie, iar picioarele mici şi îngrijite.

Într-o seară vărul ei se repezi la ea, când fata trecea singură de la bucătărie, ca să intre în casă. Se repezise la ea ca o fiară şi-i băgase mâna în sân, aşa că fata începu să ţipe înspăimântată. Wang Lung ieşi în curte şi văzând ce se întâmplă, începu să pocnească pe nepotul său cu pumnii în moalele capului, dar acesta era întocmai ca şi câinele hămesit care nu vrea să dea drumul ciolanului, aşa că trebui să-şi smulgă fata cu silă din mâinile lui. Văzând că n-are încotro, tânărul începu să ia lucrurile în glumă şi-i spuse:

— Cum adică, nu pot să glumesc cu ea, doar e soră-mea? Cum s-ar putea ca cineva să facă rău surorii lui?

Dar în timp ce vorbea, ochii îi străluceau aprinşi de pornirea desfrânată şi Wang Lung se mulţumi să murmure ceva, apoi îşi luă fiica şi porunci să se retragă în odaia ei.

În aceeaşi seară spuse feciorului său ce s-a întâmplat în curte, iar acesta îi răspunse îngândurat:

— Va trebui să trimitem fata în oraş, ca să stea în casa logodnicului ei; chiar dacă negustorul Liu ar răspunde că anul acesta este prea greu ca să poată face nunta, noi tot va trebui să o trimitem, căci altfel ar fi peste putinţă să-i mai păzim fecioria, câtă vreme tigrul acesta sângeros va fi în casa noastră.

Wang Lung aşa făcu. A doua zi porni în oraş şi se duse la casa negustorului Liu de-i spuse:

— Fata mea are treisprezece ani şi nu mai este copil, ci bună de măritat.

Dar Liu stătu la îndoială şi-i răspunse:

— Anul acesta câştigurile au fost prea slabe, ca să mă pot gândi la întemeierea unei noi familii în casa mea.

Lui Wang Lung nu-i venea să-i spună „În casa mea trăieşte fiul unchiului meu care este mai rău decât un tigru”, aşa că se mulţumi

să adauge:

— N-aş vrea să mai port grija acestei fete, căci maică-sa a murit şi e o fată frumoasă care a ajuns la vârsta când ar putea naşte copii, ori casa mea e mare şi plină de tot felul de oameni, aşa că mi-ar fi peste putinţă să o supraveghez mereu. De vreme ce fata asta este sortită să facă parte din familia ta, cred că ar fi cu cale, ca fecioria ei să fie păzită aici în casa ta şi vei serba căsătoria mai curând sau mai târziu, cum te va trage inima.

Negustorul Liu care era un om cumsecade şi înţelegător, îi răspunse:

— Dacă aşa stau lucrurile, trimite-mi fata şi eu voi vorbi cu mama fiului meu, aşa că va putea trăi în tihnă alături de soacră-sa şi după secerişul ce vine sau când vom putea, îi vom face nunta.

Astfel se limpezi şi afacerea asta spre mulţumirea lui Wang Lung; aşa că porni spre casă.

Dar în drumul de întoarcere tocmai când să iasă pe poarta oraşului, unde Ching îl aştepta cu barca, pentru a-l duce acasă, Wang Lung trecu prin faţa unei prăvălii care vindea tutun şi opiu, aşa că intră să-şi cumpere câteva păpuşi de tutun, ca să aibă ce fuma seara în narghilea, şi în timpul cât funcţionarul îi cântărea tutunul pe balanţă, îl întrebă mai mult fără voia lui:

— Dar opiul cum îl vindeţi, dacă aveţi?

Omul îi răspunse:

— Legea ne opreşte să vindem opiul în contor, aşa că noi nu vindem marfa asta aici, dar dacă vrei să cumperi şi ai argintul trebuitor, în odaia de alături poţi cumpăra şi te costă un ban de argint de fiecare dram.

Wang Lung nu mai stătu la gânduri, ci se grăbi să răspundă:

— Aş vrea să-mi dai şase dramuri.

Capitolul XXVIII

După ce fiica lui cea mai mică fu trimisă de acasă şi astfel scăpă de grija pricinuită de prezenţa ei în casă, Wang Lung se duse într-o zi la unchiul său şi-i spuse:

— Fiind dumneata fratele părintelui meu, m-am gândit să-ţi aduc un tutun mai bun pentru pipă.

Deschise borcanul de opiu al cărui miros înecăcios şi dulceag se răspândi numaidecât în jurul lor, iar unchiul sau luă borcanul în mână, îl mirosi şi începu să râdă mulţumit:

— De, am mai fumat eu aşa ceva şi înainte de asta; adevărat este că numai rareori, căci e marfă scumpă, dar mi-a plăcut.

Wang Lung îi răspunse, cu prefăcută indiferenţă:

— A mai rămas puţin din cel cumpărat pentru părintele meu, după ce îmbătrânise prea mult şi nu se putea odihni noaptea, dar se vede că nu l-a întrebuinţat, deoarece l-am găsit acuma fără să-l fi atins, aşa că mi-am zis: „În casa mea este fratele părintelui meu, prin urmare de ce să nu i-l dau lui, căci are mai multă nevoie de el decât mine, care sunt tânăr?” Aşadar, ia-l şi fumează-l când vrei crede de cuviinţă sau când te vei simţi chinuit de dureri.

Unchiul lui Wang Lung întinse cu lăcomie mâna după el, căci era plăcut la miros şi o marfă pe care nu o întrebuinţau decât oamenii bogaţi. Îşi cumpără o pipă şi începu să fumeze, stând toată ziua întins în aşternut.

Wang Lung avu grijă ca să cumpere mai multe pipe pe care le lăsă vraişte în toate părţile prin casă şi luă el însuşi una, prefăcându-se că fumează, dar intră cu ea în camera lui şi o lăsă rece, fără s-o aprindă. Celor doi feciori ai săi şi lui Lotus nu le dădu voie să se apropie de opiu, sub pretext că e prea scump, dar stărui ca unchiul său să fumeze, împreună cu soţia lui şi cu feciorul acestuia, aşa că toată casa era plină de mirosul dulceag şi înecăcios al opiului, dar nu-i părea rău de arginţii pe care-i cheltuia, deoarece în felul acesta putea să aibă linişte şi pace.

Pe la sfârşitul iernii, după ce apele se retraseră în albia lor, şi Wang Lung putu să iasă în largul ţarinii, ca să-şi vadă holdele, feciorul său cel mai mare ieşi într-un rând cu el şi-i spuse cu mândrie:

— Află că în casă vom avea de hrănit în curând o nouă gură şi aceasta va fi gura nepotului tău.

Auzind aceste cuvinte Wang Lung se întoarse spre el şi frecându-şi mâinile, începu să râdă mulţumit:

— Asta este o zi mare!

După ce se întoarse acasă, trimise pe Ching la oraş, să cumpere puţin peşte şi o mâncare mai aleasă pe care o trimise în odaia soţiei feciorului său, spunându-i:

— Mănâncă, pentru ca trupul nepotului meu să fie vânjos.

Cât dură primăvara următoare Wang Lung trăi cu gândul naşterii nepotului său care va fi pentru el o mare mângâiere. Şi oricât ar fi fost de ocupat cu treburile lui, nu pregeta să se gândească niciodată la ceea ce trebuia să se întâmple şi chiar atunci când era

supărat, ar fi fost peste putinţă ca gândul la nepotul său să nu-l liniştească.

Pe la sfârşitul primăverii oamenii care plecaseră din pricina revărsării apelor, se întoarseră din nou pe la casele lor, unul câte unul, slăbiţi şi sfârşiţi de puteri, dar cu toate acestea mulţumiţi că se pot vedea din nou acasă, deşi acolo unde fuseseră casele lor, acuma nu se mai vedea altceva decât mormane de argilă şi pământul sătul de apă. Dar din argila aceasta puteau ridica din nou casele şi-şi puteau împleti rogojini cu care să le acopere; mulţi dintre ei veneau la Wang Lung după bani împrumut, iar el văzând că oamenii sunt la strâmtoare le lua dobânzi mari şi cerea ca împrumuturile să fie chezăşuite cu zălogirea pământului ce-l aveau. Cu banii împrumutaţi îşi cumpărară boi şi pluguri şi sămânţa de care aveau nevoie, căci pământul era gras de mâlul lăsat de ape. Iar după ce nu mai putură împrumuta banii de care mai aveau nevoie, îşi vândură o parte din pământ, ca să poată semăna ceea ce le-a mai rămas. De la toţi aceştia Wang Lung cumpără pământul scos în vânzare şi cumpăra în fiecare zi din ce în ce mai mult pământ, la preţuri de nimic, deoarece oamenii aveau mare nevoie de bani.

Dar erau şi din cei care nu voiau să-şi vândă pământul şi neavând nici boi, nici plug şi nici sămânţă, îşi vindeau fetele din casă şi erau şi din cei care veneau la Wang Lung să le vândă, ştiindu-l că este om bogat şi puternic, dar cu inimă bună.

Gândindu-se la nepotul care trebuia să se nască şi la ceilalţi ce i se vor naşte după ce-şi va însura toţi trei feciorii, cumpără în felul acesta cinci roabe: două dintre acestea aveau cam doisprezece ani şi erau vânjoase şi cu picioarele mari; iar alte două mai tinere le cumpără pentru treburile casei şi pentru a îngriji de ei toţi, iar una o cumpără ca să slugărească pe Lotus, deoarece Cucu îmbătrânise şi din ziua când fiică-sa plecase în casa socrului ei, nu mai avea pe nimeni care să vadă de gospodărie. Pe toate cinci le cumpără într-o singură zi, deoarece era destul de bogat, pentru a putea îndeplini fără întârziere ceea ce şi-a pus în gând.

La multe zile după întâmplarea asta, în curtea lui se arătă un om care venise să-i vândă o fetiţă mică şi firavă, ca de vreo şapte ani. La început, Wang Lung văzând-o cât este de mică şi slăbuţă, îi spuse că nu o cumpără, – dar Lotus când o văzu, îi plăcu de ea numaidecât şi stărui:

— Eu aş vrea să mi-o cumperi mie pe aceasta, deoarece e

frumoasă, iar fata pe care mi-ai cumpărat-o e grosolană şi miroase de departe a carne de capră, aşa că nu-mi place s-o văd că se apropie de mine.

Wang Lung se uită la fetiţa cu ochii frumoşi şi înspăimântaţi. Şi văzând-o cât este de firavă, răspunse – pentru a face plăcere lui Lotus, dar şi cu gând să o hrănească mai bine în casa lui, ca să se îngraşe:

— Bine, aşa să fie, cum vrei!

Cumpără deci fetiţa cu douăzeci de arginţi şi din ziua aceea fata începu să trăiască în curtea interioară şi noaptea dormea la picioarele patului în care dormea Lotus.

Wang Lung îşi închipuia că de aici înainte va putea să aibă pace în casa lui. După ce apele se retraseră şi holdele fură semănate cu sămânţă nouă, începu să cutreiere ţarina, cercetând de aproape fiecare partal de pământ şi sfătuindu-se cu Ching, ce ar trebui semănat în cutare sau cutare partal, pentru ca recolta să fie cât mai îmbelşugată. De câte ori se întâmplă să iasă în ţarină, lua cu el şi pe feciorul său cel mai mic, care fusese menit să stăpânească ţarina, după ce el nu se va mai putea ocupa de ea, aşa că trebuia să se deprindă din vreme cu plugăria. Wang Lung nu se întorcea niciodată ca să se încredinţeze dacă feciorul său ascultă ce spune el sau nu, iar tânărul venea pe urma lui, cu ochii plecaţi în pământ şi privirea întunecată, dar nimeni nu ştia la ce se gândeşte el cu adevărat.

Wang Lung însă nu-i putea vedea chipul, ci-l auzea că vine pe urma lui, fără să zică nimic. După ce, totul fu pus la cale aşa cum se cuvenea, Wang Lung se întoarse acasă mulţumit de sine, căci în inima lui îşi zicea:

„Acuma nu mai sunt nici eu tânăr. Şi cred că nu e nevoie nici să mai muncesc cu palmele în ţarină, deoarece am pământ de ajuns şi argaţi şi feciori, iar în casa mea s-a sălăşluit pacea”.

Cu toate acestea când se întorcea acasă, presimţea că în casa aceasta nu este pace deloc. Deşi îşi căsătorise feciorul şi cumpărase roabe de ajuns ca să-i slujească pe toţi şi cu toate că unchiul său şi soţia lui aveau opiu de ajuns ca să poată fuma cât e ziua de lungă, totuşi în casa lui nu era pace. Tulburarea de acuma venea din pricina feciorului unchiului său şi a feciorului său cel mai mare.

Părea că feciorului cel mai mare al lui Wang Lung i-ar îi peste putinţă să-şi stăpânească mânia stârnită de apropierea vărului său

şi nici bănuiala că el ar pune vreo nelegiuire la cale. În tinereţea lui avusese prilej să se convingă el însuşi de toată ticăloşia ce se ascundea în sufletul vărului său, aşa că veni vremea când nu mai îndrăznea sa iasă din casă la ceainărie, până nu pleca şi vărul său, dar nu înceta nici o clipă să-l supravegheze de aproape şi părăsea casa întotdeauna numai după ce el era demult plecat. Îl bănuia de ticăloşii şi desfrânare chiar cu roabele şi îşi închipuia că se duce în curtea interioară la Lotus, deşi din partea aceasta îl năpăstuia fără temei, deoarece Lotus îmbătrânea şi se îngrăşa mereu aşa că renunţase demult să se mai gândească la altceva, decât la mâncare şi la băutură, prin urmare ea nu s-ar fi uitat la vărul lui nici chiar dacă ar fi încercat el să se apropie de ea, dimpotrivă era foarte mulţumită că datorită vârstei, nici Wang Lung nu mai venea acuma atât de des la ea, ca până acuma.

De data aceasta, când Wang Lung se întoarse din ţarină împreună cu feciorul său cel mai mic, cel mai în vârstă îl trase la o parte şi-i spuse:

— Nu mai pot răbda pe dezmăţatul acesta, să-l văd alergând de colo până colo prin curte şi prin casă, cu hainele adunate pe el în pripă şi scurgându-i-se ochii după roabe. Nu îndrăzni să adauge: „Îndrăzneşte să se învârtească şi prin faţa intrării de la curtea interioară, căci râvneşte la femeia ta”, deoarece îşi aducea aminte cu scârbă, că pe vremuri alergase şi el după femeia aceasta a tatălui său, iar acuma când o vedea cât îmbătrânise şi se îngrăşase, nu-i venea nici lui să creadă că a fost în stare să facă o astfel de faptă de care-i era ruşine şi nu putea să o mai trezească în amintirea tatălui său. Prin urmare nu pomeni nimic de asta, ci numai despre roabele din curte.

Wang Lung se întorsese din ţarină înviorat şi mulţumit din pricină că apele se retraseseră, aerul era uscat şi călduţ, dar mai ales din pricină că ieşise cu feciorul sau cel mai mic, aşa că-i răspunse supărat:

— Ascultă dragul meu, tu ai început să te prosteşti cu totul, gândindu-te necontenit numai la fleacurile acestea. Prea te laşi târât de patima pentru soţia la şi cred că nu se cade ca un bărbat să-şi iubească soţia mai mult decât îşi iubeşte părinţii. De asemenea nu se cade ca un bărbat în toată firea să se lase îmbrobodit de o femeie, cum s-ar lăsa îmbrobodit de o desfrânată.

Tânărul se simţi jignit de vorbele acestea ale tatălui său, căci se temea mai mult decât de orice, nu cumva să-l învinuiască cineva că

purtarea lui nu este cuviincioasă ca şi când el ar fi un nepriceput şi un om de jos, tocmai de aceea se grăbi să-i răspundă:

— Aici nu este vorba de nevastă-mea, ci de purtarea pe care vărul meu nu se cade s-o aibă în casa părintelui meu.

Wang Lung însă nu-l auzi ce spune, deoarece se gândea supărat la noua lui nemulţumire şi adăugă:

— Nu se mai sfârşeşte oare cu toate nemulţumirile iscate în casă din pricina bărbaţilor şi a femeilor? Am ajuns aproape de vârsta când toate pornirile trupului încep să se molcomească, aşa că am şi eu dreptul la puţină linişte. Până când crezi că va trebui să rabd nebuniile şi geloziile dintre feciorii mei? După ce făcu o pauză, începu din nou să strige: Cam ce anume, ai vrea să fac eu acuma?

Tânărul aştepta ca părintelui său să-i treacă supărarea, deoarece avea de gând să spună tatălui său ceva, iar când strigase „cam ce-ai vrea să fac eu acuma?”, Wang Lung văzuse limpede că feciorul său urmăreşte ceva. Acesta îi răspunse fără înconjur:

— Aş vrea să părăsim casa aceasta şi să ne mutăm în oraş. Nu se cade ca noi să trăim şi de aici înainte ca nişte argaţi, aşa că am putea pleca de aici şi să lăsăm pe unchiul nostru în casa aceasta, iar noi să trăim în linişte între zidurile oraşului.

Wang Lung râse cu amărăciune, când auzi vorbele feciorului său, aşa că nu dădu atenţie cererii lui, căci i se părea că este ceva ce nu vredniceşte să fie cumpănit mai de aproape.

— Casa aceasta este casa mea, răspunse el cu încăpăţânare: dacă-ţi place să stai aici, vei sta, dacă nu, faci ce-ţi place. Asta este casa şi ţarina mea este împrejurul ei, iar dacă n-ar fi fost ţarina aceasta, poate muream şi noi de foame, cum au murit alţii, iar tu n-ai putea să trândăveşti, îmbrăcat în hainele acestea frumoase, ca un cărturar. Numai ţarina asta te-a făcut pe tine să devii ceva mai bun decât ultimul fecior de plugar.

Wang Lung se ridică de la masă şi începu să alerge de colo până colo furios prin tindă, purtându-se grosolan, ca un adevărat ţăran şi scuipă pe podmol, căci, deşi pe ascuns o parte a sufletului său zburda de mulţumire când vedea pe feciorul său că este obraz atât de ales, cealaltă parte se revolta împotriva pretenţiilor lui de boierie, deşi dacă s-ar fi uitat cineva cu băgare de seamă la feciorul său, ar fi fost peste putinţă să-şi dea seama că abia cu o generaţie în urmă părinţii lui au fost ţărani ca oricare alţii.

Feciorul său însă nu părea deloc hotărât să se dea bătut. Se luă după el şi începu să-i vorbească şi mai stăruitor:

— Ascultă, gândeşte-te la casa cea mare a familiei Hwang. Partea din faţă este plină de oameni de rând, dar curţile interioare sunt zăvorâte şi adăpostite, aşa că le-am putea închiria şi am putea trăi liniştiţi, dar în aceeaşi vreme atât tu cât şi fratele meu mai mic, aţi putea vedea de ţarină, iar eu nu m-aş mai otrăvi din pricina câinelui de vărul meu. Încercă să pună cât mai multă stăruinţă în vorbele lui şi se zbuciumă până când ochii i se umplură de lacrimi, dar nu şi le şterse ci adăugă: Am încercat să te ascult în toate şi nu joc zaruri, nici nu fumez opiu, iar cu soţia pe care mi-aţi ales-o, sunt mulţumit, aşa că ceea ce-ţi cer eu, nu se poate să fie prea mult.

Nu se ştie dacă Wang Lung rămase mişcat de lacrimile feciorului său, dar fără îndoială îl ascultă cu plăcere, când îl auzi pomenind de „casa cea mare a familiei Hwang”.

Nu fusese în stare să uite niciodată că odinioară intrase umilit în casa aceea şi stătuse umilit în faţa celor care trăiau într-însa, aşa că tremurase până şi de faţă cu portarul care păzea intrarea, iar amintirea aceasta rămăsese o mare umilinţă pentru toată viaţa lui şi i-ar fi fost peste putinţă s-o uite vreodată. Până acuma bănuise mereu că în ochii celor care-l cunoşteau, el preţuia mai puţin decât oamenii care trăiau între zidurile oraşului, iar în ziua când se arătase în faţa bătrânei stăpâne a casei aceleia mari, bănuiala aceasta devenise pentru el un adevărat chin. Astfel când fiul său îi spuse „am putea trăi în casa aceea mare”, vorbele acestea, îşi făcură loc în mintea lui şi i se păru că au devenit aievea şi se gândi: „Aş putea să stau şi eu în scaunul în care a stat stăpâna când eu m-am arătat în faţa ei, mai umilit decât o slugă şi din scaunul acela m-aş putea uita şi eu la alţii”. Stătu şi cumpăni, ca apoi să murmure printre dinţi: „Eu sunt astăzi omul care ar putea să facă şi aşa ceva, dacă mi s-ar năzări”.

Gândul acesta începu să-l ispitească, dar nu zise nimic şi nu răspunse nici feciorului său, ci întinse mâna după lulea şi după ce şi-o umplu cu tutun, o aprinse cu o bucăţică de hârtie răsucită care sta la îndemână şi începu să pufăie, gândindu-se la tot ce ar putea să facă un om cu averea lui. Adevărul era însă, că dorinţa lui de a-şi petrece restul vieţii în casa familiei Hwang nu fusese trezită nici de dragostea pentru feciorul său şi nici de sila ce i-o pricinuia feciorul unchiului său.

Prin urmare chiar dacă nu-i spuse că e gata să-i împlinească dorinţa şi că se va duce sau va schimba ceva în starea de până acum, totuşi din ziua aceea trândăvia nepotului său începu să i se

pară şi mai nesuferită şi urmărindu-l de aproape, băgă de seamă că fiul său avea dreptate când spunea, că dezmăţatul acesta începuse să dea târcoale roabelor din curte, aşa că murmura nemulţumit: „Ar fi peste putinţă să mai trăiesc sub acelaşi acoperiş cu câinele acesta de pripas”.

Uitându-se la unchiul său, văzu că din ziua când a început să fumeze opiu, se sfrijise şi pielea de pe el devenise străvezie şi galbenă ca pergamentul; umbla adus de spate şi tuşea, scuipând sânge; se uită şi la nevasta unchiului său şi văzu că s-a lăbărţat şi nu se mai gândeşte decât la plăcerea şi somnolenţa pricinuită de luleaua de opiu; prin urmare de aci înainte aceştia doi îi vor pricinui foarte puţină bătaie de cap, deoarece opiul îndeplinise dorinţa lui Wang Lung.

Mai rămânea feciorul unchiului său care nu se căsătorise încă şi era mai rău decât fiara mânată de pornirile trupului, dar acesta nu se lăsa atât de uşor robit de patima fumatului ca părinţii lui şi nici nu se mulţumea să-şi găsească plăcerile numai în visuri. Wang Lung nu ar fi vrut să-l căsătorească fiind cu el în casă, din cauza copiilor ce i-ar zămisli, căci îşi zicea că unul de teapa lui în familie îi este de ajuns. Tânărul acesta nu făcea nici vreo treabă la câmp sau în gospodărie, deoarece nu era nevoie de el şi nici nu-l îndemna nimeni să lucreze aşa că singura lui ostenealã erau nopţile pierdute, când pleca de acasă, fără să ştie nimeni unde se duce. Dar până şi aceste plecări începură să se rărească, căci după ce oamenii goniţi de revărsarea apelor prinseră să se întoarcă pe la casele lor, în sate şi oraşul din apropiere se statornici din nou liniştea şi buna rânduială, iar tâlharii care jecmăneau regiunea se retraseră în munţii de la miazănoapte-apus, dar el nu se duse cu ei, căci găsi că e mai bine să trăiască din mila lui Wang Lung. Astfel prezenţa lui continuă şi fie un chin pentru toţi oamenii din casă care-l vedeau învârtindu-se în toate părţile, trândăvind, clevetind şi căscând de somn, când ieşea în curte pe jumătate dezbrăcat, chiar în miezul zilei.

Într-una din zile, când Wang Lung se duse în târgul de cereale ca să stea de vorbă cu feciorul său mijlociu, îl întrebă:

— Ascultă mezine, ce zici de fratele tău mai mare, care ar vrea să ne mutam în oraş şi să închiriem o parte din casa cea mare?

Al doilea fecior al lui Wang Lung crescuse mare şi era bărbat în lege; era îngrijit şi tot atât de bine îmbrăcat ca şi ceilalţi slujbaşi, deşi era tot mic de statură, cu pielea galbenă şi ochii vicleni.

— Planul e foarte bun şi mi-ar plăcea şi mie, căci în cazul acesta m-aş putea însura şi eu şi mi-aş putea aşeza soţia în aceeaşi casă, aşa că am trăi cu toţii sub acelaşi acoperiş, cum se cade unei mari familii.

Wang Lung nu se gândise până acuma la căsătoria feciorului său al doilea, deoarece i se păruse un tânăr stăpânit şi cu sânge rece, la care nu constatase până acuma niciun fel de pornire, prin urmare avusese cu el foarte puţină bătaie de cap. De astă dată însă trebui să-i răspundă, deşi ruşinat căci bine ştia că până acuma nu făcuse nimic:

— M-am gândit şi eu mai demult, că tu ar trebui să te căsătoreşti, dar m-am luat mai cu una mai cu alta şi n-am avut vreme să mă gândesc la afacerea asta mai cu dinadinsul, mai ales din pricina foametei din urmă şi a celorlalte pricini care m-au împiedicat să mă gândesc la serbări şi ospeţe... Dar acuma, când oamenii duc din nou viaţă îmbelşugată, am putea să o facem şi pe asta.

Plecă ochii în pământ şi se gândi unde ar putea să găsească o fată, dar feciorul său îi răspunse:

— Să ştii că eu vreau să mă însor, căci mai bine este aşa, decât să cheltuieşti banii pe podoabe de jad, atunci când simţi că încep să se trezească în tine dorinţele trupului şi cu cale este ca un bărbat să aibă feciori în casa lui. Dar să nu-mi alegi de soţie o fată de la oraş, cum e cea pe care ai dat-o fratelui meu, căci o astfel de fată îmi va împuia capul cu ceea ce a văzut şi cum a trăit în casa părinţilor ei, aşa că mă va face să-mi risipesc banii agonisiţi, ceea ce nu poate să-mi facă plăcere.

Wang Lung se miră de vorbele lui, căci nu şi-ar fi închipuit că nora lui este o astfel de femeie, deoarece băgase de seamă că este întotdeauna la locul ei, atentă la tot ce făcea şi destul de frumoasă. Dar se simţi mulţumit, văzând că feciorul său e om cu minte care ştie să preţuiască banul câştigat. Adevărat era că pe feciorul acesta al lui el nu-l cunoscuse niciodată mai de aproape, căci pe vremea când era acasă, alături de fratele lui mai mare părea că este un slăbănog şi afară de cazurile când avea câte ceva de spus, nimeni nu se prea ocupa de el; după ce fusese dat la negoţ, Wang Lung începuse să-şi uite de el, pe măsură ce treceau zilele, ca să nu-şi mai aducă aminte decât atunci când se întâmplă să-l întrebe cineva câţi copii are, ca să-i răspundă: „De, am trei feciori”.

De astă dată se uită la tânărul din faţa lui, feciorul său al doilea,

şi văzu că poartă părul tuns cu îngrijire şi netezit cu ulei, iar haina cu care era îmbrăcat era o haină de mătase cenuşie, cu floricele, că este îngrijit ca înfăţişare, are mişcările sigure şi ochi vicleni care-i fug în toate părţile, aşa că-şi zise mirat:

„Ia te uită, şi acesta este feciorul meu” ca apoi să întrebe cu glas tare:

— Şi cam ce fel de fată ai dori tu să-ţi iei de soţie?

Tânărul îi răspunse fără întârziere şi foarte simplu, ca şi când s-ar fi gândit de multă vreme la ceea ce-i spunea acuma:

— Aş vrea o fată de la ţară, dintr-o familie cu avere, şi fără neamuri sărace, una care să aibă şi zestre destul de mare, să nu fie nici urâtă, nici prea frumoasă, care să ştie să gătească, aşa că chiar dacă sunt slujitoare de ajuns la bucătărie, ea să fie în stare să supravegheze. Trebuie de asemenea să fie o fată care dacă va cumpăra orez pentru casă, ceea ce a cumpărat să fie tocmai de ajuns şi să nu mai rămână nici o mână de boabe pe care să le arunce, iar dacă va cumpăra stofă pentru îmbrăcăminte să cumpere atâta încât după ce le va croi şi le va coase, bucăţelele ce vor cădea, să le poată ridica în podul unei singure palme. Asta ar fi fata pe care o doresc eu.

Wang Lung rămase şi mai mirat când auzi aceste cuvinte ale tânărului care sta în faţa sa şi a cărui viaţă el nu o cunoscuse, cu toate că era feciorul său. În vinele sale i se părea că nu zvâcnise acelaşi sânge pe vremea când fusese el tânăr, şi tot aşa nici în vinele feciorului său mai mare. Cu toate acestea se minună de înţelepciunea lui şi îi răspunse râzând:

— Bine, voi încerca să-ţi aleg o astfel de fată şi Ching va cutreiera satele învecinate, poate va găsi una care să se potrivească.

Se despărţi de feciorul său, râzând mulţumit şi porni la drum, apucând spre strada care ducea la Casa cea Mare. Ajungând în faţa celor doi lei de piatră de la intrare, se opri cu sfială, dar fiind că nu era nimeni să-l oprească, intră şi găsi curţile din faţă în aceeaşi stare în care le găsise şi pe vremea când venise aci să vorbească cu desfrânata de care voise să ferească pe feciorul său mai mare. În crengile copacilor atârnaseră rufe la uscat şi în toate părţile se vedeau femei care coseau cu undrele tălpile încălţămintei la care lucrau, iar pe lespezile curţilor se tăvăleau copii goi şi nespălaţi. Toată împrejurimea mirosea greu a lume de adunătură care năvăleşte în curţile părăsite ale bogaţilor. Se uita la uşa de la

intrarea casei în care fusese desfrânata, dar uşa era larg deschisă, iar în odaie era acuma un bărbat bătrân şi Wang Lung fu foarte mulţumit că poate sta cu el de vorbă.

Pe vremea când în curţile acestea mai trăia familia Hwang, el s-ar fi considerat drept unul dintre oamenii aceştia de jos. Iar faţă de stăpânii acestei case s-ar fi purtat cu duşmănie şi teamă. Astăzi însă, când avea pământ, avea argint şi aur ascuns unde numai el ştia de urmele lui, se uita cu silă la oamenii aceştia care mişunau în toate părţile, şi-şi zise că sunt infecţi şi-şi făcu drum printre ei cu nasul în vânt şi respirând cu scârbă mirosul ce-l răspândeau în jurul lor. Pe toţi aceştia îi dispreţuia şi se simţea pornit împotriva lor, ca şi când el ar fi făcut parte dintre stăpânii acestei case mari.

Se întoarse şi ocoli curţile, deşi mai mult din curiozitate şi nu pentru că s-ar fi hotărât la ceva anume, iar în partea cealaltă se pomeni în faţa unei porţi închise şi zăvorâte, alături de care moţăia o nenorocită de femeie bătrână. Uitându-se la ea cu băgare de seamă, văzu că este femeia ciupită de vărsat a fostului portar. Se uită mai de aproape la ea şi rămase mirat, căci îşi aducea aminte că fusese o femeie voinică şi în floarea vârstei, iar acuma privirile ei erau rătăcite, obrazul plin de creţuri şi părul alb, iar în gingii dinţii îngălbeniţi îi atârnau ca nişte rădăcini putrede. Stând aşa alături de ea, îşi aduse aminte cât de repede au trecut anii de când a fost şi el bărbat tânăr şi a intrat în curtea aceasta, aducând în braţe pe primul său născut şi pentru întâia dată în viaţă Wang Lung simţi că povara vârstei începe să se furişeze în trupul său.

Apoi se întoarse şi spuse femeii cu glasul înfiorat de tristeţe:

— Trezeşte-te şi deschide-mi poarta.

Bătrâna clipi din ochi şi umezindu-şi buzele uscate, îi răspunse:

— Am poruncă să nu deschid decât aceluia care vrea să închirieze toată curtea interioară a caselor.

Wang Lung se grăbi s-o lămurească:

— Acesta este şi gândul meu, dacă se va întâmpla să-mi placă.

Dar nu-i spuse cine este, ci intră în curte şi mergând după ea, îşi aduse limpede aminte de drumul pe care-l făcuse întâia oară pe aici. Curţile erau învelite de tăcere; iată odăiţa în care îşi lăsase el coşul cu târguieli, colo sunt terasele uriaşe şi lungi, susţinute de coloanele delicate, vopsite în roşu. Intră împreună cu ea, chiar în sala cea mare şi gândurile lui se întoarseră grăbite înapoi, la ziua când intrase în sala aceasta, ca să ceară în căsătorie pe una dintre roabele casei. În faţa lui era jeţul uriaş, plin de sculpturi, unde

stătuse bătrâna stăpână, cu trupul firav, învelit în mătăsurile grele, de culoarea argintului.

Împins de un îndemn neaşteptat, se urcă pe estradă şi se aşează în jeţul în care stătuse ea, apoi întinse mâna şi pipăii masa din faţa lui, uitându-se de la înălţimea aceasta la chipul pământiu al roabei acesteia bătrâne care clipea din ochii slăbiţi şi se uita la el, aşteptând în tăcere hotărârea ce o va lua. În clipa aceasta un sentiment de mulţumire, după care tânjise de zile întregi, fără să-şi dea seama, îi umplu sufletul şi mângâind cu mâna tăblia mesei, declară fără să se mai gândească:

— Voi lua casa aceasta!

Capitolul XXIX

În vremea aceasta, când se întâmplă ca Wang Lung să ia o hotărâre, i se părea întotdeauna că nu o poate duce destul de repede la îndeplinire. Pe măsură ce îmbătrânea, ţinea tot mai mult ca afacerile începute să şi le termine cât mai repede, ca apoi o parte din zi să şi-o poate petrece liniştit, fără să facă nimic urmărind soarele care cobora spre poala cerului şi uneori mai dormea puţin, după ce făcea o plimbare în largul ţarinei lui. Astfel se întâmplă că spuse feciorului său cel mai mare ce a făcut şi porunci să facă *hârtiile de lipsă*, apoi trimise după al doilea fecior al său, ca să ajute la mutat, iar la ziua hotărâtă, fiind gata de plecare, se mutară; la început plecă Lotus împreună cu Cucu şi roabele cu tot avutul lor. Pe urma feciorul cel mai mare al lui Wang Lung cu soţia, cu slujitoarele şi roabele lor.

Wang Lung însă nu vru să plece din casă numaidecât, ci rămase acolo cu feciorul său cel mai mic. Când veni ziua să părăsească pământul pe care crescuse, nu fu în stare să plece, nici atât de uşor şi nici atât de repede, cum îşi închipuise, aşa că răspunse la vorbele stăruitoare ale feciorilor săi:

— Bine, pregătiţi-mi şi mie una dintre curţile de acolo, unde aş putea să trăiesc singur şi când voi crede de cuviinţă, voi veni; ziua aceasta va fi ajunul naşterii nepotului meu. Dar când voi vrea, mă voi întoarce iarăşi aici la ţarina mea.

Dar când feciorii lui stăruiră din nou, el le spuse:

— Nu uitaţi că eu mai am şi pe nenorocita de sora voastră, aşa că nu ştiu dacă o voi lua sau nu o voi lua cu mine, dar de luat tot va trebui să o iau, căci pe ea nu o îngrijeşte nimeni şi nici nu-i dă

nimeni de mâncare, dacă nu sunt eu cel care să o îngrijesc şi să o hrănesc.

Cuvintele acestea Wang Lung le spuse ca un fel de înfruntare pentru soţia feciorului sau mai mare, care nu suferea ca nenorocita asta să stea în apropierea ei, ci făcea nazuri şi spunea cu dispreţ: O fiinţă ca asta n-ar trebui să mai trăiască, căci de câte ori o văd, mă gândesc, nu cumva să iasă şi copilul meu ca ea. Feciorul cel mai mare al lui Wang Lung îşi aduse aminte de vorbele soţiei lui, aşa că nu mai zise nimic. Dar numaidecât după aceea lui Wang Lung îi păru rău de vorbele pe care le spusese şi adăugă cu glasul mai blând:

— Voi veni îndată ce voi găsi fata cu care să căsătorim pe fratele tău al doilea, căci îmi va fi mult mai uşor să stau aci în casa mea, împreună cu Ching, până când vom limpezi şi treaba aceasta.

Aşa ca nu mai stărui nici feciorul său al doilea.

Astfel, în afară de Wang Lung, de feciorul său cel mai mic şi de fata cea slabă de minte, în casă nu mai rămase decât unchiul său cu soţia şi feciorul acestuia, Ching şi toţi argaţii pe care-i avea. Unchiul lui Wang Lung împreună cu familia lui se mută în curtea interioara unde până acuma stătuse Lotus şi se instalată acolo, ca şi când ar fi fost la ei acasă, dar Wang Lung nu se supără prea mult din pricina asta, deoarece vedea limpede că bătrânul nu mai are multe zile de trăit, iar după ce el va muri, datoria sa faţă de neamurile părintelui său înceta cu desăvârşire, aşa că dacă feciorul unchiului său nu va face ceea ce i se va porunci, îl va putea da afara din casă, fără ca cineva să-l poată mustra pentru purtarea lui faţă de el. Puţin după aceea Ching şi argaţii se mutau în curţile exterioare, iar Wang Lung împreună cu fiul său şi cu fata cea slabă de minte se aşezară în curtea mijlocie, şi tocmi o femeie voinică, pentru ca să-i slugărească.

După ce se făcură toate acestea, Wang Lung se aşeză să doarmă şi să se odihnească, fără să mai ţină seama de ce se întâmplă împrejurul său, căci se simţea cuprins de o oboseală neaşteptată, mai ales acuma când cei din casă se liniştiseră. Nu mai era nimeni care să vină să-l tulbure, căci feciorul său cel mai mic era o fire liniştită şi se ferea din calea părintelui său, aşa că Wang Lung aproape nici nu-şi mai aducea aminte de el că este în casă, atât era de tăcut.

La urmă de tot, Wang Lung se hotărî să spună lui Ching să plece şi să caute o fată cu care ar putea căsători pe al doilea fecior al

său.

În timpul acesta Ching îmbătrânise, se scofâlcise şi se uscase pe picioare întocmai ca un fir de trestie, dar cu toate acestea în trupul lui firav mai era şi astăzi aceeaşi voinţă de dulău îmbătrânit în slujba stăpânului său, deşi de multă vreme Wang Lung îl oprise să mai iasă în ţarină cu sapa sau să ţină de coarnele plugului. Cu toate acestea îi era de mare folos, căci supraveghea pe ceilalţi în timpul lucrului din ţarină şi pe vremea secerişului şi a cântăritului recoltei. Astfel după ce auzi porunca stăpânului său, se spălă şi se îmbrăcă în hainele cele curate de pânză albastră şi începu să cutreiere satele din împrejurimi, unde văzu multe fete şi în cele din urmă se întoarse acasă şi-i spuse:

— Ca să-ţi spun adevărul, aş fi preferat să fi plecat în peţie pentru mine, în loc să plec pentru feciorul tău. Căci dacă ar fi vorba de mine şi aş mai putea fi o dată tânăr, atunci ţi-aş spune că în al treilea sat de aci am găsit o fata voinică, foarte cumsecade şi modestă care nu are decât un singur cusur, că râde toată ziua. Iar părintele ei ar fi foarte mulţumit de cuscria cu familia ta. Pentru vremurile în care trăim acuma, zestrea ce i-o dă ar fi destul de bună şi omul are şi avere. Dar i-am răspuns că eu nu pot să-i făgăduiesc nimic, până când nu-ţi voi da de ştire.

Wang Lung, găsi de cuviinţă că ştirea pe care i-o adusese omul său era destul de bună. Şi cum era nerăbdător să termine şi cu afacerea asta cât mai curând, se învoi să cadă la înţelegere şi după ce semnă hârtiile obişnuite într-o astfel de împrejurare, răsuflă uşurat şi zise:

— Acum nu mi-a mai rămas decât un singur fecior şi am terminat cu însurătorile şi măritişurile, aşa că sunt foarte mulţumit că de aici înainte voi avea şi eu linişte.

Când toate fură puse la cale şi se hotărî şi ziua cununiei, Wang Lung se linişti şi în timpul zilei se aşeza la soare şi dormea, întocmai cum făcuse pe vremuri şi părintele său.

Veni şi vremea când băgă de seamă că Ching a început să slăbească din pricina vârstei înaintate şi cum el însuşi începuse să se îngreuneze şi să se moleşească de hrana prea multă şi de odihnă, iar al Treilea fecior al lui era prea tânăr pentru ca să poarte singur pe umeri răspunderea averii, se gândi că poate ar fi mai bine ca partalele mai depărtate ale ţarinei lui să le arendeze altor oameni din sat. Ducându-se vestea prin împrejurimi, o mulţime de

plugari din satele vecine se arătară în curţile lui, cu gând să ia pământul în arendă şi să devină dijmaşii lui. Preţul se hotărî anume ca jumătate din recoltă să o ia Wang Lung care stăpânea pământul, iar cealaltă jumătate să rămână dijmaşului care l-a lucrat; dar afară de asta fiecare dintre ei mai avea anumite sarcini: Wang Lung trebuia să dea o anumită cantitate de gunoi pentru îngrăşăminte, resturile turtelor de soia şi anis care cădeau de la teascurile lui de uleiuri şi din râşniţe, iar dijmaşul trebuia să dea o anumită cantitate de cereale, pentru folosinţa casei lui Wang Lung.

Astfel acuma nemaisimţindu-se nevoia unei supravegheri de aproape, cum fusese înainte de asta, Wang Lung se ducea uneori la oraş şi-şi petrecea noaptea în curtea pregătită anume pentru el, dar când se lumina de ziuă, el se ridica din aşternut şi pleca la el acasă, îndată ce se deschideau porţile zidului ce împrejmuia oraşul. De cum ieşea în largul ţarinei, simţea în nări mirosul reavăn al holdelor şi inima-i zburda de mulţumire, când se vedea din nou la casa lui.

Parcă zeii înşişi şi-ar fi întors de astă dată faţa spre el, ca să-i facă parte de linişte în anii lui de bătrâneţe, deoarece fiul unchiului său începu să se simtă neliniştit în mijlocul casei pustii în care nu mai era nicio femeie afară de slujitoarea aceea voinică, soţia unuia dintre argaţi, aşa că auzind despre un război ce se purta în partea de miazănoapte a ţării, se duse la Wang Lung şi-i spuse:

— Am auzit că în partea de miazănoapte s-ar fi pornit un război şi aş vrea să plec şi eu, căci poate în părţile acelea s-ar găsi ceva pentru mine de făcut şi de văzut. Gândul acesta îl voi duce la îndeplinire, dacă te învoieşti să-mi dai argintul de care va fi nevoie, ca să-mi cumpăr hainele şi aşternutul de trebuinţă şi o prăjină din acelea străine care scuipă foc, ca s-o port pe umăr.

Wang Lung îşi simţi inima săltând de plăcere, dar căută să-şi ascundă mulţumirea şi-i răspunse cu prefăcută părere de rău:

— Bagă de seamă, că tu eşti singurul fecior al unchiului meu şi după tine nu rămâne nimeni care să ducă mai departe numele lui, iar dacă ai de gând să pleci la război, va trebui să te gândeşti la ce ţi s-ar putea întâmplă.

Dar nepotul său îi răspunse râzând:

— N-avea nici o grijă, căci eu nu sunt prost şi mă voi feri să stau acolo unde viaţa mea ar putea să fie primejduită. Dacă va începe o bătălie, eu mă voi retrage pentru câteva zile, până când se va

termina. Aş vrea puţină schimbare şi puţină călătorie, pentru a vedea locuri străine, căci astfel voi îmbătrâni şi nu voi mai putea pleca.

Wang Lung scoase cu dragă inimă banii trebuitori, dar nici de astă dată nu-i veni greu să treacă argintul lui în palma nepotului său, căci se gândea:

„La urma urmelor, dacă aşa a hotărât, va fi mult mai bine, căci se sfârşeşte şi cu blestemul ce a apăsat asupra casei mele, de când au pus piciorul într-însa şi războaiele în ţara asta se ţin lanţ, aşa că voi putea scăpa de el”. Pe urmă îşi zise: „Dacă norocul nu mă va părăsi, s-ar putea chiar să moară pe acolo, căci uneori sunt şi de cei care se întâmplă să moară în timpul războaielor”.

Îi venea să chiuie de bucurie, dar se stăpânea şi încercă să îmbuneze pe soţia unchiului său, când aceasta începu să plângă, văzând pe fiul ei că pleacă. Ca s-o liniştească, îi mai dădu o cantitate de opiu şi-i aprinse el însuşi luleaua, spunându-i:

— Fără îndoială în armată va ajunge un mare dregător şi purtarea lui va aduce mare cinste familiei noastre.

Astfel în cele din urmă se sălăşlui şi pacea în casa lui de la ţară, unde afară de ai lui nu mai era nimeni decât aceştia doi care picuiau în aşternuturi, toropiţi de opiu, iar în casa lui de la oraş ziua naşterii nepotului său se apropia.

Pe măsură ce se apropia ceasul naşterii, Wang Lung întârzia tot mai mult în casa cea nouă, unde se plimba în largul curţilor şi se gândea fără încetare la tot ce s-a întâmplat până acuma, minunându-se de ceea ce i-a fost lui hărăzit de soartă: în curţile acestea mari unde înainte de asta trăise familia cea mare a lui Hwang, acum se mutase el cu femeia lui, cu feciorii şi soţiile acestora şi tot în casa aceasta trebuia să se nască acum un copil din a treia generaţie a neamului său.

Îşi simţea inima zburdând de mândrie şi nimic nu i se părea destul de bun pentru banii ce-i cheltuia; cumpără valuri întregi de satin şi de mătase pentru toţi ai lui, căci nu se cădea să se aşeze pe scaunele pline de sculpturi şi în jurul meselor preţioase aduse din miazăzi, îmbrăcaţi în hainele grosolane de pânză; tot aşa cumpără valuri întregi de pânză albastră şi neagră, de cea mai bună calitate, pentru toate roabele şi slujitoarele curţii lui, aşa că niciuna dintre ele nu era nevoie să mai umble cu hainele rupte. Aşa făcu şi era foarte mândru când vedea prietenii din oraş ai feciorului său, că vin în curtea lui şi văd tot ce a făcut el.

Wang Lung începu să se obişnuiască repede cu mâncări alese şi de unde până aci se mulţumea cu o lipie de grâu, înfăşurată în jurul unei legături de usturoi, acuma când dormea aproape toată ziua şi nu-şi mai bătucea palmele la munca ţarinei, deveni cusurgiu şi nu-i mai plăceau orice feluri de bucate. Avea slăbiciune pentru mlădiţe tinere de bambus în timp de iarnă, gâturi de raci, peşti din miazăzi, stridii din mările de la miazănoapte şi ouă de porumbel şi tot felul de bucate menite numai pentru oameni bogaţi ca să le aţâţe poftele. Feciorii lui mâncau împreună cu el şi tot aşa şi Lotus, dar Cucu văzând toate aceste schimbări petrecute împrejurul ei, râdea şi ofta.

— De, acuma toate se întâmplă ca în vremurile bune, când slujeam în curţile acestea, doar că trupul acesta al meu s-a ofilit şi stă scorojit, aşa că nu mai e bun nici pentru un stăpân mai în vârstă.

Spunând vorbele acestea, se întorcea sfioasă spre Wang Lung şi începea să râdă din nou, dar el se prefăcea că n-aude neruşinarea ei, simţindu-se totuşi mulţumit că ea îl pune alături de bătrânul stăpân al casei.

În mijlocul acestei vieţi de trândăvie şi risipă, culcându-se când poftea şi ridicându-se din aşternut când îl trăgea inima, Wang Lung aştepta naşterea nepotului său. Apoi într-o dimineaţă i se păru că aude gemetele unei femei şi trecând în curtea casei feciorului său, acesta îi ieşi în cale şi-i spuse:

— A sosit ceasul, dar Cucu spune că va dura îndelung, deoarece femeia este îngustă în şolduri, aşa că va avea o naştere grea.

Auzind vorbele lui, Wang Lung se întoarse în curtea sa şi aşezându-se pe un scaun, asculta la ţipetele ce nu mai conteneau şi de ani de zile i se întâmpla pentru întâia dată să se simtă înspăimântat şi ar fi vrut ca un duh prielnic să-i vină în ajutor. Plecă de acasă şi ducându-se la un lumânărar, cumpără tămâie pe care o duse în templul Zeiţei Milei care era în oraş; aici vorbi cu un preot şi după ce-i dădu câţiva arginţi, îi spuse să aprindă tămâia la picioarele zeiţei:

— Nu se cade ca o astfel de faptă să o facă un bărbat ca mine, dar aştept să mi se nască primul nepot, iar mama lui trece prin chinuri grele, căci fiind fată de oraş, are şoldurile prea înguste; ori mama feciorului meu a murit demult şi în toată casa nu se găseşte altă femeie care ar putea aprinde tămâia la picioarele zeiţei.

Pe urmă se uită la gesturile preotului, când împrăştie tămâia în

spuza de la picioarele zeiţei, dar în aceeaşi clipă se cutremură de gândul ce-i trecu prin minte: „Dar dacă nu va fi un nepot, ci copilul ce se va naşte acuma va fi fată?” şi se grăbi să-i spună:

— Ascultă, dacă se va întâmpla ca acest copil ce se va naşte acuma, să fie nepot, voi cumpăra o haină nouă de culoare roşie pentru zeiţă, dar nu dau nimic dacă se va întâmpla să fie fată!

Ieşi din templu cutremurat de teamă, căci până acuma nu se gândise că s-ar putea întâmpla şi aşa ceva, anume ca în loc de nepot să fie o fată, apoi se duse şi mai cumpără o cantitate de tămâie şi cu toate că soarele dogora şi praful pe uliţe era gros de un lat de mână, se duse până la templul cel mic unde erau cele două zeităţi ale ţarinei, iar aci răspândi tămâia la picioarele lor şi după ce o aprinse, murmură, ridicând ochii spre chipurile lor împietrite: „Aduceţi-vă aminte că noi am avut grijă de voi. Părintele meu, cu mine şi cu fiul meu; dar acuma va apare în lume rodul zămislit din trupul feciorului meu şi dacă se va întâmpla să nu fie fecior, să ştiţi că nu mă mai gândesc la voi şi nici nu veţi mai lua nimic de la mine”.

După ce făcu tot ce-i stătuse în putinţă, se întoarse acasă obosit şi intrând în odaie, se aşeză la masă şi se gândi să cheme o roabă, să-i aducă un ceai şi alta să-i aducă un prosop muiat în apă fierbinte şi stors, ca să se şteargă cu el pe obraz, dar bătu zadarnic din palme, căci nu se arătă nimeni. Nimeni nu se sinchisea acuma de el, căci toţi alergau forfota, dar nu îndrăzni să oprească pe nimeni şi nici să întrebe ce fel de copil s-a născut sau în general dacă s-a născut. Rămase aşa în faţa mesei, plin de praf şi ostenit, fără ca cineva să se ocupe de el.

Într-un târziu, când începuse să se însereze, atât de mult aşteptase, se arătă Lotus care venea legănându-se pe picioarele mici şi sprijinindu-se de Cucu, din pricina greutăţii trupului ei, şi văzându-l strigă râzând:

— Află ca s-a născut un fecior în casa feciorului tău şi atât mama cât şi fiul ei se simt bine şi sunt în viaţă. Am văzut copilul şi mi s-a părut frumos şi voinic.

Wang Lung începu să râdă şi el şi ridicându-se de la masă, bătu din palme şi râse din nou, apoi răspunse:

— De, eu am stat aci în odaie, ca bărbatul care-şi aşteaptă naşterea primului său fecior şi nu ştiam ce să fac şi ce să zic, ci tremuram de spaimă.

După ce Lotus porni spre apartamentul ei, Wang Lung se aşeză

din nou pe scaun şi începu să se gândească:

„Mi se pare că pe vremea când mi s-a născut primul fecior, nu m-am simţit atât de înspăimântat.”

Stând singur şi gândindu-se la ce s-a întâmplat, îşi aduse aminte de ziua aceea, când soţia lui se întorsese singură şi intrase în odaia întunecată, unde-i născuse, fără să aibă pe nimeni lângă ea, fecior după fecior, şi fete după fete, fără să geamă şi să se zbată, şi, cum ieşise apoi împreună cu el la lucrul ţarinei. Dar iată că femeia aceasta, soţia feciorului său se văieta în gura mare şi zbiera ca un copil, deşi casa era plină de roabe care forfoteau împrejurul ei, iar soţul ei sta şi aştepta în faţa uşii de la odaie.

Îşi aduse acuma aminte, ca de un vis de mult uitat, de popasurile ce le făcea O-lan în timpul lucrului, ca să alăpteze copilul şi cum laptele sânului ei îmbelşugat curgea şi se zbicea în pământul ţarinei lor. Toate acestea i se părea că s-au întâmplat atât de demult, încât nici nu mai semănau să fie întâmplări aievea.

Pe urmă văzu pe feciorul său că intră în odaie zâmbind şi-l auzi spunându-i cu mândrie:

— Tată, copilul care s-a născut este fecior, aşa că acum va trebui să găsim o femeie care să-l alăpteze, căci n-aş vrea să primejduiesc frumuseţea şi sănătatea soţiei mele, lăsând-o să-l alăpteze ea. În oraş niciuna dintre femeile cu avere nu face aşa ceva.

Wang Lung îi răspunse mâhnit, deşi nici el nu ştia cum să-şi explice această mâhnire:

— Dacă aşa trebuie, aşa vom face, de vreme ce ea nu este în stare să-şi alăpteze singură copilul.

Când se împlini o lună de la naşterea copilului, feciorul lui Wang Lung, tatăl noului născut, se gândi să dea un ospăţ pentru a serba această naştere şi pofti oaspeţi din oraş, împreună cu părintele şi mama soţiei lui şi pe toţi fruntaşii. Cu acest prilej roşi câteva sute de ouă de găină pe care le împărţi oaspeţilor şi celor care-i trimiseseră oaspeţi şi se bucurară şi se ospătară în toată casa, deoarece copilul era voinic şi durduliu şi cum împlinise a zecea zi de viaţă, ceea ce însemna că au scăpat de o mare grijă, se veseliră cu toţii şi din toată inima.

După ce trecu şi serbarea naşterii, feciorul lui Wang Lung veni la părintele său şi-i spuse:

— Acum după ce în casa noastră sunt trei generaţii ale familiei noastre, se cade ca noi să avem tabletele strămunilor, cum are

orice familie de seamă, iar tabletele acestea va trebui să le aşezăm în loc de cinste, pentru a fi slăvite în timpul serbărilor, deoarece acuma suntem şi noi o familie cu temelii statornice.

Vorbele acestea fură plăcute lui Wang Lung şi porunci întocmai şi aşa se făcu, astfel că pe peretele din sala cea mare fu aşezat un rând de tablete; pe cea dintâi fu însemnat numele bunicului său, pe următoarea al părintelui său, iar cele rămase libere erau destinate pentru el însuşi şi pentru feciorii lui, când le va veni şi lor rândul să moară. Wang Lung cumpără şi un vas de tămâie pe care-l aşează în faţa tabletelor...

După ce sfârşi cu treaba aceasta, îşi aduse aminte de îmbrăcămintea roşie, făgăduită pentru Zeiţa Milei şi se duse la templu să dea preotului banii.

Dar, ca şi când zeilor le-ar fi peste putinţă să reverse tot harul asupra oamenilor, sau în mila lor să nu fie şi un ghimpe otrăvit, în drum spre casă văzu un om care se apropie în mare grabă de el, venind din ţarina unde începuse secerişul, ca să-i spună că Ching trage să moară şi-i trimite vorbă să vină şi să stea lângă el, până când va trece dintre vii. Auzind vorbele omului care se oprise, gâfâind în faţa lui, Wang Lung strigă întărâtat:

— Mi se pare că afurisiţii cei doi din templul ţarinei, mă pizmuiesc din pricină că am cumpărat o haină roşie pentru zeiţa din templul de la oraş, dar se vede că nu-şi dau seama că ei nu au putere asupra naşterii copiilor ci numai asupra belşugului holdelor.

Cu toate că masa îl aştepta întinsă, el nu vru să pună mâna pe strachină şi pe beţişoare, deşi Lotus stărui să nu plece de acasă până după apusul soarelui, el nu vru să asculte de vorbele ei, ci plecă fără să mai întârzie. Lotus porunci unei roabe să meargă cu o umbrelă ceruită pe lângă el, ca să-l apere de arşiţa soarelui, dar Wang Lung umbla atât de repede încât fata numai cu mare greutate se putea ţine după el, deşi era voinică şi tânără.

După ce ajunse în casa de la ţară, intră de-a dreptul în odaia unde întinseseră pe Ching şi întrebă cu glas tare:

— Cum s-a putut întâmplă una ca asta?

Odaia era plină de argaţii adunaţi împrejurul bolnavului şi toţi se grăbiră să-i răspundă, fiecare ce ştia, aşa că numai cu mare greutate îi putea înţelege:

— Ţinea morţiş să ajute şi el la treierat... n-am spus că un om la vârstă lui nu trebuie să facă o astfel de faptă... Între noi era un argat de curând venit la curte... Nu se pricepea să umble cu

îmblăciile şi Ching a vrut să-i arate cum trebuie să îmblătească… Dar treaba asta este prea grea pentru un om bătrân…

Glasul lui Wang Lung cutremură toată casă:

— Aduceţi-mi argatul acesta în faţa mea!

Oamenii din odaie împinseră în faţa lui pe argatul care se opri tremurând şi legănându-se pe picioare, cu pantalonii sumeşi până din sus de genunchi; era un flăcău voinic, cu obrazul rumen, cu dinţii repeziţi înainte, aşa că-i atârnau peste buza de jos, cu nişte ochi rotunzi şi fără expresie, ca nişte ochi de bou. Dar Wang Lung scrâşni din dinţi şi începu să-l plesnească peste obraz cu palmele, pe urmă luă umbrela din mâna roabei şi începu să-i care la lovituri în cap, dar niciunul dintre cei de faţă nu îndrăzni să-l oprească, de teamă ca furia să nu i se reverse în sânge şi să-l otrăvească, ceea ce ar fi fost uşor pentru un om de vârsta lui. Flăcăul răbdă ploaia de lovituri ce cădea asupra lui, gemând încetişor şi trăgând aerul printre dinţi.

Dar în clipa aceasta Ching gemu din aşternut şi trezindu-se, Wang Lung aruncă umbrela din mână spunând:

— Te pomeneşti că prietenul meu moare, până când eu îmi pierd vremea bătând pe un tâmpit ca acesta.

Şi aşezându-se pe marginea patului, luă pe Ching de mână, dar mâna aceasta i se păru atât de uşoară, de uscată şi de mică, întocmai ca o frunză de stejar pişcată de brumă şi scorojită, încât ar fi fost peste putinţă ca în vinele ei să mai circule o picătură de sânge. Chipul lui Ching care până acuma fusese întotdeauna palid şi galben, era negru şi pătat de rumeneala sângelui îngrămădit sub piele, iar ochii pe jumătate închişi păreau tulburaţi de o ceaţă care le tăia vederea şi respira şuierător. Wang Lung, se plecă spre el şi-i spuse la ureche, cu glasul destul de ridicat:

— Sunt aici lângă tine şi să ştii că-ţi voi cumpăra un sicriu care să fie aproape tot atât de frumos ca şi cel al părintelui meu.

Dar lui Ching îi vâjâia sângele în urechi, aşa că nu se ştie dacă auzea sau nu auzea vorbele lui, deoarece el nu făcu niciun semn, ci rămase nemişcat gemând încet în chinurile morţii şi în curând muri.

Văzându-l că nu mai mişcă, Wang Lung se plecă peste trupul lui înţepenit şi plânse cum nu plânsese nici la moartea părintelui său, iar după aceea porunci un sicriu dintre cele bune şi chemă preoţii la înmormântare, iar el însuşi se duse după sicriu, îmbrăcat în haine albe de doliu. Porunci chiar feciorului său celui mare să-şi lege fâşii albe împrejurul gleznelor, ca atunci când îţi moare o rudă

apropiată, deşi acesta se împotrivise, spunând:

— În casa noastră omul acesta n-a fost altceva decât un ispravnic şi nu se cade să jeleşti un argat.

Dar Wang Lung îi obligă şi poarte doliu timp de trei zile şi dacă ar fi fost după el, ar fi îngropat pe Ching înăuntrul terenului împrejmuit cu zidul de pământ bătut, unde îngropase pe părintele său şi pe O-lan. Feciorii lui însă nu se învoiră la aşa ceva, ci se împotriviră din toate puterile, spunându-i:

— Cum se poate ca bunicul şi mama noastră să zacă în pământ alături de un argat? Şi cum se poate să ne sileşti ca să fim şi noi îngropaţi alături de el, după ce vom muri?

Dar Wang Lung care nu voia să se ciorovăiască cu ei şi pentru că la vârsta lui avea nevoie de linişte, îngropă pe Ching în faţa intrării cimitirului său şi rămase mulţumit de fapta lui, zicându-şi:

— E bine şi se cade să fie aşa, deoarece toată viaţa lui a stat lângă mine, ca să mă păzească de potrivnici, apoi porunci feciorilor săi ca după ce va muri, să-l îngroape cât mai aproape de Ching.

Din ziua aceea Wang Lung începu să iasă tot mai rar în ţarina lui, căci acum după ce prietenul său Ching plecase, simţea un junghi în inimă, de câte ori pleca singur să-şi vadă holdele; dar începuse să se simtă şi obosit de muncă şi-l dureau încheieturile, în timpul umbletului pe brazdele răscolite de pluguri. Astfel îşi arendă tot pământul ce-l avea şi oamenii se grăbiră să-l ia, căci ştiau că este pământ bun. Dar nu vru să audă niciodată de vânzarea niciunei palme din ţarina lui, ci arendă fiecare holdă numai pe câte un an dintr-odată; în felul acesta rămânea încredinţat că pământul este al lui şi tot el îl stăpâneşte.

După aceea aduse pe unul dintre argaţi şi-l tocmi să se mute cu toată familia lui în casa de la ţară, unde să aibă grijă de cei doi care-şi petreceau zilele toropiţi de opiu. Apoi văzând privirile lacome ce i le arunca feciorul său cel mai mic, îi spuse:

— Acu eu cred că ar fi mai bine să te muţi şi tu cu mine la oraş. Voi lua şi pe fata mea cea slabă la minte, ca să trăiască împreună cu mine în curtea mea. Acuma după ce a murit Ching, e greu şi pentru tine să rămâi singur aici, iar fără el nu cred că oamenii în seama cărora aş lăsa pe nenorocita de fiică-mea, ar putea să se poarte bine cu ea, să o hrănească la vreme şi să n-o bată, căci nu mai este nimeni care să-mi spună ce se întâmplă pe aici. Nu mai este cine să te înveţe cum să lucrezi pământul, mai ales acum, când Ching nu se mai poate îngriji de asta.

Astfel Wang Lung îşi luă feciorul cel mai mic şi pe fiica cea slabă de minte în oraş, şi din ziua aceea numai rareori i se întâmpla să se întoarcă şi să stea timp mai îndelungat în casa lui de la ţară.

Capitolul XXX

Lui Wang Lung i se părea că acuma nu mai are nimic de aşteptat de la viaţa pe care o ducea, aşa că de aci înainte va putea sta liniştit la soare, împreună cu fata lui cea slabă de minte şi va putea să-şi fumeze narghileaua tihnit, căci pământul lui era acum dat în seama altora şi câştigurile îi veneau fără să se mai ostenească.

Poate aşa s-ar fi şi întâmplat, dacă n-ar fi fost feciorul său cel mai mare, care nu era niciodată mulţumit de ceea ce avea, ci căuta mereu să stoarcă mai mult. Astfel într-un rând veni la tatăl său să-i spună:

— Am nevoie de cutare şi de cutare lucru în casă, căci nu trebuie să ne închipuim că suntem o familie fruntaşă, numai din pricină că trăim în curţile interioare ale acestei case. De pildă căsătoria fratelui meu se va serba peste şase luni şi nu avem scaune de ajuns pe care să se aşeze oaspeţii, n-avem nici vase nici mese şi nimic din ce ar trebui într-o casă ca aceasta. Afară de asta este mai mare ruşinea să pofteşti la nuntă oaspeţi care vor trebui să intre pe poarta principală şi de aci să treacă pe mijlocul adunăturii aceleia de oameni gălăgioşi şi infecţi; mai trebuie să ţii socoteală că după ce fratele meu se va căsători, copiii mei şi ai lui vor avea nevoie de mai mult loc. Aşa că vom întrebuinţa şi curţile exterioare.

Wang Lung se uită la feciorul său care se oprise în faţa lui, îmbrăcat în haine domneşti şi închizând ochii, trase cu nădejde din lulea, apoi întrebă:

— Da, şi ce pofteşti; ce ţi s-a mai năzărit acum?

Tânărul văzu că tatăl său era plictisit de neîntreruptele lui stăruinţe, dar cu toate acestea îi spuse cu destulă îndrăzneală:

— Eu ziceam că vom avea nevoie şi de curţile exterioare şi vom avea nevoie de tot ce se cade să aibă o familie care este atât de bogată şi are atâta pământ de plugărie cât avem noi.

Wang Lung murmură, fără să lase luleaua din gură:

— De, pământu-l acesta este al meu şi să nu uiţi că tu n-ai asudat niciodată lucrându-l.

— Bine tată, protestă tânărul, dar dumneata ai fost cel care ţineai ca pe mine să mă faci cărturar, dar cu toate acestea văd că

dacă încerc să-ţi cer ceea ce se cade să aibă un fiu ascultător al unui om bogat ca tine, tu te superi şi ai vrea ca eu şi soţia mea să fim în curtea ta de aceeaşi teapă cu slugile.

Spunând aceste cuvinte se întoarse atât de pornit, încât ai fi crezut că e gata să se repeadă cu capul în trunchiul pinului nodoros din mijlocul curţii.

Wang Lung se înspăimântă, căci ştia că feciorul său a fost toată viaţa un încăpăţânat, aşa că ar fi putut să-şi facă vreun rău, de aceea strigă:

— Fă ce vrei şi cum vrei... dar nu mai veni la mine, să mă tulburi cu astfel de vorbe.

Auzind aceste cuvinte, tânărul plecă repede, ca nu cumva părintele său să se răzgândească, şi rămase foarte mulţumit. Prin urmare căută să cumpere cât mai curând scaune şi mese sculptate şi cu picioarele răsucite, din Soochow; draperii de mătase roşie pe care le aşeză în faţa uşilor, vase mari şi mici de porţelan, suluri pictate cu femei frumoase, pe care le atârnă pe pereţi, bucăţi de piatră stranie şi rară, pentru a le aşeza în apa dulbinelor din curte, aşa cum văzuse el că se face în părţile de miazăzi şi astfel reuşi să-şi găsească de lucru pentru vreme destul de îndelungată.

Umblând de colo până colo după oameni şi după cumpărături, uneori chiar de mai multe ori pe zi, dar de câte ori trecea printre oamenii care erau acolo, ridica nasul în vânt şi se uita la ei cu dispreţ, aşa că după ce pleca, oamenii începeau să râdă de el şi spuneau:

— Se vede că a uitat mirosul grămezii de băligar din curtea caselor de la ţară ale tatălui său!

Dar cu toate acestea nimeni nu îndrăznea să spună vorbe de ocară, când trecea, deoarece era fecior de oameni bogaţi. Când sosi şi ziua pentru plata chiriilor, cei din curţile exterioare băgară de seamă că preţul odăilor ce le ocupau se urcase foarte mult din pricină că se găsise altcineva care să ofere un preţ mai mare decât ei, aşa că nu le rămase altceva de făcut decât să se mute. Bănuiră numaidecât că pocinogul acesta trebuie să le vină de la feciorul cel mai mare al lui Wang Lung, deşi el fusese destul de prevăzător, ca toată afacerea asta s-o pună la cale prin corespondenţă cu feciorul bătrânului Hwang care trăia undeva departe în alte ţinuturi şi nu se gândea decât la felul în care ar putea obţine cât mai mulţi bani în contul chiriei pentru casa lui părintească.

Prin urmare toată sărăcimea din curţile exterioare trebui să

plece, dar când plecară, oamenii începură să murmure nemulţumiţi şi să blesteme bogaţii care puteau să facă tot ce poftesc. Îşi adunară puţinul ce-l aveau şi plecară înecaţi de revoltă şi murmurând că va veni şi ziua când se vor întoarce, căci întotdeauna când bogatul este prea bogat, bogăţia lui trebuie să-şi facă drum de ieşire spre săracii care o aşteaptă.

Dar Wang Lung nu auzi vorbele şi nici blestemele lor, deoarece el îşi petrecea vremea în curţile interioare, de unde numai rareori ieşea, căci pe măsură ce înainta în vârstă el îşi petrecea timpul dormind şi mâncând sau odihnindu-se, aşa că toate treburile le lăsa acuma în grija feciorului său mai în vârstă. Acesta chemă dulgheri şi zidari care reparară odăile în care locuise sărăcimea, făcură porţile în formă de lună care despărţeau curţile una de alta – pe care oamenii neobişnuiţi cu aşa ceva le stricaseră şi le arseseră – curăţi dublinele şi cumpără peşti pestriţi şi aurii pe care să-i aşeze într-însele. După ce totul fu în bună rânduială şi frumos făcut – în măsura în care el înţelegea frumosul – pe marginea dulbinelor sădi flori de Lotus şi stânjenei şi trestii de bambus aduse din India care făceau un fel de boabe mărunte roşii, orânduind totul aşa cum îşi aducea aminte că a văzut prin oraşele din miazăzi. Soţia lui ieşi să vadă ce a făcut şi împreună cutreierară toate curţile şi toate odăile, aşa că femeia văzu că pe ici pe colo mai lipseşte câte ceva. Iar el o asculta cu toată băgarea de seamă, ca să vadă ce ar mai fi de făcut.

Oamenii din oraş aflară despre ceea ce făcuse feciorul cel mai mare al lui Wang Lung şi începură să vorbească despre reparaţiile făcute în casa cea mare, din ziua când e locuită de un om cu avere. Iar oamenii care până acuma vorbeau despre el spunând „Wang plugarul”, îi ziceau astăzi „Wang Fruntaşul” sau „Wang Bogatul”.

Banii pentru aceste lucrări trecură din mâna lui Wang Lung în mâna meşterilor şi a negustorilor, scurgându-se în sume mici, aşa că nici nu prea băgă de seamă cum se duc, deoarece feciorul său venea la el şi-i spunea:

— Am nevoie de o sută de arginţi pentru cutare – sau – una dintre porţi este în stare bună şi dacă i-am face o mică reparaţie, ar fi ca şi nouă – altădată îi spunea: Avem o odaie în care ar trebui să punem o masă lungă.

Wang Lung sta pe scaun şi se odihnea în curtea lui şi-i da de fiecare dată banii pe care-i cerea, căci arginţii veneau cu uşurinţă după fiecare seceriş şi de câte ori se întâmpla să aibă nevoie, aşa

că tot cu uşurinţă îi cheltuia şi el. Poate nici nu şi-ar fi dat seama câţi arginţi a cheltuit, dacă nu se întâmpla ca într-o dimineaţă, când soarele abia se ridicase peste creasta zidurilor, să vină la el al doilea fecior al său şi să-i spună:

— Ascultă tată, nu se mai sfârşeşte odată cu risipa aceasta de bani sau crezi că noi trebuie să trăim numaidecât într-un palat? Dacă ai fi dat cu dobândă de douăzeci la sută toţi banii pe care i-ai cheltuit, asta ţi-ar fi adus câteva ocale de argint în casă; ce nevoie avem noi de dulbinele acestea, de copacii înfloriţi care nici fructe nu fac cel puţin şi la ce ne folosesc crinii aceştia din curte?

Wang Lung înţelese că feciorii lui vor începe să se certe împreună din pricina asta, de aceea îi răspunse repede, căci altfel ar fi fost peste putinţă să aibă linişte:

— Toate aceste cheltuieli s-au făcut în cinstea căsătoriei tale.

Tânărul îi răspunse cu vicleşug, dar fără nicio urmă de mulţumire:

— Mi se pare ceva neobişnuit ca ospăţul de nuntă să coste de zece ori atât cât face mireasa. Aci e vorba despre moştenirea noastră, care după moartea ta se va împărţi între noi, dar care acuma se iroseşte fără niciun folos, decât pentru trufia fratelui meu mai mare.

Wang Lung cunoştea firea acestui fecior al său şi prevedea că ar fi peste putinţă să sfârşească repede cu el, dacă vor începe să se ciorovăiască, de aceea se grăbi să-i răspundă:

— Bine – aşa va fi cum spui – voi pune capăt risipei, voi vorbi cu fratele tău şi voi strânge baierele pungii. Atât ajunge. Ai dreptate!

Tânărul scoase o bucată de hârtie pe care erau trecute toate cheltuielile făcute de fratele lui, iar Wang Lung văzând cât este de lungă lista, se grăbi să-i spună:

— N-am mâncat până acuma nimic şi un bărbat de vârsta mea se simte leşinat dimineaţa, înainte de a mânca. De aceea să lăsăm asta pentru altădată.

Spunând aceste cuvinte, se ridică şi intră în odaia lui, ceea ce însemna că feciorul său trebuia să plece. Dar în aceeaşi seară stătu de vorbă cu cel mai mare şi-i spuse:

— Isprăveşte odată cu vopsitul şi zugrăvitul acesta, îmi ajunge. La urma urmelor nu trebuie să uiţi că noi suntem oameni de la ţară.

Tânărul însă îi răspunse trufaş:

— Nu, noi nu suntem de la ţară. Oamenii de la oraş au început să ne spună familia cea mare a lui Wang. Se cade prin urmare ca noi

să fim la înălţimea cinstei ce ni se dă de toată lumea, iar dacă fratele meu nu este în stare să vadă altceva decât banul, eu şi soţia mea ne vom strădui din toate puterile să facem cinste numelui nostru.

Wang Lung nu ştia că oamenii vorbesc despre ei în felul acesta, deoarece de când începuse să îmbătrânească, nu se mai ducea decât rareori pe la ceainăriile din oraş, iar în târgul de cereale nu se mai ducea din ziua când începuse feciorul său al doilea să se ocupe de cântărirea şi vânzarea recoltei lui. Dar se bucură pe ascuns de vorbele fiului său se mulţumi să-i răspundă:

— În orice caz chiar cele mai mari familii au plecat de la ţară şi-şi au rădăcinile înfipte în pământul pe care l-au plugărit.

Feciorul său îi răspunse cu mândrie:

— Da, dar rădăcinile acestea nu stau înţepenite acolo la ţară. Acestea dau mlădiţe noi, fac flori şi fructe.

Lui Wang Lung nu-i plăcea să audă pe feciorul său răspunzându-i cu atâta îndrăzneală şi nici să-i întoarcă vorba, tocmai de aceea îi răspunse:

— Ţi-am spus ce am avut de spus. Isprăveşte cu risipa aceasta a arginţilor mei. Rădăcinile să ştii că trebuie să fie înfipte adânc în pământ, ca să poată da mlădiţe şi să lege rod.

Începuse să se însereze şi ar fi preferat ca feciorul său să plece şi să intre în curţile lui. Ar fi fost mulţumit ca în timpul acestei îngânări de zi şi de noapte, să poată sta singur şi să se gândească în linişte. Dar cu astfel de feciori cum avea el, ar fi fost peste putinţă să aibă o clipă liniştită. Feciorul său era gata să-l asculte, căci era mulţumit de odăile şi de curţile în care trăia, cel puţin deocamdată, şi făcuse tot ce avea de făcut, dar cu toate acestea începu din nou:

— Bine, să nu mai vorbim de asta, căci ajunge, dar mai este ceva.

Wang Lung trânti luleaua de pământ şi strigă supărat:

— Nu s-ar putea să mă lăsaţi în pace?

Tânărul însă adăugă cu încăpăţânare:

— Nu este vorba nici despre mine, nici despre fiul meu. E vorba despre fratele meu mai mic, care este feciorul tău. Cred că n-a fost bine să-l laşi să crească fără să înveţe nimica. Eu cred că ar trebui, să înveţe şi el ceva.

Wang Lung făcu ochii mari şi se uită la feciorul său, căci ceea ce-i spunea, i se păru cu totul neaşteptat. El luase demult hotărârea în

privinţa felului de viaţă pe care-l va duce feciorul său cel mai mic, aşa că răspunse:

— Cred că în casa aceasta nu se mai simte nevoie de învăţătură. Doi cărturari sunt tocmai de ajuns, iar el va trebui să vadă de ţarină, după ce eu voi muri.

— Da, dar tocmai din pricina asta îşi petrece nopţile plângând şi de aceea este atât de palid, şi de sfrijit, răspunse feciorul său cel mare.

Wang Lung nu se gândise până acuma niciodată să întrebe pe feciorul său cel mai mic, ce ar dori să facă în viaţa lui, deoarece el hotărâse ca unul dintre feciorii săi să se ocupe de plugărie, aşa că vorbele pe care le auzea acum, fură pentru el întocmai ca o lovitură de măciucă primită în moalele capului. Se întinse şi-şi ridică încet luleaua de jos, gândindu-se la al treilea fecior al său. Era un flăcău care nu semăna cu niciunul dintre fraţii lui, o fire tot atât de închisă ca şi a mamei lui, dar tocmai din pricină că nu spunea niciodată nimica, cei din casă nu se ocupau niciodată de el.

— L-ai auzit pe el vorbind despre aşa ceva? întrebă Wang Lung cu neîncredere.

— Tată, eu cred că ar fi mult mai bine să-l întrebi dumneata singur, răspunse tânărul.

— Bine, dar unul dintre voi trebuie să rămână la plugărie, stărui Wang Lung şi glasul lui vibra cu putere şi categoric.

— Dar de ce să rămână, tată? întrebă tânărul. În starea în care eşti astăzi, nu mai ai nevoie să-ţi creşti feciorii ca pe nişte argaţi. Dar nici nu se cade. Lumea ar spune despre tine că eşti un suflet josnic. „Iată unul care a făcut slugă din propriul său fecior, ca el să poată duce viaţă de prinţ”. Acestea ar fi vorbele pe care le-ar spune despre tine.

Tânărul vorbea destul de cuminte, căci ştia că părintele lui ţine la ceea ce spune lumea despre el, de aceea continuă:

— Am putea aduce un profesor care să-l înveţe să scrie şi să citească şi l-am putea trimite la o şcoală dintr-un oraş din miazăzi, unde să se deprindă cu învăţătura. Iar de vreme ce în casă mă ai pe mine, iar al doilea frate al meu a învăţat un negoţ bun, noi îţi vom putea fi destul ajutor, aşa că pe cel mai mic lasă-l să-şi aleagă el singur felul de viaţă pe care-l doreşte.

La urmă de tot Wang Lung îi spuse:

— Trimite băiatul la mine!

Puţin după aceea, al treilea fecior se arătă în faţa părintelui său şi Wang Lung se uită la el cu băgare de seamă, ca să-l vadă cum arată. Văzu că este un flăcău înalt şi cu mijlocul subţire care nu semăna nici cu el nici cu maică-sa, doar că era tot atât de tăcut şi de serios ca şi ea. Dar era mult mai frumos decât fusese mama lui şi mai frumos decât oricare dintre copiii lui Wang Lung, afară de fata lui a doua, care acuma se dusese la familia soţului ei şi nu mai făcea parte din propria lui familie. Dar pe fruntea flăcăului, aproape un cusur pentru frumuseţea lui tinerească, se vedeau două sprâncene groase şi negre, poate prea groase şi prea negre pentru obrazul lui palid, iar când se încrunta, căci tânărul se încrunta cu uşurinţă, sprâncenele acestea i se îmbinau într-o linie dreaptă şi neagră deasupra ochilor.

Wang Lung se uită drept la feciorul său şi după ce-l văzu destul de bine cum arată, îi spuse:

— Fratele tău mai mare îmi spune că tu ai vrea să înveţi carte.

Băiatul îi răspunse abia mişcând buzele:

— Da!

Wang Lung îşi scutură cenuşa din lulea şi şi-o umplu din nou, apăsând tutunul cu degetul mare.

— Asta înseamnă că tu nu vrei să lucrezi în ţarină şi eu nu voi mai avea niciun fecior care să vadă de averea mea, cu toate că am feciori destui.

Vorbele acestea le spuse plin de amărăciune, dar băiatul nu zise nimic. Rămase nemişcat în faţa lui, îmbrăcat în haina lui de vară, din pânză uşoară de in, iar într-un târziu, supărat de tăcerea lui, strigă:

— De ce nu vorbeşti? Adevărat este că nu vrei să trăieşti la ţară?

Tânărul răspunse din nou, cu un singur cuvânt:

— Da!

Uitându-se la el, în cele din urmă, Wang Lung îşi zise, că pentru un om înaintat în vârstă ca el, feciorii aceştia ai lui erau o grijă şi o povară prea grea, aşa că nu mai ştia ce să facă cu ei, de aceea strigă supărat, căci vedea că feciorii lui au început să meargă prea departe cu îndrăzneala lor:

— Dar la urma urmelor ce-mi pasă mie ce vei face tu? Pleacă din faţa mea, să nu te mai văd.

Tânărul se întoarse şi ieşi repede din odaia părintelui său aşa că Wang Lung rămase singur şi se gândi că cele două fete ale lui erau mult mai bune decât feciorii săi, căci una, oricât de slabă de minte

ar fi fost, nu cerea decât puţină mâncare şi o fâşie de pânză colorată cu care să se joace; cealaltă se măritase şi plecase din casa lui. Asupra curţilor începu să coboare tulbureala serii care-l înveli şi pe el, despărţindu-l de grijile lui.

Totuşi Wang Lung, cum făcea de obicei întotdeauna după ce-i trecea supărarea, lăsă pe feciorii săi să facă aşa cum îi taie capul; chemă deci pe cel mai mare şi-i spuse:

— Tocmeşte un profesor pentru cel mai mic dintre fraţii tăi, dacă asta-i este voia, şi să facă tot ce-i place, dar pe mine să nu mă mai supăraţi din pricina asta.

Chemă şi pe al doilea fecior al său şi-i spuse:

— De vreme ce mie nu mi-a fost scris să am şi un fecior să se îngrijească de averea mea, va trebui ca tu să ai grijă de arendarea pământului şi de încasarea argintului ce ni se cuvine în fiecare an după seceriş. Tu te pricepi să cântăreşti şi să măsori, aşa că vei fi ispravnicul meu.

Feciorul său fu mulţumit de vorbele acestea ale lui, căci asta însemna că cel puţin de aci înainte banii vor trece prin mâna lui, aşa că va şti ce se încasează şi va putea sa se plângă tatălui său, când va vedea că în casă se cheltuieşte mai mult decât s-ar cuveni.

Lui Wang Lung acest al doilea fecior al său i se păru mult mai ciudat decât ceilalţi, deoarece chiar la pregătirea nunţii lui avea cea mai mare grijă de banii ce se cheltuiau pentru carne şi pentru vin, iar mesele le aşeză cu mare grijă şi le împărţi, reţinând mâncărurile mai alese pentru prietenii lui de la oraş, care cunoşteau preţul fiecărui fel de bucate, iar mesele pentru dijmaşi şi oamenii de la ţară pe care trebuiau să-i invite la nuntă, le întinse în curte; acestora hotărî să le dea mâncăruri şi băuturi de a doua mână, deoarece ei erau obişnuiţi să se hrănească simplu şi dacă le dădeai bucate ceva mai bune decât cele pe care le mâncau în fiecare zi, erau foarte mulţumiţi.

Tot aşa feciorul său al doilea controlă banii şi darurile pe care le primi de ziuă nunţii, iar roabelor şi slujitoarelor le împărţi sume atât de mici, încât Cucu nu putu răbda, să nu spună destul de tare, ca să fie auzită şi de ceilalţi slujitori ai curţii, când văzu că i-a pus în palmă doi bani amărâţi de argint:

— O familie cu adevărat mare nu este atât de strânsă, când împarte daruri de argint între slujitorii ei. Aşa că se vede cât de colo că familia aceasta nu se potriveşte tocmai bine să trăiască într-o casă ca aceasta.

Feciorul cel mai mare o auzi şi se ruşină, dar în acelaşi timp temându-se de limba ei ascuţită, o chemă la el şi-i dădu pe ascuns o mână de arginţi, ca s-o împace, dar fapta fratelui său îl indignă. Pentru astfel de pricini se certară împreună chiar în ziua nunţii, când oaspeţii se aşezară la mese şi mireasa intra cu litiera şi alaiul nuntaşilor pe poarta curţilor.

Dintre prietenii săi, feciorul cel mai mare nu pofti la nuntă decât numai câţiva care erau mai puţin de seamă, deoarece îi era ruşine de zgârcenia fratelui său şi de faptul că mireasa era o fată de la ţară. Când văzu mireasa, se întoarse şi murmură nemulţumit:

— Fratele meu şi-a ales o oală de lut, deşi, dacă ar fi ţinut seamă de averea părintelui nostru, ar fi putut să-şi aducă în casă o cupă de jad.

Rămase întunecat şi dădu din cap, când tinerii căsătoriţi veniră sa se închine în faţa lui şi a soţiei sale, cum se cade să se închine tinerii căsătoriţi în faţa fratelui şi a surorii mai mari. Soţia lui se purtă rece şi mândră şi nu se înclină decât foarte puţin, doar atât cât era cu cale, pentru o femeie cu situaţia ei.

Dintre toţi cei care trăiau acuma în casa aceasta mare, părea că niciunul nu se simte cu adevărat mulţumit, afară de micul nepot al lui Wang Lung. Până şi Wang Lung însuşi care se trezea uneori în adâncul umbrelor patului său uriaş şi încărcat de sculpturi din odaia lui, vecină cu casa în care trăia Lotus, visa uneori că s-a întors în casa lui de la ţară cu pereţii de lut unde-ţi puteai vărsa ceaiul pe podmol, fără teamă că vei stropi mobila scumpă şi sculptată şi unde era de ajuns să faci un singur pas pentru a ieşi în largul ţarinii.

Cât despre feciorii lui Wang Lung, aceştia erau în necontenită fierbere: cel mai mare din pricină că nu avea pe mână destui bani de cheltuială şi astfel era umilit de bărbaţii de vârsta lui sau din pricină că tocmai atunci când se întâmpla să vină la el în vizită câte un om de la oraş, pe poarta cea mare intrau ţărani a căror prezenţă îl făcea de ruşine; al doilea fecior era nemulţumit din cauza risipei şi a banilor ce se cheltuiau; al treilea din pricină că nu mai puteau recâştiga anii pierduţi în calitate de fiu al unui plugar de la ţară.

Între oamenii casei era însă unul care alerga de colo până colo şi se simţea foarte mulţumit de tot ce vedea împrejurul său şi acesta era fiul feciorului lui Wang. El nu se gândea niciodată la altceva, decât la casa aceasta mare în care trăia şi care pentru el nu era nici mare nici mică, ci nimic mai mult decât casa lui şi pentru el aici

era maică-sa, părintele său şi bunicul împreună cu toţi cei care păreau făcuţi anume ca să-l slujească pe el. Acesta era singura mângâiere a lui Wang Lung şi nu se mai sătura, urmărindu-l în timpul jocurilor şi râzând împreună când se întâmpla să cadă în brânci. Îşi aduse aminte şi de ceea ce făcuse părintele său, când în oraşul acela din miazăzi supraveghea pe fata lui cea slabă de minte şi era mulţumit că acuma, poate şi el să-şi lege brâul în jurul trupului nepotului său, sprijinindu-l astfel, ca să nu cadă şi se plimbau amândoi din curte în curte. Copilul întindea mâna să-i arate peştii care zburau în apa dulbinelor, gângurea în limba lui, smulgea câte o floare şi era mulţumit de tot ce vedea, aşa că Wang Lung nu se simţea bine decât atunci când ei doi erau împreună.

Dar aceasta nu era singura mulţumire de care avu parte Wang Lung. Soţia feciorului său cel mai mare era femeie credincioasă tradiţiilor familiale şi astfel în fiecare an năştea câte un copil şi fiecare copil îşi avea roaba lui care să-l slujească. Astfel cu fiecare an ce trecea, Wang Lung vedea cum se sporesc în curţile lui copiii şi roabele, iar dacă se întâmpla să-i spună cineva: „În curtea feciorului tău mai mare, va sosi în curând o nouă gură ce va trebui hrănită”, el începea să râdă şi răspundea:

— Eh-he-he, avem orez şi ajunge pentru toţi, câtă vreme pământul acesta mănos mai este în stăpânirea noastră.

Tot aşa fu foarte mulţumit, când soţia feciorului său al doilea îi născu la vreme dinainte sorocită, o fetiţă – aşa cum se cuvenea – ca dovadă de respect pentru cumnata ei. Astfel în timp de cinci ani Wang Lung se pomeni cu patru nepoţi şi trei nepoate, aşa că toate curţile caselor lui răsunau de râsul vesel al copiilor şi de plânsetele lor.

În viaţa unui om însă cinci ani nu însemnează nimic, dacă se întâmplă să fie destul de tânăr sau să fie prea bătrân, şi dacă se întâmplă ca anii aceştia să dăruiască lui Wang Lung nepoţii pe care-i vedea împrejurul lui, îi luară în schimb pe bătrânul visător şi fumător de opiu care era unchiul său şi pe care aproape îl uitase, deşi avea grijă ca el şi soţia lui să aibă de mâncat şi de îmbrăcat şi să nu le lipsească niciodată opiul.

Iarna anului al cincilea fu grea din cale afară şi geroasă cum nu se mai pomenise iarnă în ultimii treizeci de ani, aşa că apa şanţului ce înconjura oraşul, îngheţă pentru întâia dată, de când îşi aducea Wang Lung aminte, şi oamenii puteau umbla pe gheaţă în toate părţile, fără grijă. Bătea şi un vânt tăios de la miazănoapte şi vântul

acesta nu înceta nici zi nici noapte, aşa că nu erau nici haine nici piei de capră, nici blănuri cu care omul ar fi putut să se apere împotriva frigului. În toate odăile casei cele mari ardeau cazane cu cărbuni, dar cu toate acestea frigul era destul de puternic şi puteai vedea sulurile de abur cum se repezeau pe nările oamenilor, când răsuflau.

Unchiul lui Wang Lung şi soţia acestuia îşi fumaseră demult toată carnea de pe trup, aşa că acum stăteau toată ziua întinşi în aşternut, uscaţi ca două surcele şi chirciţi sub pături, fără să se poată încălzi. Wang Lung aflase că unchiul său nu se poate ridica în picioare şi nici pe pat nu mai poate sta în capul oaselor, căci scuipă sânge la fiecare mişcare ce o face, aşa că ducându-se la el să-l vadă, băga de seamă că nu mai are mult de trăit. Cumpără deci două sicrie destul de bune, dar nu atât de bune ca celelalte, şi porunci să fie duse în odaia unde zăcea unchiul său, ca el să le poată vedea şi să moară liniştit, ştiind că oasele lui vor avea unde să se odihnească. Unchiul său îi spuse cu glasul tremurat şi aproape stins:

— Văd că te porţi faţă de mine ca un adevărat fiu şi îmi eşti mai mult decât netrebnicul acela care a plecat în pribegie.

Iar femeia care se ţinea mult mai bine decât bărbatul ei, îi spuse:

— Dacă se va întâmplă ca eu să mor înainte de întoarcerea feciorului nostru, făgăduieşte-mi că-i vei găsi o fată cumsecade, cu care să se însoare şi să-i nască feciori.

Wang Lung îi făgădui întocmai.

Nu află ceasul când muri unchiul său, deoarece într-o seară când slujitoarea intră în odaia lui, ca să-i ducă o strachină de ciorbă, aceasta îl găsi ţeapăn în aşternut. Îl îngropă într-o după amiază de ger cumplit, când vântul ridica nori de zăpadă, purtându-i în largul câmpului, şi aşeză sicriul în cimitirul familiei, alături de părintele său, dar ceva mai jos şi dincolo de groapa destinată pentru el însuşi, după ce va muri.

După înmormântare porunci ca toată familia lui să poarte doliu şi purtară hainele acestea timp de un an, nu pentru că fiecare dintre ei ar fi simţit nevoia să-l jelească cu adevărat, căci toată viaţa lui omul acesta nu fusese pentru ei altceva decât o povară, ci pentru că aşa se cădea să jelească o familie fruntaşă, când se întâmplă să-i moară vreo rudă apropiată.

Wang Lung aduse pe soţia unchiului său la oraş, ca să nu stea singură în casa de la ţară, şi-i dădu o odaie în fundul uneia dintre

curţile cele mai îndepărtate, apoi spuse lui Cucu să supravegheze roaba care o slujea. Astfel bătrâna continuă să-şi fumeze luleaua de opiu şi să stea întinsă cât e ziua de lungă în aşternut, toropită de somn, iar când se trezea, vedea că sicriul este alături de ea şi adormea din nou mulţumită.

Se minuna şi Wang Lung când îşi aducea aminte că odinioară un om ca el putuse să se teamă de ţăranca aceasta grasă şi tâmpită căreia îi umbla gura ca o meliţă şi care acuma se îngălbenise şi se scorojise ca un gătej, întocmai ca bătrâna stăpână din casa familiei dispărute a lui Hwang.

Capitolul XXXI

Toată viaţa sa Wang Lung auzise mereu vorbindu-se despre războaiele ce se purtau când într-o parte, când în alta, dar n-avusese parte până acuma să vadă şi el unul de aproape, decât în iarna aceea din tinereţea lui pe care o petrecuse în miazăzi. Mai mult de atâta războiul nu se apropiase niciodată de el, deşi chiar din anii copilăriei lui, auzise oamenii spunând: „Anul acesta războiul bântuie în partea de apus” sau „Războiul s-a mutat acuma în răsărit sau în partea de miazănoapte”.

Pentru el războiul era ceva tot atât de firesc ca şi pământul, cu cerul şi apa, dar nimeni n-ar fi fost în stare să-ţi spună de ce se poartă războaie, ci doar atât că azi era aci, mâine dincolo. Din când în când auzea oamenii spunând: „Ne vom duce la război”. Aceasta se întâmplă pe vreme de foamete, când preferau să devină soldaţi, decât să moară sau să cerşească; se întâmpla uneori ca oamenii să spună astfel de vorbe şi când nu-şi mai găseau locul acasă, cum se întâmplase şi cu feciorul unchiului său; dar de fiecare dată aceste războaie se purtau în alte părţi şi destul de departe de ei. De astă dată însă cu totul pe neaşteptate, întocmai ca furtuna pornită din cerul senin, războiul izbucni foarte aproape de ei.

Cele dintâi ştiri Wang Lung le primi de la feciorul său cel mijlociu care se întoarse acasă din piaţa cerealelor, în timpul amiezii şi apropiindu-se de părintele său, îi spuse:

— Preţul cerealelor s-a urcat cu totul pe neaşteptate, căci acuma războiul se poartă în partea de miazăzi şi cu fiecare zi ce trece, se apropie tot mai mult de noi; va trebui prin urmare să nu ne atingem de ceea ce avem în jigniţe, decât foarte târziu, căci preţurile se urcă mereu, pe măsură ce armatele se apropie de noi. Aşa că vom

putea vinde recolta la preţuri foarte mari.

Wang Lung ascultă vorbele lui şi ridicând privirea de pe strachina cu orez, îi răspunse:

— De, afacerea asta mi se pare foarte ciudată, aşa că voi fi mulţumit să pot vedea şi eu ce este un război, căci toată viaţa mea am auzit vorbindu-se despre războaie, dar de văzut n-am văzut până acuma niciunul.

Îşi aduse aminte că odinioară se temuse, nu cumva să fie ridicat şi dus la război împotriva voinţei lui, dar acuma era prea bătrân, aşa că nu putea să mai fie de niciun folos şi afară de asta acuma el era om bogat, ori bogatul n-are pricină să se teamă de ceva. Astfel pentru el toată treaba aceasta nu putea să însemne nimic mai mult, decât ceva care să-i aţâţe curiozitatea, aşa că răspunse feciorului său:

— Cu recolta vei face ce vei crede tu de cuviinţă. Este în seama ta.

În timpul zilelor ce urmară după aceea, când se simţea îndemnat, se juca împreună cu nepoţii săi prin curte, dormea, mânca şi fuma, iar uneori se ducea să-şi vadă fata cea slabă de minte, care sta toată ziua la soare, în colţul cel mai depărtat al curţii lui.

Apoi dintr-odată, începură să se scurgă hoardele de soldaţi. Nepotul lui Wang Lung ieşise la poartă împreună cu un slujitor, căci era o dimineaţă de primăvară însorită, şi văzând rândurile nesfârşite de soldaţi îmbrăcaţi în haine cenuşii, cum trec prin faţa lui, se repezi la bunicul său strigând:

— Haide, bunicule, să vezi cine trece!

Ca să-i facă pe voie, Wang Lung se apropie cu el de poartă şi văzu că toată strada era plină de soldaţii care intrau în oraş; i se păru că aerul şi lumina de soare a început să se întunece pe neaşteptate de puhoiul oamenilor îmbrăcaţi în uniforme cenuşii care se auzeau trecând în marş ritmic, pe toate străzile din oraş. Se uită la ei mai cu băgare de seamă şi văzu că fiecare duce pe umăr un fel de prăjină, cu un cuţit în vârf şi toţi sunt cu chipurile întunecate şi crude, chiar şi cei care păreau că sunt abia ajunşi în pragul bărbăţiei. Strânse repede trupul copilului lângă el, ca pentru a-l apăra împotriva privirilor lor sălbatice şi murmură:

— Haide să plecăm şi să zăvorâm poarta. Aceştia nu sunt oameni plăcuţi la vedere, sufleţelule.

Dar înainte de a se putea întoarce în loc, unul dintre soldaţii care

treceau, îl văzu şi strigă:

— Ce faci nepoate al bunului meu părinte!

Wang Lung se întoarse spre cel care-l strigase şi văzu pe feciorul unchiului său, îmbrăcat ca şi ceilalţi, în haine cenuşii şi plin de praf, dar înfăţişarea lui părea mult mai sălbatică şi mai crudă decât a celorlalţi. Începu să râdă cu răutate şi strigă tovarăşilor săi:

— Să poposim aici, tovarăşi, căci omul acesta este bogat şi rudă cu mine.

Wang Lung rămase încremenit de groază, dar înainte de a putea face vreo mişcare, hoarda începu să se scurgă pe lângă el, îndreptându-se spre interiorul curţilor, fără ca să se mai poată împotrivi. Se revărsară întocmai ca apele unui zăpor, umplând toate colţurile curţilor; se opriră pe marginea dulbinelor şi beau apă din căuşul palmelor; se întinseră pe duşumelele odăilor, îşi aruncară armele şi baionetele pe mesele pline de sculpturi, scuipau pe jos şi strigau în gura mare, vorbind unul cu altul.

Cutremurat de deznădejde Wang Lung dădu fuga cu nepotul său de mână, să spună feciorului său mai mare ce se întâmplă în curte. Intră în curtea casei feciorului său şi-l găsi citind o carte, dar când îl văzu că intră, se ridică în picioare. După ce auzi pe părintele său ce-i spune şi-l văzu gâfâind, gemu îndurerat şi ieşi să vadă ce este.

Dar când se pomeni în faţa vărului său, nu ştiu nici el ce să mai facă, să înjure sau să se poarte curtenitor faţa de el. Se întoarse spre părintele său şi gemu printre dinţi, spunându-i:

— Fiecare dintre ei are câte un cuţit la brâu.

Prin urmare trebui să fie curtenitor faţă de soldaţi şi spuse vărului său:

— Bine că te-ai întors din nou acasă, vere!

Acesta rânji sinistru, arătându-şi dinţii şi răspunse:

— Am adus cu mine şi câţiva oaspeţi.

— Fiind prietenii tăi, sunt bineveniţi în casa noastră, răspunse feciorul cel mai mare al lui Wang Lung. Le vom pregăti de mâncare, ca să se ospăteze înainte de a pleca din nou la drum.

Vărul său se uită la el şi începu să rânjească din nou.

— Bine faci, dar după ce se vor ospăta, n-ai nici o pricină să te grăbeşti, deoarece vom sta câteva zile sau o lună, poate un an sau chiar doi, căci vom fi încartiruiţi aci în oraş, până în ziua când va trebui să plecăm pe câmpul de luptă.

Auzindu-l ce spune, Wang Lung şi feciorul său nu fură în stare decât cu mare greutate să-şi ascundă dezamăgirea. Dar cu toate

acestea nu puteau zice nimic, de teama baionetelor care luceau în toate părţile prin curţi, prin urmare îşi dădură toată silinţa să zâmbească şi răspunseră:

— Ne pare bine… ne pare bine…

Prefăcându-se că trebuie să se ducă să dea ordinele necesare pentru masă, feciorul cel mai mare luă pe tatăl său de mână şi se grăbiră să treacă în curtea interioară, unde încuiară poarta numaidecât, pe urmă se uitară unul la altul deznădăjduiţi şi fără să fie în stare să scoată vreo vorbă.

Imediat după aceea sosi şi al doilea fecior şi bătu la poartă, dar după ce-i deschiseră, dădu buzna înăuntru şi le spuse gâfâind:

— Toate casele din oraş sunt pline de soldaţi – până şi casele săracilor – am venit într-un suflet să vă spun, nu cumva să vă împotriviţi, deoarece astăzi un funcţionar din magazin, unul pe care-l cunoşteam foarte bine, căci în fiecare zi lucra împreună cu mine la contor, auzind că şi în casa lui au intrat soldaţi, a dat fuga până acasă şi aci i-a găsit până şi în odaia unde soţia lui zăcea bolnavă. Începând să protesteze, soldaţii au înfipt baioneta într-însul, de i-a ieşit prin cealaltă parte a trupului, parcă ar fi băgat cuţitul într-o bucată de slănină! Să le daţi tot ce vă vor cere şi să ne rugăm ca războiul acesta să se mute cât mai curând în alte părţi.

Se uitară toţi trei unul la altul îngânduraţi şi-şi aduseră aminte de femeile din curte şi de bărbaţii aceştia desfrânaţi şi porniţi pe rele. Cel mai mare se gândi la soţia lui care era femeie îngrijită şi drăguţă:

— Va trebui să adunăm toate femeile împreună, într-una din curţile cele mai depărtate şi să stăm zi şi noapte de veghe, cu porţile zăvorâte, iar Poarta Împăcării va trebui să stea gata de a fi deschisă în orice clipă, pentru ca să se poată fugi pe acolo.

Aşa şi făcură. Luară femeile şi copiii şi-i aşezară pe toţi în curtea interioară, unde până acuma trăise numai Lotus împreună cu Cucu şi slujitoarele lor şi aci îşi petreceau vremea îngrămădiţi şi înspăimântaţi. Feciorul cel mai mare al lui Wang Lung sta zi şi noapte de veghe în faţa porţii; mai venea şi feciorul al doilea când putea, ca să facă schimbul de veghe neîntreruptă.

Dar între cei care intraseră în curţile lor mai era şi vărul pe care după lege nu-l puteau opri să intre în curtea aceasta, căci el era rudă cu ei, aşa că bătu la poartă şi ceru să-i deschidă, pe urmă începu să se plimbe în toate părţile prin curte, cu baioneta în mână, strălucind în soare. Feciorul cel mare se ţinea după el în toate

părţile, cu chipul plin de amărăciune, dar cu toate acestea nu îndrăznea să spună nimic, văzându-l cu baioneta în mână, iar vărul său se uita în toate părţile şi măsura cu privirea pe fiecare femeie.

Se uită la soţia feciorului cel mai mare şi întorcându-se spre el, îi spuse râzând provocator:

— Dar ştii vere că ai o ciozvârtă de femeie, de s-o sorbi; femeie de oraş şi are picioarele mici ca bobocii fiorilor de lotus.

Iar despre soţia feciorului al doilea spunea:

— Ia te uita, o ridiche mare şi roşie de la ţară... carne sănătoasă şi plăcută la vedere.

Vorbele acestea le spunea din pricină că femeia era grasă şi voinică, cu obrazul rumen, dar cu toate acestea destul de plăcută la vedere. Soţia feciorului cel mai mare îşi ascunse obrazul, când îl văzu că se uită la ea, pe când cealaltă începu să râdă înveselită şi-i răspunse numaidecât:

— De, mai sunt şi bărbaţi cărora le plac ridichile mari şi chiar carnea grasă.

Dar nici vărul nu-i rămase dator cu răspunsul:

— Cam aşa sunt şi eu, şi făcu o mişcare, ca şi când ar fi vrut s-o apuce de mână.

În timpul acesta feciorul cel mai mare se perpelea ca pe pirostrii, din pricina hârjonelii dintre aceştia doi, care de fapt nici nu s-ar fi căzut să vorbească unul cu altul, şi uitându-se la soţia lui, se simţi ruşinat din pricina purtării vărului său şi a cumnatei sale, de faţă cu ea care era o femeie cu educaţie aleasă, dar vărul său băgă numaidecât de seamă sfiala lui şi-i spuse în bătaie de joc:

— Ca să-ţi spun drept, aş mânca mai bucuros o ridiche mare şi carne roşie în fiecare zi, decât să mănânc o zvârlugă sălcie, cum e asta de-aci.

Auzind vorbele acestea soţia fratelui mai mare se ridică demnă şi se retrase într-o odaie din fundul casei. Vărul începu să râdă grosolan şi se întoarse spre Lotus care sta în faţa casei şi-şi fuma narghileaua:

— Doamnele acestea de la oraş sunt prea năzuroase; ce zice bătrâna mea stăpână? Apoi uitându-se la ea mai de aproape, adăugă: Arăţi cu adevărat a bătrână stăpână şi chiar dacă n-aş fi ştiut că vărul meu Wang Lung este un om bogat, uitându-mă la tine, mi-aş fi dat numaidecât seama de adevăr, căci eşti un adevărat munte de carne şi se vede cât de colo că ai mâncat întotdeauna bine şi din belşug. Numai soţiile oamenilor bogaţi pot

arăta în felul acesta.

Lotus rămase încântată, auzindu-l că spune bătrână stăpână, deoarece acesta era un titlu care nu se cuvenea decât femeilor din familiile mari, aşa că începu să râdă mulţumită de i se cutremurau colacii de grăsime, de sub bărbie şi scuturând cenuşa lulelei, o dădu unei roabe, să i-o umple din nou şi răspunse, întorcându-se spre Cucu:

— Ascultă draga mea, tânărul acesta cu înfăţişare de bădăran, are mult haz.

Spunând aceste cuvinte, se uită cu coada ochiului la soldatul din faţa ei, deşi astăzi când ochii ei nu mai aveau forma migdalelor, ci erau îngropaţi în grăsimea obrajilor, nu mai erau atât de ispititori ca altădată; tânărul începu, să râdă cu hohote, când văzu, felul în care se uită la el şi adăugă:

— După cum văd, ai rămas şi astăzi tot căţea flămândă! şi începu să râdă din nou.

În timpul schimbului de vorbe dintre ei, feciorul cel mai mare se frământa cutremurat de furie neputincioasă.

După ce văzu tot ce era de văzut, vărul său se duse să vadă pe maică-sa şi Wang Lung îl însoţi, ca să-i arate unde este odaia. Bătrâna dormea întinsă în aşternut, aşa că nu-i simţi când se apropiară, dar cu toate acestea soldatul o trezi, bătând cu patul puştii în duşumelele de la căpătâiul patului. După ce se trezi şi văzu că se uită la el, cum s-ar uita la o vedenie, strigă:

— Iată, m-am întors eu, care sunt fiul tău, dar văd că eşti mereu adormită.

Femeia se ridică în aşternut şi uitându-se la el cu ochii mari, se miră:

— Fiul meu... e chiar fiul meu... şi după ce se uită la el vreme îndelungată, ca şi când i-ar fi făcut o mare favoare, îi întinse luleaua ei de opiu şi porunci unei roabe: Pregăteşte-i şi lui o lulea.

Dar feciorul se uită la ea, fără să facă nicio mişcare şi răspunse:

— Nu, eu n-am nevoie de aşa ceva.

Wang Lung care sta în picioare în faţa patului se simţi cuprins de o spaimă neaşteptată, temându-se nu cumva nepotul său să se ridice împotriva lui şi să-l întrebe: „Ce-ai făcut cu mama mea, de s-a topit carnea de pe ea şi a îngălbenit, uscându-se ca o surcea?”

Tocmai de aceea se grăbi să-l lămurească:

— Aş fi foarte mulţumit, dacă ar fuma ceva mai puţin, căci opiul ei mă costă în fiecare zi cel puţin un pumn de arginţi, dar la vârsta

ei nimeni nu îndrăzneşte să-i stea împotrivă, aşa că fumează cât pofteşte.

Spunând vorbele acestea, oftă adânc şi se uită pe ascuns la nepotul său. Acesta nu zise nimic, ci se uita ce a devenit maică-sa, iar când o văzu că se întinde din nou, toropită de somn, ieşi din odaie şi plecă, bocănind cu arma pe care o întrebuinţa ca pe un ciomag în timpul mersului.

Wang Lung şi familia lui nu se temea de niciunul dintre cei aşezaţi în curţile exterioare ale casei, cum se temeau de nepotul acesta al lor şi nici nu urau pe niciunul cu atâta înverşunare, deşi soldaţii rupeau ramurile copacilor, altoii înfloriţi ai prunilor şi migdalilor, zdrobeau sculpturile fine ale mobilei cu încălţămintea lor grea şi cu toate că apa dulbinelor era plină de murdăriile lor, aşa că peştii cei pestriţi şi aurii mureau şi-i vedeai plutind pe oglinda apei, întorşi cu pântecele alb în sus.

Vărul său umbla în voie, răscolind toate colţurile şi da târcoale roabelor, aşa că Wang Lung şi feciorii săi se uitau unul la altul cu ochii împăienjeniţi de veghe, căci nu mai îndrăzneau nici să doarmă, până când Cucu, băgând de seamă ce se întâmplă, le spuse:

— Aci nu vă mai rămâne altceva de făcut, decât să-i daţi o roabă care să-i domolească pornirile, până când va întârzia la curte, căci altfel îşi va lua singur, tocmai ce n-ar trebui să ia.

Wang Lung se lumină la faţă, deoarece i se păru că vorbele ei sunt înţelepte şi nu se mai simţea în stare să ducă viaţa aceasta de frământare neîntreruptă care era acuma în casa lui, aşa că-i răspunse:

— Planul e foarte bun.

Pe urmă îndemnă pe Cucu să-l întrebe care roabă îi place, căci el le cunoştea acum pe toate.

Prin urmare femeia făcu aşa cum i se porunci şi întorcându-se la el, îi aduse răspunsul:

— Spune că vrea pe roabă aceea mică şi palidă care doarme la răstainiţa patului stăpânei.

Roaba aceasta mică şi palidă era Floare de Păr, cea pe care Wang Lung o cumpărase în timpul unui an de foamete, de la tatăl ei care o adusese mică şi firavă, pe jumătate moartă de foame; dar tocmai din pricină că era atât de slabă şi delicată toţi cei din casă o răsfăţau şi nu o puneau să facă alte treburi, decât să ajute lui Cucu

şi să îndeplinească sarcini mai uşoare, cum ar fi să-i umple luleaua şi să-i servească ceaiul, aşa că vărul lor o văzuse în casa ei.

Când auzi aceste cuvinte, Floare de Păr care tocmai turna ceaiul pentru Lotus, ţipă îngrozită – căci Cucu le spusese toate acestea de faţă cu ea, în timp ce stăteau în curte – şi scăpând ceainicul din mână, acesta se făcu cioburi pe lespezi şi ceaiul se risipi. Dar ea nu ţinu socoteală de ce a făcut, ci căzu în genunchi la picioarele lui Lotus şi bătându-se cu fruntea de lespezile de piatră, începu să se vaiete:

— O, stăpână mea... nu mă da... nu mă da de lângă tine... mă tem că mă va omorî.

Lotus rămase nemulţumită de purtarea aceasta a ei şi strigă:

— Ce sunt nazurile acestea? Soldatul acesta nu este decât un bărbat, ori bărbatul nu poate fi cu nimic mai mult decât bărbat, când este alături de o fată şi toţi bărbaţii sunt la fel. Apoi întorcându-se spre Cucu îi porunci: ia roaba aceasta şi du-i-o!

Tânără fată îşi împreună mâinile deznădăjduită şi începu să se vaiete ca în gura morţii, plângând şi cutremurându-se din tot trupul de spaimă, apoi începu să se uite la cei dimprejurul ei, parcă ar fi vrut să-i implore s-o ajute.

Feciorii lui Wang Lung nu îndrăzneau să se împotrivească femeii părintelui lor, de asemenea nu puteau interveni nici soţiile lor, dacă ei nu îndrăzneau să zică nimic. Tot aşa nu îndrăznea nici feciorul cel mai mic să se amestece, ci sta şi se uita la ea, cu mâinile încrucişate pe piept, cu sprâncenele încruntate şi întinse ca o vargă deasupra ochilor. Nu scoase însă nici o vorbă. Copiii şi roabele se uitau în tăcere la ce se întâmplă şi în toată curtea nu se auzea decât plânsul deznădăjduit al fetei.

Wang Lung care era de faţă, fu cuprins de nelinişte şi se uită cu îndoială la tânăra fată, fără gând să se împotrivească lui Lotus, dar cu toate acestea mişcat, deoarece el era om cu inima bună. Fata văzu numaidecât mila oglindită pe chipul lui şi repezindu-se spre el, îi îngenunche la picioare şi cuprinzându-i-le cu braţele începu să plângă şi mai îndurerată. Plecând ochii spre ea, îi văzu umerii înguşti cum se cutremură de durere şi-şi aduse aminte de trupul de vlăjgan sălbatic al vărului său care trecuse demult pragul tinereţii, aşa că se simţi cutremurat de scârbă şi întorcându-se spre Cucu, îi spuse cu glasul blând:

— Nu se cade să siliţi fata să facă o faptă ca aceasta.

Vorbele lui erau destul de blânde, dar cu toate acestea Lotus ţipă

întărâtată.

— Trebuie să facă aşa cum i s-a poruncit; ce înseamnă plânsul acesta fără rost, pentru un lucru de nimic, ce mai curând sau mai târziu trebuie să se întâmple oricărei fete.

Wang Lung însă era suflet îngăduitor, aşa că răspunse lui Lotus:

— Înainte de toate, să ne gândim ce altceva am putea face şi îngăduie-mi să-ţi cumpăr o altă roabă, dacă vrei sau la nevoie să-ţi fac altă plăcere, dar lasă-mă să mă gândesc în tihnă, ce-am putea face într-o astfel de împrejurare.

Astfel Lotus, care de multă vreme ar fi dorit să aibă un ceasornic străin şi un inel cu rubin, nu mai zise nimic aşa că Wang Lung se întoarse spre Cucu:

— Du-te spune vărului nostru că fata aceasta suferă de o boală grea ce nu poate fi vindecată, dar dacă cu toate acestea se învoieşte să o primească, noi i-o dăm bucuroşi şi fata se va duce la el; dar dacă se va întâmpla să se teamă de ea, cum ne temem cu toţii, atunci îi vei spune că avem altă roabă care este sănătoasă şi i-o putem trimite pe aceasta.

Spunând aceste cuvinte, îşi roti privirea împrejurul roabelor adunate, dar toate se feriră din calea ochilor lui, chicotind pe ascuns şi făcând pe sfioasele, afară de o slujnică voinică şi grasă trecută de douăzeci de ani, care se uită la el, aprinsă la obraz, şi răspunse râzând:

— Eu am auzit vorbindu-se multe despre afacerea asta, aşa că aş fi gata să încerc şi eu, dacă mă primeşte căci la urma urmei nu este un bărbat atât de respingător, cum sunt alţii.

Wang Lung răsuflă uşurat:

— Bine, du-te la el!

Iar Cucu adăugă:

— Stai aproape de mine, căci ştiu dinainte că aşa se va întâmpla: va întinde mâna şi va rupe rodul de pe ramura care este mai aproape de el, şi spunând aceste cuvinte ieşiră din curte împreună.

Fetiţa care se zbuciuma la picioarele lui Wang Lung, nu se opri din plâns decât după ce le văzu că au plecat. Lotus însă părea supărată şi intră în odaie, fără să se mai uite la ea. Wang Lung întinse braţul cu blândeţe după ea şi ridicând-o în picioare, o văzu cât este de puţină şi de palidă şi-i mai văzu şi chipul prelung, extrem de delicat şi palid şi gura mică şi rumenă.

— Fereşte-te câteva zile din calea stăpânei tale, zise el cu blândeţe – până când îi va trece supărarea, iar când vei vedea că

omul acela mai trece pe aici, ascunde-te undeva, căci altfel te va pofti din nou.

Fata ridică ochii şi se uită îndelung la el privindu-l cu dragoste, apoi se depărtă tot atât de nesimţită ca şi-o umbră şi dispăru din vederea lui.

Vărul lor petrecu la curte vreme de o lună şi jumătate, iar slujnica se ducea la el de câte ori o poftea, şi rămase însărcinată, dar se lăuda cu fapta aceasta în faţa tuturor celor din curte. Apoi cu totul pe neaşteptate războiul chemă armata în altă parte şi hoarda tăbărâtă în curţile lor, dispăru tot atât de repede ca şi paiele purtate de vânturi, fără să lase nimic în urmă, decât murdăria şi distrugerile pricinuite. Vărul lui Wang Lung îşi încinse centironul din care-i atârna baioneta şi cu arma la umăr se apropie de ei, ca să le spună în bătaie de joc:

— Acuma dacă se va întâmplă să nu mă mai întorc de unde plec, vă las pe cineva care să-mi ţină locul şi acesta este nepotul mamei mele; dar să ştiţi că nu orice bărbat este în stare să lase un fecior în urma lui, când se întâmplă să poposească undeva, vreme de o lună sau două – acesta este singura mulţumire a vieţii de soldat – sământa aruncată de el, dă rod numai după placarea lui şi cei care rămân au datoria să îngrijească răsadul.

Şi după ce se uită la ei răzând, porni la drum împreună cu ceilalţi soldaţi.

Capitolul XXXII

După plecarea soldaţilor, Wang Lung şi feciorii lui se întâmplă ca de astă dată să fie toţi trei de aceeaşi părere, anume ca urmele lăsate de această întâmplare să fie cât mai curând şterse; chemară deci din nou dulgherii şi zidarii, iar argaţii curăţiră curţile; meşterii reparară cu pricepere sculpturile mobilei stricate, apa dulbinelor fu golită şi după ce curăţiră murdăriile, feciorul cel mai mare cumpără din nou peşti pestriţi şi aurii, arbuşti ornamentali şi curăţi ramurile copacilor rămaşi. Nu trecu mai mult de un an şi totul fu pus din nou în ordine, curţile erau curate şi copacii înfloriţi, iar ei se mutară în casele lor, aşa că din nou totul era iarăşi ca altădată.

Roaba rămasă însărcinată de pe urma legăturilor dintre ea şi feciorul unchiului său, fu reţinută la curte, ca să îngrijească de bătrâna în timpul puţinelor zile ce le mai avea de trăit şi după

moarte să o aşeze în sicriu. Dar fu mare mulţumire pentru el, când văzu că roaba aceasta a născut o fată, căci dacă s-ar fi întâmplat să nască un copil de parte bărbătească, s-ar fi mândrit cu copilul ei şi ar fi cerut să fie primită în familie; aşa rămânea tot roabă care a dat naştere unei roabe, prin urmare nimic mai mult decât ceea ce a fost înainte de asta.

Totuşi Wang Lung se purta faţă de ea tot atât de îngăduitor ca şi faţă de celelalte roabe din curte, şi-i spuse că dacă vrea, poate să ocupe ea odaia bătrânei, după ce aceasta va muri; putea să ia şi patul pe care-l avea stăpâna ei, căci o odaie şi un pat nu însemna nimic într-o casă unde erau şaizeci de odăi. Wang Lung îi mai dădu şi un pumn de arginţi şi roaba se simţea destul de răsplătită, afară de un singur amănunt pe care i-l spuse, în ziua când îi dădu banii:

— Stăpâne, rogu-te, păstrează banii aceştia ca să-i am de zestre, şi dacă nu-ţi va fi cu supărare, mărită-mă cu un plugar sau cu un om sărac şi de omenie. Vei face o faptă bună care-şi va avea răsplata, căci de vreme ce eu am trăit cu un bărbat, îmi va veni greu să nu am cu cine-mi împărţi aşternutul.

Wang Lung îi făgădui fără să mai stea la îndoială, că va face aşa cum îi cere, dar spunându-i aceste cuvinte, în mintea lui se trezi un gând şi iată care fu gândul său: Făgăduia acuma ca pe femeia aceasta să o mărite cu un om sărac, dar odinioară fusese şi el tot un om sărac care venise în curţile acestea, ca să-şi ia o soţie. Trecuse jumătate din viaţa lui, de când nu-şi mai adusese aminte de O-lan. Iar acuma se gândi la ea cu tristeţe, fără mâhnire, ci numai cu sufletul greu de amintirea atâtor amănunte întâmplate în viaţa lui, care toate i se păreau atât de departe. Aşa că adăugă cu glasul stăpânit:

— După ce va muri fumătoarea aceasta de opiu, îţi voi găsi un bărbat, ori treaba aceasta nu se poate să mai întârzie multă vreme.

Şi Wang Lung făcu aşa cum făgăduise. Într-o dimineaţă femeia veni la el, că să-i spună:

— Stăpâne, îndeplineşte-ţi făgăduiala, căci bătrâna a murit în zorii zilei, fără să se mai trezească din somn şi am aşezat-o în sicriu.

Wang Lung se gândi la oamenii pe care-i cunoştea şi care lucrau în ţarina lui, apoi îşi aduse aminte de flăcăul acela înspăimântat, care pricinuise moartea lui Ching şi care avea nişte dinţi lungi, de-i atârnau pe buza de jos:

— Nu se poate ca fapta lui să fi fost dinadins şi este tot atât de

cumsecade ca oricare altul, dar deocamdată este singurul de care-mi pot aduce aminte.

Îi trimise deci vorbă să vină la curte şi după ce flăcăul se arătă în faţa lui, văzu că acuma e bărbat în toată firea, doar că era tot atât de grosolan şi de nătâng şi dinţii îi rămăseseră tot atât de lungi ca şi înainte de asta. Cea mai mare plăcere a lui Wang Lung fu în clipa când se aşeză şi el în jeţul din sala casei celei mari, după ce chemă pe cei doi în faţa lui şi le spuse cu glasul domol, ca să poată gusta toată plăcerea propriilor sale cuvinte:

— Iată, om de omenie, femeia aceasta de lângă tine va fi femeia ta, dacă vrei să te căsătoreşti cu ea şi să ştii că alt bărbat n-a cunoscut, decât pe feciorul unchiului meu.

Omul o primi mulţumit, căci văzu că este femeie de treabă şi voinică, iar el era prea sărac pentru a se putea căsători cu o altfel de femeie decât aceasta.

Wang Lung se ridică din jeţ şi în clipa aceasta i se păru că viaţa lui a ajuns la desăvârşirea menirii sale, deoarece făcuse tot ce-şi pusese de gând să facă şi făcuse chiar mai mult decât ar fi îndrăznit el însuşi să viseze, dar nu era în stare să cuprindă cu mintea, cum de a putut ajunge atât de departe. De un singur amănunt îşi putea da seama, anume că acuma a sosit şi pentru el vremea când va putea trăi liniştit şi va putea să doarmă la soare, netulburat de nimeni. Era şi vremea, căci împlinise şaizeci şi cinci de ani de viaţă şi nepoţii crescuseră împrejurul lui ca trestiile tinere de bambus; trei nepoţi de la feciorul său cel mai mare şi între aceştia unul împlinise zece ani, iar de la al doilea fecior alţi doi nepoţi. Mai trebuia ca într-o bună zi să se gândească şi la căsătoria feciorului său al treilea, ceea ce avea să se împlinească foarte curând, iar după ce-şi va îndeplini şi sarcina aceasta, nu mai rămânea în viaţa lui nimic ce ar fi putut să-i pricinuiască vreo grijă, aşa că va putea să-şi trăiască împăcat zilele ce-i mai rămâneau din viaţă.

Cu toate acestea în casa lui nu era nici acum linişte. Părea că trecerea soldaţilor fusese întocmai ca trecerea unui roi de viespi care în toate părţile lasă ghimpi otrăviţi. Soţia feciorului său mai mare şi cea a feciorului său al doilea fuseseră cât se poate de curtenitoare una faţă de alta cât timp trăiseră împreună în aceeaşi curte, dar acum începuseră să se urască una pe alta cu o ură neîmpăcată. Ura aceasta pornise de la mici neînţelegeri obişnuite între femeile ai căror copii trăiesc împreună, se joacă împreună şi

se hârâie între ei ca pisica şi câinele. Fiecare mamă ia apărarea propriilor ei copii, care au dreptate întotdeauna şi la orice neînţelegere, fiecare urechea copiii cumnatei şi ferea pe ai ei de dojană, aşa că cele două femei începură să se duşmănească una pe alta.

Pe urmă, în ziua când vărul lor lăudase pe nora de la ţară şi luase în bătaie de joc pe cea de la oraş, nemulţumirea pricinuită de vorbele lui era ceva ce nu se putea uita cu uşurinţă. Soţia feciorului mai mare trecea pe lângă cumnată-sa cu nasul în vânt, iar într-o zi trecând pe lângă ea împreună cu bărbatul ei, spuse cu glasul destul de ridicat, ca să poată fi auzită:

— E neplăcut să ai în familie o femeie îndrăzneaţă şi prost crescută, căreia un bărbat să-i poată spune că e carne roşie, iar ea să înceapă să râdă mulţumită.

Soţia celui de al doilea, nu-i rămase nici ea datoare, căci îi răspunse îndată:

— Cumnată-mea e geloasă, din pricină că ei i-a spus un bărbat că este zvârlugă.

Astfel cele două femei începură să se uite una la alta cu duşmănie şi nemulţumire, deşi soţia fiului mai mare, fiind mândră de educaţia ei, căuta să-şi ascundă nemulţumirea şi să trateze pe cumnată-sa, ca şi când nici n-ar fi existat. Dar când se întâmplă ca cei trei copii pe care-i avea, sa iasă din curtea lor, nu se putea stăpâni să nu strige după ei.

— Vă poftesc să nu vă mai însoţiţi cu copii prost crescuţi!

Vorbele acestea le spunea întotdeauna de faţă cu cumnată-sa care era în curtea vecină şi aceasta la rândul ei spunea propriilor ei copii:

— Nu vă jucaţi cu şerpi, căci altfel vă muşcă.

Astfel cele două femei ajunseră să se duşmănească una pe alta fără încetare, iar situaţia aceasta părea cu atât mai neplăcută, cu cât nici cei doi fraţi nu se prea iubeau unul pe altul; cel mai mare din pricină că se temea, nu cumva originea şi familia lui să pară soţiei sale prea de jos, deoarece, ea era născută la oraş şi de familie mai bună decât el, iar fratele său de teamă că risipa şi traiul din larg al celui mai mare, va fărâmiţa averea părintelui lor, înainte de a ajunge s-o împartă între ei ca moştenire. Afară de asta cel mai mare se simţea umilit, din pricină că fratele său mai mic ştia de toţi banii pe care-i avea părintele său şi ţinea socoteală de toate cheltuielile, deoarece venitul averii trecea prin mâinile acestuia şi

cu toate că banii erau cheltuiţi de Wang Lung, fratele lui al doilea ştia despre orice ban ce intra în casă, pe când el nu ştia nimic, ci trebuia să se ducă la părintele său şi să ceară bani, când avea nevoie de ceva, întocmai ca un copil nevârstnic. Astfel ura dintre cele două femei se răsfrânse şi asupra bărbaţilor, iar curţile celor doi fraţi răsunau de vorbe grele, şi Wang Lung se simţea nemulţumit din pricină că nu putea să aibă şi el o clipă de linişte în casa lui.

Afară de asta Wang Lung îşi mai avea şi nemulţumirile lui ascunse, pricinuite de Lotus, începând din ziua aceea când luase sub ocrotirea lui pe roaba dorită de feciorul unchiului său. Din ziua aceea Lotus nu mai putea suferi pe tânără fată, cu toate că ea o slujea cu credinţă şi fără să crâcnească, nu se mişca de lângă ea cât era ziua de lungă, ci sta şi-i umplea narghileaua, îi aducea mai una mai alta, se scula în timpul nopţii când Lotus nu putea dormi, şi-i freca picioarele şi trupul, ca s-o liniştească, totuşi Lotus nu era mulţumită de ea.

Era geloasă şi de câte ori se întâmpla ca Wang Lung să intre în odaia ei, o trimitea din casă şi-l învinuia că a început să dea fetei târcoale. Wang Lung nu se gândise până acuma la ea, decât ca la o fată firavă şi speriată şi nici nu se uita altfel la ea, decât cum s-ar fi uitat la fata lui cea slabă de minte. Dar după ce auzi vorbele spuse de Lotus, se uită la ea mai cu băgare de seamă şi se încredinţă că fata era foarte frumoasă şi palidă ca florile de păr, iar în sângele lui simţi că începe să mişte ceva ce în ultimii zece ani sau poate chiar mai bine, părea că s-a stins demult.

Astfel în timp ce răspundea lui Lotus râzând: „Cum se poate să-ţi treacă aşa ceva prin minte, când bine ştii că nici la tine nu mai vin noaptea, decât cel mult de trei ori pe an?”, totuşi se uita pe ascuns la fată şi simţea dorinţa zvâcnindu-i prin vine.

Oricât de proastă ar fi fost Lotus în alte privinţe, ea era destul de pricepută în legătură cu bărbaţii şi ştia că înainte de a îmbătrâni definitiv, dorinţele lor se trezesc înc-odată, pentru o tinereţe de scurtă durată, aşa că era foarte pornită împotriva fetei şi spunea mereu că o va vinde unei ceainării. Dar ţinea mult să fie îngrijită şi cum prietena ei Cucu începuse să îmbătrânească şi se îngreunase, fata aceasta se obişnuise cu ea şi-i ghicea toate dorinţele, chiar înainte de a şi le fi exprimat; prin urmare îi venea greu să se despartă de ea şi cu toate acestea ar fi dorit s-o vadă plecată. Din

pricina nehotărârii acesteia era mereu supărată şi ar fi fost peste putinţă să te înţelegi cu ea. Wang Lung nu mai intra zile de-a rândul în curtea ei, deoarece nemulţumirile ei nu puteau să-i facă nicio plăcere. Îşi zicea că va trebui să mai aştepte, poate îi va trece supărarea aceasta, dar în timpul acesta se gândea şi la fetiţa cu obrajii palizi, poate chiar mai mult decât ar fi fost el însuşi în stare să creadă că s-ar putea.

La toate acestea, ca şi când în casa lui n-ar fi avut destule supărări cu femeile care se zborşeau una la alta ca nişte cloşti, se mai adăuga şi grija pricinuită de feciorul său cel mai mic. Tânărul acesta era o fire liniştită care toată vremea şi-o petrecea cu cărţile lui şi nu se gândea nimeni la el, decât atunci când îl vedeau, trecând cu câte o carte la subţioară, subţire ca o rămurea şi urmat de bătrânul său profesor care se ţinea în toate părţile după el, întocmai ca un câine credincios.

Tânărul însă îşi petrecuse multă vreme printre soldaţii care poposiseră la curte şi ascultase povestirile lor despre războaie, despre prăzi şi bătălii, dar deşi asculta fermecat la ceea ce spuneau, el nu zicea niciodată nimic. Pe urmă ceru profesorului său să-i cumpere cărţi în care sunt descrise războaiele purtate de cele Trei Domnii şi de bandiţii care în vremuri străvechi trăiseră în regiunea mlaştinilor Swei, aşa că toate gândurile lui erau otrăvite de povestirile acestea.

Aşa se întâmplă că într-o zi se duse la părintele său şi-i spuse:

— M-am hotărât ce voi face în viaţă. Voi deveni soldat şi voi pleca la război.

Auzind vorbele lui, Wang Lung se gândi că ar fi fost peste putinţă să i se întâmple în viaţă ceva mai rău şi strigă la el nemulţumit:

— Ce sunt toate nebuniile acestea? Se vede că eu sunt sortit să nu mai am linişte din pricina feciorilor mei!

Apoi începu să vorbească domolit, căutând să-l îmbuneze, mai ales când văzu că feciorul său încruntă din sprâncene. Şi se căzni să-l dezmierde:

— Ascultă, fiul meu, o vorbă din bătrâni spune că omul cu mintea întreagă nu întrebuinţează fierul cel bun, ca să facă din el cuie, şi nici bărbatul cumsecade, pentru a face din el soldat; ori tu eşti feciorul meu cel mai mic, feciorul meu iubit, prin urmare cum crezi că eu voi putea dormi liniştit, când pe tine te ştiu rătăcitor în târgul pământului şi plecat la cine ştie ce război?

Flăcăul însă era demult hotărât, aşa că se uită la părintele său şi

încruntând din sprâncene, se mulţumi să răspundă:

— Eu vreau să plec.

Wang Lung încercă să ia lucrurile în glumă, spunându-i:

— Ascultă, dacă îmi făgăduieşti că nu te vei face soldat, să ştii că te las să te duci la orice şcoală vei vrea tu; te voi trimite la şcolile cele mari din miazăzi şi chiar la o şcoală străină, dacă vrei, unde vei învăţa tot felul de ciudăţenii; te las să te duci unde te va trage inima. Dar ar fi mai mare ruşinea pentru un bărbat ca mine, cu bani şi cu avere, să am un fecior în armată.

Văzând că feciorul său nu-i răspunde nimic, adăugă:

— Spune bătrânului tău părinte, ce te îndeamnă să te faci ostaş?

Tânărul îi răspunse cu sfială şi ochii îi scăpărară sub sprâncenele stufoase:

— Se va dezlănţui în curând un război cum nu s-a mai pomenit – va fi revoluţie şi lupte şi războaie dintre acelea despre care noi n-am auzit niciodată vorbindu-se şi ţara noastră va fi slobodă.

Wang Lung rămase atât de uimit, cum nu i se întâmplase până acuma niciodată în faţa celor trei feciori ai săi.

— Nu înţeleg ce vasăzică toată vorbăria asta, răspunse el mirat. Ţara noastră este demult slobodă – tot pământul nostru cel rodnic este slobod. Eu îmi arendez ţarina cui îmi place şi aceasta îmi aduce în casă arginţi şi recoltă cu care tu te îmbraci şi pe care o mănânci, aşa că nu ştiu de ce ai vrea să fii mai slobod decât eşti acuma.

Dar băiatul clătină din cap şi murmură cu amărăciune:

— Dumneata nu înţelegi, nu poţi înţelege – eşti prea înaintat în vârstă – dumneata nu înţelegi nimic din toate acestea.

Wang Lung rămase pe gânduri şi uitându-se la feciorul acesta al lui, îi văzu chipul îndurerat şi se gândi:

„Acesta este feciorul meu căruia i-am dat tot ce a vrut, până şi viaţa. Pentru mine a fost ca lumina ochilor. L-am lăsat să plece de la munca în ţarină, cu toate că nu mi-a mai rămas niciun fecior care să vadă de averea mea; l-am lăsat să înveţe carte, deşi în familia mea nu mai era nevoie de aşa ceva, căci am doi cărturari”. Se uită întins la el şi adăugă în gând: „Tot ce are feciorul acesta al meu, eu i-am dat”.

Uitându-se mai de aproape la el, văzu că este înalt şi voinic, deşi rămăsese tot zvelt ca orice tânăr de seama lui, apoi adăugă mai mult pentru sine şi cu multă îndoială, deoarece la feciorul său nu vedea niciun semn de pornire a trupului: „S-ar putea să fie cu totul

altceva”, apoi adăugă cu glasul ridicat:

— Uite ce fiule, noi ne-am hotărât să te căsătorim în curând.

Privirile tânărului scăpărară pe sub sprâncenele încruntate, când se uită la părintele său şi-i răspunse supărat:

— În cazul acesta eu va trebui să fug din casa ta, căci pentru mine femeia nu poate să fie toată mulţumirea ce mi-ar putea-o da viaţa, cum este pentru fratele meu mai în vârstă.

Wang Lung îşi dădu seama că a apucat pe drum greşit şi se grăbi să răspundă, pentru a se scuza:

— Nu… nu… Liniştește-te, căci nu te vom căsători, dar de cumva este în curte vreo roabă pe care ţi-o doreşti…

Tânărul îşi încrucişă braţele pe piept şi privindu-l de sus, îi răspunse cu mândrie:

— Eu nu sunt unul dintre tinerii care se gândesc la aşa ceva. Am planurile mele. Visez mărire. Femei se găsesc în toate părţile. Apoi ca şi când şi-ar fi adus aminte de ceva ce uitase, abandonă tonul de mândrie de până acum şi, lăsând braţele să-i cadă în lungul trupului, adăugă în felul în care vorbea de obicei: Dar afară de asta cred că nu se găseşte nicăieri o adunătură de roabe mai urâte ca la curtea noastră. Dacă m-ar interesa – dar nu mă interesează câtuşi de puţin – atunci ţi-aş spune că între ele niciuna nu este frumoasă, afară de roaba aceea mică şi palidă care slujeşte pe femeia din curtea interioară.

Wang Lung înţelese că el vorbeşte despre Floare de Păr şi se simţi înfiorat de o gelozie neînţeleasă. I se păru că a devenit dintr-odată mult mai bătrân decât era cu adevărat şi uitându-se în clipa aceasta la feciorul său care era tânăr şi cu mijlocul subţirel, i se păru că nu mai sunt tată şi fiu, ci doi oameni străini, unul tânăr, celălalt în vârstă şi se simţi cutremurat de o supărare neaşteptată:

— Fereşte-te de roabe – căci nu vreau ca în casa mea să se întâmple lucruri necuviincioase, ca în casele mari. Noi suntem oameni sănătoşi, cu obiceiuri cuviincioase de la ţară, aşa că nu vreau să aud de astfel de purtări în casa mea.

Tânărul ridică privirea şi se uită la părintele lui, apoi dădu din umeri cu indiferenţă şi-i răspunse:

— Dumneata ai fost cel care a adus vorba despre asta! apoi se întoarse în loc şi ieşi din odaie.

Wang Lung rămase pe scaunul din faţa mesei şi se simţea întristat şi părăsit, iar într-un târziu murmură singur:

„Vasăzică nu se poate ca eu să mă bucur de linişte în casa mea”.

Avusese până acuma o mulţime de supărări, dar fără să înţeleagă de ce, supărarea aceasta de acuma i se părea cea mai grea; feciorul său îşi oprise privirea asupra unei fetiţe palide din casa lui şi i se păruse că e frumoasă.

Capitolul XXXIII

Lui Wang Lung îi era peste putinţă să uite vorbele spuse de feciorul său despre Floare de Păr, aşa că o urmărea cu privirea, de câte ori o vedea intrând şi ieşind din casă şi fără să-şi dea seama, toată fiinţa lui era plină numai de gândul şi imaginea acestei fete. Dar nu suflă nimănui nici o vorbă despre ceea ce făcea şi gândea.

Într-o seară, pe la sfârşitul primăverii, când aerul tremura încărcat de căldura zilei şi a ceţii ridicate din largul câmpurilor pline de miresme, se aşezase singur în curtea lui sub ramurile unui salcâm înflorit; de sus se cernea floarea scuturată de legănarea uşoară a vântului şi în jurul lui tremurau miresme de floare, apoi dintr-odată se simţi înviorat şi sângele începu să-i zvâcnească prin tot trupul, cu iureşul pornirilor pe care nu le mai cunoscuse din tinereţe. Chiar în timpul zilei simţise cea dintâi dezlănţuire a acestor porniri şi se gândise că ar fi bine să iasă în ţarină, să simtă pământul sub picioare şi să-şi scoată încălţămintea şi ciorapii, ca să-i simtă furnicarea pe tălpile goale.

Poate ar fi plecat chiar, dacă nu i-ar fi fost ruşine că-l vor vedea oamenii, căci de când se mutase dincoace de zidul oraşului, lumea nu-l mai considera plugar, ci îl lua drept moşier şi-l cinstea ca pe un om bogat. Astfel trebui să alerge fără hodină din curte în curte, dar se feri să se apropie de locul unde Lotus sta la umbră, fumându-şi narghileaua, deoarece ştia limpede ca atunci când un bărbat ca el începe să se frământe, ar fi peste putinţă ca ochii ei ageri să nu vadă numaidecât ce se întâmplă. Umblă singur ceasuri întregi, dar se feri să întâlnească în drumul lui pe cele două nurori care se certau mereu între ele şi chiar nepoţii, care de multe ori îi fuseseră numai spre mulţumire cu veselia lor.

Astfel ziua aceasta i se păru din cale afară lungă şi grea din pricina singurătăţii şi tot trupul îi fremăta de neastâmpărul sângelui aprins. Nu putea să uite pe feciorul său cel mai mic care se oprise în faţa lui, înalt şi zvelt, cu sprâncenele încruntate de pornirea năvalnică a tinereţii, şi nu putea să uite nici fata. Pe urmă îşi zise:

„Mi se pare că ei doi sunt cam de aceeaşi vârstă – băiatul trebuie

să fi trecut de optsprezece ani, dar ea nu i-a împlinit încă”.

Pe urmă îşi aduse aminte că peste câţiva ani el va împlini şaptezeci şi se simţi ruşinat de dorinţele ce tresăreau în trupul lui şi-şi zise:

„Ar fi bine ca pe fata aceasta s-o dau feciorului meu!”

Cuvintele acestea şi le repetă în gând de mai multe ori, şi de fiecare dată simţea în trupul său ca o lovitură de cuţit, dar îi era peste putinţă să nu repete aceste lovituri tăioase în trupul său zbuciumat de dorinţe şi tot atât de peste putinţă îi era să nu se zbuciume din pricina durerii loviturilor ce şi le da singur.

După ce se lăsă întunericul, el rămase tot singur în mijlocul curţilor lui şi în toată casa aceasta mare, nu era nimeni la care s-ar fi putut duce, cum s-ar fi dus la un prieten. Aerul nopţii era blând şi parfumat de mireasma grea a florilor de salcâm.

Stând aşa, învelit de umbrele nopţii, sub copacul din faţa porţii lui, simţi că cineva trece prin apropiere şi ridicând privirea, văzu că este Floare de Păr.

— Floare de Păr! suflă el, uşor ca un oftat.

Fata se opri în loc, cu fruntea plecată şi supusă.

Pe urmă o mai strigă o dată, dar i se păru că glasul lui nu putea fi auzit:

— Apropie-te de mine!

Auzindu-i glasul, fata intră sfioasă pe poartă şi se opri în faţa lui, dar el aproape nu o mai vedea în fundul întunerecului, ci o simţea că este lângă el şi întinzând mâna o apucă de poala hainei şi zise cu glasul sugrumat de emoţie:

— Fetiţo!

Cuvintele i se stinseră în gât. Se gândi că pentru un bărbat înaintat în vârstă, cu nepoţi şi nepoate, mult mai aproape de vârsta acestei fete decât era el însuşi e ruşinos să facă o astfel de faptă, şi mâna îi lunecă în lungul hainei cu care era îmbrăcată.

Dar ea, simţind căldura sângelui ce clocotea în trupul lui, se plecă şi se frânse întocmai ca o floare când se frânge pe vrejul ei, apoi se aşeză pe pământ şi îi cuprinse picioarele cu braţele. Iar el continuă în şoaptă:

— Fetiţo… eu sunt om bătrân…

Când îi răspunse, glasul ei porni din adâncul întunericului, întocmai ca răsuflul parfumat al florilor de salcâm:

— Mie-mi plac oamenii bătrâni – îmi plac bărbaţii în vârstă… căci au suflet bun…

Wang Lung se plecă spre ea şi murmură cu glasul plin de duioşie:

— O fetiţă atât de mică, cum eşti tu, va trebui să aibă parte de un băiat tânăr şi zvelt – o fetiţă ca tine! În gând adăugă: Un băiat tânăr şi frumos, ca fiul meu! dar nu îndrăzni să-i repete aceste cuvinte cu glas ridicat, deoarece se temea că fata va începe să se gândească la el şi i-ar fi fost peste putinţă să îndure un astfel de chin.

Dar fata îi răspunse:

— Tinerii nu sunt cu suflet bun… pornirile lor sunt sălbatice.

Auzindu-i glasul cum se ridică tremurând sfios de la picioarele lui, întinse braţele după ea şi ridicând-o cu blândeţe, o conduse în interiorul curţii lui.

Iar după ce fapta fu desăvârşită, dragostea aceasta a lui la vârsta bătrâneţii, îl miră mai mult decât toate pornirile lui trupeşti de până acuma, căci cu toată dragostea ce o simţea faţă de Floare de Păr, nu o luase cu aceeaşi pornire năvalnică, cu care luase alte femei pe care le cunoscuse înainte de a o cunoaşte pe ea.

Nu o luă ca pe celelalte, ci întinse înduioşat braţele după ea şi se simţi înfiorat de adânca mulţumire ce i-o pricinuia apropierea trupului ei fraged, de trupul său îngreunat de vârstă; în timpul zilei era mulţumit să o vadă trecând şi să-i simtă învălurarea uşoară a hainei trecând ca o dezmierdare pe lângă el, iar în timpul nopţii să-i audă respiraţia odihnei, când trupul ei sta întins în aşternut alături de al lui. Se mira el singur cum de dragostea în pragul bătrâneţii poate să fie atât de adâncă şi totuşi se mulţumeşte cu atât de puţin.

Cât despre ea, fata aceasta nu cunoştea patimile trupului şi ţinea la el cum ar fi ţinut la un părinte, iar pentru el, Floare de Păr era de fapt mai mult un copil decât o femeie.

Cele întâmplate între ei nu răsuflară numaidecât, deoarece Wang Lung nu pomeni nimănui nimic, şi la urma urmelor de ce să pomenească, de vreme ce el era stăpân în casa lui. Dar cea dintâi care băgă de seamă fu tocmai Cucu. Într-un rând văzu fata furişându-se tiptil din curtea lui Wang Lung, pe la revărsatul zorilor, şi oprind-o în cale, începu să râdă, iar ochii ei de erete luciră de o lumină neaşteptată.

— Ia te uită! Care va să zică Bătrânul nostru Stăpân a întinerit din nou!

Wang Lung o auzi din odaia lui şi adunându-şi hainele în grabă, şi

le strânse în jurul trupului ieşi în curte şi începu să zâmbească viclean şi mândru, apoi murmură:

— De, eu i-am spus să-şi aleagă unul tânăr, căci e mai bine, dar ea a preferat pe cel mai în vârstă.

— Plăcută ştire pentru stăpâna mea, când îi voi spune, răspunse Cucu şi ochii îi sclipiră de înţelesuri.

— Nu ştiu nici eu cum s-a întâmplat, adăugă Wang Lung cu sfială. N-aveam de gând să-mi mai aduc o soţie în casă. Dar lucrurile au venit mai mult de la sine.

Dar când Cucu îi spuse:

— Nu se poate ca stăpânei să nu-i spun ce s-a întâmplat, Wang Lung se sperie, căci mai mult decât de orice, se temea de furia lui Lotus, aşa că adăugă:

— Dacă vrei, spune-i; dar dacă vei reuşi s-o faci să nu să supere, îţi voi da un pumn de arginţi pentru osteneala ta.

Cucu îi făgădui şi plecă râzând şi clătinând din cap, iar Wang Lung se întoarse în curtea lui şi nu se mişcă de acolo până, când Cucu veni din nou la, el, ca să-i spună:

— I-am spus tot, şi la început a fost destul de furioasă, până când i-am adus aminte că de multă vreme îşi doreşte un ceasornic dintre acelea străine, cum i-ai făgăduit; mai vrea un inel cu piatră de rubin, sau chiar o pereche, ca să aibă pentru amândouă mâinile; mai vrea şi alte lucruri pe care şi le doreşte demult şi spune că are nevoie de o altă roabă care să ţină locul Floarei de Păr, căci fata asta nu trebuie să mai intre în casa ei şi nici tu să nu te mai apropii o bucată de vreme, căci vederea ta îi va face rău.

Wang Lung îi făgădui cu dragă inimă, răspunzându-i:

— Daţi-i tot ce cere, căci nu-mi pare rău de nimic.

Era încântat că nu va trebui să se mai ducă să vadă pe Lotus, până când dorinţele îi vor fi împlinite şi-i va trece supărarea.

Mai rămâneau cei trei feciori ai lui, dar se simţea grozav de ruşinat de ceea ce făcuse, cu toate că-şi repeta mereu în gând:

„Cum adică, nu sunt eu stăpân în casa mea şi nu am dreptul să-mi iau o roabă în casă, când am plătit-o cu arginţii mei?”

Se simţea ruşinat, dar în acelaşi timp era şi mândru, cum ar fi orice bărbat care se simte în putere, deşi ceilalţi nu se gândeau la el decât ca la un om în vârstă şi la un bunic. Prin urmare aşteptă ca feciorii să vină la el.

Aceştia veniră câte unul şi separat, iar cel dintâi care veni, fu feciorul său al doilea. După ce intră în curtea părintelui său, începu

să vorbească despre ţarină, despre recoltă şi despre arşiţa verii, din pricina căreia recolta anului acesta va fi numai a treia parte din ce a fost până acuma. Dar Wang Lung nu se mai gândea nici la ploile, nici la seceta ce putea să-l lovească, deoarece dacă se întâmplă ca recolta unui an să fie slabă, ştia că mai are rezerve de arginţi rămase din recoltele anilor precedenţii; toată casa lui era plină de argint şi avea bani la negustorii de cereale din piaţă, bani daţi cu dobânzi mari în toate părţile de feciorul său al doilea, care avea grijă să încaseze veniturile la vreme, aşa că acuma nu se mai uita pe cer, să vadă cum aleargă norii.

Dar cu toate acestea feciorul său al doilea continuă să vorbească mai despre una mai despre alta şi în vremea aceasta ochii îi fugeau pe ascuns prin toate colţurile casei, aşa că Wang Lung înţelese că încearcă să vadă urmele fetei, ca să se încredinţeze că ceea ce a auzit este adevărat. Chemă deci pe Floare de Păr care se ascunsese în odaia de dormit şi-i porunci:

— Să aduci ceai, fetiţa, mea, şi să serveşti şi pe feciorul meu!

Fata ieşi din odaie şi obrazul ei palid devenise trandafiriu şi umbla cu ochii plecaţi în pământ, pe picioruşele delicate, fără să facă niciun zgomot, iar feciorul al doilea se uita la ea mirat, ca şi când până acuma i-ar fi fost peste putinţă să creadă ceea ce-auzise.

Totuşi nu zise nimic, ci vorbi înainte despre ţarină şi semănături, despre cutare dijmaş care la sfârşitul anului ar fi trebuit schimbat, sau despre cutare altul care fumează opiu şi din pricina asta nu poate lucra pământul aşa cum ar trebui. Wang Lung întrebă pe feciorul său cum le merge copiilor săi, iar acesta îi spuse că sunt bolnavi de tuse măgărească, dar boala aceasta nu este grea, din pricină că acum zilele sunt foarte calde.

Astfel stătură de vorbă împreună, în vreme ce-şi băură ceaiul, iar feciorul al doilea se uită bine la tot ce se putea vedea, şi după aceea plecă, lăsând pe Wang Lung mulţumit de vizita pe care i-o făcuse acest al doilea fecior al său.

Pe urmă chiar înainte ca soarele să ajungă în crucea amiezii, se arătă feciorul său cel mai mare, bărbat înalt, şi frumos, mândru de anii bărbăţiei lui, aşa că Wang Lung rămase speriat de această mândrie şi la început nu îndrăzni să cheme pe Floare de Păr, ci aşteptă liniştit, fumându-şi luleaua. Feciorul său se aşeză pe scaun cu toată demnitatea şi întrebă de sănătatea părintelui său, aşa cum se cuvenea, şi despre mersul treburilor. Wang Lung se grăbi să-i

răspundă foarte liniştit că se simte bine, apoi uitându-se la feciorul său, simţi că toată sfiala de până acuma i-a pierit.

De la prima aruncătură de ochi băgă de seamă ce este cu adevărat acest fecior al său: un bărbat voinic şi elegant, care tremură de frica soţiei lui de la oraş şi mai mult decât orice, se teme că nu este de origine nobilă. Dar mândria omului care toată viaţa a fost înfrăţit cu ţarina lui, trăia încă în sufletul lui Wang Lung şi uneori fără să-şi dea seama, ieşea la lumină cu toată puterea, chiar împotriva voinţei lui, aşa că nu se mai simţi sfios în faţa feciorului său, cum se simţise până acuma, nu ţinu seamă nici de frumuseţea lui, aşa că chemă numaidecât pe Floare de Păr.

— Vino fetiţa mea, şi mai serveşte un ceai pentru alt fecior al meu!

De astă dată apăru foarte rece şi liniştită, iar chipul ei prelung şi delicat era palid ca şi floarea al cărei nume îl purta. Intră cu privirile plecate în pământ şi după ce-i servi aşa cum i se poruncise, mişcându-se ca o umbră, prin odaie, ieşi din nou.

Cei doi bărbaţi, nu ziseră nimic în timpul cât ea le turnă ceaiul, dar după ce plecă şi ridicară cupele la gură, Wang Lung se uită în ochii feciorului său şi văzu că aceştia străluceau de admiraţia caracteristică în cazurile când un bărbat pizmuieşte pe celălalt, dar încercă să-şi ascundă pizma. Îşi băură ceaiul şi feciorul spuse tatălui său cu glasul răguşit şi sugrumat:

— Nu credeam că e adevărat ce mi s-a spus.

— De ce să nu crezi? întrebă Wang Lung liniştit. Sunt doar în casa mea.

Feciorul oftă şi după ce mai trecu o bucată de vreme adăugă:

— Eşti om bogat şi poţi face tot ce pofteşti. Apoi oftă din nou şi continuă: De, am ajuns să mă încredinţez că ar fi peste putinţă ca un bărbat să se mulţumească cu o singură femeie, căci vine vremea când…

Tăcu, dar în privirile lui clipeau luminile caracteristice ale bărbatului care pizmuieşte pe aproapele său, chiar împotriva voinţei lui, aşa că uitându-se la el, Wang Lung făcea haz pe ascuns, deoarece cunoştea destul de bine pornirile trupeşti ale feciorului său şi prevedea că soţia lui, care era femeie de oraş, nu va mai putea să-l ţină multă vreme în frâu, căci într-o bună zi bărbatul acesta va începe să hoinărească din nou.

Feciorul său cel mai mare însă nu mai zise nimic, ci plecă de la părintele său, cum pleacă omul, când în minte i se trezeşte un gând

neaşteptat. Wang Lung rămase pufăind tihnit din lulea şi se simţea mulţumit, că deşi era om în vârstă, putea face tot ce pofteşte, fără să dea socoteală nimănui.

Dar până să vină şi feciorul său cel mai mic, începu să se întunece. Wang Lung se aşezase în faţa mesei din tindă unde aprinseseră două făclii roşii, şi fuma liniştit, iar Floare de Păr se aşezase pe cealaltă parte a mesei, cu mâinile împreunate în poală. Din când în când ridica privirea şi se uita la Wang Lung îndelung, fără niciun fel de cochetărie, ci cu naivitatea unui copil, iar el se uita întins la ea şi se simţea mândru de fapta lui.

Apoi cu totul pe neaşteptate se pomeni că feciorul cel mai mic apare în faţa lui, răsărit din adâncul întunericului curţii, fără ca vreunul dintre ei să-l fi băgat de seamă că se apropie. Dar felul în care îl văzu că se opreşte în faţa lui, făcu pe Wang Lung să-şi aducă aminte, fără ca până acum să se fi gândit vreodată la aşa ceva, de o panteră pe care odinioară oamenii din satul lui o prinseseră undeva în munţi; fiara era legată în frânghii, dar totuşi sta îngrămădită, de parcă ar fi vrut să sară, şi ochii îi fulgerau cu scăpărări mierii, întocmai ca ochii flăcăului acestuia care se uita acuma la părintele său. Sprâncenele îi erau prea groase şi prea negre pentru vârsta lui şi văzu cum tremură, îngrădindu-se streaşină deasupra ochilor îndreptaţi spre el. Stătu un timp aşa, fără să zică nimic, apoi glasul flăcăului tremură stins şi plin de mustrare:

— Acuma eu mă voi duce la armată... mă voi duce să mă fac ostaş...

Dar nu se întoarse spre fată, ci se uita întins la părintele său şi Wang Lung care nu se speriase de feciorul său mai mare şi nici de feciorul său al doilea, se simţi pe neaşteptate cuprins de spaimă în faţa feciorului acestuia mai mic, la care aproape nici nu se gândise până acuma, din ziua când se născuse.

Încercă să spună ceva, dar când îşi scoase luleaua din gură şi vru să vorbească, glasul îi muri în gât şi rămăsese cu ochii holbaţi la feciorul său, care repeta mereu:

— Acuma eu voi pleca... voi pleca departe...

Apoi se întoarse repede şi se uită o dată la fată, iar ea ridică ochii şi se uită la el. În aceeaşi clipă trupul i se cutremură din creştet până în tălpi şi ridicând braţele îşi acoperi obrazul cu palmele mâinilor, ca să nu-l mai vadă. Cât ai clipi feciorul îşi desprinse privirile de pe obrazul ei, apoi făcu un salt şi dispăru din

odaie, lăsând pe Wang Lung cu privirile îndreptate spre pătratul de lumină al uşii, tăiat în bezna de întuneric din curte, căci era noapte caldă de vară şi uşa era deschisă, dar nu mai putu vedea nimic şi împrejurul lui simţi cum prinde să se închege tăcerea.

Într-un târziu se întoarse spre fată şi-i spuse cu glasul plin de umilinţă şi blândeţe, din care dispăruse orice urmă de mândrie, ca să facă loc unei nesfârşite tristeţi:

— Sufletul meu, eu sunt prea bătrân pentru tine; ştiu foarte bine că sunt om bătrân, foarte bătrân.

Fata îşi descoperi obrazul şi începu să plângă, cum n-o văzuse încă plângând până acuma niciodată:

— Tinerii sunt atât de cruzi şi fără suflet – oamenii în vârstă îmi plac mai mult decât tinerii.

A doua zi, când se lumină de ziuă, feciorul cel mai mic al lui Wang Lung plecase demult, dar nimeni dintre oamenii casei nu ştia încotro s-a dus.

Capitolul XXXIV

Întocmai cum se sting palele zilelor calde de toamnă, înainte de venirea iernii, tot atât de repede se stinse şi pâlpâirea dragostei lui Wang Lung faţă de Floare de Păr. Căldura, care-i încălzise sufletul, se domoli şi odată cu ea se stinse şi pornirea trupului, aşa că acuma, deşi ţinea la ea în dragostea lui nu mai era nicio patimă.

Dar după ce stinsese pojarul dragostei, simţi cum începe să se urce în trupul său moleşeala vârstei şi-şi dădu seama că e om bătrân. Totuşi ţinea la ea şi era o mare mulţumire pentru el să o ştie în curtea lui, că-l slujeşte cu credinţă şi cu răbdare ce părea mai presus de înţelegerea unei femei de vârsta ei, aşa că se purta faţă de ea cu deosebită blândeţe şi pe măsură ce trecea vremea, dragostea lui faţă de ea devenea un fel de dragoste a unui părinte faţă de fiica lui.

De dragul lui ea se purta frumos şi cu fata lui cea slabă de minte, aşa că într-o bună zi îi spuse ceva la ce se gândea de vreme îndelungată: Wang Lung se gândise de multe ori, ce se va alege de fata asta care nu avea pe nimeni în lume afară de el şi prin urmare nimeni nu s-ar fi sinchisit, dacă mai trăieşte sau a murit demult; tocmai de aceea cumpărase de la o farmacie un pacheţel de buruieni veninoase pe care se gândise să i le amestece în mâncare, îndată ce va vedea că el însuşi va fi gata să moară. Totuşi se temea

de planul acesta pe care-l născocise, mai mult decât de însăşi moartea lui şi de aceea simţi o mare mulţumire când văzu cu câtă credinţă îl slujeşte Floare de Păr.

Astfel o chemă într-o zi lângă el şi-i spuse:

— Nu am pe nimeni afară de tine, căruia să-i pot încredinţa pe fata aceasta a mea, după ce nu voi mai fi; ea va mai trăi multă vreme după moartea mea, căci fiind slabă de minte, nu se gândeşte la nimic şi nu are nici o grijă; nimic nu poate să o ucidă şi nici să o supere. Ştiu bine că după ce eu voi fi mort, nimeni nu-şi va mai aduce aminte de ea, să-i dea de mâncare, s-o ferească de ploi şi de gerul iernii, să o scoată la soare primăvara, aşa că s-ar putea să o şi alunge din casă – tocmai pe ea care toată viaţa a fost îngrijită de maică-sa şi de mine. M-am gândit să-i las o poartă de scăpare şi pe aceasta o păstrez în pachetul ce ţi-l dau acuma; în ziua când eu voi muri, după ce mă vor aşeza în sicriu, să amesteci buruienile acestea în orezul ei, ca să-l mănânce şi să mă poată urma acolo unde voi fi eu. În felul acesta ştiu că mă voi putea odihni netulburat.

Dar Floare de Păr se îngrozi văzând pachetul ce-i ţinea în mână şi-i răspunse cu glasul tărăgănat, cum avea obiceiul:

— Eu nu sunt în stare să ucid nicio muscă, prin urmare cum aş putea să-i ridic viaţa? Nu, stăpâne, dar să ştii ca o voi lua în grija mea, pentru că tu ai fost bun cu mine – mai bun decât oricare în viaţa mea, şi singurul om care s-a purtat bine cu mine.

Wang Lung se simţi atât de mişcat, încât îi venea să plângă, deoarece până acum nu-i spusese nimeni astfel de vorbe şi-şi simţi inima tresărind de mulţumire, spunându-i.

— Totuşi fetiţa mea, ia acest pachet, deoarece n-am pe nimeni în care să pot avea aceeaşi încredere pe care o am în tine, căci să nu uiţi că într-o bună zi va trebui să mori şi tu – cu toate că n-ar trebui să-ţi spun astfel de vorbe – iar după tine nu va mai fi nimeni, nimeni în lume, căci nurorile mele sunt prea ocupate cu certurile şi copiii lor, iar feciorii mei sunt bărbaţi şi nu se pot gândi la astfel de lucruri.

Înţelegând tâlcul vorbelor lui, Floare de Păr primi pachetul, fără să mai zică nimic, iar Wang Lung ştia că poate avea toată încrederea într-însa şi se simţi împăcat cu gândul că soarta fetei lui era acuma pecetluită.

După întâmplarea asta Wang Lung se simţi tot mai mult copleşit de greutatea anilor lui şi trăia mai mult singur, cu fata lui cea slabă

de minte şi cu Floare de Păr. Uneori se trezea din adâncul moleşelii lui şi uitându-se la Floare de Păr îi spunea, cu glasul tremurat de păreri de rău:

— Fetiţa mea, viaţa pe care o duci în curtea aceasta este prea liniştită pentru o fata ca tine.

Dar ea îi răspundea întotdeauna cu recunoştinţă şi blândeţe.

— E viaţă liniştită şi ferită de griji.

Uneori se întâmpla ca el să-i spună:

— Eu sunt prea bătrân pentru tine şi pornirile mele nu sunt altceva decât spuză sub cenuşă.

Dar ea îi răspundea întotdeauna cu aceeaşi emoţie recunoscătoare:

— Eşti bun cu mine şi eu nu cer unui bărbat niciodată mai mult decât atâta.

Într-un rând când o auzi răspunzându-i în felul acesta, Wang Lung se simţi îndemnat s-o întrebe.

— Ce s-a întâmplat în anii copilăriei tale plăpânde, ca să te facă să te temi atât de mult de bărbaţi?

Uitându-se la ea, ca s-o vadă ce-i va răspunde, băgă de seamă că în ochii ei se aprind lumini de spaimă acoperindu-şi faţa cu mâinile, îi spuse în şoaptă:

— Urăsc pe toţi bărbaţii, afară de tine – toată viaţa i-am urât; până şi pe tatăl meu care m-a vândut. N-am auzit despre ei decât lucruri rele şi tocmai de aceea îi urăsc pe toţi.

Wang Lung se uită la ea mirat:

— Eu credeam că în curţile mele ai trăit până acuma liniştită şi mulţumită.

— Mi-e sufletul plin de scârbă, adăugă ea întorcând privirea în altă parte. Mă cutremur de scârbă şi-i urăsc fără alegere. Nu pot suferi bărbaţii tineri.

Altceva nu-i spuse, aşa că stătu şi se gândi ce s-a putut întâmpla cu fata aceasta; poate Lotus îi împuiase capul cu ororile prin care trecuse sau poate o înspăimântase Cucu, spunându-i vorbe neruşinate, sau poate i se întâmplase ceva despre care nimeni nu aflase nimic şi nici ea nu voia să-i spună, ori cine ştie ce putea să fie în viaţă ei!

Oftă şi renunţă s-o mai întrebe ceva, căci, mai presus de orice, dorea acuma liniştea, că să poată să-şi petreacă viaţa tihnit, lângă aceste două fiinţe dragi.

Astfel îşi petrecea Wang Lung viaţa şi moleşeala vârstei îl copleşea din zi în zi şi din an în an tot mai mult; dormea la soare cum dormise odinioară şi părintele său şi se gândea că viaţa lui e acum pe sfârşite şi se simţea mulţumit de tot ce a făcut.

Uneori, dar foarte rar, trecea în curţile de alături, dar şi mai rar se ducea la Lotus, care nu pomenea niciodată de femeia pe care şi-o luase, ci-l primea destul de curtenitoare, căci acuma îmbătrânise şi ea şi se simţea mulţumită de hrana şi băuturile ei preferate, dar mai ales de arginţii pe care-i primea, de câte ori avea nevoie. Ea şi Cucu trăiau acuma alături, după anii îndelungaţi petrecuţi împreună, dar nu ca stăpână şi slujitoare, ci ca două prietene; vorbeau de una de alta, dar mai ales despre zilele din tinereţe pe care şi le petrecuseră împreună cu bărbaţii şi şopteau despre întâmplări care nu pot fi povestite în gura mare, apoi mâncau şi beau şi se culcau, ca după ce se trezeau, să înceapă din nou să clevetească, înainte de a începe să mănânce şi să bea.

Când rareori se întâmplă ca Wang Lung să intre în curţile feciorilor săi, îl tratau cu toată bună-cuviinţa şi-i aduceau ceai, iar el cerea să-şi aducă nepotul cel mai mic pentru ca să-l vadă şi întreba mereu căci uita foarte uşor ce-i spuneau:

— Câţi nepoţi am eu acuma?

Cei de faţă îi răspundeau numaidecât.

— Unsprezece feciori şi opt fete, cu totul.

Wang începea să râdă încetişor şi-şi făcea socoteala:

— Câte doi în fiecare an, aşa că, bănuiesc câţi trebuie să fie, nu-i aşa.

Pe urmă întârzia câteva clipe, uitându-se la copiii adunaţi roată împrejurul lui. Nepoţii săi erau flăcăiaşi înalţi şi frumoşi, aşa că uitându-se la ei cum arată, începea să murmure cu glasul stins:

— Cel de colo arată ca bunicul său, acesta e negustorul Liu, pe vremea când era şi el mic. Iar acesta de lângă mine arată cum eram eu în tinereţe.

Pe urmă îi întreba:

— La şcoală mergeţi toţi?

— Da, bunicule, răspundeau copiii în cor.

— Învăţaţi din cele Patru Cărţi? întreba el din nou.

Copiii începeau să râdă şi priveau de sus pe bătrânul din faţa lor, apoi îi răspundeau:

— Nu bunicule, astăzi nimeni nu mai învaţă cele Patru Cărţi, de când cu revoluţia.

Bătrânul rămânea îngândurat, apoi murmura:

— Da, adevărat, am auzit şi eu de o revoluţie, dar am avut prea multe treburi în viaţa mea, aşa că nu m-am gândit ce poate să fie. Pe mine nu m-a atras niciodată altceva, decât gândul ţarinei mele.

Tinerii zâmbeau cu superioritate, iar Wang Lung se ridica şi pleca, deoarece vedea că în curţile feciorilor săi el nu este altceva decât un oaspete.

După ce mai trecu o bucată de vreme, nu se mai duse nici să vadă pe feciorii săi, ci întreba uneori pe Cucu:

— Ia spune, cele două nurori ale mele s-au mai liniştit, după atâţia ani de ciorovăială?

Cucu se aşeza pe podmol în faţa lui şi răspundea:

— Ele două? S-au liniştit ca două pisici care se scuipă una pe alta. Dar după cât am băgat de seamă, feciorul tău cel mai mare a început să se plictisească, de nazurile soţiei sale şi de poftele nesăbuite pe care nu şi le mai înfrânează – e o femeie prea năzuroasă pentru un bărbat, căci nu vorbeşte decât despre felul în care a trăit în casa părinţilor ei, aşa că bărbatul se satură repede de ea. Se spune că el îşi va aduce în casă a doua soţie. Se mai spunea că se duce foarte adeseori la ceainăriile din oraş.

— Ce tot vorbeşti! se mira Wang Lung.

Dar înainte de a se gândi mai cu dinadinsul la ceea ce auzise, afacerea asta nu-l mai interesă şi începu să se gândească la ceaiul care-l aştepta şi la vântul răcoros de primăvară care-i înfiora spatele.

Într-un rând întrebă pe Cucu:

— Ai auzit ceva despre feciorul meu cel mai tânăr, de locurile pe unde pribegeşte de atâta amar de vreme?

Cucu îi răspundea fără să clipească, deoarece în curţile acestea ar fi fost peste putinţă să se întâmple ceva fără ca ea să ştie:

— De, el n-a trimis până acuma nici o scrisoare, dar din când în când mai pică cineva din partea de miazăzi, şi se spune despre el că ar fi dregător în armată, dar destul de mare în ceea ce pe acolo se numeşte revoluţie; ce fel de dregător este anume, eu n-am de unde şti, dar îmi dau eu socoteala, că pe acolo treaba asta o fi un fel de negoţ, cum nu se pomeneşte încă în părţile noastre

Şi Wang Lung se mira din nou de vorbele ei.

Poate s-ar fi gândit mai îndelung la afacerea asta, dar începuse să se însereze şi simţi că-l dor încheieturile, din pricina aerului umed şi rece de după apusul soarelui. Gândurile lui însă alergau

acuma slobode şi nu mai avea puterea să şi le oprească asupra unui singur lucru. Afară de asta trupul său îmbătrânit simţea acuma mult mai stăruitoare nevoia de hrană şi ceai fierbinte, decât înainte de asta. Dar în timpul nopţii, când îşi simţea trupul îngheţat, Floare de Păr îşi lipea trupul ei plăpând şi tânăr de trupul lui fără vlagă, aşa că rămânea mulţumit când o simţea caldă în aşternutul său.

Astfel primăvara începea să se apropie tot mai mult şi în mod tulbure, poate mult mai tulbure decât în lungul anilor ce trecuseră, începu să-şi dea şi el seama de apropierea ei. În sufletul său însă trăia şi acuma cu aceeaşi putere dragostea faţă de ţarina lui. O părăsise şi se mutase în casa de la oraş, căci astăzi era om cu avere. Dar rădăcinile lui erau înfipte adânc în pământul acestei ţarine şi cu toate că luni de-a rândul nu-şi mai aducea aminte de ea, de fiecare dată când se apropia primăvara, trebuia sa iasă numaidecât în largul holdelor; astăzi cu toate că nu mai era în stare să ţină coarnele plugului şi nici să facă niciun fel de muncă în ţarină, ci doar să se uite la alţii cum ară, el totuşi simţea că trebuie să iasă în ţarină, aşa că pleca de acasă. Uneori lua cu el câte o slujitoare şi aşternutul aşa că dormea din nou în casa lui cea veche de lut şi se întindea în patul în care se născuseră copiii lui şi în care murise O-lan. După ce se trezea în zorii zilei, ieşea din casă şi cu mâinile tremurânde, rupea o nuia de salcie plină de boboci sau o ramură încărcată de floare din piersicii ţarinei şi umbla toată ziua cu ele în mână, cutreierând holdele.

Astfel în timpul unei zile de la sfârşitul primăverii se plimbă în lungul ţarinei lui şi ajunse la un partal de pământ îngrădit pe vârful unei coline, unde îşi îngropase morţii. Se opri tremurând, sprijinindu-se în toiag, şi-şi aduse aminte de toţi cei aduşi aici. În clipa aceasta pe ei îi vedea mult mai limpede decât pe feciorii săi cu care trăia în aceeaşi casă, mult mai limpede decât pe oricare dintre ai lui, afară de fata cea slabă de minte şi de Floare de Păr. Gândurile i se întorceau înapoi, în fundul anilor care trecuseră şi-şi aducea aminte de tot ce s-a întâmplat până şi de fata lui cea mai mică, despre care de multă vreme nu mai auzise vorbindu-se nimic; o vedea fetiţă mică şi frumoasă în casa lui de aici, cu buzele subţirele şi roşii ca un firicel de mătase – şi simţea că pentru fata aceasta el era ca şi morţii de la picioarele lui. Sta adâncit în gânduri şi murmura:

„În curând îmi va veni şi mie rândul”.

Intră apoi între pereţii de pământ ai cimitirului şi cercetă de

aproape locul unde se va odihni el însuşi – ceva mai jos de mormântul părintelui şi al unchiului său dincolo de mormântul lui Ching şi aproape de O-lan. Se uită îndelung la palma de pământ în care va zăcea şi se vedea pe sine întors şi înfrăţit pentru vecie cu pământul ţarinei lui. Apoi murmură printre dinţi:

„Va trebui să mă îngrijesc de sicriu”.

Încercă să ţină strâns gândul acesta în mintea lui, fără să-i scape, apoi după ce se întoarse în oraş, trimise după feciorul său cel mai mare şi începu:

— Vreau să-ţi spun ceva, zise el.

— Haide, spune, căci sunt lângă tine, răspunse feciorul său.

Dar când vru să înceapă, Wang Lung îşi dădu seama că a uitat ce vrusese să-i spună şi ochii i se umplură de lacrimi, căci până în clipa din urmă păstrase în minte gândul care acuma se destrămase, de parcă l-ar fi luat vântul. Chemă pe Floare de Păr şi-i spuse:

— Spune-mi fetiţo, ce aveam de gând să fac acuma?

Floare de Păr îl întrebă cu blândeţe:

— Pe unde ai umblat astăzi?

— Am ieşit în ţarină, răspunse Wang Lung, şi rămase cu ochii aţintiţi la ea.

Femeia îl întrebă din nou, tot atât de blândă:

— În ce parte a ţarinei?

În aceeaşi clipă simţi că gândul rătăcit i s-a furişat din nou în minte şi începu să râdă cu ochii umezi.

— Aşa, acuma mi-am adus aminte. Iată, fiule, că mi-am ales locul unde să fiu îngropat; ceva mai jos de părintele şi fratele lui. Dincolo de maică-ta şi aproape de Ching, dar înainte de a muri, aş vrea să-mi văd sicriul.

Feciorul cel mai mare al lui Wang Lung protestă cu glas tare şi cum se cuvenea într-o astfel de împrejurare, când auzea pe părintele său vorbind despre moarte:

— Tată, nu întrebuinţa astfel de vorbe, dar cu toate acestea să ştii că voi face aşa cum îmi porunceşti.

Astfel feciorul său se duse şi-i cumpără un sicriu sculptat, din lemn aromatic, făcut dintr-un singur trunchi, cum e obiceiul să îngroape morţii, fără să mai întrebuinţeze altceva, căci lemnul acesta durează tot atâta cât durează fierul şi nu putrezeşte înainte de a putrezi oasele omeneşti, aşa că Wang Lung rămase mulţumit când îl văzu.

Sicriul acesta îl băgă în odaia lui şi se uita în fiecare zi la el.

Apoi cu totul pe neaşteptate îi trecu ceva prin minte şi le spuse:

— Aş vrea să-mi duceţi sicriul acesta în casa mea de lut, unde vreau să-mi trăiesc puţinele zile ce mi-au mai rămas înainte de a muri.

Văzând că aceasta este dorinţa lui, îi făcură pe voie şi Wang Lung se întoarse în casa lui de la ţară, împreună cu Floare de Păr şi fata cea slabă de minte şi toţi slujitorii de care aveau nevoie; astfel îşi alese din nou sălaş în casa lui de lut, iar casa din oraş o lăsă în seama familiei pe care o întemeiase.

Primăvara trecu şi se făcu vară, trecu şi secerişul şi veniră zilele călduţe ale toamnei, iar Wang Lung sta la soare, în acelaşi loc unde stătuse şi părintele său, la picioarele zidului casei sale. Acuma nu se mai gândea la nimic, decât la mâncare, la băutură şi la ţarina lui. Dar când îşi aducea aminte de holdele lui, nu se mai întreba niciodată ce rod îi vor aduce, sau ce sămânţă vor semăna; nu se gândea decât la ţarină, fără nimic altceva şi uneori se oprea pe câte un răzor şi aduna în palmă un bruş de pământ pe care-l ţinea strâns şi i se părea să-l simte cum tresare de viaţă între degetele lui. Se simţea împăcat ţinând pământul în palmă şi se gândea la el cu drag, aducându-şi aminte de sicriul din odaia lui, iar pământul răbdător al ţarinei lui, îl aştepta, fără să se grăbească, până în ziua când îi va sosi ceasul să se înfrăţească pentru totdeauna cu el.

Feciorii lui erau destul de curtenitori faţă de el şi veneau în fiecare zi să-l vadă; sau cel mult o dată la două zile, şi-i trimiteau tot felul de mâncări alese, ca pentru un om înaintat în vârstă, dar el prefera să mănânce o strachină de cir fierbinte, cum mâncase odinioară şi părintele său.

Uneori se întâmpla să se plângă împotriva feciorilor lui, când vedea că nu vin în fiecare zi la el şi spunea Floarei de Păr, care sta nemişcată lângă el:

— Dar ce treabă atât de grabnică or fi având, de nu vin la mine?

Floare de Păr încerca să-l îmbuneze:

— Feciorii tăi sunt în floarea vieţii şi au multe treburi; cel mai mare a fost numit dregător în oraş, împreună cu ceilalţi fruntaşi, şi şi-a mai luat o soţie; al doilea fecior al tău a început acuma negoţ de cereale pe socoteala lui.

Wang Lung asculta vorbele ei, dar nu era în stare să le înţeleagă pe toate şi-şi uita de ele, îndată ce începea să se gândească la ţarina lui.

Dar într-o zi toate începură să se limpezească împrejurul lui. Asta se întâmplă în ziua când amândoi feciorii veniră să-l vadă şi după ce-l salutară cu toată cuviinţa, ieşiră să cerceteze casa şi holdele din ţarină. Wang Lung mergea după ei în tăcere, iar când ei doi se opreau în loc, moşneagul se apropia încet de ei, fără să-l audă şi fără să-i simtă toiagul lovind în pământul afânat, aşa că putu auzi, pe feciorul său al doilea spunând cu glasul piţigăiat:

— Holda aceasta şi cea de acolo o vom vinde, iar banii îi vom împărţi între noi pe din două; partea ta o voi da cu dobândă, căci acuma de când avem cale ferată, pot expedia orezul până pe ţărmul mării şi…

Dar moşneagul nu auzi decât „vom vinde” şi nu se putu stăpâni să nu zbiere la ei cu glasul înecat de revoltă:

— Feciori netrebnici şi trândavi… vreţi să vindeţi pământul ţarinei mele? dar glasul i se înecă şi ar fi căzut grămada, dacă nu l-ar fi sprijinit feciorii săi care îl văzură că a început să plângă!

— Nu tată, nu vom vinde pământul…

— Asta înseamnă că familia noastră se va stinge dacă începeţi să vindeţi pământul din ţarină, îngână el cu glasul înecat de durere. Din pământ suntem şi în pământ ne vom întoarce – dacă veţi păstra pământul ce vi l-am agonisit, veţi putea lua pământul, în vreme de foamete când ţara este călcată de tâlharii care coboară din munţi şi pradă şi pârjolesc totul în calea lor…

Lacrimile se uscară pe obrazul lui îmbătrânit şi lăsară dâre sărate. Apoi se plecă şi luând în palmă un bulgăre de humă se uită la ei şi adăugă:

— Dacă veţi vinde ţarina, să ştiţi că acesta va fi sfârşitul vostru.

Cei doi feciori ai lui îl ţineau de subţioară, fiecare din câte o parte, iar el ţinea strâns în palmă bruşul fierbinte de pământ afânat. Amândoi încercau să-l îmbuneze, spunându-i fără încetare:

— Fii liniştit tată, căci nu vom vinde pământul ţarinei tale.

Dar în vreme ce-i spuneau vorbele acestea, privirile lor se întâlniră pe deasupra creştetului părintelui lor şi începură amândoi să zâmbească.